

www.e-rara.ch

Friderici Esiae a Pufendorf religio gentium arcana

**Pufendorf, Friedrich Esaias von
Hannoverae et Lipsiae, 1773**

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-8075>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

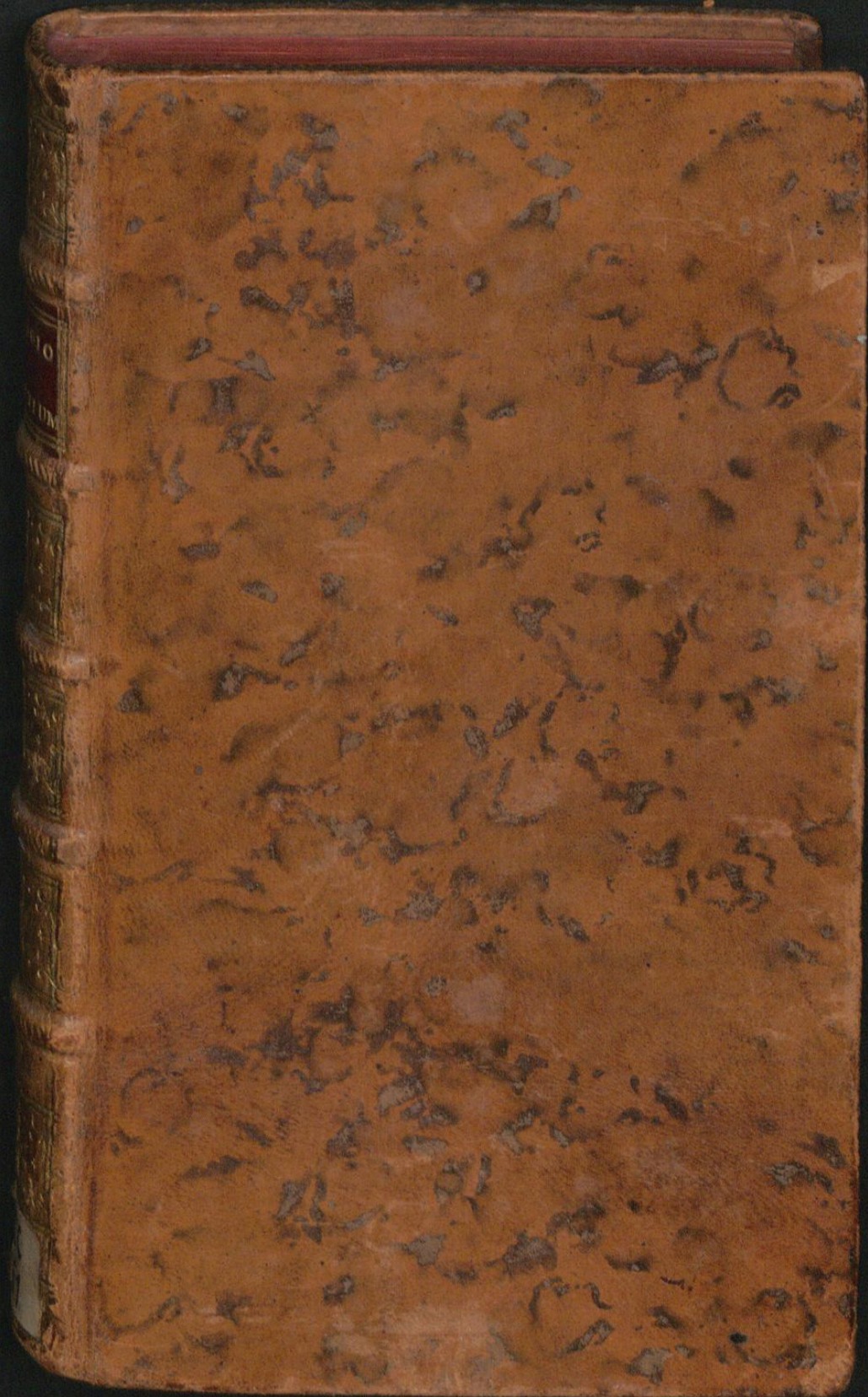
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

e

x1/1

CC 51

V. Portal

FRIDERICI ESAIAE A PVFENDORE

RELIGIO
GENTIVM
ARCANA.

HANNOVERAE ET LIPSIAE
IMPENSIS HAEREDVM FOERSTERIANORVM.
MDCCLXXIII.

FRIDERICI REXIAE AUSTRIAE
RELIGIO
GENTIVM
ARCANNA

HAEC VERBA ET LITTERAE
PUBLICE HABENDUM TORRITO
ET ALIIS

cis
bi
di
te
pr
di
vi
ru
in
int

PRAEFATIO.

E tſi de ſacris gentium deòrumque cultu
 luculentae commentationes virorum
 doctorum non deſunt, Hieroglyphi-
 cis quoque excolendis alii operam nauarunt; no-
 bis tamen res plenior et curatior inſpectione
 digna viſa eſt. Quod propoſitum animi exequen-
 tes, tantam et gentium inter ſe conſenſionem de-
 prehendiſimus et tot veſtigia priſcae cuiuſdam tra-
 ditionis et reuelationis diuinæ, vt operæ pretium
 viſum ſit, quæ nobis de ea re in mentem vene-
 runt, literis conſignare, præſertim cum præterea
 in hieroglyphicis plurima occurrant hætenus vix
 intellecta, quæ explicandis quoque ſacris literis,

inprimis Cantico Canticorum, cuius expositionem propediem publicabimus, haud parum inseruiunt. Arcanam quidem gentium religionem ideo appellauimus, quod a sacerdotibus succedente aetate in arcanis haberetur, adeo vt nec fas esset, diuulgare. Ex quo venit, vt *Horapollo* quoque hucusque obscuritate premitur. Etsi autem sacrarum literarum auctoritas eo praesidio non indiget, tamen haud iniucundum visum est, obseruare, traditionem propagatam, quae Mosis aetatem diutissime praecessit, cum Mosaicis narrationibus de mundi creatione et Sotere promisso exactissime conuenire, gentesque omnes animi fiduciam in homine quodam Dei filio et Deo collocasse, qui coelo demissus mortem subiisset, rediuius autem maligni daemonis victor animis iustorum praesideret, iudex mortuorum et concremator mundi instauratorque. Adiciamus in Diis vetustioribus nuptias quoque Soteris et Ecclesiae, quanquam deprauata ratione intelligi. Et haec opusculi huius ratio est. Qua in re si quid nos ad amplificandum diuini Soteris honorem contulisse senserimus, nihil contingere nobis exoptatius poterit. Quae aliis in elucidandis antiquitatibus praestiterimus, alii iudicent. Scribebam Cellis Lubeburgicis d. X. Aprilis cl^ol^occclxxiii.

RELIGIO GENTIVM
ARCANA.

REFUGIO GENTIVM

SECTIO I.

GENERALIA AD MYTHOLOGIAM
GENTIVM PERTINENTIA.

§. 1. **A**byssus et Chaos. §. 11. Mundi creatio in aequinoctium autumnale collocatur. §. 111. Illustratio. §. 1V. Plenilunium in creatione hominis. §. V. Anni primitus initium. §. VI. Quod Adamus iam observavit. §. VII. Item posterius eius. §. VIII. Continuatur. §. IX. Id festis quoque adscitis novis servatum est. §. X. Festum novi anni quondam nuptiis quoque solenne fuit. §. XI. Dies quinque creationis primi item sacri. §. XII. De sacrificio Abelis. Quando Adamus lapsus sit. Ovis symbolum sacrum. Vestes a Deo Protoplastis institutae. §. XIII. Quid diebus quinque creationis primis religiosis contineatur. §. XIV. Ovis sacrificium in istis diebus servatum. §. XV. Dies quinque epagomenae explicantur. §. XVI. Anni ratio apud veteres et epagomenarum, imprimis de pentacteride. §. XVII. De Trieteride. §. XVIII. Eius ratio. §. XIX. Graecorum Enneacteris et Romanorum, embolismus item Persarum. §. XX. Dies epagomenae in intercalationibus quoque observatae sunt. §. XXI. Mensis embolimaetus vel anni extremus, manibus sacer. §. XXII. De anno CCCLX dierum, adiectis diebus V epagomenis. §. XXIII. Diebus V epagomenis et primae rerum creationis memoriam et instaurationis inesse, plenius ostenditur ex Aegyptiorum placitis. §. XXIV. Item Persarum. §. XXV. Cur Aegyptii fidere picto et deum in mundo et quinarium numerum intelligerent; Horapollon explicatur. §. XXVI. Cur et fatum. §. XXVII. Cur victoria, inuicta. §. XXVIII. Pentas iustitia et Nemesis. §. XXIX. Pentas salus et sacra. §. XXX. Matrimonium et anima mundi. §. XXXI. De silentio in V epagomenis. §. XXXII. De XII noctibus Septentrionalium. §. XXXIII. Earum vestigia apud Aegyptios. §. XXXIV. Earum origo. §. XXXV. De numero ternario. §. XXXVI. Is gentibus omnibus religiosus ad mortuos quoque evocandos. §. XXXVII. Iustitiam refert. §. XXXVIII. Iustitiam post mortem, iudicium extremum. §. XXXIX. Vetus antiquissimus. §. XL. Unde assumptus. §. XLI. De anno magno instaurationis in ver collocato. §. XLII. De conflagratione mundi. §. XLIII. Cur principium anni instaurationis in ver reiciatur. §. XLIV. De sidere Pleiadum. Septem vocales. §. XLV. De septem planetis, Theraphim. §. XLVI. De sideribus aliis. §. XLVII. Explicanda plura.

SECTIO II.

DE HIEROGLYPHICIS ET SYMBOLIS
SACRIS PRAECIPVIS.

§. 1. Instituti ratio. §. 11. De phallo et lingo, et de consuetudine animarum post mortem praecepta. §. 111. Ad Iudaeos manavit.

VIII CONSPECTVS SECTIONVM

§. iv. Baal-Peor. §. v. Phoenicum sacra phallica. §. vi. Et Syro-
rum. §. vii. Aegyptiorum. §. viii. Persarum. §. ix. Indorum. §. x. Grae-
corum et Romanorum. §. xi. De Cerere et Libera. §. xii. Aegyptiorum
Mendes, Pan. §. xiii. Phanes, Priapus. §. xiv. Freius Septentrionalium.
§. xv. Deorum castratio et quae sint secutae opiniones. §. xvi. Hircus,
caper. §. xvii. Cultus eius antiquissimus. §. xviii. Animarum consue-
tudo post mortem continetur. §. xix. Montes. §. xx. Colles. §. xxi.
Continuatur. §. xxii. Capra. §. xxiii. Deserta et ericeta. §. xxiv.
Regnum mortuorum pascuum ferarum, venationi quoque inseruiens.
§. xxv. Quinque canes venatorii. §. xxvi. Capreolus. §. xxvii.
Cerui. §. xxviii. Apri. §. xxix. Ignis fatui. §. xxx. Canes.
§. xxxi. Cynocephalus. §. xxxii. Fons. §. xxxiii. Riui et flu-
mina. §. xxxiv. Descensus in flumen et immerio. §. xxxv. Mare.
§. xxxvi. Littus. §. xxxvii. Libya. §. xxxviii. Libyae deserta.
§. xxxix. Pisces. §. xl. Insulae. §. xli. Nauigatio maritima.
§. xlii. Nauigium et cymba. §. xliii. Concha. §. xliv. Con-
chae vsus, inprimis in sono edendo. §. xlv. Continuatur. §. xlvi.
Testudo. §. xlvii. Paludes, lacus et stagna. §. xlviii. Arundo.
§. xlix. Nilus. §. l. Scopuli. §. li. Rupes. §. lii. Iis sepulcra
quoque continentur. §. liii. Specus et antra. §. liiv. Lapidis vncti.
§. lvi. An et in cremationibus cadauerum adhibiti. §. lvii. Co-
lumnae. §. lviii. Earum vsus antiquissimus. §. lix. Aegyptiorum
Thuoti, Thyothi. §. lx. Obelisci et Pyramides. §. lxi. Turres sa-
crae. §. lxii. Locus Pf. CXVIII, 22. explicatur. §. lxiii. Messiae
columna sepulchralis Zachar. III, 9. §. lxiv. De oculo. §. lxv.
Vestis fordida. §. lxvi. Numerus septenarius. §. lxvii. Septem
vocales. §. lxviii. Coelum. §. lxix. Agricultura. §. lxx. Tritic-
um. §. lxxi. Spica. §. lxxii. Hordeacea. §. lxxiii. Panis, pla-
centa. §. lxxiv. Arui quarta pars. §. lxxv. Hortus. §. lxxvi.
Flores. §. lxxvii. Palma. §. lxxviii. Anni vel diurni temporis
signum. §. lxxix. Anni magni instaurationis signum. §. lxxx. Cur
victoribus daretur. §. lxxxi. Phoenix. §. lxxxii. Nominis ratio
ex Iudaeis instaurationem arcessit. §. lxxxiii. Cupressus. §. lxxxiv.
Populus. §. lxxxv. Laurus. §. lxxxvi. Pinus. §. lxxxvii. De
fico. §. lxxxviii. Vinum. §. xcix. Vitis, vinea. §. xc. Olea. §. xci.
Continuatur. §. xcii. Pacis quoque symbolum. §. xciii. Oleum
pacis per Christum obtinendae signum. §. xciv. Vnguenta. §. xcv.
Myrrha. §. xcvi. Thus. §. xcvi. Aromata. §. xcvi. Myrtus.
§. xcix. Malum. §. c. Instaurationem rerum continet. §. ci. Lo-
tum. §. cii. Papauer. §. ciii. Viola. §. ciiv. Rosa. §. cv. Continuatur.
§. cvi. Lilium. §. cvii. Valles. §. cviii. Corylus. §. cix. Esculus.
§. cx. Continuatur. §. cx. Cedrus. §. cxii. Libanus. §. cxiii. De niue
et hyeme. §. cxiv. Autumnus eiusque nebulae, et signum librae Libra.
§. cxv. Ver. §. cxvi. Capricornus. §. cxvii. Aries. §. cxviii. Taurus.
§. cxix. Finus bouinus. §. cxx. Tauri primum symbolum. §. cxxi. Tau-
rus cur fluuiorum signum. §. cxxii. Apis et Mneuius. §. cxxiii. De
vitulo Aaronis. §. cxxiv. Taurus Cimbrorum. §. cxxv. Vacca.
§. cxxv. (*) De vitulo. §. cxxvi. Mel et cera. §. cxxvii. Apes.
§. cxxviii.

§. CXXVIII. Lac et sanguis. §. CXXIX. Scarabaeus, cantharus. §. CXXX.
 Aestas, Canicula. §. CXXXI. Cicada. §. CXXXII. Cancer. §. CXXXIII.
 Leo. §. CXXXIV. Lupus. §. CXXXV. Lupus Fennin. §. CXXXVI.
 Lupus dierum epagomenarum XII. signum. §. CXXXVII. Lupus belli-
 cis diis accommodatus, et peregrinis inimicus mortuis. §. CXXXVIII.
 Aper. §. CXXXIX. Abolitor concubitus coelestis. §. CXL. Sus.
 §. CXLI. Gullinbuste. §. CXLII. Serpens, anguis. Vitae necisque
 potestas. §. CXLIII. Continuatur. §. CXLIV. De Seraphinis. §. CXLV.
 Anni renouati signum. §. CXLVI. Illustratio ex populis septentriona-
 libus. §. CXLVII. De serpentibus maioribus et draconibus. §. CXLVIII.
 Hedera. §. CXLIX. Circulus. §. CL. Corona. §. CLI. Corona nu-
 ptialis. §. CLII. Natalitia. §. CLIII. Mortuorum. §. CLIV. Ce-
 terae coronae. §. CLV. Aurum. §. CLVI. Argentum. §. CLVII. Ebur.
 §. CLVIII. Cygnus. §. CLIX. Columba. §. CLX. Ex sacro sensu. §. CLXI.
 Columbae vatillae. §. CLXII. Locus Gen. I. §. CLXIII. Accipiter.
 §. CLXIV. Signum fedis arctoe. §. CLXV. Signum Dei Seruatoris et
 ecclesiae. §. CLXVI. Aquila. §. CLXVII. Vultur. Duae drachmae.
 §. CLXVIII. Ibis. §. CLXIX. Sanguis. §. CLXX. Continuatur. §. CLXXI.
 Noctua. §. CLXXII. Coruus. §. CLXXIII. Cornix. §. CLXXIV. Picus.
 §. CLXXV. Pavo. §. CLXXVI. Grus. §. CLXXVII. Musca. §. CLXXVIII.
 Papilio. §. CLXXIX. Alae. §. CLXXX. Equus belli signum. §. CLXXXI.
 Solis orientis symbolum. §. CLXXXII. Ventorum symbolum. §. CLXXXIII.
 Et spirituum. §. CLXXXIV. Afinus. §. CLXXXV. Memoriae quoque
 et obedientiae symbolum. Auris explicatur. §. CLXXXVI. Obserua-
 tio. §. CLXXXVII. Asini plena significatio in sacris. §. CLXXXVIII.
 Cornu in capite. §. CLXXXIX. Alius cornuum vsus. Cornu simplex,
 Amaltheae. §. CXC. Gladii strictura et vibratio. §. CXCI. Arcus et
 pharetrae sagittaeque. §. CXCII. Continentur vaticinia mortis. §. CXCIII.
 Hasta et vexillum. §. CXCIV. Malleus. §. CXCV. Malleus Tho-
 ronis. §. CXCVI. Crucis figura. §. CXCVII. Signum diuisionis.
 §. CXCVIII. Terminorum. §. CXCIX. Mortis. §. CC. Crux sacra.
 §. CCI. Crux signum signorum. §. CCII. Tetragonum. §. CCIII.
 Lectus et lectica. §. CCIV. Crines et capitis rasitatio. Nefir, Nasir.
 Capilli in luctu. §. CCV. Pileus. §. CCVI. Barba. §. CCVII. Ge-
 nae. §. CCVIII. Femur. §. CCIX. Venter. §. CCX. Umbilicus.
 §. CCXI. Phiala, peluis, gastrula. §. CCXII. Poculum. §. CCXIII.
 Manus. §. CCXIV. Manus implicata vel nexa. §. CCXV. Digiti.
 §. CCXVI. Digiti quinque epagomenarum signum. §. CCXVII. Digiti
 tres. §. CCXVIII. Annuli. §. CCXIX. Helix. §. CCXX. Tharsis.
 §. CCXXI. Continuatur. §. CCXXII. Illustratio vltior. §. CCXXIII.
 Chrysolithus. §. CCXXIV. Sapphirus. §. CCXXV. Sedentis figura.
 §. CCXXVI. Pedes. §. CCXXVII. Pedes compacti. §. CCXXVIII. Pedes alati
 et veloces. §. CCXXIX. Lotio pedum. §. CCXXX. Claudicatio. §. CCXXXI.
 Calceus. §. CCXXXII. Continuatur. §. CCXXXIII. In aures. §. CCXXXIV.
 Nafus. §. CCXXXV. Mammae. §. CCXXXVI. Humerus. §. CCXXXVII.
 Genu. §. CCXXXVIII. Virgo. §. CCXXXIX. De Aethiopia et India.
 §. CCXL. Vestes. §. CCXLI. Cuniculus. §. CCXLII. Crocodilus.
 §. CCXLIII. Hippopotamus. §. CCXLIV. Magnes. §. CCXLV. Silex.
 §. CCXLVI.

X CONSPECTVS SECTIONVM

§. CCXLVI. Tibiae. §. CCXLVII. Mandragora. §. CCXLVIII. Vires et vici mortuorum. Corona muralis. §. CCXLIX. Hyperborea. §. CCL. Arcadia. §. CCLI. Senex. §. CCLII. Sceptrum. §. CCLIII. Clavis. §. CCLIV. Lampades et faces. §. CCLV. Hominis figura Diis apta. §. CCLVI. Virga. §. CCLVII. Calathus. §. CCLVIII. Sphinx. §. CCLIX. Reliqua remittuntur.

SECTIO III.

DE DIIS DEABVSQVE VETERVM ET NARRATIONIBVS MYTHOLOGICIS.

CAPVT I.

De Neitha Aegyptiorum, Graecorum et Latinorum Pallade Minerua.

§. I. Neitha dierum V epagomenarum praeses. §. II. Lanificii inuentrix et opifex. §. III. Explicatur. §. IV. Ovis ei sacra. §. V. Vulture signatur. Ecclesia continetur. §. VI. Ei pentas sacra. §. VII. Mineruae festa. §. VIII. Diebus V epagomenis praefedis amplius probatur. §. IX. Praeterea coniungitur, ex creatione mundi quaedam inesse. §. X. Oleae inuentrix et salutis procuratrix. §. XI. Iudex post mortem. §. XII. Iudicium mitem. §. XIII. Minerua, Arcina, Arcia. §. XIV. Sedes in polo Arctico. §. XV. Mineruae fulmen. §. XVI. Eius sedes Helice. §. XVII. Urbium patrona. §. XVIII. Minerua armata. §. XIX. Minerua equestris. §. XX. Aegis. §. XXI. Virgo. §. XXII. Peplum. §. XXIII. Noctua sacra et cornix. §. XXIV. Glaucopis. §. XXV. Littorea. §. XXVI. Septenarius numerus ei sacer. §. XXVII. Restitutio corporum ex terra. §. XXVIII. Iustorum in solem translatio. §. XXIX. Rerum instauratio. §. XXX. Instauratio ex igne coelesti. §. XXXI. Numerus nouenarius. §. XXXII. Clauigera. §. XXXIII. Dea sapientiae. §. XXXIV. Tibiae. §. XXXV. Tritonia, Tritogenia. §. XXXVI. Cerebro Iouis nata. §. XXXVII. Proles Iouis vniigena. §. XXXVIII. Mas et foemina. §. XXXIX. Praedatricis nomen. §. XL. Antricolona. §. XLI. Pacis datrix. §. XLII. Medusae caput. §. XLIII. De coralio. §. XLIV. Pegasus. §. XLV. Minerua capta. §. XLVI. Iunioribus Mineruis instauratio ex igne coelesti non continetur. §. XLVII. Mentis tantum sub tutela eius remanserunt. §. XLVIII. An idem corpus redderetur. §. XLIX. Ab vna Mineruarum restitutio in corpus abesse. §. L. Errores maritimi. §. LI. Cultus Mineruae damnabilis.

CAPVT II.

De Vulcano Aegyptiorum Phthah et Cnupho, item de Prometheus.

§. I. Vulcani cum Minerua conuenientia. §. II. Quid Vulcanus contineatur. §. III. Phthas et Cnephus mundi opifex. §. IV. Pax et salus. §. V. Iudex post mortem. §. VI. Dominus orci et resuscitator. §. VII. Potestas in subterraneos et daemones malignos. §. VIII. Tutela mortuorum in insulis beatorum. §. IX. Corporum et mundi ex igne instauratio.

instaurator. §. x. Primus ex igne coelesti. §. xi. Deinde ex subter-
 raneo. §. xii. Instaurator. §. xiii. Cur claudus et pileatus. §. xiv.
 Nouenarius ei numerus et octonarius sacer. §. xv. Mas et foemina.
 §. xvi. Iunior peregrinis infensus. §. xvii. Cyclopes. §. xviii. Cur
 monoculi. §. xix. Taurini folles. §. xx. Cur Vlysses Polyphemo ocu-
 lum ademerit. §. xxi. Quomodo euaserit. §. xxii. Cyclopum alimenta.
 §. xxiii. Baal Achabi. §. xxiv. De Prometheo. §. xxv. Iudicium post
 mortem inest, et salus et corporum restitutio. §. xxvi. Ignem de coelo
 rapuit.

CAPVT III.

De Venere et Adonide.

§. i. Creatio rerum continetur. §. ii. Tenebrae super abyssu.
 Dea Nox. Cypris. Athor. §. iii. Sexta creationis dies. §. iv. Plenilu-
 nium creationis. §. v. Sacra pentaëterica. §. vi. Aequinoctium autu-
 mnale. §. vii. Laetitia noui anni. §. viii. Nuptiarum Dea et amorum.
 §. ix. Pax et salus. §. x. Iudicium post mortem benignum. §. xi. Libi-
 tina et hortorum custos. §. xii. Dea Murcia. §. xiii. Columbis et
 cygnis vehitur, et in piscem mutata est. §. xiv. Venus Ecclesia. §. xv.
 Venus coelestis, Vrania armata, Martia. §. xvi. Sedes in Arcto.
 §. xvii. in Boote et Cassiopeja. Cestus Veneris coelestis. §. xviii. Lu-
 men boreale. §. xix. Cur armata. §. xx. Concubitus animarum con-
 tinetur. §. xxi. Venus Aphrodite. §. xxii. Amor purus subrogatus.
 §. xxiii. Mors et resurrectio continetur. §. xxiv. Animarum splendor.
 §. xxv. Splendida corporum ex terra restitutio. §. xxvi. Continuatur.
 §. xxvii. Spes regni. §. xxviii. Rerum instauratio. §. xxix. Ex igne.
 §. xxx. Cur myrtus sacra. §. xxxi. Lepus et cuniculus. §. xxxii.
 Nigra palpebris et fus ei grata. §. xxxiii. Venus Paphia. §. xxxiv.
 Hieroglyphica explicantur. §. xxxv. Adonis. §. xxxvi. Anchises.
 Initiationes. §. xxxvii. Sibo Germanorum. §. xxxviii. Siwa.
 §. xxxix. Frea. xl. Idolum Magdeburgense. §. xli. Persarum Nahid.
 §. xlii. Horae.

CAPVT IV.

De Mercurio.

§. i. Mercurii nomen. §. ii. Hermes. §. iii. Thothus. §. iv.
 Anubis. §. v. Mundi parens. §. vi. Dierum V epagomenarum praefes.
 §. vii. Deus furum. §. viii. Literarum V vocalium inuentor. §. ix.
 Plenilunium et pentaeteris, vel tetras. §. x. Mercurio tota elocutio di-
 uina continetur. Verbum diuinum. §. xi. Iudicium de Protoplastis.
 §. xii. Seruator. §. xiii. Marsupius. §. xiv. Iudex post mortem.
 §. xv. Pacis arbiter, caduceum ferens, oleae inuentor. §. xvi. Mediator.
 §. xvii. Columna, Seruatoris. §. xviii. Septem chordae ouium. §. xix.
 Testudo. §. xx. Trichordis Diodori. §. xxi. Triangulum coeleste.
 §. xxii. Duo angues. §. xxiii. Columbae alae. §. xxiv. Anubis cani-
 na facies. §. xxv. In regno quoque mortuorum pacis nuntius. §. xxvi.
 Cornu copiae. §. xxvii. Hermetica figura quadrata. §. xxviii. Lite-
 rum inuentor. §. xxix. Concubitus animarum. §. xxx. Mercurii virga.
 §. xxxi. Mercurius auri cupidus. §. xxxii. Splendida corporum ex terra
 restituta.

XII CONSPECTVS SECTIONVM

restitutio. §. xxxiii. Instauratio mundi. §. xxxiv. Mercurius arietem portans. §. xxxv. Inter arietem et scorpium. §. xxxvi. Scarabaeus. §. xxxvii. Palaestrae praefuit. §. xxxviii. Deus mercatorum. §. xxxix. Capitis tegumentum. §. xl. Typhonis victor. §. xli. Argicida. §. xlii. Maiæ filius. §. xliii. Anubis ad Sothidem pertinet. §. xliiv. Mercurius Arcas. §. xlv. Metempsychosis. §. xlvi. Heimdalurius. §. xlvii. Teutates.

CAPVT V.

De Osiride.

§. i. Ad renouationem anni et quinque epagomenas pertinet. §. ii. Rex et iudex. §. iii. Continuatur. §. iv. Iudex benignus. §. v. Soter. §. vi. Mortem perpeffus, sed dominus orci, et vitae dator. §. vii. Quod confirmatur ex tritici hordeique cultura. §. viii. Ex hederæ inuentione. §. ix. Ex Api boue. §. x. Ex itinere Aethiopico. §. xi. Ex choreis et nouem Musis. §. xii. Ex continuata expeditione in Indos. §. xiii. Ex Nysa vrbe. §. xiv. Ex peragratione totius orbis. §. xv. Ex eo, quod Osiris sol quoque reputatur. §. xvi. Ex vitis plantatione. §. xvii. Ex caesarie. §. xviii. Deprauiatio succedens. §. xix. In morte Osiridis. §. xx. Quae narratio expenditur. §. xxi. Osiris Nilus.

CAPVT VI.

De Ifide.

§. i. Isis Ecclesia. §. ii. Idis connubium. §. iii. Mater et mamma. §. iv. Vulturis pennae. §. v. Bubulum caput. §. vi. Aurea cymba. §. vii. Aspis. §. viii. Sistrum. §. ix. Capilli non constricti. §. x. Frugum repetrix. §. xi. Dorcades gratae. §. xii. Idis nomen. §. xiii. Mercurius et canes. §. xiv. Luna plena. §. xv. Sothis. §. xvi. Renouatio anni. §. xvii. Isis terra.

CAPVT VII.

De Baccho, Graecorum Dionysio.

§. i. Sol autumnalis. §. ii. Dies V epagomenae cum plenilunio. §. iii. Lapsus Protoplastorum vestigia. §. iv. Iudex post mortem, pacis effector. §. v. Salutis promissae memoria. §. vi. Mors foteris vitae fons. Taurus. §. vii. Ex sepulchro rediuius. §. viii. Hedera et thyrsus. §. ix. Eius columnae. §. x. Dicta confirmantur. §. xi. Antrum Nysaeum. §. xii. Inferni et inferorum victor. §. xiii. Continuatur. §. xiv. Expeditio Indica. §. xv. Rex ex suo sanguine. §. xvi. Victor. §. xvii. Mortuorum resuscitator. §. xviii. Laetitiae coelestis dator. §. xix. Instaurator. §. xx. Mundi concrematio. §. xxi. Vita aeterna. §. xxii. Sol infernus. §. xxiii. Corruptio in Baccho. §. xxiv. Libationes. §. xxv. Liber Pater. §. xxvi. Concubitus animarum post mortem. §. xxvii. Purgationes et initiationes. §. xxviii. Sacra Trieterica. §. xxix. Bacchus puer. §. xxx. Arcadne vxor. §. xxxi. Bacchus mas et foemina. §. xxxii. Silenus. §. xxxiii. Centauri. §. xxxiv. Explicantur. §. xxxv. Bacchus iunior amplius explicatur. §. xxxvi. Locus hymni Homericæ. §. xxxvii. Dionysus, mens diuina. §. xxxviii. Sabazius.

CAPVT VIII.

De Cerere.

§. i. Creationis vestigia insunt. §. ii. Plenilunium et tempus autumnale. §. iii. Creatio humana. §. iv. Regina et iudex. §. v. Pax inest et salus promissa. §. vi. Corporum restitutio spicae. §. vii. Crematio mundi et ex igne restitutio. §. viii. Dicta confirmantur ex papauere. §. ix. Numen omnibus commune, Ecclesia. §. x. Scortationes in prima Cerere et negata corporum restitutio. §. xi. Ceres iunior. §. xii. Thesmophoria. §. xiii. Thesmophoria Eleusiniis antiquiora. §. xiv. Raptus Proserpinae. §. xv. Sacra Eleusinia. §. xvi. Vtcrius exponuntur. §. xvii. Meursii sententia et Polyaeni narratio de Eleusiniarum duratione. §. xviii. Proprium festum dies IX durauit. Ratio. Novem sphaerae. §. xix. Sed dies quoque praecedentes. XXX. sacri. §. xx. Subterraneus ignis assumtus. Taedae ex Aetna accensae. §. xxi. Eius dracones. §. xxii. Triptolemus. §. xxiii. Infantum receptrix. §. xxiv. Sacerdotes apes. §. xxv. Ceres terra. §. xxvi. Sedes Sicilia. §. xxvii. Sus grata. §. xxviii. Iasionem amauit. §. xxix. Commigratio animarum in animalia. §. xxx. Imago quaedam. §. xxxi. Luna. §. xxxii. Cum Baccho societas. §. xxxiii. Ceres Graecorum Isis. §. xxxiv. Fosta Frisiorum.

CAPVT IX.

De Titanibus, Gigantibus, Typhone et Typhoeo.

§. i. Titanis nomen. §. ii. Subterranei. §. iii. Germanorum nomen Deutsche. §. iv. Subterranei magnae figurae. §. v. Rephaim. §. vi. Nephilim. §. vii. Rerum formatio ex abyssu. §. viii. Gigantes pruinae, Hrymthussi. §. ix. Gigantum cum Ioue bellum. Locus Gen. VI, 4. §. x. Lemechi verba. Gen. IV, 23. §. xi. Typhoeus, Seth, Typhon, Apopis, Nephthys. §. xii. Typhon, Cacodaemon, Osiridis interemptor. §. xiii. Typhonis consilarii. §. xiv. Corpus Osiridis disiecit. §. xv. Rerum creatio. §. xvi. Typhon in Diis relatus. §. xvii. Natalis mundi in solstitium hybernium collatus. §. xviii. Corporum in vitam restitutio abest. §. xix. Metempsychosis. §. xx. Actorum memoria. §. xxi. Moabitae filii Seth.

CAPVT X.

De Saturno, et Vrano.

§. i. Saturni nomen et Croni. §. ii. Creationis vestigia. §. iii. Iudex post mortem et rex. §. iv. Instaurator. §. v. Seruator. §. vi. Seruator mortuus. §. vii. Dicta confirmantur. §. viii. Hermetica figura. §. ix. Eius falx. §. x. Mulieres ipse non recepit. §. xi. Hospitalis peregrinos recepit seruosque. §. xii. Infantum deuorator. §. xiii. Infantes immolati. §. xiv. Et damnati ad mortem. §. xv. Cerei oblati. §. xvi. Sigillarium vsus. §. xvii. Saturnalium tempus. Pupae. §. xviii. Saturnalium dierum numerus. §. xix. Nauis. §. xx. Ophionis debellator. §. xxi. Diuina natura effusa. §. xxii. De Vrano.

CAPVT XI.

De Rhea Cybele, et attide.

§. i. Rhea, Cybele Ecclesia, Magna mater Deum. §. ii. Memoria creationis humanae. §. iii. Urbis beatorum dea tutelarior et sponfa. §. iv. Montiuaga. §. v. Formidabilis, inuisa. §. vi. Tympana et cymbala. §. vii. Lapis et silex. §. viii. Syngis inuentrix. §. ix. Sistrum, Cymba. §. x. Iudicium post mortem et instauratio ex sepulcro in idem corpus. §. xi. Asinus. §. xii. Cum papaueribus. §. xiii. Concrematio mundi. §. xiv. Simulacrum bos. §. xv. Sacra eius casta. §. xvi. Attis. §. xvii. Continuatur. §. xviii. Conclusio de Sotere. §. xix. Cur Cybele apud Germanos apri formam habuerit. §. xx. Cur scarabaeus, vel cantharus ei gratus.

CAPVT XII.

De Ioue.

§. i. Iupiter Seruator. §. ii. Creationis memoria. §. iii. Iudex. §. iv. Ignis coelestis dominus, mundi concremator. §. v. Seruator mortem perpeffus. §. vi. Praesidium post mortem contra daemones malignos. Dioscuri. §. vii. Iudex benignus. §. viii. Restitutor et instaurator. §. ix. Iupiter Amun, in lucem restitutor, pacis arbiter. §. x. Oraculum Dodonaeum. §. xi. Iupiter Zeus Cingidus. §. xii. Olympus et Ida, item Arcadia. §. xiii. Aegiochus. §. xiv. Seruator euectus. §. xv. Deorum omnium praeses. §. xvi. Aquila Iouis. §. xvii. Iouis hortus. §. xviii. Barbatus. §. xix. Cretensis sine auribus. §. xx. Cum auribus quatuor. §. xxi. Gigantum victor. §. xxii. Eius adulteria. §. xxiii. Iupiter Minianus, et Fictilis, Summanus. §. xxiv. Raptus Ganymedis. §. xxv. Sol, Diespiter. §. xxvi. In cygnum conuersus. §. xxvii. In auream pluuiam. §. xxviii. Imberbis. §. xxix. Iupiter exsuperantissimus. §. xxx. Consilarii XII.

CAPVT XIII.

De Iunone.

§. i. Iuno, Hera, Lucina. §. ii. Vestigia creationis et noui anni primaeui continentur. §. iii. Vultur ei sacra. §. iv. Iudicium post mortem. §. v. Salus promissa. §. vi. Iuno Ammonia. §. vii. Babylonica. §. viii. Inest fons vitae. §. ix. Mundi concrematio. §. x. Taurini oculi. §. xi. Ecclesia subest. §. xii. Continuatur. §. xiii. Iuno Matrona. §. xiv. Diuitiarum dea. §. xv. Pellis leonina. §. xvi. Iuno velata.

CAPVT XIV.

De Neptuno et Conso.

§. i. Neptunus terrae motor, maris et insularum dominus. §. ii. Numen recentius. §. iii. Praeses defunctorum. §. iv. Praeses iustorum et beatorum. §. v. Vestigia mortis Seruatoris. §. vi. Sacra Isthmiaca quinquennalia. §. vii. Item trieterica. §. viii. Excitator ex sepulcris. §. ix. Eius tridens. §. x. Equorum productor. §. xi. Hospitalis. §. xii. Vxor Amphitrite. §. xiii. Cur ab ea minus amaretur. §. xiv. Communio cum Tellure. §. xv. Confus.

CAPVT XV.

De Nereo et Proteo.

§. i. Nereus. §. ii. Quid eo contineatur. §. iii. Proteus. §. iv. Othini quaedam cognomina. §. v. De Nereidibus.

CAPVT XVI.

De Plutone Dite Patre.

§. i. Pluto, Dis. §. ii. Iudex. §. iii. Februus. §. iv. Eius systema. §. v. Parcae. §. vi. Ante raptam Proserpinam mulieres non exceperit. §. vii. Animas luci nondum donatas continuit. §. viii. Soter.

CAPVT XVII.

De Proserpina.

§. i. Proserpina, Libera, Hecate. §. ii. Australe hemisphaerium tenet. §. iii. Eius raptus. §. iv. Puella. §. v. Sotera. §. vi. Ecclesia.

CAPVT XVIII.

De Apolline Aegyptiorum Horo.

§. i. Apollinis et Hori ratio. §. ii. Soter. §. iii. Instaurator. §. iv. In terram demissus coelum remeans. §. v. Cur boues ei grati et sacri essent. §. vi. Pythius. Typhonis et Draconis interemptor. §. vii. Victor. §. viii. Aureus ensis. §. ix. Longe iaculans. §. x. Vestitus, auri diues. §. xi. Corporum ex terra restitutor. §. xii. Iuuenis cum caesarie. §. xiii. Iudex. §. xiv. Deus vatum. §. xv. Deus musices. §. xvi. Lyra septem chordarum. §. xvii. Latona, Buto. §. xviii. Memoria pristinae vitae. §. xix. Accipiter Apollini sacer, Seruatoris symbolum. §. xx. Instaurator. Numerus nouenarius. §. xxi. Continuatur. §. xxii. Sedes eius prima Arctos. §. xxiii. Lycius. §. xxiv. Solis currum conscendit. §. xxv. Cum defunctis quoque nondum in lucem restitutis versatur. Musae. §. xxvi. Laurus sacra. §. xxvii. Serpens. §. xxviii. In gruem commutatus. §. xxix. Cygnus sacer. §. xxx. Apollo Sminthius. Infantes non receperit. §. xxxi. Vxor, Cyrene, Ecclesia. §. xxxii. Continuatur. §. xxxiii. Matrimonium explicatur. §. xxxiv. Apollinis cultus apud Iudaeos.

CAPVT XIX.

De Diana.

§. i. Diana Ecclesia in diuerso statu. §. ii. Eius similitudo cum Iunone. §. iii. Cum Iside. §. iv. Cum Minerva. §. v. Cum Venere. §. vi. Cum Cerere. §. vii. Cum Cybele. §. viii. Diana venatrix. §. ix. Explicatur. §. x. Continuatur. §. xi. Status succedens. §. xii. Status tertius. §. xiii. Diana triformis. §. xiv. Cancer eius symbolum. §. xv. Diana *Λαροβολος*. §. xvi. Sagittifera. §. xvii. Infantes ei immolati. §. xviii. Cur in felem mutata sit. §. xix. Bubastis. §. xx. Callista. §. xxi. Orthia. §. xxii. Resum mater. §. xxiii. Miplezeth.

CAPVT

CAPVT XX.

De Hercule.

§. i. Hercules Soter. §. ii. Facies Dei. §. iii. Columnae. §. iv. Deus virtutis Dfom. §. v. Baal Semin. §. vi. Iusti amans. §. vii. Clauus. §. viii. Hydra Lernaee et colubri interemti. §. ix. Daemonis mali et Orci debellator. §. x. Defunctorum tutelare numen. §. xi. Salus continetur ex Phoenicia expectanda. Hercules Phoenix. §. xii. Quaternarius numerus ei facer. §. xiii. Eloquentium et verbum diuinum. §. xiv. Ogmus. Scripturae inuentor. §. xv. Herculis aeternitas. Temporis pater. §. xvi. Rerum instaurator. §. xvii. Traiecit in Hesperiam. §. xviii. Magufanus. §. xix. Edax et multibibus. §. xx. De potu animarum. §. xxi. Hercules in Sole. §. xxii. In Arcto. §. xxiii. In via lactea. §. xxiv. Ludos Olympicos instituit. §. xxv. Saxonus. §. xxvi. Muscarum abactor. §. xxvii. Baal Zebub. §. xxviii. Mundum concremator. §. xxix. Per ignem expiatio. §. xxx. Infantum concinatio. Hercules furens. §. xxxi. Molochus. §. xxxii. Duodecim eius labores et mysteria Cereris. §. xxxiii. Corporum crematio inuenta. §. xxxiv. Ratio. §. xxxv. Quae penitus indagatur. §. xxxvi. Combustio primum in bello caesis obtinuit. §. xxxvii. Concubitus in eius sacris. §. xxxviii. Viros tantum recepit. §. xxxix. Diuitiarum Deus et thesaurorum. §. xl. Sues cur arcetentur. §. xli. Hercules deus iunior. §. xlii. Eo inuenta sacrificia humana cessarunt. §. xliii. Cur horti beatorum et venationes amplius non placerent. §. xliii. Hercules cum arcu et sagittis. §. xlv. Corporum restitutio ex terra an admittetur. §. xlvi. Augiae stabulum. §. xlvii. Cemarim, sacerdotes.

CAPVT XXI.

De Marte.

§. i. Mars dominus exercituum. §. ii. Soter, conseruator. §. iii. Aegyptius. §. iv. Mars pater Romanis. §. v. Gradius. §. vi. Martis nomen. §. vii. Graecorum Ares. §. viii. Persarum Ader. §. ix. Cur ita diceretur. §. x. Mars rex et iudex. §. xi. Cur ignis. §. xii. Equi et Bellona. §. xiii. Martis symbolum, hierax. §. xiiii. Mors Seruatoris. §. xiv. Pacis dator. §. xv. Cum Baccho coniungitur. §. xvi. Dies V epagomenae et mensis anni extremus inest. §. xvii. Custos mortuorum et ad iudicium euocator. §. xviii. Regio coeli arctoa Marti propria. §. xix. Vrsa minor vel aurora borealis. §. xx. Continuatur. §. xxi. Matrimonium cum Ecclesia. §. xxii. Depravatio in concubitu. §. xxiii. In victimis humanis. §. xxiv. Pius facer. §. xxv. Mars sol.

CAPVT XXII.

De Othino.

§. i. Othinus, Pantopater cum gigantibus pruinae. §. ii. Iudex post mortem, Asa. §. iii. Othinus mortuis praefedit bello caesis, Mortis similis. §. iv. Thronus Othini. §. v. Restitutio ex orco inest. Gullinboste lul. Vater. §. vi. Spiritus Lodae. §. vii. Othini duo. §. viii. Monoculus. §. ix. Quaedam Apollinis similitudo. §. x. Dies XII epagomenae. §. xi. Hesus, Aefar. §. xii. Wodanus. §. xiii. Othinus Soter.

CAPVT

C A P V T XXII.

De Pane Aegyptiorum Mendete.

§. 1. Pane concubitus futurae vitae praecepti continentur.
 §. 11. Mercurii similitudo. §. 111. Salutis promissae vestigia. §. 1v.
 et iudicii. §. v. Status post mortem continetur. §. vi. Status coelo
 proximus. §. vii. Quod illustratur. §. viii. Pan Lycaeus: in Pane
 nulla distinctio. §. ix. Pan inglorius effectus. §. x. Concrematio
 mundi. §. xi. Sedes in Plejadum vicinitate. Syrinx. §. xii. Lac et
 mel oblatum. §. xiii. Corporum restitutio abest. §. xiv. Seruator
 ratione deprauata.

C A P V T XXIV.

De Cupidine et Psyche.

§. 1. Amor seruator. §. 11. Amor purus. §. 111. Puer alatus.
 §. 1v. Panis victor. §. v. Gemma apud Gorium explicatur. §. vi. Si-
 militudo cum reliquis diis. §. vii. Per eum genus humanum condi-
 tum. §. viii. Homines in lucem reducit eorumque corpora refingit.
 §. ix. Dominus orci et spirituum omnium. §. x. In daemones
 malignos imperium. §. xi. Animarum in regionibus beatorum mo-
 derator. §. xii. Excitatio in ortum. §. xiii. Rerum instauratio.
 §. xiv. Erotidia. §. xv. Concremator mundi. §. xvi. Psyche con-
 iux. §. xvii. Papilio eius. §. xviii. Seruator mortem perpeffus.
 §. xix. Gemma Gori explicatur.

C A P V T XXV.

De Iano.

§. 1. Ianus ut Mercurius mundi initium continet. §. 11. Clau-
 ger. §. 111. Dux noui anni. §. 1v. Deus mercatorum et foenera-
 torum. §. v. Virgam gerit. §. vi. Metempsychosis inest. §. vii. Cum
 Saturno communico. §. viii. Ianus cum prora nauis. §. ix. Ianus
 biceps. §. x. Quadrifrons. §. xi. De Sotere quaedam insunt.

C A P V T XXVI.

De Vesta.

§. 1. Rheae Cybeles similitudo. §. 11. Palladis. §. 111. Vene-
 ris, Cereris et Isis. §. 1v. Ecclesia. §. v. Dies epagomenae. §. vi.
 Confectaria. §. vii. Ignis subterranei custos. §. viii. Vesta iunior.
 §. ix. Vesta defunctorum custos. §. x. Ignis purgatorius. §. xi. Me-
 tempsychosis. §. xii. Hertha et Tanfana. §. xiii. Magna Pales.

C A P V T XXVII.

De Themide et Nemese.

§. 1. Themis. §. 11. Nemesis vltrix post mortem. §. 111. Cum
 rota et funda. §. 1v. Vltior expositio. §. v. Nemesis quaedam
 imagines. §. vi. Digito ori admoto.

CAPVT XXVIII.

De Harpocrate.

§. I. Claudus. §. II. Seruator mortem perpeffus. §. III. Conuincitur. §. IV. Loto infidet. §. V. Digito labia comprimit. §. VI. In tenebris natus, et sub folstitium hybernum. §. VII. Mercurii fimilitudo. §. VIII. Sigillum pantheum. §. IX. Caput rafum.

CAPVT XXIX.

De Serapide.

§. I. Serapide quid contineatur. §. II. Nomen. §. III. Difforum confirmatio. §. IV. Iudex. §. V. Illuftratio. §. VI. Vltior illuftratio. §. VII. Mundi conflagratio.

CAPVT XXX.

De Aefculapio.

§. I. Soter. §. II. Signum teftudo. §. III. Iudex. §. IV. Aegyptii templum. Soter in morte. §. V. Seruator nondum diuini honoris particeps. §. VI. Caluus. §. VII. Gallus ei facer. §. VIII. Mundi concrematio. §. IX. Efmunus.

CAPVT XXXI.

De Cabiris, Curetibus, Corybantibus, Idaeis Daetylis, Diofcuris, Efmuno.

§. I. Cabiri. §. II. Numerus, et an feptem planetae contineantur. §. III. Curetes et Corybantes. §. IV. Curetes. §. V. Corybantes. Cherubini. §. VI. Diofcuri, Iouis pueri. §. VII. Idaei daetyli. §. VIII. Efmunus. §. IX. Coronae arundineae. §. X. Pilei Caftorum.

CAPVT XXXII.

De Dea Magna Syria.

§. I. Aurea et fedens. §. II. Habitus eius. §. III. Lychnis. §. IV. Ophthalmis. §. V. Signum. §. VI. Cultus varia conditio. §. VII. Ecclefia.

CAPVT XXXIII.

De Aftarte.

§. I. Aftarte qualis dea. §. II. Veneris fimilitudo coeleftis. §. III. Palma, corona turrata. §. IV. Cochlea. §. V. Centauri. §. VI. Europa. §. VII. Conclusio.

CAPVT XXXIV.

De Idolo Cemofch.

§. I. Cemofch. §. II. Sub atro lapide colebatur. §. III. Venus coeleftis. §. IV. Magnes continetur. §. V. Gens Cemofch.

CAPVT XXXV.

De Nisrocho Assyriorum.

§. 1. Nisrochi figura. §. 11. An columba assumenda. §. 111. Nisrochus explicatur.

CAPVT XXXVI.

De Memnone Graecorum, Aegyptiorum Amenophi et Osymandya.

§. 1. Memnonis statua. §. 11. Eius genus et patria. §. 111. Exstructor regiarum. §. 1v. Color eius. §. v. Explicatio de Sotere mundi. §. vi. Lapidum quinque compages. §. vii. Locus prope syringes, et versus septentrionem. §. viii. Memnonis nomen. §. ix. Creator et iudex.

CAPVT XXXVII.

De Deo Mithra.

§. 1. Mithras mediator, Seruator. §. 11. Inuictus. §. 111. Adlectio. §. 1v. Ex antro natus. §. v. Tauri infessor et iugulator. §. vi. Cum serpente et clauo. §. vii. Seruator. §. viii. Mundi concremator. §. ix. Per eum omnia facta. §. x. Tempus Mithriacorum. §. xi. Sacra quondam phallica. §. xii. Deinde purgationes receptae. §. xiii. Sacerdotes leones. §. xiv. Mithras sol inferus septem stellarum dominator.

CAPVT XXXVIII.

De Thoro.

§. 1. Thorus iudex. §. 11. Eius malleus. §. 111. Ad initium anni pertinuit. §. 1v. Deus tonitruum et fulgurum. §. v. Vestitus et calceis instructus. §. vi. Similitudo Iouis. §. vii. Thori malleus sepulcris impressus.

CAPVT XXXIX.

De Radegasto.

§. 1. Radegastus. §. 11. Nominis explicatio. §. 111. Figura. §. 1v. Apollinem continet. §. v. Continuatur. §. vi. Amplius illustratur. §. vii. Lectus ostro paratus.

CAPVT XL.

De Swantevith.

§. 1. Swantevith. §. 11. Nominis explicatio. §. 111. Apollinem refert. §. 1v. Quadriceps. §. v. Idolum Wirislawi. §. vi. Porevithus.

CAPVT XLI.

De Crodone.

§. 1. Crodonis nomen. §. 11. Antiquitas. §. 111. Eius in mortuos potestas. §. 1v. Iudex.

CAPVT XLII.

De Iutrebocho.

§. i. Iutrebochi nomen. §. ii. Eius rota. §. iii. Ad nouum annum pertinet. §. iv. Auem tenet. §. v. Deus sospes defunctorum.

CAPVT XLIII.

De Flyns.

§. i. Flyns quid contineat. §. ii. Dominus orci. §. iii. Concrematio mundi inest.

CAPVT XLIV.

De Niordo Noruagorum.

§. i. Niordi nomina. §. ii. Eius figura. §. iii. Explicatur. §. iv. Niord an diues. §. v. Oggur.

CAPVT XLV.

De Aurco Vellere et Argonautis.

§. i. Narratio de Phryxo. §. ii. Annus magnus instaurationis signatur, bellatoribus expectandus. §. iii. In Arcto. §. iv. Phryxi cum Baccho conuenientia. §. v. Splendida ex igne coelesti corporum restitutio. §. vi. Helle in aequor prolapsa. §. vii. Aeetes Rex Phryxi socer. §. viii. Summa aurei velleris. §. ix. Quercus. §. x. Fagus. §. xi. Fagus grandinans Orphei. §. xii. Serpens. §. xiii. Expeditio Argonautarum.

CAPVT XLVI.

De Troia Septentrionalium Asgardo.

§. i. Troiae narratio mythologica. §. ii. Troiae muri a quibus et quando sint exstructi. §. iii. Troia vrbs beatorum. §. iv. Cur Neptunus muros struxerit. §. v. Cur Apollo. §. vi. Hercules inimicus. §. vii. Cereris cultus. §. viii. Veneris. §. ix. Palladis. §. x. Magnae Deum matris. §. xi. Opinio de mundi concrematione. §. xii. Troia hospita. §. xiii. Iusta. §. xiv. Raptus Helenae. §. xv. Excidium Troiae. §. xvi. Errores defunctorum consecuti. §. xvii. Aethiopum auxilium.

SECTIO I.

GENERALIA AD MYTHOLOGIAM GENTIVM PERTINENTIA.

§. I.

Abyssus et Chaos.

Rerum in mundo creatarum formam ex Mosaica narratione aquae praecefferunt et abyssus, quibus spiritus Dei incubauit. Quod alias Chaos dicitur.

§. II. *Mundi creatio in aequinoctium autumnale collocatur.*

Ipsa quidem mundi creatio ab aliis in aequinoctium autumnale, in verum ab aliis, denique portis coeli receptis in solstitium vel brumale, vel aestiuum, sed et in primum ver reicitur. Nos in ea lite illorum inprimis sententiae accedimus, qui mundum in autumnali aequinoctio productum esse putant. Certe secundum Mosē mensis Tisri Iudaeis primus quondam fuit, idemque in anno eorum ciuili ad hanc vsque aetatem primus remansit. Plane Aegyptios quoque praescos ita seruasse, ex eo patet, quod ex Aegyptiorum Ho

ro *Macrobius* L. I. *Saturn.* refert; *Explicitis duodecim, id est CCCLX diebus, reliquos quinque diebus inter Augustum et Septembrem anno suo reddunt.* Add. *Hospinianus* de dieb. fest. p. 39. Quanquam non negauerim, Aegyptios *Mosis*, sed et *Iosephi* iam aetate anni inprimis magni et instaurationis initium in aequinoctio verno collocasse. Adicio ex *Thoma Hyde* de relig. veter. Pers. Magorum quoque et veterum Persarum die XVI Septembris esse festum VI dierum, quod Deus hoc die terram statuerit. De Syris videatur *Lud. du Tour de Longuerve* diss. de variis epochis C. II. §. 11. Idque deinde ex festis deorum confirmabitur.

§. III. Illustratio.

Meminerimus autem, quod *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum mythico luculenter explicauit, solem in hemisphaerio australi, quod in autumnii principio ingreditur, inferum dictum esse et subterraneum. Ex quo venisse videtur, ut materia mundi prima rerumque chaos in regione mundi australi et partibus subterraneis collocaretur. Quod cum abyssu quoque Mosaico conuenit. Inde *Empedocles*, Pythagorae discipulus, duos soles esse, dixit, quorum vnus *primigenius* sit ignis in altero mundi hemisphaerio, hemisphaerium suo splendori semper oppositum implens. Vid. Summe Reuer. *Bruckeri* Historia Critica Philosophiae T. I. P. 2. L. 2. C. 10. p. 1117. Sed inprimis memorabile est, quod in *Edda Snorronis* Mythol. 4. traditur, prius extitisse illum mundum versus meridiem, qui vocetur *Musspell*, lucidum illud et calidum, flagrantem et torridum, ex quo filii Bori proiectas faces et scintillas acceperint coeloque impouerint, superne et inferne ad mundi fabricam illuminandam. Vnde forte, quod *Diodorus* refert, Aethiopes primi mortalium habiti sunt. De subterraneo autem illud accedit, quod *Anaximenes* dixit, siderum ortum ex terra venisse.

§. IV. Plenilunium in creatione hominis.

Atque illud quoque verisimillimum videtur, et ex festis deinde gentium confirmabitur, lunam in mundi creatione, cum homo fingeretur, plenam auream apparuisse, ut totius mundi pulcritudo Adamo statim ob oculos exponeretur. Moses

Moses quoque *Gen. I, 17.* Deum scribit in coelo locasse duo magna luminaria, *ut terram illuminarent.* Quae semestris luna *Apuleii* est *Mer. XI.* rerum Natura parens.

§. V. *Anni primitus initium.*

Ex quo illud quoque veritati consentaneum videtur, anni primitus initium in plenilunio circa aequinoctium autumnale proximo positum fuisse. Aegyptios quidem omnino menses suos a plenilunio ad plenilunium numerasse, *Spencerus* de *Leg. Hebr. ritual. L. 2. C. 4. S. 1. p. 391.* annotavit. Idemque et forte hos secuti Athenienses anni initium civilis plenilunium proximum post solstitium aestivale constituisse feruntur. Sed et festa ludicra pentaëterica et Olympiaca, *Iosepho Scaligero* teste, plenilunio post solstitium aestivale habebantur. Quanquam *Er. Puteanus* *Olymp. IX.* contra *Scaligerum* ostendit, celebrata Olympia fuisse plenilunio Boëdromionis, mensis aestatis ultimi, seu Septembris, Parthenii, quando sol virginem occupavit. Germani, *Beda* teste, mensem, quo hiemalia tempora incipiebant, *Winter fyllet* appellabant, composito nouo nomine ab hyeme et plenilunio, videlicet, ut a plenilunio eiusdem mensis hyems initium fortiretur. Sed Iudaeorum quoque festum tabernaculorum sub initium anni die XV mensis Tisri, adeoque prima post plenilunium aequinoctii autumnalis die celebrandum erat. *Exod. XXIII, 16.* Add. *Spencer.* de *leg. Hebr. rit. L. 3. C. 3. Obs. 6.* Festo autem Paschae, anni ecclesiastici initio, Moses ex diuina institutione item plenilunium, quod proxime aequinoctium vernale subsequitur, assignauit, diem XIV mensis Abib seu Nisan. Sed ita gentes quoque sensisse, ut plenilunio exordium mundi contineretur, ex *Apuleio* *Mer. XI.* haud obscure apparet, ubi rerum Naturae parentis palla ita describitur; *Per intextam extremitatem et in ipsa orae planitie stellae dispersae coruscabant: earumque media semestris Luna, flammeos spirabat ignes.* Quae quidem ibidem seculorum quoque progenies initialis dicitur.

§. VI. *Quod Adamus iam obseruauit.*

Vix dubitandum est, quin iam Adamus plenilunium illud, quod aequinoctium autumnale vel subsequeretur, vel proxime

proxime antecederet, in creationis memoriam sancte et religiose custodierit. Certe locus *Gen. IV, 3.* ex multorum virorum doctorum sententia significat, Abelis et Caini sacrificia sub finem anni oblata fuisse. Neque vero alium Moses annum intelligere potuit, quam veterem in aequinoctio autumnali, quem Iudaei seruabant, et in causis ciuilibus ipse retinuit. Quamquam id non impedit, quo minus Adamus et Abel futurum quoque Seruatorem nasciturum respicerent, ut deinceps luculentius quoque ostendetur. Et plane diem XV mensis Tisri natalem quoque Seruatoris fuisse, cum *Wasmutho Samuel Reyherus* in *Mathesi Biblica* p. 104. et 517. defendit.

§. VII. *Item posterius eius.*

Adami quidem posteris plenilunia illa in noui anni initio adeo in festis habita sunt, ut gaudio tum et laetitia omnia perstreperent, conuiuia quoque fierent solennia. Laetitiam in festo tabernaculorum Moses ipse praecepit *Leuit. XXIII, 39.* Conf. §. V. Idem de Aegyptiis earum antiquitatum periti produnt. De Graecorum ludis iam dictum est §. V. eoque amplius pertinet *Simonidis* poetae locus,

Nouum autem annum nullus non hominum sperat
Diuitiis bonisque plenum et carum affore.

Apud Persas *Nauruz*, *nouus dies*, anni principium ineunte vere, maximum totius anni festum est, in quo quidem occupari omnes et impleri summo gaudio et omnigena laetitia solent. Idque senorum dierum fuit. *Tb. Hyde* de relig. vet. Pers. C. 19. Sed apud Mexicanos quoque initio anni festiuitates obtinent.

§. VIII. *Continuatur.*

Plenilunia aliis quoque gentibus sacra fuerunt. Romanorum Idus Iouis feriis et sacris agendis dicatas fuisse, et eodem tempore lunam speciem plenam demonstrasse, testatur *Macrobius Saturn. I, 16.* Aegyptiis autem nulla alia festa quam plenilunia et nouilunia fuisse, *Iablonskyus* obseruauit.

§. IX. *Id festis quoque adscitis nouis seruatum est.*

Et si autem gentes succedente aetate anni principium varie statuerunt, tamen receptis nouis festis vetera quoque non visquequaque ab usu recesserunt, praesertim cum incerti denique redderentur, qua anni tempestate, sed et qua ratione et ex quo principio mundus extitisset, et quis ex Deorum numero eum produxisset. Quo quidem Ouidianum illud pertinet; *quisquis fuit ille Deorum.*

§. X. *Festum noui anni quondam nuptiis quoque solenne fuit.*

Illud hoc loco de festo noui anni non possum non adiiungere, quod *Strabo* L. XV. refert, Persas nuptiarum quoddam tempus seruasse, initium scilicet aequinoctii verni, quod tum quidem principium iis noui anni fuit. Forte igitur praescis temporibus obtinuit, ut in festo noui anni, cum gaudio omnia et laetitia perstreperent, et sacrificia offerrentur, nuptiae principum imprimis virorum et nobilium celebrarentur. Romanis quidem Ianuarius anni initium fuit, eidemque mensi luno nuptiarum custos praefuit. Graecis autem idem mensis γαμηλιων, *coniugalis*, dictus est. Addo locum *Pindari Isthm. VIII. neque Nerei filia bis tradat nobis folia controuersiarum, sed vespera plenilunii amabile soluat frenum virginittatis sub heroe,*

§. XI. *Dies quinque creationis primi item sacri.*

Anni autem initio in memoriam creationis religiose cultumque conueniens erat, non tantum plenilunii diem, qua Adamus productus fuit, celebrare, sed etiam praecedentium quinque dierum memoriam recolere, quibus praeter terrestria animalia et hominem reliquae res creatae sunt. Ita iam Adamum obseruasse, ex sacrificio Abelis et Caini sub finem anni oblato conficitur.

§. XII. *De sacrificio Abelis. Quando Adamus lapsus sit. Ovis symbolum sacrum. Vestes a Deo Protoplastis institutae.*

Sed de sacrificio Abelis plura obseruanda occurrunt. Principio quidem verisimile videtur, lapsum esse Adamum

et ad mortem condemnatum non eadem die, qua creatus esset (neque enim tam exiguo temporis spatio conuenit, quod in paradiso animalibus omnibus nomina ex eorum natura indidit) sed multo post in quinque dierum illarum spatio, quae primitias creationis referrent, anno certe praeterlapso. Neque a vero abhorret, ex diebus istis primam assumere, propterea quod Deus decimum diem mensis Tisri, qui a festo tabernaculorum quinque diebus distat, magnum diem propitiatorium constituit. *Lev. XXIII.* Et prope in eo sum, ut existimem, pentadis *furtivae* nomine, quod *S. XXIV.* retuli, furtum Euae contineri, fructum arboris veritatis furtipientis. Sed eodem quidem tempore salus ei quoque ex Seruatore mortem subeunte promissa est. Tanto igitur maiori iure ab Adamo et Abele sub finem anni sacrificia exhibita sunt, quae expiatoria essent, et promissum Seruatorem, pacis effectorem, respicerent, qui effuso sanguine suo et morte perpeffa genus humanum redimeret. Eo quidem non Caini primitiae frugum, sed Abelis oves perennuerunt, pacis sanguine restitutae symbolum. Nam plane ouis animal quietum est et pacificum, lana quoque commendabile, quae recte praeparata niuem albedine aequat. *Ies. I, 18. Dan. VII, 9. Apoc. I, 18.* Commodissimum quidem pacis et quietis, simul puritatis et innocentiae symbolum. Pacis quidem signum ouis Romanis quoque fuit in pangendis foederibus pacis. Et iam Abrahamus aduersus Abimelechum sopita lite septem agnos ouinos posuit. Sursum spicamur praeterea, vestes, quas Deus Protoplastis post lapsum eorum instituit (*), ex pelle ouina fuisse, et religionis quidem ad pacem significandam cum Deo restitutam et sublatam criminum spurcitiem. Quo extremo sensu candida vestis in Apocalypsi quoque occurrit. Quo admissio Adamus et Abel tanto facilius induci potuerunt, ut sub finem anni in diebus illis, qui ad exemplum vltimi diei cuiusque hebdomadis quieti dicati et sabbata fuisse videntur, oves

(*) Vulgo vertunt; *praeparauit*. Quod tolerari vix potest; praefertim cum et Onkelos Hebraico vocabulo *ruv* significatum assignet: *instituit, religiose instruxit*, et alia S. Scripturae loca institutionis sensum commode admittant.

Deo obtulerint, signum pacis cum Deo restitutae et abstersionis a criminibus, signum promissi Seruatoris.

§. XIII. *Quid diebus quinque creationis primis religiosus contineatur.*

Ex quo quidem summo iure conficitur, Adamum eiusque posteros quinque dies illas, creationis primitias, ideo quoque religiose deinceps coluisse, quod et mortis iis recordatio et restitutionis atque felicitis instaurationis inesset.

§. XIV. *Ovis sacrificium in istis diebus seruatum.*

Procul autem dubio prisci hoc diutius retinuerunt, ut iisdem diebus ouem sacrificarent. Ex quo effectum puto, ut ovis deinde Diis imprimis sacra esset, qui diebus illis praesiderent, veluti Mineruae et Mercurio. Et Minerva et Mercurio, quanquam deprauata quadam ratione, Seruatoris expectationem contineri et Ecclesiae in consortium eius receptae, S. III. C. I. et IV. ostendi. Neque verò existimandum est, pacem et felicem rerum instaurationem huic symbolo penitus deinde apud gentes detractam esse. Praeque certe annum quendam magnum reuolutionis seu instaurationis rerum expectarunt, ad promissum autem Seruatorem respexerunt.

§. XV. *Diēs quinque epagomenae explicantur.*

Atque his quinque diebus, quae creationem hominis, festum noui anni, praecederent, quinque *dies epagomenae* veterum consistunt, mediae inter veterem annum et nouum collocatae, neutro autem comprehensae et ab intercalaribus probe secernendae. Neque enim eas intercalare fas putabatur, ut deinde ex Persarum placitis intelligitur. Eryc. Puteanus de bisexto C. 5. has quinque epagonas temporis quasi extorres vocat, tanquam non essent, dies non dies, institutas, ut procul laboribus, negotiis, curis, laetae, festae fierent, et sic usurpatae deinceps, ut in voluptates, sordes, faeces deficerent. Quemadmodum apud Mexicanos adhuc obtinet.

§. XVI. *Anni ratio apud veteres et epagomenarum, inprimis de pentaëteride.*

Ad plenius autem intelligendas dies epagomenas pertinet nosse anni variam apud gentes rationem, et quem locum epagomenae occuparent. Atque in hypothefi a nobis assumpta plenilunii primus annus, nisi distinctio ciuilis et ecclesiastici adhiberetur, mere lunaris et respectu solis vagus fuit. Ad quem cum sole in concordiam redigendum vix quidquam pentaëteride aptius fuit, quae alias tetraëteris quoque vocatur. Eius duplex ratio fuit. Quadriennio enim lunari exacto vel XLV dies adiciebantur, vel alternis annis mensis XXII. et XXIII. dierum. Quanquam Athenienses mensem embolimum semper XXX dierum formarunt. Ita quidem plenilunium rursus in idem cum sole punctum incidebat, et prima quinti anni die sacra pentaëterica celebrabantur, sed tum quidem cum ducere menses noua luna coepisset, primi mensis die XV. Ita comparata fuisse sacra pentaëterica, *Scaliger* de Emend. Temp. L. 5. p. 382. ostendit. Eaque Pentaëteris Elidensibus in Olympiade, Phocensibus in Pythiade, et Atheniensibus in maiusculis Quinquatribus et mysteriis obseruata est. Adiicio locum *Pindari* Olymp. III. *Iam enim ab ipso aris sacratis patri plena luna, aureo curru vecta vespere totum oculum illustrauerat; et magnorum certaminum sanctum iudicium et quinquennium simul constituerat.*

§. XVII. *De Trieteride.*

Trieteridis et sacrorum trietericorum ratio alia fuit, quae quidem *Scaligero* obseruante ita se habuerunt, vt in trieteride effluxo biennio et mense intercalari noua luna oppositum plenae statum primi anni haberet et contra. Quae trieteris in Panathenaeis minoribus et in Orgiis Bacchi obseruata est. Eoque forte vacca trima Moabitarum pertinet. *Ies.* XV, 5. *Ierem.* XLVIII, 13, 14.

§. XVIII. *Eius ratio.*

Quaeri quidem hoc loco potest, cur noua lunae plenae locum occupauerit, menses quoque in computatione ciuili duxerit, adeoque et nouilunia sacra essent. Forte quidem ratio

ratio in eo locata fuit, quod post diluuium terra exsiccata prima die mensis Tisri apparuit.

§. XIX. *Graecorum Enneaëteris et Romanorum, embolismus item Persarum.*

Sed alius quoque lunaris anni ordinandi modus a *Macrobio* traditur, Graecis et Romanis seruatus, vt post octennium tres menses et singuli quidem XXX dierum intercalarentur. Quae Enneaëteris fuit. Eo quidem Delphorum ludi Pythii spectant. Conf. *Scaliger* de emendat. temp. Aliiter quidem cum *Salmasio Wilb. Langius* *Macrobio* locum explicat, hoc inprimis motus, quod in tanto spatio nimia sacrorum confusio fieret. Sed quem fugit Persarum embolismus, qui exactis demum CXX annis fit.

§. XX. *Dies epagomenae in intercalationibus quoque obseruatae sunt.*

Sed enim in his quoque annorum cyclis cum mensibus intercalaribus dies epagomenae quinque, primitiae creationis, seruatae sunt. Perbelle enim *Dion. Petavius* de anno vetere Romanorum C. 72. obseruauit, mensem intercalarem Merkedonium inter primos dies Februarii et extremos dies quinque positum fuisse post XXIII. Februarii Terminalia, adeoque appendices quinque habuisse, cum primus demum Martii dies anni quondam initium esset. Idque locus *Pindari* confirmat supra §. XVI. relatus. Sed Persae quoque mensi embolimaeco XXX dierum dies illas epagomenas quinque adiecerunt. Eoque pertinet, quod apud *Horapollinem* in *Minerua* scarabaeo triginta pedibus instructo vultur quinque epagomenarum symbolum iungitur, de quo deinceps plura dicentur.

§. XXI. *Mensis embolimaecus vel anni extremus, manibus sacer.*

Sed quemadmodum epagomenis quinque et principium creationis et felix ex morte restitutio et rerum instauratio inerant, ita mensis embolimaecus, vel et anni vltimus XXX dierum, manibus inprimis sacratu fuisse videtur, ex epagomenis tamen multa assumsit, vt quasi praeparatio ad nouam vitam

vitam contineretur. Romani etiam abrogato mense Mercedonio ita seruauerunt, vt in Februario mense vsque ad diem XXIII. Terminalium, quem epagomenae quinque excipiebant, purgationes et lustrationes fierent, et memoria defunctorum maiorum coleretur.

§. XXII. *De anno CCCLX dierum, adiectis diebus V. epagomenis.*

Qui autem populi annum solarem obseruarunt, CCCLX dierum illum numero concluderunt, eodemque modo quinque dies appendices vel epagomenas adiecerunt. Quem annum *Petauius* putat, recepto quoque nostro anno solari in sacris propter solstitii tempora seruatum esse. Aegyptios quidem hanc anni formam seruasse, *Nic. Aueranius* in diss. de mensibus Aegyptiorum conuicit, quanquam alias annus Aegyptius Nabonassareus dicitur. Eundem antiqui Graeci custodierunt. Et *Plutarchus* Romuli quoque annum putat CCCLX diebus constituisse. Persae et Mexicani eum adhuc tenent, et Islandorum quoque menses XXX noctium fuisse, quatuor autem primum, deinde quinque dies adiectos, ex *Arii Schedis de Islandia C. 4.* apparet. Sed Aethiopes quoque menses XXX dierum et V. epagomenas adhuc seruare, *Iobus Ludolphus* testatur. Atque hi CCCLX dies, vel potius daemones iis praepositi, CCCLX statuae vel idola Arabum Muhamedis tempore adhuc fuerunt.

§. XXIII. *Diebus V. epagomenis et primae rerum creationis memoriam et instaurationis inesse, plenius ostenditur ex Aegyptiorum placitis.*

Postquam ostendi, quinque epagomenas et in lunari anno et in solari apud veteres obtinuisse, probatu haud difficile est, memoriam quoque primae rerum creationis et instaurationis iis comprehensam esse. Videamus primum veterum Aegyptiorum de ea re sententias. De Thebaeis Aegyptiis *Diodorus Siculus Hist. L. I.* refert: *Thebaei vetustissimos omnium mortalium se praedicant; apud quos omnium primos philosophia et exactior astrologia sit inuenta. . . modoque peculiari menses et annos apud se ordinatos esse. Nam dies non ad lunae sed solis motum exigentes tricenos mensibus*

dies

dies tribuunt, et post duodecimum quemque mensem quinque dies cum quadrante adiiciunt, (ἐπαγόμεναι, quod male vertitur, intercalant) eoque pacto circulum annum absoluunt. Menses autem embolimos non adiiciunt. Ratio autem cur quinque dies ita adicerentur, a *Plutarcho*, sed et haud obscure ab eodem *Diodoro*, traditur. Commemorat enim *Plutarchus* quinque epagomenas fuisse Aegyptiis τῶν θεῶν γενεθλίους, natalitias Deorum et Rheam quinque Deos peperisse. A quo non multum differt, quod *Diodorus* l. 9. ex Aegyptiorum sententia narrat, ex Osiride et Iside, vel ex Ioue et Iunone quinque Deos natos esse, ita ut in vnamquamque epagomenarum apud eos dierum quinque vnus natalis incideret. Sed merito subiicitur, quod *Plutarchus* de Iside et Osiride ex sacerdotum narrationibus refert, Rheae occulte cum Saturno congressae Solem imprecatum fuisse, ut neque in mense neque in anno pareret, Mercurium cum Rhea coisse, ac deinde in ludo cum Luna victorem septuagesimam, vel, ut alii summo iure emendant, septuagesimam secundam partem cuiusvis diei abstulisse, atque ex his omnibus dies quinque confecisse, ac CCCLX diebus anni adiecisse, quarum prima die Osiris natus feratur. Quae fictio sideo recepta est, quod, quinque his diebus omina totius anni inesse, crederentur. Narratio autem in Capite de Mercurio amplius explicabitur. Huc pertinet quoque ex *Horapoline* vulturis symbolum hieroglyphicum, quae et morticina est et ex morte restituit, ut S. II. §. CLXVII. amplius exponetur. Scribit I, 11. sic: Matrem (sc. rerum) significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut coelum, aut misericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. - - - Gignuntur autem hunc in modum. Cum amore concipiendi vultur exarserit, vuluam illaeram ad Boream aperiens ab eo veluti comprimitur per dies quinque, quibus nec cibum nec potum omnino capit, foetus procreationi intentus. Explicat deinde, cur annus signetur; quoniam animal hoc trecentos illos et sexaginta quinque dies, quibus completur annus, ita distribuit, ut CXX diebus praegnans maneat, totidem pullos enutriet, reliquis vero CXX. sui curam gerat --- quinque autem, qui supersunt anni dies, inuenti, ut iam dictum

dictum est, compressionem et coitum infumit. A quo parura abludit, quod de vulturibus ex *Iob. Tzetze* lo. Corn. de Pauw in notis ad Horapollinem refert:

Πεντε δὲ ἡμέραις πρὸς πύγην πετομενοὶ ἀνεμοῖς.

Quod Interpres vertit: *quinque autem diebus natibus velantes contra ventos*, I. C. de Pauw autem, an recte, alii videant, sic transfert: *quinque autem diebus volantes ventis, qui ad nates flant.* Et ita *Aelianus* quoque tradit L. 2. C. 46. vultures ad gignendos pullos aduersas austro, vel, si is non spiret, Euro volare.

§. XXIV. *Item Persarum.*

Refert, veterum Persarum quoque sententias de his diebus commemorare. De quibus *Tb. Hyde* de relig. vet. Pers. C. 15. ita tradit: *Persarum menses XXX dierum, dies autem appendices quinque, quae dicebantur intermedia tempora, pentas furtiua* (quemadmodum §. XXIII. Mercurius easdem dies furando abstulit). *Assimilantur quinque sororibus, quae solent nere et alias operas muliebres tractare.* Quod quidem ad prima rerum stamina et compositionem ex materia pertinet, nisi quidem forte ad vestes sacras refertur, de quibus §. XII. exposui. Ideo autem, ut ex *Goblio Hyde* C. 17. tradit, dies hae intercalatae non sunt, quoniam dies essent vel felices vel infelices, adeoque odio haberentur, intercalando dies transferre felices et infelices, et quod cuius diei angelus praecesset, ut mensi, et pro quouis die peculiaris mussitatio nomine angeli istius diei esset, ideoque huiusmodi eorum mussitatio haud recta foret, si diebus mensis vnum diem adderent. Quod etsi cum natalibus Deorum apud Aegyptios conuenit, tamen origo eius rei vix alia potest esse, quam quod §. XIV. XV, annotaui dies istas primitiis creationis sacras fuisse, et quod sua quasi natura anno non continerentur. Ideo peculiare quoque angeli iis praefecti sunt, qui faustarum rerum et infaustarum mussitationes totius anni ederent.

§. XXV. *Cur Aegyptii fidere picto et deum in mundo et quinarium numerum intelligerent; Horapollo explicatur.*

Ex his quidem amplius intelligitur, cur Aegyptii secundum *Horapollinem* l. 13. fidere, scilicet *Sorthidos*, picto et Deum

Deum ἐγκοσμιον, deum in mundo, et fatum et quinarium numerum intelligerent. Sidere enim Sothidos, vel Canis, ortum mundi apud Aegyptios contineri, *Iablonsky* in Pantheo Mythico Aegyptiorum L. III. C. 2. luculenter explicavit. Horapollo ita explicat: *Deum quidem, quod Dei providentia victoriam decernit atque imperat, qua et siderum orbisque univrsi motus peragitur.* Quod si hoc loco inferius dicta et mythologicae nostrae Deorum explicationes ex Sectione III. assumantur, manifestum putamus, *Deo in mundo, qui victoriam decernat*, Deum Seruatorem in mundum demissum, Cacodaemonis victorem, intellectum esse, qui in diebus V. epagomenis promissus sit. Quinarium vero numerum ideo comprehensum Horapollo putat, quoniam, cum quam plurima et innumera sint in coelo sidera, sola ex his quinque motu suo orbis pulcherrimam efficiant distributionem ac moderamen. Quod quidem an de planetis quinque accipiendum sit dubito. Vix enim est, ut reliquae planetarum excepto sole et luna intelligi possint, ut cum Caussino Io. Corn. a Pauw existimavit, quia Osiris, qui Solem refert, prima die natus fertur, Isis autem, Luna, alia die. Stellae porius quinque caniculae accipiendae videntur, sed eae, quae ab Aegyptiis Sothidis nomine comprehensae sunt. Ceterum, si Io. Corn. a Pauw sequendus est, intelligitur, planetas eas quinque, vel earum daemones his diebus praefectos fuisse, vel certe signa earum observata esse.

§. XXVI. Cur et fatum.

Quod Horapollo relatis verbis §. XXV. explicat de Dei providentia, id quidem *fatum* innuit, quod numero item quinario continetur. Ex Latinorum quidem vocabulo *fati* et *fatorum* facile haec intelliguntur, si meminerimus, ut Persas, ita procul dubio alias quoque gentes musitationes angelorum, qui diebus V. epagomenis praefecti essent, eorumque vaticinia observasse, et inde fatorum, quasi religiose dictorum, appellationem natam esse, quae sint effata angelorum. Nisi quidem potius effata Dei, in diebus istis edita de futuro Seruatore accipienda sunt. Horapollo voce εἰμαρμενης utitur, quae Graecis fatalem necessitatem significat. Lexicographi vocabulum hoc a μεῖρωμαι, *diuido*, derivant.

riuant. Non inepte igitur coniicitur, dies illas V. epagomenas intelligi, quae vtrumque annum, veterem et nouum, diuidebant, et rerum futurarum totius anni vaticinia comprehendebant. Conf. §. XXIV. Quanquam diuisio quoque iudici in iudicando inest. Confer itaque §. XXVIII.

§. XXVII. *Cur Victoria, inuicta.*

Quod amplius in loco Horapollinis §. XXV. relato de Victoria continetur, id nos ad nomen *Inuicti*, ἀννικτος, deducit, quae item numeri quinarum appellatio fuit. Ex Zoroastris quidem doctrina et magorum in creatione mundi pugna inter lucem et tenebras exitit, donec a luce tenebrae superarentur, malum a bono. Sed in tanta consensione cum Protoplastorum institutis vix est, cur non assumatur, talem pugnam lucis et tenebrarum subintellectam primitus et apud sacerdotes seruata esse, qualis sacrae scripturae conuenit, et quae ad Seruatorem refertur, in quo victoria contra tenebras et malum quaerenda est. Omnino quidem ad Adami posteros manasse putamus, quod Deus *Gen. III. 15.* draconi dixit; *Et inimicitias statuam inter te et mulierem, inter tuum semen eiusque semen.* Ludis autem deinde receptis certamina V. dierum fuerunt, ab vndecimo mensis usque ad decimum sextum, quo praemia victoriae sollemniter distribuebantur, vt ex *Pindari Olymp. V.* eiusque Scholiaste intelligitur.

§. XXVIII. *Pentastitia et Nemesis.*

Sed inprimis illud quoque notari meretur, quod Pentastitia praeterea *Iustitia* et *Nemesis* appelletur, litium diremtrix, praemiorum et poenarum distributrix, *Meurs. Denar. Pythagor. C. 7.* Quod si in primitiis creationis subsistas, ad intelligendum id pertinebit, quod *Ouidius Met. I.* ex veterum sententia de principio creationis scribit:

quia corpore in vno,
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris sine pondere habentia pondus.
Hanc Deus et litem melior Natura diremit.

Sed iam *Warburtonus* de diuina legatione *Mosis* luculenter ostendit, gentes omnes iudicium post mortem expectasse. Idque

Idque ea appellatione inprimis contineri putem. *Virgilius*, Georg. I.

quintam fuge; pallidus Orcus

Eumenidesque satae. tum partu terra nefando

Coeumque Iapetumque creat, saeuumque Typhoea

Et coniuratos coelum rescindere fratres.

Perbelle ira confirmatur, quod supra §. XII. coniectando assumpsi, lapsum esse Adamum et ad mortem condemnatum in diebus anni epagomenis. Vnde iudicium post mortem in nullam anni partem commodius reponi potuit, quae et in fidere coelesti *librae* nomen retinuit, actionum ponderatris. Etsi autem iudicium post mortem pentade accipimus, tamen iudicium quoque de Protoplastis in iisdem diebus habitum comprehendimus.

§. XXIX. *Pentas Salus et sacra.*

Hoc amplius autem cum iis, quae §. XII. exposui, mifice consentit, quod Pentas, et Mineruae et Pythagoraeorum Druidarumque, *Salutis* quoque nomen tulit et *sacra* appellata est. Ideo quidem, quod Adamus in diebus istis spem Seruatoris et salutis accepisset, et sacrificia tum quotannis eius rei causa fierent.

§. XXX. *Matrimonium et anima mundi.*

Sed tulit quoque pentas *animae mundi* nomen et *matrimonii*. Forte quidem anima mundi antiquitus Seruator intellectus est, qui sustentet omnia et spiritu suo regat, vitae quoque melioris dator sit. Matrimonio autem comprehensisse prisci, procul dubio ex reuelatione quadam diuina, quae Protoplastis eodem tempore obuinit, videntur coniunctionem illam Seruatoris et Ecclesiae, qua inter se vniti sint. Quanquam ex loco *Gen. III, 20.* illud quoque probabile sit, matrimonium Protoplastorum eodem tempore perfectum esse.

§. XXXI. *De silentio in V. epagomenis.*

Musitationibus autem angelorum et vaticiniis in his diebus receptis (§. XXIV.), silentium quoque obseruari quoddam conueniens visum est, vt musitationes perciperentur. Quam superstitionem *Iohi* iam aetate inualuisse, non improbabile

babile est. Verba enim *Iobi XXXI, 27.* quae alii de osculo soli vel lunae porrecto exponunt, eodem iure huc accommodari possunt: *Si cor meum in occulto sollicitatum fuisset et manus mea ori applicaretur. (ut Stephanus vertit.). Nam et hoc foret crimen eorum iudice. Deum enim supremum abnegassem.*

§. XXXII. *De XII. noctibus Septentrionalium.*

Diebus autem V. epagomenis priscis multum conueniunt aliae epagomenae, septentrionalibus inprimis populis per celebres, duodecim scilicet noctes inter d. XXV. Decembris et VI Ianuarii mediae. Nam etsi Germanis quondam die XXV Decembris anni initium esset, tamen post duodecim illas noctes proprius et solennis annus nouus d. VI. Ianuarii incipiebat, quae adhuc dicitur magna dies noui anni, *das grosse Neue Jahr.* Vid. *Haltausen* Calendarium medii aevi. Et prima quidem nox XXV. Decembris nomen tulit *Iul-Nacht*, nox laetitiae, ut L. B. *de Westfalen* visum est, et *Wachtero*, *Moedranech*, *Modernat*, quae vocabula Christiana religione introducta manserunt. *Moedranech*, quasi nox, rerum omnium mater. Olim *Iulnacht* in noctem accipitrum vel falconum *Hoekanatt*, incidit, quae media hyems dicitur. Sed §. XXXVI. ostendi, media quondam hyemem diem VI. Ianuarii fere acceptum esse. L. B. *de Westfalen* in Praef. T. I. Monum. Cimbr. p. 17. Et apud Suecos quidem nondum ab usu recessit, ut inprimis ruri plebs cameras cruce signet, in ostiis autem aedium crucem suspendat, quae illis *Iulkers* dicitur. *Loccen. Antiquit. Sueo-Goth. C. V. p. 25.* Atque hae duodecim noctes vel dies *Maerkerdage* dicuntur, dies signorum, prognosticorum, terminorum, item *Lofelmächte*, noctes fortium, quod plebs forte exploraret, an quis forte eo anno decessurus sit, an domo migraturus, quae sibi vxor, quis maritus obuenturus sit. Quod nondum omnino in desuetudinem abiit. Inprimis autem mensium totius anni tempestates his duodecim noctibus superstitiosi inesse apud Germanos quoque credunt.

§. XXXIII. *Earum vestigia apud Aegyptios.*

Sed apud Aegyptios quoque et alias gentes huiusmodi quid intelligitur. Nam etsi *Isiaca*, festum laetum, ut *Eudoxus*

xus et alii Graeci memoriae prodiderunt, in solstitium hy-
 bernum ingruerent, tamen Isis die demum II. Ianuarii ex
 Phoenicia in Aegyptum rediit, nec nisi d. VI. Ianuarii quae-
 situm maritum suum Osirim inuenit, vt *Iablonskyus* conui-
 cit in *Miscellan. Berol. Cont. VI.* Et tum quidem vniuersi
 in Aegypto aquam hauriunt, vitae symbolum. Idem in
Pantheo Mythico L. II. C. 2. §. 4. locum *Eustathii* profert
 huiusmodi: *Alii dicunt, esse Diospoli (vel Thebis) maxi-*
um Iouis templum, ex quo Aethiopes Iouis et aliorum Deo-
rum simulacra accipiunt, atque cum illis certo quodam consti-
tuto tempore Libyam circumeunt, festum continuum per duo-
decim dies splendide ac laute celebrantes. Tot enim Deos ipsi
venerantur. Sed idem quoque *Iablonskyus* obseruat, *Pro-*
loma et aliisque Astronomis d. VI. Ianuarii mediam hye-
 mem esse, et festa in honorem Bacchi peracta apud Graecos
 plerumque in d. VI. Ianuarii incidisse, eademque die in In-
 sulis Moluccis festum astrorum celebrari.

§. XXXIV. Earum origo.

De origine autem earum XII noctium in mentem venit,
 quod vt Persae, ita alii quoque populi, mensibus angelos vel
 daemones praefecerunt, quorum sub tutela et imperio men-
 sis esset. (§. XXIV.) De Chaldaeis *Diodorus* II, 82. refert,
 Deorum principes eos numerare duodecim, singulis autem
 mensum et de XII Zodiaci signis vnum tribuisse. Mercuri-
 us quoque XII. menses inter tot Deos distribuisset, et
 Aegyptii octo Diis verustis, forte enneaeteridi accommo-
 datis, quatuor recentius adiecerunt, vt numerus duodena-
 rius consisteret. Sed Romanis quoque menses sub tutela cu-
 iusdam Dei constituti erant. Atque hi mensium daemones
 videntur Iouis XII. consiliarii fuisse, et XII. *Asae* Septentrio-
 nalium, qui, vt *Edda* habet, cum Pantopatre facta homi-
 num iudicarent et iudicia sub fraxino exercerent. Quod
 quidem cum iudicio post obitum mirifice conuenit, quale
 diebus V. epagomenis inesse ostendi §. XXVIII. Adicio,
 quod Chaldaei praeterea, Diodoro teste, extra Zodiacum
 XXIV. stellas definiuerunt, quarum duodecim borealem re-
 gionem, australem item duodecim sibi vindicent. In his,
 quae apparent, viuentibus deputarunt, quae latent, vita
 functis

functis congregatas existimarunt, et has omnium rerum iudices appellarunt. Plane vix dubitandum est, ad exemplum epagomenarum dierum quinque XII. noctes natales Daemonum mensium factas esse.

§. XXXV. *De numero ternario.*

Sed quoniam supra §. XVII. de trietericis sacris inieci, operae pretium videtur, de sancto isto numero ternario disquirere, cuius cum pentade sacra, adeoque cum diebus V. epagomenis magna coniunctio fuit, cum sacra pentas Pythagorae tribus triangulis inter se connexis consisteret.

§. XXXVI. *Is gentibus omnibus religiosus ad mortuos quoque euocandos.*

Omnino autem priscis ternarius numerus sacer fuit, eo-que veteres in mortuis quoque vocandis utebantur. Vid. *Meursii* Denar. Pythagor. C. 5. Sed apud Septentrionales quoque populos triangula sacra fuisse, ex cornu Tunderensi aureo intelligitur, quod *Olaus Wormius* exhibuit. Praeterea *Ossiani* Bardi complura loca, religiosum fuisse numerum dierum quoque in festis, ostendunt.

§. XXXVII. *Iustitiam refert.*

Pythagoraeis, ut *Plutarchus* in *Iside* et *Osiride* scribit, ternarius iustitiae numerus fuit. *Iupiter* ipse triocularis dictus est, quia oculus, ut *Pierius Valerianus* in *Hieroglyphicis* animaduertit, iustitiam refert. Sed fulmen quoque *Iouis*, scelerum vindex, trifidum dictum est. Eo quidem pertinet *Aristophanis* locus in *Vespis*: namque ius *Lacheti* dicetur illi, quem ferunt pecuniarum habere plenum alveum. Curator ergo nos *Cleon* ad illum mature adesse iussit atque iram trium dierum acerbam habere, ut illius delicta puniantur, item: tum iudicandi amore flagrat ac gemit, si prima iudex non premit subsellia - - tantum tenendo calculo assuefactus est, digitos ut excitatus hos tres contrabat. *Pluroni* quoque tres Iudices et *Furiae* tribuuntur, et ideo quod ternarium numerum dirimendis controuersis veteres maxime idoneum haberent; *Dionysio Halicarnassense* teste et *Romanorum* et *Albanorum* tres ad decertandum delecti fuerunt. Apud

Apud Germanos ab antiquo trina citatio in iudiciis obtinuit.

§. XXXVIII. *Iustitiam post mortem, iudicium extremum.*

Existimamus autem *iustitiam* inprimis intelligi, quae post mortem sese exferit diuina, *iudicium extremum*. Inde apud *Photium* nomina ternarii numeri referuntur; *Pluto*, *Hecate*, *Maris praeses*, seu, vt in Hieroglyphicis ostenditur, regni mortuorum, *Triton*. Sed *Vrsae* quoque nomen habet, eiusque stellae *triones* dicuntur, quae sedes quaedam defunctorum in Marte inprimis explicanda venit. *Triens* in os mortuorum deponebatur, tanquam nautus apud inferos dandus. *Alex. ab Alexandro* Genial. Dier. L. III. In Plutonis certe regno fere omnia trina apparent.

§. XXXIX. *Vsus antiquissimus.*

Quod si meminerimus ex sacra Scriptura, euocationem mortuorum in vitam iudicium extremum praecedere et cum eo quasi coniungi, omnes ternarii numeri significatus apud veteres inter se consentiunt. Vnde merito suspicamur, a primaeva inde aetate homines ita sensisse.

§. XL. *Vnde assumtus.*

Cur autem in ea re ternarii numeri symbolum placuerit, id quidem nobis explicatu difficile videtur. Neque enim *Warburtono* in eo accedere possumus, vt triplex inferorum regio significetur. Nobis alitis nocturni, galli, cantus in mentem venit, qui et Nocti et Laribus facer fuit, vt *Alexander ab Alexandro* refert; et Apollini et Aesculapio et Mercurio et Mineruae, vt *Pierius Valerianus* et *Stuckius* tradunt. Multi quoque viri docti, in quibus *Wichmanshausen*, idolo *Nergal* Cuthaeorum galli figuram assignant. Is tempora de media nocte vsque ad solis ortum et lucem quasi euocat. Et si autem multi veterum gallicinium tantum duplex statuerunt, ramen rectius *Ausonius*:

*Ter clara instantis Eoi
Signa canit serus deprenso Marte satelles.*

Vbi quidem alii corum magis intelligunt, quod ter matutino cantu Deum aduentantem saluet. Sed notat *Iob. Bapt. Soucbay*, non legisse illos *Theocriti Idyll. 24.*

Galli tertium iam ultimum diluculum caneant.

Plane *Athenaeo* teste tibia quoque gallus et fistula *Idaeus* gallus dictus est. Tibia autem *Phrygia* a dextra vnum foramen, duo autem a sinistra habuit. *Alex. ab Alexandro Gen. Dier. L. IV.* Gallus igitur terno cantu in tenebris propinquam diem significat et lucem quasi euocat. Vnde aptissimum symbolum priscis visum est excitationis ex tenebris et nocte in lucem et vitam sperandae, iudiciiue tum habendi extremi. Et ideo puto, *Pythagoram* praecepisse, ut gallus enutritur, non sacrificaretur. Ideo quoque *Socrates* moriens gallum *Aesculapio* offerri iussit, ut ostenderet, reuocationem se in lucem et iudicium extremum expectare, quo innocens declaretur. Et apud *Germanos* quoque *Ridegasti* capiti gallus infidet, sed et *Irmensulae*. Sed tamen perspectis ex *Mythologia* tot reuelationis diuinae de *Seruatore* mortem perpeffo priscis factae vestigiis, non possumus non, etsi alias idoneo argumento careamus, concludere, tres illos dies ternario numero sacro ex priscorum institutis intellectos esse, quos *Seruator* in sepulcro exigeret, quibus et iustitia plenissima continetur et confectaria iudicis mortuorum et domini potestas fuit, qui mortuos euocaret et sub dominio suo haberet. Et is quidem merito numerus ternarius sanctus dictus est, et regno inprimis mortuorum formam triformem dedit.

§. XLI. De anno magno instaurationis in ver collocato.

Pertinet autem ad gentium de instauratione rerum doctrinam, ut obseruemus, annum ab iis magnum quendam reuolutionis seu felicitis instaurationis, sed varie, statutum esse. Quem quidem quodammodo optime explicauit *Virgilius Eclog. IV.* si quidem a nonnullis, ut videtur, perperam prolatis, discesseris. Eius anni initium veteres fere omnes in veris principium, solis quidem in arietem ingressum, collocarunt, inprimis quoque *Aegyptii*. *Plin. hist. nat. L. X. C. 2.* Add. *Iablonsky* Pantheon Mythicum P. I. L. 2. C. 3. §. 9. Qui quidem annus de alio anno magno

XIX. annorum, vel Aegyptiorum XXV. distinguendus est, cum Sol et Luna congregi dicerentur et connubium Osiridis cum Iside intercederet. De quo hoc loco illud tantum adiicio, et Iudaeos annum cum XIX. annorum obseruasse *Computi* nomine, quo septem anni embolimaei comprehendebantur, vt Scaliger ostendit, et Graecos, sed et populos septentrionales. Quo nos quidem quasi typum anni magni instaurationis intelligimus, vt deinde in Capite de Iside amplius explicabitur.

§. XLII. *De conflagratione mundi.*

E re autem videtur, veterum de ea instauratione sententias, praesertim de *conflagratione mundi*, plenius explicare. Plane sacrae literae quoque conflagrationem mundi tradunt, nouamque et coeli et terrae restitutionem. Ea quidem sententia procul dubio ex Protoplastorum et priscorum traditione custodita remansit. Inde *Ouidius* Met. I. 255. de Ioue:

Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus,

Quo mare, quo tellus correptaque regio coeli

Ardeat et mundi moles operosa labore.

Quam sententiam Stoici in anno magno seruauerunt, in eum quidem modum, vt non interitus, sed mutatio renouatione et in meliorem formam restitutio accipienda sit. Vid. *Lipsius* Physiol. Stoic. L. 2. Diff. 22. Reu. *Brucker* Hist. Philos. Crit. T. I. P. 2. L. 2. C. 9. §. 60. Eo autem *Apuleii* quoque locus Met. XI. pertinere videtur de semestri luna *flammeos ignes spirante*, quae in habitu dearum, reginarum manium, occurrit, propterea quod per ignem instauratione in plenilunio contingeret. Et inde quidem Pythagorae quoque secundum Plutarchum medium mundi ignem, qui natura antiquior sit, et centri locum teneat, larem et focum vniuersi appellarunt, itemque Iouis domum, Deorum matrem et basin ac sustentaculum naturae. Quae quidem sententia, vt in Mythologicis ostendetur, Septentrionalibus quoque populis apprime placuit. Conf. Reu. *Bruckeri* Historia Critica Philosophiae T. I. C. 9. §. 16.

§. XLIII. *Cur principium anni instaurationis in ver reiciatur.*

Atque illud quidem, quod tempus quoddam instaurationis et annum istum magnum expectarent, iis conueniens est,

est, quae hucusque explicaui. Ex eo, quod anni istius initium in principium veris reiecerunt, dici possit, ver quasi temporis renouationem et rerum assumtum esse. Sed tamen, quia eodem temporis momento Christus mortem perpeßus est, et felicem illam instaurationem effecit, Moses quoque ob eam causam anni id principium ecclesiastici constituit, veri perquam simile videtur, istam anni partem salutiferam priscis iam diuinitus annuntiatam fuisse, ad posteros autem traditione propagatam.

§. XLIV. *De sidere Pleiadum. Septem vocales.*

Vere autem assumpto, magni anni istius initio commodum eius symbolum *Vergiliae* seu *Pleiades* fuerunt, vtpote quae ver ferre dicuntur. Istud certe nobilissimum sidus fuit Mercurio gratum, quem inprimis diebus V. epagomenis praefedis, ostenditur. Eoque forte pertinet, quod in *hymno Homérico* Mercurius dicitur super testudinem septem consonas ouium chordas extendisse. Vbi quidem forte ob Tauri signum coeleste bouina quoque pellis occurrit. Quanquam hoc demum in Capite de Mercurio explicandum est. Et Mercurium *Hyginus* quoque scribit septem chordas instituisse ex Atlantidum numero. Vnde plane nescio, num *septem* illae *vocales*, de quibus luculentae doctissimorum virorum commentationes extant, praesertim *Gesneri* in *Comment. Soc. Reg. Goettingensis* A. MDCCLI. p. 245. sq. siquidem stellae intelligendae sunt, planetis potius, an Pleiadibus assignandae sint. Haud inepte certe vocales Pleiades dicuntur, sub quarum ortu in vitam reuocatio fit. Et ita multo quoque commodius, quam in Planetis, sacrosanctum illud retrogramma 𐤀𐤍𐤁𐤏 subintelligetur, fons et praesentis et futuri. Assumpto enim Pleiadum signo instaurationis quoque fons eius sistitur. Sed tamen in explicatione septenarii numeri S. II. §. LXVI. septem vocalium paulo aliam rationem assumimus.

§. XLV. *De septem planetis, Theraphim.*

Illud quidem non negauero, *septem planetarum* quoque cultum Iacobi iam aetate obtinuisse. Vox enim *Theraphim*, si cum *Eduardo Pocock* ab Arabico *Tarepha*, errare, deducatur,

catur, *stellas errantes* significabit. Et cultum antiquissimum apud Aegyptios *Iablonskyus*, quanquam, ut nobis videtur, parum validis argumentis defendit. Plane sequiori aetate septem planetarum sphaerae concentum quoque efficere mirabilem septem sonorum credebantur. Vid. *Macrobius in Somn. Scip. L. 2. C. 4.* Sed magis ad ascensiones et in corpora descensiones animarum videntur pertinuisse. Ceterum cum planeris, terra quidem et sphaera stellifera adiecta, novem quoque sphaerae, vniuersi corporis mundani partes, receptae sunt, quae septem sonos ederent.

§. XLVI. De sideribus aliis.

Sed sedibus quidem animarum, unde et in vitam vel redirent, vel descenderent, alia quoque sidera sensim assignata sunt. Quam in rem in animabus praesertim bellatorum et praestantium virorum *arctoa* inprimis sidera placuerunt, veluti *utraque Vrsa septem trionum* et vicina alia. Ex quibus et in solem translatio quaedam assumpta est. Aliis *circulus lacteus* placuit, Capricorni signum et Cancri interfecans, quas *Solis portas* vocauerunt, per quas animae de coelo in terras meare et de terris in coelum remeare crederentur. Vid. *Macrob. in Somn. Scip. L. I. C. 14.* Ab aliis autem alia sidera assumpta sunt, veluti ab Aegyptiis *Sothidos*, *Caniculae*, vel potius *Procyonis*.

§. XLVII. Explicanda plura.

Restabant ad Mythologiam hoc loco plura explicandam persecutione digna, veluti de migrationibus in alia vel hominum vel animalium corpora, de purgationibus et de varia post mortem conditione. Quae quidem ante hieroglyphicorum quandam explicationem hoc loco commode exponi non possunt, sed Mythologiae reseruanda sunt. Vestigia tamen reuelationis diuinæ satis perspicua plerumque occurrent. Et certe mirifica saepius consensus cum ipsis verbis a Mose expressis in creatione et Sotere promissoprehenditur.

SECTIO II.

DE

HIEROGLYPHICIS ET SYMBOLIS
SACRIS PRAECIPVIS.§. I. *Instituti ratio.*

Hieroglyphicorum vsus apud gentes omnes, Septentrio-
nales quoque, obtinuit et Aegypti finibus minime cir-
cumscribendus est, neque in ea sola quaerendus, etsi forte
Aegyptii eam scientiam prae aliis excoluerint. Cuius qui-
dem rei origo a prima mundi aetate arcessenda videtur, cum
nondum literae inuentae essent, alia quoque signa ad ex-
primenda mentis cogitata deficerent. Sacerdotes quidem ea
signa lubentius retinuerunt, vt recondita doctrina esset et ho-
nor sacrorum maneret. Quo quidem effectum est, vt hie-
roglyphica iam certe difficillime intelligantur. Videamus,
an post aliorum labores quaedam explicari possint, quae ad
Theologiam gentium et Mythologiam inprimis pertinent,
nisi quidem forte ex nostris libris sacris et religiosis institutis
permulta quoque ita lucem acceptura sunt.

§. II. *De phallo et lingo, et de consuetudine animarum
post mortem praecepta.*

Pballi et naturae partis foemineae consideratio, sed lingi
quoque, vtriusque sexus membrorum signi, in Mythologia
ita diffusa est, vt merito primo loco de iis dispiciamus. Et
diutissime quidem in ea opinione versati sumus, generatio-
nem mundi intelligi, praesertim, quod et statuto tempore
vereres solis cum luna congressum statuerent, quo mundi
fieret procreatio, vt *Horapollon* l. 10. quoque tradit, et *Io.*
Corn. de Pauw in notis eodem de mundi ortu intelligit, et
quod in *Phanate Suidas* explicat *ducem viuificantis vis*, idem-
que *Priapum* quoque seminum productorem effert. Sed
tamen tota Mythologia inspecta ab eo discessimus, vt po-
tius putemus, deprauatum Seruatoris cum Ecclesia, coeru-
iustorum, connubium subesse, foedissima imagine ista pro-
positum,

positum, quasi post mortem inter ambos, sed et angelos forte et inter animas iustorum huiusmodi consuetudo intercedat. Plane et Mercurio et Osiride foedatam imaginem Seruatoris contineri, S. III. in Capitibus de Mercurio et Osiride explicauimus. Mercurii autem statuæ Priapales frequentes occurrunt, extatque de eo in hymno Homérico in Venerem sic:

Nymphae montis Idae

Cum his autem Silenique et speculator Argicida

Miscentur amore in recessu speluncarum amabilem.

Osiridis autem in Pamyliorum festo imago circumlata est, cuius triplus esset penis. Ista autem gratissima sensibus opinio effecit, vt sacerdotes quasi futuri gaudii praeceptionem in sacris scortationem inducerent, adeo vt *Herodoto* teste apud Babylonios foeminae omnes semel in vita apud templum Veneris se prostituerent, mercedem deae Mylittae, Veneri, dantes. *Conf. Baruch. VI, 43.* Dii plane ipsi concubitu gaudere credebantur et sobolem procreare. Forte quidem ita animi quoque existere visi sunt, qui e coelo vel alia mortuorum regione in corpora humana dimitterentur. Nam et sublato concubitu coelesti animi ex sideribus dati multis videbantur.

§. III. *Ad Iudaeos manauit.*

Apud Iudaeos quidem vsus foedissimorum horum sacrorum vsque ad Iosiae certe aetatem obtinuit, qui scortatorum domos templo Dei adiunctas diruit, II. *Reg. XXIII, 7.* Eoque pertinet, quod idololatria apud Prophetas scortationis nomine comprehenditur. Credibile est, nefanda quoque omnia apud eos viguisse, quae de matronis et nouis nuptis *Arnobius* et *Lactantius*, item *Augustinus* de Ciuitate Dei tradunt. Quod comminatio diuina *Hof. IV, 13.* innuit: *ob eamque causam filiae quoque vestrae scorta existent, et uxores vestrae adulterae.*

§. IV. *Baal - Peor.*

Et verisimillimum videtur, ita in sacris iam *Baal-Peor*, idoli *Midianitarum*, obtinuisset. Nam et scortationes in

eius sacris peractae probabile id faciunt, et multis Priapus habetur.

§. V. *Phoenicum sacra phallica.*

Phoenicum sacra phallica fuisse, vel ex eo intelligitur, quod in Orgiis Bacchi sacris, quae Cadmus Phoenix Graeciae intulisse dicitur, phallus in Bacchi honorem gestatus est. Vid. *Diodorus Siculus* 13. ibique *Petrus Wesselingius*. Huc referri possit, quod in *Damascii* vita *Isidori* apud Photium de *Esmuno*, seu Aesculapio Phoenice, traditur, qui ab *Astynoë*, Dea Phoenissa Deumque matre metuens virilia sibi amputauerit. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegypt. P. I. p. 297. Quanquam *Esmunum* deinde in Capite de *Cabiris* ad circumcissionem retuli.

§. VI. *Et Syrorum.*

Eadem apud Syros quondam viguerunt, ut *Priapi* in atrio templi Deae Syriae magnae dispositi ostendunt. Idem in pristino cultu *Adonidis*, mariti *Veneris* manifestatur. Nam et postquam ab apro in inguine sauciatus et interemptus est, vulnus tamen quotannis in sacris monstrabatur et arcana religionis eadem, quae in *Osiride* et *Baccho* observabantur. *Ammian. Marcell.* L. 22.

§. VII. *Aegyptiorum.*

Aegyptiorum plurima sacra phallica fuisse, *Iablonsky* in Pantheo Mythico luculenter ostendit, praesertim de sacris *Pamylis* L. V. C. 7. in quibus phallus circumferebatur. Isque L. II. C. 7. probare tentat, cruces ansatas deorum *Aegyptiorum* omnes fuisse phallos, rudi *Minerua* arteque sacerdotali forte ita effectos, ne a quouis dignosci possent. *Diodorus* quoque *Siculus* 13. refert, *Osiridis* genitalia diuino honore affecta, eorumque effigiem adornatam in templis religiose cultam esse.

§. VIII. *Persarum.*

Neque *Persae* ab eo alieni fuerunt. Nam *Mithrae* quoque sacra phallica fuisse, *Iablonsky* in Pantheo *Aegyptiorum* L. V. C. 7. §. 3. eleganter animaduertit.

§. IX.

§. IX. *Indorum.*

Sed ad *Brachmanos* quoque et *Indos* ea res manauit. Refert *Iablonsky* in *Pantheo* L. II, C. 7. §. 8. auctoritate *Ziegenbalgii*, Malabares propriam figuram habuisse, sub qua Ens supremum ubique in templis omnibus cultu prosequerentur, quod *lingum* diceretur, sexus utriusque partes genitales repraesentans. Add. *La Croze* L. VI, Hist. Christ. Ind.

§. X. *Graecorum et Romanorum.*

Neque vero hoc loco Graecorum *Dionysus*, Romanorum *Bacchus* et *Liber*, obliuiscendus est, cuius sacra phallica fuisse, iam supra §. V. annotaui. Ob eamque rem *Augustinus* de Ciuitate Dei VI, 9. refert, Libero eam partem corporis in templo poni. Vnde et nonnullis *Bacchus* *Hermaphroditus* dicitur.

§. XI. *De Cerere et Libera.*

De *Cereris* quidem sacris adhibendum Caput est de *Cerere*. Et in templo quoque *Liberae* partem foemineae naturae poni, *Augustinus* de Ciuitate Dei VI, 9. refert.

§. XII. *Aegyptiorum Mendes, Pan.*

De Aegyptiorum quidem *Pane*, seu *Mendete*, vide postea §. XVI. et Caput separatum. *Stephanus* simulacrum eius commemorat cum ueretro erecto. Ita Graecis quoque et Romanis fingitur. Idque ad statum post mortem pertinere, ex capro et montibus intelligitur. Vid. §. XVI. sq.

§. XIII. *Phanes, Priapus.*

De *Phanete* iam §. II. mentionem feci. *Priapus* autem horris quoque foecunditatis auctor praefectus est. Quod ideo factum esse puto, quia horto in hieroglyphicis amoena post mortem conditio signatur. Vide postea §. LXXV.

§. XIV. *Freius Septentrionalium.*

Neque populi Septentrionales aliter senserunt. *Freii* enim simulacrum hermaphroditicum fuit, sexus utriusque membris delineatum. *Ol. Worm. Mouum. Dan.* I, 4.

§. XV.

§. XV. *Deorum castratio et quae sint secutae opiniones.*

Erubuit tandem humanum genus, et dii vetustiores vel *castrati* sunt effecti *interemti*que, vel *in femore seu inguine fauciati*, adeo vt in Cybeles sacris sacerdotes quoque euirati sint assumti, et in Vestae aede virgines adhibitae sint, quae perpetuam virginitatem deuouerent. Et Coelo Patri Saturnus genitalia refecuit, inque mare infructuosum coniecit, et interemti Osiridis genitalia Typhon in Nilum, ab Iside non reperta. Adonidem aper in inguine fauciatum interemit, sed Vlysssem quoque et Orthinum aper in inguine fauciauit. Attis Cybeles amores fugiens, se ipsum castrauit, vt de Esmuno quoque, Phoeniciorum Aesculapio, traditur, (§. V.): sed Mars quoque a Diomede in imo ili, quod circulo comprimitur, fauciatus est. Atque ita in aliis quoque Diis obseruatur. Id quidem non alio videtur pertinere, quam quod neque scortatio in sacris, neque opinio illa amplius probaretur, laetitiam et gaudium futuri aevi in concubitu animorum et tali cum Seruatore consuetudine consistere. Virgines inde et Pallas et Diana et Proserpina dictae sunt, etiamsi Proserpina inprimis et prima quoque Minerua maritum haberet: sed et ad Iouem virginis nomen accommodatum est. Praesertim vero in nobilioribus et bellatorum animis, qui pro patria pugnassent, et qui inuentis vel alias bene meruissent, vel sacerdotes casti fuissent, diuinique reputarentur, obtinuit, vt sedes animorum separatae a reliquis, inprimis quoque a mulieribus, reciperentur. Quod quidem in diis et deabus gentilium ipsis postea distinctius explicabitur. In multis tamen sacris postea quoque signa arcanae religionis seruata sunt, vt in Osiride et Baccho et Adonide et Cerere apparebit. Neque animorum inter se post mortem consuetudo penitus ab opinione hominum recessit, praesertim coniugum.

§. XVI. *Hircus, caper.*

Transeo ad *hircum* seu *caprum*, cuius symboli magna cum superiore conuenientia intelligitur. Scribit enim *Diodorus Siculus* L. I. de Aegyptiis: *Hircum ob genitale membrum inter Deos Aegyptii retulere - - animal enim hoc in* *Vene-*

Venerem eximie propensum esse ferunt, et membrum illud corporis, generationis instrumentum, cultu honoreque dignum, quod ab eo natura ortum suum deriuat. Horapollo quoque scribit, Aegyptios genitalia viri admodum foecundi subindicatos hircum pinxisse. Mendetis seu Panis Aegyptiaci simulacrum in templis adoratum hircus viuus erat, cui mulieres se subiiciebant. Vid. *Iablonsky Pantheon Aegypt. L. 2. C. 7. § 4. 6.* De quo *Suidas* scribit: *Hircum Mendesium colunt Aegyptii eo, quod virtuti prolificae ac genitiuae consecratus est.*

§. XVII. Cultus eius antiquissimus.

Puto autem, foedissimum illum hirci cultum Mosis iam aetate inualuisse, forte quoque eam superare. Nam quod *Leuit. XVII, 7.* plerique vertunt *Satyros*, id Hebraico sermone *hircos* designat, sic: et ne amplius sacrificia hircis offerant, quibuscum scortati sunt. Is cultus Ieroboami adhuc aetate superfuit *II. Par. XI, 15.* sed et diutius seruatus est. Eaque causa luci adhibiti videntur, in quibus hircus ille syluestris coleretur. *Hof. IV, 13.* In montium culmine sacrificant et in collibus thura incendunt sub quercubus, tiliis et sagis. Eae enim tenebrae sunt. Ideo filiae quoque vestrae scorta existunt, et uxores vestrae adulterae. Conf. *Ies. LVII, 5.*

§. XVIII. Animarum consuetudo post mortem continetur.

Scortationibus istis quoque gaudia post mortem, sed praecepta, intelligi, ex montibus lucisque pater, de quibus §. XIX. XXI. XXII. explicaui. Sed animarum quoque consuetudo ista post mortem intellecta est. Vid. §. II.

§. XIX. Montes.

Capri autem et caprarum ratio exigit, vt de montibus primum disquiramus, quos caprae quaerunt. Montes quidem altiores niue obditi sunt. Vnde in hymno Homérico Pan collem niuosum omnem sortitus esse dicitur. Quemadmodum niue hyemeque sensu hieroglyphico mors continetur, ita in maioribus montibus speluncae quoque deprehenduntur, quae priscis temporibus sepeliendis cadaueribus humanis inferuierunt, succedente autem aetate habitacula gigantum

gantum dicta sunt, propterea quod spiritus subterranei et daemones, certe quoddam eorum genus, gigantes efficiunt, de quo quidem hoc loco amplius explicari nequit. Sunt quoque montes excelsi respectu regionum depressiorum coeloque videntur propinqui. Vnde Atlas coelum ferre dicebatur, et gigantes de montibus coelum oppugnarunt. *Pindarus* Aetnam niuosam columnam appellat coelestem. Apud *Ossianum* quoque Bardum animae nobiliores in montibus collocantur: *Swift be thy course to thy fathers in the folds of the mountain Winds*, lenis cursus tuus ad patres tuos sit in ventorum inuolucris montanorum. Accedit autem, quod in montibus et herbae salutiferae nascuntur et scaturigines fontesque oriuntur. Vnde *Ida mons*, in quo *Iupiter* natus est, in hymno quodam *Orphico scaturiginosus* dicitur et *ferarum mater*. Scaturigines autem, ut deinde amplius ostenderetur, fontem vitae signant. Montes igitur in hieroglyphico sensu aptissime locum vel statum animarum a corpore separatarum signant in propinquitate quadam coeli et instaurationis. Vnde apud *Theocritum* mons altissimus *Lycaeus*, Panis sedes, sepulcrum quoque *Diis* ipsis venerandum filii *Lycaonis* appellatur. *Hercules* quoque in monte *Oeta* se combussit. Graecorum et Latinorum poëtae Deos etiam coelestes, *Iouem* et *Phoebum Apollinem* descendentes in montibus, veluti in *Olympo* et *Parnasso* aliisque, collocarunt. Sed hos quoque Deos genera quaedam animarum defunctorum sub se habuisse, ostenderetur. Atque sepulcris locus quoque *Hoseae* §. XVII. relatus recte accommodatur. Certe igitur ideo veteres in montibus imprimis sacrificarunt, et *Salomon* templum Dei in monte posuit, quod post mortem propinquitatem coeli et instaurationis in sepulcro *Seruatoris* expectarent. Oracula quoque in montanis potissimum regionibus abundasse, *Ant. van Dale* ostendit.

§. XX. Colles.

Collibus quoque usu sacro tumuli et sepulchra accipiuntur. Nam et ipsi tumuli sepulcrales collis formam habent. In collibus thura incendebantur. *Hof.* IV, 13. Qui cultus procul dubio ad manes defunctorum pertinuit. Quanquam forte principio *Seruatori* ita expectato diuinus honor iste exhibeba-

hibebatur. Et *Ossianus* Bardus in poematibus suis colles quasi sepulcra frequenter memorat, et mortuos *collium filios* appellat, veluti: *My love is a son of bill, He pursues the flying deer, the hunter is far removed, he is in the field of graves*; Amicus meus filius collium est. Fugientia animalia persequitur. Venator valde remotus est, et in campis sepulcrorum. Conf. §. XXIV. Sed et quodam loco de *spiritibus collium* canit: *heard the music of the spirits of the bill*, audiebat concentum spirituum collium. Alias quidem colles finium adhuc et terminorum signa sunt, quemadmodum alia tumuli et sepulcri signa, veluti crucis, finibus conveniunt, forte quod in finibus agrorum mortui sepelirentur. Nam et *Homerus* sepulcra heroum in littore maris constituit, et antiquissimum huius rei testimonium extat *Gen. XXIII, 9*, de Abrahamo, *ut det mihi Ephron duplicem specum suam, quam habet in fine agri sui*. *Ios. XXIV. in fine agri*. Add. *Loccenii Antiquit. Sueo Goth. II, 25. Iunius de custod. sepulcr. §. 3*. Ceterum ad sepulcra quoque pertinet *Cant. II, 8. salit in collibus* et *Cant. IV, 6. ibo ad collem thuris, ibo ad sepulcrum*, ex quo diuinus mihi honor obueniet.

§. XXI. *Continuatur.*

Colles autem huiusmodi sepulcrales implantatis arboribus tenebrosi efficiebantur, in manifestius quoddam tenebrarum symbolum. *Hof. IV, 13. In collibus thura incendunt sub quercubus, tiliis et fagis*. Pausanias: *Callistûs sepulcrum editus terrae agger, multis cum infocundis, tum pomiferis vestibis arboribus*. Apud Germanos quoque luci arboresque sepulcrales fuerunt, ut monumenta duo apud *Keislerum in Antiquit. Septentr.* quae mihi sepulcralia videntur, ostendunt. Vid. *Olai Wormii Monumenta Danica L. I. C. 6. Arnkiel Cimbrische Heiden-Begräbnisse p. 249*. Add. *I. Reg. XIV, 23. II. Reg. XVI, 4. XVII, 10. Ies. LVII, 5*.

§. XXII. *Capra.*

Montes quidem capra amat, ibique pabulum quaerit. Ita *hymnus Homericus in Pana*:

*Saepe autem capris frequentes percurrit
Montes longos.*

Add.

Add. *Cant.* IV, 1. VI, 5. *ut caprarum grex in monte Gilead pascentium.* Caprae igitur animae sunt spiritusque, in propinquitate coeli et instaurationis, prope arcem coeli versantes. Vnde *Iuno Sospes* quoque a Lanuviis pelle caprina caput obducta fingebatur, quod mulieres defunctae salutem ab ea expererent. Eademque ratione mulieres Romanae in Lupercalibus ita incedebant. Sed Iupiter quoque Cretensis a capra quadam nutritus fertur, isque a pelle caprina, qua circumdatus fuit, nomen *Aegiochi* tulit, propterea quod animae nobiliores per ipsum sedem Diis proximam consequerentur. In sacra scriptura capris animae defunctorum accipiuntur, quae in sepulcro Christi salutem et propinquitatem coeli et instaurationis habent.

§. XXIII. *Deserta et ericeta.*

Capreolus quidem hoc loco succedebat. De quo antequam exponam, de *desertis* et *ericetis*, ferarum habitaculis, quaedam dicenda sunt. Et vix dubitandum est, desertis et ericetis istis regnum mortuorum et habitaculum signari. Omnino huc pertinet locus Ps. LXVIII, 5. *planate viam ei, qui in desertis equitat, vel vebitur.* Vbi quidem Christus intelligitur, spiritu suo super sepulcra vectus. Quod Iudaeus Arabs vertit: *in locis remotis vel reconditis.* Et rardix vocabuli Hebraici vesperam signat. Nam in eodem quoque Psalmo deinde v. 19. adscensio Christi in coelos comprehenditur. Ita quidem et apud poetas Graecos Latinosque frequenter occurrit et apud *Ossianum Bardum.* Ex quo quaedam annotabo, veluti: *when the feeble sons of the wind come forth, and ride ou the blast of desert,* cum ventii filii imbecilles prodeunt, et tenui deserti vento inequitant; Item: *but thy death came like a blast from the desert,* sed mors tua venit, ut tenuis ventus ex deserto; Deinde: *when i hear thy voice, it is but the blast of desert,* cum vocem tuam exaudio, non est nisi spiritus deserti; Item: *the blast of desert comes — And let the blast of desert come, we shall be renowned in our day,* ventus deserti (mortis) venit — et fac venire ventum deserti, nos celebrati erimus in nostra die. De *ericetis* autem Ossianus; *the silent beath, ericerum,* vbi silentia regnant; *they are now forgot in their land, and their*

their tombs are not found on the heath, obliuione iam in patria premuntur et tumuli eorum non reperiuntur in ericeto.

§. XXIV. *Regnum mortuorum pascuum ferarum, venationi quoque inferuiens.*

Ex arboribus autem lucisque (§. XXI.) et desertis atque ericetis regni mortuorum illa quoque imago nata est, quasi pascuum sit ferarum, habitaculum spirituum, donec scilicet in meliorem sedem transferrentur. Quo *Ouidii* illud pertinet *Met.* I, 192.

Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina Nymphae,

Faunisque Satyrique et monticolae Syluani.

Quos quoniam coeli nondum dignamur honore,

Quas dedimus certe terras habitare sinamus.

Quae elegantissima imago est animarum minime conclusarum, et ex animi voluntate libere exspatiantium. Multa hanc in rem apud *Ossianum* Bardum quoque extant, veluti: *the bill of deer, collis ferarum, vid. §. XX. the wild roes feed upon the green tomb of the mighty King of Morven*, feri capreoli pascuntur in viridi tumulo Regis Morvae. Sed quoniam multis post mortem quoque distinctae familiae gentesque placerent, extranei autem peregrinique veluti hostes arcerentur, venationes quoque spirituum receptae sunt. Atque apud *Ossianum* tam viri quam mulieres in bello caesae venationibus occupantur. Ita de *Gelchossa*: *Gelchossa may be on Cromla, she and the maids of the bow pursuing the flying deer*; *Gelchossae* contigit, vt in *Cromla* sit, ipsaque et puellae arcus feras persequantur. *Pe sons of the chace stand far distant, nor disturb my rest — Sons of the chace stand far distant, disturb not the dreams of Ossian*; vos, filii venationis, procul hinc abeste, nec turbate reliquias meas; filii venationis, procul abeste, nec turbate somnia *Ossiani*: *came to the cave of my rest, bantress of echoing Cona, veni ad caueam reliquiarum mearum, venatrix resonantis Conae: they pursue deer formed of clouds, and bend their airy bow*; persequuntur feras ex nebulis nubibusque formatas et arcum aëreum intendunt: *the hunter is far removed, he is in the field of graves, procul remotus venator est, in campo sepulcrorum*. Poterat videri, viros ita venationem post mortem

tem continuasse, quemadmodum apud Virgilium post mortem vitae exercitia continuarunt. Sed magis est, ut peregrini arcerentur, quoniam foeminae quoque venatrices exhibentur.

§. XXV. *Quinque canes venatorii.*

De venationibus autem huiusmodi heroum defunctorum non possum non ex *Ossiano* adiciere, heroes venationi intentos *quinque canes* venatorios secum habuisse; *Five dark gray dogs attended his steps*, canes quinque subnigri ad vestigia eius attendebant. *The bounding of five dogs is before him*, quinque canes copulati ante eum stant. Quinarius numerus ex quinque epagomenis, de quibus in Sectione I. luculenter exposui, servatus hic quoque videtur, quasi iam in diluculo novae vitae essent. Quod in canis symbolo amplius deinde intelligitur.

§. XXVI. *Capreolus.*

Tria autem ferarum genera apud *Ossianum* ex desertis mortuorum recensentur. Vnum est *capreolorum*, quod nobilissimum quoque visum est, in collibus et desertis pascuntur. Ita in *Fingalo* L. III. *like the calm dew of the morning on the hill of roes*, similes benigno rori maturino in colle *capreolorum*; et alio loco: *the wild roes feed upon the green tomb of the mighty King — Blest be thy soul, thou King of swords, thou most renowned on the hills of Cona*, feri *capreoli* in viridi tumulo magni Regis pascuntur, o beatam animam tuam, rex ensium, celebratissime in collibus *Conae*; *fleet as the roe of desert*, celeriter transiens, ut *capreolus* deserti; *on its side is the dwelling of roes*, ex latere eius habitatio *capreolorum* est; *thou wert swift*, o *Morar*, as a roe on the hill, suavis existis, *Morar*, ut *capreolus* in colle; *the roes bound towards the desert*, *capreoli* in desertum tendunt. *Capreolis* animae defunctorum beatae eodem modo ut *caprabus* intelliguntur, de quibus §. XXII. exposui. Nam et *capreoli* montes amant, *Cant.* II, 17. VIII, 14. et Latini a capra *caprae* nomen formarunt, quasi fera capra sit. Inde *Ossianus* defunctorum quoque heroum animas ex sepulcro apparentes *capreolis* assimilat, veluti: *and hast thou left me,*
o Fer-

o *Fergus, in the day of the storm? Fergus first in Our joy at the feast; son of Rossa! arm of death! comest thou like a roe from Malmor, like a hart from the echoing hills!* an igitur meliquisti, Fergus, in die procellae (mortis)? Fergus prime in laetitia festiuitatum nostrarum, fili Rossae, brachium mortis, an venis similis capreolo de Malmor, similis ceruo de resonantibus collibus! *Fingal like the bounding roe, like the hart of echoing Cona*, Fingalus similis capreolo cursum intendenti, similis ceruo resonantis Conae. Apud eundem Ossianum filiae venationis ad habitationem capreolorum, Ardven, reuertuntur, vbi gaudia regnant. Idem: *but who — come like the bounding roes? their stature is like the young trees of the plain, growing in a shower*, sed quinam — veniunt similes capreolis cursum intendentibus, statura eorum est, vt arbuscularum planitie, quae in vmbriis crescunt. Et eodem quoque sensu in *Cantico Canticorum* capreolus accipitur.

§. XXVII. Cerui.

Alterum ferarum genus, quod in desertis apud Ossianum pascitur, ceruorum est, qui cum capreolis saepe coniunguntur, veluti: *like a roe from Malmor, like a hart from the echoing hills*, similis capreolo de Malmor, similis ceruo de resonantibus collibus. Item: *Fingal like the bounding roe, like the hart of echoing Cona*, Fingalus similis capreolo cursum intendenti, similis ceruo resonantis Conae. Idem de Fingalo cadente; *Let him fall like the hart of desert*, cadat igitur, vt ceruus deserti. Apud Euripidem Iphigenia Dia-nae mactata subito in ara sub ceruae figura apparuit, vbi quidem adiectionem notamus monticolae. Et de ceruo Horapollon II, 21. scribit: *Ceruis quotannis cornua renascuntur. Hic depictus longissimam vitam significat.* Plinius autem Hist. VIII, 32. notat, ceruos solos animalium cornua stato veris tempore amittere. Et plane longaeuus ceruus antiquitati visus est. Ovidius Met. III, 194. dat capiti *viuacis* cornua cerui. Eoque accommodari potest locus Gen. XLIX, 21. quem Celeb. Interpretes ita verti posse, obseruauit; *Naphtali est cerua emissa eius, qui dat verba decoris, quasi vitam aeternam nuntiet.*

§. XXVIII. *Apri.*

Tertium apud Ossianum genus aprorum est, quos defuncti heroes in desertis persequantur. *Three days within my halls shall ye feast and three days pursue my boars*, tres dies in aulis meis festiuitatem habebitis, et per tres dies persequemini apros meos. Item: *the third day with all his beams shone bright on the wood of boars*, tertia dies cum iubare toto resplendebat super sylua aprorum. Sed notabilis quoque alius locus in Temora Ossiani occurrit; *Torcul-torno of aged locks, thou sometimes bidest the moon with thy shield — Thou Kindlest thy hair into meteors — King of shaggy boars*, Torcul-torno, qui apparet cincinnis senilibus, tu interdum lunam scuto tuo operis, — capillos tuos meteoris implicas — Rex hirsutorum aprorum. Sed de apro postea explicabitur.

§. XXIX. *Ignes fatui.*

Ericeta quidem, praesertim paludosiora ad ignes fatuos me deducunt, noctu iis inerrantes. Ita Ossianus Bardus spiritus heroum in regno mortis vagantes sistit, veluti: *King of Groves. His shining shield is on his sidelike a flame on the heath at night, when the world is silent and dark, and the traveller sees some ghost sporting in the beam*. Rex sepulcrorum. Clypeus eius relucens ad latus eius similis flammae est in ericeto noctu apparenti, cum mundus in statu silentii et obscuritatis est, viator autem spiritus quosdam vider, ex nitore illo voluptatem capientes. Idem Ossianus: *his eyes like meteors of night*, oculi eius, vt meteora noctis. Item: *spirits ride on beams of fire*, spiritus iubari ignis inequant. deinde: *he had seen her like a beam of light, that meets the son of the cave, when they revisit the fields of the sun and bend their aching eyes*, viderat eas similes iubari luminis obuii simili caueae, cum ii reuisunt campos solis et oculos anxios distendunt. Bellissima autem descriptio haec est: *He sets far distant like a meteor, that incloses a spirit of night, when the winds drive it over the heath, and the dark woods are gleaming around*, procul quidem remotus sedebat, meteoris similis, quo spiritus noctis comprehenditur, cum venti id

supra

supra ericerum agunt et obscurae sylvae refulgent. Deinde:
*The bed of thy repose is there, — Rest in thy shadowy cave,
 o Sun, and let thy return be in joy — But let a thousand
 lights arise to the sound of the harps of Selma;* Hic est lectus
 quietis tuae — Remane, Sol, in cauea vmbrosa tua et re-
 uertere cum gaudio — Sed fac mille lumina micare ad so-
 num harparum Selmae. Quaequidem si inter se collata pe-
 nitius consideramus, nihil propius est dicere, quam incen-
 dium futurum mundi eiusque splendidam ex igne restitutio-
 nem intelligi, rerum praesertim Stygia palude compre-
 hensarum.

§. XXX. Canes.

Venationibus autem istis *canem* paulo plenius iam adiun-
 gamus. Is *ianitor* est, *aduentus nuntiator* et *odoratu insi-*
gnis, *custos* quoque *inprimis nocturnus*. Adeoque in Hie-
 roglyphicis canis *ianitor* *inprimis* et *nuntiator aduenientis*
noui anni, et quasi *odorator eorum* est, quae anno euentura
 sint, intra finem et initium anni in V. epagomenas conie-
 ctus; sed *custos* quoque *vmbrarum* et *corporum humano-*
rum mortuorum. *Horapollon* l. 39. scribit, Aegyptios sa-
 crum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem,
 aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistra-
 tum, aut iudicem signaturos, canem pinxisse. Plane sacer
 scriba in diebus illis epagomenis omnia annotabat; et vates
 praedicebat, quae toto anno speranda vel nuntianda essent.
 Vespillo quoque animalia forte sacra eodem tempore fune-
 rans (nam sacri bouis certe terminus aetatis XXV annos ex-
 cedere non debebat) ex resectis visceribus futura tum prae-
 dicebat. Idem mortuorum quidam custos erat. Odoratus
 ad rimationem futurorum euentuum eius anni pertinere pot-
 est; risus autem ad laetitiam eius temporis, cum nouus an-
 nus expectaretur. Forte tum sternutatio quoque in omini-
 bus fuit. Cur denique et magistratus et iudex ita signaretur,
 id vel inde venit, quod sacri scribae quondam iudices et ma-
 gistratus essent, vel, quemadmodum apud Germanos quo-
 que in ciuitatibus vsitatum fuit, quod versus nouum annum
 magistratus crearentur, vt Romani quoque obseruarunt, vel
 quod diebus quinque epagomenis iudicium extremum inesset.

Vid. S. I. §. XXVIII. Adiicio, quod Aegyptii anni quoque civilis initium ortum Caniculae, sidus Sothidos, constituerant, quod sidus nomen inde forte accepit. Septentrionales quidem populi cane similiter vatem rerum futurarum nuntium intellexisse videntur, eoque canem in cornu aureo Tunderensi *Olai Wormii* refero. Ibi quidem figura appareret corpore canino, sed humana facie barbata, in coelum caput tollens, item lorum magicum in collo gerens et baculum Runicum prae se habens, vel annalem, seu Calendarium. De quo *Olaus Wormius* in *Fastis Danicis* ita scribit: *Habent baculos annales, seu Calendarios, pro gestamine manuum, quibus docent, disputant, interrogant et concludunt lunares coniunctiones ac cursus, festa mobilia ac fixa, pariter et signa dierum infallibili experientia, quasi e libro declarata legerent, exponunt et interpretantur.* In eodem cornu sacerdos humano corpore, capite autem canino conspicitur, vna manu securim tenens vel magicam, vel immolatoriam, altera auream falcem, qua Druidae de quercubus sacris viscum tollebant, omnia fanantem, in media nocte Iulia d. XXV. Decembris. Quae quidem cuncta ad sacerdotes et vates pertinent nuntiantes, quae toto anno euentura essent.

§. XXXI. *Cynocephalus.*

Omnino adiiciendus hoc loco *Cynocephalus*. De eo *Horapollus* l. 14. ita: *Lunam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut sacrificum, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt.* Quod ita explicat: *Lunam quidem, propterea quod animal hoc consensum cum Deae congressu, ex quo et affici soleat, habeat.* Congressus Lunae cum Sole intelligitur *Isidis* et *Osiridis*, qui versus finem anni magni fieret. Et *Horapollus* quoque coniunctionem Solis et Lunae intelligit. Terrarum orbem ideo significari scribit, quod Aegyptii septuaginta duas ferrent iam olim habitati orbis regiones fuisse, eos quoque, si diligenter in sacris nutriuntur, et curentur, non, sicut cetera animalia vno die emoriuntur, sic et ipsos emori, sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem a sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per LXXII dies, quibus expletis eos prorsus interire. Quod si cum

cum his locus Plutarchi de Mercurio S. I. §. XXII. relatus de septuagesima secunda diei parte ablata confertur, dies V. epagomenae narrationi inesse intelliguntur. Pergit Horapollo, literas Cynocephalum referre, quia sit apud Aegyptios cognatio quaedam et genus cynocephalorum, qui literas norint. Quapropter, vbi primum in sacram aedem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei a sacerdote apponi, vna cum scirpeo stilo ac atramento, vt periculum faciat, sitne ex eo cynocephalorum genere, qui literarum gnari sint. Pingere itaque in ea tabella literas. Praeterea hoc animal Mercurio dicatum esse, qui literarum omnium particeps sit. Quae quidem omnia ad fastos pertinent, qui versus nouum annum conficiebantur. Conf. §. XXX. Quamquam ex Capite de Mercurio S. III. C. IV. intelligitur, Mercurio Seruatoris personam comprehendi, in quo quidem literarum sacrarum scientia inprimis quaerenda est. *Sacrifici* notio ex eo quidem intelligitur, quod versus nouum annum sacrificia fierent. Sed si Mercurio Seruator assumatur, sacrificus plenius intelligitur, qui ipso corpore suo sacrificet. *Horapollo* ita explicat; quod natura cynocephalus ab esu piscis abhorreat. Quod quidem sacerdotibus Aegyptiis proprium fuit, qui piscibus animas defunctorum signarunt. Sed Seruatori animarum earundem esus minime conuenit. *Ira* eo comprehensa ad condemnationem protoplastorum in V. diebus epagomenis commode refertur, et ad iudicium post mortem expectandum. *Natationem* Horapollo ita explicat: quoniam cetera quidem animantia frequenti natatione sordes ac squalorem contrahunt, solum hoc ad eum, quem instituit, locum nando peruenit, nec tamen vllis a natiuo colore transfertur aut inquinatur sordibus. *Natio* quidem, vt deinde intelligetur, ad statum post mortem refertur. *Puritas* autem in natando reuelationis vestigia de Seruatore continere videtur. Pergit *Horapollo* l. 16. rursum Aegyptios, *duo aequinoctia* significantes, Cynocephalum *sedentem* pinxisse. Quod ibidem mirifice explicatur. Nos ex eo illud duntaxat concludimus, dies epagomenas, de quibus diximus, et anni quondam initium apud Aegyptios in aequinoctium, et primo quidem autumnale, deinde succedente aetate in vernum incidisse, et sedente Cynocephalo iudicium post mortem

mortem comprehendendi, quod diebus epagomenis et Seruatori inesset, sedentis enim figura iudicis est.

§. XXXII. *Fons.*

Transeamus ad aquam. Et *fons* aquae perennis, sua vi ex imis in altum exiliens, principium vitae signat, praesertim ab inferis resuscitatae. Viuit enim, quod motus continui principium internum habet. Vnde *Pf.* LXIX, 16. ita exprimitur: *Effice, ne fontis os super me recludatur.* Sed *aqua dulcis* omnibus quoque terrestribus animantibus nutrimentum praebet, et vitam sustinet. Vnde et *viua* in sacra Scriptura dicitur. *Cant.* IV, 15. Ita et David explicat *Pf.* XLII, 2. et Christus ipse *Iob.* IV, 10. 14. VII, 38. *Add. Apoc.* XXII, 1. Huc pertinet quoque *Iob.* XIV. *reuirefect* odore aquae. Inde *Ida* mons *scaturiginosus* dicitur.

§. XXXIII. *Riui et flumina.*

Eadem *riuorum* et *fluminum* ratio est, vt vitam designent. *Iob.* VII. *flumina aquae viuae.* *Apoc.* XXII, 1. In regionibus mortuorum vitam signant, veluti apud Ossianum: *thou dwellest by some peaceful stream; yet a few years, and thou art gone,* habitas ad amnes quosdam tranquillos, sed paucos annos et abiisti. *Virgilius Georg.* VI, 673.

lucis habitamus opacis

*Riparumque toros et prata recentia riuis
Incolimus.*

§. XXXIV. *Descensus in flumen et immersio.*

Descensus autem in flumen et *immersio*, qualis in sacro baptismo, mortis videtur symbolum fuisse et ad inferos descensus, sed viuificantis. Et huc pertinet, quod Paulus scribit *Rom.* VI, 3. 4. *quotquot in Iesum Christum baptizati sunt, eos in mortem eius baptizatos esse, et sepultos nos esse cum eo per baptismum in eius mortem, vt, quemadmodum Christus a mortuis resuscitatus sit per gloriam Patris, ita et nos in noua vita ambulemus.* *Col.* II, 12, *quod cum eo sepulti estis per baptismum, in quo (baptismo) etiam surrexistis per fidem.* Eo quidem Christi quoque baptizatio pertinuisse videtur, vt mors eius et resurrectio significaretur, Quod colum-

columbae symbolo inspecto plenius intelligetur. Vnde post baptismum coelum quoque super eo opertum fuit, qui mundi peccata portet, scilicet qui hostia Deo a se ipse offeratur.

§. XXXV. *Mare.*

Mare autem infructuosum, quod flumina in se omnia recipit, in hieroglyphicis et mythologicis regionem mortuorum significat. *Iobi XXXVIII, 16. 17. An portae maris se tibi aperuerunt, an portas conspexisti tenebrarum,* item *XXVI, 5. 6. Manes orcini tremiscunt sub aquis et inhabitatores earum,* scilicet, qui regionem mortuorum inhabitant. *Pf. LXVIII, 23. ex Basan reducam, ex profundis maris reducam.* Apud *Theocritum Id. XV.* cum Adonis mortuus ad fluctus in littore spumantes effertur, cantio incipitur. *Commeas, o care Adoni, et huc et ad inferos.* Inprimis autem Oceanus magnus Atlanticus accipiebatur, ad finem mundi, ut putabatur, versus occasum et septentrionem, et *Oceanus in lecto,* scilicet sepulcro cubans referebatur. Aegyptiis ob immersionem forte Pharaonis inuisum mare fuit, qui Nilum substituerunt. Sed reliquis gentibus sacrum fuit et aqua marina, quasi Stygia, expiationibus adhibita est. Vid. *Lomeyer* de lustrat. gent. C. 17.

§. XXXVI. *Littus.*

Littus igitur maris conterminum mortis et vitae continet. Vnde *Homerus* sepulcra Elpenoris, Patrocli et Achillis ad extremum littus maris collocavit.

§. XXXVII. *Libya.*

Libyae inprimis, seu Africae, littus arenosum celebratum fuit, non alia certe ratione, quam quod vitae et mortis conterminum intelligeretur. Puto autem littus inprimis intellectum esse, Oceano magno conterminum. Conf. §. XXXV.

§. XXXVIII. *Libyae deserta.*

Celebrantur quoque *arenosa Libyae deserta*, quibus item vix aliud, quam regio mortuorum subest, vnde et *Libyae* nomine

nomine in Mythologicis semper regio mortuorum intelligenda est, vel eius symbolum. Sunt autem praeterea hoc loco assumenda, quae §. XXIII. exposui. Vnde existimemus, Libyae arenosa deserta in littore maris inprimis ad Oceanum quaerenda esse. Arena enim in littore maris inprimis intelligebatur, et in sacra Scriptura quoque *arena maris* occurrit Conf. *Deut.* XXXIII, 19.

§. XXXIX. Pisces.

Illud *Pierius Valerianus* in Hieroglyphicis observauit, *pisces*, praecipue minutos, animarum corpore solutarum signum et imaginem fuisse. Sed *Gorius* quoque in Museo Etrusco annotauit, pisciculos pro animabus Vulcano oblatos esse. Quae quidem imago tanto conuenientior fuit, quod et mutus piscis est et reconditus. Atque ideo pisces in Zodiaco quoque extremum signum, sed veri proximum occurrant, diisque manibus sacer Februarius fuit. Ita *Macrobii*: *Lustrari eo mense ciuitatem necesse erat, quod statuitur, ut iuxta Diis manibus soluerentur.* *Ouidius.* Fast. II.

Qui sequitur Ianum, veteris fuit ultimus anni,

Tu quoque sacrorum, Termine, finis eras.

Qui sacer est imis manibus, imus erat.

Sed tamen piscis inprimis splendens et maritimus eo assumptus videtur, veluti *halex*, mari, regioni mortuorum conuenienter, qui in arctoa quoque regione sedem propriam habet. Eoque *halecis* imago videtur pertinere, in cornu aureo Tunderensi expressa, cui vultur insistit. Contra autem ceti et belluae marinae animabus defunctorum infestae visae sunt, ut in Andromeda apparet.

§. XL. Insulae.

Insulae autem maris sedes quasdam separatas animarum sistunt, inprimis quidem beatarum. *Hesiodus* in *Operibus et Die*: *Quartum mortalium genus, Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur Semi Dei, priori generatione, per immensam terram.* — *Iis autem seorsum ab hominibus datum et sedem tribuens Iupiter Saturnius pater constituit eos ad terrae fines.* *Et hi quidem habitant securum animum habentes in beatorum insulis iuxta Oceanum profundum; felices heroes,*

heroes, his dulcem fructum ter quotannis florentem profert
 foecunda tellus, spem scilicet felicitis restitutionis. Pindarus
 Olymp. II. peregerunt Iouis viam ad Saturni urbem, ubi
 beatorum Insulam Oceanides aurae perflant, floresque auri
 micant, alii quidem ab humo, alii a pulchris arboribus, aqua
 autem alios educat, quorum monilibus et corollis implicant
 manus decretis in rectis Rhadamanthi, quem pater habet Sa-
 turnus promptum sibi assessorem, maritus Rheae omnium su-
 premum habentis solum. Ita Orcades insulae et Canarides
 animarum sedes habitae sunt, et Dii Deaeque iuniores fere
 omnes in insulis nati feruntur, ibique propriam quasi sedem
 habuerunt, propterea quod statum quoque post mortem
 continent. Ossianus in Fingalo animas defunctorum appel-
 lat *Sons of the lonely Isle*, filios insulae non habitatae. Apud
 Diodorum autem L. 2. insula magna Hyperboreorum ex nar-
 rationibus fusiis describitur, ubi et Apollo vndeigenis an-
 nis et ab aequinoctio verno ad Pleiadum vsque exortum cy-
 thara et choreis noctu oblectetur. Eodem insula quoque
 Aethiopum pertinet apud Diodorum, et insulae *Luciani* ver-
 hist. L. 2. sed Diodori plures quoque. Huiusmodi sedes et
 Amazonum insula videtur fuisse, de qua Diodorus siculus
 L. III. ita refert: *Insulam eas inhabitasse fabulantur, quae*
quod ad vesperam iuxta Tritonidem scilicet paludem sita sit,
Hesperiae nomen reportavit — Insula haec, aiunt, spatiosa
est et fructuosis arboribus referta multifariam, unde victus
Insulanis redit. Accedit hac copia armentorum, caprarum-
que et ovium greges, quarum lacte ac carne se suosque possesso-
res nutricantur. Sed eadem Amazones secundum Diodo-
 rum insulae quidem urbes in potestatem redegerunt, excepta
 autem una, quae *Mena* dicta et sacra habita est, quam Ae-
 thiopes Ichthyophagi coluere, magnis ignium exhalationi-
 bus aestuantem lapidumque pretiosorum diuitem. De qua
 quidem in Aethiopia explicavi. Haud absimiliter insulae,
 quas Vlysses in diurno itinere maritimo visir, ad diuersum
 a gentibus creditum statum post mortem pertinent. Sed et
 celeberrima quondam insula *Atlantis* eo referenda videtur,
 secundum Platonem Libya et Asia maior, de qua Plinius
 L. VI. C. 31. ita habet: *Traditur et alia insula contra mon-*
tem Atlantem, et ipsa Atlantis appellata. Ab ea quinque
 dierum

dierum solitudines *ad Aethiopas Hesperios* etc. Conf. S. I. Sed de his quidem beatorum insulis assumenda sunt hoc loco, quae *Gesnerus* in Prael. II. ad Orphei Argonautica exposuit.

§. XLI. *Nauigatio maritima.*

Plane in eo quoque sumus, ut *navigationi maritimae* in Mythologicis statum post mortem assignemus. Eius reliqua vestigia in Ossiani Fingalo et Temora multa occurrunt. Eoque expeditionem Argonauticam et errores Vlyssis referri putem, et Dioscuros naugantibus salutare. Assumendum quoque Caput est de Pallade. Videntur quidem errores maritimi et diuturnae imprimis nauigationes paulo serius inualluisse, postquam in iustis quoque status quidam intermedium post mortem sollicitudinis et aerumnarum plenus recipitur, quasi expiatorius.

§. XLII. *Nauigium et cymba.*

Quibus quidem consequens est dicere, *naugio* quoque et *cymba* statum post mortem animarum contineri. Charontis cymba peruulgata est, eodemque spectat Idis et Cybeles nauigium et Hercules Magusanus. Neque Septentrionalibus populis nauigii symbolum istud incognitum fuit, ut ex Magna Matre Deum intelligitur. Quam in rem ex Ossiani Fingalo locum adducam: *and when the darkbounding ship shall pass, call the sons of the sea, call them and give this sword, that they may carry it to Mornis hall*, et cum nauis obscurum cursum intendens praeteribit, filios voca maris, iisque ensen hunc da, ut in Mornii curiam vehant.

§. XLIII. *Concha.*

Sed quoniam in mari adhuc versamur, de *conchae* symbolo nobilissimo videamus. Concha quidem vario splendore exornatur, et ex rore concipere dicitur, redditque margaritas. Maritimum animal et reconditum statum quandam post mortem sistit, animas pulchritudine quadam exornatas. Quod autem margaritas reddit, et ex rore dicitur concipere, id eo pertinet, ut noua quaedam vniuersitas semine diuino restituatur. Margarita enim, ut circulus et malum, vniuersitatem quandam significat. Nisi forte aeuum intelligere

gere malis. Assumenda hoc loco sunt, quae infra de circuli figura et malo exponentur. Ex concha Venerum vna prodit, illa scilicet, quae ex regno mortuorum surrexit, Aphrodite, spuma maris genita. De *coclea* Caput de Astarte assumendum est. Qua tractatione Tyria concha, vel murex, continetur. Vbi quidem ostendi, regiam dignitatem ex sanguine quaerendam subesse.

§. XLIV. *Conchae usus, imprimis in sono edendo.*

Caua concha Triton mare personare dictus est, et apud Theocritum Id. IX. Menalcas, ouium pastor, cui Aetna mater fuit, et qui pulchrum in concauo saxo inhabitans antrum, quaecunque in somnio apparerent possidebat, conchae pulcrum testam, cuius carnem ipse in *quinque* diuisam quinque praesentibus comederat, alteri dono dedit, cui is insonuit. Quinarius quidem numerus item V. dies epagomenas subsignificare videtur. Quod autem testae insonuit, id quidem sonum quendam cantumque musicum manium signat, laetitiae indicem, daemonibus autem malignis inuisum. Eoque apud *Ossianum* Bardum festum concharum intelligo, *the feast of shells*, quod per triduum celebrabatur. Extrat apud eum: *and the feast of a thousand shells was spread*, festum mille concharum paratum, *at my hall, when the sound of the shells arose*, in curia mea cum sonitus concharum exurgeret; *the shell of joy went round with songs in praise of the King at Morven*, concha laetitiae circumferebatur cum hymnis in laudem regis Morvae; *the ball of shells is silent*, curia concharum silet; *the sound of thy shells have been long forgot in Sora*, sonitus concharum tuarum obliuio iamdudum cepit Soram; *King of generous shells*, rex generosorum concharum.

§. XLV. *Continuatur.*

Sed apud *Ossianum* caua concha poculis quoque manium in festis solennibus inseruiit. Eo spectat: *the strength of the shells goes round*, quod liquorem signat, quem heroes biberent; *this is no time, to fill the shell*, hoc tempus non est, concham replendi; *ten shells studded with gems shall shine in Sora's towers; the blue water trembles on their stars and sees*

seas to be sparkling wine, decem conchae, quibus infixae gemmae sunt, coruscabunt in turribus Sorae, caerulea aqua in his stellis tremula apparet, quasi vinum scintillans. Eodem Ossiano concha scintillans signum est pacis Morvae.

§. XLVI. Testudo.

Testudinis quoque testa musicae inferuuit, cui intendisse Mercurius pellem bubulam dicitur et cornua bubula accommodasse iugo coniuncta, a quo chordarum fila tenderet. Quod instrumentum testudinis nomen habuit. Cur bubulam pellem et cornua bubula adhibuerit, de eo videnda sunt quae postea in boue explicaui. Eius tonos Diodorus tres tradit, acutum medium et grauem, in hymno autem Homérico extant septem chordae. Animal est amphibium, quod in mari et terra, scilicet in littore, viuit, et apud Ciceronem ex Pacuio sic describitur: *tardigrada — euiscerata, inanima cum animali sono*. Totam quoque se abdere et aspectui subtrahere consuevit. Sed imprimis illud praeterea obseruandum est, clypeo eam regi, vt pedibus conculcari nequeat. Vix igitur quidquam commodius, quam anima in conterminio mortis et vitae intelligitur (§. XXXVI.) sed talis, quae tuta est, et conculcari ab infesto daemone non potest. De numero autem ternario vid. S. I. §. XL. et de septenario vid. §. XLIV.

§. XLVII. Paludes, lacus et stagna.

Paludes, lacus et stagna primum telluris statum, mariam primam et Chaos aptissime signant, Phoenicum illud *Mot*, quod Saxonum inferiorum vocabulo *Mudde*, Angli *mudd*, coenum, lutum, commode exprimitur. Accommodata autem sunt quoque statui cuidam defunctorum, quasi in primum chaos rediissent, statui parum felici. Quos spectant Strygiae paludes et palus Tritonia, quam Pallas amauit. *Ossianus* certe hac imagine statum post mortem inglorium et parum felicem intelligit et ab habitationibus heroum distinguit. Ita in *Temora*: *he must lie an earth, beside some fen shall his tomb be seen. It shall rise without a song. His ghost shall bever in mist over the reedy pool*, humi iaceat, tumulus eius ad paludem quandam conspiciatur et sine cancio-

ne erigatur. Spiritus eius contremiscat in nebula supra arundinosam paludem. Item: *Bards of green valleyed Erir, let no voice of yours arise. The son of Morven must fall without song — Here after shall the traveller meet their dark thick mist on Lena, where it wanders with their ghosts beside the reedy lake. Never shall they rise without sung to the dwelling of winds,* Bardi vallium viridium Erinae, ne vox vestra audiatur. Filius Morvae cadat sine cantu — Deinde peregrinatori occurrat nebula eorum obscura prope Lenam, vbi vagatur cum ipsorum spiritibus ad lacum arundinosum. Nunquam sine cantu adscendet habitationem ventorum.

§. XLVIII. *Arundo.*

Ex quo intelligitur, arundinis quoque signum ad statum post mortem inglorium et parum felicem pertinere. Videatur locus Ossiani §. XLVII. relatus, et S. III. Caput de Paine, item de Cabiris et Dioscuris tractatio.

§. XLIX. *Nilus.*

Aegyptii pro mari *Nilum* in hieroglyphicis receperunt, forte, quod iam annotavi, quia propter Pharaonis immersionem mare inuisum iis esset, quod praeter Aegyptios certe gentes omnes retinuerunt. Saturnus Patris Coeli genitalia amputata in mare coniecit, Osiridis Typhon in Nilum. De appellatione Oceani, quam Nilus olim tulit, vid. *Diodorus Siculus* Hist. II. et *Petrus Wesselingius* in not. ib. Hebraeis a nigredine *shibbor* dicitur, Graecis *μελας*, niger. Ex Aethiopiae extremis finibus venit, vbi secundum Diodorum mera vastitas et terra propter immensum feruorem adiri nequit, catartas quoque et vortices habet, multasque insulas et satis quidem amplas continet, eoque numero, vt vix credi possit. Solus quoque fluuiorum Crocodilum alit, homines et animalia deuorantem, imprimis autem hominibus infestum, praererea hippopotamum, fegeribus valde inimicum. Sed tamen exundatione sua foecunditatem Aegypto omnem procurat. Aethiopiam quidem Aegyptii orci imaginem habuerunt, adeoque Nilus ex orco venit, catartis quoque et vorticibus orco similis. Eodem sub Crocodilo et Hippopotamo perniciēs, vt Orco, continetur, daemones

nes item maligni. Sed quoniam, ut plures gentes, animam quoque mundi, foecundantem omnia et vivificantem in orco subterraneo posuerunt, ideo non quidem sine ratione Aegyptii anima illa assumpta Nilum orci imaginem assumerunt.

§. L. *Scopuli.*

Scopuli in mari subnotare periculosum aliquid in Orco videntur. In Argonauticis Orphicis Sirenes in scopulis nivosas collocantur, quae cantu suo in discrimen Orco perdunt. Quo quidem Andromeda quoque scopulo affixa et ceto exposita pertinet.

§. LI. *Rupes.*

Rupes autem fontes aquae perennis emittunt, adeoque fontem vitae commodissime referunt. Ita Deuter. XXXII, 18. *Rupem tuam, quae te genuit, non curasti, Dei oblitus es, qui te fecit.* Ies. LI, 1. 2. *Aspicite rupem, de qua excisistis et fontis caueam, ex qua effossi estis. Aspicite Abrahamum, patrem vestrum.*

§. LII. *Iis sepulcra quoque continentur.*

Ideo autem, quod fontem vitae continerent, rupium caavernae sepulcris quoque accommodatae sunt, ut rupibus sepulcra significarentur, sepulcra, quasi fontes novae vitae. *Ossiano* Bardo frequenter rupes, rocks, pro sepulcris usurpantur. Subiicio ex Temora: *a cave is dark in a rock, above it strong-winged eagles dwell; broad beaded oaks before it sound in Cluna's wind. — Within in his locks of youth is Ferad-Artho, blue eyed King, cauea obscura est in rupe, supra quam aquilae habitant fortibus alis; quercus amplo capite extensae, quae ante eam stant, in vento Clunae resonant. — In ea Ferad-Artho est, rex coeruleis oculis in cincinnis suis iuvenitur.* Item: *they return with their sound like eagles to their dark browed rock, cum sonitu suo, ut aquilae, ad obscuram rupem suam reuertunt.* Et alio loco: *his blue eyed son, who slept in the cave of streams, filius eius coeruleis praeditus oculis, qui dormiebat in cauea amnium, who that is like a cloud at the rock of roaring stream, qui similis*

similis est nubi ad rupem amnium murmur edentium; *beside a stream of roaring from his cave in a rock*, apud amnem murmure exilientem de cauea eius in rupe; item: *the rock of Morven replied, and the bounding roes came forth*, rupes Morvae respondebat et alacres capreoli prodibant, *came to the cave of my rest, huntress of echoing Cona*, veni ad caueam reliquiarum mearum, venatrix resonantis Conae. Anglus quidem interpretes filiis rupis Druidas accipit. Quod vix videtur. Ceterum Seruatori quoque placuit, vt sepulcro in rupe conderetur.

§. LIII. Specus et antra.

Specus igitur et *antra* quoque vt caueae rupum vix aliter, quam ad sepulcra referuntur. Et iam Abrahamus in specu Ephronis Saram vxorem sepeliit. Specus et antra gigantum et Typhonis eo pertinere, ex loco de Titanibus intelligitur. Et ita de aliis quoque Deorum antris intelligendum est.

§. LIV. Lapides.

Sepulcris *lapides* quoque imponebantur, qui quidem ob *perennitatem* et *immobilitatem*, et quoniam praeterea ex terra nascuntur, *perpetuitatem* signant et *inconcussam quietem*, corporum inprimis, in ipso sepulcro expectandam. Inde quidem ab antiquissimis temporibus adhibiti monumentis, praesertim sepulcralibus et terminalibus, sunt. Quam in rem lapidum accedebat vsus ad scripturas et imagines recipiendas, quae antiquissima forte scribendi ratio fuit. Et de lapidum sepulcralium apud Septentrionales populos vsu videantur *Olai Wormii Monumenta Danica* et *Keyssleri Antiquitates Septentrionales*. *Ossianus: the stone of their fame is placed, lapis famae eorum positus est, the gray stone of the death, subniger lapis mortis. Place me by some stone of remembrance, that future times may bear my fame, and the mother of Calmar rejoice over the stone of my renown.* Damihi locum ad lapidem quendam memorialem, vt secula futura audiant famam meam, et mater Calmaris exhilaretur lapide famae meae. Item in Temora: *raise stones to all the fallen in war. Tho' no chiefs were they, yet their hands were*
D strong

strong in fight. Erige lapides omnibus, qui in bello occiderunt. Et si quidem isti duces non fuerunt, tamen fortiter pugnarunt.

§. LV. *Lapides vincti.*

Clarorum quidem et diuinorum hominum monumentis lapides politi atque oleo vincti adhibebantur, qui succedente aetate religiose culti sunt. Iacobus Racheli positum monumentum lapideum, sed et in diuini somnii memoriam lapidem, in quo cubauerat, oleo perunxit. Cuiusmodi lapides vincti vel picti Moſis iam aetate in diuino honore fuerunt. *Leuit. XXVI, 1. Numer. XXXII, 52.* *Arnobius* autem commemorat, antequam Christianorum sacris adiungeretur, lapides se politos vinctosque, vbicunque inuenisset, religiose coluisse. Conf. *Pitisci* Ant. Rom. voc. *Lapis*.

§. LVI. *An et in cremationibus cadauerum adhibiti.*

Fortē quidem veri haud absimiliter dicetur, ex primæua certe institutione lapides non vris et crematis corporibus sed inhumatis, proprios fuisse, ne corpora ista a situ suo diuellerentur. Procul omni quoque dubio cadauerum crematio multo recentior est, vt in Capite de Hercule explicabitur. Primitus autem corpora humana inhumabantur, vt et Iudæi et Aegyptii et diutius quoque multi alii populi seruauerunt. Idque dicto diuino *Gen. III, 19.* conuenit: *terra es, et in terram conuerteris.* Quod procul dubio ad posteros Adami primæ aetatis manauit. Sed tamen vix est, vt lapides cremationi corporum plane repugnarent, præsertim cum cinerum quoque quies inconcussa in desideriis esset. Nam et Hercules ipse columnas duas in occidentis finibus posuit.

§. LVII. *Columnæ.*

Sed illud quoque obseruandum est, lapides eos sepulcrales magnorum et diuinorum hominum in columnæ formam in altius eductæ effectos esse, quibus hieroglyphica quædam insculperentur. Quam in rem testes appello *Clementem Alexandrinum* et *Eusebium*, quorum vterque refert, lapides

des diuinos columnae figuram habuisse. Quo quidem super terram eminentia et praestantia continetur.

§. LVIII. *Earum vsus antiquissimus.*

Columnarum quidem vsus in sacris antiquissimus est. *Leuit. XXVI, 1. Num. XXXIII, 52. Deuter. VII, 5.* multi columnas intelligunt.

§. LIX. *Aegyptiorum Thuothi, Thyothi.*

Aegyptiis dicta columna *Thuothi* est, vel *Thyothi*. Cuiusmodi columnas illi religiosa veneratione prosecuti sunt. Vid. *Iablonsky* in Pantheo Aegyptiorum Mythico. Et quoniam, *thos*, *Iablonskyo* ipso norante, finem ac terminum Aegyptiis cuiusque rei significauit, puto, nomen quoque *Thuothi* ad monumentum termini et finis pertinere. Columnae enim in sinibus quoque regionum quasi termini ponebantur, et Hercules orbem terrarum peragrandō emensus, in sinibus eius columnas posuit, quasi non plus ultra. Sed mors vbique omnino continetur.

§. LX. *Obelisci et pyramides.*

Atque huc imprimis *obelisci* et *pyramides* pertinent, in honorem Regum et heroum defunctorum diuinorumque hominum erectae. Vid. *Iablonsky* Panth. Aegypt. Proleg. §. 34. Quae quidem in cacumeneductae sunt, ut triangularem figuram efficiant, vel iustitiae signum, vel quod ipsi defuncti iudices post mortem quoque essent. Vid. S. I. §. XXXVII. sq.

§. LXI. *Turres sacrae.*

Plane huiusmodi lapides sepulcrales in acumen ducti in *Olai* quoque *Wormii* Monumentis Danicis exstant. Atque ea *turrium* videtur origo esse, quas Germani et Gothi templis imposuerunt. Tempia enim Christianorum super reliquias et sepulchra sanctorum exstructa sunt iisque dedicata. Vnde turres quasi monumenta sepulchra Sanctorum euctae sunt. Ex quo venit, ut tot turres statuerentur, quot Sanctis dedicatum templum esset.

§. LXII. *Locus Ps. CXVIII, 22. explicatur.*

Liceat nobis hoc loco ad illustrandum locum *Ps. CXVIII, 22.* quaedam in medium proferre. Vulgo interpretes ita vertunt: *Lapis, quem operarii abiecerunt, lapis angularis effectus est.* Sed vocabulum אבן *Eben*, quod *lapis* vertunt, commodè politum lapidem et columnam signat. Vnde eadem vox in gemmis quoque politis vsurpatur. Quod autem lapis angularis, vel caput anguli effertur, ראש פכה *Rasch pinnah*, id summo iure ad columnam in acumeneductam primariam pertinet. Nam *Rasch* et caput et summum et primum designat. *Pinnah* autem idem est, quod Latino- rum *pennum* et *pinna*, Germ. *Pinne*, acutum quid. Vid. *Castellus Pennum* Isidoro teste quoduis acutum continebat. Ad angulos autem translatum vocabulum Hebraicum est, quia duobus lateribus compositis acumen efficiunt. Vnde Germanorum *Ecke*, *egge*, et angulum et acutum quid comprehendit. Eodem modo *Ies. XXVIII, 16.* ad turrem videtur pertinere magnificam, ut qui eo confugiat, securus exstat. Nam et adiicitur: *Qui credit, fugam non capit.* Quamobrem Davidis verba *Ps. CXVIII, 22.* intelligenda videntur: *Lapis ille politus, quem operarii abiecerunt, acutus lapis, obeliscus, pyramis, columna primaria euasit, quae prae ceteris omnibus summo et diuino honore afficitur.* Manifesto igitur ad Messiam verba pertinent exaltatum. Nam et quae antecedunt verba ad cruciatum et dolores, sed et ad resurrectam Messiae vitam spectant: *Non moriar, sed vitam et opus Domini nuntiabo. Dominus me castigat quidem, sed morti non mancipat. Gratias tibi ago, quod humilem me efficis et opitularis mihi.* Sed quoniam columnarum diuinus cultus non apud Iudaeos quidem, sed apud gentes obtinebat; ideo puto, Dauidem eo quoque respexisse, Christum post mortem suam apud gentes in diuino honore futurum esse, a Iudaeis autem ipsis, qui occiderant eum et quasi sepulcrum ei condiderant, reiectum. Eumque sensum verborum Davidis Christus quoque explicare videtur *Matth. XXI.* in parabola de vinea proposita. Subiungit enim verbis Davidicis: *Ideo dico vobis, regnum Dei vobis ablatum iri, datumque gentibus.*

§. LXIII. *Messiae columna sepulchralis Zachar. III, 9.*

Alia columna sepulchralis Messiae, hieroglyphicis figuris ornata et quasi pyramis *Zachariae III, 9.* deprehenditur. Elegans locus explicatione indiget. Vulgo ita vertitur: *Ecce in vno lapide, quem ante Iosua posui, septem oculos. Sed excidam eum, ait Dominus Zebaoth, et peccata eiusdem terrae tollam vno die.* Vox lapis, Eben, hoc quoque loco lapidem politum significare videtur, columnam sepulchralem. Vox Achat, Achad, et vnum et primum signat. Sed forte hoc loco vox vnitum et compactum aliquod designat, coniunctum aliquod et clausum, quemadmodum pyramides Regum veterum Aegyptiorum sepulchra erant. Nam certe ex Chaldaico et Syriaco ea significatio apud Castellum annotata extat, et Arabico sermone ad foedus quoque percutiendum pertinet. Et eo quidem sequentia quoque verba explicantur, quae vulgo vertunt: *sed excidam eum.* Sed Hebraicus Codex habet *Mepatech pittuchab.* Vtrumque vocabulum a radice *Patach* descendit, quod est *patefacio.* Quae primaria vocis significatio ex cognatis quoque linguis orientalibus ostenditur apud *Castellum*, scilicet, *aperuit, soluit, retexit, pandit, explicauit.* Idem ex Arabico significatus notat huiusmodi: *pandit, aperuit portam, patientia pupillarum foramina habuit camela, aperuit, soluit, liberauit, apertura, apertus.* Sed *Petech* quoque apud Hebraeos *ianuam, ostium, fores, apertionem, ingressum*, significat. Praefixum M significatum auget. Vnde in Talmude substantium *Mapetech* in quatuor clauibus adhibetur, quae in solius Dei manu sint. Idem vocabulum *Prou. VIII, 6.* doctrinam omnia patefacientem signat. Quamobrem in loco *Zachariae Mepatech* commodissime ita effertur: *aperiam quasi clauem quadam omnia aperiente.* Subiectum autem vocabulum *Pittuchab* ianuam et ingressum significat. Ianua igitur sepulchri aperietur. Plane in pyramidibus Aegyptiis ianuas fuisse constat ad ingrediendum et egrediendum. Dicendum igitur est, verba ad Christum sepulchrum et rediuium pertinere. Nam et proxime antecedenter aduentus *Zemach* nuntiatur: *ecce seruum meum Zemach adesse iubebo.* Et deinde pyramis, sepulchrum eius

ostenditur, ex quo idem diuina vi rediuius prodeat. *Aquila* ita vertit: *sculpsam aperturam eius*. Quod conuenientius est, quam quod alii substituunt: *sculpens sculpturam eius*. Nam insculpti iam septem oculi erant, qui sculpturam pyramidis efficiebant. Et praeterea primaria vocabuli significatio recipienda potius est, quam quaedam specialis, quae generali descendit.

§. LXIV. De oculo.

Videamus de inscriptione eiusdem pyramidis, vel obelisci, *septem oculis*. Et *oculus* quidem in sceptro Osiridis signum erat, ipsumque Osiridis nomen multoculum significare, veteres tradiderunt, Jablonskyus autem nonnisi ex hieroglyphicis admittit. Obseruat autem *Pierius Valerianus* in *Hieroglyphicis* L. XXXIII. oculum iustitiae inprimis symbolum fuisse, et iustitiae seruatoris, idque multis testimoniis probat. Intelligamus autem iustitiam iudicis, et post mortem, meminerimusque, quod *Diodorus* Hist. L. III. *oculo iustitiae seruatorem et custodem corporis* intelligi refert. Quod in Osiride mortuorum iudice, recte se habere videtur, qui post restitutionem corporum praemia et poenas distribuit. Et plane iudex, vt oculus, omnia explorat et discernit. Quamobrem oculi in inscriptione sepulchrali Messiae *Zach. III, 9.* iustitiam signant morte Seruatoris effectam, expiationem, qua pax cum Deo concilietur, vt ex numero quoque septenario, qui deinceps explicatur, intelligitur. Quod plane et antecedentia verba et consequentia confirmant. sua enim, summus Pontifex in iudicio reus apparebat, et deinde subiicitur; *tollamque huius terrae peccata vno die*. Eodem modo *Zach. IV, 10.* septem oculi Domini totam terram peragrantes ad iustitiam Christi publice toti terrae nuntiant et instans iudicium eius mortuorumque custodiam, accommodari apte possunt. Quod eo confirmatur, quia eodem loco lapis vel columna, *Zeltnero* interprete, ad regulam perpendiculariter erecta dicitur, alii autem vocabulum *Eben* ibidem *regulam* explicant. Plane oculus quoque mortuum quandam comprehendit. Nam et Germani adhuc dicunt *Augenmaafs*, mensura oculorum. Haud absimiliter oculis *Schiloh Gen. XLIX.* iustitia eius commode accipitur. Et

Et apud *Ezechielem* oculi in rotis, item in *Apocalypsi* animalia oculorum intus plena haud incommode iustitiam signant et iudicium.

§. LXV. *Vestis sordida.*

Sed quoniam ad confirmanda dicta pertinet, videamus quid sit, quod *Iosua Zachar.* III, 3. in iudicio coram angelo Domini *veste sordida* apparet. Vestis autem sordida reum et accusatum significabat. Quod apud Romanos quoque obtinuit. Vnde *Esa.* LXIV, 6. expressum est: *omnis iustitia nostra, ut vestis sordida.* Iobi IX, 30. 31. *vestes meae sordidae apparebunt. Neque enim mei similis est, cui respondeam, ut in iudicio inuicem compareamus.* Idem in *Iosua* intelligendum est, qui cum accusatore Satana coram angelo Domini stabat. Angelus autem inquit: *Detrahite ei vestes sordidas; et subiicit: ecce peccata tua de te sustuli, vestibusque te festiuis indui.*

§. LXVI. *Numerus septenarius.*

Videamus autem, cur *Zachariae* III, 9. *septem oculi* in pyramide sculpti essent. *Septenarius* quidem numerus pacem et quietem continuit. Nam ut sexta olim hora meridies prandii tempus erat, ita sequens hora septima quieti inferuebat. Vox ipsa linguarum Orientalium cum Germanico *Sieben*, Sax. inf. *Seben*, conuenit; et quemadmodum Germanorum *Sibbe* quietem quoque et pacem designat, ita Orientalis populi iurisiurandi inde appellationem fumsērunt, quod omnis componitur. *Septenarius* igitur numerus quietem et pacem et expiationem retulit, ut loca *Gen.* IV, 15. XXI. P/. CXIX, 164. ostendunt. Plane Deus ipse septima die post conditum mundum quieuit, et Seruator septima die in sepulcro requieuit. Quod quidem adhuc plenius rem omnem explicabit. Germanis quoque in causis grauioribus ad componendas lites septem testes videbantur sufficere. Quamobrem septem oculis apud *Zachariam* iustitiam expiatoriam Christi, iudicem et pacificatorem, intelligimus, sed corporis quoque custodem.

§. LXVII. *Septem vocales.*

De *septem Aegyptiorum vocalibus* iam supra quidem §. I. §. XLIV. quaedam inspersi, sed ibi quidem in eo inprimis versatus sum, ut eos confutarem, qui septem planetas earumque musicam inesse existimarent. Postquam vero §. LXVI. explicaui, numero septenario pacem et expiationem contineri, nihil mihi conuenientius videtur, quam septem vocalibus verbum et orationem pacis et expiationis intelligi, verbum diuinum, quo expiatio et cum Deo pax comprehendatur, Seruator mundi, quem gentes omnes expectarunt et sub elocutione et verbo diuino intellexerunt, ut in Sectione tertia de Diis Gentium, praesertim in Mercurio et Memnone perspicue ostendimus. Et ita quidem multo plenius apparet, cur septem vocalibus sacrosanctum illud tetragramma יהוה conueniat.

§. LXVIII. *Coelum.*

Coelum in sacro sensu coelum astringerum, stellatum videtur signare. Inde in *hymno Homérico* Terra vxor dicitur *coeli stellati*, et Solem Euryphaessa peperit Terrae filia et *Coeli stellati*. Sed apud Hesiodum sibi parem *Coelum stellatum* produxit. Apud *Diodorum Siculum* Hist. III, 132. *Vranus* Rex maximam orbis partem, inprimis, quae ad occasum et Septentrionem spectant, in potestate habuisse dicitur, et *siderum* obseruationi impense deditus, vnde multa in mundo superiori euentura praedixerit. Tradit quoque, ob merita eum et *astrorum scientiam* diuinum honorem accepisse. Et plane astrorum complexus omnium coelo omnino conuenit. Inprimis tamen astra versus septentrionem et occasum noranda sunt. Atque eo quidem pertinere videtur in *Schatzii Antiquitatibus* ex Memoriis Brixienfibus desumpta figura Saturni, senis et veste apparentis, oculis, quasi stellis, distincta. Ea nobis *Coeli* potius, vel *Vrani*, videtur. Quod autem stellae oculorum figura pictae sunt, id nobis eo pertinere videtur, quod astra iudices essent, et corporum custodes, ut oculum §. LXIV. explicaui.

§. LXIX. *Agricultura.*

Agrum colere nihil aliud est, quam efficere, ut ager eo praeparatus foecunditate accepta semen immissum locupletius

tius reddat. In sensu igitur sacro eo pertinebit, ut terra corpora humana recepta quasi semen in meliorem et amplio-rem formam reducat. Quod igitur multi veterum Deorum agriculturae inuentores dicuntur, quae quidem ab Adamo, vel certe a Caino iam inuenta fuit, id ad doctrinam de restitutione corporum pertinet.

§. LXX. *Triticum.*

Nobilissima frumenti species *triticum* est. De eo *Plutarchus* in libro de Ei, apud Delphos ita scribit: *Sicut enim natura triticum loco seminis accipiens multas alterando commutandoque formas interim inducens tandem triticum reddit, in fine totius mutationis principium restituens, ita etc.* De *Hercule Pindarus* Isthm. IV. scribit: *venit Thebis Cadmaeis in triticiferam Libyam, ad Antaei aedes colluctaturus.* *Libya* regnum mortuorum continetur, quae alias arenosa et deserta traditur. Ista hoc loco triticifera dicitur. Quod vix alio pertinere potest, quam ad corporum ex terra in meliorem formam restitutionem. Christus ipse de restitutione sui corporis *Iob.* XII, 24. ita fatur: *Granum tritici, nisi in terram decidat et emoriatur, unicum restat, emortuum autem multiplicem fructum reddit.* Adicio autem, quod *Plutarchus* in loco relato quae de tritico tradit, naturae adscribit, quae sui multiplicatione in se redeat, dicit autem numerum quinarium, qui quinque epagomenis fere propius fuit, et restitutionem, ut in *Sect.* I. explicavi, continuit, ideo naturam quoque dici.

§. LXXI. *Spica.*

Spica noui anni quidem antiquissimum signum videtur fuisse. Nam et *Pharaoni* in somnio spicae, annum referentes, apparebant, et *Cainus* sub initium anni in diebus epagomenis primitias frugum obtulit. Fuit autem *Cainus* agricola. Quod si verum est, ut putamus esse, anni rum initium in aequinoctio autumnali collocatum fuisse, id ex messe iam perfecta desumi potuit. Sed puto, corporum quoque ex terra restitutionem in meliorem formam contineri. Quod etsi forte *Cainus* sensit, tamen a peccatorum abstersione et

redemptione per Christum abfuit, et ideo sacrificium eius Deo minime videtur placuisse.

§. LXXII. *Hordeacea.*

In Mythologicis quidem spicae imprimis *hordeaceae* occurrunt, veluti in Cerere. Hordeum quidem sine fimo, vel potius sine noua infoecundatione, increscit. Quod etsi eo accommodari potest, ut corpora ex vi animae cuiusdam terrestris restituantur, tamen propius est, ut ex primaeua institutione Seruatorem intelligamus propria vi diuina a mortuis resurgentem.

§. LXXIII. *Panis, placenta.*

Panis et *placentae*, quae in sacris ex similagine, seu farina triticea, conficiebantur, nutrimentum videntur habita ab antiquo in sacris fuisse corporis ex terra in meliorem formam restituendi, secundum quod in tritico §. LXX. exposui. Christus ipse *panem* se se *vitae* appellat, qui vitam communiceret. Adiecit autem *Iob. VI, 54. et extrema die resuscitabam eum.* Procul dubio *panes facierum* eodem pertinent. Et ideo placentae a gentibus quoque Diis offerebantur.

§. LXXIV. *Arui quarta pars.*

Arui quarta pars Aegyptiis annum instantem scilicet magnum signauit, ut *Horapollon* obseruat. Nam apud eos quatuor anni magnum et solennem efficiebant. Id eodem *Horapolline* teste a *Sothidos* ortu computabant. *Horapollon* tamen neglectam diei partem intelligit, quarum quatuor vnum diem efficiebant, qui quarto quoque anno exacto *V. epagomenis* adieceretur. Conf. *Iob. Corn. Pauw* in not. ad *Horap. l. 5.*

§. LXXV. *Hortus.*

Hortus ab agro imprimis hoc distinguitur, quod ager patet, horti vero clausi sunt, aditusque et animalibus et cuiusque extraneo arcetur. Vel ideo quidem horti sepulcris ob securam corporum quietem apte adhibiti sunt, et Reges quoque, principesque viri in hortis sepulcrum obtinuerunt, ut et Christus habuit. Sed veteres ob reliqua etiam, quae hortis

hortis insunt, amoenitatem et iucunditatem variosque flores et fructus animas beatas in hortis collocarunt. Iudaei quidem statum animarum beatarum post mortem in veteri testamento *paradisi* nomine signarunt. Et ita Seruator quoque latroni respondit; *hodie mecum eris in paradiso*. Apud Castellum quoque sub voce *ip* ex Arabico significatio et horti et sepulcri extat. *Ies. LXV, 3. sacrificat in hortis, thurificat in monumentis lateritiis, habitat inter sepulcra*. Eo certe et Hesperidum horti et Alcinoi pertinent, et Iouis eximius hortus apud *Pindarum* Pyth. IX.

§. LXXVI. Flores.

Videamus primum de *floribus*. Et ii quidem, vt bene obseruauit *Pierius Valerianus* in Hieroglyphicis, spem signant, quemadmodum ex arborum certe floribus fructus expectatur.

§. LXXVII. Palma.

In arboribus quidem *palma* insignis est. Eam anni symbolum fuisse, *Horapollo* refert l. 3. his verbis: *Aliter quoque annum indicantes palmam pingunt, quod arbor haec sola ex omnibus ad singulos Lunae ortus singulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur*. Sed *Pierius Valerianus* Hieroglyph. L. 3. ex Hesiodo interprete annotauit, temporis quoque diurnitatem palma signari.

§. LXXVIII. Anni vel diurni temporis signum.

Videamus, cur vel anni vel diurni temporis signum fuerit. Et *Plinius* Hist. Natur. XIII, 4. de palmis scribit: *densis gradatisque corticum pollicibus, vt orbibus, faciles se ad scandendum Orientis populis praebent, utilem sibi arborisque induuiis circulum mira pernecitate tum hominem subeunte*. Annus ex circulis lunaribus, annus autem magnus vel diurnitas temporis ex pluribus annis, seu circulis solaribus, constat. Aptissimum igitur et vulgaris anni et magni, vel periodi annorum magnae palma symbolum fuit. Ita *Dauid* quoque *Pf. XCII, 13. Iustus florebit, vt palma*, scilicet in multos annos, in aeternum.

§. LXXIX.

§. LXXIX. *Anni magni instaurationis signum.*

Plane anni quoque magni instaurationis symbolum palma fuit. Scribit enim *Plinius* Hist. Natur. XIII, 12. de nobilissima palmarum specie: *Mirumque de ea accepimus, cum Phoenix aue, quae putatur ex huius palmae argumento nomen accepisse, emori ac enasci ex se ipsa.* Conf. locus *Lactantii* §. LXXXI. adductus.

§. LXXX. *Cur victoribus daretur.*

In aeternitatis igitur et perpetuitatis signum victoribus palmae dabantur, ut *Apoc.* VII, 9. 15. quoque exponitur: *ideo coram folio Dei sunt ei que seruiunt noctes diesque.*

§. LXXXI. *Phoenix.*

Omnino *Phoenix* auis cum palma coniungenda est, quae *Iablonskyo* notante symbolum magnae periodi annorum solthiacae fuit, quae annis vagis MCCCCLXI. Aegyptiis absoluebatur. Idque *Plinii* testimonio confirmatur, L. X. Hist. Natur. C. 2. sic scribentis: *Cum huius alitis vita magni conuersionem anni fieri, prodidit idem Manilius, iterumque significationes tempestatum et siderum easdem reuerti.* Hoc autem circa meridiem incipere, quo die sol arietis signum intrauerit. Sed *Horapollon* quoque II, 57. *Phoenix* instaurationem diuturnam et quae post multa secula fiat, intellexit. In hoc autem Aegyptiorum *Phoenix* ab aliis differt, quod se non concremat, sed iamiam moritura in terram sese summo impetu proiicit, unde et vulnus accipit, ex sanie autem vulneris defluente alia gignitur, quae, simulac pennae ei natae sunt, *Heliopolim*, quae in Aegypto est, proficiscitur, quo cum peruenerit, pater illic, simul ac Sol ortus est, moritur, post cuius mortem pullus in propriam redit patriam. Sed alias ex concrematae alitis cinere alia renascitur. *Claudius* in *Phoenix* sic habet:

*Vidisti quodcumque fuit, te secula teste
Cuncta reuoluuntur. nosti, quo tempore Pontus
Fuderit elatas scopulis stagnantibus undas,
Quis Phaëtonteis erroribus arserit annus,
Et clades te nulla rapit, solusque superstes,
Edomita tellure manes.*

In carmine *Lactantii* ita describitur: quae postquam vitae iam mille peregerit annos, renascendi studio petit hunc orbem, mors ubi regna tenet, dirigit in Syriam volatus, secretosque petit deserta per aua lucos, tum legit aërio sublimem vertice palmam, quae gratum Phoenix ex aue nomen habet. Probabile sane est, ex Seruatore quoque expectato multa fuisse, qui ex morte resurgat et mundi instaurator sit.

§. LXXXII. *Nominis ratio ex Iudaeis instaurationem arcessit.*

Nomen autem Phoenicis eo nos adducit, ut existemus, ex Phoenicia seu Iudaea gentes ab antiquissimis inde temporibus felicem rerum instaurationem, quae in Christo euenit, expectasse, etsi deinde in fabula de Phoenice multa adiecta sunt, quae ex Capite de Hercule plenius intelliguntur. Et plane palma quoque Iudaeae signum in numis apparet. Conf. §. LXXIX. Neque ab re est, notare, quod Iis quoque apud Aegyptios quotannis ex Phoenicia diuitiis onusta rediit.

§. LXXXIII. *Cupressus.*

Cupressum Plinius Hist. Natur. XVI, 33. dicit fructu superuacuum, baccis toruam, folio amaram, odore violentam, ac ne umbra quidem gratiosam, materie raram, ut pene fructuosi generis, Diti sacram et ideo funebri signo ad domos positam. Fuit igitur symbolum funeris, sed nobilium tantum et diuitum. Lucanus:

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Silius X, 535. in funere Pauli:

At ferale decus, moestas ad busta cupressos

Purpureas tum deinde pyras certamine texunt.

Quam in rem accedit, quod minime recidiua haberetur. *Pier. Valer. II, 2.* Ceterum neque cariem neque verustatem sentit, et ideo quoque ad monumenta sepulcralia iure quodam pertinuit.

§. LXXXIV. *Populus.*

Populo tempus indicari, Pierius Valerianus Hierogl. II, 19. annotauit. Addit rationem, quod arbor bicoloribus foliis

liis diem noctemque referat, foliaque eius post solstitium circumagantur, nec alio argumento certius intelligatur fides confectum. Plinius tria populi genera recenset, albamque dicit folio bicolorem superne candicantem, inferiore parte viridi. Adiecit, huic nigraeque folia in iuuenta circinatae rotunditatis esse, vetustiora in angulos exire, et folia albae circumagi post solstitium. Scribit quoque populum montes amare et nullam ei umbram esse, sed nec semen eam nec fructum ferre. Circinata folia, ut ex figura circulari intelligetur, annorum seriem et periodum signant. Bicolor Herculi sacra fuit, cuius umbra ad Plutonium transiit, mens ad astra.

§. LXXXV. *Laurus.*

De lauro Plinius Hist. XV, 30. scribit: *triumphis propriis dicatur, vel gratissima domibus ianatrix Caesarum Pontificumque, quae sola et domos exornat, et ante limina excubat.* Quibus conueniens est, quod Pierius Valerianus Hierogl. XV. exposuit, tutelae laurum et incolumitatis symbolum fuisse. Vnde iis data est, qui patriam tuerentur et incolumem praestarent, sed in vniuersum, qui odorem virtutis suae perennem relinquerent. *Virgilius Aen. VI, 656.*

ecce alios dextra laenaque per herbam

*Vescentes, laetumque choro Paeana canentes,
Inter odoratum lauri nemus, unde superne
Plurimus Eridani per syluam voluitur amnis.
Hic manus ob patriam pugnando vulnera passi,
Quique sacerdotes casti, dum vita manebat,
Quique pii vates et Phoebæ digna locuti,
Inventas aut qui vitam excoluere per artes,
Quique sui memores alios fecere merendo,
Omnibus his niuea cinguntur tempora vitta.*

§. LXXXVI. *Pinus.*

Pinus ignis et combustionis videtur signum fuisse. Nam et resinam fert, et taedis adhibebatur, etiam in sacris. Germanorum quoque *Tanne* a *Tan*, ignis et *Fure*, *Foere*, *Feur*, *Für*, ignis deriuatur. Conf. Wachteri Glossarium Germanicum, Nihil autem forte commodius quam terrarum

rum orbis combustio et ex igne instaurationis intelligitur. Vid. S. I. §. XLI. Quo pertinet, quod *Gorius* in *Museo Etrusco* obseruauit, *pineae nuce* felicitatem atque aureum aeuum contineri.

§. LXXXVII. *De fico.*

Fico dulcis alimonia tenellorum infantum signata videtur. Inde *figus* quaedam nutrix *Romuli* et *Remi* dicta fuit, sub qua inuenta est lupa infantibus rumen praebens, seu mammam. Sed lacteum quoque humorem cortici inesse, *Plinius* XVI, 8. refert.

§. LXXXVIII. *Vinum.*

Vino significari videtur, quodcumque laetitiam efficit animos dantem. Ea enim vini natura est, ut potus eius exhilaret et animos det. *Cant.* I, 4. *gaudebimus et in te laetabimur, amorem tuum praestantissimum magis quam vinum remuntiabimus.* In curia *Fingali* cereos et vinum in usu fuisse, *Anglus* interpretes in notis ad *Ossianum* animaduertit. Inprimis autem notare vinum laetitiam festiuam videtur, et noui anni et instaurationis rerum, quasi magni cuiusdam anni noui, gaudium coeleste.

§. LXXXIX. *Vitis, vinea.*

Vitis igitur et *vineae* fontem laetitiae et laetitiam ingruentem signabunt. Ideo *Christus* quoque *Iob.* XV. vitem se appellat, quasi fontem et datorem laetitiae. Nam et v. II. subiungit: *hacc ideo vobis dico, ut laetitia mea in vobis maneat et vestra laetitia plena perfectaue efficiatur.* Et regnum coeleste a *Christo* vineae comparatur. Quo sensu *Salomo* quoque coelestis *Cant.* VIII, II. ad *Heliopolim* vineam habuit.

§. XC. *Olea.*

Olea perduractionem videtur significare, consequenter et ad aeternitatem et perennitatem pertinere, et ad omne illud, quod saluam rem et perdurantem efficit. Atque olea, teste *Plinio*, vetustatem cariemque non sentit, neque rimam fissuramque sponte capit, neque folia ei decidunt. Quod etsi cum

cum aliis nonnullis arboribus commune habet, tamen et oleum, quod oliua exprimitur, et folia manducata sanandam vim habent. Si quod autem sanat et medetur, id salutem quoque conciliat et saluum perduransque efficit. Et ita de Apolline *Callimachus* in Hymno exponit:

*Capilli vero odorifera in campum destillant olea,
Ipsam panaceam. In vrbe autem quaecunque illa
Guttæ in terram deciderint, omnia immortalia red-
duntur.*

§. XCI. *Continuatur.*

Ad perennitatem pertinuit, quod in ludis olim Olympiacis victores oleastro coronarentur, et quod Hercules ex oleastro lucum seuit, quem victoribus dedicauit, quanquam in Hercule salus quoque continetur, et mundi Sanator Seruatorque, qui quidem inprimis intelligendus est.

§. XCII. *Pacis quoque symbolum.*

Commodissimum quoque pacis symbolum olea et oleum fuit, pacis salutem procreantis. Idque *Pierius Valerianus* Hier. III, 1. 3. 7. probauit. Inde *Valerius Flaccus* Argon. V. 361. *imbellis oliua*. Romae ouantes, quasi pacis restitutores olea coronabantur.

§. XCIII. *Oleum pacis per Christum obtinendae signum.*

Quae quidem si nos omnia perpendimus, olea et oleum pacis et salutis per Christum inprimis obtinendae receptum antiquitus signum videtur. Ouis quidem et olea eidem Deae, scilicet Mineruae, sacra fuit. In tabernaculo omnia consecrata oleo erant quodam sacro, quod ad Christum referrentur. Et ideo sacerdotes quoque et reges vncti sunt. Quem vngendi morem et in idolis et clarorum virorum monumentis gentes retinuerunt, (§. LV.) quasi vestigia traditionis de Seruatore sanatore et pacis perennitatisque effectuore. Sed mortuorum quoque corpora vngebantur, vel ut perennia efficerentur, vel potius, ut perennitas quoque cum salute et pace in Christo quaerenda significaretur. Conf. *V. p. fini Arboretum Biblicum* Cap. 38.

§. XCIV.

§. XCIV. *Vnguenta.*

Plane *vnguenta* omnia ad salutem et perduratiorem efficiendam signandamque videntur pertinuisse, partim quoque fragrantia ad alliciendum.

§. XCV. *Myrrha.*

Myrrha et grato odore commendatur, et quod corpora a putredine conseruat. Vid. *Martini* Lexicon. Non inepte igitur vel immortalitatis vel certe perduratiorem signum dicitur. *Cant.* I, 13. *Amicus meus mihi est, ut fasciculus myrrinae inter mammis meas pernoctans*, in ipsa nocte mortis ego quidem ecclesia, multorum liberorum mater, per amicum meum ab interitu perduro immunis. *Cant.* V, 1. *myrrinas cum aromatibus meis carpsi*, immortalitatem dono. Ideo certe magi Christo cum thure myrrham obtulerunt, ut significarent in ipsa morte interitus eum expertem futurum esse. Ex Mythologia id confirmatur, quod *Myrrha* Adonidis mater, postquam eum e patre concepisset, Deos precata est, ut in aliam formam, quae neque inter mortuos neque inter viuos esset, mutaretur, et ideo in arborem sui nominis conuersa dicitur.

§. XCVI. *Thus.*

Thus Deo, apud gentiles diis, incendebatur, sed et in rogum coniiciebatur, de quo testimonia quaedam veterum *Pitiscus* in Lexico Antiquitatum Romanarum adduxit. *Ies.* LXV, 3. *thurificat in monumentis lateritiis*. *Thus* igitur ad diuinum quendam exhibitum honorem spectat, mortuis inprimis, et ex prima institutione Seruatori diuino mortuo exhibitum. Christo igitur a magis oblatum thus diuinum honorem significat. *Cant.* IV, 6. *ibo ad collem thuris*, ibo ad sepulcrum, ex quo diuinus mihi honor paratur.

§. XCVII. *Aromata.*

Aromatum vsus ad arcendos odores ingratos pertinet, praeterea ut corpora a putredine seruentur. Et ideo quidem in funeribus inprimis adhibita antiquitus videntur, et Aegyptii cadauera aromatibus repleuerunt. Puto igitur aromati-

bus statum post mortem signari, a quo, quicquid ingratum fuerit, remotum sit. *Cant.* III, 6. *Quaenam est illa, quae ex deserto, sepulcro, prodit, ut columna fumii, ut fumus myrrinae, thuris et pulueris aromatarii.* Egregia profecto fidelium ex sepulcro apparitio.

§. XCVIII. *Myrtus.*

Myrtus Plinio teste ad admirationem arboribus omnibus eo praestat, quod ex vna omnium olei vinique bina genera fiunt. Ex oleo perennitatem et salutem pacemque, ex vino laetitiam duplicem et geminam significat. (§. LXXXVIII. XC.) Coniugiorum igitur perennitati et laetitiae commode inseruit. Inest praeterea arbori suffimenti genus. Et *Veneri* et *Proserpinae* sacra fuit. Plane busta quoque apud Graecos myrto ornabantur. *Virg.* *Aen.* III.

*Forte fuit iuxta tumulus quo cornea summo
Virgulta et densis bastilibus horrida myrtus.*

Putem igitur, statum post mortem felicem contineri, ubi viri et mulieres coniuges sociati, recipiantur. Inde apud *Bionem* Id. 2. de *Adonide* mortuo expressum est: *Perfunde autem ipsum myrtis, variis olei generibus, perfunde vnguentis.*

§. XCIX. *Malum.*

Malum vniuersitatis plurium rerum in vnum collectae signum fuit, quasi globus multitudinem rerum continens et terrarum quoque orbem referens. Inprimis malum *Punicum*, quod grana multa concludit, aptum eius rei symbolum est. Vnde forte tanto magis ad alia mala translatum est, quod rotunda quoque figura eo pertinet. Malum igitur, ut mundi, ita regni quoque et imperii, symbolum fuit. Vnde malum Imperii in insignibus Imperatorum adhuc obtinet, et ab antiquissimis inde temporibus apud Francos obtinuit. Quam in rem *Pierius Valerianus* Hieroglyph. LIV. obseruat, mali punici praecipuum symbolum fuisse, ut populos gentesque varias vno collegio congregatas significaret. Idque ad Ecclesiam quoque translatum est. Vid. *Vrsini* *Arborum Biblicum* C. 32.

§. C. *Instaurationem rerum continet.*

Veneri sacrum malum fuit, vt *Pierius Valerianus* probauit. Et nota fabula de aureo pomo Eridos est, quod Veneri Paris adiudicauit. Herculi quoque poma pro ouibus apud Boeotios oblata esse, *Pollux Onomast.* I, 1. refert. Quae quidem si perpendimus, malum omnino instaurationem quoque totius mundi et annum magnum instaurationis refert, quam nos in Christo habemus. Quod in Venere et Hercule patentius exponetur. In aureo autem pomo auri notio assumenda est, quae deinde explicabitur, vt splendida ex terra corporum restitutio contineatur. Ita igitur loca quoque *Cant.* II, 3. 5. IV, 3. VII, 5. explicanda sunt. Quae enim de mali fructu dicta sunt, ad arborem quoque malum pertinent.

§. CI. *Lotum.*

Pierius Valerianus hoc loco de loto quoque, Aegyptiorum frutice, tractat. De qua *Plinius XIII*, 17. ita scribit: *Est autem loti nomine et herba et in Aegypto caulis in palustrum genere. Recedentibus enim aquis Nili riguis prouenit similis fabae — cui fructus in capite papaueri similis.* Ei Harpocrates infidebat. Harpocrates quidem hoc loco explicari nondum potest. Sed siquidem Nilo Aegyptii mare, regnum mortis, intellexerunt, vt §. XLIX. obseruauimus, instauration quaedam ex morte assumenda videtur.

§. CII. *Papauer.*

Papauer iungimus, quod et somnum conciliat et rotundam figuram habet, coronamque in capite, et granorum copiam fert. Idque Cereri imprimis sacrum fuit. Vnde *Cereale* quoque papauer dictum est. Somni conciliatio ad mortem pertinet, rotunda autem figura cum corona ad reditum vel temporis quendam circulum. *Virgil. Georg. IV.* *Inferias Orphei lethaea papauera mittes.* Sed hoc in Cerere amplius explicabitur.

§. CIII. *Viola.*

Viola, veris nuntia, expectationem ex vere conceptam ostendere videtur. Colore autem lugubri statum mortis signat.

gnat. Inest igitur restitutionis in morte expectatio. quoniam ex sanguine Adonidis viola nata est, dicendum praeterea videtur, restitutionem sanguine partam intelligi. Et Musae apud *Pindarum* dicuntur *violaceum capillitium* habentes. Venus autem in hymno Homérico: *violis corvata Cytherea*.

§. CIV. Rosa.

Rosa instaurationis rerum felicitis expectationem continet sepulcro comprehensam. Ideo rosae olim, ut *Gorius* in Museo Etrusco annotavit, Diis inferis sacrae erant; et in tumulos quotannis spargebantur, ut *Pierius Valerianus* observavit, et apud *Virgilium* Anchises in tumulum Marcelli rosas purpureos flores, sparsit; interemti quoque Adonidis sanguis, ut *Bion* tradit, a Venere in rosam commutatus est. Alii tradunt, ex sanguine Veneris in pede sauciatae purpuream effectam esse. Ex quo coniiicitur, instaurationem sanguine partam intellectam esse. Vnde *Pindarus* Isthm. IV. *asper belli nimbus niualis quatuor viris orbavit beatam deum*. Nunc autem post hyberniam mutabilium mensium caliginem floruerunt sicut terra rosis purpureis, Deorum numine. Ex quo locus quoque *Moschi* Idyll. II. intelligitur, ubi Europae sodales flores recipientem calathum manu tenentes in prata exeunt maritima, scilicet prope regnum mortis, ubi semper una congregari solent, oblectantes se rosarum germine et undarum strepitu. Eamque certe ob causam *Lyciani* asinus et *Apuleii*, postquam rosas comedisset, pristinam formam recuperavit.

§. CV. Continuatur.

Quae ut magis confirmetur, et color rosae et figura inspicenda est. Color quidem roseus nocturnae magis et subterraneae luci, quam diurnae convenit. Subterraneum solem, vel *Titanem*, quo nomine a sole diurno et superioris hemisphaerii distinguitur, roseum *Statius* vocat. *Virgilius* autem Aen. VI. lumen in campis Elyseis purpureum dicit.

*Largior hic campos aether et lumine vestit
Purpureo, solemque suum, sua sidera norunt.*

Home

Homerus aurorae roseos digitos dat, alii currum roseum. Dicendum tamen est, mortem Seruatoris et sanguinem intellectum esse. Quo quidem imprimis pertinet, quod Adonidis sanguine tincta rosa dicitur, de quo Caput de Venere assumendum est. Figura circulum refert foliis multis repletum, et in centro corona aurea distinctum, proditque flos ex fronde viridi quintuplici cuspidata, quae tegmen ei fuit. Circulari rosae figurae, quae in principium suum rediens conuertitur, reditus expectatio et aeternitatis inest, eaque spes ex fronde quintuplici prodit, videlicet ex diebus V. epagomenis, quibus, ut in *Sectione I.* luculentius ostendimus, spes quoque redemptionis et post mortem restitutionis comprehendebatur. De aurea autem corona assumenda hoc loco sunt, quae deinde de coronis et de auro exponentur. Omnino igitur *rosa Saronis Cant. II, 1.* ita accipienda est, ut spem aeternitatis signet, ex sanguine et morte Christi concipiendam.

§. CVI. *Lilium.*

Lilio autem sceptrum in medio gerenti spes futuri regni subest, spes ex futuro regno concepta. Inde de Marcello, Augusti sperato successore, Virgilius:

manibus date lilia plenis.

Et ideo quidem in numismatibus lilio subiicitur: *Spes publica, Spes Augusta, Spes P. R.* Vid. *Pierius Valerianus* Hier. LV, 9. Qui numi procul dubio ad initium imperii et spem ex nouo Imperatore conceptam pertinent. *Moschus* Id. II, Europae reginae lilia, sed et rosas, ut decerperet, reliquit, cum sociae rosarum quidem germine oblectarentur, sed narcissum tantum vel hyacinthum, vel violam vel serpyllam carperent. Seruator ipse lilia in campis splendori regio praefert. Ita igitur in *Cantico* quoque *Salomonis* lilia accipienda sunt, ut sensu sacro spem regni significant. Quod si lilia rutili coloris igneque assumantur, spes regni subest cum concrematione mundi coniuncti.

§. CVII. *Valles.*

Valles umbrosae sunt, situ autem humiles et depressae, adeoque commodissime sepulcrum et regionem mortuorum

referunt. Vnde *Ovidius* vallem quandam *Dianae* sacram et arboribus densam ita describit:

Vallis erat piceis et acuta densa cupressu,

Nomine Gargaphie, succinctae sacra Dianae.

Apud eundem vallis *Elysia*, *Stygia* et *Taenaria*, *Idae* quaeque et *Auernae* et *Oetae Herculeae* valles occurrunt. Vallis *Lacrymarum*, vallis *Bochim*, vel *plorantium*, vallis fune-
rum sepulcris destinatae erant, forte quoque vallis *Rephaim* *Ies. XVII, 5.* Nam appellatione *Rephaim* defunctorum ma-
nes continentur. Occurrit item vallis *Iosaphat* seu iudicii
extremi. *Ossianus* etiam vallibus sepulcra intelligit. Ita in
Temora: the still vale of deer, tacita vallis ferarum, item
in *Fingalo: the silent valleys of night rejoice — So when he
sits in the silence of noon, in the valley of his breeze, the hum-
ming of the mountains bee comes to Ossians ear*, tacitae val-
les noctis hilaritate perstrepunt. — Quemadmodum cum
fedit in locis silentibus, in valle halitus sui, susurrus apum
monticolarum ad *Ossiani* aures venit. Idem in *Carric-Thur-*
ra; narrow vale, angusta vallis, sepulcrum. Sed tamen
in vallibus huiusmodi fontes quoque collocabantur. Ita *Ovi-*
dus de valle *Dianae*:

Fons sonat a dextra tenui perlucidus unda —

Hic Dea sylvarum venatu fessa solebat

Virgineos artus liquido perfundere rore,

Ossianus; the secret valley of streams, secreta vallis fluminum.
Flumina quidem et fontes vitam et originem vitae signant
(§. XXXII. sq.) Quamobrem statum mortuorum huiusmo-
di intellexerunt, qui originem vitae contineret.

§. CVIII. *Corylus.*

In virgultis *corylus* memoranda est. Et *coryli* sensu sa-
cro ad sepulcra referendae videntur. *Coryli* et umbram
amant et aquam. Sed ramusculi eius et virgae ad detegenda
quoque metalla abdita inferuiunt. Vnde et *corylis* vereres
tumulos circumdederunt, ut vitae et restitutionis spes osten-
deretur. Ita *Ossianus* in *Fingalo: let the thick hazels be
around, let the rustling oaks be near*. Circumda *corylis*
densis, propius colloca quercum sonoram et stridulam. *Vir-*
gilius *Ecl. V, 20.*

Extin-

*Extinctum Nymphae crudeli funere Daphnin
Flebant, vos coryli testes, vos flumina Nymphis.*

Id. Ecl. VII, 63.

*Phyllis amat corylos: illas dum Phyllis amabit,
Nec myrtus vincet corylos, nec laurea Phoebi.*

Sed myrtus quoque sepulcralis arbor fuit. (§. XCVII.) Igitur *Cant. VI, 11.* pro horto nucum commodius forte substituetur hortus corylis circumdatus et frutices intelligentur corylorum ad riuum collocatae.

§. CIX. *Esculus.*

Esculus aeternitatis post mortem symbolum videtur fuisse, Virgilius:

Et quantum vertice in auras

Aethereas, tantum radice in tartara tendit.

Ergo non hyems illam, non flabra neque imbres

Conuellunt: immota manet multosque per annos

Multa virum voluens durando secula vincit.

Inde quercus in sepulcris quoque collocabantur. In *Ossiani* Fingalo heroës ex sepulcro prodeuntes quercubus assimilantur: *They stood on the heath like oaks with all their branches round them, when they echo to the stream of frost and their withered leaves rustle to the wind*, stabant in ericeto quercubus similes, quae ramis suis circumdantur, cum flumini hiberno respondent, et folia earum arescentia vento sonitum mittunt. Idem: *let the rustling oaks be near*, propius colloca sonoras quercus. Idem in *Temora*: *a cave is dark in a rock, above it strong-winged eagles dwell; broad-headed oaks before it sound in Cluna's wind — Within in his locks of youth is Ferad-Artho, blue eyed King*, cauea obscura est in rupe, supra quam aquilae habitant fortibus aliis; quercus amplo capite extensae, quae ante eam stant, in vento Clunae resonant. — In ea *Ferad-Artho* est rex coeruleis oculis in cincinnis suis iuuentutis.

§. CX. *Continuatur.*

Sed puto tamen inprimis patris cuiusdam et familiae principis aeternitatem intelligi et brachiis esculi sobolem accipiendam esse. Et ideo inprimis puto Ioui esculum sacrum fuisse,

fuisse, quasi patri Deorum. Veteres quidem familiae coniunctionem post mortem quoque statuebant. Qui autem ciuem seruasset, ideo coronam quercinam accipiebat quod quasi pater haberetur. Ex more tamen iudicia sub quercu habendi adiiciendum est, iudicia primum patrisfamilias, intellecta esse. Sed Ioui, deorum patri et hominum, ut iudicium quercus quoque sacra fuit, quod Iouis fulmini nulla arbor aeque exposta est.

§. CXI. *Cedrus.*

Cedrus in sacra Scriptura Regis inprimis imago videtur. Ita *Ezechiel XXXI.* regem Assyriae repraesentat ut cedrum, Capite autem *XVII.* domum regiam Iudae et inprimis v. 22. Christum ut surculum de ramis cedri decerptum et in alto monte cumulatissimo plantatum, unde cedrus speciosissima extiterit, Christum scilicet ex morte sua regem effectum. Bileam quoque *Numer. XXIV, 6.* de populo Israel expressit, ut *cedri ad aquas*, intelligit autem, ut v. 7. significat, Christum, regem Israelis, adeoque populo Israel populum regium in Christo comprehendit, quemadmodum et *Exod. XIX, 16.* exprimitur: *eritis mihi regnum sacerdotale.* *Pl. XCII, 11.* summo iure Christus accipitur. Sed eodem iure accipiendus etiam est v. 13. *Iustus crescit ut palma, crescit ut cedrus Libani*, viuet in aeuum, ex morte sua rex existet. Subiungamus tamen hoc loco ad amplius intelligenda dicta, succum quoque cedri ad inungenda et a putredine conseruanda cadauera humana adhibitum fuisse, et arborem ipsam super alias editam eminere, diffusis ramis et perpetuo ver-nantem.

§. CXII. *Libanus.*

Cedrorum quondam ferax *Libani* mons fuit, arboribus tenebrosus et obscurus, in quo praeterea aromata nascebantur fragrantissimi odoris, quod celebratissimum montem effecit. Inde *Cant. IV.* odor vestium tuarum, ut odor Libani. *Hof. XIV, 7.* et tam eximium odorem dabit, quam Libanon. Et plane a thure montem Hebraico sermone nomen accepisse, nonnulli existimant. Alii autem appellationem inde deriuant, quod culmen eius et apex niue semper obtegetur.

tur. Quod igitur §. XIX. de montibus ostendi, id summo veluti iure Libano convenit, scilicet ut Libano locus accipiat vel status animarum a corpore separatarum in propinquitate quadam coniunctissima coeli et instaurationis, in honore summo, veluti diuino. Quam in rem iungi oportet §. XCVI. et XCVII. Non possum autem non adicere, quod *Lucianus* de Syria Dea tradit, Adonidem per *Libanum* sauciatum esse, quem alii ab apro interemtum ferunt. Apro autem mortis quoddam symbolum inesse, postea explicabitur.

§. CXIII. *De niue et hyeme.*

Sed quoniam nonnulli a niue Libani nomen deriuant, de niue et hyeme hoc loco exponamus. Et hyeme niueque sensu sacro mortem comprehendendi, neutiquam dubitari potest. Plane in hyeme Sol in hemisphaerio subterraneo australi constitutus est et mors quasi omnia occupauit. Et in regionibus polo arctico vicinis tota hyeme sol sub horizonte occultatur, et vere demum prodit. In Oriente quidem hyems imbre fere consistit, et Graeci tam hyemem quam tempestatem ventis excitatam *χειμα* appellant, ut Germani a Wind, vento, *Winter*. Pindarus: *Asper nimbus niualis belli fortunatam domum quatuor viris orbauit. Floruerunt autem post obscuritatem mensium mutabilium hybernorum, ut terra, rosis purpureis, numine Deorum.* Ossianus quoque sepulcrum appellat *Winterhouse*, domum hyemis. Eo quidem pertinet locus *Apollinis Clarii* apud *Macrobium* Saturn. l. 18. quod hyeme *Orcus* sol dicatur.

§. CXIV. *Autumnus eiusque nebulae, et signum librae.*

Neque aliter fere autumnus accipiebatur, nebulis frequentius. Nebulis quoque autumnalibus animae defunctorum saepius comparantur. Ita in *Ossiani* Temora: *The King slowly retired in the grief of his soul. He afterwards shone in the south, but dim, as the sun of autumn, when he visits in his robes of mist. Lara of dark streams.* Rex subito se recepit in sollicitudine animi sui. Auerfus apparebat in austri regione, sed obscurus, ut sol autumnalis, cum nebulis inuolutus Laram visit atris fluminibus plenam. Idem: *no*
one

one remembers thee, thou dweller of thick mist, in nullius memoria es, habitator crassae nebulae. Et alio loco: *Here after shall the traveller meet their dark thick mist on Lena, where it wanders with their ghosts beside the reedy lake*, postea peregrinatori crassa et obscura nebula eorum in Lena occurret, ubi cum spiritibus eorum vagatur apud lacum arundinosam. Vnde et nubem togam spirituum appellat, *the robe of ghosts*. Sed et Oceani nebulam dicit; *Why is thy head so gloomy in the Oceans mist*, cur caput tuum ita est obscurum in Oceani nebula? Cathmori quoque patrum manes in Temora in proelio ad campum stant, ut columnae nebulosae; *on my field are their columns of mist*. Appellatur quidem praeterea caeruleae columnae nebulae. In Ossiani Fingalo Crugal iam defunctus ita loquitur: *my ghost, Connal, is on my native hill, but my corse is on the sands of Ullin — I am light as the blast of Crombla, and i move like the shadow of mist*. Connal, *i see the dark cloud of death, it hovers over the plains of Lena*. Anima mea, Connal, in patria colle est, sed reliquiae corporis mei in arenis Vllini — Levis sum, ut tenius flatus Cromblae et incedo umbrae similis nebulae. Video, Connal, obscuram nubem mortis, tremula est prae frigore super planitie Lenae. *Like a cloud in the desert*, similis nubi in deserto, in regione mortuorum. Ita Mercurius in hymno Homérico *aurae autumnali similis* ingressus esse dicitur, *veluti caligo*. Apud Pindarum quoque Isthm. II. occurrit autumnale pomum *suavissimum*, quod admoneret Veneris pulcro solio insidentis, seu iudicis post mortem. Neque vero aliter, quam Ossianus Salomo Cant. III, 6. ista imagine utitur, cum ex sepulcro prodeuntem animam sistit. Adicio, quod in extremis regionibus Arctoïs autumnno quoque sol occultatur, *Libra* autem omnia ponderante iudicium extremum et illud coninetur, quod Adamus sub eo tempore subiit. Vid. S. I. §. XXVIII. Et ita apud Daniele in Belsazare sumitur.

§. CXV. Ver.

Ver e contrario ut solis in superius hemisphaerium reditum, ita vitae et mundi extincti instaurationem et quasi renovationem suo iure significat. Ideo quidem gentes prope modum

modum omnes in veris principio anni initium magni instaurationis quaesiverunt, Servator quoque ipse instaurationem effecit. Ita Salomo *Cant. II, 10.* sq. ex sepulcro amicam euocat, et vix aliter *Ossianus* ille Bardus in *Dar - Thula* mortuorum in lucem prodeuntium descriptionem exhibet: *When wilt thou rise in thy beauty, first of Erins maids? Thy sleep is long in the tomb, and the morning distant far. The sun shall not come to thy bed and say; Awake, Dar - Thula! awake thou first of women!* the wind of spring is abroad. *The flowers shake their heads on the green hills, the woods weave their growing leaves. Retire, o sun, the daughter of Colla is asleep, she will not come forth in her beauty, she will not move in the steps of her loveliness. Such was the song of the bards, when they raised the tomb.* Ecquando surges in pulcra forma tua, Erini puellarum prima. Somnus tuus in sepulcro diuturnus est, et matutinum tempus longe abest. Sol ad lectum tuum non venier, neque dicet: Euigila, Dar-thula, mulierum princeps! rediit ventus et aura veris, flores capita sua commouent in collibus viridibus, sylvae frondibus progerminantibus fluctuant. Abi, sol, filia Collae dormit, non prodibit in forma sua pulcra, neque in vestigiis venustatis suae incedet. Talis Bardorum cantio erat, cum tumulum extollerent,

§. CXVI. Capricornus.

In veris principio aries occurrit, signum coeleste, quo ver sol ingreditur, in brumae autem initio *capricornus*. De capricorno primum videamus. Sequamur autem narrationem veterum de Pane, quod Typhone conspecto in fluvium subito se proiecerit, et superiore quidem sui parte capra, inferiore autem piscis apparuerit, et inde capricorni signum venerit. De capra monticola §. XXII. explicavi ostendique, statum animarum arci coeli proximum inesse. Pisce autem anima in sepulcro continetur. Sed hyems quoque mortem refert. Vid. §. CXIII. Veteres quidem per capricorni signum animas in coelum reuerti crediderunt. Animae igitur sunt coelo remeaturae, sed in porta duntaxat et vestibulo adhuc constitutae, nec dum omnino orco dimissae.

§. CXVII.

§. CXVII. *Aries.*

Aries autem aequinoctio verno praeest. Quod si arietem considerantes in oue subsistimus, pax cum Deo et felix instauratio subest. (S. I. §. XII.) Sed aries praeterea pugnam habetur, qui in pugna recedit, sed maiori impetu reuertitur. Existimamus igitur, a prima hominum aetate lucis quandam pugnam et tenebrarum intellectam fuisse, Seruatoris promissi et Cacodaemonis, bonorum angelorum et malorum, quemadmodum S. I. §. XXVII. explicauimus. Quod quidem soli quoque ex tenebris vel ex australi hemisphaerio subterraneo in vere prodeunti accommodatum est. Vnde *Pf. XIX, 6.* sol oriens ut heros prodire dicitur. Sed soli quidem orienti iustitiae, Christo, id plenius conuenit, qui quidem ideo merito *Dominus Zebaoth*, dominus exercituum, dominus fortis in pugna *Pf. XXIV, 8.* appellatur in aduentu suo et ortu. Angelos item Dei Iacobus *Gen. XXXII, 2. exercitus Dei* vocat, tenebrarum victores, malorum daemonum superatores. Sed Elias quoque curru et equis in coelum quasi heros vectus est. Huc spectant loca *Canticum III, VI, 3. 10.* Aries igitur pugnae quoque accommodatissimum lucis pugnae et tenebrarum symbolum fuit et instaurationis pugnantium, quae per Christum fieret. Conf. Caput de *Argonautis*.

§. CXVIII. *Taurus.*

Occurrit aliud veris symbolum, *taurus*, signum coeleste, quo Vergiliae seu Pleiades continentur. De quo *Vergilius Georg.*

Candidus auratis aperit cum cornibus annum.

Taurus, seu bos et arandis agris et stercore fimoque foecundandis inseruit. Vim igitur terrae foecundatricem refert, et anima quadam terrae assumpta foecundante taurus eius symbolum receptus est. Vnde *Plutarchus* de Iside et Osiride bouem dixit Aegyptiis esse symbolicam imaginem terrae. Sed plane ex terra quoque restitutionem comprehenderunt vi inprimis effectam animae illius mundanae et terrestri. Vnde *Apuleius Met. XI.* *Erat et bos omniparentis Deae foecundum simulacrum.* Conf. §. LXIX. sq. Eoque pertinere putem

putem Geryonis boues in locis Iberiae ad Oceanum conuersis pascentes, quos Hercules abegit.

§. CXIX. *Fimus bouinus.*

Omnino de *fimi bouini* symbolo paulo plenius videntum est. Bramani quidem ex fimo bouis idolum formant, et Dii *lutei* *Exod.* XXIII, 3. *Deut.* XXIX, 16. *I. Reg.* XV, 12. *Ezech.* XX, 7. vix aliud signant, quam quod bouino stercore illinerentur. Dignissimus autem notatu locus est *Horapollinis* in scarabaeo, quod cum mas sobolem procreare velit, *bouis finum* nactus globulum ex eo eiusdem cum mundo figurae fingat, et in terra defossus in dies XXVIII. reponat, sub qua toto illo tempore permanens animetur ac semen vitale recipiat scarabaeorum genus.

§. CXX. *Tauri primum symbolum.*

Et si autem in tauro, restitutionis ex terra signo, religio sensim deprauata animam terrestrem et vim quandam terrae diuinam recepit, tamen vix est, vt primi huius symboli auctores ita senserint. Quin potius existimem, ad futurum eos Seruatorem respexisse, qui in terra conditus restitutionem ex sepulcro efficiat eoque modo terram veluti foecundet, noui mundi ex terra restituti auctor. Et ideo puto tauri sacrificium Deo gratissimum in veteri testamento oblatum esse, et Cherubimi quoque apud Ezechielem faciem taurinam fuisse, quod et Iohannes *Apoc.* IV, 7. seruauit.

§. CXXI. *Taurus cur fluuiorum signum.*

Nili taurus symbolum apud Aegyptios fuit, quod agros Aegypti foecundaret. Quod alii forte populi secuti, fluuiis taurinum caput dederunt. Et de Nilo quidem Orci apud Aegyptios symbolo §. XLIX. iam tractaui.

§. CXXII. *Apis et Mneuis.*

Igitur, vt Nili, ita Orci quoque, symbolum *Apis* fuit et *Mneuis*, tauri Aegyptiorum sacri, Orci scilicet foecundantis et vi sua viuificantis. Sed de hoc in Osiride amplius exponetur.

§. CXXIII.

§. CXXIII. *De vitulo Aaronis.*

Videamus de *vitulo*, vel secundum Dauidem *tauro Aaronis*, quem Ieroboamus restituit. Et Aaron quidem purissimum illud symbolum intellexisse videtur, quale §. CXX explicauimus. Et ideo cum populus diceret: *ecce Israel Deos tuos, qui ex Aegypto te duxerunt*, aram exstrui curauit et Dei festum proclamari. Nobis certe Aaron Deum Seruatorem et ex morte restitutorem intellexisse videtur, qui ex Aegypto populum eduxisset et promissae terrae participes facturus esset, ex morte quoque restitueret. Populus autem Mosén potius intellexisse videtur, quasi reuiuiscéntem et Deum quendam effectum, vel post mortem quoque ducem. Unde et Mosés ipse Deum deinde orasse videtur, ut se potius ex libro vitae deleat, Deus vero respondit, eum se deleturum, qui peccauerit. Mosén quidem ductorem ex Aegypto Ieroboamus quoque intellexit, taurumque pro institutis Mosáicis substituit, neque absimile veri est, ex morte quoque restitutionem sacris Mosáicis comprehensam respexisse, nisi quidem et Seruatorem respexit. Quod magis placet, quia sacrificia in nomine veri Dei offerrentur. Deo autem vel ideo id displicuit, quod ab institutis diuinis recederet, quamuis vitulorum cultus Baalino multo tolerabilior habitus sit.

§. CXXIV. *Taurus Cimbrorum.*

Per taurum Cimbri quoque Tacito teste iurarunt et in Childerici regis sepulcro taurinum caput cum apibus et malo aureo inuentum fuit. Apibus immortalitatis effectio intelligitur, ut postea exponemus; malo autem aureo mundi instauratio vel gentis regiae ex terra splendida restitutio (§. C.) Taurino igitur capite ex terra restitutio referebatur, et ideo quod veteres per Stryga et Orcum inprimis iurarent, Cimbri per taurum iurarunt. An autem Seruator mortuus intelligeretur, exquiri non potest.

§. CXXV. *Vacca.*

Deabus ex Orco restituentibus *vacca* magis conuenit, tauri socia, quae Veneri quoque sacra fuit et in quam lo-

tonuer
tam hu
lacte a
retur.
fia co
matrin
cepit.
XV, 5
mosch

Se
Macro
sacrific
dubio
lari la
imagi
cro C
tripuo

S
de his
tum c
per fu
Hist.
confe
eodem

Mel
cis ex
ex th
tem
thym
bus q
prop
melle
Pind

conuerfa dicitur, quae ad Nili demum ripas pristinam figuram humanam recepit. Sed magis tamen est, ut vacca ex lacte assumeretur, quasi nutrimentum ita immortalitatis daretur. Vid. §. CXXVIII. Videtur autem inprimis Ecclesia contineri, quae nutrimentum immortalitatis det, et ex matrimonio cum Sorere apud gentes diuinum honorem recepit. Vaccam quidem Moabitae quoque adorarunt. *Ies. XV, §. Ierem. XLVIII, 13. 34.* Conf. S. III. Caput de Cemosch Moabitarum.

§. CXXV. * De vitulo.

Sed tamen non ab re est, de vitulo et vitulationibus ex *Macrobio Sat. II, 3.* subiicere, quod vitula Victoriae Deae sacrificium offerretur, quae et *Vitulae* nomen inde procul dubio tulit. Ex quo illud quoque venit, ut vocabulo *vitulari* laetus pacem contineretur. Filiae igitur bouis ex patris imagine multum retinuisse videntur, ut victoriam ex sepulcro Christi reportatam referrent, tanto quidem aprius, quod tripudiando exsultant.

§. CXXVI. Mel et cera.

Sed quoniam ex tauri capite apes nasci vetustas credidit, de his et primum quidem de melle videamus. Mel non tantum dulcedine, sed eo quoque inprimis commendabile semper fuit, quod putredinem corporum arceat. Vid. *Plinius Hist. Natur. XXII, 24.* Inprimis intus melle, foris oleo, conseruare corpora tentarunt. Vid. *Dalechampius* in notis eodem. Inde *Statius*:

Duc et ad Aemathios manes, ubi belliger urbis

Conditor Hyblaeo perfusus nectare durat.

Mel quidem ex floribus quoque conficitur, qui spei et felicitis expectationis indices sunt. Gratissimum autem mel fuit ex thymo, cuius fragrans odor est, confectum, poetis autem ex Siciliae monte Hybla vel ex Hymetto Atticae, ubi thymi quoque copia fuit. Quod si meminerimus, montibus quoque statum animarum separatarum in coeli quadam propinquitate contineri, (§. XIX.) dicendum omnino est, melle immortalitatem post mortem comprehendi. Inde *Pindarus*, qui certamina cecinit heroum, odas suas *mellisonas*,

nas, mellicanoras, iure vocabat, heroibus immortalitatem ita daturus. Et ideo in Oda tertia Nemica postquam Aristocli di mortalitatem proposuisset, subiecit; *Salue amici ego tibi hoc mitto mel albo lacte commixtum*. Non alio sensu, quam ut immortalitatem ei promittat. Eo quoque *Prou. XXIV, 13.* pertinere videtur; *Comede, mi fili, mel, conueniens enim est, et fauus in gutture tuo dulcis est*. Ita sapientiam cape animae tuae - - neque spes tua erit frustranea. Diis etiam subterraneis mel oblatum est, ut apud *Silium* Alecto et Megaerae, quia in Plutonis quoque regno post certas temporum periodos ad vitam restitutio expectabatur. *Porphyrus* mel mortis imaginem dixit, sed cum procul dubio intellexit, cui immortalitas inesset. Cera, autem, mellis receptaculum, ad illuminandam noctem infertur. Illuminatio igitur tenebrarum mortis accipi potest, qua immortalitas discreta non sit.

§. CXXVII. *Apes.*

Apes igitur, mellis effectrices, immortalitatis datrices sunt. Inde *Musae*, immortalitatem dantes, apibus comparatae sunt, et *Cereris* ministrae sacerdotes hierophantae. *Porphyrus* annotante, *μελισσαι*, *apes*, dictae sunt. Idemque nomen in initiationibus mulieres hierophantae rulerunt, ut *Pindari Scholiastes* in Pythiis obseruat. Initiati autem, ut *Warburtonus* de diuina legatione *Mosis* ostendit, immortalitatem consecuti videbantur. Et traditur a priscis, apes eorum cadaveribus nasci, vel potius ex taurino capite, quasi ex sepulcro expectati Seruatoris. Adiciam locum quoque *Ossiani*: *the silent valleys of night rejoice --- So when he sits in the silence of noon, in the valley of his breeze the humming of the mountains bee comes to Ossians ear*. Tacitae valles noctis hilaritate perstreperunt. — Quemadmodum cum sedet in locis silentibus, in valle halitus sui, susurrus apum monticularum ad Ossiani aures peruenit. Ex quo denique intelligitur, et Septentrionales et Graecos in hieroglyphicis eodem modo sensisse.

§. CXXVIII. *Lac et sanguis.*

Cum melle lac omnino coniungendum est. Lac sanguis est ad alimoniam renellorum foetuum coctus et praeparatus.

Sanguis

Sanguine animalium animam consistere, Moses quoque habet. Accipiter, qui secundum *Horapollinem* animam et cor signavit, pro sanguine etiam apud Aegyptios positus est, ex quorum sententia cor quoque sanguinis fons et receptaculum animae ambitus fuit. Sed et sanguine animam nutriri ipsam, *Horapollo* scribit. Quadam igitur ratione forte intelligitur, cur veteres dixerint, animas defunctorum lacte imprimis et sanguine delectari. Nouam scilicet vitam, quasi infantum instar reuiuenerent, nouumque corpus expectarunt. Quanquam de sanguine postea §. CLXIX. amplius tractauimus. Omnino vetustatis haec occulta doctrina fuit, lacte, veluti sanguine, incrementum animam accipere. Lac igitur signum fuit incrementi animae. Quod si et capras et oves et vaccas coniungimus, incrementum animae prodit ex propinquitate coeli, ex pace et restitutione post mortem quaesitum. Vereres plane lac item et furiis et Cereri et Mercurio et Nocti et Plutoni et manibus defunctorum obtulerunt, in spem quidem nouae vitae. Et ideo *Pindarus* quoque in loco §. CXXVI. relato cum melle lac album coniunxit, vt Salomo item *Cant. V, 1.* coniunxit.

§. CXXIX. *Scarabaeus, cantharus.*

Tauro *scarabaeum* quoque, vel *cantharum*, merito adiungimus, quem et *Apis* Aegyptiorum in lingua gessit, qui quidem secundum *Horapollinem* sobolem procreaturus, bovis simum nactus, globulum ex eo eiusdem cum mundo figurae fingit, quem in terra defossam reponit in dies XXVIII, quot luna diebus signa duodecim Zodiaci perlustret, sub qua toto illo tempore permanens animeretur, ac semen vitale recipiat scarabaeorum genus. Nono autem et vicesimo die apertam eum pilam in aquam coniicere, (eum enim diem putari, quo et Luna congregiatur et mundi insuper fiat generatio) quae dum in aqua aperitur, prodire animalia, hoc est, scarabaeos. Et praeterea scarabaeus *Horapollini* ortus et pater et mundus et vir dicitur, sed et *monogenes* seu ex vno genitus, vel solus gignens, quod noua corpora sine coitu vtriusque sexus prodirent. Tradit praeterea *Horapollo*, habere scarabaeum omnem digitos XXX, idque in indicium XXX dierum, quibus sol oriens suum per singula

Zodiaci signa cursum peragat. Plane scarabaeo mensis anni extremus, apud Graecos inprimis intercalaris ille vel anni extremus continetur, qui dies V. epagomenas praecederet. Qui quidem mensis manibus apud Romanos quoque sacer fuit et adiunctas V. epagomenas habuit. Scarabaeus igitur ad defunctorum ex terra restitutionem, ut taurus, pertinuit. Adicio ex *Aristophanis Irene*:

Inuexit Aetnaeum scarabaeum maximum.

— o ales fortis, inquit, Pegase,

Ecquid volatu me ad Iouem duces tuo.

Omnino autem Seruator expectatus et rediuius intellectus est, ut in Vulcano deinde illustrabitur. Et ideo forte, ut *Aelianus* in Historia Animalium refert, apud Aegyptios bellatoribus in tanto honore fuit, ut imaginem eius in annulo gestarent.

§. CXXX. Aestas, Canicula.

Ex anni tempestatibus aestas superest. In cuius principio Aegyptii mundi quoque generationem collocauerunt, in fidere quidem Sothidos vel Sirii. Ex quo sidus quidem illud *Caniculae* nomen commode accepit, quasi ianitoris noui anni. Vid. §. XXX.

§. CXXXI. Cicada.

Apud Poetas Graecos *cicada* mediae aestatis et dierum canicularium signum fuit, quae tum quidem silentibus cereis auibus cantum sola edit. Aegyptiis symbolum fuisse rebus sacris ceremonisque addicti, *Horapollon* II, 55. refert, ideo forte, quia et rore nutritur, ut *Plinius* scribit, et quia annum tum ciuilem inciperent. Quod effecisse videtur, ut Athenienses, qui similiter annum a solstitio aestiuo incipiebant, cicadas aureas capitis ornamentum ferrent, sed ciues tantum, ut *Thucydides* refert et ingenui. Adicio tamen, cicadam, ut *Plinius* scribit, frumentis arescentibus apparere. Vnde restitutio quoque continetur. Vid. S. II. §. LXX.

§. CXXXII. Cancer.

Cancer signum aestatis coeleste primum est, et in solstitium ipsum incidit. Cancer quidem retrogradus regressus signum

signum est, et in eo signo Sol quoque ex septentrione versus austrum retrogressionis initium facit. Ex veterum sententia, *Macrobio* quidem teste, ex porta cancri coelestis animae quoque in vitam regrediebantur. Plane cancer longaeuum animal dicitur, et quasi cum luna reuiuiscere. Idemque annuatim quoque reiuuenescit. Reditum igitur in vitam et longaeuitatem cancer commode signauit. Fuit quidem Dianae sacer, maritimus autem Amphitritae.

§. CXXXIII. *Leo.*

Sequitur signum coeleste *Leonis*. Leo, qui alias rex quoque animalium dicitur, eo certe omnia superat, quod vi et robore cuncta vincit, et consumit. Vnde iam *Iacobus Gen. XLIX, 9.* victorem leone signat: *Iuda leo iuuenis est, euectus es fili, per magnas victorias. In genua procubuit; cubuitque ut leo et ut leaena. Quis contra eum insurget?* *Apoc. V, 5.* Ecce leo vicit, qui est de tribu Iudae. *Simson* fortis nomine et deuoratoris eum comprehendit. *Salomo* ad solium regium suum leones collocari fecit, quod regi in summo honore haberetur, victorem esse et inuictum, quemadmodum adhuc *Romani Imperatores inuictissimi* appellantur. *Deus Persarum Mithras*, qui *Romanis Inuictus* vocabatur, haud raro capite leonino fingitur, et sacerdotes eius vel patres sacrorum leones dicebantur, matres autem hyenae. Leone igitur inuicti notis continetur. De qua quidem appellatione conferri oportet *Secl. I. §. XXVII.* In *Orphei Argonauticis inuictae inferorum portae* occurrunt. *Virgilius* autem de porta inferni ita, *Aen. VI, 552:*

*Porta aduersa ingens, solidoque adamante columnae,
Vis ut nulla virum, non ipsi exscindere ferro
Coelicolae valeant.*

Vnde *Orco* deuoratori leonis signum omnino conuenit, et *Hercules* Orci victor leonis *Nemeaei* exuuiis superbiit. Sed adiiciendum tamen videtur, leonem ob rugitum excitatorem quoque ex sepulcro non inepte habitum esse, vt *Septentrionales* quidem populi in deo *Flyn*s existimasse feruntur, qui in capite leonem gerit. Rectissime igitur *Seruator* noster ideo quoque *leo* appellatur ex tribu Iudae, qui et dominus orci est, et ex sepulcro leonis rugientis instar, angelorum in

in eam rem vsus ministerio, resuscitat. Sed eadem idoli Flyns imago sceleti, quae in separato Capite exponetur, eos nos adducit, ut putemus, leone corporis eiusdem ex terra restitutionem contineri, ut ossa quoque sepulta inuenta sint. Non possum non in leone illud quoque notare, quod *Aelianus* Hist. Anim. XII, 7. notat, ideo leones Vulcano ab Aegyptiis consecratos, quod sint natura vehementer ignita. Ex quo probabile fit, veteres cum eadem corporum instauratioe incendium mundi assumis-
 nis
 Hy

§. CXXXIV. *Lupus.*

Lupus animal rapax est, quod horis matutinis sub solis ortum ad praedam quaerendam prodit. *Gen.* XLIX, 27. *mane praedam vorabit.* Vnde et in nigerrimis tenebris visum omnia distinguere dicitur. Ex quo illud coniicitur, lupum ad horas sub solis ortum matutinas pertinere. Ideoque forte Graecis *λυκος* dictus est a *λυκη*, quae est prima lux sub ortum solis. Quam in rem color eius subfuscus accedit. *Conf. Macrob.* Saturn. I, 17. Idem septentrionales populos sensisse, Gallorum istud, *entre chien et loup*, inter canem et lupum, ostendit, quo tempus primae lucis significatur. Omnino igitur lupus aurorae quoque borealis signum fuit, ut ex Capite de Marte plenius intelligetur.
 tem
 ab
 nen
 det
 vela
 colo
 por
 Ap
 Cel
 ver
 den
 lo a
 dia
 ex v

§. CXXXV. *Lupus Fenrin.*

In Mythologia septentrionalium populorum celebris est lupus *Fenrin*, in exitium Deorum natus, quem firmissimis vinculis constrinxerunt. Vid. *Keysler Ant. Celt.* p. 119. Forte existimarunt, heroes in lumine boreali habitantes coelum aliquando, Deorum sedem, occupaturos esse.

§. CXXXVI. *Lupus dierum epagomenarum XII. signum.*

Plane septentrionales populi lupum diebus quoque epagomenis XII. inter XXV. Decembris et VI. Ianuarii mediis praefecerunt, de quibus *Seet. I.* §. XXXII. tractavi. Inde enim superest, quod vulgo dicitur, nefas tum esse, lupum nominare, ne veniat. Conueniens illud est, quod *Aelianus* Hist. Anim. IV, 4. scribit, lupas diebus ac noctibus duode-
 om
 glan
 est,
 cum
 nis

nis parturire continuis, quanto etiam tempore Latonam ex Hyperboreis in Delphum peruenisse, Delii narrent.

§. CXXXVII. *Lupus bellicis diis accommodatus, et peregrinis inimicus mortuis.*

Illud adiicio, lupum ouium inprimis inimicum et voratorem esse. Quem quidem pacis symbolum fuisse, Sect. I. §. XII. ostendi. Lupus igitur inimicus pacis est et bellicus, bellicis igitur diis inprimis accommodatus, unde Marti quoque sacer fuit. Sed adiiciendum illud est, lupum inprimis in nivali hyeme peregrinantes famelicum adoriri et interimere. Lupo igitur habita visione mortis exclusio peregrinorum a quadam sede queta et beata comprehenditur. Unde *Lycæon* hospites mactans in lupum a Ioue conuersus est.

§. CXXXVIII. *Aper.*

Videamus de apro. Eo quidem in Hieroglyphicis hyems et mors refertur. *Macrobius* Saturn. I. 21. ita habet: *ab apro autem tradunt interentum Adonis, hyemis imaginem in hoc animali fingentes, quod aper hispidus et asper gaudet locis humidis et lutosis pruinaque contextis. Ergo hyems veluti vulnus est solis.* Ratio autem eius symboli et in nigro colore locatur et quod segetum vastator est, populator camporum, hominibus quoque in hyeme praesertim metuendus. Apro igitur continetur, quicquid in morte exitiabile est. Celebris in mythologia *Calydonius* aper est, in Oeta monte versatus, quem irata Diana in Oenei vites immisit, qui quidem imis radicibus plantas eruit pomosque cum floribus solo aequauit, ut *Homerus* Il. I. descripsit: — — — *Gaudia* scilicet et spem felicitis instaurationis omnem abstulit, ut ex vinea et pomis et floribus colligitur.

§. CXXXIX. *Abolitor concubitus coelestis.*

Eo quidem praeterea aper in Mythologia gentium omnium percelebratus est, quod glandium idem comesor glandis virilis in diis et diuinis hominibus laniator effectus est, postquam damnabilis opinio de concubitu coelesti et cum diis abolita est. Ideo et Adonis ab apro in inguine sauciatus

ciatus fertur et Attis et Vlysses et Orhinus. Typhon quoque venando aprum persequens genitalia Osiridis inuenit.

§. CXL. *Sus.*

Suem quoque *Pierius Valerianus* IX, 23. ex quorundam opinione refert, tenebrarum symbolum, consequenter et Orci, habitum esse. Et plane terrae sus defossor abdita subterranea et recondita quaerit. Ex quo quidem venit, ut et Terrae et Morti, sed Laribus quoque, sacrificaretur, et in foederibus sancendis iuramentisque adhiberetur, quia per Styga et inferos veteres iurarunt. Praecidaneus porca Ceresi ab eo offerenda erat, qui defuncto glebam nullam iniecerat, et in sacro inferorum lustrali sus vel potius porcellus minutior sacrificabatur, lustralis porcellus. Et plane *Iesaias* iam aetate sus ita sacrificatus videtur. Eo enim spectat locus *Ies.* LXV, 3. sq. *Populus, qui me irritat, semper oculis meis obuersatur. Is in hortis* (sc. sepulcris §. LXXV.) *sacrificat et thurificat in lapidibus lateritiis, monumentis scilicet sepulcralibus. Habitat sub sepulcris et moratur in speluncis, carnem suillam, scilicet post peractum sacrificium, edit, et in ollis ius habent, quod horrorem incutit.* *Ies.* LXVI, 17. *Qui se sanctificant et purificant in hortis — eduntque carnem suillam.* Ad quae loca plenius intelligenda meminisse nos oportet, mysteriis magnis initiatos visos esse ad inferos descendere et in communionem orci et inferorum venire. Inde *sus Mineruam* nihil aliud significat, quam initiatos sapientiam sibi supra Mineruam asserere.

§. CXLI. *Gullinbuste.*

Septentrionalium autem verres setarum aurearum, *Gullinbuste*, ex pelle suilla in fornace per Pygmaeum fabricatus fuit. Vid. *Keysler* Antiquit. Septentr. p. 158. De quo *Edo* da ita habet: *Freyo verrem donauit per aëra et aquam nocte dieque velocius longiusque equo cursurum, nec tantas unquam noctis tenebras, quin eo praesente collustrentur circumiecta, tantus setarum fulgor erat.* Is igitur vix alio quam ad resurrectionem ex orco in lucem per ignem referri potest, ad restitutionem ex sepulcro splendidam formam concrematione mundo.

§. CXLII.

§. CXLII. *Serpens, anguis, renouationis signum et salutis.**Vitae necisque potestas.*

Serpens vel anguis, inprimis quidem minor, ad renouationem videtur pertinere. *Plinius Hist. Natur. VIII, 27. Anguis hyberno situ membrana corporis obducta foeniculi succo impedimentum illud exuit, nitidusque vernat.* Idem VIII, 31. *Theophrastus auctor est, angues modo et stelliones senectutem exuere, eamque protinus deuorare, praecipientes comitiali morbo remedia.* *Aelianus hist. anim. XII, 16. Ineunte vere cum senectutem serpens exuerit.* *Horapollo quoque I, 2. scribit: insuper ut serpens quotannis pelle simul senioque exuitur, sic et annus vertens, qui mundi circumactuproducitur, immutatione facta renouatur ac velut reiuuenescit.* Add. *Macrobius Saturn. I, 20. Vtique igitur serpens minor et innoxius commodissimum restitutae sanitatis signum vel inuentutis fuit.* In eamque rem adhibita serpentis imago ab antiquissimis inde temporibus videtur. *Serpens igitur apud Romanos Deae Salutis signum fuit.* Nam in numis quoque Romanis serpentis figura extat, adiecta inscriptione: *Salus Aug. vel Salus publica.* Conf. *Grosaeus de Bose de cultu Salutis Deae, Hoefschelius in not. ad Horapollinem I, 2. Aptissime idem serpens resurrectionis signum et corporum ex terra restitutionis existit.* Et *Pierio quidem Valeriano teste Obeliscis aliisque monumentis Aegyptiacis basilisci insculpti fuerunt, signum puta resurrectionis.* *Virgilius quoque Aen. V. tradit, Anchisae sepulcro serpentem prodiisse, circum monumentum volutum.* Vnde et serpentum imagine lares seu maiores domus, quasi resurrecturi apud omnes populos culti sunt, vt *Arnkien* erudite ostendit. Sed tamen non immerito adiiciendum est, quod *Horapollo I, 1. scribit; basiliscum ex auro conflatum ideo ab Aegyptiis diis circumponi, quia et solum hoc immortale animal sit, vt contra Jo. Corn. a Pauw seruandum videtur, et quoduis animal solo afflatu absque vlllo morfu interimat, adeoque vitae necisque potestatem habere videatur.*

§. CXLIII. *Continuatur.*

Eadem serpentis notio hieroglyphica in sacris quoque literis ostenditur. *Iacobus Gen. XLIX. serpente in via, seu*

in medio, posito salutem populo per Simsonem excitatam intelligere videtur, additque nominatim, sed procul dubio longius respiciens: *Domine, expecto salutem tuam*. Eodemque *Iobi* locus XXVI, 13. videtur pertinere. Vertunt: *manus eius prostravit serpentem rugosum vel ominosum*. In quo explicando loco interpretes mire desudant. Sed quae antecedunt omnia, id ostendunt, Deum omnia moderari et terminare. Tum v. 12. proponit, Deum tempestatem maritimam excitare; sed adiecit v. 13. ipsum eandem dispellere et serenum coelum restituere, quibuscum verbis superius relata connexit. Quod vertunt: *prostravit*, id lingua Arabica secundum Castellum proprie significat: *solvit*. Quod quidem ad cadauera quoque mortuorum utique pertinet. Nam et Germani mortuum dicunt *aufgelöset*, solutum. Quod si in proprio et nativo verbi soluendi significatu subsistimus, quemadmodum merito oportet, sensus verborum *Iobi* is est: *et manus eius*, (seu auxilium eius, ut vox interpretatur) *solvit rugosum serpentem*. Scilicet membranam solvit rugosi serpentis, ut vernans niteat, vel remoto symbolo, ut salus et sanitas auxilio diuino restituatur. Sed de hoc intelligentiores dispiciant. Certe ideo, quod serpens recuperatae valetudinis signum esset percelebratissimum, Deo quoque placuisse videtur, ut serpentem aeneum per Moysen signum salutis constitueretur, cuius intuitus sanitatem restitueret. Quod Christus ipse ad se, salutis auctorem et resurrectionis, dominumque vitae et necis accommodavit, dicens se ut Moysi serpentem eleuatum iri, quo omnes, qui fiduciam in ipso salutis ponant, morti erepti, vitam aeternam accipiant. Atque sane veri perquam simile nobis videtur, ad decipiendos protoplastos Diabolum ideo serpentis formam usum esse, ut imponeret iis, mortem vel depositionem corporis nihil aliud esse, quam iuuentutis restitutionem et melioris vitae effectiorem. Quo commode verba pertinent: *Neutiquam moriemini. Sed Deus scit, cum de arbore edueritis, oculos vestros patefieri, vosque Dei similes futuros esse*. Quod diabolus serpentis exemplo conuicit. Adamo autem, antequam peccaret, naturam omnium animalium dudum notam fuisse, ex nominibus ab Adamo datis haud obscure intelligitur.

telligitur. Deus igitur nominatim postea Adamo exposuit: terra es, et in terram commutaberis.

§. CXLIV. *De Seraphinis.*

Nonnulli *Seraphinis* quoque serpentium alatorum figuram tribuunt. Quod quidem cum descriptione eorum *Ies. VI.* conuenire non videtur. Mallem angelos thus et aromata incendentes intelligere a verbo שרף *vro*, incendo. Nam et in altari prunae candentes conspiciebantur et domus ipsa fumi plena effecta fuit. Idque ad cultum diuinum *Iehouae* exhibitum pertinere videtur. Quod si serpentum figura assumatur, ad resurrectionem Christi referendi sunt,

§. CXLV. *Anni renouati signum.*

Inprimis autem anni quoque renouati celebratissimum serpens signum fuit, praesertim in gyrum rotatus. *Macrobius Saturn. I, 20.* refert, ideo simulacris *Aesculapii* et *Salutis* draconem subiungi, quod hi ad solis naturam lunaeque salubrem referantur. Adiecit autem hunc in modum; ideo ergo simulacris eorum iunguntur figurae draconum, quia praestant, ut humana corpora, velut infirmitatis pelle deposita, ad pristinum reuirescant vigorem, ut virescunt dracones per annos singulos pelle senectutis exuta: propterea et ad ipsum solem species Draconis refertur; quia Sol semper velut a quadam imae depressionis senecta in altitudinem suam, ut in robur reuertitur iuuentutis. *Ianus Romanis* anni ianuam reclusit, de quo *Plinius Hist. Natur. XXXIV, 7.* scribit: Praeterea *Ianus geminus a Rege Numa dicatus* - - digitis ita figuratis, ut trecentorum quinquaginta quinque dierum nota per significationem annui temporis et aevi se Deum indicet. Tradit autem *Macrobius Saturn. I, 9.* *Phoenixes* in sacris anni imaginem exprimentes draconem finxisse in orbem redactum caudamque suam deuorantem. *Horapollo I, 1.* refert, *Aegyptios* aeuum innuentes solem ac lunam pinxisse, sed et serpentem, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Eisdem tradit mundum exprimere volentes serpentem pinxisse, qui suam ipsius caudam rodat. Addit eius rei rationem, quod, ut serpens quotannis pelle senioque exuatur, sic et annus vertens, qui mundi circumactu producitur,

immutatione facta renouetur, ac velut reiuuenescat. Saturnus quoque vel Kronus cum serpente apparet, aliique Deaeque vt postea plenius exponetur. Hoc loco adiiungo Mexicanos quoque anni vel temporis periodum serpente in orbis formam ducto et in se redeunte signasse. Vid. *Allgemeine Historie der Reisen* P. XIII. p. 561. 563. Quod quidem vetustatem huius symboli mirifice confirmat.

§. CXLVI. *Illustratio ex populis septentrionalibus.*

Sed nec septentrionalibus populis serpentis pictura hieroglyphica incognita fuit, vt vel aurea cornua *Tunderens* Olai *Wormii* et *Gallbusanum* in L. B. de Westphalen Monumentis Cimbricis T. IV. testantur. Anni quoque renouationem subesse, ideo quidem veri haud dissimile est, quod in Tunderensi cornu sacerdos quoque cum fastis Runicis, baculo scilicet, exhibetur, et aper solstitii brumalis signum anni initium, occurrit, et sacerdos cum cornu, festum noui anni annuntians. Qui quidem eiusdem forte aurei cornu vsus primarius fuit.

§. CXLVII. *De serpentibus maioribus et draconibus.*

Omnino aliud in maioribus serpentibus et draconibus dicendum est, quibus quidem exitium continetur. Talis serpens intellectus est in lapsu protoplastorum, ideoque et Apollo serpentem Pythium et Hercules hydram Lernaean confecerunt. Et dracone quidem et maiore serpente Caco daemon in Scriptura quoque Noui Testamenti signatur.

§. CXLVIII. *Hedera.*

Serpentium frigori gratissimam esse *bederam*, Plinius XVI, 34. refert, eandemque tradit inimicam arbori satisque omnibus, sepulcraque ac muros rumpentem. Hedera igitur, vt serpente, tam anni renouatio, quam corporum ex terra ruptis sepulcris restitutio comprehensa videtur. Quod in Baccho plenius intelligitur. Conferenda sunt, quae de serpente §. CXLII. sq. exposui.

§. CXLIX.

§. CXLIX. *Circulus.*

Circulo, in sese ad punctum egressus redeunte, et annum et aeternitatem significari, *Pierius Valerianus* Hieroglyph. XXXIX, 7. II. ostendit. Conf. §. CXLVI.

§. CL. *Corona.*

Coronae circulari figura similiter annum et simplicem et magnum reuolutionis et vitae humanae spatium et aeternitatem signasse veteres videntur, pro materia, ex qua compositae essent. *Apoc.* II, 10. *et dabo tibi coronam vitae*, vitam scilicet aeternam. *Salomo Prou.* XII, 4. longaeuitatem vitae comprehendit: *Pulcra mulier corona mariti est* (vitam eius conseruat et producit); *sed quae pudore confundit, putredo est in ossibus eius.* Ps. CIII, 4. *Qui vitam tuam ab interitu et pernicie liberat; qui te coronat clementia et misericordia; qui os tuum laetitia replet, ut veluti aquila reuiuenscas.* Paulus *coronam iustitiae* appellat, quam Christus ipsi daturus sit, aeternitatem iustis decernendam. Et plane in ludis quoque Graecorum praemia et coronae iudicio decernebantur. Victoribus autem corona aeternitatem pollicebatur.

§. CLI. *Corona nuptialis.*

Nuptiali olim corona et sponsa ornabatur et sponsus, et qui laetitiae nuptiali interessent. Quo et pertinet, *Cantic.* III, 11. *Prodite et aspiciate, filiae Zion, regem Salomonem in corona, qua coronauit eum mater eius, in die nuptiarum illius, in die laetitiae eius.* Erant autem nuptiales coronae floreae. Et plane myrtea corona sponsae virgines adhuc ornantur. Quam in rem tamen ex *Seldeni Vxore Ebraica* L. 2. C. 15. adiiciendum est, sponsi coronam auream quoque vel argenteam fuisse; coronam autem sponsae formam vrbs aureae habuisse, seu turritam, qualis Deum matri vulgo tribuitur, forte ut vrbum sponsa mater ostenderetur, quemadmodum *Rbeae* appellatio, ut *Natalis Comes* in Mythologia obseruat, matribus eorum, qui vrbes condiderunt, in vniuersum data est. Sed de *murali* corona in sacro sensu conf. §. CCXLVIII. Ceterum nuptiali corona longaeuitas vitae

vitae signata fuisse videtur, recens nuptis optanda. Addendum tamen est, nuptiarum quondam festiuitates initio anni inprimis celebratas esse. S. I. §. X.

§. CLII. *Natalitia.*

Eodem quidem *natalitia* corona referenda videtur, quae puerperae domus ornabatur.

§. CLIII. *Mortuorum.*

Sed teste *Minutio Felice* mortui quoque floribus coronabantur, et sepulcrales gentibus coronae in usu fuerunt. Vnde Laribus quoque corona florea imponebatur, quod maiorum imagines essent. Spes igitur nouae vitae et aeternitatis continebatur, anni vel temporis instaurationis.

§. CLIV. *Ceterae coronae.*

Quo autem oleagina corona et quercina et laurea et myrtea et hederacea pertinerit, id ex superioribus facile intelligitur.

§. CLV. *Aurum.*

Aurum colore suo solis ex tenebris ortum refert, et metallum pretiosissimum est, quod vel ex terra effoditur, vel ex arena fluuiorum accipitur. Ex terra autem omnino originem habet, vbi defossum aurum omne fuit. Nihil certe magis auro in sacro sensu conueniet, quam splendida corporum ex terra restitutio. Eo quidem David *Psalmo* LXVIII, respexisse videtur: *eritis vt alae columbae, argento tectae, cuius pennae flauo constant auro effosso, etsi inter duas series lapidum cubaretis.* Columba, vt deinde exponetur, anima in sepulcro signatur, lapidibus sepulcrum. Auro autem effosso gloriosa ex terra corporum restitutio significata videtur. Et ideo ad rem intelligendam David adiecit; *effosso.* Ita aurum quoque in *Psalmo* XLV, quod Messiae apportabatur, merito explicabitur. Ideoque Mercurii quoque simulacra plerumque aurea fuisse videntur, vt *lablonskyus* de his simulacris obseruauit. Atque ita intelligitur, cur apud *Pindarum* Pyth. IX. spatiosa campis venerabilis Libya Cyrenen Phoebi vxorem excipiat aedibus aureis, et cur Phoebus et Cyrene

Cyrene in thalamo Libyae diuite auri congressi dicuntur. Vid. §. XXXVIII. Eodemque aurei flores et poma et rami pertinent. Sed quoniam praeterea igne aurum expurgatur, mundi quoque combusti splendida instauratio recte accipitur.

§. CLVI. *Argentum.*

Argenti notio obscurior est. Et videtur quidem niueus candidusque color spirituum inprimis accipi, quasi albens primae lucis color. Veteres plane animabus candidum corpus et luci fere simile tribuerunt. Vid. *Origenes* contra Celsum II, 7. ibique notae *Mosheimii*. Ita angeli quoque in nouo testamento apparent, et Christus ipse ad montem Tabor apparuit. A quo Apollinis ensis argenteus vix abhorrebit, quo daemones et spiritus tenebrosi depellebantur.

§. CLVII. *Ebur.*

Ebur argento ob colorem subiungimus. Id ob colorem album et nitorem albescentis lucis primae matutinae symbolum esse, suspicamur. Quo pertinet, quod India, elephantorum patria, orienti soli quasi contermina visa est. Plane Aethiopia quoque elephantos fert austro contermina. Sed in elephantis veteres magis ad Indiam, quam ad Aethiopiam videntur respexisse, ut deinde ex Baccho inprimis intelligitur in Indos profecto et orientis victore. Elephantes quondam bello inprimis, adhibiti sunt, et Bacchus victor Elephanto insidens ex India rediit. Adiicio, quod secundum *Plinium* et *Aelianum* elephantus et aqua se lustrare et solem orientem adorare dicitur. Ebur egregium corporis humani vel diuini aetherei videtur signum, niuei et candentis. Vnde deorum quoque simulacra eburnea facta sunt. *Cant.* V, 14. *corpus sponsi ut candidum ebur*, scilicet diuinum, quod instantem propinquumque diei ortum et lucis referat. *Theocritus* Idyll. XV. *o ex albo ebone aquilae Ioui Saturnidae puerum pocillatorem aduehentes.* Apud *Homerum* et *Virgilium* Aen. VI. geminae somni portae extant, quarum altera feratur cornea, qua veris facilis datur exitus umbris, altera candenti perfecta nitens elephanto. Adicitur: *Sed falsa ad coelum mittunt in somnia manes.*

Et

Et hac eburnea porta Aeneam Anchises dimisit. Id quidem *Macrobius* eumque forte secutus *Warburtonius* eo explicant, quasi falsa essent omnia, quae de descensu ad inferos Virgilius significauerit. *Homerus* autem somnia intelligit, quae decipiant, ea forte, quae sub albeniem primam lucem quasi sentiat, cum fere euigilauerit. Falsa certe insomnia Virgilius veris umbris opponuntur. Scilicet *Warburtonius* quoque ad inferos descensu Aeneae initiationem eius intellexit, quae in societatem et commercium cum Diis receptus diuinus ipse euasisset. Viuentibus cornea porta exitus non dabatur. Dimittendus igitur Aeneas porta fuit eburnea, postquam diuinus homo effectus et quasi in luce albescente prima coelestis constitutus esset. Similitudinem quandam Aeneas umbrarum initiatione receperat. Neque vero idem umbra erat, sed falsum insomnium. Neutiquam enim, quae de posteris suis Aeneas viderat et a patre relata acceperat, falsa Virgilius haberi voluit. Igitur *eburnea palatia* Pl. XLV. primam albedinem lucis indicant, exitum Christi instantem ex sepulchro. Illud adiicio, quod *Horapollus* quoque notauit, elephantentes dentes suos, cum exciderint, solliciti in terram de fodere. Ex quo sepulchrorum corporum ex terra nitida restitutio tanto plenius intelligitur.

§. CLVIII. *Cygnus.*

Cygnus candore praestat niueo, adeoque vel hoc respectu animae a corpore separatae beatæ signum est. Et *Flumina* amat et stagna. Inprimis autem noto, quod *Aelianus* Var. Histor. I, 14. scribit, pelagus eos traicere et per mare volare, indefesso alarum remigio. Non inepte igitur animae *cygnus* symbolum erit, quae regionem mortis praeteruecta sedes beatarum animarum consequatur. Eo quidem in *cygnum* commutatus *Cygnus*, Neptuni filius, pertinere videtur, qui cum Achille ad Troiam pugnavit. Neptunus enim et maris dominus, regni mortuorum et insularum fortunarum erat. Inde quidem explicatur, quod *Orpheus* a mulieribus *Threissis* discerptus commutatus a Platone in *cygnum* commemoratur. Sed ideo quoque morti proximi vates *cygni* dicti sunt. Vnde *Calchan* *Lycophron* *cygnum* appellauit, propterea quod, obseruante *Isaaco Tzetzes* interprete,

terprete, valde senex et vates esset. Germanis cygnus *Schwan*, quasi vates dicitur. Superest enim de praefatio quoque mentis formula; *es schwanet mir*. Obsoleto vocabulo *Elbsch* dictus est ab *Alp*, quod et spiritum et vatem significauit. Vid. *Wachter* Glossarium Germanicum. A cantu vatium senum narratio orta est, cygnos morti proximos canere, quo moribundorum vaticinia vel extrema e-fata accipiuntur.

§. CLIX. *Columba*.

Columba in nobilissimis hieroglyphicis fuit. Niuea quidem, quae in honore inprimis habita est, animam a corpore separatam beatam et pace gaudentem retulit. Est enim imbellis columba, neque fel habere creditur. Praeterea castitas earum celebrata est. Vid. *Aelian*. histor. anim. III, 44. Sed in vniuersum columba in locis habitat reconditis, in cauitatibus rupum et faxorum. *Cant.* II, 14. *Ierem.* XLVIII, 28. Ita Poëta quoque:

*Qualis spelunca subito commota columba,
Cui domus et dulces latebroso in pumice nidi.*

Germanicam quoque appellationem *Taupe*, Sax. inf. *Duue*, Belg. *duive*, quam *Wachter* a *taufen*, Anglo-Sax. *du-fian*, Sax. inf. *doepen*, immergere, deriuat, ad reconditi notionem respicere putem, vt Saxonum inferiorum *deep*, profundum. Quod quidem effecit, vt columba antiquitus apud omnes populos symbolum animae fuerit in sepulcro reconditae, sed liberam exeundi potestatem habentis. Vnde Proserpinae quoque sacra fuit; alba autem turtur, *Aeliano* teste, et Cereri et Furiis et Parcis. De Germanis *Paulus Warnefridus* retulit, apud Longobardos defunctorum sepulcris columbam ligneam impositam fuisse, quae ad locum spectaret. Semiramis, *Diodoro Siculo* referente, fatis defunctorum petenti columbae ramum aureum, Virgilio auctore, referebant. Atque in primis adhuc post Christum natum seculis Christianorum sepulcris et martyrum imagines columbarum impositae sunt. Vid. *Cyprianus* de eccles. subterr. §. 37. sq. *Io. Andr. Schmidius* de columbis in Eccles. Graeca et Latina vsitat. p. 17. sq.

§. CLX.

§. CLX. *Ex sacro sensu.*

Et ita quidem in sacris literis quoque columba vsurpatur. *Pf. LV, 7: Dicebam, o si alae columbae mihi essent, et volarem et aliquo confisterem.* His verbis mortis desiderium et sepulcri exprimi, ex antecedentibus et subsequenter intelligitur. Queritur enim Dauides v. 5. et 6. de angore mortis. Subiicit autem v. 8. se in deserto ab humano genere remotum mansionem petere. Quo mortem significat. Vid. §. XXIII. Rapidus autem volatus accipi nequit, quia columbae non conuenit. Similiter *Pf. LXVIII, 14. Quomodo si cubaretis inter duas series lapidum, tamen futuri estis, et ala columbae argento cooperta, cuius pennae effosso auro flammulentur.* Quem locum explicauit §. CLV. Eodemque sensu columba in cantico Salomonis accipienda est.

§. CLXI. *Columbae vatissae.*

Columbae imago vatissas quoque signauit. *Pelias* in lingua Thessalica et columbam et vatissam comprehendit. Feruntur in oraculo Dodonio duae columbae quondam respondisse, et *Herodoto* teste sacerdotes Dodonii commemorarunt, columbas duas nigras, scilicet, ut ipse explicat, vatissas Aegyptias Thebis ex Aegypto auolasse, alteram in Libyam ad templum Iouis Hammonis, alteram Dodoniam Anii quoque filiae in columbas commutatae sunt. Fuit autem Anius Apollinis Delphici filius. Sed Germani quoque sagam verulam columbam appellant: *Wer sein Haus will heil halten keusch und rein, lass keine Studenten und Tauben (sagas) ein.* Cuius rei ratio afferri potest haec, quod mortuorum responsa peterentur, *Deuter. XVII, 11.* forsitan et sagae in sepulcris habitarent. *Ies. LXV, 4. habitat sub sepulcris et in speluncis.* Inprimis autem annotandum est, quod *Warburtonius* in L. I. de diuina legatione Moysi obseruauit, initiationem quondam descensum haberi ad inferos.

§. CLXII. *Locus Gen. I.*

Videamus nunc de loco *Gen. I. Caligo et obscuritas erat in abyssu, et Spiritus Dei* (ut columba pullos suos excludens) *se librabat super aquarum facie.* Scilicet spiritus Sanctus

Deus intelligitur, respectu quidem redemptionis humanae, consequenter mortis Christi, in rebus creatis operans. Mundus enim in Christo creatus et formatus est. Adeoque et Spiritui sancto Deo placuit, in baptismo Christi ad similitudinem columbae super eum descendere. Quod primo quidem mortem Christi et sepulcrum significat, ex quo tamen exitus ei pateret. Nam et *Paulus* ait, baptizatos nos esse in mortem Christi, sepultos nos esse per baptismum cum Christo in mortem. Sed deinde principium quoque declaravit nouae vitae, Christi resurrectionem. Conf. §. XXXIV.

§. CLXIII. *Accipiter.*

Nunc videamus de *accipitre*, Aegyptiorum *hierace*, qui secundum *Iob. XXXIX, 29. alas suas versus meridiem expandit.* De quo *Horapollon* I, 6. ita tradit: *Deum cum volunt significare, aut sublimitatem, aut τανευωτιν, descensionem, (male vertunt humilitatem) aut praestantiam, aut sanguinem, aut victoriam, aut Martem, aut Venerem, hieracem, accipitrem, pingunt.*

§. CLXIV. *Signum sedis arctoe.*

Et primum quidem in *Septentrione* quaedam *sedes* accipitris commode accipitur, quod alas versus meridiem expandit. Et eo quidem ex *Horapolline* *sublimitas*, poli scilicet arctici, referenda est. Eodem *ὑπεροχη* pertinet, quod vertitur *praestantia*, sed proprie *superationem* continet. In arctoea quidem regione imprimis bellatorum animae apud gentes collocabantur. Ex quo quidem illud quoque intelligitur, cur secundum *Horapollinem* sanguis quoque et victoria et Mars apud Aegyptios hierace significaretur.

§. CLXV. *Signum Dei Seruatoris et Ecclesiae.*

Sed plane, si, quae *Horapollon* expressit, penitus examinentur, nihil aliud, quam Deus ex coelis in terram descendens, malignorum daemonum victor, intelligi potest, quem gentes omnes expectarunt. Nam secundum *Horapollinem* et *deus* significatur et *sublimitas* et *descensio*, et *superatio* et *victoria*. *Sanguinis* adiectio eo procul dubio pertinet, quod sanguine expiationem fieri, gentes omnes existimarent.

marent. Et ideo hieracem non aquam, sed sanguinem bibere, Aegyptii dixerunt. Sed illud quoque *Horapollon* tradit, solis eum simulacrum praeter ceteras volucres Aegyptiis visum esse, qui intentissimis in eius radios oculis prospiciat. Ecclesiam autem sub accipitre foemina Aegyptii in Venere adiunxisse videntur Seruatori, quasi coniux eius esset.

§. CLXVI. *Aquila.*

Aquila altissime resider, et fulmen Iouis portare dicta est, acie quoque oculorum praestat. In sacris quidem videtur symbolum fuisse Spiritus supremi et omniscii. Et ideo Iouideorum supremo assignata fuit. Multi hierace Aegyptiorum aquilam contineri putant. Plane et descensus ex sublimi aquilae inest. Vnde Ioui inprimis *Catabatae*, descensori et fulguratori conuenit. Elegans descriptio in *Offiani Te-mora* occurrit: *Descending like the eagle of heaven with all his rustly wings; when he forsakes the blast with joy.* Ioue quidem *Catabate Soter* coelo descendens continetur. Quam in rem notatu dignum videtur, quod *Aelianus Hist. Anim.* II, 26. ex traditionibus procul dubio hieroglyphicis scribit, draconem, ferarum intrepidissimum, simulac aquilae alarum crepitum auribus perceperit, statim se libenter abscondere atque in latebras abdere. Quo quidem haud obscure continentur, quae *Sacra Scriptura* de Sotere et dracone expressit.

§. CLXVII. *Vultur. Duae Drachmae.*

Vultur cadaueribus inhiat. *Seneca: si vultur es, cadauer expecta.* *Silius:*

*Tellure, vt perhibent, is mos antiquus, Ibera,
Exanima obscoenus consumit corpora vultur.*

Et *Martinio* in *Lexico Etymologico* tradente, Arabicum eius nomen *carnem morticinam* significat. Persae quoque vulture ad praesagium de mortui conditione vtuntur. *Hyde* de relig. Pers. C. 34. Et quoniam ex tota Mythologia constat, gentes et Seruatorem et praecipue in morte eius salutem expectasse, vulture morticina et cadauerum cupida vix aliud assumi in sacro sensu potest, quam desiderium, ex morte Seruatoris salutem et vitae restitutionem quaerendi. Quo quidem et narratio illa pertinet ex scitis Aegyptiorum

§. XXIII.

§. XXIII. relata, vulture generationem et productionem contineri. Vultur ipsa Aegyptiis secundum Horapollinem foeminini tantum generis visa est. Nihil certe conuenientius est, quam Ecclesiam, coetum fidelium, sacro sensu intelligi, quae sanguinis Seruatoris cupida sit. Et ideo forte *mater* quoque Aegyptiis dicta est et *aspectus* vulturi inest, futuri scilicet mundi et *futurorum cognitio* et *coelum* et *annus*, scilicet magnus ille instaurationis. *Limitis* autem appellatio forte ex diebus V. epagomenis venit. Secundum *Horapollinem* I, 11. *drachmas* quoque *duas* apud Aegyptios significauit, et *misericordiam*. Duabus quidem drachmis *lytrum* quoddam in morte soluendum intelligi nobis videtur. Ita apud *Aristophanem* in *Ranis* mortuus res Bacchi ad inferias portaturus mercedem duarum drachmarum, nec plus, nec minus, postulabat, nouem accipere recusans, ne reuiuisceret. Quod quidem non aliud quam Seruatoris lytrum et misericordia fuit, quae Ecclesia distribuit. *Iustitiae* signum vulturem Herculi visam fuisse, *Herodotus* scribit, scilicet iustitiae, quae ex sanguine et morte Seruatoris accipitur. Quam in rem adiiciendum est, quod apud *Aelianum* L. 2. C. 46. traditur, vultures *per triennium* vterum gestare, καὶ τριὸν ἔτων. Quod non intellexit *Io. Corn. de Pauw* ad Horapollinem, qui eum locum perperam correxit. Nam apud *Philen* quoque ex Aeliano idem legitur, et apud *Glycam* et in *Geoponicis*, quae loca apud Aelianum extant. Triennio iudicium et iustitiam post mortem contineri, S. I. §. XXXVIII. ostendi. Exacto iudicio restitutio in corpus vel idem vel aliud consequi videbatur, quasi lytrum quoque solutum esset. Vnde et Horapollo in vulture duas drachmas explicat, quasi generationis vultur ipse sibi auctor materque ac principium sit. Quod quidem nec a coetu fidelium alienum est, qui secundum Paulinum effatum mundum iudicabunt. In cornu aureo Tunderensi vultur conspicitur, *pisem*, seu animam, rodens, quasi poenam de ea sumens, sed *Promethei* quoque iecur vultur in Caucaaso rodere dictus est. Alii vero in vulture septentrionalem spiritum viuificantem, australem alii receperunt. Vid. S. I. §. XXIII.

§. CLXVIII. *Ibis.*

Ibis avis Aegypto propria est, Mercurio seu Thotho sacra, et primam dicitur literam alphabeti referre, maximamque vim conficere serpentum noxiorum. *Plutarchus* scribit, eam simulac nascatur, *duas* aequae *drachmas* ponderare. *Horapollon* autem tradit, magna eam ex parte *cordi* similem esse, eaque cor indicari, quod quidem accipitris quoque hieracis symbolo comprehendebatur. Quae quidem si probe perpendimus, promissi Seruatoris imaginem subesse suspicamur, qui noxiorum serpentum vim conficiat et alphabeti principium sit, lytrum autem duarum drachmarum contineat. Vid. §. CLXVII. Nam et accipitrem vel hieracem eo explicavi §. CLXV. Plane in tabulae Bembinæ segmento secundo medium fere locum imago sedens occupat, cui appositum est Ibis caput, litera X insignitae, quae scilicet figura crucis et mortis est. Vid. §. CC. Idque ex Corpore de Mercurio amplius intelligitur. Cor quidem secundum *Horapollinem* animae ambitum quoque Aegyptii dixerunt. Quod ita intelligi potest, ut Seruator anima suorum sit. Sed quoniam corde praeparatio et emissio sanguinis in venas continetur, sanguis Seruatoris denuo coniugendus est pro hominibus emissus.

§. CLXIX. *Sanguis.*

De sanguine autem et cruore hoc loco excutiamus, qui et accipitre secundum *Horapollinem* continetur, quamquam de eo quaedam §. CXXVIII. iam praemisimus. Et sanguis expiationem comprehendi, sacrificia omnia ostendunt. Subest utique mors futuri Seruatoris ex primaeua certe institutione. Expiationis autem notio semper apud gentes restituta. Nam inde quidem apud *Homerum* manes atrum cruorem avidissime appetunt, ut expiationem accipiant. Deos quoque sanguine humano placari existimarunt, ideo procul debuit, quod oraculi diuini de femine mulieris mortem perpetuante Deumque placante memoria a posteris Adami non recessit. Confer autem, quae de accipitre et hierace §. CLXV. observavi. Ex quo quidem illud quoque intelligitur, cur anima sanguine nutriretur. Vid. §. CXXVIII. Non ab

sturdum est, hoc loco referre, quae de *Haematite* lapide *Orpheus* habet, qui ex lacerati à Saturno Coeli sanguine natus sit. Canit enim sic:

*Vere rivulum illum vates
Coelestem dicunt ad homines delatum esse.
Non enim ille neque novos permittit dolores
In oculos hominum irruere, veteresque depellit.
Immixtus albo lacti et confusus
Cum sero illius, dulci vero melle dilutus,
Ex palpebris omnem pellit morbum.*

§. CLXX. *Continuatur.*

Sed veritas quoque responsum et vaticiniorum à mortuis edendorum sanguine continebatur. Certe *Tiresias* *Odyss. XI.* ut vera *Vlyssi* diceret, nigrum sanguinem bibit, et deinde *Vlysses* ita docet:

*Quemcumque quidem finas manium defunctorum
Ad sanguinem prope accedere, ille tibi verum dicet;
Cui vero inuideas, ille tibi abibit retro.*

§. CLXXI. *Noctua.*

Noctua quidem primus telluris status haud incommode assumitur, cum caligo abyssus incubaret. Sed status post mortem accipiendus imprimis videtur. Ad intelligendam autem noctuam pertinet, quod *Plinius Hist. X, 17.* refert, accipitrem ei collegio quodam naturae auxiliari bellumque partiri. Quod si hoc loco denuo assumuntur, quae de accipitre §. CLXV. explicavi, noctua anima defuncta intelligitur, quae sub tutamine et praesidio Seruatoris cum malignis daemonibus bella gerit et impetus eorum repellit.

§. CLXXII. *Coruus.*

Coruus nigro colore tenebras et statum mortis commode refert. Unde et *Ossianus Bardus* animas defunctorum mulierum pulcrarum sistit nigris capillis *coruinis* dissolutis, et heroës defunctos capillis subnigris vel cincinnis largis, instar alarum corui. Apud *Aristophanem* quoque *Ran. I, 4.* in regno *Plutonis* corui occurrunt:

Num quis in obliuionis campos, ad asini

Lanam, aut ad Cerberios, aut ad coruos venit.

Sed quo cursum diriges? An ad coruos? Omnino tamen coruo plus inest. Nam, *Plinio* teste, aetas ei longissima tribuitur. Vita igitur mortuorum longissima vel aeterna continebitur. Longaeuitas et aeterna vita mortem perpetuam. *Cant. V, 12.* commodè accipitur.

§. CLXXIII. Cornix.

Cornici Hesiodus nouem aetales tribuit. *Horapollon* II, 89. scribit: *Eum qui iustam hominis ac legitimam aetatem vixerit, cornicem mortuam pingunt. Haec enim centum iuxta Aegyptiorum morem computatis annis uiuit. Consuetudo autem Aegyptiorum annus quatuor visitatis et communibus annis. Et Democritus* questus est, quod cornicibus naturae tam longam vitam, exiguam contra hominibus dederit. Annositate igitur omnino signum videtur esse, inprimis longaeuitatis post mortem, ut coruus. Nam et prope ad coruum accedit. Quae *Horapollon* I, 8. 9. de cornicibus tractat ad consuetudinem coniugum post mortem vel aeternam, vel per secula durantem videntur pertinere. Add. *Aelianus* Hist. Anim. III, 9.

§. CLXXIV. Picus.

Picus apud *Plautum* cum cornice in auspicio coniungitur; et *Plinio* teste in auspiciis magnus, Martio praeterea cognomine insignis fuit. Arborum cauator picus est, et pullos in cauis educat auium solus. Graecis quoque proprio nomine *δρυοκολαπτης* vocatur, *arborum cauator*. Possit hoc pacto destructor intelligi, qualis Mars est. Atque, ut *Plinius* refert, exitium quoque portendit. Sed *Plautus* Aulularia IV, 8. 1. picis gryphos auri et diuitiarum in regionibus hyperboreis custodes accipit. Vnde secundum ea, quae in auro et regionibus hyperboreis explicauimus, splendidam materiam, qua deinceps iusti circumdabuntur, asseruat. Quod hoc quidem loco commodè exponi non potest.

§. CLXXV. Pavo.

Pauo non incommode coeli stellati et hemisphaerii inferioris australis signum noctisque accipitur. Nam plane ex-

panfa eius cauda coelum stellatum refert. Idque *Pierius Valerianus* Hieroglyph. XXIV. in pauone probat, quae sur-
recta in orbem cauda pingatur. Ventus igitur in alite vel
spiritus australis quoque et nocturnus intelligendus est. Sed
quoniam quasi oculis cauda distinguitur, adeo vt Iuno Argi
oculos in caudam pauonis transtulisse dicatur, iudicium quo-
que post mortem coeleste et corporum custodiam putamus
comprehendi. Vid. §. LXIV. Quod quidem in Iunone
amplius intelligetur.

§. CLXXVI. *Grus.*

Grue volante *Horapollon* II, 98. scribit, Aegyptiis eum
notari, qui *sublimia cognoscat*. Eam enim alte admodum
volare, vt nubes e proximo conspiciat, neque tempestate
agitur, atque ita altam agat quietem. Summa quidem
sublimitas visa est in polo arctico et regionibus, quas hyper-
boreas vocarunt. Vnde huiusmodi animarum post mortem
sedes haud inepte *grue* continetur. Sed quod volando
triangulum efficiunt, iustitia quoque inesse videtur. (S. I.
§. XXXVII.) Erunt igitur iusti in coeli sublimitate constituti.

§. CLXXVII. *Musca.*

Musca putredinem corporum amat, et in putredine foe-
tum suum reponit. *Muscarum* igitur *abactor* putredinem
cadaverum abigit, vt in Hercule intelligetur.

§. CLXXVIII. *Papilio.*

Papilio ex verme reptili post quendam mortis statum no-
uo et alato corpore prodit, variegato saepius et splendidis
coloribus distincto. Hieroglyphicus igitur sensus vix alius
esse potest, quam agilioris et gloriosi corporis post mortem
restitutio a pristino terreno et rebus terrestribus incubante
omnino distincti.

§. CLXXIX. *Alae.*

Alae quidem ob velocitatem et ventis datae sunt et spiri-
tibus. Id de Aegyptiis *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptio-
rum ostendit, et in explicatione Deorum amplius exponitur.
Vnde et in Sacra Scriptura apud Iesaiam Seraphini, apud
Ezechie-

Ezechielem autem alati Cherubini sistuntur. *Pf. XVIII, 11. uebitur alis venti.* *Pf. CXXXIX. alae aurorae non inepte* Eurum signabunt. Apud Homerum *alata* verba sunt, quae a deo quodam vel spiritu proferuntur.

§. CLXXX. *Equus belli signum.*

Equus bellis pugnisque inprimis adhibebatur. Quo pulcerrima descriptio eius pertinet Iobi XXXIX, 19. 25. Et in sacris literis equus bellator semper sistitur. Vnde et in exstructione Carthaginis inuentum caput equinum urbem bellicosam portendere videbatur. Marti, bellorum praefidi, equum sacrum fuisse, constat. Apud Germanos de bello album equum consultum esse, *Tacitus* tradit. Sed ceteri quoque populi, referente *Saxone* et *Cranzio* de bello equum consuluerunt sacrum, quo vectus sacerdos euentum belli exploraret.

§. CLXXXI. *Solis orientis symbolum.*

In sacris gentes fere omnes, procul dubio ex Patriarchali religione, lucis pugnam et tenebrarum, boni et mali, stauerunt. Inde aptissimum solis orientis symbolum equus visus est, tam matutini, quam in aequinoctio verno ex inferiore hemisphaerio, quasi ex tenebris, in superius, quasi in lucem, pulsas tenebris, prodeuntis. Et ideo forte Persae soli orienti equos obtulerunt. Plane Dauides quoque *Pf. XIX, 6.* orientem solem quasi heroem hilarem proponit, quem poëtae in curru cum equorum quadriga collocant. Sed Christus ipse in aduentu suo *Dominus Zebaoth* dicitur, dominus exercituum, dominus in pugna validus *Pf. XXIV, 8.* quia vel iustitiae tenebras umbrasque superat.

§. CLXXXII. *Ventorum symbolum.*

Omnino animaduertendum est, velocitatem quoque in equo intelligi. Quamobrem vix mirabimur, equo in hieroglyphicis *ventos* comprehendere tam ob velocitatem, quam quod pugnacitas quoque iis inest. *Virgil. Aen. II, 416.*

*Aduersi rupto ceu quondam turbine venti
Confligunt Zephyrusque Notusque et laetus Eois
Eurus equis,*

Ouidius

Ovidius Fast. IV.

primumque ventosis palma petetur equis.

Ioui tonanti equi et currus ab Horatio tribuuntur. Phoebi autem quadriga equorum, qui alati quoque feruntur, ventos quatuor cardinales signat, a sole oriente domitos, quos Titan occidens soluit et libere vagari finit. Haec enim veterum sententia fuit, nocturnos ventos effrenes a sole oriente domari. Vid. *Iablonsky Panth. myth. Aegypt. P. III. p. 83. 84.* Et in sacra quoque scriptura *Zach. VI*, palam venti equis signantur. Nam adiicitur de quatuor curribus cum equorum quadrigis: *Hi quidem sunt quatuor venti sub coelo, qui prodeunt, ut coram Rege terrarum omnium compareant.* In Mythologia quoque gentium Diis deabusque fere omnibus equi assignantur, venti scilicet rerum effectores.

§. CLXXXIII. *et spirituum.*

Sed merito *spiritus* quoque tam ob velocitatem, quam quod angeli coelestes cum malis daemonibus tenebricosis pugnant, equi symbolo continentur. Id quoque locus *Zachar. VI.* aperre ostendit his verbis: *qui versus septentrionem vehebuntur, spiritum meum requiescere faciunt versus septentrionem.* Elias quidem igneo curru et equis in coelum vehebatur. Plane spiritus et venti in plerisque linguis eodem quoque vocabulo comprehenduntur. Atque *Homerus* non dubitavit, equis ut spiritibus fermocinationem tribuere. Inde quidem *Neptunus* equi inuentor dictus est, quod mari et insulis, regno mortuorum praeesset. Sed veterum quoque opinio quaedam fuit, ut existimarent, spiritus defunctorum ab equis conspici et intelligi.

§. CLXXXIV. *Asinus.*

Asinus ossibus valet, sed tardus est, adeo ut tum quoque, cum cedere cogitur, tardus recedat. *Asinum* ossium *Iacobus* *Isascharum* vocat *Gen. XLIX, 14.* *Homerus* *Aiacem* in cedendo quoque inuictum asino comparat, et ab *Epicteto I, 18.* asinus ideo ἀνιήτος, inuictus, vocatur. *Perbelle Gesnerus* in *Comment. Acad. Reg. Soc. Scient. Goetting. a. MDCCLII.* observauit, orientalibus populis adhuc in prouerbio esse: *asinus bellicus nescit fugere.* Vnde *Calipha*

pha Merwan dictus est *afinus insulae*, sc. Mesopotamiae, propterea quod in bello consisteret. Et Syrus Interpres asinum ossium vertit; *heros fortis*. Sed propius tamen est, ut talem heroem intelligamus, qui pacem inprimis amet. Nam et de Isaschare *Gen. XLIX, 14*. Iacobus adiecit: *Videbat autem quietem bonam esse*. Inde Hyperborei, manes super arcton collocati iusti et beati, qui bella et iurgia non nossent, asinorum hecatombas Apollini obtulerunt. Et ideo domino Messiae quoque convenit, ut asino vectus Hierosolymam intraret, quemadmodum et *Zacharias IX, 10*. explicavit. Et si fas est, inquirere, cur Deus *Schiloh Gen. XLIX, 11*. asinum suum ad vitem religare dicatur et pullum asinae suae ad vitem Sorek, non absurdum erit, dicere, discipulum eius intelligi, qui aduersitatibus victus non recedat et fugere nescius inuictus sit, pacem autem inprimis et quietem quaerat.

§. CLXXXV. *Memoriae quoque et obedientiae symbolum. Auris explicatur.*

Tenendum autem praeterea omnino est, asinum praeter ceteris animalibus *auribus* praeditum esse *manusculis*. *Auris* memoriae consecrata fuit, inprimis quidem auricula, ut *Pierius Valerianus Hierogl. XXXIII, 35*. exposuit. *Vnde* et obedientiae auris signum, adeoque et seruitutis fuit, ut *idem Pierius Valerianus Hierogl. XXXIII*. ostendit. *Quo* et ritus aurem in seruis perforandi pertinet. *El* Asinus igitur et memoriae symbolum et praeterea obedientiae fuit. *Et* ideo Iacobus *Gen. XLIX*. commode adiecit, Isascharem, asinum ossium seruum effectum esse tributo et censui obnoxium. *Qui* Omnino et hoc sensu Seruatori asini vectura convenit, qui serui speciem assumpsit et obediens fuit usque ad mortem.

§. CLXXXVI. *Observatio.*

Ad plenius intelligenda autem hieroglyphica et mythologica forte pertinet, quod asinus cum equa commixtus novum quoddam genus animalium, mulos, procreat.

§. CLXXXVII. *Asini plena significatio in sacris.*

Quae quidem si omnia perpendimus, in eam opinionem adducimur, asino conditionem quandam post mortem quietam,

tam, inprimis metempsychosin, contentam apud gentes fuisse, sed talem, qua animae conditionis pristinae memoriam retinerent, Lethaeae obliuionis ignarae. Eo quidem et Luciani et Apuleii asinus pertinuisse videntur, in quem commutati hominis deinde figuram receperunt. Vnde et Typhon asino vestus dicitur.

§. CLXXXVIII. *Cornu in capite.*

Cornu in capite secundum *Pierium Valerianum* in hieroglyphicis sacrosanctam dignitatem, inprimis regiam, designat. Sed videtur robur et heroem comprehendisse. De Iosepho Moses *Deuter.* XXXIII. ita canit; *Pulcritudo eius est, veluti primum geniti bouum, et cornua eius, ut cornua monocerotis, quibus percutiet populos omnes usque ad extremitatem terrae.* Ad significandum robur *Zedekias* I. Reg. XXII, 11. symbolo cornuum usus est, et apud *Zachariam* I, 18. cornibus regna vel reges sistuntur, qui Iudaeos profligauerant. Apud *Danielem* quoque C. VII. et VIII. cornibus reges opibus validi et victores significantur. Plane cornua capiti superimposita sunt et caput exaltant. Gloria igitur exaltati capitis seu regis non inepte ita depingitur. Nam et *Num.* XXIII, 22. quod vertunt *robur Monocerotis*, vocabulum *Toaphot* ex obseruatione virorum doctorum altitudinem proprie vel exaltationem significat. In Heraldicis cornua galeis adhuc imponuntur, ut fortes et heroes signentur.

§. CLXXXIX. *Alius cornuum usus. Cornu simplex, Amaltheae.*

Alias cornua adhibebantur ad nuntiandum festum populumque ad obeunda sacra conuocandum. Non inepte igitur *cornu simplex* ad nuntiationem rerum futurarum, praesertim gratarum, transfertur. Eo quidem sensu in sacra quoque Scriptura occurrit, veluti *Luc.* I, 69. *erexit cornu salutis*, nuntiat spem salutis, salutem instantem. Quo et multa Veteris Testamenti loca commode explicantur. *Amphibiaus* vates cornu in manu gestauit, vaticiniorum indicium, eodemque modo in cornu aureo Tunderensi sacerdos cum cornu sistitur. *Amaltheae* cornu, seu cornu copiae, quod vocant, ad futurarum item rerum gratarum nuntiationem vel

vel vaticinium sub initium inprimis noui anni, puto per-
nuisse, quale et iuxta imaginem *Nebalenniae* deae conspici-
tur. Sed proprie quidem putem, cornu copiae nuntiatio-
nem salutis promissae comprehendere. Superioribus autem
conuenienter alteram somni portam, qua veris facilis deret
exitus umbris, corneam *Virgilius* fingit, qua ad responsa
danda mortui euocarentur.

§. CXC. *Gladii strictura et vibratio.*

Gladii strictura et vibratio potestatem significat in spiri-
tus defunctorum, eosque vel arcendi vel vocandi. Heroem
igitur signauit tenebris superiorem et victorem. Ita apud
Homerum *Vlysses* contra manes defunctorum in orco gla-
dium stringit. Similiter *Aeneas* aduenientibus monstris in
fernus. *Virg. Aen. VI, 290.*

Corripit hic subita trepidus formidine ferrum

Aeneas strictamque aciem venientibus offert.

Cant. III, 7. 8. Ecce circum lectum Salomonis (sepulcrum
Christi) sexaginta fortes ex fortibus Israelis. Omnes qui-
dem gladios tenent accincti ad pugnandum. Vnicuique gla-
dii ad femur propter timorem noctis. Ita Ossianus Bardus
quoque vitur: the gray haired hero rose, when he saw the
sword of Fingal, exsurgebat canus heros ense Fingali con-
specto, my sword might find that voice and force his Know-
ledge from him, ensis meus inueniat vocem, et cogat, ut
scientiam suam reuelet; They drew at once their swords. The-
re Morlath stood with darkened face: illi simul gladios strin-
gebant, et Morlath ibi stabat facie tenebrosa. Sed Cairbar
quoque ter gladium stringit aduersus spiritum Cormaci.
Quod in Cabiris et Corybantibus amplius intelligitur.

§. CXCI. *Arcus et pharetrae sagittaeque.*

Arcus et pharetrae sagittaeque et bello et venationi fera-
rum propria sunt mortemque inferunt. Mortem igitur
portendunt. Vnde apud *Ossianum* quoque occurrunt sagit-
tae mortis, *the dards of the death.* Infestis autem daemoni-
bus conficiendis inprimis accommodantur. Eo pertinet,
quod in *Luciani* Ioue Tragico *Hercules* ait; *In orcum de-*
scendam, ubi me nudum arcum habentem saltem daemonio-
rum

rum umbrae et idola pertimescent propter feras terribiles et monstra a me passim trucidata.

§. CXCII. *Continentur vaticinia mortis.*

Sagittis igitur pennatis vaticinia mortis continentur. Apud Scythas quidem sagittis emissis oracula, teste Herodoto, petebantur. Statuae quoque Abrahami et Ismaelis, quas Muhammedes diruit, sagittas vaticiniorum in manu tenebant. Allgem. Welt Hist. P. XIX. p. 259. Eo quidem locum Pindari Olymp. II, explico. Postquam dixerat, ad Saturni urbem receptum esse Achillem, qui Hectorem prostrauerit et Cycnum et aurorae filium Aethiopem subiecerit: Multae mihi sub cubito celeres sagittae intra pharetram sunt sonantes prudentibus: apud vulgus autem interpretibus indigent: Sapiens, qui multa nouit naturae solertia. — Intende nunc in scopum arcum, agedum anime mi, quem petimus, ex beneuola mente gloriosa tela mittentes. In Agrigentum tela tua dirigas. Proferam iureiurando firmatum verbum veraci mente.

§. CXCIII. *Hasta et vexillum.*

Hasta et vexillum domini signum fuerunt, et ducis et Imperatoris et Regis. Vid. Gundlingii Diatribe de feudis vexilli. Ossianus quoque Bardus heroes suos sistit decies mille hastis imperantes, et decies mille hastis imperantes, et decies mille hastas concutientes, chiefs of ten thousand spears.

§. CXCIV. *Malleus.*

Malleus fabrile proprie instrumentum est, quo metal'a vi ignis mollita formantur et purgantur. Quae quidem si perpendimus, in eam opinionem adducimur, vt existimemus, malleo nouam fabricam mundi concremandi, inprimis fabricam nouorum corporum intelligi. Hoc amplius tamen et ob armorum fabricationem, et quia armorum genus esset, tutamen quoque aduersus daemones malignos et quaedam in eos potestas, vt ense, continetur. Omnino Caput de Vulcano assumendum est.

§. CXCV.

§. CXCIV. *Malleus Thoronis.*

Septentrionalibus percelebratus est *malleus Thoronis*, quem vocarunt *Mioelnaer*, quo usus *Thor* ad consecrandum fertur. Cuius formam litera T refert. Eoque Lappones adhuc ad pulsanda tympana magica et euocandos daemones vtuntur. Malleus quidem Thoronis lapidibus quoque sepulchralibus incidebatur, et *Mioelnaer* haud incommode *signator* explicabitur a *Mahl*, signum. Quod nisi ex igne renouationem refert, ad arcendos daemones malignos videtur pertinuisse. Nam et gigantes Thoro malleo feruisse, traditur.

§. CXCVI. *Crucis figura.*

Malleo autem Thoronis subiungenda est figura *crucis*. Nam crux et malleus Thoronis septentrionalibus populis idem fere symbolum fuerunt. *Tbau* litera T apud Germanos et Gallos signum crucis fuit. Videatur praeter alios *Du Fresne* in Glossario et *Cleffel* in Antiquitatibus Septentrionalibus.

§. CXCVII. *Signum diuisionis.*

Crux quidem diuisionis primum symbolum antiquitus fuisse videtur, signum vnitatis dimidiatae. Figura quidem in chartis et codicibus manuscriptis Germanorum vsque ad nostra fere tempora vnitatem dimidiatam expressit.

§. CXCVIII. *Terminorum.*

Diuisionis notio effecit, vt cruces in agrorum confiniis ponerentur et terminorum signum essent, vt *Du Fresne* in Glossario ostendit. Quod terminorum signum adhuc seruatur. Plane ex diuisione agrorum primaeua distincti fundi extiterunt.

§. CXCIX. *Mortis.*

Sed et praeterea mortis signum crux inde ab antiquo ad nostram vsque aetatem fuit, et in tabulis genealogicis adhuc adhibetur, vel a diuisione corporis et animi, vel a termino vitae, vel et quod mors longae vitae media videretur, qualem

lem Druidarum sententiam *Lucanus* Pharf. I, 457. 458. refert. Vnde forte in suppliciis ad signandam mortem crucis figura assumpta est. Plane hoc sensu Christus ipse discipulos suos crucem suam tollere iubet et se sequi. *Matth.* XVI, 24. *Marc.* VIII, 34. *Luc.* IX, 23. Nam in antecedentibus verbis de morte sua expresseerat, in sequentibus autem adiecit: *Qui enim vitam suam conservare studet, is eam amittet, conservabit autem, qui mea causa amittet.*

§. CC. *Cruce sacra.*

Omnino diuisionis crux et medii signum dies inter labentem et nouum annum medias, tam quinque epagomenas, quam XII. Septentrionalium noctes, Aegyptiis quoque haud incognitas (S. I. §. XXXIII.) aptissime retulit. Et diebus quidem epagomenis quinque et memoriam primae creationis inesse, et mortis annuntiationem et spem salutis et felicitis instaurationis, id in Sect. I. latius ostendi. Inde igitur crucis quoque signum gentibus sacrum extitit. Sed tamen nobis quidem veri perquam simile videtur, etiamsi priscis genus mortis Seruatoris reuelatum non esset, eius tamen mortem salutiferam, cuius traditio ad gentes omnes manauit, cruce sacra comprehensam fuisse. Vnde ex lege Mosaiica, si quod Deo sacrum dedicaretur, id in formam crucis decussatae vibrandum erat. Et Rabbini Pontificem summum ferunt crucis signum sacro chrismate accepisse. Sed et *Ezechiel.* IX, 5. signo *Thau* crucis figuram intelligi, vix dubitatur. Fuit autem signum ibi salutis et a morte per Seruatorem redemptionis. Ita Aegyptiorum quoque crux antiqua, quicquid *Iablonskyus* in contrarium sentiat, commodè intelligitur, quam Dii Aegyptiorum omnes fere tulerunt. De Romanorum sagis *Ouidius* scribit *Am.* I, 12. 18.

Carnifici diras praebuit illa cruces. Septentrionalibus autem populis imprimis sacrum crucis signum visum est. Othinus duces in bellum et proelia exeuntes cruce signasse dicitur, quod et *Othinum* signum appellatum est. Eo quidem morientes quoque se signari curabant, propterea quod Othinus animas defunctorum, praesertim gloriosa morte occumbentium, in Valhalla recipere crederetur. Apud Christianos crucis signum tam in cultu diuino, quam in iudiciis Dei

et

et Ordaliis, ex pristina superstitione retentis, seruatum est, et in magia quoque vsurpatur.

§. CCI. *Crux signum signorum.*

Crucis signum monogrammatibus quoque regiis comprehendebatur, et proprium fere nomen signi habet, quo et illi, qui literas pingere nesciunt, pro nominis subscriptione adhuc vtuntur, forte in sacrum et certissimum veritatis testimonium. Vid. *Du Fresne* Glossarium voc. *Crux*. Licet *Tbau* T cruci conuenit, et pro cruce accipitur. Vnde Cabbalistis quoque *signum* dicitur, quin *signum signorum*.

§. CCII. *Tetragonum.*

Tetragono quidem diutius annum magnum quatuor annorum contineri putauit. Scilicet, vt in S. I. explicauit, annis quatuor exactis sub plenilunium prisca memoriam creationis et promissae salutis rerumque futurae instaurationis celebrarunt. Quae alias pentaëteris dicta est. Ex quo quidem intelligitur, cur quaternarius numerus dictus fons sit, qui naturae sempiternae radices habeat, curque Pythagorae per quaternarium numerum, quasi maximum iusiurandum iurarent, propterea quod festo illo plenilunii memoria quoque iudicii diuini in Adamum et iudicium post mortem in esset, quemadmodum alias gentes per Stryga iurarunt. Aegyptiorum annus magnus quatuor annorum, qualis ab Horapolline traditur, solaris fuit, qui exactis quatuor annis vno die adiecto compleretur. Sed magis tamen est, vt *basin sepulchralis columnae diuini cuiusdam Seruatoris* accipiamus, qua naturae sempiternae radices containerentur, et quo Pythagorae quoque iurantes respicerent. Vid. §. LXII. LXIII. Quod quidem ex Capite de Mercurio illustratur. Adiectio illud ex *Ossiani* Bardis Temora L. I. apud Septentrionales quoque quatuor lapides in tumulis heroum positos esse. *The mosf is on thy four grey stones.*

§. CCIII. *Lectus et Lectica.*

Lectus in hieroglyphicis sepulcro accommodatur et hemisphaerio subterraneo. Aprissime, quia somnus et nox mortis similitudinem habent. *Ossianus* Bardus eum in modum

dum habet: *the bed of thy repose is there*, lectus quietis tuae ibi est; Item: *dark is thy bed, o Daura, and deep thy sleep in the tomb*, tenebrosus lectus tuus est, Daura, et somnus tuus profundus in sepulcro. Idem alio loco: *my sons rests at the bed of death*, filii mei reliquiae in lecto mortis. Iudaei quidem antiquitus lectum splendidum singuli in aedibus suis stratum habuerunt, qui non alii seruiebat, nisi principi vel angelo domus, siue laribus. *Iob. Henr. Otho Lex. Rabin. Philolog. voc. Lectus.* Procul omni quidem dubio, ut requies defunctorum maiorum signaretur, qui laribus continentur. Ex Mythologia Danaes imprimis aeneus thalamus subterraneus notandus videtur, quo a patre inclusa fuit, ex Ioue autem, qui auro similis e tholo defluxit, Perseum concepit. Aurum scilicet ad splendidam ex terra corporum restitutionem pertinere, explicavi. Tithoni quoque cubilia, lectusque, ex quo Aurora digitis roseis, quasi ex morte formatrix, ut in digito exponetur, exsurgit, ad noctem et subterranea referuntur, sed forte quoque ad mortem et orcum, ex quo deinde noua corporum forma producit. Omnino igitur *lectus* quoque Salomonis *Cant. III, 7.* ita explicandus est, ut sepulcrum Christi referat, sepulcrum, in quo fideles quoque ei quasi matrimonio iunguntur. Qui quidem et de ligno Libanon factus dicitur, quo monte status mortis aperte continetur. Vid. S. II. §. CXII. Lutherus quidem eo loco *lecticam* expressit. Sed *lecticae* quoque, praesertim apud Romanos, funeribus primum adhibebantur. Puluinar intus erat, vnde quasi lecti dicebantur *lecticae*. Vid. *Pitisci Lexicon Antiqu. Roman. voc. Lectica.* Quod eandem explicationem prodit. De *lectisternio* Deorum hoc loco nihil adicio. Sed si quis Mythologica nostra assumerit, is mortem Seruatoris expectati subesse, vix dubitauerit.

§. CCIV. *Crines et capitis rasitatio. Nefer, Nasr.*
Capilli in luctu.

Crines et capilli ornamentum capitis sunt, quod liberis et ingenuis, non seruis, conueniens visum fuit. Plane apud Graecos et Romanos, sed apud Germanos quoque, *capitis rasitatio* seruitutis, vel certe obedientiae signum diu fuit,

neque omnino ab usu recessit, si quidem Clericorum tonsura eo referri possit, ut seruum Dei signet. Ingenui comam alebant, et Francorum Reges ipsi criniti apparuerunt, et a puero caesariem et comam aluerunt, suaeque genti regiae propriam dignitatem istam arrogarunt. Vid. *Wernsdorffii* Diss. de Regibus crinitis Francorum Merouingiae stirpis. Hebraicum quoque *Neser* נֶסֶר et coronam dignitatemque et prolixam comam significare videtur. Vnde forte *Nasir*, quod nomen et Iacobus et Moses Iosepho tribuerunt, ad caesariem comamque prolixam pertinet, praesertim cum adiciatur, *vertex*, *vertex Nasir*. Ex quo probabile fit, iam tum caesariem et prolixos crines domini inprimis vel Regis symbolum fuisse. De Regis Bacchi et Apollinis crinibus *Ouidius* Met. III, 421.

Et dignos Baceho, dignos et Apolline crines.

Ceterum *capillis sectis* propinquorum et amicorum mortui quoque, honoris, ut videtur, causa, operiebantur. Sed Moses tondere comam in luctu prohibuit, ideo procul dubio, quod qui capillos sectos cadaueri iniicerent, mortuo sese deuouerent.

§. CCV. *Pileus.*

Pileo vel capilli obteguntur, vel caluities obteguntur. Vnde apud Romanos serui libertatem assecuti, pileum capite tonso gestabant, et libertatis inprimis datae pileus signum fuit. Vid. *Pitisci* Lexicon Antiquit. Rom. voc. Pileus. Honor igitur pileo nullus intelligebatur, sed inprimis ex seruili conditione in libertatem translatio. Peregrinantibus tamen contra iniuriam tempestatis in usu quoque fuit. De quo ex hieroglyphicis in Vulcano et Mercurio et Dioscuris explicabitur. Sacerdotes quidem capite velato et relecto erant, ut ostenderent, inglorios se et humiles sacrificia offerre.

§. CCVI. *Barba.*

Barba virum significat, generandi facultate praeditum. Iupiter, superum pater, plerumque barbatus effingitur. Apud Iudaeos autem adhuc seruatur, ut tum demum, cum matrimonia ineunt, barbam alere incipiant. Barbato igitur homine vir cum familia et prosapia refertur, idque in causa est,

est, cur iusiurandum et foedera per barbam fierent, quasi sibi quisque et posteris suis a promissore eiusque posteris stipularetur. Igitur *Cant. V, 13. Genae eius* (sponsi) *ut arcolae aromatum, ut bene olentes turriculae*, significare videtur, sobolem immortalem sibi sponsum ex morte perpeffa procreaturum esse.

§. CCVII. *Genae.*

Genae puellarum forte ex rotunditate et colore viuido haud plane absimiliter ad multitudinem quandam sobolis futurae referuntur, in eaque re genis virorum comparantur. *Genae* nomen a *genere* et gignendo commode sumitur, et *malae* affine vocabulum *malum* est, rerum quidam et multitudinis complexus. Apud *Homerum* frequenter occurrit puellae epitheton; *pulcra genas*.

§. CCVIII. *Femur.*

Femur quoque sobolem futuram signasse videtur. Ita *Gen. XLVI, 26. qui ex Iacobi femore prouenerant*. Extant de eo apud *Castellum* Hebraici vocabuli significatus plures, qui idem corroborant. Inde Bacchus Semeleus Iouis femori assutus fertur, ut a Ioue genitus signetur. Et Adonidem, in inguine sauciatum, *Bion* dicit, sauciatum in femore esse. Ex quo conficitur, iusiurandum ab Eliesere Abrahamo praestitum et Iacobo a Iosepho, manu femori subiecta, omni soboli Abrahami et Iacobi praestari. Quanquam nec inelegans eorum opinio est, qui semen Abrahae, Messiam, intelligunt. Quod quidem magis accipiendum est.

§. CCIX. *Venter.*

Venter, qui viscera continet, arcana et mysteria comprehendere videtur. Et Arabicum quoque vocabulum ventris, *Edmundo Castello* obseruante, interna significat. Ita Theologi Angli *Prou. XX. interiora cubilia vel conclaui* ventris exponunt. Ita quoque Elihu *Iob. XXXII, 18. Spiritus ventris mei oppressus est. Ecce ventrem meum, ut vinum non adapertum*. Germanorum quoque *Maska* ventrem captiuus diffindebant, ut futura inde praedicerent.

§. CCX. *Vmbilicus.*

Vmbilico sedes vaticiniorum continetur. Is quidem copula intestinorum est et partium corporis mollium, quo et in vtero partus alimenta recipit. Intestinis autem arcana et mysteria comprehendit, §. CCIX. exposui. Et plane ex visceribus quoque vaticinia olim petebantur. *Pindaro* igitur *vmbilicus* in Delpho vrbe pro fonte vel sede vaticiniorum accipitur. Ita *Pyth. XI. Themis sacram Pythonemque et recta iudicia dantem vmbilicum terrae.* *Pyth. VIII. eunti terrae ad vmbilicum celeberrimum vaticiniaque attigit con- genitis artibus.* *Pyth. IV. venit autem horrendum vaticinium prudenti animo eius, editum apud medium vmbilicum matris foecundae arboris.* Ita *Sophocli* quoque appellatur. Quae appellatio multis inde sumta videtur, quod Delphos posita in medio terrae crederetur. Sed qui hoc assumunt, inquirere primum debebant, cur in medio terrae posita crederetur. Nam plane apud *Homerum Odys. I. Calypsus* quoque insula *vmbilicus maris* dicitur; et *Iouis Hammonis* oraculum *vmbilico* signabatur, quanquam alii pyxidem nauticam accipiunt. Ita *Cant. VII, 2. vmbilicus* de vi vaticinandi exponendus est.

§. CCXI. *Phiala, peluis, gastræ.*

Ex ventre vaticinatas esse *Pythonissas*, multi existimant. Sed *Iob. Gerb. Meierus* in peculiari dissertatione de *Pythonissis* *εργαστηριόις* probavit, in tripodis pelui eas, non ex ventre vaticinatas esse. Fuit scilicet *Apollinis* tripodis *peluis*, *γαστήρ*, *phiala*, superimposita, aqua repleta, cui *Pythias* vaticinatura insidebat, et inde *εργαστηριόις* dictæ sunt. Et plane alias quoque gentes in vaticiniis vase rotundo aqua impleto vsas esse, *Meierus* ostendit. *Thalmudistæ gastræ*, quod vocabulum receperunt, vas intelligunt stillis recipiendis inferuiens. Aqua plane pluuiialis a coelo descendit nubibus. Vas igitur huius modi collecta aqua pluuiali impletum, seu *peluis*, ab antiquissima forte ætate in hieroglyphicis *effluuium coeleste, communicationem de coelo*, ostendit, symbolum, ut alia hieroglyphica, a gentibus deinde corruptum. Multi quoque viri docti poculum *Iosephi* elato ventre

Ventre excavatum, sacco Benjaminis iniectum, ex quo, ut vulgo vertitur, vaticinari diceretur, pro huiusmodi vase accipiunt, quo gentes in vaticiniis vterentur. Abusus certe non officit, quo minus ab origine imago hieroglyphica omni vitio et vituperatione careret. Igitur locus quoque *Cant. VII, 2.* commodè ita exponitur: *Vis vaticiniorum, quae tibi inest, influxu coelesti continuo nutritur.* Tanto quidem maiori iure, quod secundum Chaldaeam Paraphrasen vas hoc loco accipitur, quod ad recipiendam aquam pluuialem proprie pertineat.

§. CCXII. *Poculum.*

Poculum vero festa significare videtur, novi inprimis anni, de cuius festiuitate et laetitia in Sectione I. exposui, sed potum quoque hilarem beatorum.

§. CCXIII. *Manus.*

Manus potestatis fuisse signum videtur et dominii. Vnde filii fam. et serui sub manu patris et dominii esse dicebantur, sed vxor quoque in manum conueniebat. Hebraeis quoque *Iad* et manum et dominium significat. Neque Germanis incognitus vsus manus in traditionibus iudicialibus fuit.

§. CCXIV. *Manus implicata, vel nexa.*

Implicatae tamen *manus*, vel *nexae*, fidem et coniunctionem videntur significasse. Quod symbolum in fideiussoribus et testibus obseruatum est. Quo Romanorum nexus et mancipatio, apud Septentrionis autem populos manus iurantium et andelangi pertinent. Antiquissimus ille mos et Sacra Scriptura apparet, *Iob. XVII, 3.* *Depone pignus et fideiussorem mihi apud te compara. Quis est, qui manum meam nectat? Prou. XI, 15.* *Sed qui odit eos, qui manum nectunt. Prou. XI, 21.* *Manum coniunctam, vel; si manu coniuncta vel fideiussorum vel testium in iudiciis opus est, improbus fideiussores vel testes non habebit, adeoque nocens deprehendetur. Conf. T. II. Obs. LXXIX. de rebus mancipi*

§. CCXV. *Digiti.*

Digitis opera nos omnia fingimus et formam imprimis damus, quorum praeterea singuli peculiare nomen habent. *Digit*i igitur haud incommode formatorem rerum ostendunt. Ita sacra quoque scriptura vitur, veluti *Pf. VIII. Coeli digitorum tuorum opus sunt.* *Digitus* autem Dei in singulari numero Spiritum Dei denotat, scilicet creantem, formatorem et efficientem operantemque. Poëtae Graeci *Aurora* roseos digitos tribuunt, quasi oriente luce omniaingat.

§. CCXVI. *Digitiquinque epagomenarum signum.*

Quod si praeterea numerum digitorum cuiusque manus quinarium inspicimus, digitos ad quinque dies epagomenas imprimis referri, vix dubitamus, quibus et primitiae creationis insunt et post mortem renouatio et in pulcriorem formam restitutio. Postquam mensis anni extremus XXX dierum epagomenarum quasi naturam assumsisset, scarabaeum Aegyptii XXX digitorum effecerunt. Conf. §. CXXIX.

§. CCXVII. *Digititres.*

Erecti autem *digititres* in manu *Attinis* apud *Laur. Pignorum* formatorem rerum et iudicem post mortem signabunt, ex numero ternario, quem in Sect. I. §. XXXVIII. explicavi. Qui *digititres* a maribus in iureiurando adhuc eriguntur. Quo symbolo sacrosanctam Trinitatem referri, perperam vulgo putant. Apud Graecos iudices digitostres ad tenendum calculum coniungebant, ut ex *Aristophanes Vesp.* intelligitur: *Tum iudicandi amore flagrat ac gemit, si prima iudex non premit subsellia, noctuque somni ne circumquidem videt; si forte conuiuere coepit; at volat huc animus usque ad clepsydram: tantum tenendo calculo assuesfactus, quod digitos ut excitatus hos tres coniungat.* Illud adicio, quod peculiariter pollicis iudicis notio inest, quem et a iudicando Germani *Daum* vocant. Vid. *Io. Guil. Hofmanni* Observationes Iuris Germanici.

§. CCXVIII. *Annuli.*

Digitos annulis ornari, ab antiquo moris fuit. Quidem mos forte haud inepte ab annulis signatoriis arcessitur.

Plane et Iudae annulum pignoris causa Thamari relictum, et quo Pharaon Iosephum exornauit, signatorios fuisse, veri perquam simile est. Eum certe, cuius essent, manifestare debebant et quasi praesentem exhibere. Ita quidem ex annulo ostendebatur, eum esse Iudae, et Iosephum Pharaon annulo suo instruxit, cum dominum eum Aegypti sua vice constitueret, ut vicarium quisque regis et Aegypti dominum intelligeret. Quae forte annulorum quoque pronuborum origo fuit. Mortui quoque, non quidem apud Romanos, sed apud alias gentes, annulis instructi ornatique fuerunt, vel ex auro, vel ex alio metallo pro cuiusque conditione confectis, qui quidem annuli urnis etiam cineritiis indiciebantur. Quam in rem percelebratus annulus *Gygis* est, qui magnis imbribus de terra in abyssum actus aeneum ibi equum deprehenderit cum foribus in utroque latere, quibus apertis cadauer humanum insuetae magnitudinis conspexerit, in digito quidem cum annulo aureo, quem detractum sibi ipse applicuerit. Sed in sepulcro quoque Childerici Regis annulus eius signatorius repertus est. Forte autem ideo in mortuis ita seruatum est, ut quodammodo post mortem quoque in tumulo cognoscerentur. Eoque *Cant. V, 14.* annuli pertinent in manu defuncti Seruatoris in sepulcro iacentis.

§. CCXIX. *Helix.*

Est quoddam annulorum genus *belicum*, in sepulcris imprimis gentium septentrionalium repertum. Vid. *Cimbrische-Holsteinische Antiquitäten - Remarques* hebdomadae 18. et 19. Habent autem helices circumuolutiones multas, et plures ita annuli prodeunt. Forte pluribus istis circulis aureis circuli plures aetherei lucis coelestis, gradu inter se distincti, intelliguntur.

§. CCXX. *Tharsis.*

Annuli nos ad gemmas deducunt. Ex his quidem *Tharsis* imprimis explicanda videtur. In eo quidem interpretes Sacrae Scripturae fere consentiunt, *Tharsis* appellatione gemmam intelligi coeruleo maris colore tremulam, adeo ut *Tharsis* mare quoque et littus maris comprehendat. Hoc amplius

amplius gemma Tharsis in pectorali summi Sacerdotis *tribum Sebulon* aiunt signari. Neque forte sine ratione, quod maris accola tribus iste fuit. Vnde *Gen. XLIX, 13.* Iacobus: *Sebulon habitabit ad littus maris et ad portum nauium et continget Sidon.* Eoque Mosis verba *Deuteron. XXXIII, 19.* possunt accommodari; *copiam maris fugent et thesauros in arena depresso.* Vbi quidem verba quoque proxime superiora a quibusdam Rabbiniis ita vertuntur: *Gaude, Sebulon, in nauigatione tua mercatoria, vel, in nauigationibus tuis.* Atque id forte sententiam eorum confirmabit, qui gemmam hanc in summi Sacerdotis pectorali non tribui Assefer, sed Sebulon assignant, quod cum ordine quoque *tribuum Apoc. VII, 8.* consentit. Quamobrem si meminerimus, ciuitatem Nazareth, vnde nomen Seruator *Iesus Nazareni* in ipsa cruce tulit, sitam fuisse in tribu Sebulon, veriperquam simile est, *Cant. V, 14.* gemma Tharsis Iesum hunc de Nazareth ostendi.

§. CCXXI. *Continuatur.*

Sed quoniam non vsquequaque certum exploratumque est, gemma Tharsis tribum Sebulon contineri, alia quaedam expositio adiicienda est. Atque id quidem extra dubitationem positum videtur, gemmae nomen a maris colore inditum esse. Tremulo igitur lumine suo mare leniter commotum fluctuansque exhibet. Mare quidem vento commouetur. Pro vento autem in sensu sacro spiritus accipitur. Neque forte aptius quidquam est ad spiritus commotiones significandas regnumque spirituum, quam leniter commoratum mare. Et ideo *Ezech. I, 16.* in gyrum conuolutae rotae in se redeuntes, oculorum seu iustitiae plenae, quibus ventus inerat viuus, et quibus nihil aliud quam motiones continuae Spiritus Christi, filii hominis, continentur, Tharsis instar apparuisse videntur. Eodem modo *Dan. X, 6.* corpus viri linigeri splendorem et lumen gemmae Tharsis vibrauit, quasi corpus motu interno continuo, fluctuum maritimorum instar agitatam, cuius facies quoque, vt fulgur, oculi vt fax ardens, brachia pedesque vt aes candens, sermo autem, vt ingens sonitus, describitur. Aegyptii etiam Cnephum rerum quendam opificem coeruleum fingeant. Mineruae autem

autem coerulei oculi fuerunt et peplum ex velo navis. Quod ex Capite de Minerua et Vulcano plenius intelligetur.

§. CCXXII. *Illustratio vltior.*

Ad intelligendam tamen gemmam Tharsis ex hieroglyphicis adiiciendum illud quoque est, quod mari regio mortuorum continetur. (§. XXXV.) Tharside igitur sensu sacro in Sacra Scriptura et spirituale regnum ostenditur, et quod in regione defunctorum appareat et in morte Christi fundatum. Atque hoc item Iacobus forte et Moses in tribu Sebulon intellexerunt. Nam Moses quidem *Deut. XXXIII.* ita expressit: *Aduocabunt gentes in montem, ibique sacrificia offerent iustitiae. Copiam enim maris fugeant et thesauros in arena depressos.* Quae extrema verba etsi prima visione navigationem respiciunt, tamen navis quoque in sensu hieroglyphico ad statum animarum post mortem pertinet (§. XLII.).

§. CCXXIII. *Chrysolithus.*

Alii viri docti Tharsis nomine in Sacra Scriptura *chrysolithum* veterum intelligunt, cui flauus color insit. Et flauus quidem chrysolithorum color negandus non est. *Propterea:*

flauo lumine chrysolithos.

Et Plinius dicit aureo colore translucetes. Sed *Ouidius* quoque chrysolithos in curru solis orientis collocat, ut splendorem sub horizontē adhuc reconditi solis repercutiant:

Per iuga chrysolithi positaque ex ordine gemmae

Clara repercusso reddebant lumina Phoebō.

Chrysolitho igitur in sacra Scriptura reflexio et repercussio Solis iustitiae ortui proximi in sepulcro Christi iam apparens ostenditur.

§. CCXXIV. *Sapphirus.*

Sapphirus colorem coelestem habet et coelum refert. Ita *Ezech. I, 26.* *Et supra coelum apparebat ut sapphirus, ut sella, et in ea sella quidam residebat in forma hominis.* Aurea praeterea in quodam sapphiro puncta, quasi stellulae, relucunt. Sapphirus, ut ait Plinius, aureis punctis collucet.

§. CCXXV. *Sedentis figura.*

Sedentis figura iudicem signat. Ita et in sacra Scriptura et apud gentes sumitur. *Dan. VII, 9, Matth. XIX, 28.* Et ita inter gentes adhuc seruatur.

§. CCXXVI. *Pedes.*

Pedes quidem locum inprimis referre videntur, consequenter modum, quo quid cum simultaneis existit. Igitur capripes ad locum in propinquitate coeli pertinet (§. XXII.)

§. CCXXVII. *Pedes compacti.*

De *pedibus* quidem *compactis* apud *Sam. Petitem* Miscell. III, 9. ita extat: *Antiquissima quaeque Deorum simulacra quod obseruauerunt viri magni, erant τας ποδας συμβεβηκότες (pedibus compacta) Diique ipsi non gradiuntur, sed fluunt: docet Calasiris sacrorum Aegyptiorum Antistes apud Heliodorum L. III. και τα αγαλματα των θεων τω ποδε ζευγνυνται.* Daedalus primum pedes a se inuicem separauit, et crura fecit gradientia. Et manes quidem defunctorum spectraque in incessu fluere adhuc dicuntur. *Horapollo II, 3.* duobus pedibus compactis solis cursum in solstitio hyberno, scilicet statu mortis, intelligit, quanquam de lectione huius loci Critici disputant. Saturnus certe, qui in tartaris sedem habuit, pedibus vinctus fingebar. De quo quidem Caput de Saturno assumendum est. Vnde vix dubitari potest, ad statum mortis hoc symbolum pertinere. *Matth. XXII, 13. Ligate ei manus et pedes, et eicite in tenebras.*

§. CCXXVIII. *Pedes alati et veloces.*

Alati autem *pedes* et *veloces* viuentem post mortem signant et corpore aërio vel aethereo praeditum, vt in Mercurio perspicue intelligitur. Quo quidem forte item pertinet, quod Achilles Homero *velox pedibus* appellatur. Neque enim aliud in Iliade quam pugnas manium et manes quoque Achillis intelligimus. De quo in Capite de Troia amplius exponetur. Iupiter quoque *Pindaro Ol. IV. pedibus infatigabilis* dicitur.

§. CCXXIX.

§. CCXXIX. *Lotio pedum.*

Lotio autem pedum itineris videtur confectionem et vitae referre, ut Salomo Cant. V, 3. intellexit.

§. CCXXX. *Claudicatio.*

Claudicatione quidem et claudo idem intelligo, quod pedibus vineto. Vid. §. CCXXVII.

§. CCXXXI. *Calceus.*

Calceorum vsu captivis quondam et servis interdictum fuit. Sed in ieiuniis quoque et luctu deponebantur, animi demissionis significandae causa. Calceorum igitur vsu libertas commode intelligitur. Sed Balduinus in libro de calceis veterum calceo signum quoque proprietatis et dominii accipiendum putat. Nam in traditione quidem et resignatione dominii calceus exuebatur et acquirenti dabatur. Quod etsi Bynaeus non admittit, tamen de huiusmodi more in resignando et tradendo iure quodam reali Deut. XXV, 9. et Rutb. IV, 7. 8. nimis perspicue continetur, quam ut Balduini sententia reiiciatur. Extrat quoque Ps. LX, 10. calceum meum extendo super Edom. Quam in rem Edm. Castellus observat, Reges etiam Habyssinos in proprietatis signum et dominii calceum suum super locum quendam extendisse. Vnde quod Mosi et Iosuae praeciperetur, calceos exuere ob sanctitatem loci, commode ita accipitur, ut in eum locum sacrum nullum ius habeant, vel certe servos se Domini profiteantur. Plane Iupiter etiam ut Deorum hominumque rex calceatus fingebatur, et Iuno apud Homerum in summo ornatu suo calceata exhibetur, adeo ut aureos calceos portans cognominetur. Et in concilio Deorum in Io. Bapt. Donii Inscriptio- nibus Antiquis expresso calcei soli Ioui et Iunoni Reginae dati sunt, ceteris Diis non item.

§. CCXXXII. *Continuatur.*

Quod igitur Cant. VII, 1. expressum est; quam pulchrae ambulationes tuae in calceis, filia Principis, id nobis quidem videtur ad adeptam libertatem et fortis hereditariae pignus et fiduciam pertinere.

§. CCXXXIII.

§. CCXXXIII. *Inaures.*

De aure quidem §. CLXXXV. iam tractavi. *Inaurium* igitur origo huiusmodi videtur, ut erga maritum, patrem et dominum obedientia signaretur. Apud Iudaeos quidem et uxores et liberi sub potestate constituti utriusque sexus in aures gestarunt. *Exod. XXXII, 2.* Et non improbabile est, ideo seruis quoque aurem perforatam esse. *Deut. XV, 17.* Quod *Iudic. VIII, 24.* extat de inauribus Midianitarum, id puto de iis intelligi, qui sub regum et ducum imperio essent. Quamquam nec ipsi militum praefecti eximendi sunt sub regibus militantes. Nam Regum quidem peculiaria ornamenta recensentur. Appositae *Augustinus* Ep. XI, 73. de inauribus virorum dicit, eas ad *seruiendum*, sed daemonibus, adhiberi.

§. CCXXXIV. *Nasus.*

Naso vis sentiendi et percipiendi intelligitur. *Nasus* enim subtilissima rerum corporearum effluvia sentit. *Inde* *nasutuli* appellatio venit, *Germ. Naseweiss.* Romanis vir sagax, qui omnia obseruaret, *emunetorum narium* dicebatur. Confer, quae *Pierius Valerianus* eam in rem adduxit. Ita locus *Cant. VII, 4.* explicandus quoque est: *obseruas et anitaduertis hostium consilia e longinquo.*

§. CCXXXV. *Mammae.*

Mammae matrem signare videntur. Alimoniae enim tenellorum infantum inseruiunt. Ita Isis Aegyptiaca et Diana Ephesia quasi mater multiplici mamma praedita sistebatur.

§. CCXXXVI. *Humerus.*

Humero seruitus contineri videtur. *Humerus* enim ad portanda onera inseruit. Ita Iacobus quoque *Gen. XLIX, 15.* *Humeros autem suos ad portandum opus inclinavit et tributarius seruus effectus est.*

§. CCXXXVII. *Genu.*

Genu cognatio continetur. De Germanico vocabulo *Knie* id explicauit *Wicht* in not. ad Ius prou. Fris. Orient. L. I.

L. I. C. 68. Latinorum autem *genu* et Graecorum γένυ, etymologice eodem pertinent. Inde certe intelligitur, cur Venus Iouem patrem orans genu eius tangeret, scilicet ut cognationem significaret.

§. CCXXXVIII. *Virgo.*

Virgo quondam velata incedebat et recondite habitabat. Atque vocabulum Hebraicum, quo virgines significantur, a radice venit; *se recondere, reconditum esse*. Quanquam *Abr. Schultens* aliter videtur. Ita Aegyptiorum quoque *Neitba*, vel *Minerua*, peplo obducta a nemine retegenda fitebatur. Sunt autem *Minervae*, inprimis iuniores, virgines habitae. *Diana*, dea illa nocturna, virginitatem perpetuam servare dicebatur, et manium quoque regina erat: quemadmodum etiam *Proserpina*, a Plutone rapta, puellae nomen apud Graecos retinuit. Deabus certe animarum praesidiis obrectio et obtenebratio inerat. Virgine igitur anima in tenebris mortis constituta, sed nuptias et in lucem reditum expectans, pura autem castaque, commode refertur. Et quoniam veteres mensē anni extremum manibus et lustrationibus consecrarent, ideo anni initio sub aequinoctium autumnale assumpto mensis praecedentis signum coeleste *Virginis* nomen apte tulit. Quod si *Astraea* intelligenda est, iudicium post mortem continebitur.

§. CCXXXIX. *De Aethiopia et India.*

Aethiopia *Herodoto* terrarum habitatarum ultima dicitur, quae auri multum ferat et vastos elephantos, prominentibus vtrinque dentibus, viros quoque maximos pulcherrimosque et aevi longissimi, quippe plerique ad centum et viginti annos perveniant, nonnulli etiam hos transcendant. Refert amplius *Herodorus*, fontem ibi esse, in quo loti efficiantur perinde atque oleo inuncti, violam olentes. Deinde tradit, in carcere viros omnes aureis vinculis alligatos fuisse, quod apud hos *Aethiopes* aes rarissimum omnium et pretiosissimum sit. Commemorat quoque de mensa solis, denique de sepulcris eorum ita subiicit: *Posteaquam mortuum siue Aegyptiorum, siue aliorum more arefecerunt, totum gypso inducunt, picturaque exornantes repraesentant, quoad fieri potest,*

potest, effigiem eius, deinde cippum ei cauum e vitro, quod
 apud eos multum est et facile effoditur, circumdant, in cuius
 medio mortuus interlucet, nihil neque odoris ingrati neque
 foeditatis vllius exhibens, sed omnia ipsi illi mortuo similia be-
 bens. Diodorus Hist. L. III. tradit, Aethiopes vniuersorum
 mortalium primos extitisse, omniumque consensu indigenas
 probari, non aduenas, ideoque merito Autochthones nomi-
 nari. Qua in re cunctis perspicuum esse putat, meridianam
 habitantes plagam primos a terra in vitales auras progenitos
 fuisse, quia soli terram primum humidam exsiccanti vitam
 que danti locus proximus sit. Refert quoque in Deos pie-
 tatem eorum fama celebrem, quorum epulum apud Homerum
 et Iupiter ipse cum diis omnibus inuiserit. Sceptrum Diodo-
 rus refert, aratri formam apud eos habere. Duas deinde
 alias Aethiopum gentes recenset, ichthyophagos, piscium
 comefores, et chelonophagos, comefores concharum, pu-
 tatque ichthyophagos aborigines esse, qui absque certo ge-
 nerationis principio per omne semper aeuum ibi extiterunt.
 Et hi quidem ichthyophagi secundum Diodorum in insula
 quoque Amazonum urbem sacram Menam coluerunt, ma-
 gnis ignium exhalationibus aestuantem, lapidumque pretio-
 rum, quos Graeci Anthraces, id est, Carbunculos Sarcopre-
 diosque et Smaragdes vocent, diuitem. Quibus quidem
 narrationibus illud subiicimus, nigerrimi Aethiopes coloris
 esse. Quod si hoc loco conferuntur, quae S. I. §. III. ex
 septentrionalium quoque Edda relata sunt, Aethiopia *Mys-
 pell* illud Eddae continetur. Remansit apud gentes narratio
 ab Adamo posteris tradita, chaos primum aquosum extitisse.
 Cui exsiccando quoniam feruidus calor necessarius habebat-
 tur, chaos illud, etiamsi ab autumnali tempore creationis
 discesseris, in isto loco ponendus erat, vbi maximus solis
 calor existit, qui secundum Diodorum humidam terram ex-
 siccauerit. Inde ex Theologia gentilium deorum quoque
 ortus ibi collocabatur, quibus secundum Aristophanem eun-
 dem quoque cum hominibus ex terra ortum assignabant.
 Concrematio quoque futura mundi et splendida restitutio ex
 vrbe illa Mena intelligitur, quam Ichthyophagi Aethiopes
 tenerent. Auri autem diuitiae splendidam corporum ex ter-
 ra restitutionem continent. Aethiopibus igitur nigris status

defunctorum comprehenditur, qualis inprimis post mundi concremationem expectandus sit. Qui in carcere catenis aureis vincti sunt, etiam in statu impedito carceris spem magnificae restitutionis habent. Et ad corporum quoque ex terra restitutionem sceptrum sub aratri figura pertinet, quemadmodum de agri cultura supra explicavi. In vitreis autem vel potius crystallinis sepulcris *Orphica* crystalli descriptio in mentem venit *Lith.* I. quod, si quidem placeat, absque viuari igne flammam excitare, aridae super crystallum faces deponendae sint, et tum quidem crystallum, sole ab opposita parte irradiante, statim supra faces tenuem radium explicet, qui cum primum siccam et pinguem attigerit materiam, fumum, deinde ignem exiguum, denique vero flammam magnam excitet, quem dicunt esse Antiquae Deae sacrum ignem. Quo quidem vix aliud, quam ex igne coelesti corporum noua efformatio comprehenditur. Sed quoniam apud Herodotum Aethiopes *macrobiorum* quoque nomen a longaeuitate ferunt, ad explicandos Aethiopes adicienda esse putamus, quae de Macrobiis in Orphei Argonauticis 1105 sq. extant: *tacite ibi iacet pontus, ubi Helice est et ultima Tetbyos vnda. Cum sexta veniret lucem ferens mortalius aurora*, ad beatam gentem et diuitem peruenimus Macrobiiorum, qui multos sane viuunt annos, duodecim chiliadas mensium centenis annis constantium, *dum impleatur luna extra molestias omnes. Sed postquam numerum fatalem mensium peregerunt, dulcem per somnum mortis finem capiunt.* Interea illis curae non est victus hominum et opera rustica. *Herbis in mediis mellita depascuntur pascua, ab ambrasio rore diuinum potum haurientes, omnes simul amabili aequaeuitate splendentes, tranquilla semper in oculis illorum inuit serenitas, filiis ac parentibus in mente atque animo est, iusta facere, prudentia eloqui.* Vbi quidem Gesnerus ipse in notis agnoscit, aeternitatem et felicitatem alterius vitae describi. Omnino descriptio ista cum Aethiopibus Herodoti et Diodori mirifice conuenit. Neque nos monere debet, quod Macrobiiorum regio in Argonauticis in extremo septentrione collocetur. Nihil enim Orpheus de geographia sollicitus fuit, sed regionis mortuorum fere omnes in septentrione posuit, hieroglyphicam potius et mythologicam notionem

tionem secutus, quam historicam et geographicam. Enim secundum *Plinium* Hist. VI, 30. vniuersa Aethiopum gens *Aetheria* appellata, deinde *Atlantia*, mox a Vulcani filio Aethiope *Aethiopia*. Sed praeterea *Iobus Ludolfus* in Historia Aethiopica L. I. C. I. recte notauit, Aethiopiam veteribus diuidi in Orientalem et Occidentalem, et Aethiopum nomen omnibus adusti coloris hominibus in Asia etiam commune fuisse, Aethiopiam igitur ab aliis in Indiam, et Indiam ab aliis in Aethiopiam Africae, sed Aethiopiam quoque Africae in Arabiam felicem porrectam esse. *Indi* igitur Aethiopibus fere comprehenduntur, et veteres fere omnes zonae torridae nationes, quarum nomen speciale ignorarent, Indos vocarunt, vt idem *Ludolfus* c. I. annotauit, qui et multa veterum loca retulit, vbi Indiae nomine Aethiopia propria comprehenditur. Peculiare tamen Indiae nomen est remotissimae regionis Eoae ab adustis hominibus habitatae, orienti soli proximae. Et istius Indiae elephantum in mythologia occurrunt. Videntur autem veteres India quoque, vt Aethiopia, regionem mortuorum intellexisse, vicinam soli orienti et quasi in luce prima albescente constitutam, vt deinde in Osiride et Baccho amplius exponetur. Est vero India quoque non auri tantum diues, sed et gemmarum pretiosissimarum.

§. CCXL. Vestes.

Vestitus et *vestes* gloriosum nouum corpus ex resurrectione adeptum in hieroglyphicis et mythologicis refertur videntur. Ita intelligimus *Pf.* XLV, 9. 10. et 14. Eoque forte Phoebus Apollo explicandus est, solus Deorum proprie vestitus.

§. CCXLI. Cuniculus.

Cuniculus sub terra habitat et meatus ducit, imprimis sub collibus. Est igitur symbolum in sepulcro habitantis. In regionibus autem mundi extremam versus Occidentem terminumque terrarum apte significat. Quae forte causa fuit, cur Hispania in numis antiquis cuniculo referretur. Nam et Hesperia dicta est et habita terrarum versus occidentem.

tem ultima. Plane *Gundlingius* nomen quoque Hispaniae ab Hebraico *Sapan* arcessit. *Catullus*:

Cuniculosae Celtiberiae filii.

Veneri facer cuniculus fuit, scilicet Libitinae.

§. CCXLII. *Crocodilus.*

Crocodilum refert Iablonskyus Typhoni dedicatum fuisse. Eum Nilus habet terra pariter ac flumine infectum, saturum semper cibo piscium. Eum quidem ad Orcum pertinere §. XLIX. ostendi. Sed restitutio corporis nulla inest, quin potius animarum quoque exitium continetur.

§. CCXLIII. *Hippopotamus.*

Hippopotamus quoque Typhonis signum est. Vid. Iablonsky Pantheon L. V. C. 2. De quo *Diodorus Siculus* ex mysticis sacerdotum narrationibus, a doctissimo Wesselingio, nescio an recte, notatus, scribit: *Fluviatilis cum sit et terrestis, interdum in imo aquarum fundo se exercens commoratur, noctu in terras, segetes et gramina depascitur.* Locum *Horapollinis* II, 20. quem nonnulli de verno tempore explicant, Io. Corn. a Pauw merito suspectum habuit et pro *ἀγρῶν* potius *φθόρων*, vel *ἀγρῶν*, legendum putavit, exitium, perniciem. Quia segetes depascitur, systema a restitutione corporum alienum continet. Vid. §. LXIX.

§. CCXLIV. *Magnes.*

Magnete ferrum trahi, veteres quoque non ignorarunt. De quo sub Claudiani nomine elegans epigramma superest. Sed omnino conferendus est hymnus *Orphicus*. An vis magnetis ad septentrionem directrix cognita veteribus fuerit, disputatur. Quod contra Fullerum Bochartus negavit. Quod si intellexerimus, Marte, quem Graeci *Areia*, seu *Ferrum*, appellant, septentrionem comprehendi, Fulleri sententia probabilis videtur. Ita enim perspicitur, cur in epigrammate Claudiani magnete et ferro Veneris coniunctio et Martis exhibeatur. Plane *Pausania* teste *Lacon*. III. *Magnetis* quoque appellati sunt, qui in Sipyli parte ea sunt, quae ad aquilones conuersa sit, quos refert super saxo, quod appellant *Coddini*, signum Matris Deam habere, omnium longe

longe antiquissimum. Habet sane a patria, ut *Lucanus* quoque scribit, nomen lapis Magnetis.

§. CCXLV. *Silex.*

Magneti *silecem* iungo, quae *religiosa* Claudiano dicitur, Matri Deum sacra. Ea fricta ignis scintillas edit, qua quidem in excitando igne adhuc utimur. Silice igitur in sacro sensu hieroglyphico vix aliud, quam futuram mundi conformationem et instaurationem intelligimus, quam §. CXC. proposuimus.

§. CCXLVI. *Tibiae.*

Dictis conueniens est, quod et pinus Matri Deum sancta esset, (§. LXXXVI.) et in sacris eius *tibiae* adhiberentur. Tibiarum quidem cantus lugubris habitus est, et in funeribus adhibitus, qui teneris inprimis manibus prodesset. *Stat.* Theb. VI, 121.

*Cum signum luctus cornu graue mugit adunco,
Tibia, cui teneros fuctum producere manes
Lege Phrygum moesta, Pelopem monstrasse ferebant
Exequiale sacrum carmenque minoribus umbris
Vtile.*

Plutarchus de Musica refert tamen, ex Graecorum sententia musicam ut ad omnia omnemque seriam actionem, vilem esse, ita inprimis ad bellica pericula. Quam ad rem alii tibiis usi sint, ut *Lacedaemonii*, qui composito agmine in hostem videntes, Castoreum carmen praecini tibiis instituerint et *Argiui* ad luctum Stheniorum tibiā adhibuere. Quod pertinet ex *Valerio Flacco* VI, 142. de Baccho;

et Eoae memoratrixque tibia pugnae.

Quod ex *Capite* de *Cabiris* plenius intelligetur.

§. CCXLVII. *Mandragora.*

Mandragora graue olens herba et soporifera est. Inde et *Lucianus* Hist. II. in sylua circa Somni urbem papauerum et mandragoras collocat, in quibus magna vis vespertilionum sedeat. Dicta quoque est herba *Promethea* ex sanie *Promethei* in Caucaso nata, qua effossa gemitus audiat. Vix igitur aliud sacro sensu quam cadauerum odorem refert.

§. CCXLVIII.

§. CCXLVIII. *Urbes et vici mortuorum. Corona muralis.*

De *corona murali* supra quidem §. CLI. tractavi. Ad hieroglyphicum autem intelligendum vsum hoc loco quaedam adiiciemus. Veteres scilicet in regione manium vrbes quoque posuerunt et vicos. Ita de Diana in hymno Homérico in Venerem exprimitur: *ei placuere arcus et in montiones, lucique umbrosi, iustorumque vrbs virorum.* Pindarus Ol. 9. *nec Pluto immotam habet virgam, mortalia corpora qua deducit cauum ad vicum morientium.* Id. Pyth. 9. de Cyrene et Phoebō: *Huic maritus venisti in hanc vallem, et eam transportaturus es super mare in eximium Iouis hortum, ubi eam ciuitati imperantem constitues, populum insularem ubi congregaueris in collem campis vtrunque cinctum.* Eo Nyssa vrbs pertinet ab Osiride in Indis condita, et quod Pallas Poliados nomen habuit, item Asgardum Septentrionalium et Troia et Aegyptiorum Thebae. Muris quidem cinctae vrbes contra malorum daemonum insultus. Vid. *Caput de Cybele et de Cabiris.* Lateritii quondam muri et domus constructionem ex materia concremata referunt. *Mena* vrbs apud Diodorum exstat. Eo arces quoque in vrbibus spectant editae. Thebae quidem ab Osiride *matris* cognomine insignita, posteris Diospolis dicta est, vrbs Iouis. Sed Saturni quoque vrbs refertur. Ita Paulus quoque *Hebr.* XII, 22. 23. de Hierosolyma coelesti. Quibus perspectis nihil conuenientius est, quam vrbe et vrbium patrona Ecclesiam intelligi, Soteris sponsam.

§. CCXLIX. *Hyperborei.*

De *Hyperboreis* multa apud veteres narrantur, quae sensum magis hieroglyphicum, quam historicum, prima certe origine, habent. Polus arcticus heroum inprimis et bellatorum post mortem sedes fuit. Vid. S. I. §. XLIV. et S. II. §. XXVIII. Hyperboreis igitur fabula omnino manes super boream et polum collocatos intelligit. In Argonauticis Orphi exstat; *inciditque in Oceanum, Cronium pontum vocant homines, Hyperboreum et mare mortuum.* Quis dubitet, regnum

regnum quoddam mortis intelligi, praefertim cum et Oceanus ita accipiatur. (S. II. §. XXXV.) Et fabulam subesse, *Herodotus* iam intellexit. Pertinet huc, quod *Sophocles* apud *Strabonem* latam *Orithyam* esse a *Borea* canit super mare vniuersum ad vltima terrae, ad fontes noctis, ad coeli aperturas et veterem *Phoebi* hortum. De hortis vid. §. LXXV. Ipsi *Hyperborei* feruntur ex veterum sanguine *Titanum* germinasse, et sub serena domo *Boreae* terram inhabitare. Feruntur iustissimi, neque bella neque iurgia mouentes et diutius, quam vlli mortalium viuentes, inprimis *Apollini* sacra facientes. Vid. *Gesnerus de Nauigat. extr. columnas Herculis Prael. II.* Manes igitur beatorum intelliguntur, non autem bellicosorum. *Diodorus* quidem insulam iis in Oceano assignat contra Celticam *Arctis* subiectam. Sed insulis quoque in hieroglyphicis et mythologicis beatorum contineri, §. XL. ostendi. Addit *Diodorus*, quod commemorent, *Lunam* ex ea insula ita conspici, vt parum a terra distet, et terrestres quosdam tumulos in facie repraesentet. Egregie autem ad confirmanda dicta pertinet, quod *Pindarus* tradit, afinorum hecatombas hyperboreas *Apollini* obtulisse. Quod §. CLXXXVII. eo explicauimus, vt in mentem psychosi vel alia restitutione animae pristinae conditionis memoriam retinerent, *Lethaeae* obliuionis ignarae. *Pindarus* quidem de hyperboreis ita quoque habet: *absque laboribus et pugnis habitant, euitantes ultricem Nemefin.*

§. CCL. Arcadia.

Arcadium et *Arcades* hoc loco merito subiungimus, quod quidem nomine arctoa coeli regio eiusque incolae beati intelliguntur. Inde apud *Valerium Flaccum* *Helice*, vrsa maior, *Arcadii astri* nomen fert L. I. v. 481.

Peruigil Arcadio Tiphys pendebat ab astro.

Sed apud eundem quoque V, 204. extat:

orte niuali

Arcados axe deae.

Arcas quidem dea vix alia quam *Calisto* viderur fuisse, *Lycæonis* regis *Arcadiae*, filia, ex qua *Iupiter* *Arcadem* genuit, eamque

eamque a Iunone in vrsam conuersam in sidus Vrsae maioris transtulit. Et Lycaone quoque lupo arctoam illam coeli regionem intelligi, in lupo explicauimus §. CXXXIV. Vnde et Vrsa maior Lycaonia dicitur. Quo amplius pertinet, quod in *Orphei* Argonauticis Cepheus, qui alias Aethiopiae rex dicitur, ex Arcadia ad Minyas sponte accessit, qui inter sidera quoque arctoa collocatus est. Quod si hoc loco assumimus, quae de asinis hyperboreorum §. CLXXXVII. et CCXLIX. explicauimus, asinorum quoque Arcadicorum nobilitas facile intelligitur. Arcadia igitur conditio quaedam post mortem quies vel et metempsychosis inprimis continetur, qua animae pristinae conditionis memoriam seruarent. Et ideo forte in *Orphei* Argonauticis *pecorosa* dicitur.

§. CCLI. *Senex.*

Senis consideratio, nobis quidem diu non intellecta, nequam obliuiscenda videtur. Et putamus quidem, iudicem subesse in mortuos. Omnino ex omnium populorum scitis constat, iudices seniores fuisse, morum peritos, qui apud Germanos quoque a vocabulo *Grau*, quod canum, vel certe subcanum significat, appellationem *Graven* acceperunt. Ex Iudaeorum certe moribus de eo plane dubitari non potest.

§. CCLII. *Sceptrum.*

Sceptrum proprie iudicis est, regis autem, qua iudicis. Vnde Minoi ius in mortuos dicenti *sceptrum* Homerus aureum dat, et Hieronis *sceptrum* Pindarus iustum vocat. Vid. *Feitbii* Antiquitates Homericae L. II. C. 4. Apud Germanos quoque *sceptrum* iudici assignatur.

§. CCLIII. *Clauis.*

Clauis ad obserandam et referendam ianuam pertinet, et in clausa potestatem signat; consequenter in mortuos quoque potestatem, et claudendos orco et reducendos. Nam portae inprimis regno inferorum tribuebantur, quae recluderentur, quanquam coeli quoque portae staturae sunt, et cuiusque regni, quemadmodum Orientales populi adhuc feruant.

regnum quoddam mortis intelligi, praesertim cum et Oceanus ita accipiat. (S. II. §. XXXV.) Et fabulam subesse, *Herodotus* iam intellexit. Pertinet huc, quod *Sophocles* apud *Strabonem* latam *Orithyam* esse a *Borea* canit super mare vniuersum ad vltima terrae, ad fontes noctis, ad coeli aperturas et veterem *Phoebi* hortum. De hortis vid. §. LXXV. Ipsi *Hyperborei* feruntur ex veterum sanguine *Titanum* germinasse, et sub serena domo *Boreae* terram inhabitare. Feruntur iustissimi, neque bella neque iurgia mouentes et diutius, quam vlli mortalium viuentes, inprimis *Apollini* sacra facientes. Vid. *Gesnerus de Nauigat. extra columnas Herculis Prael. II.* Manes igitur beatorum intelliguntur, non autem bellicosorum. *Diodorus* quidem insulam iis in Oceano assignat contra *Celticam Arctis* subiectam. Sed insulis quoque in hieroglyphicis et mythologicis sedes beatorum contineri, §. XL. ostendi. Addit *Diodorus*, quod commemorent, *Lunam* ex ea insula ita conspici, vt parum a terra distet, et terrestres quosdam tumulos in facie repraesentet. Egregie autem ad confirmanda dicta pertinet, quod *Pindarus* tradit, asinorum hecatombas hyperboreas *Apollini* obtulisse. Quod §. CLXXXVII. eo explicaui, vt in mentis psychosi vel alia restitutione animae pristinae conditionis memoriam retinerent, *Lethaeae obliuionis* ignarae. *Pindarus* quidem de hyperboreis ita quoque habet: *absque laboribus et pugnis habitant, euitantes vlticem Nemefin.*

§. CCL. *Arcadia.*

Arcadium et *Arcades* hoc loco merito subiungimus, quod quidem nomine arctoa coeli regio eiusque incolae beati intelliguntur. Inde apud *Valerium Flaccum* *Helice*, vrsa maior, *Arcadii astri* nomen fert L. I. v. 481.

Peruigil Arcadio Tiphys pendebat ab astro.

Sed apud eundem quoque V, 204. extat:

orte niuali

Arcados axe deae.

Arcas quidem dea vix alia quam *Calisto* viderur fuisse, *Lycaonis* regis *Arcadiae*, filia, ex qua *Iupiter* *Arcadem* genuit, eamque

eamque a Iunone in vrsam conuersam in sidus Vrsae maioris transtulit. Et Lycaone quoque lupo arctoam illam coeli regionem intelligi, in lupo explicauimus §. CXXXIV. Vnde et Vrsa maior Lycaonia dicitur. Quo amplius pertinet, quod in *Orphei Argonauticis* Cepheus, qui alias Aethiopiae rex dicitur, ex Arcadia ad Minyas sponte accessit, qui inter sidera quoque arctoa collocatus est. Quod si hoc loco assumimus, quae de asinis hyperboreorum §. CLXXXVII. et CCXLIX. explicauimus, asinorum quoque Arcadicorum nobilitas facile intelligitur. Arcadia igitur conditio quaedam post mortem quiera vel et metempsychosis inprimis continetur, qua animae pristinae conditionis memoriam seruarent. Et ideo forte in *Orphei Argonauticis* *pecorosa* dicitur.

§. CCLI. *Senex.*

Senis consideratio, nobis quidem diu non intellecta, nequam obliuiscenda videtur. Et putamus quidem, iudicem subesse in mortuos. Omnino ex omnium populorum scitis constat, iudices seniores fuisse, morum peritos, qui apud Germanos quoque a vocabulo *Grau*, quod canum, vel certe subcanum significat, appellationem *Graven* acceperunt. Ex Iudaeorum certe moribus de eo plane dubitari non potest.

§. CCLII. *Sceptrum.*

Sceptrum proprie iudicis est, regis autem, qua iudicis. Vnde Minoi ius in mortuos dicenti sceptrum Homerus aureum dat, et Hieronis sceptrum Pindarus iustum vocat. Vid. *Feitbii Antiquitates Homericae* L. II. C. 4. Apud Germanos quoque sceptrum iudici assignatur.

§. CCLIII. *Clauis.*

Clauis ad obserandam et reserandam ianuam pertinet, et in clausa potestatem signat; consequenter in mortuos quoque potestatem, et claudendos orco et reducendos. Nam portae inprimis regno inferorum tribuebantur, quae recluderentur, quanquam coeli quoque portae statutae sunt, et cuiusque regni, quemadmodum Orientales populi adhuc seruant.

SECTIO III.

DE

DIIS DEABVSQVE VETERVM
ET NARRATIONIBVS MYTHOLOGICIS.

CAPVT I.

DE

NEITHA AEGYPTIORVM, GRAECORVM ET
LATINORVM PALLADE MINERVA.§. I. *Neitha dicrum V. epagomenarum praefes.*

Neitham Aegyptiorum *diebus quinque epagomenis* praefedis-
disse, quibus memoriam creationis et salutis, sed instaur-
rationis quoque, inesse, in Sect. I. vberius ostendi, ex eo
primum colligitur, quod, quemadmodum Persae has quin-
que dies quinque fororibus assimilauerunt, quae solerent ne-
re et alias operas muliebres tractare, (S. I. §. XXIV.) ita E-
stathio teste Aegyptii Minervae sedentis simulacrum dedica-
runt, et *Prote, prima*, mulier quaedam Aegyptia sedens
texuisse fertur. Neque a vero abluere putat *lablonsky* in
Pantheo Mythico L. I. C. III. §. 10. lini textrinam Aegyptios
ad Neitham suam tanquam inuentum eius retulisse. Sed et
sacerdotes eius linigeri erant et ita appellabantur.

§. II. *Lanificii inuentrix et opifex.*

Graecorum quidem et Latinorum Minervae similiter
lanificium proprium fuit, cuius quoque inuentrix dicta est.
Diodoro Siculo teste *consarcinationis* praeterea *vestium* et *ar-*
chitectonicas magistra Minervae habita est. Eoque apud
Pausaniam *Poliadis* Minervae simulacrum pertinet viraque
manu colum tenentis; item, quod apud *Pausaniam* *Erganes*,
opifex, quoque nomen habet.

§. III.

§. III. *Explicatur.*

Quae quidem etsi ad conficienda rerum stamina referri possunt, tamen apte quoque ad laneas vestes in epagomenis post lapsum protoplastis institutas accommodantur. Vid. S. I. §. XII. Sed conferri praeterea oportet, quae deinde §. XXVIII. exposui.

§. IV. *Ovis ei sacra.*

Accedit autem, quod apud Aegyptios *ovis* quoque Neithae sacra fuit. Vid. *Iablonsky* Panth. Myth. L. I. C. III. §. II. Apud Graecos quoque sacra Mineruae ovis facta esse, ex Homero probatur in *Ant. Pictur. Hercul.* T. II. ad Tab. XII. Quod expectatae pacis et salutis rerumque instaurationis signum ea quidem causa in diebus epagomenis sub finem anni oblatum Deo esse, in Sect. I. §. XI. explicaui.

§. V. *Vulture signatur. Ecclesia continetur.*

Refert praeterea *Horapollo*, *vulture* apud Aegyptios et matrem rerum et aspectum et limitem et futurorum cognitionem et Mineruam signari. Vulturi autem dies V. epagomenas inesse, Sect. I. §. XXIII. ostendi. Assumenda quidem praeterea hoc loco sunt, quae de vulture in Sect. II. §. CLXVII. amplius exposui, et desiderium sanguinis mortisque Seruatoris et restitutionem ex morte, et lytrum solvendum quoddam, denique inprimis Ecclesiam, coetum fidelium, contineri.

§. VI. *Ei pentas sacra.*

Fuit insuper, ut S. I. §. XXIX. retuli, pentas Mineruae sacra, quae et *Salutis* et *sacrae* nomen tulit.

§. VII. *Mineruae festa.*

An festa Mineruae sacra quinque diebus olim constarent, non adeo liquet. Apud Romanos quidem quinquatria Mineruae sacra quinque diebus circa aequinoctium vernalis celebrabantur. Sed si Varronis auctoritas sequenda est, cui Festus et Gellius subscribunt, antiquitus in iis vnus tantum dies festus seruatus est, dies scilicet post quintum Idus Martii.

tii. Idus enim quondam in plenilunium incidit. Graecorum quoque Panathenaea primum quoque vna tantum die constituisse ferunt. Etsi autem forte quatuor reliquae dies festae non fuissent, tamen crediderim, religionem quandam illis infuisse, vt postea in festas dies conuersae sint. Mibi certe recipiendum non videtur, Pontifices et sacerdotes, qui in arcanis omnia habuerunt, contra rei sacrae rationem festum statuuisse. Accedit, quod Athenis Panathenaea maiora quinqueto quoque anno celebrarentur, vt Olympia et Eliaca Delphicaque, quibus dies V. epagomenae inerant.

§. VIII. *Diebus V. epagomenis praesedisse, amplius probatur.*

Omnino autem praeses Minerua quinque epagomenarum eo quoque apparet, quod quemadmodum Mercurius quinque illas dies per victoriam abstulisse fertur (S. I. §. XXIII.) ita Minerua quoque *αγγελια*, praedae actrix, dicta est, et quod sacri ei *digiti* quinque fuerunt. Vid. S. II. §. CCXVI. Accedit, quod apud Pausaniam capiti eius gallus infidet, de quo vid. S. I. §. XL. et quod mens et solertia, fortitudo atque ingenium mundi Martiano Capellae dicitur. Vid. S. I. §. XXVI. Vnde forte speculum quoque crystallinum eius venit, quo vsus esse Perseus in Medusa perimenda fertur. Neque enim specula magica ignorantur, neque observationes, quae in diebus V. epagomenis fierent. Conf. S. I. §. XXIV. XXVI.

§. IX. *Praeterea conuincitur, ex creatione mundi quaedam inesse.*

Atque ex creatione mundi Mineruae primitus certe quaedam inesse, praeterea non vno argumento conficitur. Fani quidem inscriptio Mineruae Saitani a Plutarcho et Proclo traditur haec: *Ego sum omne, quod extitit, est et erit, meumque pepulum nemo adhuc mortalium detexit.* Addit Proclus; *fructus, quem peperit, fuit sol.* Et Plutarchus quidem Neithae nomen explicat; *Veni a me ipsa.* Iablonskyus autem in *Panttheo Aegyptiorum* L. I. C. 3. et illud ostendit, vni in Aegyptiorum lingua dici, *venire*, et praeterea Neith significare et *antiquum*, et *olim*, et *a principio*. Sed Plato

in quoque Dea haec quaedam opifex, inuisibilis simul et visibilis, dicitur. Quo et *Erganes* nomen pertinere potest apud *Pausaniam*. Inprimis autem notatu dignus locus *Apuleii* est *Metam.* XI. vbi rerum *Natura* parens, seculorum progenies initialis, prima coelitum ita fatur: Me — *Autochthonos Attici Cecropiam* nominant *Mineruam*. Pallam autem eiusdem Deae ita describit: et quae longe longeque etiam meum confutabat obtutum, palla nigerrima, splendescens atro nitore, quae circumcirca remeans et sub dextrum latus ad humerum laeum recurrens, umbonis vice, deiecta parte lacinae, multiplici contabulatione dependula, ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter conflatuabat. Per intextam extremitatem et in ipsa orae pluitie stellae dispersae coruscabant; earumque media semestris luna flammeos spirabat ignes. Nigerrima quidem palla ad tenebras ex *Mosaica* narratione abyssio incubantes non incommode refertur. Semestris autem luna plenilunium ostendit.

§. X. *Oleae inuentrix et salutis procuratrix.*

Ad Salutis autem promissae expectationem illud quoque pertinet, quod Graecis *Minerua oleae inuentrix* dicta est, quam in certamine cum *Neptuno* produxit. *Olea* autem perduratio et sanatio continetur. (S. II. §. XC.) Sed et si alias *Aegyptii* *Mercurio* oleae inuentionem tribuerunt, tamen *Sais* quoque vrbs *Aegypti*, *Neithae* sacra, ab oleo nomen tulit, quamvis ista praesertim regio *Aegypti* ferax olei *Iablonskyo* notante, non fuerit. Salutem autem mortuorum inprimis intelligi, *Silius* quoque III, 324. significat his verbis:

Inuento primam Libyen perfudit oliuo.

Libya autem regio mortuorum refertur. Vid. S. II. §. XXXVII. Sed vulture quoque, quod *Mineruae* signum *Aegyptiacum* §. V. retuli, et lytrum pro mortuis et misericordia continetur.

§. XI. *Index post mortem.*

Iudicium autem post mortem *Minerua* comprehendi, sed benignum, ex multis conuincitur. Nam primo quidem, *Strabone* teste, vetustiores *Mineruae* statuae sedentis plerumque

que figuram expreſſerunt, vt Aegyptii quoque cuſtodierunt. Et Polias Minerua, vel prima, quae Athenarum quoque tutrix fuit, in folio ſedens apud *Pauſaniam* refertur, vtraque manu colum renens. Seditis autem figura iudicem ſignat. Vid. S. II. §. CCXXV. Quam in rem ex *Pauſaniae* Atticis adiicio, in veruſtiſſimis Poliadis Mineruae donariis fuiſſe *leſticariam ſclam* compactilem, Daedali opus. De leſtica, ſepulcri ſymbolo, vide S. II. §. CCIII. Sed *Lucianus* quoque in *Piſcatore* iudicium de reuiuſcentibus in veſtibulo Mineruae collocat. In fragmentis autem *Diodori Siculi* Minerua a Ioue ex Themide vxore profeminata dicitur. Accedit *Tritogeniae* nomen, et quod *triangulum* ſacrum ei fuit, adeo vt Pythagoras inuento theoremate illo percelebrato taurum ei ſacrificauerit. Vid. S. I. §. XXXVII. Sed eodem vultur quoque Mineruae ſacra refertur. Vid. S. II. §. CLXVII. Quam obrem nec mirabimur, cur *Ophthalmitidos*, oculatae, nomen tulerit. Vid. S. II. §. LXIV. Quamquam hoc nomine et corporis Seruatricis continetur. Et forte ideo quoque *ſpeculum* Mineruae tribuitur ad ſcientiam et perſpicacitatem ſignandam iudicis et repraeſentationem factorum conſcientiae obiectorum. Vnde Athenis in Areopago ara Mineruae poſita fuit, et Minerua iudiciis iſtis capitalibus praefuit, quae noctu fierent. Eſſi autem Minerua Eccleſiam potiſſimum intelligimus (§. V.) tamen Eccleſia quoque ſecundum Paulum a Seruatore in iudicandi quaſi conſortium recepta eſt. Et ita in *Articulis Schmalcaldicis* expreſſum extat; *Eccleſia ſummum et vltimum appoſuit iudicium.*

§. XII. Iudicium mite.

Sed mite iudicium in Minerua intelligitur, quae facile veniam daret. Id quoque vulture ſignari, §. X. obſeruauimus. Vnde Oreſtes parricidii accuſatus Athenas profugit Mineruaeque ſupplex factus in Areopago cauſam dixit, accuſantibus furiis. Plane Minerua in his iudiciis vltimi ius calculi ſibi vindicabat, ceterorum iudicium calculis aequandis. Vnde *calculi Mineruae* nomen ſupereſt. Vid. *Ioh. Henr. Boecklii diſſ. de calculo Mineruae.*

§. XIII.

§. XIII. *Minerua Arcina, Arcia.*

Haud incommode hoc loco de *Arcina* Minerua Orphei, vel *Arcia* Pausaniae explicatur. Apud *Orpheum Argon.* 31. ita extat: *καὶ ἀγρινὺς νύκτος Ἀθρινῆς.* Quod *Gesnerus* vertit: *Arcaeque Mineruae noctes*, ipse autem de sacris Eleusiniis explicat, quae noctu fierent. Substituit quoque pro *ἀγρινῆς*, quod editiones omnes seruant, ex Pausania *ἀγρινῆς*, *Ariae*, *Arcae*, quod vocabulum *Frid. Sylburgius*, Pausaniae interpret, *deprecatrix* vertit, sed, ut nobis videretur, parum idonee. Existimamus potius, *Arciam* Mineruam vel *Arcinam* non aliam esse, quam Martiam, vel quae *Martialis* et *Martis* soror dicitur, cuius aram Orestes iam absolutus dedicauit, de qua in superiore §. XII. exposuimus. Nam et *Arcopagus*, iudicii locus, Martis vicus fuit, et nomen indetulit, et Mars iisdem iudiciis capitalibus nocturnis, ut *Minerua* praefuit. Praeterea de Martis et Mineruae similitudine in Capite de Marte plenius dicitur. Sed *Orpheus* quidem clementem iudicem in mortuos intelligit.

§. XIV. *Sedes in polo Arctico.*

Sedes autem Mineruae in polo arctico videtur fuisse, ubi mentes absolutorum reciperet. Vnde apud *Pausaniam Po-las* Minerua, dea Athenarum tutelar, polum capite gestauit, et secundum *Macrobiū* Minerua summum aetheris cacumen acceptum est, *Arnobio* autem teste aetherius quoque vertex et summitatis ipsius summa habita est. Quo pertinet, quod apud Aegyptios vultur, Mineruae signum, ex borea concipere dicitur. Vid. S. I. §. XXIII. et S. II. §. CLXVII. Idque amplius eo illustratur, quod Aegyptiorum Minerua superius coeli hemisphaerium secundum *Horapollinem* tenuit, inferius Iuno. Quod quemadmodum placitis veterum conueniat, vide S. I. §. XLIV. et S. II. §. XXVIII.

§. XV. *Mineruae fulmen.*

Ex aurora quidem boreali fulmen Mineruae intelleximus. Extat apud *Lucanum* I. aurorae borealis elegans descriptio talis:

Arden-

*Ardentemque polum flammis coeloque volantes
 Obliquas per inane faces. —
 Fulgura fallaci micuerunt crebra sereno,
 Et varias ignis denso dedit aëre formas.
 Nunc iaculum longo, nunc sparso lumine lampas
 Emicuit coelo: tacitum sine nubibus vllis
 Fulmen et Arctois rapiens e partibus ignem
 Percussit Latiale caput.*

Iouis aliquando rapidum iaculata e nubibus ignem dicitur.
 Sed hoc proprium eius fulmen non fuit.

§. XVI. *Eius sedes Helice.*

Annon Phoeniciae deae *Helice*, nautarum apud Phoenices signum, assignata fuerit, tentari potest. In hymno quidem Homérico in Venerem Minerua docuisse viros terrestres dicitur facere plaustra et currus varii aeris. Sed *Helice* quoque et *Cynosura* plaustri nomen tenent. Praeterea Martis conuenientia idem probabile efficit, de quo Caput de Marte assumendum est. Neque stellae apud *Apulium* in extremitate pallae et in ipsa orae planitiae dispersae coruscantes in dea arctoa aliae intelligi possunt, quam *Helice* vel *Cynosura*. Accedit autem, quod *luminis ministra* et *lucernarum modulatrix* Minerua dicta est, vt *Arnobius* L. IV. refert.

§. XVII. *Vrbium patrona.*

Minerua autem manibus, vel animabus defunctorum a daemonum malignorum impetu tutam sedem tribuit, quales *vrbes* sunt, muris contra hostium insultus munitae. Vnde *urbium patrona* in hymno Homérico dicitur, et apud *Pausaniam* Minerua Polias urbana occurrit. De quo quidem in hymno Homérico in Vulcanum ita extat:

*Qui cum Minerua caesia oculis praeclara opera
 Homines docuit in terra, qui antea scilicet
 Antris habitabant inter montes, veluti ferae,
 Nunc vero per Vulcanum artificio celebrem opera docti
 Facile acuum, integrum (consummatum τελεσφορον)
 in annum*

Quieti degunt in suis aedibus.

Ex

Ex quo venit, vt et Athenarum dea tutelar *Polias* *Minerua*, et Romanis *Palladium* sacrum esset. Seruabatur autem *Palladium* in arce. Vnde *arcium potens* *Minerua* visa est. Sed Ecclesia quoque in Sacra Scriptura Hierosolymae nomine venit.

§. XVIII. *Minerua armata.*

De armata autem *Minerua* nunc exponendum est. Et *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum Mythico L. I. C. 3. probauit, Neitham quoque Aegyptiorum bellorum patronam habitam esse, et victricis nomen tulisse. *Mineruae Victoriae* templum *Pausanias* quoque refert. Sed praeterea apud omnes fere gentes *Minerua armata* et hastata efficta est, adeo vt tertia inprimis *Minerua*, Cicerone teste, princeps belli et inuentrix haberetur, aegidemque ferret, armata quoque et hastata ex capite Iouis dissecto eiusque cerebro prodierit. Et putamus quidem, ideo armatam esse, vt daemones malignos repellat et animas defunctorum tueatur et omnino securas efficiat. Procul dubio illa quoque pugna lucis et tenebrarum ex diebus epagomenis inest, quae Seruatorem respiciat, de qua S. I. §. XXVII. tractaui. Scilicet effatum diuinum de continuo bello inter draconem et mulierem ad Adami posteros manauit omnes. Et plane in bello contra Typhonem *Minerua* in coelo sola cum Ioue restitit. Fertur quoque gigantem *Pallantem* interemisse, et *Orpheo* delectrix gigantum dicitur. Sed ecclesia quoque in *Cantico Salomonis formidabilis, vt exercitus*, exhibetur.

§. XIX. *Minerua equestris.*

Quamobrem nec mirabimur, cur et *Hippias, Equestris*, *Minerua* dicta sit, et cur in Panathenaeis quoque *Mineruae* certamen equestre obtinuerit. Ad quem locum assumenda sunt, quae S. II. §. CLXXX. in equo explicaui. Quarta quidem *Minerua* secundum Ciceronem quadrigarum inuentrix fuit. Ac ne id quidem ab Ecclesia militante alienum est.

§. XX. *Aegis.*

In armatura eius *aegis* recensenda est. Et secundum Cretensium quidem narrationem apud *Diodorum Siculum*
L. III.

L. III. C. 69. Minerua Tritonia aegidem, terribile terrarum monstrum, necauit, cuius corium pectori suo offudit. Ad-
dit Diodorus, monstrum horrendam e ricu flammaram vim
expirasse. Cui quidem narrationi Seruatoris de cacodaemo-
ne victoriam subesse putem, in cuius communionem Eccle-
sia venerit.

§. XXI. *Virgo.*

De *virginis* nomine, quod Minerua peculiariter habet,
quaedam S. II. §. CCXXXVIII. iam exposui, ostendique
praesidem animarum intelligi, in tenebris quidem moris
constitutarum, sed nuptias et in lucem reditum expectan-
tium, purarum autem mentium castarumque. Ex quo con-
cludo, Minerua concubitum post mortem animarum nullum
contineri. Idque non multum confirmatur ex iis, quae
Pausanias in Phocicis de templo Mineruae Cranaeae refert,
sacris eius praesse aliquem, qui ex numero impuberum de-
ligatur, providere vero religione summa, ut eo munere se
abdicet prius, quam pubescere incipiat. Cuius quidem deae
simulacrum Polyclis filii eo habitu effecerunt, ut in pugnam
vadere videatur. Clypei autem eadem forma fuit, quae
clypei Mineruae, quae apud Athenienses Virgo dicebatur.
Neque vero nos mouere debet, quod prima Minerua Vule-
canum maritum habuit, ex quo Apollinem genuit. Nam et
Diana et Proserpina ex Ioue liberos susceperunt, virginis
autem et puellae nomen non amiserunt. Quod quidem col-
lato Capite de Apolline plenius intelligitur. Nihil plane
hic quoque commodius videtur, quam coetum iustorum
ecclesiam, intelligi, in sepulcro adhuc constitutam, sed in
lucem egressum nuptiasque cum Seruatore expectantem.
Conf. S. I. §. XXX. Sed eadem, etsi nupta, pura castaque
intellecta est. Vid. S. II. §. CCXXXVIII.

§. XXII. *Peplum.*

Quamobrem nec mirabimur, cur induta *peplo* Neitha
Aegyptiorum et Minerua appareat, qui virginum habitus
fuit. De quo §. IX. retuli. Et continetur quidem alius quo-
que habitus, nondum reiectus. Vnde in fani Saitani inscrip-
tione expressum est: *meumque peplum nemo adhuc mortu-*
lium

hum detexit. Putamus autem, eo quoque habitu Ecclesiam signari, virginem adhuc reconditam, cuius habitus futurus reiectus nondum sit. Athenis peplum Mineruae velum nautis fuisse, *Io. Meursius* in Panathenaeis obseruauit. Navigatione autem statum post mortem animarum contineri, S. II. §. XLII. ostendi.

§. XXIII. *Noctua sacra et cornix.*

Cur noctua ei sacra esset, S. II. §. CLXXI. explicare tentauim. Forte autem acerrimus noctuae in tenebris visus et oculorum acies quoque in causa fuit, cur Mineruae iudicium assignaretur. *Cornice*, quae antea dedicata ei fuit, vita quaedam longissima comprehenditur. Vid. S. II. §. CLXXIII.

§. XXIV. *Glaucopis.*

Subiungo illud, quod *glaucis oculis* Minerva fingitur et *glaucopis* dicitur, quasi marina dea, dea iudex in mortuos. Ita *Offianus* Bardus quoque multos heroes caecis oculis refert, *blue eyed*.

§. XXV. *Littorea.*

Papinio Statio *littorea* Pallas dicitur. Quod quidem secundum ea, quae S. II. §. XXXVI. explicauim, ad conterminum mortis et vitae pertinet.

§. XXVI. *Septenarius numerus ei sacer.*

Cur *septenarius* numerus, ut Martis, ita Mineruae et Tritogeniae et Erganes et Glaucopidis et Criseos, iudicii, nomen habuerit, quaeri possit. Possit quidem a septentrionibus arctois eius rei causa arceri. Vid. §. XVI. Adiciamus autem, quod hoc numero pax continetur et expiatio. Vid. S. II. §. LXVI.

§. XXVII. *Restitutio corporum ex terra.*

Sed tamen praeterea Minerva restitutio ex terra in meliorem formam corporum continetur. Inde *taurus* ei gratum sacrificium fuit, symbolum ex terra restitutionis. Quo quidem symbolo ex prima institutione Seruator intellectus videtur,

tur, qui, in terra conditus, restitutionem ex sepulcro efficere. Vid. S. II. §. CXX. Eodem *scarabaeus* referendus est, qui cum vulture apud Aegyptios, teste Horapolline, Mineruae signum fuit. Vid. S. II. §. CXXIX. Et ideo quidem *consecrationis* quoque *vestium* magistra dicta est. Vid. S. II. §. CCXL. *Lanificiorum* quoque habita est inuentrix et ali- quando utraque manu *colum* gerit (§. II. sq.). Idemque *peplo* contineri putem, ut eo aliquando resecto splendida vestis appareat.

§. XXVIII. *Iustorum in solem translatio.*

In splendidum autem corpus repositos iustos Minerua in solem duxisse videtur. Inde fani Saitani inscriptio habet: *fructus, quem peperit, fuit Sol*, (§. IX.) et ex Minerua prima et Vulcano primus Apollo genitus esse dicitur. Herculem quidem in concilium deorum introduxit.

§. XXIX. *Rerum instauration.*

Hoc amplius felix rerum instauration et annus quidam magnus instaurationis Minerua comprehenditur, qui cum plenilunio aequinoctii verni incidat. Nam ideo quidem, *Iablonskyo* observante, signum *arietis coelestis*, veris principium; sacrum ei apud Aegyptios fuit. Conf. S. II. §. CXVII. Et veteres fere omnes anni instaurationis principium in aequinoctium vernum collocarunt. Conf. S. I. §. XLI. XLIII. Atque de isto quoque plenilunio semestrem lunam apud *Apuleium* in Mineruae palla intelligo, flammeos ignes spirantem. Ex quo et plenissime intelligitur, cur *architectonices* magistra et *Ergane*, opifex, Minerua dicta sit.

§. XXX. *Instauration ex igne coelesti.*

Instauration autem et nova fabricatio ex igne aethereo et coelesti intellecta est, conuenienter quidem iis, quae de conflagratione mundi S. I. §. XLII. exposui. Inde, quod in Capite sequenti explicabitur, Vulcanus Mineruae cooperarius dictus est, ambo autem eiusdem naturae habebantur, et *Hephaestiae* quoque nomen, *Vulcaniae*, Minerua tulit. Eustathio Minerua signum videtur ignis aetherei. Ex quo illud

illud quoque perspicitur, cur perpetuo igne coleretur. Nam et Romae in templo Vestae Palladium perpetuo igne colebatur. *Statius Theb.* II, 739.

Peruigilemque focis ignem longaeua sacerdos Nutriet.

Conf. *Barthius* ad eum locum *Statii*. Eodemque faces in Panathenaeis spectare videntur. Sed ita semestris quoque luna apud *Apuleium* in palla Mineruae inter stellas media, et flammeos ignes spirans, plenissime intelligitur.

§. XXXI. *Numerus nouenarius.*

Ad reuiuiscendi quidem statum illud quoque pertinet, quod numerus *nouenarius* Mineruae facer esset. Quod in *Capite VIII.* de Cerere §. XVIII. amplius explicaui. Conf. S. II. §. XIV.

§. XXXII. *Clauigera.*

Minerua *clauigera* quoque fuit. Vid. *Chr. Gottl. Schwarz de Diis Clauigeris* §. II. Quod forte urbium in primis patronae conuenit, sed forte et coelum referanti. In visione tamen ecclesiae dici possit, munus doctorum intelligi, ut ex doctrina Iudaeorum viri docti clauis coeli exponunt.

§. XXXIII. *Dea sapientiae.*

Quod si ea perpendimus, quae hucusque de Minerua obseruata sunt, non mirabimur, cur in primis *dea sapientiae* habita sit. Quod sapientiae munus Paridi quoque in certamine de aureo pomo obtulit. Scilicet Ecclesia, quae Minerua comprehenditur, sapientia verbi diuini continetur.

§. XXXIV. *Tibiae.*

Cl. *Winkelmanus Palladem Musicalem* in Commentatione de Allegoriis refert, duabus *tibiis* canentem. Tibias quidem ad bellica pericula Graecis utiles visas esse, S. II. §. CCXLVI. ostendi. Ex quo concluditur, Palladi praesertim primae, tibiae non adeo repugnasse. Mythologi quoque aiunt, tibiae a Minerua fuisse inuentas lugubres, abiecissem autem, cum eas inflaret, seque in lacu vidisset, et oris turpitudinem tumoremque vidisset. Ita quidem *Natalis Comes* tradit.

tradit. Forte igitur alii existimarunt, tibiis non opus esse Mineruae ad bellica pericula, quae capite Gorgoneo omnes protegeret.

§. XXXV. *Tritonia, Tritogenia.*

Videamus autem de *Tritonia* Minerua vel *Tritogenia*. Minerua quidem Tritoniae nomen inde tulit, quod vel Tritonide palude vel ad amnem Tritonem fontemue nata sit. Amnes quidem Tritones plures recensentur. Palus autem Tritonia, Oceano vicina, apud Libyam collocatur, terrarum primam et proximam coelo, ut *Lucanus* Pharf. IX, 351. expressit, qui adiecit:

*Quam iuxta Lethon tacitus praelabitur amnis
Infernis, ut fama, trabens obliuia venis.*

Oceanus et Libya regionem mortuorum signant, (S. II. §. XXXV. et XXXVII.) paludes autem et itagna materiam primam et Chaos, sed defunctorum quoque statum quandam, quasi in primum chaos redissent, et parum felicitatis (S. II. §. XLVII.) paludes Strygias. *Diodorus* paludem a fluuio quodam Tritone, qui in illam se infundit, nuncupatam esse, scribit. Fluuiis quidem vita signatur. (S. II. §. XXXIII.) Amnis igitur Triton viuificus est, etsi palus conditionem parum felicem referat, quae subeunda primum mortuis antequam meliorem sortem accipiant. Obliuia autem *Lucanus* Lethaea intelligit, quae animae in vitam rediturae portarent. Quos *Virgilius* *securos latices et longa obliuia* vocat. Cuius quidem origo famae in obliuiis noxarum omnium collocata esse videtur per Seruatorem paratis.

§. XXXVI. *Cerebro Iouis nata.*

Tertia Minerua ex cerebro Iouis et capite in duas partes dissecto hastata et armata prodiit. Vbi quidem *Lucianus* tradit, Vulcanum Ioui grauido caput dissecuisse. Sed secundum alios ea nata Vulcanus infans Iunoni de manibus percussus et in aequora prolapsus est. Eam Pythagoraei, *Plato* *archo* teste, *triangulum aequilaterum* vocant. Fuit autem ut *Cicero* scribit, princeps belli et inuentrix. Quod nunc Ecclesia fidelium subest, ex ratione diuina, Christo, quatenus enata, dici potest, Mineruam in iis, quorum animae in po-

lo arctico collocarentur, sensum doloris omnem abstulisse. Nam vt *Macrobius* Saturn. IX, 9. exponit, cerebrum sensus doloris expers est. Caput autem Iouis de eodem polo commode explicatur.

§. XXXVII. *Proles Iouis vnigena.*

Inde autem venire puto, quod in *Orphei* hymnis *μυρογενής, vnigena*, magni Iouis veneranda proles dicitur. Salmone quoque in Cantico ita habet: *Sed vna est columba mea.*

§. XXXVIII. *Mas et foemina.*

Ceterum et Aegyptiis et aliis gentibus, sed *Orpheo* quoque, mas et foemina habita Minerua est, et ideo Aegyptii vulture eam et scarabaeo signarunt. Vultures enim omnes foeminini generis habuerunt, masculini scarabaeos. Vultum item trucem et virilem prae se fert. Maribus quoque et foeminis post mortem praesedit.

§. XXXIX. *Praedatricis nomen.*

Postquam plenius ostendi, coetum iustorum, ecclesiam, Minerua contineri, multo facilius *praedatricis, ἀγελείας*, cognomen intelligitur, quod §. VIII. nondum plene explicui. Meminerimus, Seruatorem ipsum in sacra Scriptura praedae abactorem et distributorem dici, et quidem in triumpho. Loca Noui Testamenti non incognita sunt. Sed nec ex Veteri Testamento testimonia in eam rem deficiunt. Ita *Ies. LIII, II.* extat secundum Vulgatam; *et fortium diuidet spolia.* Leo Iudae expressit; *cum fortibus diuidet spolia.* Omnis autem huc pertinet locus *Ies. IX, 6.* vbi aeternitatis pater ex nozione vocum commodius forte exponetur; *pater praedae, spolii*, qui inter prolem suam spoliū diuidit. Minerua autem eiusque nomine accepta Ecclesia praedatrix dicta est, quia in societate Seruatoris praedam reciperet.

§. XL. *Antricolona.*

Orpheo quidem Minerua *antricolona* quoque dicitur, *αντροδιαίτος*. Antro sepulcrum refertur. (S. II. §. LIII.) Ecclesia igitur intelligitur, adhuc in sepulcro habirans. Quamquam

quam Cel. Ruhnkenius et Gesnerus eum locum in hymnum Mineruae aliunde translatum putant.

§. XLI. *Pacis datrix.*

Sed in hymno Orphico *pacis* quoque *datrix* effertur. Quod quidem Ecclesiam per Seruatorem pacis distributorem ostendit.

§. XLII. *Medusae caput.*

Videamus de *Medusae Gorgoniae capite*, quod a Perseo amputatum Minerua et pro aegide et pro scuto gessit. Et apud *Orpheum* ipsa quoque *Gorgonitricida* appellatur. Illud constat, Medusae caput anguiferum effingi, pro cornu draconum iubis vel serpentibus circumdatum, obruentes autem in lapides conuertens. *Valerius Flaccus Arg. VI, 396.*

*Aegidatum primum virgo spiramque Medusae
Ter centum saevis squalentem sustulit hydris.*

et v. 175.

borrentem colubris vultuque tremendam

Gorgoneo, nec semineces ostendere crines.

Secundum quosdam ipsa capita Gorgonum draconum fuerunt. *Apollodorus* his sororibus dentes praelongos, ut suum, tribuit, alii, ut aprorum, sed *Aeschylus* dentem vnum. De illo vix ambigitur, conuersione in lapides mortem et exitium contineri, ut animae intra tumulos lapideos versaretur, in coelum et astra minime receptae. Vnde apud *Pyth. X.* Perseus Medusae capite lapideam insularum mortem attulisse dicitur, et *Aeschylus* in *Prometheo*;

nec unquam has intuetur lumine

Phoebus diurno, Luna nunquam respicit.

Eoque pertinet locus Orphei in *Coralio*:

*Huius etiam quamvis mortuae adspectus perniciosus erit
Et terribilis Plutonis nigram in domum descendere*

Multis fatale fuit ab occisa et mortua.

Pallas monstrum hoc per *Perseum* deleuit, sed capite eius ad exercendam iram suam vitur, ut impios ipsa ad orcum releget. Plane ab ecclesia remoti impii iram diuinam ferunt. Et *Minerua* in hymno *Orphico* quoque malis terribilibus sistitur.

§. XLIII. De corallo.

Ex cruore autem Medusae extinctae coralli planta petrefacta extitit, quae apud *Orpheum* Lap. XV. Gorgonibus accommodatur, et colorem dicitur ex sanguine habuisse rubrum. Et ita *Plinius* quoque Gorgoniam gemmam accipit. Ei contra daemones malignos post mortem magna vis data est, ut in hymno Orphico Lap. XV. extat:

Facultatemque ipsi indidit immensam praedatrix Minerva

*Homines seruandi miseram fugam ingredientes,
Quam longam ingressus viam si illud secum habuerit,
Aut ingressus sit mare diuū bene compacta in naui.
Etenim Martis celerem hastam furentis,
Et homicidialē iram effugere praedonum,
Et canum Nerea turbulentum euitare,
Egregia coralli vis hominibus dare potest.*

Plinius autem ex huiusmodi forte traditione scribit; Gorgoniam gemmam, corallium, maria emollire et fulminibus Typhonique resistere. Sed ista narratio ex eo manasse videtur, quod paulatim cruor omnis vim expiandi acciperet.

§. XLIV. Pegasus.

Secundum alios quidem ex Medusae sanguine *Pegasus* euolauit alatus, quo vectus *Bellerophon* Chimaeram, aliud terrae monstrum, interemit.

§. XLV. Minerva capta.

Mineruae Captae cognomen apud Romanos inuestigatu difficile est. De quo apud *Ouidium* in Libro III. Fastorum coniecturae extant. A capiēdo quidem sumtum videtur, propterea quod Vestales quoque virgines caperentur. Ecclesia assumpta facilius illud intelligitur, quae sibi quasi propria a Seruatore capta est et sub manum eius redacta.

§. XLVI. Iunioribus Mineruis instauratio ex igne coelesti non continetur.

In iuniore autem *Minerva*, praesertim illa, quae ex *Iouis* cerebro nata dicitur, Graeci immutasse quaedam videntur,

tur, sed Romani quoque et Hetrusci item. Vnum quidem illud videtur, quod instauratio mundi non ex aethereo igne, sed ex terrestri assumeretur, ex centro forte terrae, vt ex Capite de Vesta intelligitur. Et ideo Minerua illa nata Vulcanus infans dicitur Iunoni matri de manibus in aequora cecidisse, et cum Minerua et Vulcano Prometheus Athenis eodem templo cultus est. Quod in Capite de Vulcano amplius exponitur. Ex quo conficiebatur, humana quoque corpora eodem igne purgata instaurari.

§. XLVII. *Mentes tantum sub tutela eius remanserunt.*

Ex eo autem, quod Mineruae ipsi nihil terrestre inesse, illud amplius conficiebatur, mentes tantum sub tutela eius restitisse, donec vel corpus reciperent, vel, vt Hercules, in concilium deorum introducerentur.

§. XLVIII. *An idem corpus redderetur.*

De illo quoque dubitari potest, an in iunioribus Mineruis animae idem corpus reciperent. Veri perquam simile videtur, quod Pythagorae, cultori Mineruae, placuit, animas iustorum in alia corpora humana, temporis quodam spatio expleto, transiisse. Alias vero metempsychosis in Minerua non intelligitur, sed iniustos in lapides conuertere, vt perpetuo sepulcro tenerentur.

§. XLIX. *Ab vna Mineruarum restitutio in corpus abest.*

Sed nec illud a veri specie abhorret, quod ex Capite de Hercule perspicitur, quem in concilium deorum Minerua introduxit, quandam iuniorem Mineruam extitisse, a qua in corpus restitutio omnino abesset. Nisi quidem id ad solum Herculem pertinuit.

§. L. *Errorres maritimi.*

Illud quoque in Tritonia inprimis Minerua obseruari, errores post mortem receptos esse animarum maritimos et nauigationes, donec ad destinatum locum peruenirent. Quod quidem ex Argonautarum et Vlyssis erroribus colligitur. Sed comes Pallas fuit et pericula abegit.

§. LI. *Cultus Mineruae damnabilis.*

Adstruxisse quidem illud videmur, Minerua primum Ecclesiam et principio quidem in connubio cum Seruatore intellectam esse. Sed imaginis istius Ecclesiae in diuinum honorem eleuatio Seruatoris et supremi Numinis honori omnino repugnauit.

CAPVT II.

DE

VULCANO AEGYPTIORVM PHTHAH,
ET CNVPHO; ITEM DE PROMETHEO.§. I. *Vulcani cum Minerua conuenientia.*

Vt vulture et scarabaeo Mineruam Aegyptii, ita *scarabaeo et vulture* Vulcanum signarunt. Vid. *Horapollo* I, 13. Athenis quoque vnum et Vulcani et Mineruae templum fuit; et *Plato* in *Critia* scribit, Vulcanum et Mineruam communem habere naturam et ex eodem esse patre. *Augustinus* in Ciuitate Dei Vulcanum cooperarium Mineruae appellat, et in *hymno Homero* Vulcanus cum Minerua plurima mortales docuisse dicitur. Fertur quoque Mineruam Vulcanus tam perditte amasse, vt prope violarit; et secundum *Ciceronem* ex prima Minerua et Vulcano primus *Apollo* natus est.

§. II. *Quid Vulcano contineatur.*

Quemadmodum igitur Minerua dies quinque epagomenae et extremus anni mensis sacer, praeterea autem omnia comprehenduntur, quae diebus istis et mense insunt, veluti creationis primitiae et post mortem inprimis iudicium diuinum et generis humani Seruator, pacis arbiter et salutis, dominus orci et resuscitator, cuius imperium est in malignos daemones, corporum et mundi ex igne instaurator: ita Vulcanus talis intelligitur. Atque omnino sub Vulcano Seruator mundi promissus lateret, diuinus, et *ratio diuina*, quasi verbum

bum rationale, sed in statu quodam depressionis, nondum in coelum sublatus. Nam et *Phthas* Aegyptiis *opifex mens* fuit, et secundum Iablonskyum nomine suo *decernentem omnia, ordinantemque* significat; et *Cneph*, vel *Cnuphis*, qui Iablonskyo cum Vulcano idem habetur, *Agathodaemonis*, boni daemonis, nomen habet. Scarabaei quidem symbolum S. II. §. CXXIX. explicavi, ostendique, et mensis anni extremum manibus sacrum inesse et ex terra restitutionem productionemque, inprimis ipsius Seruatoris ex sepulcro rediuiui. Quod si *Onuphis* nomen, ut *Iablonskyo* ferè videtur, cum *Cnupho* idem est, quod Aegyptii *tauris* quibusdam sacris imposuerunt, secundum ea, quae S. II. §. CXX. rimatus sum, denique Seruator mundi in sepulcro inprimis intelligitur, sed idem resuscitator, et mortuorum ex terra euocator. Secundum quosdam tamen, ut *Pausanias* refert, a Baccho in coelum reductus est. Quae quidem omnia ex sequenti tractatione maiorem probationem lucemque acceptura sunt.

§. III. *Phthas et Cnephus mundi opifex.*

Phthas quidem, opifex mens, Aegyptiis pater Deorum et progenitor fuit, qui primus quoque in Aegypto regnasse fertur, cuius nomen §. II. iam explicavi. Sed *Cneph* quoque vel *Cnuphis*, quod nomen *bonum* significat, ortus dicitur expers et ex ore *ouum* effudisse, quod mundum interpretati sunt. Quod quidem secundum *Orpheum* in duas deinde partes dissiluit, quarum superior aetherea in coeli formam perfecta traditur, crassior autem subsidens terram effecisse. Cosmogonia quaedam Mosaica comprehendi videtur, praesertim si meminerimus, quod *Moses* scribit, *Spiritus Dei fouisse superficiem aquarum*. Fouisse, scilicet confouisse et exclusisse, auis instar ouis incubantis. Vid. III. *Michaelis* in Commentariis Regiae Societatis Goettingensis T. I. p. 286.

§. IV. *Pax et salus.*

Sed Aegyptii *Cnepho* quoque, ut *Minervae Saiticae*, *Eusebio* teste ouem consecrarunt, pacis signum et expectatae instaurationis. Vid. S. I. §. XII.

§. V.

§. V. *Iudex post mortem.*

Iudicium quoque post mortem Vulcano contineri, ex eo intelligitur, quod Graeci et Romani *in solio sedentem*, quasi iudicem et regem, fingunt (S. II. §. CCXXV.), et quod praeterea *senex* repraesentatur. (S. II. §. CCLI.) Eidem, vt *Gorius* in Museo Etrusco obseruat, pisciculi pro animabus oblati sunt. Vid. S. II. §. XXXIX. Et Aegyptii in *Eusebii* Chronico graeco Vulcanum non modo vt regem, verum etiam vt legislatorem depingunt.

§. VI. *Dominus orci et resuscitator.*

Sed dominium quoque orci et ex sepulcro resuscitatio Vulcano comprehenditur, corporis quidem, vt putamus, eiusdem. Nam ideo quidem Vulcano Aegyptii *leones* teste Aeliano dicasse videntur. Vide quae S. II. §. CXXXIII. hanc in rem exposui. Etrusci Vulcanum *iuuenem imberbem* sinxerunt, vt ostenderent in vitam restitutum et senectutis expertem.

§. VII. *Potestas in subterraneos et daemones malignos.*

De potestate eius in subterraneos et daemones malignos illud inprimis annotamus, quod *arma parauit* Iouisque fulmina aduersus Titanes. Meminerimus autem, gladii strictura et vibratione potestatem in spiritus et daemones subterraneos comprehendi. Vid. S. II. §. CXC. Clypeo autem impetitiones infestorum spirituum arcebantur. Cur contra Titanes Ioui fulmina parauerit, ex Capite de Titanibus perspicitur. Vnde in *nuptiis* quoque *facifer* remansit, vt ex superstitione veterum malignos daemones arceret.

§. VIII. *Tutela mortuorum in insulis beatorum.*

Vulcanus igitur mortuos in tutela habuit, et securos effecit. Quo ex *Homeric*o hymno illud pertinet, quod per Vulcanum Mineruae cooperarium homines completum in annum in aedibus suis quieti degunt. Vid. C. I. §. XVII. Et primus quidem Vulcanus cum Minerva insulae Atlantidi praefuit, de qua conferatur S. II. §. XL.

§. IX.

§. IX. *Corporum et mundi ex igne instaurator.*

Sed plane Vulcano corporum quoque et totius mundi ex igne instauratio continetur. Nam vt Mineruae, ita Vulcano mundi ex igne instauratio inest, qua illud comprehendimus praecipue, vt corpora iustorum in nouam formam splendidioremque et puriorem restituantur. Et ideo quoque *faber* effectus est, malleum gerens. Quanquam *Gorio* teste cum *forcipe* quoque sistitur, forte malorum vindex.

§. X. *Primus ex igne coelesti.*

Eo quidem receptus primum ignis coelestis videtur. In de in hymno Orphico 65. Vulcanus dicitur: *aether, sol, astra, luna, lix pura, defaecata, purum elementum, omnium uorus.* Et apud *Homerum* II. XVIII. domus eius immortalis dicitur, *stellata*, insignis inter immortales, *aerea.* Sed *Winkelmannus* item in *Comment. de Allegoriis ex Eusebii Praeparatione Euangelica* notauit, Vulcanum coeli ignem manu tulisse. Conf. C. I. §. XXX.

§. XI. *Deinde ex subterraneo.*

Nata autem Minerva illa, quae ex cerebro Iouis profilit, ignis subterraneus assumptus esse videtur, et fabrica subterranea. Vnde ferunt, Minerva illa nata Vulcanum infantem Iunoni matri de manibus in aequora cecidisse. Apud *Homerum* autem II. I. Vulcanus Lemnius de se ipso ita loquitur:

*Me quoque de coelo pede iecit Iupiter olim,
Contra illum auxilium misero vt mihi ferre pararem.
Ast ego cum Coelo Phoeboque cadente ferebar,
In Lemnum vt cecidi, vix est vis vlla relicta.*

Conf. C. I. §. XLVII. Is Aegyptiorum Cnephus videtur fuisse, quem secundum *Eusebium* humana specie configurarunt, sed colore coeruleo eoque nigricante.

§. XII. *Instaurator.*

Sed subterraneum quoque Vulcanum instauratorem ex igne fuisse, elegans locus apud *Quintum Calabrum* in *Praetermissis* *Homeri* XI, 93. sq. ostendit;

Et

*Et Vulcani solertis rupem, quae mortalibus
Admirationi est. perennis enim hanc flamma inurit
Citra restinctionem tam diu quam noctu. et circa ipsam
Palmae florent vberemque fructum ferunt,
Radice licet ardente cum faxis. sed hoc ita
Dii fecerunt, etiam posteris spectandum.*
Rupe fons vitae, palma autem felix rerum instauratio signa-
tur. Vid. S. II. §. LI. LXXIX.

§. XIII. *Cur claudus et pileatus.*

Videamus, cur *claudus* Vulcanus diceretur. Nam et
claudus natus Homero dicitur et utroque pede claudus, αμ-
φύους. Claudicationem quidem ad statum mortis impedi-
tum pertinere, S. II. §. CCXXVII. ostendi, ubi et explicaui,
corporum inprimis statum defunctorum et quiescentium
intelligi. Et inde in aequora prolapsus vel a Iunone iactus
recte dicitur, quia aequore regio mortuorum subterranea si-
gnatur. Vnde et apud Homerum II. XV III. extat:

*Matris meae propter consilium imprudentis, quae me
volebat*

Occultasse, claudus cum essem.

Sed hoc quidem loco in rationem rei paulo penitus inquiramus,
cur claudicatione deorum, inprimis Vulcani, conditio
talis intelligeretur. Et plane tam in Minerua, quam in Vul-
cano, tam luculenta Seruatoris promissi vestigia occurrunt,
quanquam postea in aliis quoque diis deprehenduntur, ut
nulla mihi dubitatio superfit, quin Adami posterius illud quo-
que memoria feruarint, quod Gen. III, 15. Deus draconi
dixit; *et tu conculcabis ei calcaneum*, vel ut alii vertunt:
mordebis calcaneum eius. Nam et lytrum Vulcano subesse,
vulturis consideratio, S. II. §. CLXVII. exposita, ostendit.
Pileatus autem forte ideo fistitur, quod Vulcano Seruator
in statu inprimis depressionis intellectus est. Vid. S. II. §.
CCV.

§. XIV. *Nouenarius ei numerus et octonarius sacer.*

Ut Mineruae *nouenarius* numerus sacer fuit, ita idem
Hephaesti, Vulcani, nomen tulit. Vid. Meursii Denarius
Pythagoricus. Apud Homerum II. XVIII. Vulcanus ipse
dicit,

dicat, apud Thetin et Eurynomen se *per nouennium* fabricasse artificiosa multa. Nouenario numero in vitam restitutionem intelligi, in Capite VIII. de Cerere §. XVIII. explicauimus. Sed quoniam *octonarius* quoque numerus sacer ei esset, in mentem praeterea venit, an forte octoeteris, vel enneaeteris subesset, cum post octennium Graeci et Romani annum quendam magnum incipientes, dies nonaginta intercalarent, manibus procul dubio, vt embolimaecos alios, consecratos. Vid. S. I. §. XIX.

§. XV. *Mas et foemina.*

Vt Neitha Aegyptiis, ita Vulcanus quoque *mas et foemina* dictus est. Vnde et scarabaeus masculus ei sacer et vultur foemina fuit, procul dubio, vt significaretur, foeminarum eandem expectationem esse.

§. XVI. *Iunior peregrinis insensus.*

Iunior autem Vulcanus peregrinis insensus fuisse videtur, praesertim ille Sicularum. Quae opinio forsitan inualuit, postquam gentes sibi deos peculiare, reiectis peregrinis, assumerent. Et inde quidem illud venisse videtur, quod Cyclopes humana carne vesci dicantur. Eodem spectat apud Homerum Odyss. IX. Ulyssis cum Polyphemo colloquium, et quod Polyphemus fociis eius, hospitibus, manus inferret interemtisque comederet.

§. XVII. *Cyclopes.*

Vtitur quidem subterraneus Vulcanus ministris *Cyclopibus*, qui vnum in media fronte oculum rotundum gerunt. habitatio in montium antris igniuomorum data est. Superum contemtores dicebantur, et humana quoque carne vesci, describuntur tamen apud Homerum iustissimi:

*Non fora, non causas norunt, non iura Senatus,
Aspera in excelsis habitantes montibus antra,
Et puer et magnis de rebus iudicat vxor.*

Taurinis autem apud Virgilium follibus auras accipiunt redduntque.

§. XVIII

§. XVIII. *Cur monoculi.*

Et iudicem quidem *oculus* corporisque seruatorem signat. Vid. S. II. §. LXIV. *Vnitatem* autem Pythagorici ignem vocarunt, in medio mundi vniuersi collocatum, quam et Vestam dixerunt. Vid. *Meurs.* Denar. Pythag. C. 3. Ex quo pater, cur vnus in media fronte *oculus* Cyclopum fingetur. Sed tamen, vt *Winkelmannus* refert, interdum cum duobus quoque oculis fistuntur, quasi iudices misericordes sint, quemadmodum de duali numero ex *Horapolline* I, II. ostenditur.

§. XIX. *Taurini folles.*

Taurinis autem *follibus*, quibus ad auras accipiendas reddendasque vtuntur, ex terra corporum restitutio signari videtur, forte quae anima quadam mundi terrestri fieret. Quamquam ex prima institutione ad Seruatorem in sepulcro referendum est. Vid. S. II. §. CXVIII. sq.

§. XX. *Cur Vlysses Polyphemo oculum ademerit.*

Sed quoniam, vt C. I. §. XLIX. sq. obseruaui, in iunior Minerva corporis, praesertim eiusdem, restitutio vix placuit, initiationes quoque efficerent, vt diuini quasi homines effecti iudicium post mortem non subirent, gloria quoque Vulcani multum euiluit, et Vlysses a Pallade dilectus oculum Polyphemo adusto torre ademit.

§. XXI. *Quomodo euaserit.*

Sed quomodo ex Polyphemi diri manibus euaserit, explicatu haud indignum videtur. Ademit quidem oculum oleagino acumine calefacto. Olea autem et oleaster salutem promissam et sanationem continet. (S. II. §. XC.) Sub ariete deinde eiusque *lana* apprehensa gigantem cum fociis effugit. De quo assumi oportet S. II. §. CXVII. et C. I. §. XXII.

§. XXII. *Cyclopum alimenta.*

Adiicio de Cyclopibus, quod lacte et caseo nutrentur, vt ex *Homero* et *Theocrito* apparet. De lacte quidem S. II. §. CXXVIII. exposui. Caseus autem coagulato lacte consistit.

§. XXVI.

§. XXIII. *Baal Achabi.*

Affinem Vulcano *Baalem Achabi* et Iezebelis fuisse, ex eo colligimus, quod Elias responfionem per ignem ab eo postularet, et quod Sacerdotes orantes circa aram eius claudicarent.

§. XXIV. *De Prometheo.*

Vulcano *Promethea* quoque subiungo, cuius in academia cum Vulcano et Minerua communis ara fuit. Et is quidem ex nonnullorum sententia multo antiquior Vulcano fuit. Quamquam hoc in iuniore tantum Vulcano admitti potest. Fuit enim Prometheus Titan subterraneus. Ignifer autem Sophocli dicitur.

§. XXV. *Iudicium post mortem inest, et salus et corporum restitutio.*

Iudicium Prometheo post mortem inesse, ex eo intelligitur, quod statua eius cum scepro in manu erigeretur. Ad salutem autem promissam pertinet, quod medicinae et pharmacorum mistiones inuenisse fertur. Denique ad corporum restitutionem, quod metallorum usum inuenit, et homines Titanius e luto finxit.

§. XXVI. *Ignem de coelo rapuit.*

Mundi quoque futura concrematio et corporum ignepolitorum restitutio in eo deprehenditur. Lampadiferorum plane cursus certamen, *Pausania* teste, ab ara eius inceptum in honorem Promethei, quod is, ut *Aeschylus* ait, artis magistrum ignem inuenit. Vid. C. I. §. XXXIII. Vulcano quidem primo ignis coelestis continetur. Prometheus autem Mineruae auxilio adscendisse dicitur in coelum, ibique raptum a Ioue ignem ferula ad currum solis admota rursum in terras detulisse. Vnde a Mercurio Iouis iussu ad Caucasum montem adductus et in spelunca vinctus est, addita aquila, Typhonis filia, quae iecur illius assidue renascens lanaret ac deglutiret. Quem Hercules postea liberauit. Prometheus igitur subterraneus ignis inest, sed e coelo ortus et diuinum aliquid nactus. Fictilia igitur corpora eius restituta

visa sunt, lutea et igne terrestri formata. Nam ad primam quidem hominis de luto creationem Prometheus minime referendus esse videtur. Sed quoniam Hercules vinctum eum liberavit, tentari potest, an Prometheo vel per ignem terrestrem expiatio, vel corporum quoque crematio, quemadmodum Hercule, comprehendatur, ut anima terrestri labe corporea plane exuta tanto citius in coelum transfiret.

CAPVT III.

DE

VENERE ET ADONIDE.

§. I. *Creatio rerum continetur.*

Venerē creationem rerum omnium contineri, vix ambigitur. *Genitrix* dea in hymno *Orphico* appellatur, et *Macrobio* teste *genitricis* nomen in sacris habet. Persae, *Herodoto* teste *Metbram* Venerem, matrem, vocarunt, Assyrii *Mylitē*, genitricem a *Maulecta*, genitrix. In hymno *Orphico* expressum ita est. *Omnia nam ex te — generasque cuncta et in coelo et in terra frugifera et in ponto et in imo gurgite.* *Apuleio* *Rerum Natura Parens* dicitur. Apud *Pausaniam* *Veneris Mechanitidis*, *Machinatricis*, nomen occurrit. Accedit autem ipsum *Veneris* nomen, quod *Cicero* a *veniendo* deriuat. Quod quidem cum *Neithae* appellatione conuenit, cuius nomen item a *veniendo* desumptum est, antiquum autem continet, et a *principio*. Vid. C. I. §. IX.

§. II. *Tenebrae super abyssu. Dea Nox. Cypris. Athor.*

Ex principio creationis, quo *tenebrae super faciem abyssi* erant, illud *Veneri* forte inest, quod *Noctis* quoque nomen tulit. Nam ita hymnus *Orphicus* in *Noctem* habet: *Nox deorum genitrix et hominum, genesis omnium, quam et Cypris appellant.* *Cypris* autem nomen *Veneris* proprium est. Sed forte *Cypris* quoque appellatio, ut quaedam alia deorum

rum nomina, non inepte ab Hebraico *Copber* deriuatur, *operuit*, cui vocabulo in lingua Arabica *obscuritas et caligo noctis* inest. Apud Pausaniam *Melaenitidis* nomen occurrit, *nigellae*. Aegyptiorum quoque *Venus Athor* dicta est, *tenebrosa*, *Nox*.

§. III. *Sexta creationis dies.*

Vt totum creationis opus, ita inprimis memoria *hominis creati* et *sexta creationis dies* Venere comprehenditur. Inde quidem *numerus senarius* sacer ei fuit, et *sexta dies*. Eoque pertinet *Apuleii* locus: *coelestis Venus, quae primis rerum exordiis sexuum diuersitatem generato amore sociasti, et acterna sobole, humano genere propagato, nunc circumfluo Paphi sacrario coleris.*

§. IV. *Plenilunium creationis.*

Patenter autem in Venere *plenilunium* sextae diei creationis intelligitur, de quo in Sect. I. §. IV. sq. explicauimus. Nam ideo quidem in hymno *Homerico* Venus vt *Selene* describitur, quae *Luna* est, *ensem bipartiens*, quando *plenus est magnus globus clarissimique tunc splendor* adultae sunt, *aurora quidem corona insignis*. Eadem in hymno *Homerico* primo *Anchisae* apparens tanquam *Selene* circa pectora mollia splenduit. Apud *Macrobiū* *alma noctiluca* appellatur, et apud *Apuleiū* *Metam.* XI. *Rerum Natura* parens, quae Venus comprehenditur, *semeestrem lunam* in ora *pallae* fert.

§. V. *Sacra pentaëterica.*

Ad confirmanda autem dicta pertinet, quod in Veneris cultu *pentaëterica* quoque sacra obseruarentur, ad *plenilunium* accommodata, de quibus S. I. §. XVI. exposui. Nobis certe eo spectare videtur, quod in hymno *Homerico* Venus ad *Anchisen* fatur: *Tibi autem ego in quintum annum rursus veniam filium ducens*. Forte quidem similis annus magnus in hymno *Orphico* LIV. intelligitur, *ἀνὰ πέντε ἐνιαυτὸν*, quod alias *quotannis* vertitur.

§. VI. *Aequinoctium autumnale.*

Quod in S. I. §. II. mundi creationem in *aequinoctium autumnale* collocaui, id ex eo illustrari potest, quod, *Macrobio*

crobio teste, signum *librae* coeleste sacrum *Veneri* fuit, quod Graeci ζυγος appellant. In hymno Orphico *Baccho* assidere dicitur, cuius sacra in idem fere tempus incidunt. Confer Caput VII. de *Baccho*. *Pindarus* quoque Isthm. II. habet; autumnale pomum suauissimum, quod admoneret *Veneris* pulcro solio insidentis.

§. VII. *Laetitia noui anni.*

Noui anni omnino laetitia in *Venere* intelligitur, qualem S. I. §. VII. exposui. Plenilunium quidem istud et sexta creationis dies noui anni principium constituerunt. Vid. S. I. §. V. Inde in hymno Orphico dicitur *videns regina pulchra facie*. A festiuitatibus autem noui anni et conuiujs epulisque in eodem hymno *sponsalis conuictrix deum* vocatur et *concelebrans epulas*. Sed forte, vt *Gesnero* quoque visum est, adiectio *deum* separabitur, vt legatur; *conuictrix, inter deas sceptrum gerens*. Nam et regina appellatur.

§. VIII. *Nuptiarum dea et amorum.*

Custos quoque *nuptiarum* et *Dea amorum* *Venus* effecta est, propterea quod nuptiae olim solennes in die noui anni, plenilunio celebrarentur. Vid. S. I. §. X. Eoque locus *Apuleii* pertinet, §. III. relatus.

§. IX. *Pax et salus.*

Sed quemadmodum in *Minerua* et *Vulcano*, ita in *Venere* quoque pacis et salutis promissio deprehenditur. In *Orphei* quidem Nomenclatura Deorum *Irenes*, *Pacis*, proprium nomen habet, cui *Aristophanes* ex agna victimam fecit. Conf. S. I. §. XII. Et Hebraicum *Copher*, a quo *Cypri* dictam esse, putaui §. II. placandi et expiandi notionem imprimis habet.

§. X. *Iudicium post mortem benignum.*

Iudicium post mortem *Veneri* inesse, sed benignum, haud difficulter ostenditur. *Pausanias* signum refert *Veneris* ex auro et ebore factae *sedentis*, quasi iudicis, (S. II. §. CCXXV.) *papauer* vna manu tenentis. *Papauer* autem ad statum mortis refertur. (S. II. §. CII.) Apud *Pindarum* Isthm.

Isthm. II. *autumnale pomum suauissimum* occurrit, quod admoneret *Veneris pulcro folio insidentis*, seu iudicis post mortem. Est et Venus vel Vulcano vel Marti fociata, quibus iudicem post mortem referri constat. Quod si *tres Gratiae* Veneri dandae sunt (nam veteres quidem tantum duas fere assignant), iudicium benignum denuo intelligitur. Vid. S. I. §. XXXVIII. Sed quoniam apud Aegyptios duali quidem numero, lineis vel drachmis, misericordia quoque significatur, ut locus *Horapollinis* I, II. ostendit, duae gratiae pariter ad benignitatem Veneris spectant.

§. XI. *Libitina et hortorum custos.*

Veneris igitur tutelae mortui commendati sunt. Vnde apud Romanos *Libitinae* nomen accepit, et Noctis nomen vel tenebrosae cognominatio denuo conuenit. Sed hortorum quoque custos vel praeses Venus, Vulcani vxor effecta est. Nam hortis amoena post mortem conditio signabatur.

§. XII. *Dea Murcia.*

In *Gorii Museo Florentino* Venus *Murcia* sistitur, iacens in thalamo seu lecto ac dormiens. Lecto et thalamo status mortis signatur. Vid. S. II. §. CCIII. *Murciae* nomen procul dubio a *morte* sumtum est.

§. XIII. *Columbis et cygnis vehitur, et in pisces mutata est.*

Regina autem mortuorum Venus eo quoque signatur, quod *columbis* et *cygnis* vehitur. Quod in S. II. §. CLVIII. et CLIX. sq. explicaui. Vnde columbae, matris aues *Aeneae* quoque tartara petenti apparuerunt et aureum ramum monstrarunt. In bello quoque cum Typhone Venus in *pisce* formam transiit, qua anima in regione mortis refertur. Vid. S. II. §. XXXIX. Sed de pisce deinceps amplius explicabitur.

§. XIV. *Venus Ecclesia.*

His quidem omnibus penitus perspectis putamus, ut in Pallade Minerva, ita in Venere Ecclesiam, coetum viuentium et mortuorum, Seruatoris Mundi sociam et coniugem fuisse,

subesse, quae ideo in creationis quoque et iudicii post mortem consortium a gentibus assumpta sit. Ideo quidem et Vulcanus et Mars coniuges ei fuerunt, quibus Seruatorem contineri, in separatis Capitibus ostenditur. Sed in Adonide quoque deinde idem exponimus. Eadem Baccho quoque Soteri secundum quosdam nupsit, et sine Mercurio Arcade fratre apud Apuleium nihil se efficere posse dicit. Sed et Mercurio Seruatorem comprehendi, in Capite de Mercurio ostenditur. Non possum non in eam rem adiacere, quod apud *Aelianum* Hist. Anim. IV, 2. narratur, purpuream Venerem et auro similem ab Anacreonte Teio appellari, purpuream quidem, quasi sanguine Seruatoris tinctam, ut in Astarte quoque obseruatur. Sed operae pretium est, Aeliani narrationem de columbis in Eryce Veneri sacris et de Anagogiis subiicere. Scribit autem de Anagogiis, Venerem tum ex Sicularum commemoratione in Libyam proficisci, neque eodem tempore columbam ibi vllam apparere, sed peregre profectas credi deae ministrantes, nouem autem diebus elapsis vnâ forma insignem ex pelago Libyco speculari reuolantem, quae non sit quemadmodum reliquae gregales columbae, sed rubra, et hanc ceterarum columbarum greges sequi. Accedit quod ut plena luna Ecclesia quoque in Cantico Salomonis sistitur. Forte quidem Adami quoque et Euae nuptiae die sexto creationis redeunte in plenilunio nouae pentaeteridos celebratae sunt, qui quidem noui anni dies posteris quoque nuptiarum dies festus fuit. (S. I. §. X.) Quae quidem expositio et ad diuinitatem euectio vel eo respectu damnabilis est.

§. XV. *Venus coelestis, Vrania, armata, Martia.*

Nunc autem videamus de Venere *Coelesti*. Vbi illud primum annotamus, Coelestem Venerem vel *Vraniam* armatam fingi et cum Marte coniungi. Signum quidem Veneris Vrania cum armis, omnium apud Graecos maxime primum *Pausanias* Lac. III. refert, sed aedes quoque Veneris *Areae*, quasi Martiae. Aegyptii secundum *Horapollinem* Martem et Venerem accipitre signarunt, et apud Romanos mensi Martium excipienti Aprili Venus Aphrodite praesedit. Arabibus Venus coelestis *Cubar* dicitur, valida, potens. In

epigrammate item, quod *Claudio* tribuitur, Veneri *magnetica* figura datur, et commune cum Marte templum, in haec verba:

Aurati delubra tenent communia templi,

Effigies non vna Deis, sed ferrea Martis

Forma nitet, Venerem magnetica forma figurat.

Vix commodius igitur *Melecebeth coelorum* vel *coelestis* quam de Venere coelesti explicatur, quod vocabulum LXX quoque interpretes verterunt *exercitum* coeli.

§. XVI. *Sedes in Arcto.*

Ex eo autem primum concludimus, quod collaro Capite de Marte patentius intelligetur, sedem eius in Arctoa coeli regione fuisse. Quo *magnetica* quoque figura spectat. Vide, quae de magnere disputavi S. II. §. CCXLIV. Eo quidem pertinet apud Pausaniam Veneris signum, capite *apicem*, qui *polus* dicitur, gestantis, polum scilicet arcticum. De quo polo *Virgilius* Georg. I.

Hic vertex nobis semper sublimis, at illum

Sub pedibus Styx atra videt.

Neque ab ea sede accipiter abhorret, vt S. II. §. CLXIII. explicavi. Et ideo Venus in bello Typhonis in piscem marinum, quo *halecem* S. II. §. XXXIX. intelleximus, mutata fuit, quod halex sedem patriam in arctoa regione habet, eodemque hieme reuertitur.

§. XVII. *in Boote et Cassiopeja. Cestus Veneris coelestis.*

Propria autem Veneris coelestis sedes in Boote et Cassiopeja fuit. Nam ibi quidem cestum Veneris, quem sola coelestis habuit, quaerendum esse, *Ikenius* in *Diff. de Cemarim* ex doctrina Persarum probavit ostenditque, magis cingulum sacratissimum religionis symbolum esse. Ipsa quoque Venus coelestis apud Arabes nomen *Camar* tulit. Cingunt quidem ista duo sidera vtramque Arcton, adeoque cestus nomine commode accepta sunt. Et Cassiopejae sidus ita figuratum est, vt in sella iudicantis instar sedeat. Fertur quoque Cassiopeia Cephei, regis Aethiopiae, regni scilicet mortuorum, vxor fuisse. De Aethiopibus autem confer S. II. §. CCXXXIX.

§. XVIII.

§. XVIII. *Lumen boreale.*

Ad lumen quoque boreale pertinere puto, quod Veneris coelestis simulacrum Phidias apud *Pausaniam* L. VI. ex auro et ebore fecit. Ebur autem auroram quoque borealem comprehendit. (S. II. §. CLVII.)

§. XIX. *Cur armata.*

Cur autem Venus coelestis armata fingeretur, ex iis intelligitur, quae in Minerua C. I. §. XVIII. exposui. Confer Caput de *Cabiris*. Tutae scilicet sub eius praesidio animae contra daemonum malignorum insultus fuerunt. Inprimis autem illud in memoriam reuocandum est, continuum bellum inter draconem et mulierem, ex effato diuino ab Adami posteris quoque memoria cultum esse. Et ideo quidem forte simulacrum illud Veneris coelestis apud *Pausaniam* altero pede *testudinem* premit, vt domina significetur animarum, quae ab infesto daemone conculcari non possint. Vid. S. II. §. XLVI. In Cantico quoque Salomonis Ecclesia formidabilis, vt exercitus, refertur.

§. XX. *Concubitus animarum continetur.*

Neque vero placet, quod *Pausanias* putauit, in Venere coelesti amorem animarum purum intellectum esse, sed puto, opinionem comprehendere, animos post mortem congregi, eaque voluptate exhilarari, inprimis Ecclesiam cum Seruatore diuino, de quo S. II. §. II. exposui. Et ideo Adonidem coelestis Veneris maritum ab apro fauciatum inguine et interemtum fingi, S. II. §. XV. explicauit, quo peremto cestus quoque Veneris periit. De cestu Veneris Val. Flaccus VI, 470.

*Dedit acre decus, foecundaque monstris
Cingula, non pietas quibus aut custodia famae,
Non pudor, at contra leuis et festina cupido
Affatusque mali, dulcisque labantibus error
Et metus et demens alieni cura pericli.*

Et quidem nobis pertinere videtur, quod *Horapollon* I, 8. in Venere Martia, quae Coelestis est, (§. XIV.) ex mente Aegyptiorum tradit: *Martem vero et Venerem notantes, duos*

pingunt accipitres, eorum marem Marti, foeminam Veneri comparantes, idque propterea, quod ex ceteris animantibus foemina mari non ad omnem congressum obtemperat, et in accipitrum genere, in quo etsi tricies in die foemina a mare comprimatur, ab eo digressa si inclamata fuerit, paret iterum. Ideoque et foeminam omnem, quae viro morem gerit, Aegyptii Venerem vocant. Atque haec sane causa fuit, cur Soli accipitrem consecrarint; non secus enim ac Sol ter denarium explet numerum in congressu foeminae. Coniugum inprimis consuetudo post mortem perpetua sub duarum cornu- cum symbolo apud Horapollinem I, 8. latere videtur, quibus et Mars et Venus signantur et nuptiae. Cornice autem longaeuitas post mortem comprehenditur. Vid. S. II. §. CLXXVI. Et forte ideo apud Indos adhuc superest, ut in rogum mariti vxor se iniiciat. Neque vero contrarium videtur, quod Pausanias L. VI. aedem Veneris commemorat Coelestis, in quam penetrare, viris nefas esset. Nam id recentius forte inuectum est. Quin potius sententia nostra ex dea *Astharoth*, de qua in peculiari Capite tractavi, confirmatur. Plane in hymno Orphico *Vranus* vel *Coelus* omnium genitor dicitur, astra autem coelestia noctis cara so- boles αἱ γενεαὶ ἀπ' αὐτῶν, quod continue omnia, animos forte inprimis, generent.

§. XXI. Venus Aphrodite.

Abrogato autem concubitu in coelis alia Venus successit, quam Graeci *Aphroditen* vocant, spuma maris nata, semine autem coelesti. Nam secundum alios Saturnus Coeli patris genitalia falce praefecta in mare proiecit, ex quibus Oceano et spuma maris nata Aphrodite fit. Alii ex Saturni genitalibus a Ioue exfectis et in mare deiectis spuma maris, quasi parentibus, natam ferunt Zephyro quidem vento et concha vecta ad Cytherum montem primum atque inde in Cyprum insulam appulit.

§. XXII. Amor purus subrogatus.

Videntur quidem hac recepta Venere scortationes in sacris ab usu recessisse. Et quia Cupidinem puerum armigerum habuit, probabile est, apud eos certe gentes, quae Cupidinem

pidinem ei adiunxerunt, amorem post mortem purum sub-
 sisturum esse, secundum ea quidem, quae in Capite XXIV.
 de Cupidine hanc in rem exposui. In *Populonia* tamen Ve-
 nere, quae apud Pausaniam *capro* insidens refertur, anima-
 rum certe concubitus remansit. id. S. II. §. XVI.

§. XXIII. *Mors et resurrectio continetur.*

Quod si, quae huic Veneri insunt, paulo penitius rima-
 mur, apparet, deam, quae pacem contineat et expiationem,
 coelesti semine natam, ex sepulcro et regno mortuorum pul-
 cram prodire, et spiritu instaurationis comite insulam beato-
 rum, qua expiatio comprehendatur, in regno mortuorum
 occupare. Omnino enim mare regnum mortuorum est,
 (S. II. §. XXXV.) Zephyrus autem veris comes, spiritus
 instaurationis rerum, vix distans a Fauonio, qui apud Ho-
 merum quoque in Elysiis stat. Atque ad *fluctus in littore*
spumantes Adonis quoque apud *Theocritum* Idyll. XV. effer-
 tur, scilicet vt ibidem exponitur, ad inferos. Cypri au-
 tem appellatione placationem et expiationem comprehendi,
 §. IX. obseruauit. Nobis quidem manifestum videtur, gen-
 tes ad Seruatoris quasi coniugem et sociam, Ecclesiam ex
 morte resurgentem, respexisse. Quae sententia ex eo confir-
 mabitur, si assumamus, quae de *accipitre*, Seruatoris et Eccle-
 siae apud gentes symbolo, S. II. §. CLXIV. exposui. Nam
 et Venerem apud Aegyptios accipitre signari, praesertim
 Martiam, iam antea obseruauit. Adiciamus illud, quod animi-
 aduersione haud indignum putamus, Venerem Adonidi con-
 tra aprum opem ferre properantem, pede a spina rosae vul-
 nerato, purpureum colorem rosae effecisse. Confer, quae
 in Vulcano C. II. §. XIII. de calcaneo percussio annotauit.
 Quod ad Ecclesiam quasi Seruatoris sociam perperam ac-
 commodatum est. Ceterum et vna Venerum Vulcani con-
 iux fuit, de quo Caput de Vulcano conferendum est.

§. XXIV. *Animarum splendor.*

In Typhonis bello Venerem in halecem mutatam fuisse,
 §. XV. iam obseruauit. Hoc autem loco illud adiicio, quod
 halece splendida quoque post mortem figura animae refe-
 ratur.

§. XXV. *Splendida corporum ex terra restitutio.*

Splendida quidem ex terra corporum restitutio omnino Venere continetur. Nam ideo quidem, vt *Pighius* in *Torreumate* Thef. Gronou. T. IX. refert, vetustissimi Graeci Veneri aurea cornua tribuerunt, scilicet taurina, quemadmodum taurinis cornubus *Astarte* quoque efficta fuit. quoque *taurus*, signum coeleste, ei sacrum. *Macrob.* Saturn. I, 12. Praeterea coelestis Veneris cestus in *boote*, *Velubulco* collocatus fuit. Eo quoque locus *Aeliani* XI, 27. refertur; *Aegyptii* colunt *Aphroditen*, *Vraniam* eam vocantes, sed, venerantur etiam religiose vaccam. Tauro autem et vacca corporum ex terra restitutionem signari, imprimis quae ex Seruatoris morte expectetur, S. II. §. CXX. vberius explicauimus.

§. XXVI. *Continuatur.*

Idem vero ex eo conuincitur, quod aurea Venus dicitur et coronam auream fert, qua aeternitas quoque et aeuum instaurationis signatur. (S. II. §. CL. CLV.) Omnino autem illud adiicio, quod in hymno Homerico secundo Venus magnifice vestita apparet. De vestitu conf. S. II. §. CCXL.

§. XXVII. *Spes regni.*

Inesse quoque Veneri spem regni, ex eo probabile nobis videtur, quod apud *Athenaeum* cum lilio occurrit, quo spes regni comprehenditur. (S. II. §. CVI.)

§. XXVIII. *Rerum instauration.*

Spes autem felicitis rerum instaurationis sanguine Seruatoris partae ex rosa, Veneri sacra, intelligitur, quae quidem et ex sanguine Veneris purpurea effecta est. Vid. S. II. §. CIV. Ad ipsam autem instaurationem poma referenda sunt, quae in Veneris tutela fuerunt. Vid. S. II. §. C. Nam et aureum Venus pomum *Paridis* iudicio retulit. Ad spem instaurationis illud quoque pertinet, quod *violis* coronata dicitur, qua principium veris contineri puto. Accedit autem, quod viola quoque sanguine *Adonidis* tincta dicitur. Ex quo denuo instaurationis sanguine Seruatoris parta existit. Conf. S. II. §. CIII.

§. XXIX.

§. XXIX. *Ex igne.*

Concremationem quoque mundi futuram eiusque ex igne instaurationem Veneri comprehendendi, multa conuincunt. Primum quidem Graeci Vulcanum maritum ei dederunt. Vulcanum autem corporum et mundi ex igne instaurationem fuisse, C. II. §. IX. sq. plenissime explicauimus. Coelestis quidem cum Marte potius coniuncta fuisse videtur. Sed Martis quoque igneam naturam et ferream visam esse, in Capite de Marte exponetur. Tum vero in celeberrimo templo Paphio sacrificia igne constabant. Eodemque Veneris aedem apud *Pausaniam* pertinere putem, quae in *plintho* appellabatur, in *laterculo*. Lateres enim terra vsta consistunt. Accedit autem Veneris coelestis sedes in *Cassiopeja*. Iam supra memorauimus, *Cassiopeiam* Regis *Aethiopiae*, *Cephei*, vxorem habitam esse. Ostendi autem, S. II. §. CCXXXIX. *Aethiopia* statum defunctorum comprehendendi, qualis inprimis post mundi concremationem expectandus sit, praecipue corporum ex igne coelesti noua efformatio. Praeterea illud ad splendidam quoque mundi ex igne restitutionem spectat, quod *aurea* Venus dicta est et *aurea corona* insignitur, *aureum* quoque *pomum* tulit, siquidem meminerimus, aurum igne purgari. Quanquam haud diffiteor, aurum ad corpus potius ex terra restitutionem referendum videri.

§. XXX. *Cur myrtus sacra.*

Myrtus Veneri sacra fuit. Et iam S. II. §. XCVIII. ostendi, *myrto* statum post mortem felicem contineri, vbi viri et mulieres, coniuges sociati recipiantur. Et ista quidem opinio Christi adhuc aetate apud Iudaeos restitit, coniuges in futura vita consuetudinem secum habere, vt ex *Sad- ducaeorum* quaestione de vxore septem maritorum intelligitur.

§. XXXI. *Lepus et cuniculus.*

Lepus quoque et *cuniculus* Veneri sacer fuit. *Cuniculus* quidem ideo, quod Venus dea mortuorum esset. Vid. S. II. §. CCXLI. *Lepus* plus dubitationis habet, in quo vix est, vt hieroglyphici quidquam intelligatur. Putamus igitur, *Mythologos* cum *cuniculo* leporem confudisse.

§. XXXII.

§. XXXII. *Nigra palpebris et sus ei grata.*

Deae mortuorum illud quoque conuenit, quod Graecis *nigra palpebris* dicitur, et quod Veneri Libitinae *sus grata* fuit, quanquam *sus* inprimis ad initiationes referenda videtur. Et de sue quidem S. II. §. CXL. exposui.

§. XXXIII. *Venus Paphia.*

Paphia Venus, quemadmodum in *Picturis antiquis Herculanis* T. III. Interpretes obseruarunt, sub imagine metae, seu columnae rotundae sistitur in acumen desinentis. Appareret in figura grande saxum rotundum, in acumen desinens, quod insistit arae, seu basi quadratae. Saxi ex ima parte, tanquam ex aliquo vase, instar nucis pineae surgentis, et aliorum, seu fascias, seu gyros, seu maculas oculo obiiicientis, superficies est conuexa, cuius circa extremitatem superiorem est proiectura quaedam rotunda et solida, in qua tres cuspides exiguae in altum tolluntur. Ex media proiectura columnae in altius progredientis surgit alia, velut nux pinea, eaque exigua, cuius in summitate vel flammula quaedam cernitur, vel flosculus. Stat columna in aperto, in medio quidem aedificii semicircularis, quod constat corona, quam columnae quatuor sustinent. Apparent quoque duae urnae, seu alia vasa, quorum similia alia septem sunt in corona. Columnae acuminatae innititur longa canna. Gladius quoque aspicitur, cui fascia circumligatur. Aedificium fere omni ex parte aqua circumfunditur, et ex vna parte super aliqua lingua terrae homo apparet nudus, cum virga in sinistra, dextram attollens ad frontem, in qua duas tresue distinguas cuspides, quas aequae cornua dicere possis vel radios. Ex altera aedificii parte stat nympha, sinistra praefereens lanceam longam venatoriam, cuius vestis succincta est, palla vento tumida. Pharetram fert humeris et indicem dextrae admouet ori. Prope nympham canis caput demittit, quasi bibiturus, et aliquo interuallo alius apparet canis. In alia terrae lingua, quae a continente disiuncta videtur, vbi aedificium est, cernitur mulier, veste velata, sedens magnoque saxo innixa. In vicinia eius ex vna parte sunt duae paruulae cannae, vel aliae plantae aquaticae; ex altera ceruus bibens,

longis

longis quidem, sed non ramosis cornibus armatus. Ita quidem in *Novis Actis Eruditorum* M. Mai. et Jun. MDCCLXV. relatum extat.

§. XXXIV. *Hieroglyphica explicantur.*

Quae quidem si collatis hieroglyphicis recte perpendantur, deam ostendunt, morte in diuinum honorem euectam. Nam eo quidem columnae in acumen desinentis signum peruenit. Vid. S. II. §. LVII. sq. Nux pinea ad instaurationem mundi ex igne spectat. S. II. §. LXXXV. Urnae sepulcras videntur. Corona autem aeuum signat. Canna alias Veneri non datur. Et statum quidem mortis refert inglorium. Vid. S. II. §. XLVII. XLVIII. Inde Pani arundo assignata est. Gladius autem Venerem armatam coelestem videtur signare. Homo nudus cum virga suscitatore ex sepulcris refert, cuius tres cuspides in fronte, vel cornua, radiiue ex ternario numero iudicem sistunt. Nympha venatoria ex iis explicatur, quae in Sect. II. de hieroglyphicis de venatione ferarum exposuimus. Ceruus autem bibens longaeuitatem continet.

§. XXXV. *Adonis.*

Veneris coelestis percelebratus maritus *Adonis* fuit, qui *pulchri* cognomen tulit, quo perempto, vt *Bion* habet, cecidit Veneris vna periit, quem sola coelestis habuit. *Adonis* lingua Orientalium dominum signat. Et siquidem omnia, quae *Adonidi* insunt, probe perpendimus, obscura quaedam et confusa notio *Seruatoris* mortem perpessi, sed reuiuiscens, inest. *Myrrhae* filius dicitur, quod immortalitatem daret. Vid. S. II. §. XCIV. Et si autem duo *Adonides* commemorantur, alter in *Byblo* ciuitate natus, alter in *Cypro*, tamen, vt *Natalis Comes* obseruauit, res amborum gestae ad vnum *Cyprium* referuntur, videlicet expiatorem et placatorem, vt appellationem illam §. IX. explicauimus. Venator quidem perhibetur ferarum, et ab *Ouidio* Met. X. coelo quasi opponitur. Ita enim de *Venere*:

Abstinet et coelo. Coelo praefertur Adonis.

Sed hoc eo pertinet, quod Seruator de coelo se in terram demitteret, cum daemonibus malignis congressurus. De
quo apud *Bionem* Idyll. I. ita extat:

quid enim temerarie venabaris?

Cum adeo pulcher esses, cum feris congredi ausus es.
Interemtus denique ab apro, rosam, spem instaurationis, sanguine suo tinxit. Apro exitium et mors signatur, et quicquid in morte exitiabile est. S. II. §. CXXXVI. sq. Et plene ex Arabico fermone adiiciendum putavi, quod Castellus refert, *Adon* curtum significare et generaliter, vitio dimittendae partis laborantem. Fertur autem secundum *Lucianum* in *Dea Syria* in Assyria periisse. Sed adiecit; *deinde altera die ipsum vivere Assyrii inquit et in coelum mittunt.* Hy
mnus Orphicus LV. ex translatione Scaligeri ita habet:

Occase et ridiuiue statis vortentibus annis. —

Quem bona pulcricomans Proserpina Dia pariuuit.

Omnimodis qui nunc habitat per tartara furua,

Te rursum coelo reddens tempestaque membra.

Ecquis non intelligit diuinam reuelationem, quae ad gentes omnes manauit de Seruatore instaurationis et expiationis gratia moriente, sed reuiuisciente et in coelum tollendo. Illud quidem conueniens non est, quod in inguine percussus dicitur. Sed hoc assumptum videtur, ut scortationes et sacra tollerentur. Praeterea ipsa Hebraica vox *calcanei* secundum quosdam etiam femoris vel inguinis notionem admittit. Graeci quoque consueuerunt hordeum et triticum in locis suburbanis, et loca, in quibus haec fata essent, multaeque essent arbores fructiferae, *Adonios* appellare. *Nat. Curiosus* Mythol. L. 5. C. 16. Triticum et hordeo resurrectio corporum ex terra comprehenditur. Vid. S. II. §. LXX. sq. Arboribus autem pomiferis colles quoque sepulcrales coniectae fuerunt. Vid. S. II. §. XXI. Non alia ratione, quam ut vita et instaurationis intelligeretur. Ceterum in hymno Orphico puella et puer dicitur.

§. XXXVI. *Anchises. Initiationes.*

Mortalium solus *Anchises* cum Venere concubuisse dicitur, ex quo filium tulit Aeneam. *Anchises* quidem ipse in hymno Homérico ita fatur; *Velim postea — tuum cubile re-*

ascendero, introire in domum Orci. Istud quidem ad initiationes sacrorum videtur pertinere, quo sus quoque Veneri grata referri potest. Initiati enim, vt de Eleusiniis in Capite de Cerere exponetur, in orcum descendere putabantur, et diuinæ naturæ participes fieri. Forte igitur Anchises initiationes in sacra Veneris recepit.

§. XXXVII. *Siba Germanorum.*

Germanorum *Siba* non alia quam Venus fuit, vt vel ipsum nomen ostendit. Nam *Sibb*, *Sybbe*, Wachtero explicante *pacem* significat, quæ propria Veneris appellatio est. (§. IX.) Nuda conspicitur, cum corona, capillis post tergum ad genua vsque promissis, dextra pomum tenens, racemum sinistra. Et coronata quidem Venus inprimis sistitur, (§. XXVI. XXVIII.) cui et pomum sacrum fuit. (§. XXVIII.)

§. XXXVIII. *Silua.*

Alii quidem *Simæ* nomen tradunt, et Venerem syluestrem vel Dianam intelligunt, propterea quod in sylua clausa culta esset imposita columnæ, quam cornua ceruorum et taurorum ambirent, in origine autem nominis multum dissentiunt. Vid. L. B. de *Westphalen* T. IV. Monum. Cimbr. Praef. §. 43. Sed in imagine ipsa ex Diana nihil intelligitur.

§. XXXIX. *Frea.*

Sed *Frea* quoque Septentrionalium, Wodani vxor vel Othini, pro Venere accipitur. Quæ a Cimbris in Angliam delata est, belligera vestita fuit, et auem, forte falconem, ex accipitrum genere manu tenuit. Conf. §. XIX. Sed quæ cum Wodano apud *Westphalium* Thoro adstat, armata est, gladium gerens et arcum, quam et *Arnkelius* exhibet. Igitur cum coelesti et Martia Venere conuenit. Vid. §. XVIII. Nam et Othino multum ex Marte ineſt.

§. XL. *Idolum Magdeburgense.*

Cranzius in Saxonia L. 2. C. 12. simulacrum Veneris Magdeburgi repertum refert, a Carolo M. destructum, huiusmodi; *Stabat in curru nuda foemina, myrtea caput cincta corona,*

corona, ardentem faculam in pectore, dextera mundi figuram, in sinistra autem mala aurea tria praeferebat. Post eam tres puellae (*Charites Graeci, Latini Gratias dixere*) nexis manibus singulae poma gestabant, auersis inuicem vultibus donec porrigentes. Iugales quadrigae erant gemini cygni totidemque columbae. Vbi quidem ardens facula ad mundi conformationem referenda videtur. Reliqua enim iam antea explicauimus.

§. XLI. *Persarum Nāhid.*

Veneris Persarum receptissimum nomen fuit *Nāhid*, *Anahid, Nabida*, puniceis mammis praedita puella. Quod explicant; rotundis et tuberantibus mammis. Vid. *Thom. Hyde* de relig. Pers. C. 3. Sed mamma matrem refert, puniceus autem color nobis quidem sanguinem, scilicet *Serua-* toris videtur significare, quo sobolem suam nutriat.

§. XLII. *Horae.*

Subiicio de *Horis* Veneris in Cypro receptricibus, de quo in hymno altero *Homerico* in Venerem ita extat:

eam autem aureis vittis insignes Horae

Susceperunt libenter, circumque immortales vestes induere

Capitique immortalī coronam fabrefactam imposuere

Pulcrā, auream in perforatis autem auriculis

Gemmas orichalci aurique pretiosi.

Collum vero circa molle, et pectora candida

Monilibus aureis eam ornabant, quibus scilicet ipsae

Horae ornatae sunt aureis vittis insignes, quandocumque eant

Ad chorum amabilem deorum et aedes patris.

Verum postquam omnem circa corpus ornatum posuerunt

Duxerunt ad immortales.

Haec quidem verba, sensu sacro, qui omnino accipiendus est, non alio accommodari possunt, quam ad splendidam corporis restitutionem. Eas secundum *Hesiodum* Iupiter ex *Themide*, dea iustitiae, genuit tres, quarum nomina *Hesiodus* refert *Eunomiam, Dicen* et *Irenen*. Quibus certe *Gratiae* dices benignae, ut *Gratiae*, referuntur. Nam et aeternae

Gratias praecedere dicuntur. Eadem nomina in hymno Orphico extant, praedicantur autem *florentes, vernae, prati velamine laetae, omnicoles, suae balantes spiritu amoeno*. Coeli autem inprimis portis praesidere dicuntur, et curam coeli habere, secundum Homerum et Ovidium. Horis igitur vix aliud, quam iudicium post mortem benignum, subsequens autem in coelum introductio, refertur.

CAPVT IV.

DE

MERCVRIO.

§. I. Mercurii nomen.

Mercurius Arnobio annotante et Augustino *medicurrum*, vel *medium currentem* signat, et plane medius inter superos et inferos fuit. *Waobterus* in Glossario Germanico nomen a Germanico *Mark*, signum, terminus, deriuat, quasi terminator et distinctor sit.

§. II. Hermes.

Graecis *Hermes* vocatur, interpres. Habetur enim praeco superum, et nuntius interpresque Deorum.

§. III. Thothus.

Aegyptiorum Mercurius vnus *Thothi* nomen habet, *terminatoris et distinctoris*. Nam *thos*, Iablonskyo notante finem ac terminum Aegyptiis cuiusque rei significat. Sed quanquam Iablonskyus ipse in Pantheo Aegyptiorum *Thotho* proprie columnam intelligi putat, cui Aegyptii scientias inscriberent, cuiusmodi columnas diuino cultu venerati sint, tamen columnae quoque nomen vel symbolum ad terminum pertinet. (S. II. §. LIX.)

§. IV. Anubis.

Alius Aegyptiorum Mercurius *Anubis* appellatur. Quod Iablonskyus de ortu et occasu solis explicat, quasi ad *principium*

pium et finem anni spectet. Sed secundum Plutarchum circuli significatus inest, ambo hemisphaeria tangentis et dividentis, Horizontis.

§. V. *Mundi parens.*

Philosophi quidem vetustissimi Mercurium mundi parentem crediderunt. Vid. *Marf. Ficinus* ad Ennead. III. Lib. VI. Plotini in Summa p. 302.

§. VI. *Dierum V. epagomenarum praeses.*

Mercurium quinque diebus epagomenis, inter veterem et novum annum intermedijs, praesedissee, quae et primitias creationis referunt et iudicii promissaeque salutis memoriam continuerunt, manifestum est. Mercurium quidem in his diebus V. *Erycius Puteanus* iam observavit. Thebani autem sacerdotes, *Calmeto* annotante, inuentionem earum dierum quinque Mercurio aperte tribuerunt. Idque *Plutarchi* narratio S. I. §. XXIII. relata convincit, etsi *Plutarcho* septuagesimam secundam cuiusvis diei partem abstulisse, atque ex his omnibus V. dies confecisse, et diebus CCCLX. anni adiecisse dicatur. Nam id quidem eo pertinet, esse earum dierum quandam ad singulas anni dies relationem. Quod in *Cynocephalo*, Mercurii symbolo S. II. §. XXXI. latius exposui. Et ideo sane recte terminator dictus est distinctorque, qui veterem et novum annum distinguit. (S. I. III.)

§. VII. *Deus furum.*

Ex quo quidem illud quoque intelligitur, cur *deus furum* dictus sit. Nisi enim furtum Euae subest in diebus epagomenis commissum, ex quo ipsa pentas illa sacra furtivae quoque nomen habuit (S. I. §. XII.), Mercurius ipse quinque dies illas anno quasi furto abstulisse, traditur. Conf. S. I. §. XXIV.

§. VIII. *Litarum V. vocalium inuentor.*

Ad dies V. epagomenas illud quoque pertinere puto, quod literas quinque vocales Mercurius adiecisse ferrur. Conferenda sunt hoc loco, quae de mussitationibus angelorum

rum V. epagomenis praefectorum ex Persarum doctrina et Aegyptiorum S. I. §. XXIV. retuli.

§. IX. *Plenilunium et pentaeteris, vel tetras.*

Cum plenilunio quoque creationis humanae Mercurii conuenientia apparet. Est quidem comes fraterque Venetis. Venere autem plenilunium istud comprehenditur. (C. III. §. IV.) Aegyptiis, certe vetustioribus, annum lunarem, vt aliis gentibus, seruatum esse, vix dubitatur. Quamobrem nec pentaeteridem, vel potius tetradem, ignorarunt, qua exacto quoque quadriennio plenilunium cum sole in idem punctum incideret et annus quidam magnus existeret. Vid. S. I. §. XVI. Et huic quidem anno, quod cum plenilunio inciperet, Mercurium accommodatum inprimis fuisse, *Hymnus Homericus* quoque eo significat, quod testudinem inuenisse dicitur, postquam natus sit, *prima tetrade*.

§. X. *Mercurio tota elocutio diuina continetur.*
Verbum diuinum.

Omnino Mercurio totius elocutionis diuinae aduersus Protoplastos et Draconem summa continetur. Quod quidem deinceps plenius probabitur. Et ideo quidem *deus eloquentiae* fertur, et *praeco superum*, *nuntius* quoque et *interpres deorum*, cui et *lingua* consecrata fuit. *Verbum* igitur *diuinum* ex traditione Protoplastorum Mercurio contineri videtur, et Seruator futurus. Vnde et illud manasse putamus, quod, quemadmodum *Gorius* ex Luciano et Philostrato et Synesio obseruat, *λογισ* cognomen habuit.

§. XI. *Iudicium de Protoplastis.*

Iudicium quidem de Protoplastis habitum ex eo intelligitur, quod Cynocephalo, Mercurii apud Aegyptios symbolo, *ira* quoque comprehenditur. Vid. S. II. §. XXXI.

§. XII. *Seruator.*

Promissum autem Seruatorem draconis confectorem et lytri exsolutorem Mercurio inesse, in *Ibide*, Mercurii propriae aue S. II. §. CLXVIII. explicauimus, quae serpentum noxiorum vim conficit, ipsa autem alphabeti principium est,

et cordis, consequenter hieracis quoque similitudinem refert, Conf. S. II. §. CLXV.

§. XIII. *Marsupius.*

Ad *lytri* quidem exsolutionem illud inprimis pertinet, quod Mercurius fere cum *marsupio* sistitur. Plane mortuis quoque nummi, procul dubio *lytri* causa, sepultis adiecti sunt.

§. XIV. *Iudex post mortem.*

Iudex Mercurius post mortem non vno modo intelligitur. Nam et cum *libra* conspicitur, vt *Winkelmanus* obseruauit, de quo vid. S. II. §. CXCVI. et gallus ei assidet offerturque. Quod symbolum priscis fuisse excitationis ex tenebris et nocte in lucem et vitam sperandae, iudicii tum habendi extremi, S. I. §. XL. explicauit. Praeterea *sedentis* eius, quasi iudicis, vt *Minervae*, imagines occurrunt. Conf. C. I. §. XI. et S. II. §. CCXXV. Quam in rem notatu inprimis digna est ex tabula *Bembina* imago sedentis *libra* X insignita, cui *Ibidis* caput appositum est, quae figura crucis fuit. Eam quidem figuram Mercurialem esse, *lonskyus* in Pantheo Aegyptiorum exposuit. Conf. §. XII. Adiicio illud, quod cruce et mors et salus signaretur (S. II. §. CXCv.) Sed et de *tripode* Mercurius cum *Apolline* certauit, qui iudicium retulit. Vid. S. I. §. XXXVII. sq. Et deas quoque in iudicium *Paridis* deduxit, Conf. §. XXI. Atque huc inprimis elegantissima gemma ex *Goriz* Museo *Florentino* T. I. tab. 69. fig. 4. pertinet, quae Mercurium cum volumine *semiaperto* refert. Quod quidem *Gorius* de cura mortuorum explicat, quasi in eo volumine et scripta sint hominum mortuorum nomina et superstitum annotatae mortes *Parcarumque* decreta, Sed hieroglyphica haud parca ex ipsa *Sacra Scriptura* plenissime intelliguntur. Inspectis autem pluribus locis patet, libris memoriam factorum humanorum contineri, quae in iudicium post mortem perducerentur, qui quidem in principio iudicii aperirentur. Inprimis autem volumine *semiaperto* *librum vitae* accipio, cuius in *Sacrae Scripturae* compluribus locis mentio fit, in quo nomina iustorum asseruarentur.

§. XV. *Pacis arbiter, caduceum ferens, oleae inuentor.*

Mercurius quoque *pacis arbiter et effector* dicitur, et ideo *caduceus* ei datus est. Qui Anubi quoque assignatus ab Aegyptiis fuit, vt *Winkelmanus* in gemmis Stofchianis ostendit. Et Aegyptii *oleae* inuentionem Mercurio tribuerunt, vt Graeci Mineruae. Vid. C. I. §. X. et S. II. §. XCIII.

§. XVI. *Mediator.*

Quod si sub Mercurio promissus mundi Seruator later, non mirabimur certe, cur medius inter superos et inferos habitus sit. Vid. §. I. Nam et Christianorum Seruator *Mediatoris* nomen habet, qui inter Deum et homines medius est, coelo et orco commens.

§. XVII. *Columna, Seruatoris.*

Seruatoris quidem futuri mors quoque apte columna signatur, qua secundum *Iablonskyum Thoth*, Aegyptiorum Mercurius, refertur. Vid. S. II. §. LVII. Et Seruatoris columnam sepulcralem ex sacris literis S. II. §. LXII. LXIII. persecutus sum. Nihil autem impedit, quo minus in Thotho quoque columna Dei sepulchralis accipiatur, postquam ostendimus, diebus V. epagomenis salutis promissae, et quemadmodum iam in Vulcano patenter exposuimus, foreris mortui expectationem contineri, praeterea in finibus quoque et terminis cadauera defunctorum inhumata esse. Et inde quidem tanto certius intelligitur, cur Aegyptii Thoti columnam, cui scientias quoque inscribebant, diuino cultu venerati sint (§. III.).

§. XVIII. *Septem chordae ouium.*

Ad salutem pacemque promissam illud spectat, quod in hymno Homérico Mercurius super testudinem *septem chordarum* extendit. Apud *Eratosthenem* quoque et *Lucianum* lyra septem chordarum ei tribuitur, et Argi lumina *fiatula* septem calamorum oppressit. Ouium chordae signum pacis restitutae exhibent, (S. I. §. XII.) septenarius autem numerus pacem et expiationem. Vid. S. II. §. LXVI.

§. XIX. *Testudo.*

Sed quoniam in hunc locum incidimus, de *testudine* Mercurii videamus. In qua secundum *Diodorum Siculum* tres tantum tonos extendit. Ei Mercurius dicitur *pellem bubulam* intendisse, et cornua bubula accommodasse iugo coniuncta, a quo chordarum fila tenderet. Bovis quidem vel tauri symbolum ad corporum ex terra restitutionem pertinet, praesertim, quae ex Servatoris sepulcro expectantur. Vid. S. II. §. CXX. sq. Testudine securitas contra malignos daemones in morte signatur. S. II. §. XLVI. Musica autem consensu omnium gentium manibus imprimis gratum fuit.

§. XX. *Trichordis Diodori.*

Trichordem Mercurii testudinem vel lyram *Diodorus Siculus* aliter explicat. Scribit enim; *lyrae a se inventae tres chordas induxit, anni tempora imitatus. Tres enim tonos fecit, acutum, gravem et medium.* Nos quidem ex ternario numero ex morte excitationem, praesertim ad iudicium intelligimus. S. I. §. XL.

§. XXI. *Triangulum coeleste.*

De iustitia autem Mercurii illud adiicio, quod *triangulum coeleste* proprium ei fuit. De quo *Aegidius Strauchinus* in *Astrognosia* refert, communem esse opinionem, Mercurium trianguli coelestis signum, sibi alias proprium, arietis coelestis capiti imposuisse.

§. XXII. *Duo angues.*

Illud ad salutem promissam referendum est, quod caduceum Mercurius inter *duos angues* medium fert. Quo quidem et corporum ex terra restitutio continetur. Vid. S. II. §. CXLII. CXLV. Et dualis quidem numerus lytrum quoque continet, vel potius misericordiam. Vid. C. III. §. IX.

§. XXIII. *Columbae alae.*

Neque vero obliuiscendae *columbarum alae* sunt, quas Mercurius in capite et pedibus gerit. Columba animam a corpore

corpore separatam, sed beatam et pace gaudentem, referri, S. II. §. CLIX. explicaui. Forte autem his quoque Seruatoris promissi mors subintelligitur, vt in plerisque Mythologiae partibus. De quo conferri oportet S. II. §. CLI. Illud adiicio, alatis pedibus statum post mortem intelligi, carceri oppositum. S. II. §. CCXXVIII.

§. XXIV. *Anubis canina facies.*

Ad custodiam quidem mortuorum pertinet, quod Anubis Aegyptiorum *canina facie* referretur et in festis Isiacis canes pompam antecederent, *Cynocephalus* quoque sacer ei fuit. Quae hieroglyphica symbola latius sum persecutus S. II. §. XXX. XXXI.

§. XXV. *In regno quoque mortuorum pacis nuntius.*

Mercurius in regno quoque mortuorum pacem diuinam nuntiasse visus est. Nam eo quidem procul dubio Mercurius *pelagius*, *marinus* pertinet, cui sacer *boax* fuit, ideo quidem, quod idem piscis nomine suo et ingenti ore, vt *Eustathius* ait, recte Deorum praeconem et caduceatorem exprimat. De Mercurio marino *Gorius* in Proleg. ad *Io. Bapt. Donii Inscriptiones antiquas* ita habet; *Mercurium pelagium, marinum, veteres coluerunt. Gor. Mus. Florent. Piscandi artem docuisse, refert Oppianus, cui piscatores voti causa instrumenta sua non secus ac Neptuno dedicare consuevere.* Conf. S. II. §. XXXV. et XXXIX.

§. XXVI. *Cornu copiae.*

Futurorum gratus nuntiator, praesertim noui anni, Mercurius aliquando cum dea repraesentatur, quae *cornu copiae* tenet. Vid. S. II. §. CLXXXIX.

§. XXVII. *Hermetica figura quadrata.*

Hermetica Mercurii figura quadrata nos quidem iam supra S. II. §. CCII. basin sepulchralis columnae diuini cuiusdam Seruatoris accepimus. Quod ex iis, quae §. XVI. exposui, mirifice confirmabitur. Quamobrem nec mirabimur, cur alii quoque dii figura hermetica referantur.

§. XXVIII. *Literarum inuentor.*

Subiicio hoc loco illud, cur Mercurius Thothus imprimis Aegyptiorum, *literarum inuentor* dicatur. Et primum quidem nomen ipsum Mercurii et Thothis *signatorem* exprimit. (§. I. III.) Sunt autem literae signa verborum et cogitationum. Deinde Aegyptii, vt §. XVII. retuli, scientias omnes columnae Thothis inscripserunt. Literas iam dudum ante Moſen inuentas fuiſſe, nobis valde probabile videtur. Assignata autem inuentio Thotho ſignatori eſt.

§. XXIX. *Concubitus animarum.*

In primo quidem Ciceronis Mercurio, Coelo patre, Die matre nato, concubitus animarum, vt in Venere coeleſti, apparet. Ait enim Cicero, obſcenius excitatam naturam eius tradi, quod aſpectu Proſerpinae commotus ſit. Sed id quidem in ſuccedentibus quoque Mercuriis ſeruatum videtur. Nam eodem pertinet, quod S. II. §. II. ex hymno Homérico retuli, ſpeculatorem quoque Argicidam cum Nymphis montis Idae in amore miſceri. Et *Macrobius* reſert, pleraque Mercurii ſimulacra figurari ſolo capite inſignita erectisque virilibus. Sed *Plutarchus* quoque ſcripſit, ſeniores etiam Mercurios ſine manibus et pedibus, rigentibus vero faſcinis fictos eſſe. *Pauſanias* item in *Eliac. poſter.* ſignum Mercurii commemorat, quod eſſet arrecto ſuper baſi faſcino. Et ideo quidem *hircus* quoque, vt *Giraldus* obſeruauit, ad pedes eius conſpicitur. Plane nobis quidem veriſimile videtur, Mercurium iſtum eo pertinuiſſe, vt quaſi Soter in futura vita cum animabus iuſtorum concumberet.

§. XXX. *Mercurii virga.*

Mercurii *virga* talem intelleximus S. II. §. CCLVI. quaſi metallurgi ad detegenda metalla vtuntur. Senſu autem ſacro reſectio corporum in ſepulchris accipienda eſt, vt ibidem annotaui. De qua in hymno Homérico in Mercurium Apollinis oratio talis extat: *at deinde felicitatis et diuitiarum dabo perpulchram virgam, auream, trium foliorum, inuiolatam, quae te ſeruabit, omnes perficiens deos, verborumque et operum bonorum.* Magica deinde effecta eſt et Ouidio *medicamentum* dicitur, qua mortui quoque et daemones excitarentur.

§. XXXI.

§. XXXI. *Mercurius auri cupidus.*

Non possum non adiicere, quod Anubis, obseruante Lablonskyo, *aureus* semper effectus est, et quod in hymno quoque Homérico Mercurius auri diuitiarumque cupidus refertur. Pertinet huc, quod ex Auctore *Chronici Alexandrini* Lablonskyus excerpfit, extincto Pico, qui et Iupiter dictus sit, regnasse in Italia *Faunum*, qui et Mercurius appellatus sit, annos XXXV. seu quinquies septem. Eum primum in Occidente auri metallum eiusque conflandi rationem inuenisse, conuasato autem ingente auri pondere se in Aegyptum contulisse, aureaque indutum stola ventura praedixisse, dictumque diuitiarum esse largitorem, et deum auri visum. Praefuit autem Mercurius, *Gorio* obseruante, apertis lucris, contra Hercules opertis, seu thesauris.

§. XXXII. *Splendida corporum ex terra restitutio.*

Quaequidem si recte perpendimus, splendidam corporum ex terra restitutionem subesse putamus. Conf. S. II. §. CLV. Et Anubis quidem aureus non inepte ad Seruatorem ipsum, splendide ex morte restitutum refertur. Eoque aurea Fauni stola accommodari potest. Reliqua eo pertinent, vt potestatem significant, corporum ex terra suscitandorum et in splendidam formam redigendorum.

§. XXXIII. *Instauratio mundi.*

Instaurator noui mundi Mercurius apud *Apulcium* appareret, dextra virentem *palmam* quatiens. *Palmam* enim et anni symbolum fuisse et anni magni instaurationis, S. II. §. LXXVII. probaui. Et plane a Manethone Mercurio quoque inuentio anni magni 36525 annorum *Iamblicho* teste, tributa est, qui existit, si annus magnus 1461 annorum per numerum 25. multiplicetur.

§. XXXIV. *Mercurius arietem portans.*

Sed *νεροφορος* quoque Mercurius, *arietem portans*, sistitur. Quo quidem signo coelesti in veris initio anni magni instaurationis principium contineri, S. I. §. XII. et S. II. §. CXVII. exposui. Conf. C. I. §. XXIX. Quanquam ibidem

dem praeterea ostendi, lucis pugnam et tenebrarum com-
prehendi. Conf. §. XXI.

§. XXXV. *Inter arietem et scorpionem.*

In gemmis a *Winkelmanno* publicatis Stofschianis Mercurius occurrit sedens inter *arietem* et *scorpionem*. Videamus an, quod *Macrobius* tenere dicitur, scorpio vim solis exprimat et Mercurius quasi deus solis sit. Quod minime videtur. *Macrobius* locus *Saturn. I, 21.* ita habet; *Scorpius totus in quo libra est, naturam solis imaginatur, qui hieme torpescit, et transacta hac aculeum rursus erigit.* Torpescens sol ad orcum referendus est. Quamobrem Mercurius intelligitur, inter orcum et rerum instaurationem medius.

§. XXXVI. *Scarabaeus.*

Illud quoque ex iisdem gemmis Stofschianis annotamus, ad exprimendum Mercurium *scarabaei* figuram adhibitam esse. Id quidem Seruatoris ex sepulcro rediuiui signum esse, in scarabaeo conuici.

§. XXXVII. *Palaestrae praefuit.*

Ad pugnandum quidem cum malis daemonibus instruxisse Mercurius animas videtur, et ideo puto *palaestrae* eum praefedis-

§. XXXVIII. *Deus mercatorum.*

Mercatorum deus ideo commode dictus est, quod fines statuis Mercurialibus et columnis terminarentur, et mercatores peregrini in terminis vectigal soluerent, ut ingressus iis pateret. Quo quidem Mercurium eiusque tutelam sibi quasi redimebant.

§. XXXIX. *Capitis tegumentum.*

Galero inprimis *Phrygio* Mercurius occurrit, in *Bapt. Donii Inscriptionibus* autem cum pileo *Arcadico* eoque quadrato. Sed in *Sponii* quoque *Miscellaneis S. II. art. I.* cum pileo quadrato extrat. Apud *Pausaniam* pro galero *galea* rectus apparet, aliquando etiam, ut *Winkelmannus* observat, *testa testudinis*. Putamus autem, ut iam in *Vulcano*

C. II. §. XIII. et S. II. §. CCV. explicauimus, Seruatorem quendam futurum in statu depressionis intelligi.

§. XL. *Typhonis victor.*

Ad Seruatorem Satanae victorem illud referendum putamus, quod Aegyptiis Mercurius *victor Typhonis* habitus est. Confer Caput de *Titanibus* et *Typhone*.

§. XLI. *Argicida.*

Celeberrima est Mercurii appellatio *Argicidae*. Quae quidem explicatu dignissima videtur. *Argo multoculo* coelum stellatum intelligi, *Macrobius* Sat. I, 19. existimat. Quod rationem videtur habere, sed hunc in modum, vt Coelum iudex post mortem custosque corporum assumatur. Vid. S. II. §. LXIV. Et plane senis quoque imago iudicem relict. S. II. §. CCLI. Argus Io, Inachi fluiui filiam, Iouis pellicem, in vaccam conuersam Iunonis iussu custodit. Siue huic narrationi animarum post mortem migratio in pecorum corpora et animalium inest, siue minus, illud intelligitur, indicium quoddam coeleste in animam corpori suo nondum restitutam haberi, animasque profugas et exagitatas iram coelestem sentire. Mercurius autem fistula septem calamarum, Syringe et narratione de inuenta ea Argi lumina oppressit caputque Argo abscidit, quo facto Io quidem profuga per totum orbem facta est, sed Ioue coniugem exorante ad Nili fluentia pristinam formam humanam recepit. Mercurius igitur triste iudicium coeli in animas post mortem sustulit, septem inprimis calamorum fistula, seu musica expiatoria. Conf. §. XVIII.

§. XLII. *Maiac filius.*

Illud hoc loco adiicio, Mercurii Argicidae matrem Maiam fuisse, Arlantis filiam, vnam ex Pleiadum numero. Vnde assumi possunt, quae S. I. §. XLIV. de Pleiadibus exposui.

§. XLIII. *Anubis ad Sothidem pertinet.*

Anubis autem ad Sothidem potius vel Caniculae sidus, pertinet, anni ciuilis Aegyptiorum initium. Exortus vero Sothi-

Sorhidos secundum *Horapollinem* intelligendus est, qui scribit, in Sorhidis exortu ex signis quibusdam obseruari, quae in toto anno obseruanda essent.

§. XLIV. *Mercurius Arcas.*

Mercurius *Apuleio* Met. VI. *Arcas* appellatur. Ira enim Venus ibi Mercurium comitem alloquitur: *Frater, Arcas, scis nempe, sororem tuam, Venerem, sine Mercurii praesentia nihil unquam fecisse.* Arcadium Mercurii regionem dicunt notant Scholiastae Statii et Lutarius. In qua et Cyllene mons collocatur, in quo enixa eum Maia fertur. Arcadium S. II. §. CCL. ostendi, arctoam coeli regionem (Mythologis esse, in qua beatorum animae citra bellum et pugnas quietae degant. Conf. S. II. §. CLXXXIV. CLXXXVII.

§. LXV. *Metempsychosis.*

Vel inde quidem intelligitur, metempsychosin quoque Mercurio Arcadi inesse (S. II. §. CCL.) talem quidem, quae in animalium corpora, sed terrestrium, minime volucrum, ad tempus animae migrarent et memoriam pristinae conditionis retinerent, deinde autem pristinum corpus reciperent. Quo et fabula de Io referri potest. Plane *pecorum* quoque *custos* dicitur, et in hymno Homérico Apollo animalibus et omnibus cessit, quae terra nutrit, ubi quidem ita extat:

*et agrestes flexilibus pedibus boues
Equosque cura et mulos patientes operum
Et toruis leonibus et albo dente suibus
Et canibus et pecoribus, quaecunque nutrit lata terra
Omnibusque ouibus ut imperet gloriosus Mercurius.*

Sed haec animarum migratio ab ea, quae Typhonio systemati inest, probe separanda est.

§. XLVI. *Heimdallurius.*

Heimdallurius Gothicus Mercurii figura sistitur, nudus cum pileo alato et caduceo anguifero, gallum ad pedes habens, manu autem dextra hircum in capite palrans.

§. XLVII.

§. XLVII. *Teutates.*

Quod quidam putant, *Teutate* Gallorum Mercurium intellectum esse, id ideo veri speciem non habet, quia de sacrificiis humanis in Mercurio nihil deprehenditur, sed potius mercatorum et peregrinorum deus fuit. Neque expiandus fuisse videtur, qui pro defunctis lytrum solueret et Seruator intelligeretur.

CAPVT V.

DE

O S I R I D E.

§. I. *Ad reuouationem anni et quinque epagomenas pertinet.*

Osiridem ad reuouationem anni et quinque epagomenas pertinere, dubitari non potest. Nam et quotannis renatus vel renouatus sub initium anni fingebarur, et inuentus populo nuntiabatur, et prima dierum epagomenarum natalis eius fuit. Atque ad anni reuouationem illud quoque spectat, quod manu serpentem ferret in circulum redeuntem et caudam ore tenentem. Vid. S. II. §. CXLIII. CXLIX.

§. II. *Rex et iudex.*

Osiris rex et iudex intelligitur. Nam et *leges dedisse* fertur, et Osirin Aegyptii hieroglyphicis suis literis expressuri *sceptrum*, in eoque speciem oculi insculpserunt, vt *Macrobius* Sat. I, 12. refert. Sceptro rex et iudex refertur (S. II. §. CCLII.) oculo autem iudex et corporis seruator. Vid. S. II. §. LXIV. Praeterea Aegyptii, vt *Plutarchus* refert, prima epagomenarum die, qua Osiris natus sit, vocem cum eo editam esse, tradiderunt, quae indicaret, Dominum reum omnium in lucem prodire.

§. III. *Continuatur.*

Eodem referri putem, quod secundum *Diodorum* et *Plutarchum*, quorum auctoritas inprimis sequenda videtur, Osiri-

Osiride Aegyptiorum lingua *multoculus* intelligitur. Quod quadam ratione cum Argo conuenit, quem in Capite IV. explicauimus. Quamobrem ut in Argo *coeli* quoque iudicium assumi possit.

§. IV. *Iudex benignus.*

Mite tamen et benignum Osiridis iudicium accipi, ex eo concludimus, quod Diodoro *bilaris* Osiris et *risus amator* dicitur.

§. V. *Soter.*

Soter Osiris ex multis conuincitur. Primum quidem eo quoque serpens eius referendus esse videtur, de quo §. I. retuli. Vid. S. II. §. CXLVI. Tum Bacchus, qui cum Osiride idem habetur, et Serapis soter dicitur. Accedit, quod *bierax* Osiridi quoque assignatur, quo Seruatorem contineri, coelo demissum, S. II. §. CLXV. patenter, ut puto, exposui. Praeterea autem nobilissima illa columnae Osiridis inscriptio apud *Diodorum* 16. eo spectat, ubi expressum est: *Sum vero Osiris, rex ille, qui exercitum duxit in omnem regionem, usque ad inhabitabiles Indorum terras et ad Arctum vergentes plagas, usque ad Istri amnis fontes, et porro ad ceteras terrae partes, Oceanum usque. Sum autem Saturni filius aetate primus et germen ex pulcro generosoque saluifico semine (ὡς σπέρματος) cognatus factus diei.* Vbi quidem Cl. *Wesselingius* ex ingenio pro *ὡς σπέρματος* substituit *ὡς σπέρμα συγγενές*, quasi ouum Cnephi intelligatur, germen ex ouo cognatum diei. Sed neque alias ouum in Osiride intelligitur, et nihil apparet, cur a codicum lectione discedatur. Neque praeterea ex ouo germen nasci conueniens videtur, omnino ex semine. Sed ad Sorem illud quoque pertinet, quod *Plutarchus* refert, secundum quosdam *Parmenem* quandam, cum Thebis e templo Iouis aequatum exisset, vocem audiisse, qua iuberetur proclamare, *Osirin, magnum Regem et beneficium natum.*

§. VI. *Mortem perpeffus, sed dominus orci, et vitae dator.*

Intelligitur praeterea Seruator quidem mortem perpeffus, sed qui ipsa morte imperium in regnum mortuorum ex

et gloriam et diuinum sibi honorem parauerit, iustis autem in vitam reditum et laetitiam aeternam. Eo primum *columna* eius apud Diodorum pertinet, de cuius inscriptione §. V. tractaui. Columna autem sepulcralis intelligenda est, quae mors diuinorum hominum signaretur. Vid. S. II. §. LVII. Tum illud constat, mortuum Osirim tradi, sed, ut Diodorus refert, sacerdotes interitum eius in arcanis diu habuisse. De quo quidem postea plura dicentur. Illud autem hoc loco adiicio, secundum quosdam Isidem, morte Osiridis cognita, ad quaerendum corpus eius profectam, iter in Phoeniciam suscepisse, et inuentum corpus ex Phoenicia secum re-duxisse in Aegyptum. Phoenicia autem felicem rerum instaurationem contineri, S. II. §. LXXXI. ostendi.

§. VII. *Quod confirmatur ex tritici hordeique cultura.*

Atque eo quidem illud quoque pertinet, quod Osiris *tritici hordeique* culturam homines docuisse fertur. Tritico mortuorum corporum ex terra in meliorem formam restitutionem comprehendendi, S. II. §. LXX. exposui. Hordeum autem S. II. §. LXXII. de illa corporum restitutione intellexi, quae ex infita quadam vi diuina fieret. Qualis in Seruatore mundi intelligenda est, qui propria vi diuina ex sepulcro surgeret.

§. VIII. *ex hederæ inuentione.*

Neque aliter accipiendum est, quod Osiris *hederæ* inuentor dicitur. Hedera enim ex sepulcro regenerationem et renouationem significat. Vid. S. II. §. CXLVIII.

§. IX. *ex Api boue.*

Hoc amplius ex *boue* ostenditur, quem Aegyptii *Apin* vocarunt, Osiridi sacro. Sed anima quoque Osiridis in taurum transmigrasse fertur. Purissima quidem tauri imaginis mortem Seruatoris et sepulcrum contineri, quod meliorem vitae fons sit, S. II. §. CXX. explicaui. Quanquam negandum non est, gentes paulatim a puriori doctrina recessisse, et animam quandam terrestrem assumpsisse, quae in vitam restitueret. Vid. S. II. §. CXVIII.

§. X. *ex itinere Aethiopico.*

Omnino autem expeditio quoque eius per *Aethiopiam* in Indos expendenda est. Scribit *Diodorus Siculus* 10. Osirim, quod beneficentiae et gloriae studiosissimus esset, magnum contraxisse exercitum, quo totum orbem hominibus frequentatum peragrarere et plantationem vitis ac tritici horumque deique sementem genus hominum edocere constituit. Si enim ab agresti et fera viuendi consuetudine ad mitiorem vitae rationem homines auocasset, fore sperabat, ut hac beneficiorum magnitudine ad immortales sibi honores viam praemuniret. Quod et euentus ratum fecit, ut *Diodorus* confirmat. Promotis igitur ex Aegypto castris cum exercitu militiam suscepit, Aethiopiam peragrans. Et *Diodorus* deinde commemorat, quid ei obtigerit, dum versaretur in Aethiopia, *περι την Αιθιοπικην*. Quod *Eusebius ταφον*, *sepulcrum Osiridis*, effert. Id quidem *Cl. Wesselingium* male habet. Sed eadem veterum explicatione confirmantur, quae nos de Aethiopia S. II. §. CCXXXIX. exposuimus, regione scilicet mortuorum soli orienti vicina, quae spes magnificae restitutionis contineretur, inprimis eius, quae concremento mundo ex igne coelesti existeret. Ibi quidem agricolam hominibus tradidisse fertur. Vid. §. VII. Vnde illud forte venit, quod apud Aethiopes secundum *Diodorum* sceptrum aratri formam haberet. Nam et aratra Osiris inuenisse fertur.

§. XI. *ex choreis et nouem Musis.*

Memorat autem praeterea *Diodorus*, Osirim Musicae amatorem fuisse, et *choreis* gauisum, et ideo Musicorum agmen circumduxisse, in quo essent *nouem virgines*, canendi scientia praestantes, et cetera eruditae, quas Graeci *Musas* vocent. Musica quidem et choreae ad laetitiam coelestem eiusque forte praefensionem pertinent; nouenarius autem virginum, Musarum, numerus ad spem reuiuiscendi. S. II. §. XIV. Conf. Caput VIII. de Cerere §. XIV.

§. XII. *ex continuata expeditione in Indos.*

Ex Aethiopia per Arabiam secus rubrum mare ad Indos usque et inhabitabilis orbis fines perrexit. Indiam S. II. §. CCXXXIX.

§. CCXXXIX. eo explicaui, vt regio mortuorum intelligatur, soli vicina orienti, et quasi in luce prima albescente constituta. Quo quidem et *elephantorum* venatio pertinet, cui operam dedisse fertur. Vid. S. II. §. CLVII.

§. XIII. *ex Nysa vrbe.*

Operae pretium est, hoc loco *Nysam* urbem commemorare. *Diodorus* duas *Nysas* refert, alteram, in qua *Osiris* educatus sit, alteram, quam ipse in India condiderit. Primam quidem *Nysam* felicitis Arabiae oppidum *Diodorus* vocat prope Aegyptum, *Herodotus* autem in Aethiopia collocat. Sed Aethiopiae pars Arabia felix fuit. Vid. S. II. §. CCXXXIX. Alio autem loco *Diodorus* *Nysae* antrum medium inter Phoenicem et Nilum, Aegypti flumina, ponit, quo sepulcrum signari videtur, medium inter Orcum et felicem instaurationem. Vid. S. II. §. LIII. LXXXI. XLIX. Ibi quidem et vitem inuenisse dicitur. Alteram in India construxit, vt eius, vbi nutritus esset, monumentum quoddam relinqueret. Quae nobis urbem quandam beatorum retulisse videtur. Vid. S. II. §. CLXXVI. Cuius quidem urbis memoriam ne nunc quidem Indorum genti memoria excidisse, ex *Bayeri* Histor. Regn. Baetr. Cl. *Wesselingius* annotauit. Ibi autem hederam quoque plantauit, resurrectionis symbolum.

§. XIV. *ex peragratione totius orbis.*

Progressus inde ad ceteras Asiae nationes per Hellepontum in Europam etiam transfretauit et totum orbem terrarum emensus est, vitisque et agri culturam gentibus communicauit; denique reuersus in Aegyptum dona vndecunque locorum praestantissima secum retulit, et immortalitatis praemium, paremque Diis coelestibus honorem adeptus est. Nihil plane intelligitur, quod Seruatori, victori et immortalitatis communicatori magis conueniat.

§. XV. *ex eo, quod Osiris sol quoque reputatur.*

Osiride Solem contineri, temporis effectorem, *Iablonskyus* in Pantheo Mythico probare tentauit. Nobis autem dicendum videtur, solem accipiendum esse inferum et sub-

terraneum, quem in Baccho C. VII. §. XXII. explicauimus. Et ideo forte *Mnevis* taurus Soli consecratus fuit in Heliopoli Osiridi sacer, qui secundum Iablonskyum Apim verustate antecessit. Quanquam deinde solem ipsum quoque in principio noui anni intellectum esse, facile concessero.

§. XVI. *ex vitis plantatione.*

Vitis etiam plantationem tradidisse Osirim, Diodorus scribit. Quod Ouidius quoque tenet. Id Iablonskyo minime probatur, propterea quod Plutarchus scribit, ante Psammetichum Aegyptios neque bibisse vinum neque libasse, et quod magi Persarum et quidam Philosophi orientales vinum oderunt tanquam fel principis tenebrarum. Sed nobis quidem ex antiquioribus Aegyptiorum et populorum Orientalium institutis longe aliter videtur. De Aegyptiis ex *Gen. XL, 1. §. 9-13. 20. 21.* aliud intelligitur. Certe *Michaelis* succum vis expressum admittit. Et in ipsa sacra scriptura vite laetitia futurae vitae signari, S. II. §. LXXXIX. ostendimus. Osiride igitur vitis plantatore fons datorque laetitiae coelestis signatur, quam morte et sepulcro suo quaefiuit. Conf. §. XIII. Et vix alio sensu Salomo coelestis *Cant. VIII, 11.* ad Heliopolim vineam habuit.

§. XVII. *ex caesarie.*

Illud quoque Diodorus commemorat, Osirim profecturum in Indiam votum fecisse, *alendi caesariem*, vsque dum in Aegyptum reuersus esset. Caesarie rex inprimis et dominus signatur. Osiris igitur cum caesarie regem dominumque defunctorum refert. Vid. S. II. §. CCIV.

§. XVIII. *Deprauatio succedens.*

Succedente autem aetate magna deprauatio priscorum scitorum in Osiride inuecta est. Vt enim alii populi animarum in coelo concubitus assumerent, eiusque praesentendi causa scortationes in sacris receperunt, ita in Osiride idem euenisse videtur. Plane apud *Plutarchum* ipse iam in aluo matris cum sorore Iside congressus dicitur, et expeditioni Aethiopicae Pana associavit. Vid. S. II. §. II. sq. XVI. Sed genitalia quoque eius in Aegypto diuino honore affecta sunt, eorum-

eorumque effigies adornata in templis religioſe culta eſt. Vid. *Diodorus* L. 2. C. 13. *Plutarchus* item ſacra eius in Pamyliorum feſto ita exponit: *quod adhibito ſimulacro membri virilis celebratur, imaginem proponunt et circumferunt, cuius triplum eſt penis.* Mneuis etiam taurus nigerrimus in Helio- poli ei ſacer, qui ſecundum *Iablonskyum* vetuſtate Apim praeeſſit, cuius autem deinde honor euiluit, *Porphyrio* teſte teſticulos habuit praegrandes.

§. XIX. *in morte Oſiridis.*

De interitu quoque Oſiridis, quem olim in arcanis ſacer- dotes habuerunt, et ſilentio occultarunt, ſucceſſu temporis quaedam in vulgus effutierunt, vt *Diodorus* ſcribit, vel po- tius commenti ſunt, et primaevam traditionem fictionibus con- ſpurcarunt. Interemtum enim a fratre Typhone dixerunt, qui corpus eius ſecundum *Diodorum* in XXVI. fruſta, ſecun- dum *Plutarchum* autem in XIV. diſſecuerit. Adiecerunt, fruſta Iſidem vxorem eius conſecutam eſſe, genitalibus ſo- lammodo exceptis, quae in Nilum coniecta piſcibus Ty- phon deuoranda dediffer. Alii tradunt, membra Oſiridis Typhonem arcae incluſa Nilo commiſiſſe. Fertur autem interemtus die XVII. menſis Athyr, qui Nouembri con- venit.

§. XX. *Quae narratio expenditur.*

Fabuloſa quidem iſta narratio eſt et recentius inuenta ap- parer, quemadmodum *Diodorus* haud obſcure ſubſignificat. In Capite III. §. XXXIII. haud abſimilem locum de Adoni- de interemto tractauimus. Ex quo illud quidem huc aſſumi poteſt, ſcortationes in ſacris et concubitum illum coeleſtem animarum diſplicuiſſe. Illud quoque probabile videtur, re- gno mortuorum, quod Nilo ſignatur, vim quandam coe- leſtem productricem datam eſſe, quaſi animam mundi quan- dam effectricem ſubterraneam. De Typhone hoc loco ex- plicationem nondum poteſt. Diſſectio autem in rot fruſta diffu- ſionem naturae diuinæ per totum orbem ſignare videtur. Quae opinio multis placuit, vt *Bruckerus* in *Historia Criti- ca Philoſophiae* oſtendit. Quod quidem ex eo veriſimiliter efficitur, quod de Baccho, qui cum Oſiride fere idem habe- tur,

tur, *Plutarchus* in *Ei* tradit, mutationem in spiritus, aquam, terram, sidera, stirpes atque animalia, eiusque dispositionem diuulsione quadam et in membra distractione per ambages *Dionyso* vel *Baccho* contineri, interitus etiam quosdam et e medio sublationes rursusque in vitam reditus.

§. XXI. *Osiris Nilus.*

Tum igitur *Nilus* quoque *Osiridis* nomen accepit, et in sacris *Osiridis* nomine inuocatus est, cui quidem et scēptum datum est, quasi deus inferni et iudex mortuorum esset.

CAPVT VI. DE ISIDE.

§. I. *Isis Ecclesia.*

Vix alia dea Ecclesiam, Seruatoris coniugem, patentiū refert, quam Aegyptiorum *Isis*, *Osiridis* soror et coniux. Quod quidem luculentius probare tentabimus.

§. II. *Isidis connubium.*

Et primum quidem *Osiride* Seruatorem comprehendit, in superiore Capite exposuimus, cuius et soror et coniux *Isis* fuit, eiusque membra dilaniata studiose collegit. Sed connubium *Isidis* et *Osiridis* anno expleto magno XIX. annorum, vel apud Aegyptios XXV. communium, fingitur, quod ita explicatur, quia tum Sol et Luna in idem punctum recidunt. Nos quidem sub illo quasi typo annum magnum instaurationis subintelligi putamus. Conf. S. I. §. XLI. sq.

§. III. *Mater et mammata.*

Deinde Ecclesia Mater, vt Paulo quoque dicitur, in *Isis* desistitur, quae et *Matris* nomen habuit, et *mammata* picta est. Conf. S. II. §. CCXXXV.

§. IV. *Vulturis pennae.*

Accedit illud, quod Isidis caput apud Aegyptios *vulturis* pennis ornatum esset, vt *Aelianus* Hist. Anim. X, 23. refert. Vulture autem Ecclesiam referri, S. II. §. CLXVII. explicauimus. De quo caput quoque de Minerua et Iunone assumendum est.

§. V. *Bubulum caput.*

Praeterea autem commemorandum est, quod Isis cum *bubulo capite* vel *cornibus* exhibetur, et quod Mercurius ei *galeam bouini capitis* imposuisse fertur. Quo quidem ex sensu arcano primo nihil aliud intelligendum esse putamus, quam quod sepulcrum Soteris promissi in capite pro ornamento et tutela ferret, ex quo reditus in vitam humano generi expectandus esset. Vid. S. II. §. CXX. et C. V. §. IX. Assumendum quoque omnino est Caput IV. de Mercurio.

§. VI. *Aurea cymba.*

Omnino *aurea* Isidis cymba, quae quasi propria eius fuit, explicanda est. Fertur autem aurea ista cymba vel nauigio quotannis d. II. Ianuarii in principio anni ex Phoenicia in Aegyptum redire, diuitias naturae cum nouo anno adueniens. In Phoenicia quidem salutis restitutionem mundique instaurationem quaesitam esse, S. II. §. LXXXI. annotauimus. Cymba status quidam post mortem refertur, (S. II. §. XLII.) *auro* autem splendida et magnifica corporum ex terra restitutio. (S. II. §. CLV.)

§. VII. *Aspis.*

Ad Soterem quoque promissum *aspis* pertinet, quem Isis gessit, quo salutis et vitae necisque dominium continetur. Vid. S. II. §. CXLII. sq.

§. VIII. *Sistrum.*

Sed cum *sistro* etiam Isis exhibetur, cuius chordarum numerus ternarius, aliquando quaternarius est. Id *Apuleius* Met. XI. describit sic: *aereum crepitaculum, cuius per angulam laminam, in modum baltbei recuruatam, traiectae mediae*

diae paucae virgulae crispante brachio ter geminos iactus reddebant argutum sonum. Et secundum *Plutarchum* sistro *Isis* Typhonem seu *Cacodaemonem* abigit. Sed in versibus *Dionysii* *Apollinis* apud *Eusebium* Praepar. Euang. V, 7. *Isis* tenerum maritum suum, *Osirin*, sistrorum clangore ad *Nili* fluenta fertilia quaeſiuit. Quod non alio pertinere potest, quam ad euocandum et suscitandum e mortuis *Seruatorem*. *Nilo* quidem orcus continetur, sed viuificans, et fluenta *Nili* fertilia vitam restitunt. Vid. S. II. §. XLIX. Plane apud Romanos quoque sistri imago monumentis sepulcralibus adiecta cernitur. Vid. Ill. *Boehmii* diss. de *Iside* *Sueuis* culta §. 9. Quod vel ad abigendum *Cacodaemonem*, vel ad suscitationem e mortuis spectauit.

§. IX. *Capilli non constricti.*

Vt *Osiris* per *Aethiopiam* proficiscens *caesariei* alendae votum fecit, ita *Winkelmanno* notante *Philostratus* refert, signum *Isidis* fuisse capillos ex utroque latere non constrictos. Quod reginam et dominam post mortem significabit. Vid. C. V. §. XVII.

§. X. *Frugum repertrix.*

In sepulchrali inscriptione apud *Diodorum* *Isis* prima fruges mortalibus reperisse dicitur. Quo quidem Ecclesiae scita de corporum ex terra restitutione comprehenduntur. Conf. C. V. §. VII.

§. XI. *Dorcadēs gratae.*

Aelianus Hist. animal. X, 23. refert, apud *Coptitas* *dorcadēs* seu feras capras *Isidi* in deliciis et amore fuisse. Capris autem animae continentur, quae in sepulchro *Seruatoris* salutem et propinquitatem coeli et instaurationis habent, vt S. II. §. XXII. exposui.

§. XII. *Isidis nomen.*

Isidis nomine, vt *Iablonskyus* obseruauit, *satietas* et *abundantia* comprehenditur. *Iablonskyus* quidem *vberarentem* intelligit, quam *Nili* exundatio *Aegypto* conciliet. Sed putamus, id in sacris arcano sensu accipiendum esse, quemadmodum

modum §. VIII. de Nili fluentis annotavi. Neque vero praeterea satis constar, Nili exundantiam accipiendam esse. Omnino autem satietas et abundantia Ecclesia continetur.

§. XIII. *Mercurius et canes.*

In pompa autem Isiaca *Mercurius* et *canes* praecefferunt. Mercurio quidem deprauatam Soteris notionem intellexi. Vid. Caput IV. Canes autem mortuorum custodes fuerunt. Vid. S. II. §. XXX.

§. XIV. *Luna plena.*

Ex plenilunio quidem sacro, quo, vt in Sectione I. explicauimus, et creationis humanae memoria et anni principium et spes instaurationis comprehenditur, et matrimonium, Isis Macrobio et Apuleio teste *semestrem lunam* retulit, et Natura rerum Parens dicta est.

§. XV. *Sothis.*

Postquam autem Aegyptii principium mundi in ortum *Sothidos* vel *Caniculae* collocarunt, idemque anni civilis initium constituerunt, sidus quoque *Sothidos* pro sidere Isidis acceptum est. Vnde in columna et inscriptione Isidis sepulchrali apud *Diodorum* ita exprimitur; *Ego sum, quae in Canis sidere exoritur.* Intelligenda autem stella est in capite *Caniculae*, vt Doctiss. *Petrus Wesselingius* annotauit. Et *Lucianus* quidem *Hist. I.* *Caniculae* vel *Sothidos* incolae quoque commemorat, qui Phaëtoni auxilia mitterent. Vnde probabile est, Isidem animas quoque in *Sothide* recepisse.

§. XVI. *Renouatio anni.*

Illud quidem praetereundum non duxi, quod Mercurio et canibus in pompa Isiaca praecedentibus principium quoque noui anni, praesertim rerum instaurationis, intelligatur. Conf. S. II. §. XXX. et Caput IV. de Mercurio.

§. XVII. *Isis terra.*

Iside *terram* quoque Aegyptiis symbolice referri, *Iablonskyus* monstrauit. Ex primaeva quidem et puriore doctrina

doctrina Ecclesia adhuc in sepulcro constituta non incommode accipitur. Sed forte anima deinde terrestres substituta est, quae in vitam reduceret.

CAPVT VII

DE

BACCHO, GRAECORVM DIONYSO.

§. I. *Sol autumnalis.*

Baccho solem referri, multi testantur. Vid. *Macrobius* Saturn. I, 18. 19. Sol tamen autumnalis intelligendus est, in quo creatio mundi facta videtur. Nam ita *Virgilius* Georg. I, 5.

*vos o clarissima mundi
Lumina, labentem coelo quae ducitis annum
Liber et alma Ceres.*

Labens coelo annus vix alius quam autumnus intelligitur. Ita quoque *Macrobius* Saturn. I, 18. *In sacris haec religiosi arcani obseruatio tenetur, ut sol, cum in supero, hoc est, diurno hemisphaerio est, Apollo vocitetur, cum in infero, id est, nocturno, Dionysus, qui est Liber Pater, habeatur.* Infero autem et nocturno hemisphaerio illud intelligendum est, quod Sol autumnii principio ingreditur. Eoque pertinet locus *Plutarchi* de Ei apud Delphos; reliquis anni partibus *paeanes* (in Apollinis honorem) ad sacrificia utentes, ineunte *byeme* *dithyrambum* illo silere iussu excitant ac per tres menses *Bacchum* loco Apollinis inuocant. In toreumate quoque antiquo, in quod *Pighius* commentatus est *Gronov.* Thef. Ant. Graec. T. IX. quod omnes anni partes refert, autumnus sub capite Liberi Patris exhibetur.

§. II. *Dies V. epagomenae cum plenilunio.*

Magna quidem *Bacchi* mysteria apud Graecos a sexta decima die mensis Boedromionis vsque ad vigesimam celebrabantur, quod fere cum Septembri mense conuenit et quinque

quinque dierum spatium plenilunium subsequendum completur. Vid. *Hospinianus* de orig. et progr. dier. fest. p. 126. Ex quo conficitur, quinque dierum memoriam seruata vti- que esse, etsi plenilunium non antecederent, sed sequerentur. Ad quinque epagomenas autem inprimis pertinet, quod *Cbr. Gottl. Schwarzius* in gemma antiqua Bacchi sacrificium referente exposuit, Bacchum quoque ad similitudinem Thoth Aegyptiorum, seu Mercurii, columnae figura effectum esse. Conf. Caput IV. de Mercurio,

§. III. *Lapsus Protoplastorum vestigia.*

In sacris Bacchi ex luctu vestigia *lapsus Protoplastorum* intelligi, *Plessingii* coniectura quaedam est in libro *de origine idololatriae* Germanice conscripto. Quae ex eo quidem confirmari potest, quod S. I. §. XII. ostendi, in diebus epagomenis quinque lapsum verisimiliter euenisse.

§. IV. *Iudex post mortem pacis effector.*

Iustus Bacchus et *iudex post mortem* eo significari videtur, quod, quemadmodum *Plutarchus* de Iside refert, *triangula figura* Baccho quoque sacra fuit. Vid. S. I. §. XXXVII. Sed et cum *ferula* aliquando sistitur, quemadmodum Iudaei in exitu e vita angelum flagellantem fingunt. Huc pertinet, quod *Diodorus* 139. scribit, lites gentium et ciuitatum eum diremisit, et pro seditionibus ac bellis concordiam et securam pacem confirmasse.

§. V. *Salutis promissae memoria.*

Salutis promissae memoria ex eo ostendi videtur, quod in sacris Orgicis incederent tortis *serpentibus*. Ita Catullus:

Pars sese tortis serpentibus incingebant,

Clemens Alexandrinus dixit, coronatos serpentibus fuisse. Quod quidem et spem salutis et vitae necisque dominium significat. Vid. S. II. §. CXLII. sq. Sed *Soteris* quoque nomen Bacchus tulit.

§. VI. *Mors Soteris vitae fons. Taurus.*

Videtur quoque Baccho restitutio corporum contineri, quae ex morte et sepulcro *Soteris* cuiusdam promissi eueniat.

Taurino enim capite fingitur, vt *Pausanias* testatur. *Athenaeo* autem et *Interpreti Nicandri taurus* et *tauriformis* dicitur. Adiicio, quod secundum *Plutarchum* Quaest. Graec. C. 36. Eleorum mulieres Bacchum ita vocant: *Veni, heros, Bacche, maritimum ad templum sanctum cum Gratiis, ad templum, pede bubulo*; et bis accinunt: *digne taure*. Addantur hymini Orphici. *Diodorus* tradit, primum eos boues iunxisse. Confer omnino S. II. §. CXVIII. et C. V. §. XIX.

§. VII. *ex sepulcro rediuius.*

Eo quidem amplius pertinet, quod Bacchus a *Titanibus*, seu daemionibus subterraneis discerptus fertur, et frustis sepultis rursus vnus et integer emerfisse.

§. VIII. *Hedera et thyrsus.*

Eodem *hedera* spectat, Baccho vt *Osiridi*, sacra, et *thyrsus* seu hasta ferrata hederis obrecta. Nam *hedera* ex sepulcro regerminatio et renouatio significatur. Vid. S. II. §. EXLVIII. et C. V. §. VIII.

§. IX. *Eius columnae.*

Accedit illud, quod ad similitudinem *Thothi Aegyptiorum* seu *Mercurii*, Bacchum quoque *columnae* figura effictum esse, *Chr. Gottl. Schwarzius* in gemma antiqua Bacchi sacrificium referente exposuit, idemque apud *Indos* ad terminos *Orientis* duas columnas erexit. Columna et columnis, quemadmodum C. IV. §. XVII. in *Mercurio* exposuimus, sepulcralem intelligimus *Soteris* et diuinum honorem post mortem. Et duali inprimis numero misericordiam significari, in Cap. III. §. IX. ostendi.

§. X. *Dicta confirmantur.*

Eodem referri putamus, quod in hymno *Orphico* *terrestris* dicitur, et *prope Proserpinam* in sacris penetralibus per triennium dormiuisse, tum autem experrectus esse. In hymno autem *Homerico* apparuisse traditur apud *littus maris* infructuosi promontorium super proiectum. *Mari* quidem regio mortuorum signatur, promontorio autem, seu

rupe, sepulcrum, fons instaurandae vitae. Vid. S. II. §. XXXV. et LII.

§. XI. *Antrum Nyssacum.*

Omnino autem hoc loco *antrum Nyssacum* commemorandum est, in quo educatus Bacchus fertur. Nam antris sepulcra contineri, S. II. §. LIII. obseruauimus. *Diodorus Hist.* 41. et urbem Nyssam et antrum sic describit: *Ea quidem (urbs) iacet in confragosa quadam insula, quam Triton amnis circumdat, vnoque duntaxat loco per angustas fauces, quas Nyssae vocant, ingressus in eam patet. Beata illic fertilitate sua tellus est, mollibus pratis et hortis feracissimis abundans, lactisque vndique riuis humecta. Arbores passim omnis generis fructuosae vitesque sponte natae, et vt plurimum arbutinae. Totus hic locus miti aurarum flatu permulcetur, ad sanitatem maxime conducens. Ideo qui illic degunt homines, multo longius quam finitimi acuum producunt. Primus insulae aditus vallis oblongae speciem habet, quam aliae confertim arbores inumbrant, quo nec solis radii ob spissitudinem penetrent, sed lux tantum obscura transmittatur. Crebri in transitu fontes dulcissimos exponunt latices, adeo vt ibi commemorari volentibus nihil iucundius esse possit. Inde antrum sese amoenissimum rotundae figurae et capacitatis eximiae offert. Circum quaque enim praeruptus incumbit vertex celsitatis immensae, cuius rupes variis coloribus renident. Nam per vices aliae marinae purpurae, aliae aliis coloribus resplendent, nullumque coloris genus vnquam extat, quod ibi non cernatur. Ante introitum arbores mirificae existunt, quaedam fructiferae, quaedam perpetuo virore ad visus solummodo voluptatem a natura creatae. Ibi omne genus auium nidulantur, quarum et color et concentus suauissimam praebet oblationem. Ideoque totus ille tractus non ad aspectum tantum, verum etiam sonitu diuinum quendam decorem habet, naturali vocis dulcedine harmonicam artis modulationem multum exuperante. Ostium hoc emensis patulum sese antrum profert, luce solis vndique perfusum. Varii hic nascuntur flores, imprimis casia et cetera, quae perennes tuentur odores. Hic complures Nympharum thoros, variis floribus confitos, nec manufactos, sed ipsius naturae ingenio ita productos, vt etiam diis*

diis sint apti, videre est. Inque toto huius orbis complexu nec flos marcidus, nec folium defluum occurrit. Quare non contuitus modo spectantes oblectat, sed fragrantia quoque mirifica eos voluptate perfundit. Ibi autem nutritus Dionysus est. Quae descriptio cognitis quidem hieroglyphicis facile intelligitur. Confer C. V. §. XIII. Status certe beatorum post mortem amoenissimus sistitur. Quam in rem adiicio, quod in pompa Ptolemaei Philadelphi Regis festum Bacchi celebrantis apud Athenaeum in aliis refertur currus quatuor rotarum, in quo antrum fuit eximiae profunditatis, ex quo columbae, palumbae et turtures corymbos pedes victos habentes per totam viam euolarunt. Columbas ostendi symbolum esse animae in sepulcro reconditae, sed beatae et quietae. S. II. §. CLIX. Pedes autem corymbis victi mortuos signant reuicturos.

§. XII. *Inferni et inferorum victor.*

Inferni et inferorum victor ex eo primum intelligitur, quod ex *Diodori* narratione Titanes, Minerua quidem adiutrice, debellauit, alias quoque patri Ioui in bello aduersus gigantes adstitisse dicitur. Vnde et *Ausonio* *ΤΙΤΑΝΟΛΕΤΗΣ* appellatur, *Titanum perditor*. Tradit quoque *Diodorus*, eum, cum ad urbem Libyae Zabirnam castra posuisset, monstrum e terra cretum, quod *Campe* vocitarint, multisque exitiofum mortalibus et secundum *Nonnum* centiceps, e medio sustulit. Sed quoniam Titanum nomine non daemones tantum, sed subterraneos omnes comprehendi, in Capite de Titanibus ostendimus, adiciendum ex *Diodoro* est, eum post victoriam captiuis liberum permisisse arbitrium, vtrum militare secum, an abscedere mallerent, tum vero omnes belli societatem amplexos, ob repentinam salutis gratiam vi Deum omnes adorasse.

§. XIII. *Continuatur.*

Sed dominus quoque Orci et ex morte resuscitator Bacchus ex eo ostenditur, quod in bello aduersus gigantes in leonem versus primos gigantum dilaniauit discerpsitque. Scribit quoque *Pausanias*, Pergami adhuc extare caput leonis ferreum, Libero Patri dedicatum. Sed in hymno quoque

que Homerico a praedonibus captis in naui subito leo apparuit, valde rugiens. Vid. S. II. §. CXXXIII.

§. XIV. *Expeditio Indica.*

Merito autem hoc loco *expeditio* eius *Indica* recensenda est, quam cum Osiride fere communem haber, ex qua post triennium reuertisse dicitur, resque imperii in meliorem statum perduxisse. Reuersus quidem elephantu vectus primus triumphum egit, Venus autem reduci victori cum aurea corona occurrit. Omnino *expeditio* in regnum inferorum assumenda est, vt iam antea in Osiride C. V. §. XII. explicauimus. India regio mortuorum intelligitur soli vicina orienti et quasi in luce prima albescente constituta. Conf. S. II. §. CLVII. Subiicio ex Ouidio:

*Te memorant Gange totoque Oriente subacto
Primitias magno seposuisse Ioui.*

*Cinnama tu primus captiuaeque thura dedisti,
Deque triumphato viscera tosta Ioue.*

§. XV. *Rex ex suo sanguine.*

Bacchus rex, veluti in *Orphei Hymnis* et *Argonauticis*, appellatur, aliquando *Rex omnium*. Bacchi vestis ad Ariadnen venientis in pictura Philostrati, item in duabus picturis Herculaneis purpurea est. Ita quoque in *hymno Homerico* primo in Bacchum extat:

palliumque circa robustos habebat humeros,

Purpureum.

Rex omnino intelligendus est, qui, vt Seruator, regnum sanguine suo quaereret. Nam plane in ista purpura intelligendus murex Tyrius est, ex cuius sanguine purpura conficitur, vt ex eo intelligitur, quod in Nysaeo antro purpura marina occurrit, sanguine muricis tineta. Id quidem in Capite de Astarte, Syriorum Dea, plenius conuicimus. Forte locus *Sili* VII, 194. huc referendus est:

inde nitentem

Lumina purpureo frontem cinxere corymbi.

Inprimis autem ex *Valerio Flacco* v. 75. adiucio:

his Bacchus in vndis

Abluit Eoo rorantes sanguine thyrsos.

§. XVI.

§. XVI. *Victor.*

Victor ex eo quoque intelligitur, quod *Ariadne* vxor eius fertur, quae alias *Theſeum* filo dato ex labyrintho Minotauri ſaluum eduxit. Cuius quidem *corona*, qua aeuum et victoria ſignatur, inter ſidera locata eſt. Conf. S. II. §. CL. Praeterea ſpoliis onuſtus ex oriente reuertit et *Venus* quoque victrix coronam ei obtulit.

§. XVII. *Mortuorum reſucitator.*

Mortuorum quoque reſucitatore *Bacchum* §. XIII. in leone expoſui. Adiicio hoc loco illud, quod a Poëtis *multifonns* appellatur, *επιβομος*. Quod ad reuocationem ex morte non inepte accommodatur. Traditur quoque, vt apud *Pauſaniam* extat, *Semelen* matrem ex orco in vitam reduxiffe.

§. XVIII. *Laetitiae coeleſtis dator.*

Laetitiae coeleſtis dator ex eo intelligitur, quod *vitiſator* dicitur et *laetitiae pater*. *Vitis* plantationem, vt *Oſiris*, ſecundum *Diodorum*, homines docuit. Vid. S. II. §. LXXXVIII. ſq. Eodem ſpectat, quod *choreas* amauit et *Muſagetes* dictus eſt.

§. XIX. *Instaurator.*

Ad annum magnum inſtaurationis pertinet, quod, vt *Hercules*, ita *Bacchus* in deſertis *Libyae*, ſeu regione mortuorum errans (S. II. §. XXXVII.) cum feſſus patrem *Iouem* appellaeſſet, ſub *arietino* eum capite conſpexit. Sed in eius quoque ſepulcro, vt *Fabricius* refert, ſculptus aries villoſus conſpicitur. Qua in re *Vlyſſem Aldrouandum* de *Quadrupedibus* ſequor. Aries autem ad principium anni inſtaurationis in vere pertinet. (S. II. §. CXVII.) Et ideo forte *Bacchanalia* et *Graecorum Orgia* minora ſub initium veris celebrata ſunt. Sed *Thyades elatae* quoque ramis cinctae fuerunt. Vid. S. II. §. LXXXVIII.

§. XX.

§. XX. *Mundi concrematio.*

Illud quidem ad *concremationem mundi* videtur pertinere, quod Bacchus primum *sacrificia combustoria* inuexisse fertur. Nam ita Ouidius Fast. III.

*Ante tuos ortus arae sine honore fuerunt,
Liber, et in gelidis herba reperta focis.
Cinnama tu primus captiuaque thura dedisti
Deque triumphato viscera tosta boue.*

In Sponii Miscellaneis S. II. Art. I. vas marmoreum refertur, ubi Mercurio Bacchum infantem Leucothoae danti adstant ex Saryris vnus, ex Nymphis autem duae cum *pineae nuce*, felicitatis et aurei aevi post mundum concrematum symbolo. Vid. S. II. §. LXXXVI. Adiicio, quod secundum Pausaniam *taedifer* quoque Cereris fuit, cum Proserpinam quaereret, et quod Ouidio et Aufonio *ignigena* dicitur, *πυρογενής*. Nam et flagrantis Semelae corpori Iupiter Bacchum nondum natum extraxisse dicitur et femori suo assuisse.

§. XXI. *Vita aeterna.*

Vita autem aeterna *nebridis*, seu *binnuli ceruini* pelle signari videtur, quam Bacchus a latere gessit, et qua in cultu eius vrebantur. Vide, quae de ceruo S. II. §. XXVII. explicauimus. Plane et *inconsumpta iuuentus* Baccho tribuitur apud Ouidium. Et praeterea secundum Ouidium *mella* inuenit, signum immortalitatis. Vid. S. II. §. CXXVII.

§. XXII. *Sol infernus.*

Solem quidem autumnalem Baccho contineri, §. I. ostendimus. Sed vt ex Macrobio ibidem obseruaui, nocturnus quoque sol in sacris comprehendebatur, is quidem, vt existimo, qui campos Elysios illustret, de quo Virgilius Aen. VI, 640

*Largior hic campos aether et lumine vestit
Purpureo, solemque suum, sua sidera norunt.*

Quo Sillii locus pertinet: VII, 194.

*inde nitentem
Lumine purpureo frontem cinxere corymbi.*

Adiicio

Adiicio ex *Valerio Flacco* III, 537.

*Vidisti, roseis haec per loca Bacchus habenis,
Cum domitas acies et Eoi pocula regni
Duceret ac rursus thyasos et sacra mouentem.*

Vnde, quo supra §. XI. reruli, in Nysæo quoque antro me-
dio patulum sese antrum profert luce solis vndique perfusum.

§. XXIII. *Corruptio in Baccho.*

Sed etsi in prima Bacchi narratione, qui quidem et bar-
batus effectus est, Soteris promissi tot vestigia occurrunt,
quae ex reuelatione diuina ad gentes manarunt, tamen pri-
ma Soteris imago in Baccho mirifice obscurata est et foedata
conspurcataque. De quo videbimus.

§. XXIV. *Libationes.*

Primum quidem pro sacrificiis combustoriis *libationes*
substitutae sunt, vt delibata sacrificii vel decerpta pars in
ignem iniiceretur. Quas secundum *Diodorum* Bacchus in-
uenit. Cuius rei ratio in eo constitit, vt ignis, terram ali-
quando concrematurus, placaretur. Ita quidem in *hymno*
Orphico 46. extat:

*terrae incendia placens,
Cum vaga inundarent flammarum flumina terram,
Turbinibus calidis hic cuncta ruentia fulsit.*

§. XXV. *Liber Pater.*

De *Liberi Patris* nomine non vna veterum sententia est.
Nos quidem, etsi antea libationum auctorem subesse putaui-
mus, *Filium*, Iouis scilicet, eundemque *Patrem*, intelli-
gendum putamus. Id Soteri conuenit, qualem gentes quo-
que expectarunt.

§. XXVI. *Concubitus animarum post mortem.*

Illud foedissimum est, quod in cultu Bacchi concubitus
animarum post mortem et forte praecepti quoque in sacris
concubitus recepti fuerunt. Nam id quidem ex *phallo* in sa-
cris Dionysiacis in Bacchi honorem gestato apparer. *Vid.*
S. II. §. II. sq. Idem ex *capro* intelligitur, qui *Plutarcho*
teste in sacris eius trahebatur. *Vid.* S. II. §. XVIII. *In iu-
niore*

nioꝛe Baccho concubitus in facris abrogati videntur, memoria autem retenta est, quia imagines in cistis ferebantur. Neque opinio de animarum in coelo concubitu ex mentibus discessisse videtur. Quod ex Silenis, Bacchi comitibus, perspicitur.

§. XXVII. *Purgationes et initiationes.*

Purgationes deinde et *initiationes* in facris Bacchi successerunt, quae cum Cerere et Proserpina multum commune habuerunt, *mysteriorum* autem nomen acceperunt, sed in Baccho imprimis *Orgia* a furore dicta sunt, quo initiati, quasi diuini homines et orci domini, correpti et perciti fuerunt.

§. XXVIII. *Sacra Trieterica.*

Eo quidem *sacra Trieterica* quoque Bacchi pertinent, quae biennio quoque exacto sub initium veris celebrabantur, quae Cadmus Graeciae intulisse ex Phoenicia dicitur. Quae quidem, vt expeditio Bacchi triennis Indica et somnus eius triennis, spem reuiuiscendi continere videntur, et iudicium post mortem.

§. XXIX. *Bacchus puer.*

Orgiis autem receptis nouus Bacchus exitit. Nam cum senior barbatus esset, iunior *puer* fictus est, quem Ouidius *puerum aeternum* vocat, Graeci autem νεῖρον. Forte quidem, vt animorum pura et innoxia consuetudo significaretur. Assumendum hoc loco est Caput *de Cupidine*.

§. XXX. *Ariadne vxor.*

Errores quoque post mortem in iunioribus Bacchis inuecti videntur, ex quibus Bacchus Soter animas extraxerit. Certe Ariadne vxor ei data est, quae ex labyrintho Minotauri, quo inextricabiles errores continentur, in exitum fere tendentes, Theseum filo dato saluum eduxit. Ariadne autem aeuum deinde et victoriam pollicetur, vt ex corona eius inter sidera relata intelligitur. (S. II. §. CL.)

§. XXXI. *Bacchus mas et foemina.*

Est autem Bacchus *mas et foemina* dictus, procul dubio quidem ideo, quod et mares et foeminas in commune reciperet.

§. XXXII. *Silenus.*

Baccho *Silenus* comes adiungitur, *dormiens et asino ve-*
ctus. Plane *asinum* lapideum Naupliae quoque incolae Bac-
cho erexerunt, quia putationem vitium adinuenisset. Et
asino Bacchus aduersus gigantes etiam in proelium vectus di-
citur. *Silenis* autem animas defunctorum in statu quodam
intermedio accipimus, pacis studiosas et quiete fruenter.
Vid. S. II. §. CLXXXIV. sq. De *Silenis* in hymno *Home-*
rico ita extat: *Cum Nymphis montis Idae Silenique et specu-*
lator Argicida miscentur amore.

§. XXXIII. *Centauri.*

§. XXXIII. *Centauri.*
Frequentissime quoque Baccho *Centauri* adiunguntur, qui et in gemma quadam *Act. Erud. M. Sept. 1699.* currum eius trahunt. Apud *Aristophanem* in *Ranis* Hercules in Bacchum ostium infernum pulsantem inclamat sic: *quis ostium pulsat? quam Centaurice insiluit, quisquis est!* Feruntur congressu nati *Ixionis* cum *lunone* in nubem mutata, semiviri, sed semiequi, vini inprimis cupidissimi.

§. XXXIV. *Explicantur.*

§. XXXIV. *Explicantur.*
Rotae quidem Ixionis aëra inesse putamus, infinitum et
semper in motu, qualem *Anaximenes* et Philosophi sectae
Ionicae statuerunt, quo interitu suo omnia redeant et denuo
gignantur, magno quodam anno exacto, quem et divinae
rationes compotem dixerunt, sine qua nihil ex eo fieri possit.
Vid. *Bruckeri* Historia Critica Philosophiae T. I. p. 489. et
515. Quamobrem Centauros quoque ad talem conditionem
post mortem restitutionemque referri putamus, laetitiae qui-
dem haud omnino expertem, sed in motu perpetuo neque
a bello et pugna cum daemonibus malignis vacuum. Ideo
enim semiequi finguntur. *Virgilius* autem in Averno introi-
tu posuit.

§. XXXV.

§. XXXV. *Bacchus iunior amplius explicatur.*

Neque vero omnino Centaurico systemati conueniens videtur esse, quod *Plutarchus* in libro *de Ei* apud Delphos de Baccho refert hunc in modum; *Mutationem autem in spiritus, aquam, terram, sidera, stirpes, animalia, eiusque dispositionem, diuisione quadam et in membra distractione per ambages proponunt, ipsum deum Dionysum, Zagraeum, Nyctelium et Isodaetam appellant. Interitus etiam quosdam et e medio sublaciones, mortes, rursumque in vitam reditus, consentanea dictis mutationibus aenigmata agunt canuntque Baccho ditbyrambos.* Magis enim est, vt in *Osiride* quoque notaui, diffusionem diuinæ naturæ per totam terram intellectam esse. Et *Plutarchus* eodem loco ex veterum doctrina amplius explicauit, cur Bacchus semper in motu, aliquando furore, sit et sui inaequalis. Inde quidem illud quoque intelligitur, cur a Titanibus Bacchus in tot frustra discerp-
tus feratur.

§. XXXVI. *Locus hymni Homerici.*

Quod in hymno Homérico extat:

*Da autem nos gaudentes ad Horas rursus vt veniamus,
Ex Horis vero demum ad multos annos.*

id ex eo intelligitur, quod C. III. §. XL. de Horis exposui. Iudicium scilicet benignum et receptio in coelum subest.

§. XXXVII. *Dionysus, mens diuina.*

Dionysi nomen optime quidem a *Macrobio* explicatur mens *Iouis*, mens diuina, perinde vt Aegyptiorum *Phthas* et *Cnephus*. Vid. C. II. §. II. Alii a *Nysa*, vel vrbe, vel antro deriuant, de quo in C. V. §. XIII. explicauit. Si ex Sicularum lingua claudicatio assumenda est, quod *Nonnus* in *Dionysiacis* putauit, mors *Soteris* intelligitur. Vid. C. II. §. XIII.

§. XXXVIII. *Sabazius.*

Occurrit quoque Bacchi nomen *Sabazii*, quod apud *Sponium* *Ioui* etiam tribuitur. Et putem, Hebraicum *Sabbath*

bath subesse, vt Seruator in sepulcro quiescens intelligendus sit. Multa enim in Mythologicis ex Orientalibus linguis petita esse, ex aliis quoque huius tractationis nostrae Capitibus ostenditur.

CAPVT VIII. DE CERERE.

§. I. *Creationis vestigia insunt.*

In Cerere creationis certe primitiae haud obscure intelliguntur. Eo quidem manifesto opus Proserpinae apud Claudianum pertinet, quod rediturae texuit matri:

*Haec elementorum seriem sedesque paternas
Insignibat acu, veterem qua lege tumultum
Discreuit natura parens et semina iustis
Discessere locis. quicquid leue, fertur in altum.
In medium grauiora cadunt: incanduit aether.
Egit flamma polum: fluxit mare, terra pependit.*

Et apud Apuleium Met. XI. rerum Natura parens, elementorum omnium domina seculorum progenies initialis, Cereris etiam verustae nomen fert.

§. II. *Plenilunium et tempus autumnale.*

Est quoque in festis eius, tam Thesmophoriis, quam Eleusiniis, plenilunium et tempus autumnale seruatum. Thesmopheriorum quidem finis, vt *Meursius* ex testimoniis veterum collegit, in diem XVIII. mensis Pyanepsionis incidit, principium in diem XIV. plenilunii, qui quidem mensis autumnalis primus fuit, Maemacterionem antecedens, vt contra *Theodorum Gazam Iosephus Scaliger* et apologeta eius, *Samuel Petitus*, conuicerunt. Eleusinia autem maior, quae quatuor annis exactis celebrabantur, in diem XV. Boedromionis, mensis vltimi aestiualis et tempus plenilunii collocantur. Sed *Seneca* sub aequinoctium autumnale collocat. Ita enim in *Hercule furente*:

Quant,

*Quanta, cum longae redit hora noctis,
Crescere et somnos cupiens quietos
Libra Phoebeos tenet aequa currus,
Turba secretam Cererem frequentat,
Et citi terris properant relictis
Attici nomen celebra mystae.*

Idem in Hippolyto:

*Iam quarta Eleusin dona Triptolemi secat
Paremque toties libra composuit diem.*

Huc locus quoque Virgilii pertinet:

vos o clarissima mundi

Lumina, labentem coelo quae ducitis annum.

§. III. Creatio humana.

Sed creationis quoque humanae vestigia Cerere videntur contineri. Certe in hymno Orphico et omnium mater dicitur et mortalium omnium nutritrix, apud Pitiscum, Mater maxima. Peruulgata etiam appellatio eius est *κρητοφει*, puerorum altricis et almae. Eodem pertinet, quod Graecis *Δηω*, Deo, dicta est, et *Demetris* proprium nomen tulit, scilicet ut *Natalis Comes* in Mythologia explicauit, mater in omnes homines distributa.

§. IV. Regina et iudex.

Celeberrimum Cereris nomen est *legiferae*. Prima enim leges dedisse dicitur. Vnde et sacrorum *Thesmophoriorum* appellatio. Nam *θεσμος*, *Thesmos* ab *Hesychio* lex diuina exponitur. Regina igitur et iudex intelligitur, quemadmodum *Osiris* legifer. Vid. C. V. §. II. Nam et in *Thesmophoriis* iudicium, quanquam a mulieribus exercebatur. In hymno Homérico *pulchra comas* appellatur. Vid. C. V. §. XVII. Sed reginae quoque nomen in *Orphei Argonauticis* et in *hymno* 39 habet. Eandemque non raro maximum omnium Numinum habitam esse, *Caspar Barthius Animadu.* ad Stat. Thebaid. V, 156. probauit. Apud *Apuleium* Met. XI. *Ceres* quoque *summa Numinum, regina manium, prima coelitem*, appellatur.

§. V. Pax inest et salus promissa.

De pace quidem et salute promissa haud pauca Cereri in-
sunt. Eo pertinet, quod in hymno Orphico *Irene* pax ap-
pellatur, et *pacem adducens*, item ὕψισα ἀνασσα, *regina su-
lutifera*. In eodem hymno afferre dicitur εὐνομίην ἐπατεινῶν,
legum concordiam amabilem. Sed *diuitias* quoque ibidem
afferre et dare dicitur *multum beantes*. Quae diuitis appel-
latio et apud *Hesiodum* occurrit. Sed praeter suam *bidentes*
etiam ei offerebantur. Vid. S. I. §. XII. *Pacis* autem *dea*
alias quoque dicta est. Quod item in causa videtur fuisse,
cur *Legifera* dicta sit. Vid. §. V. Sed *cornu* quoque *copiae*
cum *vua* eo referri potest. Cornu enim copiae salutis nunc-
tatio continetur (S. II. §. CLXXXIX.) *vua* autem futura post
mortem laetitia (S. II. §. LXXXVIII.).

§. VI. Corporum restitutio Spicae.

Corporum ex terra in meliorem formam restitutio *spicae*
Cereri et *corona spicea* significatur, quam quasi victrix gerit,
quanquam *corona* aeuum quoque signatur. Vid. S. II. §.
LXIX. LXXI. et CL. Data autem peculiariter est *bordeacea*
corona et *spicae bordeaceae*. Quo symbolo ex *primaeva*
quidem institutione S. II. §. LXXII. Seruatorem intelleximus
propria vi diuina a mortuis resurgentem. Quanquam deinceps
de forte in Cerere anima quaedam terrestris resuscitatricis as-
sumpta est.

§. VII. Crematio mundi et ex igne restitutio.

Sed crematio quoque mundi et ex igne restitutio corpo-
rum subesse videtur. In hymno quidem Orphico *taedigera*
dicitur. De taedis autem rapta Proserpina ex monte Aetna
accensis deinceps exponam. Hoc loco illud adiicio, quod
Triptoleum puerum, quem agri colendi rationem docuit,
diuino lacte nutritum noctu clam sub igne occultauit. De
lacte vid. S. II. §. CXXVIII.

§. VIII. Dicta confirmantur ex papauere.

Ad generis humani post temporis cuiusdam vel aevi ex
morte restitutionem *papauer* quoque, *vescum Cereale*, referri
possit,

possit, quod in gemma quadam apud *Beyerum* spicae eius coronae intermixtum apparet. Vid. S. II. §. CII. Non in-
epte certe collectio totius generis humani accipitur, sub sta-
tum mortis redacti, sed victricis et aeuum potituri.

§. IX. *Numen omnibus commune, Ecclesia.*

Et prisca quidem Ceres virorum aequae ac mulierum post
mortem receptrix fuit, numen omnibus commune. Vnde
apud *Virgilium* Aen. II, 713. sq. Aeneas Troia profugus
et patri et uxori et filio et famulis desertae Cereris templum
assignat, quo omnes congregentur:

Est vrbe egressis tumulus templumque vetustum

Desertae Cereris, iuxtaque antiqua cupressus.

Plane vt ostendi, et Minerua et Venere et Iside Ecclesiam
contineri, ita in Cerere vetusta idem suspicor, quae quidem,
vt reliquae deae, in consortium quoque creationis assumpta fit
et iudicii post mortem. Vnde et hunc in modum legisera
intelligitur.

§. X. *Scortationes in prima Cerere, et negata corporum
restitutio.*

Sed tamen, in dedecus quidem generis humani, faten-
dum est, in prisca Cerere opinionem quoque de spirituum
et animarum post mortem congressu obtinuisse, et in sacris
eius scortationes. Quo quidem pertinet, quod a Neptuno
petita et in equam conuersa, cum is equi formam cepisset,
compressa dicitur. Idem ex eo coniicitur, quod in luctu
tristis a Baubone ad risum capiendumque cibum non aliter
perduci potuit, quam monstratis muliebribus et commotis.
Luctum quidem sumxisse dicitur, et conspectum fugisse deo-
rum, postquam a Neptuno compressa vel equum vel Heram
enixa est, vbi in specum sese obscurissimam abscondidit, et
a Pane demum inuenta est, qui scortationum item deus fuit.
Et ideo in memoriam certe pristinatorum sacrorum in Eleusi-
niis quoque seruatum est, vt caper ei offerretur. Vid. S. II.
§. XVI. Certe in onyche *Eggelingii* sacerdos altera caprum
Cereris offert. Traditur praeterea Iasionem amasse et cum
eo concubisse, quem Iupiter deinde fulmine confecit. Ne-
gatam autem in illa Cerere vetusta corporum restitutionem
esse,

esse, ex eo colligitur, quod rapta demum Proserpina lugens agri colendi rationem docuit.

§. XI. *Ceres iunior.*

Sed postquam recepto Saturni cultu foedissimus scortationum in sacris usus abolitus est, et vtriusque sexus manes separati sunt, alia Ceres exitit, Saturni filia, quae mulierum tantum animas recepit, et qua corporum quoque restitutio continebatur. Et ideo *Apollonius* L. IV. *Argonaut.* scribit, sub insula Cereris falcem condi illam, qua patrem Saturnus secuerit, quae et quibusdam falx Cereris dicatur.

§. XII. *Thesmophoria.*

Tum quidem *Thesmophoria* Graecorum inuecta videntur, quibus interesse foeminis duntaxat licuit, non viris. Vid. *Ioach. Felleri* vindiciae aduersus *Eggelingium*. Iudicium quidem rerentum est, sed mulierum. *Pectinem* plane muliebrem, id est, membrum muliebre, in *Thesmophoriis* a sacrae mulieribus cultum quoque esse, *Theodoretus* tradit. Quem an recte *Meursius* notauerit, alii videant. Certe in memoriam sacrorum pristinorum retentum symbolum illud esse, verisimile videtur.

§. XIII. *Thesmophoria Eleusiniis antiquiora.*

Et nobis quidem *Thesmophoria* sacra Eleusiniis antiquiora videntur, etsi *Ioach. Fellerus* quondam contra *Eggelingium* *Bremensem* aliter sensit. Nam plane seruatae quoque sunt, ad exemplum certe dierum V. epagomenarum, quinque dies festae, quanquam post plenilunium, cum veteres epagomenae plenilunium praecederent. Vid. §. II.

§. XIV. *Raptus Proserpinae.*

Initiationibus autem receptis foeminae quoque sacris initiatae in communem Plutonis domum, vel manium sedem, cum viris receptae sunt, propterea quod initiati immortalitatem acceperant. Qualem veterum sententiam perbelle demonstravit *Warburtonus* in *Comment. de diuina legatione Moysi*. Tum igitur *Proserpina*, Cereris e Ioue filia, rapta a Plu-

Plutone dicitur. Ceres autem denuo luxit et se abscondit, donec amissam filiam inueniret.

§. XV. *Sacra Eleusinia.*

Ea quidem causa *Eleusinia sacra* instituta sunt, maiora singulis quinquenniis, minora trienniis, et haec quidem in conuulio in Proserpinae honorem, qua dea noua luna comprehenditur, vt *Interpres Aristophanis* ad Plutem retulit. Quorum tempus iam supra §. II. annotaui.

§. XVI. *Vtterius exponuntur.*

In Eleusiniis sacris et muliebrem naturam imposito calathio in curru cum sacris abditis delatam esse, *Theodoretus* scripsit, et praeterea membrum in iis virile ostendi, *Ioach. Fellerus* in Vindiciis aduersus Eggelingium probauit. Et quod *Eggelingius* membrum muliebre existimat, quod Ceres in onyche portat, *Auctori Actorum Eruditorum* virile potius intelligitur. Seruatam quidem illud quoque ex prisca Cere re videtur. Nam et *Apuleius* Met. XI. de Rerum Natura parente ita habet: *Me - - Eleusinii vetustam deam Cererem vocant.* Sed denuo inde, vt nobis quidem videtur, intelligitur, Eleusiniis receptis mares foeminasque initiatos in communem Plutonis vicum commigrasse.

§. XVII. *Meursii sententia et Polyaeni narratio de Eleusiniis duratione.*

Durasse Eleusinia sacra *Meursius* putat nouem dies, contra locum Polyaeni, vbi XXXIX. extant, vtpote quem corruptum habet. Sed quoniam veterum auctorum lectiones corrigendae temere non sunt, quamdiu nihil certi in contrarium affertur, Polyaeni lectionem haud omnino reiiciendam ducimus. De quo quidem explicabimus.

§. XVIII. *Proprium festum dies IX. durauit. Ratio. Nouem sphaerae.*

Et in eo quidem *Meursio* assentimur, proprium Eleusiniis festum nouem duntaxat dies durasse. Scilicet in ea fere opinione sumus, cum raptu Proserpinae et initiationibus nouem quoque sphaeras, vniuersi corporis mundani partes,

partes, placuisse, quae septem sonos ederent, de quibus videndus est *Macrobius* in *Somn. Scip. L. 2. C. 4.* Nam et in *Onyche de Eleusiniis*, seu *Mysteriis Cereris*, quam *Egelingius* publicauit, ante *Cererem iuuenis procumbit*, instrumento septem fistularum innitens. Quae sententia adeo recepta fuit, ut *Edda* quoque *Islandorum Nifelheimum* mundum nonum ponat, quanquam illa animas malorum eo protrudit. Festum igitur *Eleusiniorum* eo accommodatum putem, praesertim quod *nouenario numero* in vitam quoque restitutio continebatur. Nam ita apud *Aristophanem* in *Ran.* *Baccho ad inferos descendenti*, et *obolos nouem offerenti mortuus respondet: Reuiuiscam, si accepero.* Conf.

Caput XIX. de Apolline §. VIII.

§. XIX. Sed dies quoque praecedentes XXX. sacri.

Et si autem in eo *Meursii* sententiam defendimus, proprium et solenne *Eleusiniorum* festum nouem dierum fuisse, tamen veri quoque haud dissimile putamus, XXX. etiam dies praecedentes religiosas fuisse, manibus sacratas, quemadmodum mensis extremus XXX. dierum, qui *epagomenas* praecedebar, manibus sacer fuit, de quarum XXX. dierum religione *S. I. §. XXIII.* et in *Capite de Vulcano §. II.* item deinde in *Capite de Marte* explicauimus. Forte quoque institutis *Eleusiniis* anni adhuc principium in *aequinoctio autumnali* collocabatur. Itaque *Seneca* in tempore *Eleusiniorum* non dissentit, qui *eleusiniis* sub signum *librae* celebratis festum forte proprium illud IX. dierum intellexit. Vid. §. II. Qui autem initium d. XV. *Boëdromionis* statuunt, triginta quoque dies praecedentes comprehendunt. Mouet quidem dubitationem, quod *Theismophoria* ita in idem tempus cum *Eleusiniis* incidunt. Sed non improbable est, *Theismophoria* *Eleusiniis* contineri, quinque autem ex illis dies mulieribus seruatas esse. Certe in *Aristophanis Theismophoriazulis* *Proserpinae* quoque honor, ut *Cereris*, celebratur.

§. XX. Subterraneus ignis assumtus. Taedae ex Aetna accensae.

Veri autem similiter raptus ille *Proserpinae*, quem comenti veteres sunt, in illud tempus incidit, quo et *Vulcanus*

nus coelo delapsus et pro aethereo et coelesti igne melioris mundi efformatore subterraneus substitutus est. Quam in rem Caput de *Vulcano* assumendum est. Nam ideo quidem et Ceres rapta filia taedis ex monte Aetna accensis totum terrarum orbem quasi incensura peragrasse dicitur. Quo subterraneus omnino ignis continetur. Et Ceres *Aetnaea* quoque dicitur, quae sedem in Aetna monte habuit. Cuius tecta *Claudianus* de raptu Proserpinae L. I. describit sic:

Cereris qua tecta nitebant

Cyclopum firmata manu, stant ardua ferro.

Moenia, ferrati postes, immensaue neclit

Claustura chalybs.

Neque vero illud negauerim, metu orci initiationes in sacris Eleusiniis receptas esse.

§. XXI. *Eius dracones.*

Quod autem frenatis tum anguibus, vel potius draconibus, vecta Ceres dicitur, id ad vitae necisque dominium pertinere videtur, de quo S. II. §. CXLII. explicauimus, cuius quidem participes fieri initiati credebantur.

§. XXII. *Triptolemus.*

Hoc amplius fertur Ceres lugens *Triptolemus* puerum agri colendi rationem docuisse, et diuino lacte nutritum clam sub igne occultasse. Etsi agricultura et lac ad restitutionem in vitam, praesertim corporum, pertinet (S. II. §. LXIX. LXXI. et CXXVIII.), tamen ea narratione plus contineri videtur. Scilicet scortationibus sacris abolitis et consuetudine animorum abrogata, puritas animorum, ut puerorum et puellarum, substituta est, quemadmodum in Cupidine imprimis explicauimus. Igitur in Cerere iuniore post raptum Proserpinae recepta opinio videtur, initiatos, puros effectos et quasi pueros, ad diuinorem naturam perducere et ad immortalitatem praeparari, sed corporum quoque ex terra restituendorum spem habere.

§. XXIII. *Infantium roceptrix.*

Sed quoniam ei *ficus* quoque, infantum alimonia, assignatur, tentari potest, annon infantes post mortem peculiariter

liariter in tutelam suam receperit, quasi initiatione non indi-
geant. *Virgilius* in Plutonis regno infantes separatim in
primo ingressu ponit, quos *Aeneas* inuenit, postquam adi-
tum occupauit et ripas euasit. Verba eius sunt huiusmodi:

*Continuo auditaē voces, vagitus et ingens,
Infantumque animae flentes in limine primo,
Quos dulcis vitae exsortes et ab ubere raptos
Abstulit atra dies et funere merfit acerbo.*

Contra *Plutarchus* in Consolatione ad uxorem de Athenien-
sibus scribit: *Suis enim infantibus mortuis neque inferias li-*
bant, neque aliud quidquam faciunt eorum, quae fieri mor-
tuis apud alios solent. neque enim terrae aut terrestrium infan-
tes ullam partem percipiunt, neque circa eorum sepulcra et
monimenta ac cadauerum expositionem commorantur aut as-
sident. nam leges hoc non permittunt, quia hoc nefas sit, cum
ii in meliorem ac diuiniorē conditionem simul locumque con-
cesserint. Ficum autem infantum alimoniam fuisse, S. II. §.
LXXXVII. ostendi.

§. XXIV. *Sacerdotes apes.*

Sacrae quidem sacerdotes *Cereris apes* dicebantur, *με-*
λισσαι, quia immortalitatem proderent, Vid. S. II. §.
CXXIX.

§. XXV. *Ceres terra.*

Omnino *Ceres*, iunior certe, dea subterranea visa est,
animarum sub terra custos. Forte anima quoque terrae vi-
tificans continetur. Ideoque *Cerere* terra etiam intellecta
est, et *Orpheo* *χθονία* dicitur, terrestris. Quamquam *Eccle-*
siae notio in sepulcro nihilominus restat.

§. XXVI. *Sedes Sicilia.*

Sedes autem inprimis *Sicilia* prope *Aetnam* ei assignata
fuit. *Sicilia* frugum feracissima est. *Aetna* autem mons or-
cum commode refert, et propinquitatem coeli in beatis et
flammarum erga malos eructationem, et mundi aliquando
futuram concremationem et nouam ex terrestri igne effor-
mationem. Nam et *Cyclopus* *Aetna* sedes fuit. Conf.
C. II. §. XVII.

§. XXVII.

§. XXVII. *Sus grata.*

Sus Cereri grata fuit, a Thesmophoriis tamen secundum Clementem *Alexandrinum* arcebatur. Cuius verba etsi *Meursius* Graeciae Feriatae L. IV. ad Eleusinia potius accommodari vult, locus tamen Clementis aperte repugnat, adeoque dicendum potius est, ab Eleusiniis non arceri. Et plane quemadmodum *sus* Eleusiniis sacris conueniat, S. II. §. CXL. explicaui.

§. XXVIII. *Iasionem amauit.*

Fertur *Ceres Iasionem* perditæ amasse, de quo apud *Homærum* *Odyss.* 5. 125. ita extat:

Sic etiam quando Iasioni comas pulcra Ceres

Suo animo obsecuta, commixta est amore et concubitu,

Nonali in tertiato; neque diu fuit ignarus

Iupiter, qui ipsum occidit percussum corusco fulmine.

Iasion quidem *Iouis* et *Electrae* filius fertur, ab aliis *Minois* et *Phroniae*. Ex concubitu autem isto *Plutus*, deus diuitiarum, natus fertur. Nimis pauca de *Iasione* extant, ut quae forte similitudo eius cum *Adonide* sit, dignosci possit. Forte quidem *Iasionis* nomine *Soter* comprehenditur.

§. XXIX. *Commigratio animarum in animalia.*

Commigrationes animarum in animalia aliquando in *Cerere* receptas quoque fuisse, ex eo colligitur, quod a *Neptuno* petita in equum conuersa ab eodem equi assumpta figura compressa equum peperit, item quod lugentem eam *Pan* inuenit, ubi quidem Caput de *Pane* assumendum est.

§. XXX. *Imago quaedam.*

Extat in numis *Brixiensibus* *Ceræ* imago, caput radiis solis et stellis circuminctæ, distentis mammis et orbem vel globum in gremio habentis. Sol quidem in *Cerere* nusquam occurrit, quanquam apud *Apuleium* *Met.* XI. semestris seu plena *Luna* flammeos ignes spirauit, ut mundi concrementio, quae in plenilunio anni magni instaurationis contingeret, significaretur. Nescio igitur, an imago genuina sit. Neque de stellis quidquam in *Cerere* apparet, nisi se-

ptem planetarum sonus quem §. XVIII. retuli. Distinctae autem mammae matrem referunt, et orbis vel globus in gremio matrem mundi. Vid. IX.

§. XXXI. *Luna.*

Qui Cerere Lunam intellexerunt, ad plenilunium in primis creationis et magnae instaurationis forte respexisse videntur. Sed Ecclesia quoque in Cantico Salomonis ut plena luna exhibetur.

§. XXXII. *Cum Baccho societas.*

Cereri cum Baccho in primis societas quaedam intercedit, eademque veluti ex India redux curru quoque a duobus elephantis ducitur, ut *Winkelmanus* in *Comment. de Allegoriis* observavit.

§. XXXIII. *Ceres Graecorum Isis.*

Ceres cum Iside a Graecis confunditur, et pro Iside habetur. Ita *Herodotus* et *Diodorus*, aliique in *Iablonskyi* *Paratheo Aegyptiorum* L. 3. C. 1. §. 7. relati tradiderunt.

§. XXXIV. *Fosta Frisiorum.*

Cereri *Fosta Frisiorum* eo convenit, quod quatuor spicas gerit. Sed eadem quinque sagittas altera manu tenet, quasi mortem in potestate habeat et praeterea vestita est. Spicae quidem et vestitus resurrectionem referunt. Vid. S. II. §. LXIX. et CCXL.

CAPVT IX.

DE

TITANIBVS, GIGANTIBVS, TYPHONE
ET TYPHOE O.

§. I. *Titanis nomen.*

Titanum nomen a *Tit* venit, quae appellatio terrae est. Vid. *Wachter Gloss. Germ. voc. Deut.* Qui quidem ex

ex *Pezronio* obseruat, Celtis aequae ac Hebraeis *tit* significare terram, et apud *Homerum* poni $\tau\eta\theta\upsilon\nu$ pro terra. Puto tamen, terrae nomen *Tit* a depressio sumtum esse et humili, superis oppositum. Vnde et *Sol* in cursu diurno et annuo depressus, siue absoluto diei spatio se condiderit, siue in hemisphaerio inferiori australi versetur, *Titan* dicitur, cui *Phoebus* opponitur. *Lucanus* *Pharf.* VI, 333.

Thessaliam, qua parte diem brumalibus horis

Attollit Titan, *rupes Ossaea* coercet.

Cum per summa poli *Phoebum* trahit altior aestas,

Pelion opponit radiis nascentibus umbras.

At medios ignes coeli rabidique *Leonis*

Solstitiale caput nemorosus submouet *Othrys*.

Vbi quidem *Titan* in bruma, *Phoebus* nascentibus radiis in altiori aestate et rabidi caput solstitiale leonis aperte distinguuntur. Idem *Pharf.* VI, 570.

Nocte poli *Titan* medium quo tempore ducit

Sub nostra tellure diem.

Idem *Pharf.* VIII, 159.

Iam pelago medios *Titan* demissus ad ignes

Nec quibus abscondit, nec si quibus exerit orbem

Totus erat.

Idem *Pharf.* IX, 313.

Sed rapidus *Titan* ponto sua lumina pascens

Aequora subduxit zonae vicina perustae

Et nunc pontus adhuc *Phoebo* siccante repugnat.

Idem *Lucanus*, cum sol medio se die abscondit, commodè *Titanis* nomine vitur *Pharf.* I, 540.

Ipse caput medio *Titan* cum ferret *Olympo*,

Condedit ardentes atra caligine currus

Inuoluitque orbem tenebris gentesque coëgit

Desperare diem.

Eademque ratione luctificus ei *Titan* die proelii *Pharfalici* dicitur, quasi sol se condidisset. De statu noctis *Ouidius* *Met.* II, 1. habet:

Tum pater ut terras mundumque rubescere vidit,

Cornuaque extremae velut euanescere *Lunae*,

Iungere equos *Titan* velocibus imperat hori

Vale-

Valerius Flaccus Argon. IV.

*Interea magni iamiam subeuntibus astris
Oceani genitale caput, Titania frenis
Antra sonant.*

Statius Achill. I.

*humilisque ex aequore Titae
Rorantes euoluit equos.*

Idem Theb. VII.

*Iam gelidam Phoebe et caligantia primus
Hauferat astra dies et iam tumet igne futuro
Oceanus lateque nouo Titane reclusum
Aequor anhelantum radiis subsedit equorum.*

Vnde *Pausanias* Titana Solis fratrem commemorat. Eodem modo *Tithonus* aurorae maritus dicitur, subterraneus scilicet, cuius illa cubilia mane linguit. Sed apud *Diodorum* quoque *Siculum Titaea*, tellus, occurrit.

§. II. Subterranei.

Titanes igitur coelestibus opponuntur, subterranei. *Pausanias VIII, 267.* scribit, Titanas primum omnium *Homero* carminibus suis commentum esse, deos esse, earum scilicet dium incolas, quibus Tartara nomen sit. Ita enim *Homerus* II. XIV, 278.

*Deosque nominabat omnes
Subtartareos, qui Titanes appellantur.*

Orphei hymn. 36. ex vers. Scaligeri:

*Titani coeli et terrae illustrissima stirpes,
Nostrorum proauum patrum, intra Tartara regna
Aedibus horrificis terrae intestina colentes,
Principium et semen cunctis animantibus aegris.*

§. III. Germanorum nomen Deutsche.

Non possum non hoc loco subiungere, quod Germani quoque *Deutsche*, *Dütsche*, terrae sese filios et *Dite* prognatos, *Caesare* et *Tacito* teste, iactitabant.

§. IV. Subterranei magnae figurae.

Titanes Coeli et Terrae filii dicuntur. Esi autem a *Gigantibus* Terrae filiis distinguantur, tamen ab *Hesiodo* magnae

gnae staturae corporis et validissimi describuntur. Et plane manibus quoque subterraneis maior forma data est, forte quod umbrae vespertinae longiores sunt. Ita quidem Aeneae Creusa apparuit *Virg. Aen. II, 772.*

Infelix simulacrum atque ipsius umbra Creusae

Visa mihi ante oculos et nota maior imago.

Ita Phryxus conspicitur *Val. Flacc. V, 231.*

Quondam etiam tacitae visus per tempora noctis

Effigie vasta.

Eodem modo heroes ex sepulcro prodeuntes apud *Ossianum* Bardum exhibentur: *They stood on the beach like oaks with all their branches round them*; stabant in ericeto, ut quercus, ramis ipsorum omnibus circumdatae. Idem *Ossianus* heroes defunctos ut columnas nebulae vel nubium sistit in mari placido apparentes, et in colloquio cum defuncti cuiusdam spiritu apud eundem homines superstites vocantur parui, *the little men.*

§. V. *Rephaim.*

Eo quidem Hebraicum illud *Rephaim* pertinere putem, quod manes orcinos designat, praeterea autem, ut explicatur, gigantes, seu potius homines maioris staturae. Et primo quidem sensu *Iobi XXVI. 5. et Psalm. LXXXVIII, 11.* fumitur. Et locus *Iobi XXVI, 5. sq.* ita vertitur: *Manes orcini* (quod Lutherus vertit; *die Riesen*, maioris staturae homines) *tremiscunt sub aquis* (sub aequore, in orco) *et qui prope eos inhabitant. Orcus coram eo reiectus est, et perniciēs tegumento caret.*

§. VI. *Nephilim.*

Extat aliud gigantum nomen Hebraicum *Nephilim*, quod a radice נפל *lapsum, deciduum, demissum*, significat, subterraneis conuenienter. Quod alii ב' irruendo deriuant.

§. VII. *Rerum formatio ex abyssu.*

Omnino Titanibus deprauata quaedam narratio abyssi Mosaicae ex primaeuo terrae statu et creationis principium continetur. Sunt enim Titanes rerum creatores assumpti, et Prometheus Titan hominem de luto formasse dicitur. Et

secundum *Diodorum Siculum* Aegyptii tradunt, terram gigantes, vel forte Titanes potius subterraneos, produxisse sub primam hominum generationem.

§. VIII. *Gigantes pruinae, Hymthussi.*

Eam quidem in rem merito adiicimus, quod *Edda* Islandorum cum antiquissimo Deorum *Alfader*, patre omnium, gigantes pruinae coniungit, qui cum eo ante coelum et terram existerent. Multa praeterea de gigantibus in *Edda* extant, inprimis de *Ymere* gigante, quem filii *Bori* forte *Boreae* occiderunt, ex cuius vulneribus cadentis tantus effusus est cruor, ut vniuersum genus gigantum pruinae, *Hymthussorum*, submergeretur, praeter vnum, qui cum vxore et familia molam suam ascendens vitam sibi conseruarit, a quo posteriores *Hymthussi* originem trahant. Ex *Ymere* deinde filii *Bori* terram formarunt, ex sanguine quidem maria et flumina extiterunt, ex carne tellus, grandia saxa ex ossibus et ligna ex dentibus ossiumque fragmentis, ex capite vero coelum fabricati sunt. Gigantes autem pruinae dicti videntur, quod pruina, ut hyems, orcum refert.

§. IX. *Gigantum cum Ioue bellum. Locus Gen. VI, 4.*

Gigantum cum Ioue bellum non alio pertinere videtur, quam quod subterranei daemones contra Seruatorem promissum insurgerent, ad inferos autem in omne aeuum percerentur. Forte eodem gigantes pertinent, *Gen. VI, 4.* qui per omne aeuum, omni aeuo, tantum sibi nomen conciliarunt, ut nati ex filiis Dei et hominum contra promissum Seruatorem insurrexerint, in quo quasi proprium antediluvianorum crimen *Moses* collocat, ut sequentia verba manifestant. Poëtica enim omnino narratio *Mosis* videtur, ante diluuium forte concepta, quales narrationes iam alii viri docti obseruarunt, a *Mose* in *Genesi* traditas.

§. X. *Lemechi verba Gen. IV, 23.*

Eodem forte *Lemechi* quoque verba *Gen. IV, 23.* pertinent: *An igitur virum occidi, ut vulnus mihi infligatur, et iuuenem, ut plagas accipiam.* *Lemech*us primus, duabus vxoribus assumtis, coniugium Seruatoris cum vna *Ecclesia*

gustulir, sed ipsum Seruatorem quoque negasse videtur, eo-
que verba eius commode referri possunt.

§. XI. *Typhoeus, Typhon, Seth, Apopis, Nephthys.*

Gigantum celeberrimus Graecorum *Typhoeus* est, et Aegyptiorum *Typhon*, quanquam et Graeci *Typhonem* appellant. Typhoni quidem ab Aegyptiis datum est cognomen *Bebon*, seu *Babys*, quasi venti subterranei vehementis et cauernis subterraneis erumpentis, vt *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum Mythico explicat. Sed tulit quoque cognomen *Seth*, quod, eodem notante, significat *infra, descendere*, ventum inferiorem, qui infra terram in cauernis et antris coërceatur et frenetur. Vbi quidem vento spiritus et daemon continetur. Eius apud Aegyptios vxor *Nephthys* fuit, quae apud *Plutarchum* *Rhea*, item *Venus*, sed et *τελευτη, ultima, finis*, dicitur, et quemadmodum Plutarcho videtur, extremae terrae continentis partes, quae eam terminant, mare vero attingunt, vel, vt alio loco explicat, quod *infra terrae situm non cernitur*. Igneae naturae *Typhon* in *Hesiodi* Theogonia describitur, cuius omnibus ex capitibus ignis flagrauerit. *Pindarus* Typhoeum sub Aetna collocat, cuius ex penetralibus eructentur inaccessi ignis purissimi fontes, fluuiique ignis interdiu effundant vorticem sumi ardentem, sed noctu rutila flamma volutata saxa in profundam deferat maris planitiem cum vehementi strepitu. *Iablonskyus* quidem *Apopis* quoque nomen Typhoni conuenire putat, de quo *Plutarchus* ex Aegyptiorum narrationibus scribit, esse eum sicca et ignea natura, Solis fratrem, non Solem, sed quandam habere cum Sole cognationem.

§. XII. *Typhon Cacodaemon, Osiridis interemtor.*

Typhone quidem non alius quam Cacodaemon intelligitur, Seruatoris inimicus. Vnde Osiridem, quo promissus Seruator continetur, Typhon interemisse fertur.

§. XIII. *Typhonis consiliarii.*

Fertur Typhon secundum *Plutarchum* in societatem interimendi Osiridis septuaginta et duos assumisse. *Diodorus* autem *Siculus* XXVI. eius consiliarios refert. Duo quidem

et septuaginta ad dies V. epagomenas videntur pertinere. Vid. S. I. §. XXIII.

§. XIV. *Corpus Osiridis disiecit.*

Illud quoque *Plutarchus* ex sacerdotum traditionibus commemorat, *Typhonem*, cum noctu et plena luna fuerit persequeretur, arcam reperisse, in qua *Osiridis* corpus iaceret, idque disiecit. Quod quidem ad contemptum mortis *Seruatoris* pertinet. *Sus* autem tenebrosum duntaxat *Oeci* mortisque habitaculum signat. Vid. S. II. §. CXXXVIII. sq. Eoque nocturna venatio pertinet.

§. XV. *Rerum creatio.*

Vt in *Titanibus*, ita in *Typhone*, deprauata quaedam narratio abyssus *Mosaicae* ex primaeuo terrae statu occurrit, scilicet, daemones subterraneos mundum produxisse, quod relata quoque §. VII. et VIII. *Diodori* et *Eddae* verba confirmant.

§. XVI. *Typhon in Diis relatus.*

Et ideo quidem *Typhon*, malus daemon, relatus in *Diis Aegyptiorum* est, adeo ut inter quinque deos primaeuos collocatus sit, cuius natalis quoque in quinque dies epagomenas incidit.

§. XVII. *Natalis mundi in solstitium hybernium collatus.*

Consequens quidem et *Titanio* et *Typhonio* systemati illud fuit, natalem quoque mundi in solstitium hybernium collocatum esse. De quo *Nigidius* scribit, *capricornum*, quo signo *Sol* brumam in solstitio brumali ingreditur, immortalis luce donatum esse, quo tempore *Typhon* in monte *Ciliciae* speluncam haberet, concessumque a *Ioue* habuisset, quem admodum *Diis* posset obsistere. Conf. S. II. §. CXIII. In *Titanio* systemate idem receptum esse, ex Capite de *Saturno* intelligitur.

§. XVIII. *Corporum in vitam restitutio abest.*

In *Typhonio* systemate corporum in vitam restitutio negatur, ut ex *crocodilo* et *hippopotamo*, *Typhonis* symbolis habetur.

haud obscure perspicitur, quibus corporum in vitam restitutionem nullam inesse, iam S. II. §. CCXLIII. annoravi. Adicio, quod aper Calydonius, Typhonis item symbolum, in Oenei vites immissus imis radicibus plantas eruit, pomosque cum floribus solo aequavit. Vid. S. II. §. CXXXVIII.

§. XIX. *Metempsychosis.*

Inuenta autem recepto hoc systemate *metempsychosis* animorum est, ut in animalium corpora transfirent. Plane et Typhon ipse, *Plutarcho* teste, in capram se mutasse dicitur, et Dii Deaeque omnes in bello Typhonis aduersus Iouem in Aegypto coronas sibi detraxerunt, et Ioue et Minerva solis in coelo relictis fugam ceperunt, bestiarumque et animalium figuras assumerunt.

§. XX. *Actorum memoria.*

Sed tamen pristinae quoque vitae actorumque memoriam contineri, ex eo colligitur, quod et asinus Typhonis imago symbolica esset, et Typhoni inprimis gratus, Typhon quoque e proelio fugiens asino infedisset. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegyptiorum Mythicum L. V. C. II. §. II. Quod quidem sub imagine asini referri S. II. §. CLXXXIV. sq. ostendi.

§. XXI. *Moabitae filii Seth.*

Ex eo, quod §. XI. reruli Typhonis cognomen *Seth*, intelligitur, cur Bileamus Moabitas *Num.* XXIV, 17. filios *Seth* appellauerit. Scilicet vel Typhon ab illis cultus est, vel et filii Cacodaemonis intelliguntur, quibus stella ex Iacobo oriens opponitur.

CAPVT X.

DE

SATVRNO ET VRANO.

§. I. Saturni nomen et Croni.

Saturni nomen *Scaliger* et *Hadr. Iunius* haud quidem in septe ab Hebraico et Syriaco סַטְרַן, *latuit*, deriuant, unde et Deus *latius*, sedes autem Saturni *Latia* appellata sit. Quod *Martinius* in Lexico Etymologico probat. Ex Arabum lingua *amputator* dici possit, qui et Coelo patri et secundum quosdam filiis quoque genitalia amputauit. Sed et *Macrobius* Saturn. I, 8. ex ea causa Saturnum eum putat vocitatum esse, παρα την σάτην, quae membrum virile declararet, veluti *Sathimum*. Sed in Croni quoque appellatione ex Arabico amputator intelligitur. In quo perperam pro *Krono* *Chronus*, tempus, substituitur.

§. II. Creationis vestigia.

Et si autem Saturnus *Diodoro* deorum omnium natu minimus videtur, ab *Hesiodo* quoque natu minimus dicitur filiorum ex Coelo et Terra genitorum, scilicet Titanum, neque *Ennius* in diis vetustioribus mentionem eius fecit, tamen memoria creationis rerum Saturno inest. Dicitur enim in *hymno Orphico* 12. deorum pater et virorum, item ab *Orpheo* alio loco, qui spiritus omnes generauerit. Sed sanctus *Prometheus* quoque *Orpheo* dicitur.

§. III. Iudex post mortem et rex.

Omnino iudex post mortem iustusque Saturnus intelligitur. Nam primo quidem senex fingitur, quasi iudex. Vid. S. II. §. CCLI. Deinde id apparet ex Saturni vrbe, cuius ex *Pindaro* descriptionem S. II. §. XL. dedi, ubi et *Rhadamanthus* assessorem habet, qui decreta recta daret. Hoc amplius idem ex eo apparet, quod cum veste quoque oculis humanis distincta refertur. Vid. S. II. §. LXIV. Quamquam ibi quidem

quidem pro Saturno Vranum potius, vel Coelum intellexi. In Memoriis Brixienfibus autem cum *libella* occurrit, quasi omnia librans. Sed Aegyptiis quoque Saturni stella *Nemeos* dicta est. Vid. *Iablonsky* Panth. Aegypt. L. III. C. 2. §. 4. Idem in fragmento Orphei, quod Theo Smyrnaeus seruauit, *Rex* dicitur.

§. IV. *Instaurator.*

Saturnus et corporum in vitam restitutor intelligitur et vitae melioris auctor, rerumque post concremationem mundi instaurator. Romanis quidem, *Macrobio* teste, *Stercutus* dictus est, quasi vi terrae indita corpora restituat. Vid. S. II. §. CIX. Idemque *agriculturae* inuentor ferrur. Vid. S. II. §. LXXIX. LXXI. Cyrenenses *mellis et fructuum* eum *repertorem* vocarunt. Melle autem immortalitas et corporum inprimis seruatio continetur. (S. II. §. CXXVI.) Idem *vitifator* fertur, quasi futurae laetitiae dator. Vid. S. II. §. LXXXIX. Eodem spectat, quod *Macrobio* teste *Saturn. I.* 7. Ianus obseruari eum iussit, quasi *vitae melioris auctorem*. Quam ob rem insertiones quoque furculorum, pomorumque educationes, et omnis generis fertilium ei tribuerunt disciplinas. De pomis rerum instauracionem referentibus vid. S. II. §. C. Aurea item Saturni aetas eo pertinet, qua terra fruges sponse dedit. Vid. S. II. §. CLV. Sed *Dionysius* quoque *Halicarnasseus* L. I. scribit, daemonem reputatum esse Saturnum, *omnis felicitatis datorem et expletorem, circumdantem quoque omnem mundi naturam*. Illud autem obliuiscendum non est, quod *Gorius* in *Museo Etrusco* refert, in lapide praeter imaginem Saturni et falcem additam esse *pinam nucem*, felicitatis atque aurei aevi post concrematum mundum symbolum. Vid. S. II. §. LXXXVI.

§. V. *Seruator.*

Quae quidem si perpendimus, Saturno quoque notio Seruatoris promissi inest. Quod quidem eo confirmatur, quod *Iablonsky* in Pantheo Aegyptiorum putat, Graecos Saturni nomine Vulcanum Aegyptiorum designare. Vulcano autem Seruatorem contineri, in C. II. ostendi.

§. VI. *Servator mortuus.*

Vulcanus quidem claudus effictus est, Saturnus autem *pedibus vinctus*, sed *laneo vinculo*. Ut claudus, ira pedibus vinctus mortuum signat. Vid. S. II. §. CXXVII. Laneum autem vinculum salutem refert, quae ex morte eius existat. Nam eo quidem lanam pertinere, S. I. §. XII. ostendi. Quamobrem perquam commode, ut in Vulcano, Servator mortuus intelligitur. Et eo quidem in hymno quoque Orphico pertinet, quod Scaliger ita vertit:

Qui cuncta absumis, quique omnia perficis idem.

Vinculis indupedite per orbis vasta silentia.

Plane eodem spectat, quod Titan Saturnus dicitur (C. IX. §. I.) et quod in tartaris sedem habuit, secundum ea, quae ex Aeschilo et Plutarcho in Thesaurio Pitisci extant. Addo ex Homero II. XIV, 203.

Quando nempe Saturnum late sonans Iupiter

Terram subter deiecit et infructuosum mare

et v. 274.

Testes sint inferi Diæ circa Saturnum existentes.

Neque minus eo referri putamus, quod in gemma Stroschiana, quam Winkelmannus exhibuit, *terna capita Saturni velata* apparent. Velatum caput mortuum suo quasi iure designat. Ternario autem numero mortem Servatoris contineri, in numero ternario supra explicavi.

§. VII. *Dicta confirmantur.*

Atque ad dicta confirmanda illud quoque pertinet, quod perquam multi viri docti putant, Saturno Deum *Chijun* et stellam *Rephan* seu *Remphan* contineri, de qua Amos V, 26. et Act. VII, 43. expressum est. *Rephaim* appellatione et Titanes et manes orcinos comprehendi, C. IX. §. V. ostendi. Sed in Orphei quoque *Argonauticis* Cronius pontus occurrit, *hyperboreus* et *mare mortuum*. Quae regnum mortuorum designant.

§. VIII. *Hermetica figura.*

Illud praeterea hoc loco observatu dignum occurrit, quod Hermeticae quoque figurae Saturni extant. Qua quidem

dem columnam Seruatoris sepulcralem intelligendam esse, C. IV. §. XXVII. exposui.

§. IX. *Eius falx.*

Saturni autem cultu inuecto scortationes e sacris recesserunt, et reiecta est opinio de concubitu animorum in coelo. Nam ideo quidem Coelo patri genitalia *falce* demessuisse dicitur, et Rheae Cybele sacerdotes euirati fuerunt. *Macrobius* Saturn. I, 7. falcem de messe explicat, sed parum, ut videtur, recte.

§. X. *Mulieres ipse non recepit.*

Illud consentaneum visum est, ut mulieres Saturnus non reciperet. Sed has quidem a maribus separatas Rhea Cybele vxor eius recepit. Ideo mulieres a Saturnalibus excludebantur, propria autem Saturnalia in Martio in honorem Rheae habuerunt.

§. XI. *Hospitalis peregrinos recepit seruosque.*

Saturnus *hospitalis* fuit et *peregrinos* quoque recepit, aliter ac Vulcanus. Ab Eleusiniis sacris seruae tanquam peregrinae arcebantur. Sed in Saturnalibus serui cum dominis accumbebant, domini quoque praeministrabant. Manumissi etiam serui aeneos annulos suos et catenas Saturno consecraverunt. *Martialis* L. III. Epigr. XXIX. Conferatur inprimis *Boerneri* Diss. de Saturnalibus C. V. Eodem pertinet, quod aduectus in Italiam Saturnus cum Iano hospitali consortium imperii peregrinus accepit. Et ideo forte post Vulcanum in Aegypto regnasse fertur, ut secuta peregrinorum receptio significetur.

§. XII. *Infantium deuorator.*

Quod *infantes deuorasse* dicitur, eo procul dubio pertinet, quod infantibus quasi iudicio non obnoxiiis restitutionis spes eriperetur. Conf. C. VIII. §. XVIII. Et plane Iudaeorum quoque ea opinio tempore Christi videtur fuisse, infantes a regno Messiae excludi. Nam ideo quidem discipuli eius infantes a Christo arcuisse videntur; quasi regni coelorum

rum exfortes. Christus autem recepit eos adiiciens, regnum coeleste eorum esse.

§. XIII. *Infantes immolati.*

Inde quidem venisse illud putem, quod Saturno infantes olim immolarentur, ut de Carthaginensibus *Plutarchus* in libello *de superstitione* refert. Quod ideo factum esse videtur, ut felicitatis ille dator reliquorum infantum gratia propitiaretur.

§. XIV. *Et damnati ad mortem.*

Sed tamen viri quoque, certe ad mortem damnati, Saturno pro sacrificio mactati sunt. Vid. *Crellii Diss. de Sigillaribus Diti sacris* §. IV. Atro quidem cruore et manes et dii inferi, in quibus Saturnus habitus est, gaudere credebantur. Vid. S. II. §. CLXIX. Sed quoniam *Virgilius* Aen. VI. iudicium apud inferos Rhadamanthi in falso damnatos refert, non improbable est, ad mortem damnatos ideo Saturno pro sacrificio oblatos esse, ne in falso damnatos aliud iudicium post mortem existeret.

§. XV. *Cerei oblati.*

Herculis autem, ut traditur, institutione ex interpretatione oraculi vocis $\phi\omega\tau\alpha$, cum pro *viris lumina* substituisset, *cerei* Saturno oblati sunt. Vid. *Crellius* de sigillar. §. I. Cereorum significatus sacer ex iis intelligitur, quae de cera S. II. §. CXXVI. proposui. Ibi quidem de illuminatione tenebrarum mortis explicavi, a qua immortalitas cuncta non sit. Sed forte concrematio quoque mundi subest.

§. XVI. *Sigillarium vsus. Pupae.*

Sed tamen praeterea in Saturnalibus *sigillarium* vsus obtrinit. Fuerunt imagunculae ex auro, argento, ligno, aliave materia confectae. Quidam existimant, sigillaria expressisse Deos hominesque tantum humero tenus. Quae quidem sigillaria hinc motus, hinc sonus, commendavit. Diti, Saturno sigillaria sacra erant, quae quidem icunculae ideo receptae videntur, ut pro infantibus pupae substituerentur. Quod si meminerimus, infantes Saturno oblatos esse,

esse, intelligitur, cur in Saturnalibus puparum vsus receptus sit, ad nostram vsque aetatem transfusus.

§. XVII. *Saturnalium tempus.*

Inciderunt autem Romanorum Saturnalia versus solstitium brumale, primum d. XIV. deinde XVI. Kalend. Ianuarii. Quod quoniam a nostro festo Natalitiorum Christi non multum abscedit, ex eo quoque haud parum probabile est, cur adhuc die XXV. Decembris infantibus sigillaria dentur.

§. XVIII. *Saturnalium dierum numerus.*

Qui fuerit antiquitus Saturnalium dierum numerus, in eo veteres non consentiunt. Quidam tres dies festos institutos fuisse, contendunt, vt extat apud *Macrobius*. Alii septem statuerunt. De quo numero apud *Pitiscum* ita extat: *Ipsa Saturnalia constabant diebus quinque, at Sigillaria, quae subsequerantur, binis.* Forte quidem quinque dies in memoriam V. epagomenarum seruatae sunt. Quodammodo certe huc pertinet, quod ex Beroso *Athenaeus* narrat, mensis Loi sexto decimo die, qui mensis secundum *Hospinianum* Augusto responderet, per quinque dies Babylone festum celebrari, *Saceum*, cuius tempore serui dominis imperent, et vnus ex seruis aedibus praesit, vestem indutus regiae similem.

§. XIX. *Nautis.*

Fertur Ianus Saturnum classe peruectum hospitio excepisse, regnique eum societate munerasse, et cum primum aera signaret, in eo quoque Saturni reuerentiam signasse, vt, quoniam ille naui fuerit aduectus, ex vna quidem parte sui capitis effigies, ex altera vero *navis* exprimeretur, quo Saturni memoriam in posteros propagaret. *Macrob. Saturn.* I, 7. *Navis* deo mortuorum receptori conuenit. Vid. S. II. §. XL.

§. XX. *Ophionis debellator.*

Quod Saturnus *Ophionem* debellasse dicitur, id ex traditione manasse videtur, Seruatorem serpentis victorem futurum esse. *Ophis* enim serpentem significat, vel draconem. Sed

Sed tamen, quia Ophionis vxor *Eurynome* fertur, aliorum coniecturae id relinquo.

§. XXI. *Diuina natura effusa.*

Inuecto autem Saturnio systemate diuinum semen per totam terram distributum videtur, et naturā diuinā diffusā. Inde *Orpheus* in hymno 18.

Permanere vero in glebosa

Terra progenitoris deorum (coeli)

saluum sanguinem iusserunt Parcae.

Permansit igitur.

§. XXII. *De Vrano.*

Hoc autem loco de *Vrano* vel *Coelo* patre commode subiicitur, qui ex connubio cum *Titaea* vel *Tellure* et Saturnum et reliquos Titanes genuit. Eum *Diodorus* Bibl. Hist. 133. tradit Atlantaeis primum imperasse, Oceani accolis et felicitis terrae possessoribus; et homines sparsim habitantes intra vrbs pomoeria coegisse, et ab exlege beluinoque viuendi more cohibitos docuisse mites terrae et arborum fructus deponere ac vsurpare; eundem maximam orbis partem, in primis vero, quae ad occasum et septentrionem spectant, in potestate habuisse; cumque siderum obseruationi impense deditus esset, multa in mundo superiore euentura praedixisse, et ex motu solis anni rationem vulgo patefecisse, menses quoque ex cursu lunae et certas singulis annis horas definiuisse: ideo cum plebs praedictorum euentuum certitudinem admiraretur, opinionem inoleuisse, vatem illum naturae diuinae consortem esse, rebusque humanis exempto obmerita et astrorum scientiam diuinos honores impendisse, nomen etiam eius ad mundum (νοσμον) transulisse, ob eam quoque rationem, ut per omne seculum vniuersi regem eum appellantes honorum magnitudine merita eius exsuperarent. Antiquissima certe narratio de Seruatore manium et Vniuersi rege continetur, cuius cum Ecclesia connubium fuerit. Sed deprauata quoque opinio de concubitu coelesti inest, quae Saturno recepto abrogata est.

CAPVT XI.

DE

RHEA CYBELE ET ATTIDE.

§. I. *Rhea Cybele Ecclesia, Magna Mater Deum.*

Quemadmodum in Minerua et Venere et Iside, et vetusta Cerere ostendi, et in Iunone ostendam, Ecclesiam subesse, Seruatoris mundi sociam et coniugem, quae iuris omnis communicationem cum eo habeat, ita in Rhea Cybele idem patenter apparet. Et Rhea quidem vxor Saturni fuit, quo Seruatorem contineri, C. X. exposui. Plerique veterum terram Cybele acceperunt, Apuleius semestrem lunam vel plenam. Sed terra quidem, vel anima terrae, habitata est, quod Ecclesia intelligatur sepulcrorum quasi custos; semestris autem luna, quod coniugium cum Seruatore et principium noui anni instaurationis contineat. Ista autem eius in diuinitatem sensim facta eleuatio effecit, vt Mater iustorum denique *Magna Mater Deum* diceretur. Deorum enim nomen proprie et prima origine defunctos signauit.

§. II. *Memoria creationis humanae.*

Ex ista quidem societate vel coniugio cum Seruatore venit, vt creationis etiam humanae memoria in Cybele intelligatur. Nam et dies noui anni vel creationis sexta nuprialis quoque dies fuit. (S. I. §. IX.) *Apuleius* Met. XI. Cybele quoque rerum parentem intelligit. *Pelluterius* autem in *Historia Celtarum* T. II. obseruauit, secundum quod in *Nouis Actis Eruditorum* a. 1758. M. Oct. p. 615. refertur: *Festo die in honorem terrae celebrarunt creationem mundi hominisque primi.* Item: *festum terrae personuisse hymnis, quibus nuptiae Teuti, seu Mercurii cum ea celebratae.*

§. III. *Vrbis beatorum dea tutelaris et sponsa.*

Turrita corona vel *muralis* Rheae Cybelae capitis ornamentum est, quali sponsae quondam Iudaeorum in die nupiarum

priarum exornabantur. Vid. S. II. §. CLI. Urbis certe cuiusdam beatorum mater ita quoque signata est. Plane Rheae nomen commune matribus urbium fuit, vt *Natalis Comes* obseruauit. Fuit quoque Cybele Troiae, antiquae urbis beatorum, dea Phrygia tutelaris, quanquam extra urbem in monte Ida et Gargaris colebatur. Quo quidem et Cabiri Curetesque Cybeles assessores pertinent, murum ferreum habentes, de quibus in peculiari Capite explicauimus.

§. IV. *Montiuaga.*

Urbibus autem beatorum sublati Cybele *montiuagae* nomen accepit, vt in *Orphei Argonauticis* appellatur, quae, vt ibidem extat, in Cybelis montibus sollicitè cogitauerit de puella Proserpina patris inexpugnabilis Saturnii. In *hymno* quoque *Homerico* montes ei sonori et syluosi recessus tribuuntur, et ab *Ida* monte *Idaea* dicitur. Quo quidem sedem coelo proximam accepit.

§. V. *Formidabilis, inuicta.*

Vt Ecclesia, ita Rhea Cybele *formidabilis* exhibetur. Eo quidem denuo *Cabiri* eius et *Curetes* et *Corybantes* pertinent, gladios stringentes. *Tibiae* in cultu eius seruatae aduersus bellica pericula inferuire existimatae sunt. (S. II. §. CCXLVI.) De quibus *Valerius Flaccus* Argon. II, 584.

et horrifonae respondent Gargara buxo.

item Arg. III, 231.

at barbara buxus

Si vocet et motis vlulantia Dindyma sacris.

In *curru* vecta est, et a *leonibus* quidem *pantherisque*. *Curus* quidem bellicus intelligendus est. Leonibus autem inuicti continentur, qui et *Orci* portis praesident, in resuscitatione quoque mortuorum adhibentur. Vid. S. II. §. CXXXIII. Vnde forte apud Romanos *viatrix* nomen tulit. In *hymno Orphico* 13. Rhea eminens protelare dicitur pestesque piaculaque atra. Haud absimilis quoque Ecclesia in Cantico Salomonis exhibetur, formidabilis vt acies exercitus.

§. VI. *Tympana et cymbala.*

Tympanorum quoque et *cymbalorum* vsus in sacris Cybeles ad propellenda bellica pericula contra daemones malignos adhibitus videtur. *Tympana* quidem corio obducta vel bouis vel asini erant. *Bubulo* autem corio obducta ad restitutionem ex terra pertinent. De asino quidem vide, quae §. XI. exposui. Et de tympanis elegans *Valerii Flacci* locus VI, 134. occurrit de Baccho:

*Non ego sanguineis gestantem tympana bellis
Thyrſageten.*

Cymbala autem aerea haud incommode ita accipiuntur, vt aeris igne purgati sonitus subsit, quo et daemones maligni terreantur, et mundo concremato corpora quoque excitentur. Conf. §. XIII.

§. VII. *Lapis et silex.*

Est quidem *Cybele* sub *atro lapide* et *silice* culta, et de sede eius *Claudianus* de raptu *Proserpinae* L. I. ita habet:

*templique colendi,
Relligiosa silex.*

Quo quidem nihil aliud continetur, quam ex sepulcro speranda perpetuitas et ex combustione mundi restitutio. Vid. §. II. §. LI. et CCXLV.

§. VIII. *Syringis inuentrix.*

Diodorus Siculus refert, *Cybelen* fistulam multorum calamorum, *Syringem*, inuenisse. Quae quidem septem calamorum fuit pacis certe et expiationis ex *Seruatore* nuntia, quasi septem vocales illas sacras contineret, de quibus S. II. §. LXVI. exposui. Accedit, quod calami pastorum inprimis cantui inferuient, opilionum, qui gregis pacifici duces essent.

§. IX. *Sistrum, Cymba.*

Atque in *Attinis* manu, ad quam *Laur. Pignorius* commentatus est, *sistrum* quoque occurrit, quod alias *Isidi* fere proprium est, quo quidem daemonum abactio continetur, sed forte quoque mundi concrematio, vt in Capite VI. de *Iside*

Iside §. XI. ostendi. Sed in eadem manu Attinis *cymba* quoque refertur, quae item Isidi alias propria est. Vid. C. VI. §. VI.

§. X. *Iudicium post mortem et instauratio ex sepulcro in idem corpus.*

Iudicium etiam *post mortem* et in manes potestas Cybelae inest. Apud Pitiscum quidem formula extat: *post mortem Cybelam iratam sibi et infestam sentire.* Apud Diodorum simulacrum Rheae Babyloniorum commemoratur, in aureo folio residentis, adstantibus leonibus duobus ad genua et praegrandibus iuxta eam colubribus ex argento. Sed alias quoque Rhea plerumque *sedens* fingitur, quasi iudex. Vid. S. II. §. CCXXV. *Flagrum* item Cybele gerit, vel *tres catenulas*, ut *Winkelmannus* annotauit. De flagello conf. C. VII. §. IV. Tres autem catenulae ex numero ternario iustitiam post mortem et iudicium signare videntur, quod in impios exerceatur. Colubres vero et leones ad instauracionem et in idem corpus restitutionem pertinent. De restitutione ex sepulcro adiicio, quod sacerdotes eius *Maenades bederigerae* essent.

§. XI. *Afinus.*

Afinus quidem Cybelae in deliciis fuit, ut *Typhoni*, et in sacris eius frequens. De afino ex purioribus hieroglyphicis S. II. §. CLXXXIV. explicauimus, quod inuictus intelligatur, pacem inprimis et quietem quaerens. Adieci §. CLXXXVII. conditionem quandam post mortem quietam contineri. Ersi autem metempsychosin quoque talem subesse putavi, qua animae pristinae conditionis memoriam retinerent, tamen de metempsychosi nihil in Cybele intellexi.

§. XII. *Cum papaueribus.*

Cereri in eo similis Cybele est, quod Doct. *Winkelmannus* obseruante cum *papaueribus* quoque sistitur, quasi gentes et populi defunctorum sub illa sint. Vid. C. VIII. §. VIII.

§. XIII. *Concrematio mundi.*

Omnino *concrematio mundi* et ex igne *instauratio* Cybele comprehenditur. Nam et *pinus* ei sacra fuit, de qua S. II.

S. II. §. LXXXVI. exposui, et, quemadmodum *Valerius Flaccus* Arg. II, 583. habet, in festis eius arbores Idae ignibus vibrarunt. Confer, quae in cymbalis §. VI. et IX. explicauimus.

§. XIV. *Simulacrum bos.*

Apuleio Met. XI. *bos* dicitur *omniparentis deae simulacrum foecundum*. Forte autem *bos* foemina intelligenda est, *Veneris* et *Isidis* simulacrum; vt *socia* sistatur *Seruatoris* ex sepulcro resurgentis, multa sobole foecunda, quemadmodum *Ecclesia* quoque exhibetur.

§. XV. *Sacra eius casta.*

Omnino purior imago *Cybeles* fuit, quam et *Veneris* et primae *Isidis* et vetustae *Cereris*. Nam sacerdotes eius euirati fuerunt, galli dicti, quasi cantores, vt arbitror. Neque interesse aliis, quam mulieribus eius sacris licuit, quae quidem propria *Rheae* Saturnalia habuerunt. Sed hoc, exposito *Attine*, amplius illustrabitur.

§. XVI. *Attis.*

Videamus igitur de *Attide* vel *Attine*, quem *Cybele* amauit, qui *Pausaniae* *Attes* vocatur. *Phrygius* dicitur. *Fistulam* septemPLICEM gessit, expiationis pacisque nuntius (§. VIII.). Forte nomen ei ab *abolendo* datum est, siquidem fas est, in Arabico sermone originem quaerere, scilicet, qui crimina aboleat. Neque enim, quod alii putant, puero, vel inualido, vel euirato, Patris appellatio obuenire potuit. *Mercurii* quoque instar virga ornatur, quasi corporum rector. Vid. C. IV. §. XXX. In delubro *Dindymenes*, quod *Pausanias* Achaic. commemorat, in quo *Attes* quoque colebatur, nullum eius signum monstratum est. Et idem quidem *Pausanias* in Achaicis scribit, quisnam *Attis* fuerit, nihil se vnquam arcani comperisse. *Catullus* ait, gymnasii eum florem et decus olei fuisse, quod alias *Mercurio* proprium est. Scribit amplius *Pausanias*, *Hermesianactem*, elegorum scriptorem, versibus prodidisse, *Calai Phrygis* filium fuisse, et ad sobolem procreandam plane inutilem editum a matre, adolescentem in *Lydiam* migrasse et *Magnae Matris*

Matris cerimoniaſ monſtraſſe, tanto vero in honore apud deam fuiſſe, vt id moleſte ferens Iupiter aprum in Lydorum ſegetes immiſerit, a quo et alii e Lydis et ipſe Attes interemrus ſit. Et rei idem facere Gallograecos Peſſinuntis incolae, ſed longe alium de Atte ſermonem apud eos memoriae conſecratum eſſe, pergit. Narratio iſta nimis longa eſt, quam vt hoc loco integra inferatur. Fertur ſcilicet Attis diuinæ ex Iouis ſemine in terram profuſo originis, ex quo ſemine Agdiſtis primum ambigui ſexus natus ſit. Attes a capella in ſylua educatus, cum adoleuiſſet, eximia fuiſſe dicitur et multo, quam humana, excellentiori pulcritudine. Qui cum Peſſinuntii regis filiam vxorem eſſet ducturus et iam nuptiale carmen cantaretur, Agdiſtin amore eius percitum interueniſſe tantumque Attæ furorem immiſiſſe, vt ſibi pudenda præcideret, ſed poſtea Agdiſtin facti poenitiuiſſe, et a Ioue impetraſſe, ne qua corporis Attæ pars putreſceret ac tabeſceret. Plerique tamen pro Agdiſti Cybelem accipiunt, quæ Midæ filiam metuerit, illud quoque adiiciunt, Attinem ſibi ſub pinu genitalia deſecuiſſe, quæ Cybele, vt Iſis, ſtudioſe collegerit. Quæ quidem et in *Pignorii* Manu Attinis expreſſa extant, in tractatione de Magna Matre Deûm. Ad dendum illud puto, quod quidam referunt, ab apro a Ioue immiſſo in inguine Attinem fauciatum et interemtum eſſe. *Catullus* in verſibus ſuis Agdiſtin et Attan confuſiſſe videtur, cum de Atta expreſſit:

Ego mulier, ego adoleſcens.

Quod Agdiſti Hermaphrodito nato, ſed Attidi minima conuenit.

§. XVII. *Continuatur.*

Sunt autem ex manu illa Attinis, quam *Pignorius* in Magna Deûm matre exhibuit, nonnulla adhuc obſeruanda. Tres in ea digiti erecti occurrunt, duo depreſſi. Pollicem autem ſerpens ambit. Tres digiti erecti iudicem ſignant (*S. I. §. XXXVII. ſq.*) ſed pollex quoque iudicem. Vid. *Jo. Guil. Hofmanni* Obſeru. Iur. Germ. L. 2. C. 3. Idem pollex nucem pineam gerit, alias Saturno propriam, quaſi de aureo aeuo et felicitate ex concrematione mundi futura iudicet. Conf. C. X. §. IV. Sed in eadem manu præter ſiſtrum Cybe-

Cybelae forte proprium cymbula extat et testudo vel potius lyra, quae alias Mercurio et Apollini assignatur. Superstat quoque cymbulae et testudini seu lyrae Dioscuri pileus cum cruce. De quo quidem pileo *Caput de Cabiris* assumendum est. Hoc autem loco illud noto, securitatem post mortem, praesertim in erroribus sensim inuectis intelligi et crucem sacram, salutem. *Carpum* praeterea *manus dextrae* et *pollicem serpens* variegatus ambit. Carpus quidem manus dextrae prehensus fidem promissorum indicabat, serpens autem spem salutis. Denique forceps et flagrum ad poenas impiorum pertinere videntur.

§. XVIII. *Conclusio de Sotere.*

Quibus quidem omnibus probe perpenſis vix aliud, quam expectatus Mundi Seruator Attine acceptus est, sed talis quidem, qui concubitus coelestem a gentibus antea statutum abhorreret, adeoque et matrimonium Cybeles auerſaretur. Multa cum Adonide communia habet. Nam et pulcher fuit et in sylvis educatus et in inguine ſauciatus et interemptus. Habet quoque in pinea nuce ſimilitudinem Saturni, alias etiam Mercurii, quibus Seruatoris notionem ſubſeſſe, item oſtendi.

§. XIX. *Cur Cybele apud Germanos aprī formam habuerit.*

Ex eo autem, quod Cybele concubitus coelestem auerſata eſt, et aper Attidem quoque inguine ſauciauit, intelligitur, cur Germani inſignae Cybeles aprorum formam geſſerint. Scribit enim *Tacitus* in libro de Moribus Germanorum de Aeſtyis: *Matrem Deūm venerantur, inſigne ſuperſtitionis, formam aprorum geſtant.*

CAPVT XII.

D E I O V E.

§. I. *Iupiter Seruator.*

In Ioue gentium creator quidem rerum minime intelligitur, et si deorum hominumque pater dicatur. Nam et parentes ei tribuuntur, iuniori quidem Saturnus et Rhea, et facis Parcisque minor fuit. Sed quoniam deus intellectus est, omnium supremus, aetheriae inprimis partis et fulgurum dominus, nihil conuenientius est, quam, ut putemus, Deum Seruatorem acceptum esse, sed ad partes summas aetherias euectum, ignis coelestis dominum.

§. II. *Creationis memoria.*

Illud quidem ex creationis quoque memoria in Ioue restitit, quod *idus* cuiusque mensis, seu plenilunium, sacrae ei essent. In ludis quoque Olympiacis Ioui sacris quinque dierum epagomenarum et plenilunii observatio occurrit, ut iam S. I. §. XVI. animaduerti.

§. III. *Iudex.*

Iudex omnino Iupiter sistitur. Ideo quidem *fulmen trifidum* illud gerit et *fulguratoris* nomen accepit: dictus quoque *triocularis* est, a ternario numero et oculo, utroque iudicis post mortem, sed oculo custodis quoque corporis signo. Vid. S. I. §. XXXVII. et S. II. §. LXIV. *Plutarcho* quidem *ipsum ius et fas* est, et cum *securi* etiam exhibetur. Sed vxor quoque secunda ei *Themis* fuit, iustitiae dea.

§. IV. *Ignis coelestis dominus, mundi concremator.*

Ignis praeterea coelestis dominus et moderator habitus fuit. Nam et fulgurator est, et ita Semelen, Bacchi matrem, accessit, ut Iunonis illa similem honorem haberet. Sed Vulcanus quoque filius eius ex Iunone fuit, quo et concremator mundi et ex igne in melius restitutor intelligitur. Et

Et ideo Romani per *Iouem Lapidem* iurarunt, filicem manu tenentes, quo materia ignis continetur. Vid. S. II. §. CCXLV.

§. V. *Seruator mortem perpeffus.*

Quod si in Ioue omnia perpendimus, qui Fatis quoque et *Parcis* inferior est, expectari *Seruatoris*, mortem perpeffi, et pacis effectoris, notio intelligitur. *Cicero* quidem tradit, sepulcrum eius in *Creta* ostendi. De quo *Callimachus* in hymno in Iouem ita scribit:

Cretenses semper mendaces. Etenim sepulcrum, o rex,
tuum

Cretenses fabricarunt: tu autem non es mortuus, es enim semper.

Illud nuperrime quoque *Winkelmannus* animaduertit, Iouem nudum puniceo et tenebricoso colore fingi, quasi sanguine tinctus et mortem perpeffus sit. Idem *Hesychio* *μυλωτης*, ouium custos, dicitur. Quo et cognomen eius *Pecoralis* pertinet apud *Sponium*, qui oues inprimis intelligi putat. Oues autem pacem referre supra probaui.

§. VI. *Praesidium post mortem contra daemones malignos. Dioscuri.*

Haud obscure contra malignos daemones praesidium post mortem Ioue continetur. Nam eo quidem pertinet, quod secundum *Ciceronem* ex Ioue rege antiquissimo et *Proserpina* nati sunt *Dioscuri* tres, qui *Anactes* appellati sunt, qui praesidium contra daemones malignos mortuis essent. Vid. *Caput de Cabiris*. Et in *Orphei* hymno 13. *Iupiter* ipse, *Rheae* filius, *Anactis* nomen habet.

§. VII. *Iudex benignus.*

Sed *Iudex* benignus quoque in mortuos *Iupiter* intelligitur. Ex *Themide* enim tres *Parcas* genuit, *Eunomiam*, *Dicen* et *Irenen*. *Parcarum* quidem nomen a *parcendo* sumtum est, quod generi humano parcat. Nomen autem *Parcarum* et aequitatem et iustitiam et pacem continet. Et ideo *Iupiter Arbitri* quoque nomen habuit.

§. VIII. *Restitutor et instaurator.*

Restitutionem autem et *salutem* atque *instauratorem* Ioui inesse, ex *ariete* ei sacro ostenditur. Vide quae de ariete S. II. §. CXVII. exposui. Habet quoque *Opituli* et *Opituloris* nomen.

§. IX. *Iupiter Amun in lucem restitutor, pacis arbiter.*

Et quoniam Iupiter *Amun* arietino capite apparuit, de eo quidem videamus. *Hesychio* *Amun* pater est, alii *pastorem* explicant, alii *vocem ad se vocantis*; *Plutarchus* ex *Manethone occultationem*; *Iamblicus* autem *opificem mentem* intelligit, quae *incognitam rationum latentium vim in lucem producat*, quasi mentes in coelum perferat. Id quidem *Iablonskyus* exponit; *productionem lucis ex tenebris*, vel, ut *mauult*; *adesto lux*. Vtique in lucem restitutio mortuorum comprehenditur. Accedit quidem, quod templum Iouis *Ammonis* in arenis et desertis *Libyae*, quasi in regione mortuorum positum fuit. Vid. S. II. §. XXXVII. Omnia pax et salutis restitutio eo continetur. Nam *ovis* sacra ei fuit, ut S. I. §. XII. ostendi. Add. *Iablonsky* *Pantheon Mythicum Aegyptiorum* L. II. C. 2.

§. X. *Oraculum Dodonaeum.*

Antiquissimum apud Graecos Iouis oraculum *Dodonaeum* fuit, sub *quercu*, quo *duae columbae nigrae* secundum *Herodotum* ex *Aegypto* volasse feruntur. De eo *Homerus* II. XVI, 233.

*Iupiter rex, Dodonae, Pelasgice, procul habitans.
Dodonae praesidens, hyberno frigore infestae, circum
autem Selli*

Tui habitant vates, pedibus illotis, humi cubantes.

Cur *esculus* seu *quercus* Ioui assignaretur S. II. §. CX. iam exposui, et de *columbis* S. II. §. CLIX. Hoc loco illud repetendum est, quod Iupiter mortuorum quoque curam habuit, et quod ideo *Dodona* apud *Homerum* frigore hyberno infesta dicitur. Vid. S. II. §. CXIII.

§. XI.

§. XI. *Iupiter Deus, Cingidius.*

Graecis Iupiter Zeus dictus est. Quod nomen nisi a *vinificando* desumendum est, vt aliis disquirendum relinquitur, secundum *Gesneri* explicationem in Thesauro Linguae Romanae a ζυγος, *iugum*, et ζευγυω, *iungo*, deriuandum est. Quod quidem si assumitur, Iouis *Cingidius* forte nomen quoque intelligitur, quod in *Sponii* Miscellaneis occurrit, a cingulo vel cingendo ductum. *Lucianus* in nominibus Iouis, quae a poetis acceperit, ζευγχιον, *hospitalem*, et εταιρον, *socialitium*, in Timone refert. Quod si in Ioue Seruatorem expectatum intelligimus, ista quoque notio conueniens est, vt ad gentem nullam adstrictus omnes iungat. Fere enim apud quosdam populos opinio inualuerat, peregrinos arceri. Vnde Iupiter Lycaonem hospites maectantem in luum conuertit. Et forte ideo quoque *Lucianus* φίλιx nomen Iouis, *amici*, refert.

§. XII. *Olympus et Ida, item Arcadia.*

Olympus mons Ioui assignatur, sed et *Ida*. Obseruandum tamen est, Iouem in *Olympum* duntaxat descendere, vnde et *Katabates* nomen tenuit, quasi descendentis. De quo peculiaris *Petri Burmanni* Exercitatio extat. Montes locum vel statum animarum a corpore separatarum signant in propinquitate quadam coeli et instaurationis. Vid. S. II. §. XIX. *Ida* mons, in quo Iupiter natus fertur, in hymno quodam *Homeri scaturiginosus* dicitur et *ferarum mater*. *Scaturiginosus* fontem vitae significat. Vid. S. II. §. XXXII. et LI. De ferarum autem pascuo, regni mortuorum imagine S. II. §. XXIV. sq. latius exposui. *Callimachus* quidem non in *Idaeis* montibus, sed in *Arcadia* natum esse, dixit, quae arctoa coeli regio est, animis quondam beatorum assignata. Vid. S. II. §. CCL. *Olympus* mons insulae Cypri est vitiferae, adeoque laetitiam et gaudium diuinum extra se rapiens comprehendit. Vid. S. II. §. XXII. Sed in Capite de Venere §. II. annotaui, Cypri et Cypridis appellatione expiationem quoque contineri.

§. XIII. *Aegiochus.*

Et Saturnius quidem Iupiter *Aegiochus* quoque dicitur, pelle caprina vestitus. Idemque a capra nutritus fertur, monticola. Quo quidem illud significatur, versari eum in summa propinquitate coeli et instaurationis. Sed, ut in Olympo, descendens Iupiter intelligendus est.

§. XIV. *Seruator euectus.*

Sed tamen in Ioue inprimis Servator ille ad supremum coeli gyrum euectus intelligitur. Neque ut §. XII. ostendi, Olympus vel Ida propria eius sedes fuit, sed eo tantum descendit. Inde Iupiter et Sol dictus est, et coelum, quibusdam etiam medius aether. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegypt. L. II. C. 2. et *Macrobius* Saturn. I, 18. Persae quidem, *Herodoto* teste, omnem gyrum coeli Iouem appellant.

§. XV. *Deorum omnium praeses.*

Servator iste expectatus, ad gloriam diuinam summam euectus, deorum omnium praeses effectus est, primum quidem antiquiorum, unde per iuniores deturbatus non est. Plane Vulcanus, ut in C. II. de Vulcano exposui, ad summam gloriam euectus non intelligitur, neque alii Dii, praeter solum forte iuniorem Apollinem.

§. XVI. *Aquila Iouis.*

Ioui praeter fulmen aquila assignatur, cui sedes in altissimis montibus est, foli quasi amicae. De quo quidem symbolo S. II. §. CLXVI. explicaui.

§. XVII. *Iouis hortus.*

Occurrit apud Graecorum inprimis poetas, praesertim apud *Pindarum* Pyth. IX. *eximius Iouis hortus super mare*, ubi quidem poeta Phoebum de Cyrene ita alloquitur: *Huic maritus venisti in hanc vallem et eam transportaturus es super mare in eximium Iouis hortum, ubi eam ciuitati imperantem constitues, populum insularem ubi congregaueris in collem campis utrinque cinctum.* Eo quidem amoena deum conditio prima continetur, antequam post corporum

porum refuscitationem et instaurationem in maiorem gloriae et laetitiae gradum euehitur. Ita hortum explicauit S. II. §. LXXV. De mari et insulis conf. S. II. §. XXXV. et XL. de collibus autem S. II. §. XX. Sed plane in horto Seruator ipse sepulcrum habuit.

§. XVIII. *Barbatus.*

Quod *barbatus* Iupiter fingitur, multosque et filios et filias habuit, alienum a Seruatore non est, qui morte sua multam sibi sobolem procreauit.

§. XIX. *Cretensis sine auribus.*

In Creta quidem Iouis imago *sine auribus* fingeatur. Quae Cretensis Iouis imago nobis eo pertinere videtur, Seruatore obliuionem peccatorum omnium contineri. Aurem enim memoriae sacram fuisse, S. II. §. CLXXXV. ostendi.

§. XX. *Cum auribus quatuor.*

Contra autem apud Lacedaemonios Iupiter *cum auribus quatuor* effectus est. *Nat. Com. Mythol. L. II. C. I.* Sed quoniam quaternarius numerus ad tumulum et sepulcrum Seruatoris spectat, Seruator accipiendus est, qui cum recorde factorum humanorum mortis suae memoriam coniungat.

§. XXI. *Gigantum victor.*

Illud inprimis in Ioue memoratur, quod gigantum victor fuit. Et secundum nonnullos post hanc demum victoriam coeli et mundi imperium accepit. Vnde *Valerius Flaccus* I, 563.

*me primum regia mundo.
Iapeti post bella, truces Phlegraeque labores
Imposuit.*

Gigantibus autem spiritus subterranei maligni accipiendi sunt. Confer. Caput de Titanibus. Qua in re denuo cum Seruatore similitudo intercedit. Sed Titanes quoque debellauit.

§. XII. *Eius adulteria.*

Adulteria quidem Iouis eo explicari possunt, quod gentes omnes in societatem assumat. *Europam* Tyriam in taurum conuersus per mare abduxit. Taurus sepulcrum Seruatoris signat, mare autem regnum mortuorum. Vid. S. II. §. CXX. et XXXV. Inachi quoque filiam, Io, et alias dilexit, et ex Semele Bacchum, ex Danae autem Perseum procreauit.

§. XXIII. *Iupiter Minianus et Fictilis, Summanus.*

Ioue *Mimiano* vel *Miniato* Seruatorem sanguine tinctum intelligi putamus, et ideo Iouis simulacri faciem festis diebus minio illini. Sed eadem Iouis imago *fictilis* fuit. Quod quidem ad nouam rerum formationem ex igne referendum est. Eodemque *Summanum* spectare putem, nocturna fulmina ferientem, cuius item fictilis imago fuit.

§. XXIV. *Raptus Ganymedis.*

Raptus Ganymedis pueri serius assumtus videtur. Nam apud *Homerum* *Hebe* adhuc pocula diis praebuit, diique cum deabus concubuerunt. Quae deinde pocillatrix esse desiit, quod lapsa aliquando inter ministrandum pudenda praesentibus omnibus ostendisset. Sed quoniam deinde concubitus omnis coelestis abrogatus est, et laetitia pura castaque recepta, vt in Capite de Cupidine explicatur, ideo pro *Hebe* *Ganymedes*, puer *Tros*, substitutus est.

§. XXV. *Sol, Diespiter.*

Multis Iupiter *Sol* visus est, et *Diespiter* quoque, diuipater dicitur. Forte quidem, quod in Sole demum animos defunctorum collocat et aeterna die beat. Forte quoque ab antiquo Sorex expectatus ille *Sol iustitiae* et *Lux* dictus est.

§. XXVI. *In cygnum conuersus.*

Ad Iouis consuetudinem cum animabus defunctorum pertinet, quod in *cygnum* conuersus ex *Leda* Castorem Pollicemque et *Helenam*, addunt alii *Clytemnestram*, genuit. Nam vt S. II. §. CLVIII. explicaui, cygno symbolum continetur.

finetur animae, quae regionem mortis praeteruecta sedem beatorum consequitur. De Castore autem et Polluce in peculiari Capite de Cabiris explicauimus.

§. XXVII. *In auream pluuiam.*

Ex Danae autem Iupiter, atheno thalamo subterraneo conclusa, in auream pluuiam conuersus Perseum progeniuit. Atheno quidem thalamo Danaes subterraneo nihil aliud quam sepulcrum intelligitur. Vid. S. II. §. CCIII. Aurea autem pluuiam splendidam restitutionem videtur signare, et Iouis quasi semen, ex quo Perseus prodiit, qui et Medusae caput amputauit, et Andromedam scopulo reuinctam cerotique expositam liberauit, denique autem post egregia edita facinora in sidera Arctoa sublatus est.

§. XXVIII. *Imberbis.*

Et si autem Iupiter fere barbatus fingitur, vt §. XVIII. retuli, sed tamen Iupiter *Axur* vel *Anxur* iuuenis *imberbis* fuit, vt Apollo, instaurator et senii experts.

§. XXIX. *Iupiter exsuperantissimus.*

Iouis quoque *exsuperantissimi* imaginem *Winkelmannus* in gemmis Stofchianis retulit. Figura barbata est, tunica talarum amicta, modium in capite, sinistra cornu copiae tenens, dextera pateram cum papilione. *Modius*, vt in Serapide explicauimus, iudicem signat, *cornu copiae* vaticinia salutis et futurae felicitatis, *papilio*, vt in Cupidine exposui, ex corpore mortuo transformationem in aliud corpus aethereum, *patera* laetitiae communicationem.

§. XXX. *Consiliarii XII.*

Consiliarii quidem Ioui duodecim adiunguntur. Quod de signis Zodiaci coelestibus explicatur. Vid. S. I. §. XXXIV.

CAPVT XIII.

D E I V N O N E.

§. I. Iuno, Hera, Lucina.

Iuno, Graecorum *Hera*, Rheae et Saturni filia, tertii Iouis soror et coniux fingitur, regina coeli, mensium et matrimoniorum praeses: *Lucina* quoque dicta, *nascentium dux, natalis et sospita*, quae parientibus adesset.

§. II. Vestigia creationis et noui anni primaeui continentur.

Iunone quidem perquam multa creationis vestigia continentur, et noui anni primaeui. Eo quidem *natalis* nomen commodè refertur, et quod *matrimoniorum praeses* fuit. Vid. S. I. §. X. Et secundum *Apuleium* Iunoni *semestris* quoque *luna*, vel *plenilunium* inest, quod in hominis creaturam memoriam gentibus solenne tam diu fuit. Vid. S. I. §. V. sq. Cui plenilunio cum *pentaeteris* accommodata esset, (S. I. §. XVI.) quinto quoque anno apud Eleos sedecim matronae peplum Iunoni pertexebant. *Meurs. Graec. feriat.* L. 3. Vid. C. I. §. I. sq. Illud quoque adiicio, quod ex *Horapolline* obseruatur, Aegyptios Iunoni hemisphaerium inferius australe scilicet et subterraneum, assignasse, consequenter autumnale, de quo S. I. §. III. amplius explicauimus, ostendique primae creationis vestigia subesse. Eodemque *pauo* ei sacer pertinet (S. II. §. CLXXV.)

§. III. Vultur ei sacra.

Vultur quoque, *Horapolline* teste, apud Aegyptios vt *Minervae*, ita Iunonis symbolum fuit. Vulture quidem dies quinque epagomenas et primae creationis vestigia contineri, S. I. §. XXIII. ostendi. Et secundum *Aelianum* vultures ad gignendos pullos aduersae austro flant. Omnino assumenda sunt, quae in superiore §. II. de hemisphaerio australi, Iunoni sacro, retuli.

§. IV. *Iudicium post mortem.*

Neque post mortem iudicii defunt argumenta. Apud Homerum enim *aureo folio-insidens* effertur, sed *candida* quoque *vlras* cognominatur. Vlna autem mensura comprehenditur. Ita quidem ipsa apud Homerum II. XIV, 299. inquit: *Eo visura alma fines terrae Oceanumque Deorum parentem et matrem Thetyn* — *Hos vado visura et ipsis acerbas lites dirimam.* Et Herculi vulturem quoque iustitiae signum visum esse, S. II. §. CLXVII. obseruauit.

§. V. *Salus promissa.*

Salutis autem promissae spem Iunoni inesse, haud pauca arguunt. Primum quidem illud est, quod *Sospitae* nomen habet, et quod *Aeliano* teste Iunoni Samiae sacra *ouis* fuit. Vid. S. I. §. XII. Tum *Iris* ministra eius est, gratiae nuntia, quam *Homerus* similem timidae *columbae* effert. De columba autem conferatur S. II. §. CLIX. sq. Accedit, quod in ludis Iunonis Argiuis pro corona victor *clypeum* acciperet, securitatis symbolum contra hostiles daemonum post mortem incursiones. Sed vulture quoque ei sacra misericordiam et lytrum contineri, S. II. §. CLXVII. explicauit.

§. VI. *Iuno Ammonia.*

In Latio quidem *Iuno Ammonia* caprinis cornibus culta est, et amiculum Iunonis *pellis caprina* fuit. Quod ex iis intelligitur, quae de capris exposui S. II. §. XXII. Conf. C. XII. §. XII. Sedes scilicet defunctorum coelo proxima refertur.

§. VII. *Babylonia.*

Iunonis *Babyloniae* simulacrum, referente *Diodoro Siculo*, dextra *serpentem* capite prehensum tenuit, *sceptrum* sinistra gemmatum. Serpente et anni restitutio, et salutis et vitae dominium necisque, comprehenditur (S. II. §. CXLII. sq.); *sceptro* autem et regina et iudex signatur.

§. VIII. *Inest fons vitae.*

Vt Iouis, ita Iunonis sedes *Ida* fuit, fontem vitae continens. Vid. C. XII. §. XII. Nam et ipsa apud Homerum ad

ad Oceanum itura ita inquit: *Equi autem in radicibus fontis irrigui Idae stant, qui me ferent super aridumque et humidum.*

§. IX. *Mundi concrematio.*

Ex igne coelesti in melius efformatio mundi in Iunone ex eo intelligitur, quod Vulcanus filius eius fuit, et quod Alcmena, Herculis mater, a Ioue expetiit, ut ita ad eam accederet, qualiter ad Iunonem. Quo facto illa conflagrauit. Quam in rem accedit, quod *Winkelmannus* in Comment. de Allegoriis Iunonem Martialem refert, in ara Eru-
fca forcipem fabrillem vtraque manu tenentem.

§. X. *Taurini oculi.*

Homero Iuno *Βοωνίς*, taurinis oculis, appellatur, iudex dea et corporum custos, ex orco autem post mortem restituens. Candida quoque vacca sacra ei fuit, ut *Virgilius* Aen. IV. testatur:

*Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido
Candentis vaccae media inter cornua fundit.*

§. XI. *Ecclesia subest.*

Quod si omnia ista assumimus, in Iunone quoque matrimonium expectati Seruatoris cum Ecclesia, ut in Ifide apparet. Ex quo regina dicta est et Lucina et natalis et nascitum dux, quae matrimoniis quoque praeeset. Inde quidem in Memoriis Brixiensibus Iuno in rupe sedens exhibetur, radios stillarum quinque mamma emittens. De rupe quidem videatur S. II. §. LI. sq. Ideo quoque vultur ei, ut Mineruae, sacra fuit, et Vulcanus filius eius dictus est, quo Seruatorem contineri, in Capite de Vulcano amplius explicauit. Sed Mars quoque filius eius eodem referendus est, ut in Capite de Marte explicabitur. Matrimonio coniuncta pellices illa Iouis tolerare non potuit, et Iunonis matrimoniorum praesidis nomen Romanis adeo placuit, ut viri uxorem Iunonem honoris nomine appellarent. Sed deprauatio pristinae imaginis in Iunone quoque intelligitur.

§. XII. *Continuatur.*

Quod si illud hoc loco iungitur, post mortem quoque coniunctionem cum Seruatore, et imprimis quidem, subesse, haud

haud obscurum est, cur Iunonis nomen deae infernali quoque conuenerit.

§. XIII. *Iuno Matrona.*

Inde igitur, quod coniux Iuno esset, *Matronae* quoque et *Cinxiae* nomen tulit, quod *Seruus* ei tribuit. Virgines quidem ante nuptias sacrificiis eam placarunt. Vid. *Pitisci* Lexicon Antiquit. Rom. voc. *Iuno nuptialis*. Ancillis, quae matrimonii ius non habebant, ad Iunonem adspirare non licuit, sed ad Caprotinam Iunonem coelo proximam ideo deum admissae sunt, quod aliquando ancillae sub nomine dominarum habituque matrum fam. sumto in hostem iuissent. Vnde *Ausonius* Ecl. C. 17. n. 9.

*Festa Caprotinis memorabo celebra Nonis,
Quum stola matronis demta tegit famulas.*

Forse igitur illud quoque crediderunt, vxores tantum a Iunone post mortem recipi.

§. XIV. *Diuitiarum dea.*

Coniunctio autem illa cum expectato Seruatore, effecit, ut *diuitiarum* quoque *dea* Iuno diceretur, quas illa diuidebat. Quas Paridi quoque in certamine de aureo pomo obtulit.

§. XV. *Pellis leonina.*

Refert *Tertullianus* de coron. milit. Argi ad pedes Iunonis *pellem leoninam* iacuisse. Quod quidem ad dominium torci et ex sepulcro reuocationem pertinet. Vid. S. II. §. CXXXIII.

§. XVI. *Iuno velata.*

Iuno velata, quemadmodum a *Winkelmanno* in gemmis *Groschianis* sistitur, Ecclesiam refert, qualis adhuc est in statu post mortem, antequam futurus eius honor splendorque erectus est.

CAPVT XIV.

DE

NEPTVNO, ET CONSO.

§. I. *Neptunus terrae motor, maris et insularum dominus.*

Neptunus, Saturni et Rheae filius, Iouis frater, in diuisione vniuersi mare et insulas obtinuit. Terrae motor et in fructuosi maris dicitur, insularum autem dominus.

§. II. *Numen recentius.*

Neptuni igitur numen recens inuectum est, Ioues autem ante Saturnum plures extiterunt: *Insulae* quoque beatorum, veluti *Atlantis*, vt ex *Platonis Critia* pater, antea in tutela Vulcani et Mineruae fuerunt. Post vniuersi autem inter tres fratres diuisionem et terrae motum Neptuni cultus in *Atlantide* successit.

§. III. *Praeses defunctorum.*

Praesidem mortuorum Neptunum effectum esse, ex eo intelligitur, quod maris dominus extitit, quae regio mortuorum est, vt S. II. §. XXXV. explicaui. Infructuosum autem mare datum est, vt nulla propagatio animorum intelligeretur. Et praesidem quidem mortuorum illud amplius conuincit, quod in *Taenariis* quoque *faucibus* templum Neptuni praesidis esset, quas quidem fauces Virgilius *alta ostia Ditis* appellat.

§. VI. *Praeses iustorum et beatorum.*

Sed *iustorum* quidem praeses Neptunus fuit in fortunatis insulis collocatorum. Quo illud omnino pertinet, quod Plato in *Critia* refert, in templo Neptuni insulae *Atlantis* leges columnae inscriptas fuisse; et cum iudicandum esset, tauros in templo Neptuni mactatos et sacrificatos, iudices autem in iudicio coerulea veste sedisse, et ignem in templo

extinctum esse. Cuius quidem incolae insulae legum quoque cultores Platoni dicuntur.

§. V. *Vestigia mortis Seruatoris.*

Omnino vestigia quaedam mortis Seruatoris, ex qua iustitia peratur, Neptuno continentur. Nam eo quidem *columna* pertinet, cui leges in Atlantide insula inscriptae fuerunt. Vid. C. IV. §. XVII. Tum quidem *tauri* eo spectant, qui, cum iudicandum esset, in templo Neptuni apud incolas Atlantidis mactarentur. Vid. S. II. §. CXX. Et in sacris quoque Neptuni Isthmiacis ex *Pindari* narratione tauri mactati sunt.

§. VI. *Sacra Isthmiaca quinquennialia.*

Ex diebus etiam quinque epagomenis, quibus et creationis principium et promissae salutis memoria continetur, ut in S. I. explicaui, in Neptuno quoque illud remansit, ut sacra eius *Isthmiaca quinquennialia* essent, quemadmodum *Plinius* et *Solinus* testantur. De quibus sacris in S. I. §. XVI. explicaui.

§. VII. *item trieterica.*

Sed tamen, ut *Bacchi*, ita Neptuni sacra *trieterica* quoque fuerunt. Ita *Pindarus* Nem. VI. *maris quoque indefessis in Amphictyonum ταυροφονω τριτηγιδι, trieteride, taurorum mactatrice, honorauit circa Neptunium delubrum.* Idemque *Pindari* *Interpres* ad eum locum testatur, et *Schmidtus* in Prolegomenis ad Isthmiacas exemplis pluribus confirmavit. Quae quidem sacra iudicium post mortem et spem reuiuiscendi continent. Vid. C. VII. §. XXVIII.

§. VIII. *Excitator ex sepulcris.*

Ex orco quoque restitutor Neptunus visus est. Nam ideo quidem *terrae quassator motorque* dictus fuit, quod ex concussis sepulcris in vitam excitaret. Eoque *Tritones*, ministri eius, buccinatores, referendi videntur.

§. IX. *Eius tridens.*

Tridens Neptuno assignatur, quo et terram concutit et fluctus commouet, pacemque restituit. Is tridens *Winkelmanno*

manno in *Comment. de Allegoriis* spada videtur, vel fuscina ad capiendes necandosque maiores pisces. Quo admissio imperium in malignos daemones subterraneos continetur. Sed nobis quidem ex ternario numero iustitia quoque post mortem quaedam et iudicium subesse videntur, vt de ternario numero S. I. §. XXXVIII. explicauimus. Et plane tridens *Serapidi* quoque assignatus fuit.

§. X. *Equorum productor.*

Neptuntis equorum productor dicitur. Fertur enim in certamine cum *Minerua*, terra tridente percussa, equum produxisse. Vnde in *Platonis* quoque *Critia* in insula *Atlantide* *Neptunus* in templo sistitur, et auriga, curru insidens cum equis sex alatis. Et in ipsa insula ad cursus equestres magnae planities exhibetur. Equis quidem spiritus bellatores continentur, cum malignis daemonibus proeliantes, vt S. II. §. CLXXXIII. ostendi. Et plane *Seruator* ipse in *Sacra Scriptura dominus exercituum* dictus est.

§. XI. *Hospitalis.*

Hospitalis omnino *Neptunus* fuit, et peregrinos quoque recepit. Nam, vt *Plato* in *Critia* refert, in insula *Atlantide* portus quoque amplissimus natium et mercatorum plenus fuit.

§. XII. *Vxor Amphitrite.*

Neptunus vxorem habuit *Amphitriten*, quae *Pindaro* dicitur *colum auream gerens*, quasi *Minerua*. Ex quo quidem suspicamur, vt *Minerua*, ita *Amphitrite*, ecclesiam intellectam esse, quae splendidam ex terra resurrectionem corporum portendat. In numo *Brutiorum* annotante *Winkelmanno* cum cancro maritimo occurrit, qui in regno mortuorum retrogradiatur, et in vitam reditum renouationemque signet. Vid. S. II. §. CXXXII.

§. XIII. *Cur ab ea minus amaretur.*

Sed amorem *Amphitrites* conciliare vix potuit, forte quod insulas tantum teneret, coeli autem participem non redderet. *Delphinus* tamen amorem ei *Amphitritae* comparasse dicitur. *Delphinus* musicam cantumque amare fertur.

tur, et secundum *Aelianum Hist. Anim.* XV, 17. naturalis eius communitas quaedam et occulta affinitas cum leone est, quae in eo quoque collocatur, quod vterque imperet, leo quidem terrenis bestiis, delphinus autem aequoreis. Assumenda igitur sunt, quae in leone explicauimus.

§. XIV. *Communio cum Tellure.*

Neptunus cum *Tellure* quoque communia multa habuit. Et *Pausanias* quidem in *Phocicis* ex carmine quodam *Musaei* refert, Delphicum quondam oraculum commune Neptuno et Telluri fuisse, et Tellurem responsa ipsam ore suo dedisse, Neptunum autem interpretem Pythonem habuisse. Tellure, vt *Cerere*, et *Cybele Ecclesiam* matrem intelligimus.

§. XV. *Consus.*

Cum Neptuno idem fere habetur *Consus* Romanorum, quamuis alii daemonem intellexerunt, cuius nomen publicandum non sit. Vt Hebraico כנס et כנס significatus *congregandi*, ita *Conso* quoque deum *congregatorem* intelligo populi. Fertur *Isidis* filius fuisse, et quibusdam *Harpocrates* videtur.

CAPVT XV.

DE

NEREO ET PROTEO.

§. I. *Nereus.*

Nereus Oceani et *Tethyos* vel *Terrae* filius fertur. Senex et barbatus, quasi pater fingitur. Vnde apud *Homerum* extat:

*Vos agite interea ponti vada lata subite,
Visurae aequoreumque senem et penetralia patris.*

In hymnis autem *Orphicis* ex versione ita expressum est:

*Tu fundamen aquae, tu terrae finis et idem
Principium es cunctis.*

Iustus praeterea et veridicus et vates appellatur.

§. II. *Quid eo contineatur.*

In Nereo iusto et sene iustitia quaedam post mortem intelligitur. (S. II. §. CCLI.) Sed migratio inprimis in varia animalium corpora, et successiua quidem, inesse videtur. Nereus enim in varias sese formas vertere traditur. Et hac visione pater dictus est, et terrae finis, idemque principium cunctis.

§. III. *Proteus.*

Idem in Proteo intelligitur, quem Orpheus *πρωτογενής* vocauit et principium naturae vniuersae, hunc in modum:

*Gestantem clauēs pelagi te maxime Proteu
Prisce, voco, a quo naturae exordia primum
Edita sunt, formas in multas vertere nosti
Materiam sacram prudens, venerabilis atque
Cuncta sciens, quae sint, fuerint, ventura trahantur.*

Secundum quos versus Orphicos creator rerum accipiendus videtur. Sed poëtae tamen mutabilitatem inprimis in varias formas respexerunt. *Silius Italicus* VII, 419. sq. ita habet:

*immanis in antro
Conditur abrupto Proteus, ac spumea late
Cautibus obiectis reiecat caerula vates.
Is postquam (sat gnarus enim rerumque metusque)
Per varias lusit formas et terruit atrī
Serpentis squamis, horrendaque sibila torsit,
Et fremuit toruo mutatus membra leone, etc.*

Serpentis quidem forma renouationem quandam ostendit (S. II. §. CXLII.) leonis autem orcum, dominum orci. (S. II. §. CXXXIII.) Natura effectrix omnino Proteo continetur.

§. IV. *Othini quaedam cognomina.*

Plane Septentrionalium quoque *Othinus*, *Pantopater*, cognomina habet et *Nikur*, monstri aquatilis in varias se commutantis formas et *Fiolner*, plurimarum rerum gnari. Quo item vel in varia corpora migratio comprehenditur, vel illud ostenditur, rerum patrem formas in se omnes complecti.

§. V.

§. V. *De Nereidibus.*

A *Nereidibus* plerique dii iuniores nutriti feruntur. Quod eo quidem pertinere videtur, ex mari, regione mortuorum, deos in coelum et astra euectos esse.

CAPVT XVI.

DE

PLVTONE, DITE PATRE.

§. I. *Pluto, Dis.*

Pluto in diuisione mundi inter tres Saturni filios facta subterraneam Orci sedem recepit, vnde a diuitiis in terra reconditis, vel a sede infima, *Plutonis* et *Ditis* nomen consecutus est. *Augustinus* de Ciuitate Dei VII, 16. Dite patre intelligendum esse Orcum dicit et infimam mundi partem. Sed *Cicero* quoque Orcum appellat.

§. II. *Iudex.*

Plutoni iudicium post mortem inesse, et tres eius iudices et tres *Parcae* *Furiae*que ostendunt, et *Cerberus* triceps. Vid. S. I. §. XXXVIII.

§. III. *Februus.*

Sed praeterea tamen *Plutonio* systemate purgationes post mortem continentur, vnde et *Februus* ille dictus est.

§. IV. *Eius systema.*

Est autem secundum *Virgilium* systema *Plutonium* huiusmodi, vt animae post mortem ab omni labe purgentur, et vel poenis factum infectumue scelus eluatur, vel exuratur igne, vt deinde pauci laeta arua *Elysii* obtineant, longo autem annorum quodam cursu, veluti mille annorum, absoluto, *Lethaea* obliuione assumpta immemores omnium in corpora reuertantur. De quo *Virgilius Aen.* VI. ita:

Quin et supremo cum lumine vita relinquit,
 Non tamen omne malum miseris, nec funditus omnes
 Corporeae excedunt pestes: penitusque necesse est
 Multa diu concreta modis inolescere miris.
 Ergo exercentur poenis veterumque malorum
 Supplicia expendunt. aliae panduntur inanes
 Suspensae ad ventos: aliis sub gurgite vasto
 Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.
 Quisque suos patimur manes. exinde per amplum
 Mittimur Elysium et pauci laeta arua tenemus,
 Donec longa dies, perfecto temporis orbe,
 Concretam exemit labem, purumque reliquit
 Aetherium sensum atque aurai simplicis ignem.
 Hos omnes, ubi mille rotam voluere per annos,
 Letbacum ad fluuium Deus euocat agmine magno,
 Scilicet immemores supera ut conuexa reuisant,
 Rursus et incipiant in corpora velle reuerti.
 Vnde et Claudianus de Raptu Proserp. I. de Plutone:
 certisque ambagibus aevi
 Rursus corporeos animae mittuntur in artus.

§. V. *Parcae.*

Eo quidem tres *Parcae* in regno Plutonis pertinent, vt
 redeuntibus in lucem stamina vitae praebeant. Vnde apud
 Claudianum Lachesis ad Plutonium:

cui nostra laborant
 Stamina, qui finem cunctis et semina praebes,
 Nascendique vices alterna morte rependis.
 Qui vitam letumque regis, nam quicquid ubique
 Gignit materies, hoc te donante creatur
 Debeturque tibi.

Parcae quidem alias Iouis et Themidis filiae sunt, vt Hesiodus refert, quibus consequenter nouam vitam iuste dispensant.
 Alias Noctis filiae dicuntur, sed et maris, vel Orci.

§. VI. *Ante raptam Proserpinam mulieres non exceptit.*

Pluto quidem ante raptam Proserpinam recepisse foeminas non videtur, quae sub Cereris tutela manserunt. Sed de Proserpina postea exponetur.

§. VII.

§. VII. *Animas luci nondum donatas continuit.*

Illud animaduersione inprimis dignum est, quod ex Virgilio observatur, animas quoque nondum luci donatas in Plutonio regno iam antea extitisse. Vnde praeeistentiam quandam animarum veteres crediderunt.

§. VIII. *Soter.*

Sed quemadmodum Aegyptiorum Serapis Graecorum Pluto, Soteris nomen tulit, ita Plutone quoque et Dite Patre Soter contineri videtur, etsi in eo deprauatio magna occurrit.

CAPVT XVII.

DE PROSERPINA.

§. I. *Proserpina, Libera, Hecate.*

Proserpina, Cereris ex Ioue filia, Graecis *Kore*, *Puella*, dicitur; alias quoque *Liberæ* nomen tulit et *Hecates*. Quæ a Plutone rapta, manium regina et inferorum extitit. Et ideo in Toreumate Pighiano hyemi praefecta est, a multis autem veri, quasi restitutioni, praeficitur. Vnde et cum flores legeret, a Plutone rapta dicitur. Alii Iouis et Stygis filiam tradunt.

§. II. *Australe hemisphaerium tenet.*

Claudianus quidem Proserpinae ad inferos tendenti ventum Notum sociat:

Caesariem diffusa Noto.

propterea quod australe hemisphaerium ad Orcum relatum et subterraneum visum est. *Albos equos* Pindarus quoque ei assignat.

§. III. *Eius raptus.*

De raptu Proserpinae iam in Capite VIII. de Cerere §. XI. sq. explicavi, ubi quidem de Eleusiniis quoque mysticiis tractavi. Mulieres scilicet ad Plutonium regnum sedes-

que beatorum cum viris tum admissae sunt, quae initiae sacris Eleusiniis essent. Nam et eo pertinere locus videtur *Aristophanis in Ranis* Act. I. Sc. 2. ubi Hercules Baccho orcum ingredienti dicit:

*Exinde tibi arum te cinget sonus
Lucemque aspicias, ut et hic, lucidissimam,
Et myrteta et saltationes mulierum
Virorumque beatorum plaususque manuum.*

Quaerenti autem Baccho, quinam hi homines sint, Hercules respondit; *Initiati sacris*. Ex quo venisse illud quoque videtur, quod in thesmophoriis membrum tantum muliebrem cultum sit, in Eleusiniis autem et muliebrem et virile. Vid. C. VIII. §. XI. et XV. *Silius tamen Italicus XIII, 545. separatum ingressum foeminis assignat:*

*Septima foemineis reſeratur porta cateruis
Liuentes ubi caſta fouet Proſerpina lucos.*

§. IV. Puella.

Ex quo quidem intelligitur, cur summo iure Proserpina in primis puella dicta sit. Pura enim intelligebatur, labe nulla inquinata.

§. V. Sotera.

Salutis utrique spes Proserpinae quaedam inest. Nam et *Sospita*, *Sotera*, dicta est. Quod nomen apud *Pausaniam* extat.

§. VI. Ecclesia.

Et quoniam reliquis deabus omnibus Ecclesia continetur, vix dubitandum fere est, Proserpina quoque contineri.

CAPVT XVIII.

DE

APOLLINE, AEGYPTIORVM HORO.

§. I. Apollinis et Hori ratio.

Vix ullus Deorum apparet, quo tam manifeste Seruator expectatus et coelo demissus, et Draconis victor, et splen-

dido corpore vestitis, et terrarum orbis lux exhibetur, quam *Pheebus Apollo*, qui Aegyptiorum *Horus* perhibetur, quo nomine *Rex* intellectus est, vt non tantum *Salmasio*, sed et *La Crozio* Aegyptiae linguae intelligentissimo visum est. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegypt. Myth. L. 2. C. 4. §. 12.

§. II. *Soter*.

Soter et *Seruator* multis argumentis probatur. Primum quidem *oleaster* facer ei fuit, vt *Mineruae*, et apud Aegyptios *Mercurio*. Vid. S. II. §. XC. Scribit quoque *Plutarchus*, *Latonam* inter duos fontes, qui palmae et *oliuae* nomen haberent, *Apollinem* enixam esse. Idemque *deus medicinae* dictus est, qui secundum multos filium *Aesculapium* habuit. Tulit quoque *Soteris* nomen, et dictus est *ἀλεξίμανος*, malorum depulsor.

§. III. *Instaurator*.

Palma autem, ad quam *Apollinem* enixa *Latona* est, cuius nomen fons alter a *Plutarcho* relatus habet, felicem rerum instaurationem signat. Vid. S. II. §. LXXVII. sq. Et iam inde a *Thesēi* temporibus in ludis *Deli* institutis palma victores coronati sunt. Eodem spectat, quod apud *Pausaniam* *Messen*. IV. *Apollo arietem* portat, magni anni instaurationis indicem. Vid. S. II. §. CXVII. Consentaneum quoque est, quod *ludi Pythii* vere incunte ab omnibus *Cyclopum* insulis celebrarentur. Vere quidem instaurationis felix comprehenditur. Vid. S. II. §. CXV. Inprimis autem celebratissimus ille locus *Virgilii* *Ecl.* IV. quem nonnulli de *Octauio Augusto* explicant, *Apollinem* ostendit in felice rerum instauratione regnantem:

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

— — *ac toto surget gens aurea mundo.*

— — *tuus iam regnat Apollo.*

Surgit gens aurea, splendido corpore ex terra restituto induta.

§. IV. *In terram demissus coelum remeans*.

Vt *Seruator* coelo in terram demissus in coelum remeavit, ita in *Apolline* quoque reuelatio ista diuina intelligitur.

Fertur enim a coelo relegatus Admeti boues pauerisse. *Val. Flacc. Argon. I, § 67.*

et expertus terras remeavit Apollo.
In hymno Callimachi ad dextram Iouis collocatur. Sed apud *Homerum* quoque *Odyss. XII.* Apollo de mactato Solis boue iratus ita inquit:

quibus ego
Gaudebam quidem profectus in coelum stellatum,
Et quando retro ad terram e coelo reuertebar.
Idemque Laomedonti feruiuit.

§. V. *Cur boues ei grati et sacri essent.*
Non inepte hoc loco quaeritur, cur boues pauerit, et cur boues ei sacri essent. Nam immolatus quoque taurus ei est. *Virgil. Aen. III.*

taurum tibi pulcher Apollo.
Et *Pausanias* Apollinis signum refert pedibus calceatis, quorum altero bouis caluae insistit. Quod si meminerimus, quod S. II. §. CXX. explicauimus, tauri symbolo Seruatorem imprimis intellectum esse, qui in terra reconditus restitutionem ex sepulcro efficiat, eoque modo terram veluti foecundet, noui mundi ex terra restituti auctor, cur boues et tauri grati Apollini et sacri essent, perspicitur.

§. VI. *Pythius. Typhonis et draconis interemtor.*
Nobilissimum autem Apollinis cognomen *Pythii* est. Cuius rationem alii in Typhone interemto et putrefacto colant, alii in peremto dracone Pythone. Et Typhone *Cacodaemon* et dracone intelligendus est. Nam plane in ipsa sacra Scriptura *Gen. III, 15.* verba diuina extant; *is tibi draconi, caput conteret.* Quod procul dubio traditione ad gentes manauit.

§. VII. *Victor.*
Ideo quidem *victor* Apollo celebratus est. Nam et *Pacana* in cultu Apollinis memorandae victoriae causa cecinerunt, et triumphatoris instar in curru cum quadriga equorum vehitur alatorum, spirituum scilicet belligerantium. *Aristophanes* in *Nubibus* eum vocat *equorum domitorem*, qui humum illustret radiis. Conf. S. II. §. CLXXXI.

§. VIII.

§. VIII. *Aureus ensis.*

Non inepte quidem Apollo a poetis Graecis cum *aureo* *ense* fingitur, quod restitutionis corporum effector daemones malignos fugat. Vid. S. II. §. CXI.

§. IX. *Longe iaculans.*

Idem poetis Graecis *longe iaculans* dicitur, qui *arcum argenteum* gerat, quasi de coelo daemones subterraneos malignos conficiat.

§. X. *Vestitus, auri diues.*

Solus autem Deorum Apollo *vestitus* fingitur *bene neta* *veste*. Et *Callimachus* totum Apollinis vestitum *aureum* describit, eumque *auri diuitem* appellat. Apolline igitur *Seruator* sistitur, qui splendido assumpto corpore ex sepulcro *resurrexit*; et splendidae corporum restitutionis dator est.

§. XI. *Corporum ex terra restitutor.*

Corporum ex terra restitutio in Apolline ex eo quoque intelligitur, quod secundum *Herodotum* L. IV. *triticeis* inuoluta stipalia ex septentrione, vel plane, ut dictum fuit, ex regione hyperboreorum ad Delios ex traditione eorum translata sunt. De tritico autem vid. S. II. §. LXX. *Aldrouando* teste signum etiam *leonis* in templo Delphico fuit. Leone autem dominus orci inuictus et resuscitator continetur. Vid. S. II. §. CXXXIII. *Grypes* quoque Apollini sacri, qui secundum *Herodotum* aurum in propinquitate hyperboreorum asseruant, ad magnificam corporum ex sepulcro restitutionem referendi sunt. Vid. S. II. §. CLV. et CCXLIX.

§. XII. *Iuuenis cum caesarie.*

Iuuenis Apollo et *intonsa coma* fingitur *cum caesarie*, ut in nouam vitam restitutus et liber et honorificus et senectutis expers sistatur. Vid. S. II. §. CCIV.

§. XIII. *Iudex.*

Sed, ut *Seruator*, ita Apollo *iudex* quoque mortuorum apparet. Nam ideo quidem *tripus aureus* ei sacer fuit. Vide, quae de numero ternario et de auro S. I. §. XXXVIII. et

et S. II. §. CLV. exposui. Vnde illud effectum est, vt oraculi Delphici celebritas summa existeret, quod oraculum primum quidem causis quoque dirimendis praecipue inferuisset, Doctiss. Car. Ferd. Hommelius in Diss. de *Apolline Iuris perito* ostendit.

§. XIV. *Deus vatium.*

Quod si meminerimus, reuelationis diuinæ summam in vaticiniis de Seruatore Iesu Christo positam fuisse, haud obscure intelligitur, cur Apollo vatium deus esset, adeo vt poëtae Graeci Phoebum Apollinem et Musas in principio plerumque inuocarent. Quod Latini quoque secuti sunt.

§. XV. *Deus musices.*

Idem deus *musices* fuit, non tantum quod oracula carminibus concepta canerentur, sed imprimis ob paeanis cantum et musicam coelestem beatorum et Soteris victoris. Propria autem Phoebus *lyra* vel *cithara* fuit. Inde *Pindarus* Pyth. X. scribit, hyperboreorum festis dapibus laetisque acclamationibus gaudere maxime Apollinem, musam quoque non abesse a moribus ipsorum, sed circumquaque choros virginum volui et *lyrarum* clamores et strepitus tibiaram. *Dionysius* quoque *Siculus* 91. sq. de insula commemorat ab hyperboreis habitata, qui prae aliis Apollinem colant, et quorum et vrbs Apollini sacra sit, ciues autem sint plerique cytharistae. De hyperboreis conf. S. II. §. CCXLIX. Sed ipsa quoque Scriptura sacra *Apoc.* XIV, 2. 3. laetitiam beatorum cantu odae et cytharae refert.

§. XVI. *Lyra septem chordarum.*

Lyra autem Apollo vsus *septem chordarum* fertur, vt quies et pax et expiatio exprimat. Vid. S. II. §. LXVI. Et ideo septenarius quoque numerus sacer ei fuit.

§. XVII. *Latona, Buto.*

Primus quidem Apollo Vulcani et Mineruae filius fuit, iunior autem Iouis ex Latona, quem Graeci imprimis et Latini coluerunt. *Latona*, *λητώ*, et obliuio et nox comprehendit.

henditur. Aegyptiorum autem Latona, cui *Buto* nomen fuit, nutrix tantum et seruatrix Hori existimabatur, quem ad Typhonis insidias vitandas depositum ab Ifide accepisset. Quo nomine *sepulcrum* contineri, adeoque *Buto* sepulcrale Numen fuisse, *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum L. 3. C. 4. §. 7. explicauit. Quam in rem adiicio, quod Hebraeo quoque *Bith*, *Boith*, sepulcri notio inest. Latona igitur, Apollinis vel matre, vel nutrice et seruatrice, illud videtur significari, quod ex morte et sepulcro ad diuinam gloriam euectus sit, quemadmodum Seruator secundum naturam humanam gloriam sibi diuinam ex morte peperit. Apud Pindarum quidem ficta Latonae persona *auream colum* gestat, quasi Apollinis mater post mortem splendida corpora texat.

§. XVIII. Memoria pristinae vitae.

Sed memoria quoque pristinae vitae in Apolline intelligitur, Lethaea obliuione remota. Eo quidem *asinorum* hecatombae pertinent, quas hyperborei Apollini obtulerunt. Vid. S. II. §. CLXXXVI. Et ideo quoque *gryphes*, auritum animalis genus, sacrae Apollini fuerunt.

§. XIX. Accipiter Apollini sacer, Seruatoris symbolum.

Non possum non adicere, quod *Natalis Comes* Mythol. L. 4. C. 10. obseruat, *accipitrem* Apollini sacratum fuisse et apud *Homerum* Phoebi nuntium alitem dici. Accipitre autem, vt S. II. §. CLXV. ostendi, in hieroglyphicis nihil aliud, quam deus ex coelo in terram descendens, malignorum daemonum victor, intelligitur.

§. XX. Instaurator. Numerus nouenarius.

Instaurator Apollo eo amplius apparet, quod *nouenarius* ei numerus sacer esset. Nam et Latona, Apollinem edens IX dies et noctes IX parturiit, et cum pepererit, deae magnum monile aureis filis confertum *nouem cubitorum* Ilihyae sunt pollicitae. Idem numerus in Musis Apollinis seruatus est. Accedit autem illud, quod *Iudi* etiam *Pythii* Delphorum, *Scaligero* obseruante, nono quoque anno celebrarentur, et principio certe enneaterici essent. De enneateride autem,

autem, magno Graecorum anno et quasi instaurante commemoravi S. I. §. XIX. Conf. locus Aristophanis *relatus* C. VIII. §. XVIII.

§. XXI. *Continuatur.*

Illud quoque instauratori convenit, quod ex *Diodori Siculi* narratione insulam arctoam, ubi Latona nata sit, Apollo vndeigenis semel annis adiret, quo spatio astrorum in pristina loca revolutiones perficiantur. Is enim magnus quidem annus instauracionis habitus est, quem Aegyptii XXV annis communibus computarunt, ubi Osiridis et Isis con nubium intercederet. Conf. S. I. §. XL.

§. XXII. *Sedes eius prima Arctos.*

Sedes autem Apollini, in ea scilicet visione, qua nondum ad gloriam diuinam euectus cum beatis ipse in sepulcro versaretur, summitas poli, arctos, fuit. Quod primum quidem ex eo colligitur, quod secundum *Diodorum Siculum* insula, ubi Latona nata sit, ab hyperboreis habitata, Arctis subiecta esset, vrbis quoque ciues Apolline apparente ab aequinoctio verno ad pleiadum vsque exortum noctu psallerent et choreas continue agitent. Eodem pertinet, quod de triticis ex hyperboreis Delum allatis §. XI. retuli, et quod *Cicero* scribit, Apollinem ex Ioue tertio et Latona natum ex hyperboreis tradi, Delphum venisse. Marsya quoque exco-riato Diodorus tradit, Apollinem cum Cybele ad hyperboreos vsque oberrasse. Isque *vetus Phoebi hortus* fuit, de quo Sophocles apud Strabonem scribit, latam a Borea Orithyam esse ad vltima terrae, ad fontes noctis et ad coeli aperturam et veterem Phoebi hortum. Et horto quidem in hieroglyphicis sepulcrum beatorum, paradisum, intelligi, S. II. §. LXXV. explicavi. Sed grypes quoque Apollini sacri secundum *Herodotum* in propinquitate hyperboreorum aurum asseruant. Et lyra in arctoa coeli parte collocata est.

§. XXIII. *Lycius.*

Atque inde forte *Λυκιος*, *Lycius*, Apollo dictus est, vel ab aurora boreali, vel quod extremi Arctoi ab aequinoctio verno vsque ad pleiadum exortum, in diebus Apollini festis, redeunt.

tedeuntis solis primam lucem duntaxat sentirent. Nam *ἡ πρώτη* prima lux significatur, quae praecedit solis exortus. Vid. *Macrobius Saturn. I, 17.* Alii a lupo ita appellatum putant. Et sacer quidem lupo Apollini fuit. Sed lupi quoque symbolo et horas sub solis ortum matutinas et auroram borealem contineri, S. II. §. CXXXIV. ostendi.

§. XXIV. *Solis currum; conscendit.*

Idem vero Phoebus Apollo solis deinde currum conscendit. Ex quo forte septentrio Sophocli vetus Phoebi hortus dicitur. Illa in sacris, ut *Macrobius Saturn. I, 18.* commemorat, arcani religiosa observatio tenebatur, ut Sol, cum in superiore hemisphaerio sit, Apollo vocetur, cum in infero, Bacchus. *Macrobius* quidem solem diurnum in Apolline intelligit, in Baccho nocturnum. Sed mallem superiori hemisphaerio ex *Iablonkyi* sententia coeli hemisphaerium intelligi, quod sol in signo arietis ingreditur, inferum autem et subterraneum illud, quod deinde in autumno, praesertim in hyeme permeat. Quam in rem notabilis quoque *Plutarchi* locus est in *Ei Delphorum; reliquis anni partibus pacane ad sacrificia utentes, ineunte hyeme dithyrambum illo silere iussu excitant, ac per tres menses Bacchum loco Apollinis inuocant.* Apolline igitur sol inprimis post instauratum mundum intelligendus est.

§. XXV. *Cum defunctis quoque nondum in lucem restitutis versatur. Musae.*

Sed idem Seruator a gentibus expectatus cum defunctis quoque nondum in lucem restitutis versari creditus est. Nam ideo quidem montes Thessaliae descendens frequentat, (S. II. §. XIX.) ibique cum *Musis* cantu et musica oblectatur, *Musarumque ductor Musagetes* est. *Musae* enim, quae numero nouenario spem reuiuiscendi ostendunt, ad animas illas nondum in lucem excitas referendae sunt. Nam ideo quidem apud *Pindarum nigri capillitii* dicuntur, quasi in ipsa morte honorificae (S. II. §. CCIV.) et a *Theognide* *ῥοσεφάροι*, violis coronatae appellantur, spem significantes veris et instaurationis. Vid. S. II. §. CIII. Eleganter autem *Pindarus Pyth.* III. ita expressit: *Dicuntur tamen illi mortalium felicitatem* *supre-*

supremam habuisse, qui et Musas aureis reticulis seu crinalibus redimitas canentes in monte et in septem portas habentibus audierunt Thebis, quando Harmoniam uxorem duxit bouinis oculis. Aureum crinale honorificas sistit canentes splendidam restitutionem. Thebae autem septem portas habentes urbem beatorum significant, cuius introitus sit pax et expiatio. Adiicio, quod in *Sponii* Miscellaneis sub Musarum imaginibus leo cubat inuictus, Orci dominus et resuscitator.

§. XXVI. *Laurus sacra.*

Cur *laurus* Apollini sacra esset, ex iis intelligitur, quae S. II. §. LXXXV. exposui. Quanquam secundum *Plinium*, ut ibidem annotaui, proprie triumphis dicata fuit, adeoque triumphum Seruatoris refert. Adiicio ex *Aeliano* Hist. Anim. XII, 7. Empedoclem scribere, si post excessum e vita hominis natura in plantam, commutanda sit, optimam esse demigrationem in laurum.

§. XXVII. *Serpens.*

Serpens quoque salutis et renouationis symbolum in Apolline conspicitur, ut vitae necisque dominus intelligatur. Nam in adyto templi Delphici sub tripode serpens erat, et in porticu Iustiniani Apollo ad truncum arboris stat, serpente circumplicatum. Vid. S. II. §. CXLII.

§. XXVIII. *In gruem commutatus.*

Fertur quidem in bello Typhonis in *gruem* commutatus esse. Gruis symbolum S. II. §. CLXXVI. explicaui. Iustus igitur in sublimitate coeli intellectus est. Quanquam grus et veris nuntia habetur.

§. XXIX. *Cygnus sacer.*

Cygni autem cur Apollini sacri essent, ex iis patere arbitror, quae de cygno S. II. §. CLVIII. annotaui, animas scilicet contineri, quae regionem mortis praeteruectae sedes beatorum consequantur.

§. XXX. *Apollo Sminthius Infantes non recepit.*

An *infantes* Apollo receperit, dubitari potest, qui quidem apud Virgilium quoque in limine Orci collocantur. Et plane

plane Tenedo insula Apollo *mures abegit*, tulitque in eiusdem insulae numis nomen *σμιυθευς*, a *σμιυθαι*, Cretico sermone *mures*. Vid. *Plin.* V, 39. Muribus autem, vt in Diana amplius exposui, infantes commode intelliguntur, quos lex insula ista, loco beatorum, Apollo abegit. Conf. C. X. §. XII.

§. XXXI. *Vxor Cyrene, Ecclesia.*

Fuit autem Apollinis vxor *Cyrene*, Ecclesia, coetus optimorum, ex qua *Aristaeum* quoque genuit. Quam in rem *Pindarus* Pyth. IX. scribit, Cyrenae Apollinem maritum venisse in *vallem*, et eam *transportaturum* esse super *mare* (regnum mortuorum) in *eximium Iouis hortum*, vbi eam *ciuitati* imperantem constituat, vbi *populum insularem* in *collem* congregauerit, campis vtrunque cinctum, nunc autem spatiosam campis venerabilem *Libyam* excepturam esse illustrem *nympham aedibus aureis* lubentem, vbi ei telluris partem statim donatura sit, vt eam efficiat *legum obseruatricem*, quae pars neque *plantarum omnifructuferarum* sit expers, neque nescia *ferarum*. Ibi eam filium parere *Aristaeum*. In *thalamo* autem *Libyae diuite auri* congressos esse. Et *vallem* et *mare* et *hortum* et *insulas* et *colles* et *Libyam* et *aurum* et *feras* et *thalamum* in hieroglyphicis S. II. explicaui.

§. XXXII. *Continuatur.*

Apud *Virgilium* Georg. IV, 333. sq. de *Cyrene* et *Aristaeo* filio ita extat; *apes* *Aristaei* morbo et fame extinctas fuisse, *tristem* igitur adiisse matrem *Cyrenen*, quae sonitum eius *thalamo sub fluminis* alti senserit. Eam circum *Milesia* *vellera* *Nymphas* carpsisse, *hyali saturo fucata colore*. *Nymphae* deinde recensentur *caesariem effusae nitidam per candida colla*, sed et quaedam aliae, in quibus duae *Oceanitides*, *ambae auro, pictis incinctae pellibus* ambae, et tandem *positis velox Arethusa sagittis*. *Vitreis* autem *sedilibus* omnes resederunt. Tum *domus* *Cyrenes* commemoratur et *humida regna*, *speluncisque lacus clausi lucique sonantes*, vbi quidem *celebria flumina* sub terra laberentur. *Thalami* autem *pendentia pumice* recta fuerunt. Epulae deinde aduenienti

Aristaeo et pocula parantur; Cyrene autem ipsa precatur Oceanum patrem rerum Nymphasque sorores, centum quae sylvas, centum quae flumina seruant, perfudit aurem ter liquido ardentem nectare Vestam, seu ignem.

§. XXXIII. *Matrimonium explicatur.*

Quae quidem, praesertim si inter se conferuntur, Cyrenen ostendunt in conditione quadam beata post mortem, sed sub terris constitutam, neque dum ad coelestem lucem et splendorem euectam, et in eo habitu Apollini nupsisse.

§. XXXIV. *Apollinis cultus apud Iudaeos.*

Apollinis cultum Iudaeis quoque placuisse, ex locis *Ies.* XXX, 22. XLIV, 13. et *Ier.* X, 9. intelligitur in vestito idolo et iuvene. Vid. §. X. XII. Solis quoque equi et currus in ipso templo Domini collocati, a Iosia autem sublati eo perierunt. Cuius dementiae ratio non alia fuit, quam quod Apolline Messiam intelligerent.

CAPVT XIX.

DE DIANA.

§. I. *Diana Ecclesia in diuerso statu.*

Vt Iunone et Iside, Minerva et Venere aliisque deabus iam recensitis Ecclesia refertur, ita Diana eandem contineri putem, sed in alio et diuerso post mortem animarum statu.

§. II. *Eius similitudo cum Iunone.*

In eo quidem cum Iunone conuenit, quod parturientibus adstaret, et iunior Diana matri Latonae obstetricasse dicitur, item quod in sacris Dianae Ephesiis et sponsi virginibus, et ephebis vxores, Xenophonte teste, inuenirentur, velum quoque, quod sponsae gesserint, accommodatum ei esset, deinde, quod *σωτριάς*, *sospita*, *seruatrix*, appellaretur.

§. III. *Cum Iside.*

Cum Iside illud commune haber, quod Ephesia Diana mammarum fingitur, mater, et quod cum angue sistitur.

§. IV.

§. IV. *Cum Minerva.*

Minervae similitudo inde ineſt, quod virgo diceretur, eſſi primi Cupidinis mater eſſet, item quod clauem gereret. Quo accedit, quod Homero *aureo folio ſedens* dicitur.

§. V. *Cum Venere.*

Sunt ei quoque cum *Venere* quaedam communia. Vtraque Cupidinis mater traditur, et quemadmodum *Veneri* ſenarius numerus, ita *Dianae* ſextus dies ſacer fuit. Sed ſexto quoque die menſis Thargelionis, quo *Athenae* luſtrabantur, quod in *Aprilem* incidit, nata fertur. Refert etiam *Herodotus* in *Euterpe*, veſtigium templi *Aegyptiae Dianae* figuris ſenum cubitorum adornatum fuiſſe. *Ovidius* autem ſex eius nymphas commemorat. Eodem ſpectat nuptiarum cura, et quod roſis gauderet, et cupreſſu, de qua *Ovidius Met.* III, 155.

Vallis erat piceis et acuta denſa cupreſſu,
Nomine Gargaphie, ſuccinctae ſacra Dianae.

Et quemadmodum in hymno Homérico exprimitur, Muſarum quoque et Gratiarum pulcrum chorum in magna domo *Apollinis* fratris inſtaurat, et ad *Clarum* vitiferam tendit. *Menetrens* illud quoque obſeruauit, in numis aliquando victorias binas cum corollis et palmis *Dianam* inſignire.

§. VI. *Cum Cerere.*

Eadem *Cereri* ſimilis eſt. Nam et cum face frequens occurrat, et apis ſymbolum eius fuit. Quibusdam etiam *Ceres* filia dicitur. *Ceres* quidem hordeaceam ſpicam gerit. Sed *Diana* cum *tritici ariſtati ſpica* in numiſmate familiae *Aeliae* ſue *Alliae* apud *Vlyſſem Aldrouandum* de *Quadrupe-*libus refertur. Plane apud *Claudianum* raptae quoque *Pro-*ſerpinae comes fuit, flores legenti. Sed et *Iouis* et *Proſer-*piniae filia prima *Diana* apud *Ciceronem* dicitur.

§. VII. *Cum Cybele.*

Cum *Cybele*, Magna Deum matre, illud commune habet, quod *Ephesia Diana*, vt *Cybele*, turrita corona fingitur, et quod obſeruante *Vlyſſe Adrouando* ante eius aedem *Iouis* ſimulacrum marmoreum poſitum Thebis fuit. Secun-

dum *Ouidium* Met. III, 155. vallis eius piceis quoque arboribus, pinu scilicet cineta fuit. *Xῥονια* etiam, *terrestris*, *Orphee* dicta est, *Ouidio* *Titania*.

§. VIII. *Diana venatrix.*

Illud vero Dianae proprium fuit, quod *venatrix* esset, *agittifera*, cum *canibus* incedens *venatoriis*, quod *cervos* in tutela haberet, iisque veheretur, sed *cervos* quoque caederet, vnde *ελαφοβολος* dicta est.

§. IX. *Explicatur.*

Ad hoc autem intelligendum tenendum esse videtur, in Diana statum quendam iustorum post mortem contineri, quo ad coelum et astra prouecti nondum sunt, sed deinceps animum prouehentur. In lucis igitur primum vmbrosis animae degunt. Vnde in *hymno Homérico* Dianae *luci vmbrosi* placuerunt et *iustorum vrbs virorum*. Eo pertinet *Pausaniae* locus L. VIII. de *Callista*, pulcherrima, Dianae nomine: *Callistiis sepulcrum editus terrae agger, multis cum infocundis, tum pomiferis vestitus arboribus. In vertice attolit se Dianae aedes, cui Callistae cognomentum.* Ea quidem Septentrionalium quoque populorum opinio fuisse videtur, vt animae defunctorum deserta primum et ericera occuparent et postea demum post quendam temporis circulum in sidera transferrentur, vt ex *Offiani Bardi* poematibus luculenter apparet. Conf. S. II. §. XXIII. Quae et *Scytharum* sententia fuisse videtur. Vnde *Scythis* praecipue Diana placuit.

§. X. *Continuatur.*

Non possum non hoc loco adicere, quod *Plutarchus* de *Facie in Ore Lunae* scribit: *Omnis anima, siue praedita, siue carens mente, ubi primum e corpore exiit, fati lege ad tempus vagatur ea in regione, quae terram et Lunam interiacet. Verum non idem est tempus omnibus praescriptum. Impiae enim et intemperantes poenas flagitiorum luunt: praeter certum tempus, quantum ad lustrandum et corporis, et potius malae causae, pollutiones abolendum sufficit, in aëris purissima parte degunt, quam prata Ditis appellant.*

§. XI. *Status succedens.*

Inde quidem, vt ex fequentibus Plutarchi verbis intelligitur, in cauernas lunae animae translatae funt, quarum ille tres commemorat, maximam quidem penetralia Hecates, vbi animae eorum, quae iam natae egerint, aut paffae funt, rationem reddant ac poenas dent, fed praeterea duas alias longas, quia per eas transmittantur animae, aliae a luna verſus coelum, aliae verſus terram, appellari autem partes coelo obuertas Elyſium campum, huc pertinentes Proſerpinæ et Antichthonis, id eſt, terrae oppoſitas.

§. XII. *Status tertius.*

Denique igitur triplici ſtatione vel in coelum demum animae transferuntur, vel in terram demittuntur, vt ex relato Plutarchi loco intelligitur. In hymno Homérico expreſſum eſt, poſtquam oblectata ſit ferarum ſpeculatrix Diana, laxato flexili arcu vadere eam in magnam domum fratris cari Phoebi Apollinis et Muſarum Gratiarumque pulchrum chorum inſtaurare, ſuſpenſoque arcu ſagittisque choros exordiri. In alio autem hymno Homérico ita exprimitur:

*Quae vtiq; equos aquata ex iuncoſo Melete
Celeriter per Smyrnam totum aureum currum agit
Ad Clarum vitiferam, vbi argenteo arcu inſignis Apollo
Sedet, manens Iaculatricem ſagittis gaudentem.*

Vbi forte antiqua Apollinis ſedes in Arcto intelligenda eſt.

§. XIII. *Diana triformis.*

Inde autem nobis quidem *triformis Diana* efficta videtur, quia triplicem poſt mortem ſtatum contineat. Apud Macrobiū tamen Somn. Scip. L. I. C. II. alia ſententia extat exiſtimantium, animas de campis Elyſiis per tres elementorum ordines, trina morte, ad corpus vſque deſcendere.

§. XIV. *Cancer eius ſymbolum.*

Cancer quidem proprium Dianae ſymbolum fuit, quo in vitam reſtitutio comprehenditur. (S. II. §. CXXXII.) Sed quoniam praeterea cum clauē ſiſtitur, ſignum forte coeleſte Cancri intelligitur, ex quo ſecundum Macrobiū de coelo animae

animae in vitam remearent. Quod quidem et Capricorni signum duae coeli portae visae sunt, quibus ad circulum lacteum aditus recluderetur.

§. XV. *Diana ελαφοβολος.*

Cur autem Diana, ceruorum tutrix, ελαφοβολος quoque dicatur, *ceruos caedens*, haud incommode quaeritur. Nos quidem illud subesse putamus, hospites et peregrinos, consequenter et bello captos Dianae immolatos esse. Cuius rei rationem C. II. §. XVI. explicauimus. Adiciendum autem est, ad mortem quoque damnatos in sacrificium ei oblatos esse, ne forte secundum *Virgilium* denuo in inferis, si falso damnati essent, aliud iudicium de eodem crimine haberetur. Conf. C. X. §. XIV.

§. XVI. *Sagittifera.*

Ceterum non inepte *sagittifera* ideo quoque dicta est, ut contra malignos daemones armata esset. Quanquam ceruorum nomine malignos daemones minime comprehendimus.

§. XVII. *Infantes ei immolati.*

Infantes item Dianae ad propitiandam eam immolati sunt, ut de Carthaginensibus *Silius Italicus* refert. Forte quidem ideo, ut eo modo felicitatis post mortem participes fierent, eamque aliis infantibus procurarent. Vide, quae de Saturno C. X. §. XII. annotaui, et confer §. XI.

§. XVIII. *Cur in felem mutata sit.*

Diana cur in bello Typhonis in *felem* mutata sit, quaeri potest. Et non alia ratio intelligitur, quam quod felis mures consumit, Diana autem infantes felicitatis participes minime reddit. Muribus certe, nigris vel fuscis et minutis animalibus, arcto receptaculo inclusis, infantum animae non inepte accommodantur. Idque in causa fuisse videtur, cur *Plinio* commemorante quoddam murum genus Lunae maledicit. In quo quidem cum Apolline conuenit. Vid. C. XVIII. §. XXX.

§. XIX. *Bubastis.*

Aegyptiorum *Bubastis* non alia quam Diana fuit. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegyptiorum Mythicum. Quod nomen

men a Iablonskyo explicatur *vultum nudans* vel *retegens*, quasi noua luna sit appropinquans. Nobis quidem nondum perspicuum videtur, nouam lunam contineri, etsi luna in statu medio subest. Vid. §. IX. Mallem deam acceptam esse, quae vultum vel *faciem Dei* retegat, expectatum Seruatorem, quemadmodum Hercules Aegyptiorum *facies Dei* dictus est. Vid. Caput de Hercule. *Hieronymus* ex lingua Aegyptiaca interpretatur *oris experimentum*.

§. XX. *Callista*.

Dianae sepulchralis cognomen est *Callistae*, pulcherrimae. Ita apud *Pausaniam* L. VIII. extat: *Callistūs sepulcrum editus terrae agger, multis tam infocundis tum pomiferis vestitus arboribus. In vertice attollit se Dianae aedes, cui Callistae (pulcherrimae) cognomentum. Quod quidem non inepte ad Ecclesiae pulchritudinem accommodatur.*

§. XXI. *Orthia*.

In Dianae cognominibus *Orthiae* quoque refertur, quae rectum amet. Vnde in hymno Homérico *vrbs iustorum virorum* ei placuit.

§. XXII. *Rerum mater*.

Ephesia Diana apud *Boissardum* et *Bandurium* Natura omnium mater dicitur. Sed apud *Apuleium* quoque semestri luna, rerum Natura parente, cum deabus aliis Diana continetur.

§. XXIII. *Miplezeth*.

Idolo *Miplezeth*, cuius cultum Asae mater, Maacha in luo sacrato instituit, multi cum vulgata Priapum intelligunt, sed rectius ex vocis terminatione dea intelligitur, tanto quidem maiori iure, quod foemina institutrix fuit. Atque non satis intellecto Hebraico vocabulo, quod *horrorem* vulgo vel *tremorem* vertunt, qui rectius sentiunt, Hecaten intellexerunt. Quo *Nic. Hier. Gundlingii* explicatio pertinet in *Gundlingianis* P. XIX. Sed etsi Diana Hecate continetur, quae inferis praest, ramen magis puto esse, vt Diana sagittifera, nemorum et sylvarum custos, qualis illa fingitur,

accipiatur, cuius imago ab Hecate differt. Lucus nulli ex dearum genere, quam Dianae, conuenit. Sagittiferam autem ipsa appellatio *Miplezeth* vel *Miphlezeth* haud obscure innuit. Quod tremorem vertunt, id potius vertendum est motus citus et velox agitatio huiusmodi, qualis Germanico *Fliegen*, volare, *Fliehen*, praecipitem fugere, *Fleiss*, Sax. inf. et Suec. *flit*, agilitas in labore, diligentia, *flink* agilis, latinorum *flare*, *fluere*, *fluctus*, Germ. *fließen*, aperte subest. Inde in Gallica lingua *Fleche* superest, sagitta, Germanis autem *Flitz*, *Flitsch*, sagitta. *Flitz* profecto cum Hebraico *Pblez* mirum in modum conuenit. Et iam alii viri docti in multis conuenientiam Hebraeae linguae et Septentrionalium obseruarunt. Quae hoc loco tanto magis accipienda videtur, quod et radix Hebraica idem continet. Quamobrem nobis quidem nihil propius videtur esse, quam ut sagittifera dea, Diana scilicet, accipiatur.

CAPVT XX.

DE HERCVLE.

§. I. *Hercules Soter.*

Hercule Soteris expectati notionem contineri, vix vlla dubitatio subest. *Soteris* nomen habet et *Paciferi*; et, quod *Pindarus* tradit, ex *oleastro* lucum seuit, victoribus dedicatum. *Pausanias* quoque commemorat, Herculem fratribus *Idaeis* certamen proposuisse, et victorem *oleastro* coronasse, quam plantam ipse ex hyperboreis regionibus in Graeciam detulisset. Vid. S. II. §. XC.

§. II. *Facies Dei.*

Eo quidem mirifice pertinet, quod *Athenagora* teste Aegyptiis Hercules *facies Dei* vocatus est.

§. III. *Columnae.*

Ad mortem Seruatoris spectat, quod duas columnas Hercules in Libyae et Hesperiae extremis regionibus posuisse fertur. Quod in Mercurio et Baccho plenius exposui.

§. IV.

§. IV. *Deus virtutis Dsom.*

Aegyptiorum Hercules *deus virtutis* dictus est, et *deus virtutem regens*. Sed *Alcidae* quoque nomen ab *αλη*, *virtute*, non inepte deriuatur. Herculis Aegyptii nomen *Dsom* fuit. Quae appellatio virtutem seu potestatem significat, et *Iablonskyo* *virtus Dei* explicatur, quasi nomen fuerit *Dsom ennuti*.

§. V. *Baal Semin.*

Aliud Herculis nomen *Baal Semin* occurrit, quod a Iudaeis irridendi gratia in *Baal Zebub* commutatum nonnullis videtur. Putant, *Baal Semin* *dominum coeli* intelligi. Quod quidem ab Hercule alienum non foret, quem *Nonnus* Panopolitanus ducem mundi, *ορχαμον κοσμου*, appellauit. Exstat tamen alia coniectura, *Semin* esse Aegyptiorum *Dsom*. Vid. *Iablonsky* Pantheon Aegyptiorum L. II, C. III, Conf. §. IV.

§. VI. *Iusti amans.*

Herculi, vt refertur, vultur iustitiae signum visum est. De quo apud *Pitiscum* ita exstat: *Hercules in omni re incipienda delectabatur vulturis adpectu, quam ex omnibus auibus, quae carne vescuntur, iustissimam iudicaret*. Quod de iustitia explicaui, ex morte Seruatoris quaerenda. Vid. S. II. §. CLXVII. Idem ob iustitiae obseruationem ponderibus quoque et mensuris praefuit, et cum Apolline de tripode certauit.

§. VII. *Claua.*

Propria Herculi *claua* fuit, ad subigenda monstra data, quae *Ouidio* *trinodis* dicitur, robur nodis grauatam. In nummo Gordiani explicatur; *Virtus Augusti*. Alii clauam quoque ex oleastro assignant, sed et aeneam. Quam in rem tentari possit, annon dudum iam primaeuis hominibus reuelatum diuinitus fuerit, morte Seruatoris in ligno perpeffa monstra inferna necatum iri.

§. VIII. *Hydra Lernaea et colubri interemti.*

In monstis ab Hercule subactis celeberrima inprimis *hydra Lernaea* est. Qua quidem draconem a Seruatore confectum

fectum intelligimus. Sed plane iam in cunis duos immaniores colubros a Iunone immisos interemit.

§. IX. *Daemonis mali et Orci debellator.*

Eodem spectare putem, quod gigantes Hercules interemit et Cerberum vinxit, leonem quoque et Cleonaeum et Nemeaeum superavit, eiusque exuviis ornatus incedit. Leone enim Orcus, vel dominus Orci intelligitur. Vid. S. II.

§. CXXXIII. In Inscriptione apud Sponium *Inuicti* quoque nomen accepit. Idem monstra per totum terrarum orbem deleuit, et aprum Erimanthium viuum cepit. Vid. S. II.

§. CXXXVIII. Draconem praeterea aurea Hesperidum mala custodientem occidit, Typhone natum et Echidna. Vid. S. II. §. CXLVII.

§. X. *Defunctorum tutelare numen.*

Defunctorum quoque tutelare numen Herculem fuisse, Gorius in Museo *Hetrusco* observavit, quippe in sepulcrorum sculpturis non raro expressus sit, animas non secus ac Mercurius ad inferos deducens. Vnde Silio III, 415. *leti Deus* vocatur.

§. XI. *Salus continetur ex Phoenicia expectanda.*
Hercules Phoenix.

Quod iam S. II. §. LXXXII. et in Iside annotavi, salutem ex Phoenicia et Iudaea expectatam esse, id in Hercule quoque apparet. Nam ideo quidem Hercules Aegyptiorum *Phoenice alite* refertur, ex cuius sanie vulneris sibi impressi, cum morti vicinus sit, pullus renascatur. Reliquis quoque gentibus *Tyrius* Hercules, *Phoenix*, celebratissimus est. Qui navigatorem negotiatoremque subesse putant, hieroglyphica minime intelligunt. De quo in Hercule *Magusano* amplius exponemus.

§. XII. *Quaternarius numerus ei sacer.*

Herculi, ut Mercurio, quaternarius numerus tribuitur. Vid. *Meursii Denarius Pythagoricus*. Et quemadmodum Pythagorae per maximum iuramentum, quatuor, iuraverunt, ita veteres per Herculem. In oraculo quoque *Herculis*,

culis, vt *Pausanias* in Achaicis commemorat, sortes ex tabula per talos ita capiebantur, vt, qui consultum venissent, precatione ad signum peracta votisque nuncupatis talos super mensam quatuor iacerent, singulos certis notis inscriptos, quarum interpretationem requirerent. Est autem hoc loco Caput de Mercurio assumendum.

§. XIII. *Eloquium et verbum diuinum.*

Vt Mercurio eloquium diuinum et verbum Dei, ita Hercule continetur. Oracula quidem eius plura *Bulengerus* commemorat, et cum Apolline Hercules de tripode certauit. Gallorum Hercules *Ogmios* apud *Lucianum* summitate linguae perterebrata ingentem hominum multitudinem ab aure reuinctorum catenulis lubenter sese sequentes traxit. Manifesta nobis reuelatio primaeuis facta apparet de Sospitatore homines diuino eloquio secum trahente.

§. XIV. *Ogmios, Scripturae inuentor.*

Sed de Hercule *Ogmio* *Luciani* plenius videndum est. Decrepitus fingitur, recaluafter, reliquis capillis, si qui sint, plane canis, cute rugosa et in aterrimum exusta colorem. *Ogmii* nomine secreta literarum continentur, et ideo scriptores quidam recentiores lapsum esse putant *Lucianum* et cum Hercule *Mercurium* confudisse. Vid. *Wachter* Gloss. Germ. et *Keysler* Ant. Septentr. p. 38. Sed haec dubitatio non procedit, quia *Ciceroni* quoque vnus Hercules Phrygiarum literarum inuentor dicitur. Hieroglyphica autem intelligimus, quae vt ex Sectione II. apparet, ad reuelationem exprimendam fere omnia pertinent. Sene autem iudicem accipimus. (S. II. §. CCLI.)

§. XV. *Herculis aeternitas. Temporis pater.*

Herculi aeternitas assignatur. Id primum quidem ex *Phoenice*, Herculis alite, in carmine *Claudiani* intelligitur:

Vidisti quodcumque fuit. te secula teste

Cuncta reuoluuntur, nosti, quo tempore Pontus

Fuderit elatas scopulis stagnantibus undas.

— — — *solusque superstes*

Edomita tellure manes, non stamina Parcae

In te dura legunt. non ius habuere nocendi.

Eo amplius descriptionem quoque templi Herculis Gaditani refero apud *Silium* de bello Punico III, 17.

*Vulgatum, nec cassa fides, ab origine fani
Impositas durare trabes, solasque per aeuum
Condentum nouisse manus, hic credere gaudent
Confedisse deum seniumque repellere templis.*

Et plane Aegyptiis, *tempus senectutis expers et temporis pa-*
ter appellatus est. Vid. *Tablonsky* Pantheon L. II. C. 3.
§. 648. Quo amplius illud pertinet, quod *populus* ei sacra
fuit. Vid. S. II. §. LXXXIV.

§. XVI. *Rerum instaurator.*

Rerum quoque instauratio in Hercule intelligitur. Quo
quidem illud primum refertur, quod Herculi in desertis Li-
byae, regione scilicet mortuorum, erranti Iupiter se sub
facie *arietis* monstrasse, vel et arietem ostendisse traditur.
Vid. S. II. §. CXVII. Eodem Phoenix ales, Aegyptii Her-
culis symbolum, spectat, quo quidem Aegyptiis tempus,
inprimis magna annorum periodus Sorhiaca continebatur,
quae annis MCCCCLXI Aegyptiis vagis absolueretur. Vid.
S. II. §. LXXXI.

§. XVII. *Traiecit in Hesperiam.*

Hercules ex Libya, quae regio mortuorum est, fratrum
Gaditanum traiecit et in auriferam Hesperiam contendit, ubi
quidem Hesperidum quoque hortos aureis malis spoliavit.
Plane aurifero quondam Tago celebris Hispania fuit. Vnde
Silius XVI, 450.

*Aurifero perfusa Tago villosa leonis
Terga feri.*

et v. 558.

Qua Tagus auriferis pallet turbatus arenis.

Hercules igitur per mortem spolia magnificae corporum re-
stitutionis reportauit, et poma quidem aurea, ut collectio
populorum et gentium ostendatur. Vid. S. II. §. CLV.

§. XVIII. *Magusanus.*

Ex ea vero traiectione Hercules naus quoque prorae in-
sistens conspicitur, littus appellens, et *Magusani* nomen ac-
cepit,

cepit, Gaditanis vsitatum. Ita Phoenicio vocabulo Herculem a navigatione appellari, *Seruati* Gallaeus in Diss. de Sibyllis ostendit. Vid. Act. Erud. a. 1689 p. 16. In Chaldaea enim lingua, cui Phoenicum similis est, idem significat, quod *secare*, *abscindere*, et hinc accipitur pro *transire*, *transfretare*, scilicet flumina et mare. Vnde *megisan*, transuehentes, et *megisa* nauem traiectoriam, scapham, item vadum, transitum, notat. Quod quidem Arabico quoque sermoni conueniens est.

§. XIX. *Edax et multibibus.*

Hercules animas ad summam felicitatem ex morte perduxit. Ipse certe post mortem in concilium deorum receptus secundum Homerum deos inter *conuiuia laeta* frequentat coelicolas. Inde procul dubio *edax* Hercules et *multibibus* dicitur, qui poculo quoque tanquam nauigio ventis immania maria transierit. Vid. *Macrob.* Saturn. V, 21. Bibax plane Hetruscis quoque habitus est, vt *Gorius* in Museo Hetrusco obseruauit. In cuius Museo et Hetrusco et Florentino imagines etiam Herculis cum cornu ad bibendum et cum scypho extant, adeo vt cum cornu potatorio animos quoque ad inferos vel in alium post mortem statum deducat. Sed Hebe praeterea, deorum quondam pocillatrix, in coelum recepto coniux data est. *Virgil.* Aen. VIII, 269. sq.

primusque Potitus auctor

Et domus Herculeae custos Pinaria sacri

Hanc aram luco statuit, quae Maxima semper

Dicetur nobis et erit quae Maxima semper.

Quare agite o iuuenes tantarum in munere laudum

Cingite fronde comas, et pocula porgite dextris,

Communemque vocate deum et date vina volentes.

§. XX. *De potu animarum.*

De potu animarum et deorum legendus quidem *Macrobius* est *Somn. Scip.* I, 12. qui annotauit ex Platone, animam in corpus trahi noua ebrietate trepidantem, putans, nouum potum materialis alluuiouis intelligi, quo delibuta et grauata deducatur. Quem deinde animarum potum hyles partem inferiorem vocat et turbidiorem, cum altissima et purissima
pars

pars eius, qua vel sustentetur diuina, vel constant, nectar vocetur et potus esse deorum credatur. Plane apud Septentrionales quoque populos heroes in Valhalla cum Othino pocula celebrarunt.

§. XXI. *Hercules in sole.*

Aegyptii, ex *Iablonskyi* certe sententia, sedem Herculis in sole posuerunt. Quam in rem testimonia attulit, non contemnenda. Atque de Aegyptiis de ea re vix est, ut dubitetur. Et solem *Macrobius* quoque intelligit.

§. XXII. *in Arcto.*

In Homérico autem hymno habitare Hercules dicitur in pulchra sede *niuosi Olympi*, oblectans se et habens pulchram talis Heben. Olympus mons, quo Iupiter se tantum demittit, a coelo et sole distinguendus utique est, coelo tamen proximus intelligitur. Martis soror Hebe regionem arcteam et hyperboream ostendere videtur, qualem et Mars et primum Apollo tenuit. Et plane Aegyptii Martem cum Hercule confundunt, Chaldaei item. Vtrique enim genti Martis stella dicitur Herculis. Othinus quidem Septentrionalium et in Sole sedet et in fidere arctoo, et Hercules a Pallade, quae in Arcto sedem habet, in concilium deorum introductus est.

§. XXIII. *in via lactea.*

Forte aliis *via lactea* placuit, ex Iunonis lacte nata, Hercule mammis eius admoto. Secundum ea, quae *Cicero* in *Somnio Scipionis* habet, praestantissimorum virorum animae in via lactea collocabantur. *Lucianus* quoque *Hist. Ver. L. I.* viae lacteae incolas refert, Phaëtonis incolarum auxiliores. In fideribus plane eum locum obtinuit.

§. XXIV. *Ludos Olympicos instituit.*

Ludos item *Olympicos* Hercules instituisse fertur, qui sub initium cuiusque quinquennii apud Graecos in Iouis Olympii honorem habebantur. Qui quid ex diebus *V. epagomenis* seruarint, *S. I. §. XVI.* retuli.

§. XXV.

§. XXV. *Saxanus.*

Hercule *Saxano* Seruatorem in sepulcro intelligimus. Nam vt aliae gentes saxis in sepulcris vsae sunt, ita de Aegyptiorum more sepeliendi *Silius XIII*, 474. tradit sic:

Aegyptia tellus

Claudit odorato post funus stantia saxo

Corpora et a mensis exsanguem haud separat umbram.

Nulla autem gens in saxeis monumentis Aegyptios aequauit, quod vel solae pyramides Aegyptiorum ostendunt.

§. XXVI. *Muscarum abactor.*

Sed cadauerum quoque curam seruasse Hercules videtur. Et Aegyptii, et alii populi corpora defunctorum medicata arte a putredine conseruare studuerunt. Hercules *muscarum abactor* dictus est, quia muscae maiores putredinem amant et vermes consumtrices carni mortuae immittunt.

§. XXVII. *Baal Zebub.*

Is quidem *Baal Zebub* fuisse videtur, deus muscarum, vel potius muscarum abactor, ab Ahasia consultus, quem Philistaei Ekronitae coluerunt. Nam et Herculis oracula fuisse, ostendi §. XIII.

§. XXVIII. *Mundi concremator.*

Hercule concrematio quoque mundi continetur. *Nommo* quidem Panopolitano Hercules *rex ignis* dicitur, et in ara Herculis Gaditani ignem perpetuum nutriri, *Silius III*, 29. tradit:

Irrestringta focis seruant altaria flammae.

In festo eius a sacerdotibus flammae ferebantur, Salii autem ad cantus incensa altaria circum populeis aderant euincti tempora ramis. In lucernis quoque fictilibus Passerii ad aram Hercules cum foco stat, in quo ignis relucet.

§. XXIX. *Per ignem expiatio.*

Sed magna in Hercule deprauatio subsequuta occurrit. Vna quidem est *per ignem expiatio*. Et Hercules quidem ipse per ignem expiatus est, de quo eiusdem ad focum in ara inter duas columnas *expiatio* extat in *Io. Bapt. Donii* Inscriptionibus antiquis.

§. XXX.

§. XXX. *Infantium concrematio. Hercules furens.*

Vt in aliis diis, ita in Hercule vesana opinio homines incessit, infantes a regno coelorum arceri. Vtrum autem, ut propitius Hercules redderetur, pueri lustrandi tantum causâ per ignem transducti, an concremati sint, in eo viri docti dissentiunt. Certe ex furente Hercule, liberosque et suos et hospitum occidente, intelligitur, crematos pueros esse. Accedit, quod multi dicunt, Herculem in ignem infantes coniecisse. Eodem referri puto, quod *Aelianus* Hist. anim. II, 40. tradit, Heracleae Herculem a muribus coli. Nam muribus infantes intelligi, in Apolline et Diana explicauimus.

§. XXXI. *Molochus.*

Seldeni quidem coniectura spernenda non videtur, existimantis, *Moloch* Herculem comprehendi. Quamobrem ex Hercule sententia quoque eorum mirifice confirmatur, qui crematos *Moloch* infantes esse existimant.

§. XXXII. *Duodecim eius labores et mysteria Cereris.*

Ad expiationem quidem ab Hercule susceptam duodecim quoque eius labores exantlati referendi esse videntur. Atque Herculis causâ parua item Cereris mysteria introducta sunt.

§. XXXIII. *Corporum crematio inuecta.*

Per ignem autem expiatio effecit, ut pro sepultura corporum crematio inueheretur. Hercules ipse moriturus se in pyram in monte Oeeta coniecit. De quo *Lucianus* in *Hermotimo* scribit, Herculem in monte Oeeta combustum ad Deos migrasse, et ipsum deum factum esse, eum, cum a se abiecisset, quicquid a matre humani atque mortalis contractum accepisset, seruata pura et incorrupta diuinitate, probe prius extructae pyrae incendio purgatum in coelum euolasse. *Silius* L. III.

*Inter quae fulget sacratis ignibus Oethe,
Ingentemque animam rapiunt ad sidera flammæ.*

Sed Phoenix quoque ales, Herculis symbolum, sese ipsum cremans, ex cinere resurgit. Accedit *Eustathii* auctoritas, secundum quem combustionis initium ad Herculem refertur.

Alba quoque populus Herculi sacra et Ioui Olympio, qua victimae cremabantur, a Pausania L. V. propter amnem Acherontem ab Hercule reperta dicitur.

§. XXXIV. *Ratio.*

Assumptum vero hac in re illud videtur, animae quidem partem aetheream a Ioue profectam eo redire, vmbra autem sub Plutonis imperio esse. Animas a Ioue dari, eidemque post mortem reddi, veteribus persuasum fuit, *Macrobio teste Saturn. I, 10. Silius Italicus X, 577.*

Haec Libys atque repens crepitantibus vndique flammis, Aethereas anima exsultans euasit in auras.

Inde pars Herculis a Ioue profecta ad Iouem rediit, quicquid autem Amphitryonis in Hercule fuit, mortem subiit, et ad inferos venit. quae vmbra Herculis fuit, vt in *Luciani Dialogo* explicatur. Quo et *Homeri locus* spectat *Odyss. XI.*

vidi vim Herculeam,

*Simulacrum, ipse vero apud immortales deos
Oblectatur in conuiujs et habet pedibus elegantem Heber*

*Circa autem ipsum clamor mortuorum erat, cuius
instar,*

*Vndique agitatarum: ille vero obscurae nocti similis
Nudum arcum tenens et ad neruum sagittam,
Horrendum circumspiciens semper, iaculatore similis*

Ipse quidem rursus descendit in Plutonis domum.

§. XXXV. *Quae penitus indagatur.*

Quod si in toto Mythologico systemate omnia perpendimus, quae ex reuelatione diuina primaeuis facta insunt, nobis quidem videtur, Soterem et diuinae naturae et humanae intellectum esse, cuius pars diuina post mortem ad patrem Deum rediret, pars autem tantum humana inferos subiret.

§. XXXVI. *Combustio primum in bello caesis obtinuit.*

Combustionis autem honor primum in bello caesis obtinuisse videtur. *Sil. XIII, 483.*

*Cecropidae ob patriam Mauortis sorte peremptos
Decreuere simul communibus vrere flammis.*

Vnde et Appius ibidem accelerationem rogi per Martis aemula facta expetit.

§. XXXVII. *Concubitus in eius sacris.*

Illa quoque deprauatio in Hercule obseruatur, quod a sacris eius concubitus non vtiq; abesset. Certe, vt *Diodorus* refert, Thespius ei, ad epulas quasdam sacras inuitato lauteque tractato singulatim puellas L filias suas subinifit.

§. XXXVIII. *Viros tantum recepit.*

Illud Hercules cum Marte commune habet, quod viros tantum, non item foeminas recepit. Inde *Silius*:

foemineos prohibent gressus.

Neque in antiquis scriptis, vt *Varro* et *Gellius* obseruant, per Herculem mulieres iurarunt. Quanquam id in dubium vocatur. Plane nec bellicosas quidem Amazones admisit, sed nobilitatem earum extinxit. Omphalae autem, vt ex-
piaretur, feruiuit.

§. XXXIX. *Diuitiarum deus et thesaurorum.*

Hercules *diuitiarum* deus fertur et thesaurorum opertor. Quod quidem Sospitatori apprime conuenit.

§. XL. *Sues cur arcerentur.*

Sues quidem ferigeri cur a limine templi Herculis arcerentur, ex eo haud difficulter intelligitur, quod orci imago essent. S. II. §. CXL. Nisi forte subest, quod Graecorum Hercule combustio corporum, non inhumatio continetur.

§. XLI. *Hercules deus iunior.*

Hercules autem in vetustioribus diis non referrur. Nam et Aegyptius, etsi Graecum dignitate superat, tamen non in diis octo primaeuis, sed in diis quatuor locum occupat ad supplendum duodenarium numerum assumtis. Ita *Iablonkyus* ex *Herodoto* in Prolegomenis Panthei Aegyptiorum §. 31. ostendit. Quem *Herodoti* locum in interpretatione quoque Latina *Henr. Stephanus* iam emendauit.

§. XLII.

§. XLII. *Eo inuecto sacrificia humana cessarunt.*

Hercule recepto sacrificia humana cessarunt et pro capitibus humanis lumina seu cerei substituti sunt, vt iam in Capite de Saturno annotaui, quanquam in vetustiore Hercule infantum adhuc concremationes continebantur. (§. XXX.) De igne autem conf. §. XXVIII. XXIX.

§. XLIII. *Cur horti beatorum et venationes amplius non placerent.*

Illud quoque verisimile est, Herculeo systemate illo recepto, quod §. XXXIV. retuli, neque hortos beatorum neque deserta et venationes amplius placuisse, quia animus igne purgatus confestim lucis sedem assequeretur, vmbra autem sub Plutonis imperio esset. Inde Hercules ex Hesperidum hortis iuxta Tritonem paludem et prope Lethaeum fluuium aurea tria poma, instaurationis felicitis signa, abstulit, et auricornem ceruam, Dianae dedicatam, Scythicae vel Tauricae, apud Istrum cepit, vt ex *Pindaro* Olymp. III. eiusque Interprete intelligitur.

§. XLIV. *Hercules cum arcu et sagittis.*

Herculis vmbra in regno Plutonis apud *Homerum* Odyss. XI. cum arcu et sagittis apparet, semper iaculatufo similis, in terrorem videlicet malignorum daemonum. Breuibz autem sagittis vti dicebatur. Forte quod victor et debellator Orci grandioribus non indigeret.

§. XLV. *Corporum restitutio ex terra an admitteretur.*

Illud in recentiore Graecorum Hercule inuectum videtur, vt corporum restitutio ex terra non admitteretur, sed animi confestim coeli lucem attingerent, vmbrae autem ad Plutonium commearent, denique autem post longum tempus concreta exemta labe puraque effecta, puro aetherio sensu atque aerae simplicis igne relicto vitae restituerentur, vel in alia corpora migrarent. Eo quidem de splendida corporum ex terra restitutione nihil continetur.

§. XLVI. *Augiae stabulum.*

Atque illud in causa esse puto, cur Hercules et *Augiae stabulum* fimi bouini plenum exonerauerit, et cur Acheloo in taurum conuerso cornu fregerit, cur et boues ex Hesperia spoliator abegerit, quanquam eos *Caco*, malo daemone, subripienti eripuit, vt *Virgilius* Aen. VIII. commemorat.

§. XLVII. *Cemarim, sacerdotes.*

Sacerdotes Molochi vel Herculis in Sacra Scriptura *Cemarim* appellantur. Quae quidem voce *incensores* intelligimus. Quae opinio quoque Reuer. *Dietelmeyero* ad II Reg. XXIII, 5. inprimis placuit. *Ikenius* in diff. de *Cemarim* vocabulum a Persico *Camar*, cingulum deriuat, quo magi cincti essent ignicolae. Sed tantum abest, vt in Hercule de cingulo aliquid intelligatur, vt potius sacerdotes eius, teste *Silio* III, 26. discincti essent:

Discinctis mos thura dare atque e lege parentum

Sacrificam lato vestem distinguere clauo.

Et de sacerdotibus quidem Gaditanis amplius *Silius* tradit:
nec discolor ulli

Ante aras cultus, velantur corpora lino,

Ex Pelusiaco praefulget flamine vertex.

Ipse quoque Hercules Hippolytae Amazonis zonam raptam ad Euristheum detulit. Quamobrem nec eorum coniectura non placet, qui ab atro colore dictos *Camarim* putant.

CAPVT XXI.

DE MARTE.

§. I. *Mars dominus exercituum.*

Mars antiquitate multos deos superare videtur, et prima quidem origine *Dominum exercituum*, *Dominum Zebaoth*, refert, qua appellatione in Sacra quoque Scriptura Soter promissus continetur. Nam et Soter et angeli lucis et ecclesia cum malis daemonibus bellum gerunt. Et iam *Gen.* XIV, 18. *Melchisedecus* sacerdos domini *Zebaoth* appellatur.

§. II.

§. II. *Soter, conseruator.*

Sed *conseruator* quoque vel *Soter* Mars dictus est, veluti in numo apud *Begerum* Thes. Brandenb. T. II. p. 804. et in veteri lapide, quem *Raymundus Duellius* publici iuris fecit. Vtrumque autem *Schlaegerus* in Diss. de Diis hominibusque Seruatoribus §. 6. Constantini M. et Aelii Rufini esse putat.

§. III. *Aegyptius.*

Aegyptiis Mars *Ertosi* appellatur, quod *Cedrenus* ita explicat, vt significet omnis generis procreationem et viuificationem, omnisque substantiae et materiae naturam et vim ordinantem atque procreantem. Alii *interfectorem* explicant.

§. IV. *Mars Pater Romanis.*

Romani Martem in sacris *Patrem* vocarunt. De quo *Macrobius* Saturn. I, 12. scribit sic: *cum hodieque in sacris Martem patrem, Venerem genetricem vocemus.* Quod etsi cum *Cedreni* expositione nominis *Ertosi* conuenit, tamen Romani forte ideo vsurparunt, quod *Romulus* Martis filius esset, quemadmodum *Veneris* *Aeneas*.

§. V. *Gradius.*

Mars alio nomine Romanis *Gradius* dicitur, quo poëtae frequentius vtuntur. *Gradius* vero in bellum et pugnam graditur.

§. VI. *Martis nomen.*

Martis autem seu *Mauortis* appellatio a Septentrionali *Mar* vel Celtico *march*, equus bellator, sumpta videtur. Ex quo in Gallorum lingua adhuc superest *marcher*, bellicę gradus, sed proprie cum equitatu. Vid. *Wachter* Gloss. Germ. voc. *March*. Quod vetus vocabulum Celticum est, forte nec Thracibus ignotum. Vnde equus Marti sacer et victima fuit.

§. VII. *Graecorum Ares.*

Graecis Mars *Ares* appellatur, *ferrum*, Homero quoque *aereus* II. V.

*Talis Tydidae Diomedi aereus Mars
Apparebat, cum nubibus iens in altum.*

Quod bellico deo apprime conuenit.

§. VIII. *Perfarum Ader, ignis.*

Perfarum autem Mars *Ader* vel *Azer* dicitur, quod originarie et primario ignem significat, ut apud *Thomam Hyde* de religione Perfarum refertur. Eo quidem praeterea locus pertinet ex hymno Homérico in Martem: *ignitum circumvoluens aetheris inter septena astra, ubi te equuli flammæ tertio super orbe semper habent.* Et pyroentem quoque seu igneum eum vocatum fuisse, *Iablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum L. III. C. 6. §. 5. ex vetere quodam auctore tradit.

§. IX. *Cyr ita diceretur.*

Mosi quidem Dominus sub igne in rubo ardenti apparuit, et *Elisam* equitatus currusque ignei comitabantur, *Elias* quoque igneo curru et equis in coelum vectus est. Et iam antea *Iacobo* angeli, exercitus coeli, apparuerunt. Veri autem perquam simile est, Dominum *Zebaoth* iam in prima mundi aetate ita sese angelis circumdatum conspiciendum dedisse, et hanc imaginem, a priscis ad posteros manasse, ex quo denique Mars effectus est.

§. X. *Mars rex et iudex.*

Sed Mars *Rex* quoque appellatur, et in hymno Homérico *coadiutor iustitiae et iustissimorum dux hominum.* Et a Marte iudicium Atheniensium *Areopagus* nomen accepit, in quo capitales causae, imprimis homicidii, tractabantur. Quem Romani diem Martis appellant, is Germanis adhuc *Dingestag*, dies iudicii, dicitur. Mars autem in *Areopago* coram duodecim diis capitis ipse iudicium subiisse fertur, sed absolutus omnibus suffragiis est.

§. XI. *Currus, equi et Bellona.*

Curru autem vectus Mars est, quem *Terror* et *Pavor* equi eius, traxerunt. *Bellona* auriga eius fuit. Quae non aliam quam Ecclesiam militantem ex priscorum institutis intelligi

telligimus. Nam et in *Cantico Salomonis* Ecclesia formidabilis, vt exercitus, sistitur.

§. XII. *Martis symbolum hierax.*

Aegyptiis Mars secundum Horapollinem sub *accipitre*, vel potius *hierace*, comprehensus est, quo secundum Horapollinem et Deum pingunt, et sublimitatem et descensum, et praestantiam et sanguinem et victoriam, quem intentissimis quoque in solis radios oculis prospicere dicunt. Qua imagine Soterem de coelo demissum, dominum exercituum contineri, vix dubitari potest. Vid. S. II. §. CLXIII.

§. XIII. *Mors Seruatoris.*

De morte quoque Seruatoris Marti quaedam insunt. Nam et ab immanibus gigantibus, filiis Aloeï, *vinctus* fuisse fertur, et Graeci veteres finxerunt *ossibus vinctum*, vt ex *Pausania Winkelmanus* in Tractatione de *Allegoriis* obseruauit, sed et cum annulo ossi alteri accommodato. Et eo quidem illud item refero, quod de Marte *Claudianus* expressit hunc in modum:

*Fertur et indomitus tandem post proelia Mauors
Lassa per Odrysius fundere membra niues.*

§. XIV. *Pacis dator.*

Sed plane illud quoque obseruatione inprimis dignum est, quod in *hymno Orphico* LXIV. post bellum pacis munus a Marte expeteretur. Ita enim expressum est ex versione Scaligerana:

*Siste duellum et cordolios requiesce tumultus,
Inque Venustatis diuae et Brumi otia dia,
Et munus Cereale duelli confer amorem,
Semper pacem optans, victum et recope vigentem.*

§. XV. *Cum Baccho coniungitur.*

Bacchum, Macrobio teste, plerique cum Marte coniungunt, quasi Seruator expectatus et formidabilis et laetitiae coelestis dator sit. Assumendum autem Caput est de Baccho.

§. XVI. *Dies V. epagomenae et mensis anni extremus inest.*

Dies quoque epagomenae quinque cum anni mense extremo, manibus sacro, quo praeparatio quasi ad nouam vitam continetur, in Marte Aegyptiorum intelliguntur. Nam, vt Horapollon L. I. C. VIII. scribit, Mars apud Aegyptios et Venus per hieraces duos signabantur, quod in hieracum genere foemina etsi *tricies in die* a mare comprimatur, ab eo digressa, si *inclamata* fuerit, pareat iterum. Quod tricies compressa dicitur, ad mensem illum anni extremum XXX. dierum, manibus sacrum pertinet, de quo S. I. §. XXI. explicauimus. Quod autem adiecit, si *inclamata* fuerit, parere iterum, ad dies spectat epagomenas, quae, vt in Mercurio explicauimus, *quinque vocalium* quoque nomen habent. Subiunctio ex Horapolline; atque sane haec causa fuit, cur Soli hieracem consecrarint; non secus enim ac Sol ter denarium explet numerum in congressu foeminae. Ex quo manifestum est, in superiore loco pro die mensem accipiendum esse. Neque vero alius quam extremus ille anni mensis accipi potest, quem dies V. epagomenae excipiunt, qui sacer gentibus fuit. Idque praeterea coniunctio Veneris ostendit, quae item quinque diebus epagomenis praesedit.

§. XVII. *Custos mortuorum et ad iudicium euocator.*

Custos quoque mortuorum et ad iudicium euocator extremum in Marte intelligitur. *Canis* enim iuxta Martis virtutem, sed *gallus* etiam visus est. Vid. S. II. §. XXX. et S. I. §. XL. Et eo quidem Mars Syluanus quoque referendus videtur. Is fertur *Cyparissum* puerum amasse, eumque ob interemtam ceruam dolore extinctum in *cypressum* arborem mutasse. Vnde *Virgilius* Georg. I, 20.

Et teneram ab radice ferens, Syluane, cupressum.

Cupressus autem symbolum funerum fuit, sed nobiliorum et diuitem. (S. II. §. LXXXIII.) Accedit Syluani nomen ad intelligendum mortuorum custodem. Mortui enim et in lucis condebantur, (S. II. §. XXI.) et luci syluaeque peruectusta regni mortuorum imago fuerunt. Vid. S. II. §. XXIV.

§. XVIII.

§. XVIII. *Regio coeli arctoa Marti propria.*

Regio autem coeli arctoa sedes Martis propria videtur fuisse. Infans niuosis locis inerrasse dicitur, et Claudiano Mars Arctous vocatur, de quo praeterea ita exprimit:

*Fertur et indomitus tandem post proelia Mauors
Lassa per Odrysius fundere membra niues.*

Callimachi locum Natalis Comes retulit huiusmodi:

*Threicii residens sublimi vertice in Aemi
Mars seruabat equos atque arma nitentia equique
Hic stabulabantur Boreae frigentis ad antrum.*

Thracibus quoque et Scythis inprimis Mars praest. Sed in *Thracia* sedem Boreae poetarum filii collocant, vt ex Graecis *Caspar Barthius* ad *Statii Theb. III, 480* probauit. Quod et in *Scythia* verum est. Sed *hierace* quoque vel *accipitre*, Martis apud Aegyptios symbolo polus arcticus comprehenditur. Vid. S. II. §. CLXIII. CLXIV,

§. XIX. *Vrsa minor et aurora borealis.*

Omnino arctoum sidus septem trionum, minoris vrsae, et aurorae borealis lumen in Marte intelligitur. Nam Helicen quidem, Vrsam maiorem Mineruae in Capite de Minerua assignauimus. Quo non incommode hymnus Homericus in Martem explicatur, modo meminerimus, munimen Olympi polum et stellam polarem esse. Ibi quidem sic exprimitur: *munimen Olympi ignitum circum voluens aetheris inter septena astra, ubi te equuli flammei tertio super orbe semper habent.* Atque illud quidem sidus, vt Vrsa maior, plaustri quoque vel currus nomine venit, quo Mars vehitur. Vnde forte aureo quoque freno vtens Mars Homero dicitur. Et haec duo sidera minoris et maioris Vrsae inprimis exercitus coeli nomine videntur venisse, quo et Sacra Scriptura vitur. Hoc autem amplius auroram borealem contineri, non vno argumento conuincitur. *Lupus* plane Marti sacer aurorae quoque boreali conuenit. Vid. S. II. §. CXXXIV. Adii- cio locum *Papinii Statii Theb. III, 220. sq.* qui nobis quidem ad auroram borealem pertinere item videtur:

*Gradium acciri propere iubet. ille furentes
Bistones et Geticas populatus caedibus urbes
Turbidus aetherias currus vrgebat ad arces.
Fulmine cristatum galeae iubar armaque in aura
Tristia, terrificis monstrorum animata figuris
Incutiens; tonat axe polus, clypeique cruenta
Lux rubet et solem longe ferit aemulus orbis.*

§. XX. *Continuatur.*

Septentrionalibus quoque populis lumen boreale sedes bellatorum ex fyluis et ericetis euectorum fuit. Huius meteori frequens mentio fit in *Ossiani* Bardi poematibus, vt in *Comala*, quae lunam ita alloquitur; *Or rather let the meteor, that lights our departed fathers, trough the night come, with its red light, to shew me the way to my fallen hero; fac venire meteorum illud per noctem, quod lucide ostendit patres nostros mortuos, cum rubente eius luce, vt ostendatur viam ad caesos heroes meos.* Idem in *Berrathon* Fingalum alloquens: *The blast of the North opens thy gatens, o King, and i behold thee, setting on mist, dimly gleaming. Vento fusurrus borealis aperit fores tuas, o rex, et contemplor te in nebula obscure lucentem vel apparentem.*

§. XXI. *Matrimonium cum Ecclesia.*

Omnino in Marte quoque matrimonium Seruatoris cum Ecclesia intelligitur. Nam et Aegyptii eum cum Venere coniungunt, et apud Romanos in sacris Mars et Venus coniungebantur.

§. XXII. *Deprauatio in concubitu.*

Multum autem successu temporis deprauata imago Martis apud gentes est. Et primum quidem concubitus animarum a Marte, quamdiu certe cum Venere coniungeretur, abfuisse non videntur. Quod ex iis quoque, quae ex *Horatius* §. XVI. retuli, haud obscure intelligitur. Quod deinde Graecis praesertim non placuit. Nam et adulterium visum iis est Martis cum Venere concubitus, et *Diomedes* cum apud *Homerum* in femore sauciauit. Plane apud *Lacones*,

cones, *Pausania* teste, Martis sacris anniuersariis interesse, foeminis interdicebatur.

§. XXIII. *in victimis humanis.*

Deinde in eo horribilis Martis cultus effectus est, quod *victimis humanis* placareretur, pro quo *sus* deinde *castratus*, vel *verres*, successerunt. Forte, vt in Saturno et Diana, hostes tantum et peregrini vel ad mortem damnati pro *victima* immolati sunt. In quo Caput de Saturno et Diana assumendum est. Martem quidem minime miramur, sanguinis cupidum effectum esse, cum deus pugnae et bellorum esset. Eoque spectat, quod Horapolline teste Aegyptii tradiderunt, accipitrem vel hieracem, quod Martis symbolum est, non aquam, sed sanguinem bibere. Quanquam in accipitre foemina in sanguine aliud dici potest, secundum ea, quae S. II. §. CXXVIII. et CLXIX. exposui.

§. XXIV. *Picus sacer.*

Marti, vt Mythologi notant, arbor nulla sacra fuit, sed gramen, forte quod destructor acciperetur. Et ideo *picus* quoque ei sacer fuit. Vid. S. II. §. CLXXIV. Fabula autem de pico, auri in regionibus hyperboreis custode, ex reliquis, quae Marti insunt, nata esse videtur.

§. XXV. *Mars Sol.*

Illud veri haud dissimile est, gentes ex Arcto translationem animarum in Solem expectasse, quemadmodum in Apolline quoque et Hercule notauimus. Et inde forte venit, quod Marte Sol quoque intellectus est. Certe *Macrobius* scribit, Marte Solem intelligi.

CAPVT XXII.

DE OTHINO.

§. I. *Othinus Pantopater cum gigantibus pruinae.*

Othinus in *Edda Mythol.* XVIII. supremus et antiquissimus Asarum et Aboriginum pater dicitur, qui omnes res guber-

gubernet. *Allfoeder* dicitur, quia pater est omnium deorum. Is cum *pruinae gigantibus* extitit, antequam coelum et terra extaret, et in *Asgardo* veteri, *Troja*, duodecim nomina habuit. Ita quidem versio Eddae *Mythol.* III. habet: *Sed priusquam coelum et terra extarent, hic Deus Pantopater erat cum pruinae gigantibus.* In *Stephaniana Edda* integra haec verba desunt. Et nescio, an *Resenii* quoque versio recte se habeat. Nam *Edda* tantum gigantes pruinae ante coelum et terram extitisse dicit, non item *Pantopatrem* *Othinum*, qui secundum *Mythologiam* V. nepos demum primi hominis fuit. Quamquam et ipse a *Nennio*, scriptore *Britanno geata*, *gigas* appellatur. *Pruinae* quidem gigantibus manes orcini et daemones subterranei intelliguntur, in primis, qui in grata gentibus regione septentrionali collocati fuerunt. Vid. C. IX. §. VI. Quae quidem si perpendimus, dicendum est, ex prima rerum creatione *Othino* nihil inesse, sed materiam certe praexistentem intelligi.

§. II. Iudex post mortem, *Asa*.

Inest tamen *Othino* iustitia et iudicium post mortem. Est enim primus *Asarum*, quorum duodecim finguntur. *Asa* quidem iudicem signat, eoque sensu in veteri lingua *Frisica* *Afingi* nomen usurpatum est, ut ex Codice veteri Iuris *Wurfato* *Frisici* in appendice *Tomi III. Observationum* nostrarum constat. Idque ex *Snorronis Edda* confirmatur. Neque enim alii sunt *Asae*, quam rectores illi XII. quos *Pantopater Mythol.* XII. in sedes collocavit, qui secum fata hominum iudicarent et dispensarent, quique, ut *Mythologia* XIV. habet, sub fraxino quotidie iudicia sua exercent. Inde quidem *Ordalia* quoque, quae Dei iudicia dicta sunt, *Othini* fuerunt. Vnde et *Asgaerdum* Eddae curia iudicii nobis videtur fuisse.

§. III. *Othinus* mortuis praesedit bello caesis, *Marti* similis.

Othino mortuorum, inprimis bello caesorum, sepulcra sacra fuerunt, ut *Verelius* in notis ad *Hervarar Saga* C. 7. observavit. Orcus autem, cui praefuit, vel aula regia australis, *Valballa* dicta est, quo bello occisi reciperentur, et
sacrum

sacrum ei fuit *crucis* signum, de quo S. II. §. CXCVII. sq. explicauit. Ex quo magna eius cum Marte similitudo intelligitur. Et plane, vt Martis nomen cum morte frequenter confunditur, ita Odini quoque nomen a quibusdam viris doctis non inepte ab *oden*, mors, deriuatur. Vid. L. B. de *Westfalen* Praefatio ad T. IV. Antiquitatum Cimbricarum. An in arctoa coeli regione cum defunctis Odinus confederit, antequam ulterius prouecti in Solem, vel Valhallam, palatium australe, reciperentur, dubitari potest. Locus autem *Taciti* id videtur innuere, qui ita habet: *Trans Suionas aliud mare, pigrum ac prope immotum quo cingi claudique terrarum orbem hinc fides, quod extremus cadentis iam solis fulgor in ortus edurat adeo clarus, vt sidera bebetet. Sonum insuper emergentis audiri, formasque Deorum et radios capitatis aspicere, persuasio adiicit.* Quod quidem ex lumine quoque boreali probabile fit. Et plane in cognominibus quoque *Othini Asbiorn, Aaspiorn*, dius vel iudex *vsus*, refertur, quo sedem eius, vt Martis, in sidere *Vrsae* intelligimus. Forte deinde in sole collocati heroes sunt. Nam, vt Mars, ita *Othinus* quoque, in sole collocatur et solem refert, sed subterraneum et hiemalem, qualis in campis *Elysiis* intelligebatur. Sed equus quoque et verres, vt Marti, sacri *Othino* fuerunt.

§. IV. *Thronus Othini.*

Thronum *Othini*, in quo cum *Freja* vxore confedit, ex *Rudbeckio* L. B. de *Westphalen* in Praefatione T. IV. Script. Cimbr. exhibuit. *Frea* quasi mortuorum Dea velata appareret, et throno culcitrae iniecta sunt, quasi lecto. Quod deum mortuorum haud obscure ostendit. Et *Neptuni* Figura cum *Tridente* adstat, et *Mercurius* cum *caduceo* et *ariete*, instaurationis signo.

§. V. *Restitutio ex orco inest. Gallinbuste, Iul-Vater.*

Restitutionem quoque ex *Orco*, *Othino* inesse, verres *se-tarum aurearum, Gallinbuste*, ostendit, vt S. II. §. CXXXIX. explicauit. Sed boues quoque aratorii, qui corporis ex sepulcro *restitutionem* signant, ad statuam eius conspiciuntur. Et forte ideo quoque *Iul-Vater*, *Iulius Pater*, pater gaudii dicitur,

dicitur, et festum eius *Iul-Nacht*, *Moedrauech*, de quo S. I. §. XXXI. exposui.

§. VI. *Spiritus Lodae.*

Spiritus Lodae apud Ossianum non alius quam Othimus videtur fuisse. Lorum ei sacrum Ossianus in Carric-Thura sic describit: *On the top is the circle of Loda, and the mossy stone of power. A narrow plain spreads beneath, covered with grass and aged trees, which the midnight winds in their wrath had torn from the slogging rock. The blue course of a stream is there, and the lonely blast of Ocean pursues the thistles beard.* In eius (rupis) culmine circulus est Lodae et lapis muscosus, cui tanta vis et potestas inest. Angusta quaedam planities infra eum conspicitur, gramine oblecta et arboribus, quas ventorum septentrionalium furor laceravit. Caeruleus ibi amnis labitur, et maritimus venti afflatus ex locis solitariis veniens carduorum barbam persequitur. Quae si cum iis conferantur, quae L. B. de Westphalen in Praef. T. IV. Script. Cimbr. p. 211, ex *Iob. Ristio* retulit, Odini lucum aperte indicant. Lapis autem sepulchralis et sepulcrum vtiqve intelligitur.

§. VII. *Othini duo.*

Quemadmodum autem Coelo Patri virilia exsecta sunt et Adonis ab apro in inguine vulneratus est, ita Othinus quoque aliquando lassus recubans ab apro in inguine fauciatus fertur. Atque id forte effecit, vt duo Othini sint effecti. Primus quidem et mares et foeminas bello caesas recepit. Nam illud ex *Ossiani* Poematibus apparet, vxores et amicas bello caesas simul cum maritis et amicis sepulcra eorum occupasse. Neque forte in primo Othino concubitus animarum opinio, vt pristinae gentes fere omnes senserunt, defuit. Sed postea separatio facta est, et mulieres *Frigga*, Othini vxor, recepit, ipse autem duntaxat mares. Is Othinus alter Asiaticus est, quod nomen eo explicatur, quasi ex Asia aduenerit. Sed nobis quidem vt iam §. II. III. annotauimus, *Asae* appellatione iudex signari videtur mortuorum, hoc sensu, vt Othinus alter iustos tantum viros receperit, et quem-

quemadmodum Mars, coadiutor iustitiae fuerit. De eo quidem, quod in inguine sauciatus est, vid. S. II. §. XV.

§. VIII. *Monoculus.*

Atque ideo forte *monoculus* quoque Othinus factus est, quod alter in mares tantum, non item in foeminas iudicium exerceret, et corpora eorum seruaret. Neque enim, quae in Cyclopibus assumpsi, ad Othinum commode transferuntur.

§. IX. *Quaedam Apollinis similitudo.*

In eo quidem Apollini quoque similis est, quod exactis XIX annis equos suos pabulo reficere dicitur. Qui Aegyptiis quoque annus magnus fuit.

§. X. *Dies XII. epagomenae.*

Illud non possum non adiicere, dies XII. epagomenas a. d. XXV. Decembris vsque ad VI. Ian. religiosas Odino fuisse. Vid. S. I. §. XXXI.

§. XI. *Hesus, Aesar.*

Othinus cum *Aesare* et *Heso* idem habetur. Vid. L. B. de Westphalen ad T. IV. Monum. Cimbr. Praefatio §. 12. Marti certe Hesus a Vossio quoque comparatur. Heso quidem humano sanguine sacrificabatur. *Lucanus*:

horrensque feris altaribus Hesus.

Et putem, *Asae*, iudicis nomen contineri. Forte autem peregrinos Othinus non recepit.

§. XII. *Wodanus.*

Othinus alias *Wodani* quoque nomen fert, qui et Mercurio comparatur, et Runicarum literarum inuentor dictus est, eandemque Fream uxorem habuit. L. B. de Westphalen ad T. IV. Monum. Cimbr. Praef. §. 14. Militari veste indutus apparet cum corona victoribus, ut videtur, danda.

§. XIII. *Othinus Soter.*

Quae quidem omnia si inter se conferantur, dicendum utique est, Othino quoque, ut Marte et Mercurio, Seruatore expectatum subfuisse, dominum exercituum et victorem

rem et reuelationis diuinæ fontem. Eamque in rem valde memorabile nobis videtur sacrae crucis signum Othini proprium, ex primæuæ reuelatione ad posteros translaturum.

CAPVT XXIII.

DE

PANE, AEGYPTIORVM MENDETE.

§. I. *Pane concubitus futuræ vitæ præcepti continentur.*

Pan etfi in hymno Homérico *genitor omnium* dicitur, tamen creatorem rerum minime continet, licet quaedam ex diebus V. epagomenis retinuerit. Pan quidem cauda hirci et cruribus instructus fingitur, Mendes autem sub hirci cultus est. Vid. S. II. §. XVI. sq. Sed hæc ad concubitum futuræ vitæ in sacris præceptum pertinent. Et ideo Arcades secundum Macrobiū appellarunt eum *τον της υλης κοριον*, non sylvarum dominum, sed vniuersæ substantiæ materialis dominatorem, cuius materiae vis vniuersorum corporum, siue diuina illa, siue terrena sint, componat essentiam. Conf. S. II. §. II.

§. II. *Mercurii similitudo.*

Occurrit tamen Mercurii quaedam similitudo, veluti, quod Mercurii ex Penelope filius multis dicitur, quod hircus ad Mercurii quoque pedes aliquando conspicitur (C. IV. §. XXIX.) et quod *Sylvanus*, qui cum Pane idem est, sub figura Hermae aliquando sistitur, sed et quod Pan cum cornu quasi nouorum nuntiator et cum fistula V. calamorum refertur. Fuit quoque cum Mercurio aleæ præses.

§. III. *Salutis promissæ vestigia.*

Ad salutis quoque memoriam promissæ spectare videtur, quod *ouium* inprimis custos Pan fertur, et quod in hymno Homérico summum verticem ouibus speculandis aptum descendit. Vid. S. I. §. XI.

§. IV.

§. IV. *et iudicii.*

Apud Boissardum Pan *sedens* quoque repraesentatur, iudex post mortem.

§. V. *Status post mortem continetur.*

Omnino autem status quidam post mortem Pane continetur. In hymno Homérico per *valles arboribus plenas* incedit choro assuetis cum Nymphis, quae *excelsae petrae* calcant cacumina, idemque omnem *collem niuosum* sortitus esse dicitur et vertices *montium* et *saxosa cacumina*, huc atque illuc per *virgulta densa* itans, interdum autem rursus inter petras altas. Quae quidem symbola omnia ad statum defunctorum post mortem referuntur. Vid. S. II. §. XIX. XX. XXI. LI. Eodem spectat, quod Theocritus Idyll. 5. Pana *littoralem* vocat. Vid. S. II. §. XXXVI. In bello cum Typhone Pan se in flumen deiecit, et posteriorem partem piscis, animae defunctae, hirci vero alteram fecit. Quod quidem ad concubitus animarum pertinuit. Addo, quod apud Romanos Lupercalia Pani sacra in Februario mense, quo manes expiarentur, celebrata sunt.

§. VI. *Status coelo proximus.*

Caprae autem et montes et excelsae petrae et pedes Panis caprini et vultus caprinus statum manium signare videntur coelo proximum. Vid. S. II. §. XXII. Pellis damae, quam Silius Italicus ei dat, eodem pertinet.

§. VII. *Quod illustratur. Pan Lycacus.*

Observandum quidem hanc in rem nobis videtur Panis nomen *Lycaei*, quod ad primam lucem sub ortu solis pertinet, ut inprimis ex Macrobio in lupo S. II. §. CXXXII. ostendimus. Ex quo arguitur, in ea conditione animos sub Pane intellectos esse. Eo quidem Silii verba XIII, 327. referenda videntur:

*pendenti similis Pan semper et imo
Vix ulla inscribens terrae vestigia cornu*

item 331.

Ac parua erumpunt rubicunda cornua fronte,

V. 341.

*obtendensque manum, solem inferuescere fronti
Arcet et umbrato perlustrat pascua visu.*

§. VIII. *In Pane nulla distinctio.*

Nulla autem animarum distinctio in Pane obseruata videtur, neque virorum et mulierum, neque ingenuorum et seruatorum, neque peregrinorum, neque heroum, neque militum, neque in bello caesorum, neque sepultorum, neque combustorum. Pan ipso nomine suo omnes recepit. Vnde forte *Duris Samius* tradit, Penelopen, Panis matrem, cum omnibus procis rem habuisse, et inde natum Panem esse. *Orpheo* quoque dicitur *harmoniam resonare.*

§. IX. *Pan inglorius effectus.*

Postquam autem scortationes in sacris sublatae sunt, et animarum separatio recepta est, Pan inglorius fuit et *arundinem* in capite gestauit, quae quoniam in paludibus nascitur, statum post mortem inglorium signat. Vid. S. II. §. XLVII. XLVIII. Quamquam forte et ideo inglorius fuit, quod nihil ei pugnae et certaminis inesset.

§. X. *Concrematio mundi.*

Omnino Pane concrematio mundi continetur. *Nam pinus* ei sacra fuit. *Ouidius:*

pinuque caput praecinctus acuta.

Silius Italicus:

Cingit acuta comas et opacat tempora pinus.

Vid. S. II. §. LXXXV.

§. XI. *Sedes in Pleiadum vicinitate Syrinx.*

Videtur autem sedes Panis in Pleiadum inprimis vicinitate fuisse. Quod primum quidem ex eo arguitur, quod data ei fistula, *Syrinx*, est, septem calamorum. *Ferrus* enim *Syringa* nympham amasse, quae in palustres calamos conuersa sit. Sed deinde *Mercurii* cognatio et similitudo efficit, vt septem calamis locum inprimis intelligamus in *Pleiadum* vicinitate. Vid. S. I. §. XLII. et C. IV. §. XXIII. Idque ex eo confirmatur, quod Pan *Nympharum* dux fuit. *Atlan-*

Atlantidibus autem, vt *Diodorus* 136. scribit, nomen Nympharum quasi proprium attributum fuit, quod mulieres illic communi vocabulo Nymphae appellarentur. Sed refert quoque *Diodorus* in filiabus Atlantis septem *Taygetae* nomen. Vnde nescio, annon *Tegeas* capra apud *Silium* XIII, 329. eo pertineat, quod nomen alii ad urbem Arcadiae referunt.

§. XII. *Lac et mel oblatum.*

Lac et mel Pani in Pastorum poculis offerrebatur. Quod ad immortalitatem referri, S. II. §. CXXV. sq. ostendi.

§. XIII. *Corporum restitutio abest.*

Illud denique obseruandum videtur, Pane restitutionem corporum non contineri. Quod ex eo colligitur, quia in Lupercalibus proiectis vestibus nudi saliebant. Corporum enim restitutio, quod iam notauimus, vestitu signatur.

§. XIV. *Seruator ratione deprauata.*

Collatis autem inter se omnibus in Pane *Seruator*, sed deprauata quidem ratione, intelligitur. Custos enim ouium fuit et Mercurio similis et iudex post mortem et animarum omnium post mortem custos, et immortalitatis dator et mundi concremator, etsi corporum restitutio abesset. Sed concubitus futurae vitae praecepti continebantur. Et ideo cultus eius desit.

CAPVT XXIV.

DE

CVPIDINE ET PSYCHE.

§. I. *Amor Seruator.*

Vt reliquis diis hucusque relatis mundi expectatus *Seruator* continetur, ita Amore vel Cupidine eundem signatum esse ostendemus, a reliquis diis eo inprimis distinctum, quod amor purissimus comprehendatur, a quo omnis illegitimae cupidinis aestus absit. *Aethere labentem et geminum Orpheus* vocat.

§. II. *Amor purus.*

Quod dixi, Amorem purissimum intelligi, id perbellè apud *Orpheum* expressum est:

Ludens cum diis et cum mortalibus hominibus

Sacrificis adsis o pura mente ministris

Auertens illegitimæ cuppedinis æstus.

Vnde et *αγρος* idem dicitur, *purus*. Et ideo quidem primus Cupido Dianæ filius fuit, quæ etsi ex Mercurio filium tulerit, tamen virgo dicta est. Vid. S. II. §. CCXXXVIII. Alter autem simili ratione Proserpinæ puellæ ex Ioue filius traditur.

§. III. *Puer alatus.*

Atque istud in causâ fuisse existimamus, cur *puer alatus* Amor fingeretur. Alæ quidem spiritum designant. *Puer* autem fingitur ad impurum amorem et animarum congressum excludendum, vtpote qui puerili ætati non conveniunt.

§. IV. *Panis victor.*

Quamobrem nec illud difficile intellectu est, cur Panis victor Cupido effectus sit. Nam Pane quidem, vt in Capite de Pane exposui, congressus animarum et scortationes in sacris continebantur. Quibus abolitis castus amor purusque receptus est.

§. V. *Gemma apud Gorium explicatur.*

Eodem quidem gemmam in Gorii Museo Florentino T. I. referendam putamus, vbi Cupido exhibetur *leonem* frenans, cuius pedi *birci caput* subditum est. Vt leone orcus et orci dominus ostenditur, quem Cupido frenat, ita hirco concubitus animarum et scortationes in sacris comprehenduntur.

§. VI. *Similitudo cum reliquis diis.*

Ad similitudinem quidem cum reliquis diis pertinet, quod Gorio annotante et Iouis ei fulmina, et Neptuni tridentis, et cithara Apollinis, et caduceus Mercurii, et Bacchi thyrsus et vuæ, et Panis fistula, et Martis arma Herculisque tribu-

tribuuntur. Et, quemadmodum Apollo, disci iaculator fertur, Mars autem exhibetur, simulacrum eius praefereus. Apud eundem Gorium cum tridente et serpente conspicitur ante statuam Hermaeam barbatam brachiusque truncatam. Propertio autem *pacis deus* dicitur.

§. VII. *Per eum genus humanum conditum.*

Procul dubio in sacris gentium memoriter custoditum est, quod primaevis hominibus Deus reuelauit, per Seruatorem condita omnia, genus inprimis humanum, esse. Id quidem ex loco *Aristophanis* in *Auibus* probatur;

Chaos erat et Nox, Erebusque niger primum et Tartarus
latus,

Terra autem neque Aër neque Coelum erat.

Erebi autem in infinitis finibus

Parit primum ventosum (subuentaneum) nox nigra pennas
ouum,

Ex quo perfectis temporibus pullulauit Amor desiderabilis,
Splendidus humero alis aureis, similis ventosis velociter
volutionibus.

Hic autem Chao alato mixtus nocturno in Tartaro lato
Fecit genus nostrum et primum reduxit in lucem.

§. VIII. *Homines in lucem reducit eorumque corpora refigit.*

Sed tamen loco *Aristophanis* diligentius inscripto magis est, vt existimemus, traditionem de Seruatore inesse, qui ex Tartaro genus humanum in lucem reducat et mortuorum corpora refingat mortem ipse perpeffus. Ait enim; *in tartaro lato nocturno fecit genus nostrum et primum reduxit in lucem.* Sed *Chao* quoque *alato mixtum* esse dicit. Quod morte eius intelligo.

§. IX. *Dominus Orci et spirituum omnium.*

Est autem Amori dominium et Orci et spirituum omnium tributum. Ideo et cum diademate apud *Gorium* exprimitur, in hymno *Orphico clauiger* dicitur *omnium*, et *aetheris celestis et ponti et terrae.* In eodem hymno de imperio in spiritus omnes ita extat:

*tu quot ventos Dea parturit alma
Frugifera, aut pontus tumidus, vel Tartarus ipse
Et regis et cunctos flectis moderamine solus.*

Apud *Gorium* in Musei Florentini T. II. leoni quoque insidens cum cithara refertur, orci dominus, sed et cum virga vel sceptro apparet.

§. X. *In daemones malignos imperium.*

In daemones malignos imperium eius ex arcu et sagittis ostenditur. *Moschus* ait, *procul eum iaculari, iaculari eoque ad Archerontem et inferni regem.* In venationem quoque, *Gorio* teste, incubuit.

§. XI. *Animarum in regionibus beatorum moderator.*

Moderatorem quidem animarum in regionibus beatorum multae apud *Gorium* imagines in Museo Florentino T. I. referunt. Nam et *cinerariae amphorae* insidens exprimitur, quo *Gorius* transitum animae ad Elysios campos accipit, et duplici canens tibia per Oceanum ad eosdem campos vectus sistitur, et cum scypho et cyatho, non diis quidem, ut *Gorius* putat, nectar et ambrosiam miscens, quanquam et cum *Ganymede* in atrio Iouis ludit, sed quemadmodum *Bacchus* vinum cibumque animabus porrigens. Vnde et *bibax Amor* cum face effertur. Adicio illud, quo *Philostratus* Cupidines describit moderantes sacras aues et cygnos circa piscenam. Et praeterea *Gorius* obseruat Cupidines cymbula vel delphinibus vel hippocampo vectos per mare, quae emblemata frequenter in sepulcris occurrant et laetitiam Elysiorum exprimant.

§. XII. *Excitatio in ortum.*

Excitatio quoque ad iudicium et lucem Cupidini inest. Nam eo pertinere putem Cupidinem apud *Gorium* duobus gallis currum agitantibus, item quod pugnaci gallo in palaestra palmam offert.

§. XIII. *Rerum instauratio.*

Rerum quidem instauratio ex eadem palma intelligitur quam pugnaci gallo apud *Gorium* offert. Sed eodem illo referre

referendum existimo, quod *Zephyrum* vel *Fauonium*, comitem habet, veris, adeoque in hieroglyphicis rerum instaurationis, nuntium. Vnde *Lucretius*:

*It ver et Venus et Veneris praemuntius ante
Pinnatus graditur Zephyrus vestigia propter.*

Apuleius Met. V. *Et statim Zephyro praecipit (Cupido) ultra terminos me (Psyche) domus eius efflaret.* Item, *Accipe me, dicens, Cupido, dignam te coniugem, et tu, Zephyre, suscipe dominam.* Et de Zephyro Cupidinis famulo plura apud *Apuleium* extant. Forte eodem pertinet, quod apud *Silium Italicum* VII. 441. *Cupido niueos quidem matris currus olores agitat, tempora autem litis sollicitate seruat.* Vbi tempora litis signum pugnacis arietis coeleste referre videntur. Ariete autem rerum instaurationis subest.

§. XIV. *Erotidia.*

Neque vero hoc loco obliuiscendum est, apud Thespientes *Erotidia*, Amoris sacra, quinquennalia fuisse, cum certamine, Musis atque Amori communia. Est haec pentaeteris veterum, cuius rationem S. I. §. XVI. explicauimus, diesque epagomenas et annum quendam inesse, ostendi.

§. XV. *Concremator mundi.*

Sed Amore concrematorem quoque mundi comprehendere putem. Igni enim simillimus dictus est, et Orpheo *πυρρὸς, igne currens*, vel, ut Scaliger vertit, *igniuagus*. Fax eius eodem accommodari potest, etsi ad nuptias quoque, praesertim Seruatoris cum Ecclesia, haud incommode accommodetur.

§. XVI. *Psyche coniux.*

Coniugium quoque cum Ecclesia, quod in Diis veteribus omnibus obseruatur, in Cupidine ex coniugio cum *Psyche* intelligitur, sed purum et ab omni libidine remotum. *Psyche* ipso nomine animam refert. Apparet autem flammeo quoque nuptiali ornata.

§. XVII. *Papilio eius.*

Papilius ei assignatus procul dubio eo pertinet, quod ex corpore mortuo transformatio in aliud corpus aetherium fiat, quia alatus papilio est.

§. XVIII. *Seruator mortem perpeffus.*

Operae tamen pretium est, notare, quod in Cupidine Seruatoris quoque, mortem perpeffi haud obscura vestigia subsint. Eo quidem *columnam sepulcralem* refero, ad quam Psyche apud *Gorium* religatur. Apud eundem Cupido quoque compedibus constrictus conspicitur, sedensque more captiuorum moeret. Idem in scopulo vinctus sedet ante columnam, in cuius capite Nemesis imago apparet. Compedibus quidem et vinculis mortem contineri, S. II. §. CCXXVII. significauimus.

§. XIX. *Gemma Gorii explicatur.*

Gorius T. I. Musei Florentini Tab. LXX. *Gemmam* I. ita explicat, quasi Psyche nuptiarum pertaesa cum molestissimo marito subdita se face incendat, et mortem sibi paret. Sed imago ista dextra papilionem, facem altera manu tenet, stans ad aram. Nihil intelligitur, quod se accendat. Maiore igitur iure imago eo explicatur, quod Psyche ex concremato mundo nuptias et plenissimam coniunctionem quaerat.

CAPVT XXV.

D E I A N O.

§. I. *Ianus, vt Mercurius, mundi initium continet.*

Iani magna cum Mercurio similitudo intercedere videtur. Nam vt Mercurium vetustissimi Philosophi mundi parem crediderunt, (C. IV. §. V. et seniores Mercurii sine manibus et pedibus effecti sunt, (C. IV. §. XXIX.) ita de Iano *Quidius* Fast. I. 103. scribit:

Me Chaos antiqui, nam res sum prisca, vocabant.

Matutinus quoque *Pater* dictus est, alias *Ianus Pater*, quasi Deorum Deus, vt *Macrobius* ait, Graecis προπατωρ. Sed refert quoque *Augustinus* L. VII. de Ciuitate Dei, Ianum Ioui praeponi, quoniam penes Ianum prima sit, penes Iouem summa, initia factorum ad Ianum pertinere. Eidemque primo thura merumque ferebantur, vt per ipsum, qui limina seruet, ad ceteros deos aditus pateat. Sed *Augustinus* quoque

quoque Ianum mundum esse dicit. Et apud *Macrobius* Messala augur de Iano ita incipit: *Qui cuncta fingit, eademque regit, aquae terraeque vim ac naturam grauem atque pronam in profundum dilabentem, ignis atque animae leuem immensum in sublime fugientem copulauit, circumdato coelo.*

§. II. Clauiger.

Vt Anubis canina facie effictus est, et mortuorum et portae coeli atque inferorum custos, ita Ianus a *janua* nomen tulit, qui limina coeli seruaret. Vnde in cunctis precibus antepositus est, et januis omnibus praefuit. Et *Macrobius* refert, geminum Ianum secundum quosdam dictum esse, quasi vtriusque ianuae coelestis potentem, qui exoriens aperiat diem, occidens claudat. Vnde et *clauiger* sistitur.

§. III. Dux noui anni.

His consentaneum est, vt noui quoque anni, vt *Thothus Aegyptiorum*, dux esset, a quo et Ianuarius nomen tulit. Quanquam et mensium omnium initio praefuit.

§. IV. Deus mercatorum et foeneratorum.

Vt *Mercurius mercatorum* deus fuit, ita Iani templum Romae mercatoribus frequentissimum fuit. Vid. *Pitisci thesaurus antiquitatum Romanarum* voc. *Ianus*.

§. V. Virgam gerit.

Virgam quoque Ianus, vt *Mercurius*, gerit. Quod in *Mercurio* de refectione corporum in sepulcro explicauit, quasi *virga metallurgorum* sit. Vid. C. IV. §. XXX.

§. VI. Metempsychosis inest.

Mercurio Argicidae metempsychosin, sed neutiquam iudicium post mortem triste inesse, C. IV. §. XXXIX. XLIII. explicauit. In Iano idem ex eo intelligitur, quod, quemadmodum *Gorius* in Museo Etrusco refert, Iani statuae cauis oculis et immanibus auribus effictae essent. Nam ad Tab. IX. n. 5. scribit: *Idolum incognitum Etruscorum cauis oculis et immanibus auribus, quemadmodum Ianus.* Et quoniam oculo iustitia et iudicium post mortem et corporum custodia

signatur, (S. II. §. LXIV.) caui oculi id in Iano deficere, ostendunt. Et plane metempsychosi assumpta cur corpus custodiendum esset, non intelligitur. De auribus autem conf. S. II. §. CLXXXVII.

§. VII. *Cum Saturno communio.*

Ianus Saturnum Crera profugum hospitio recepisse dicitur et deinde concorditer eum eo regnasse. Aiunt quoque, cultum agrorum Ianum a Saturno accepisse, corporum scilicet ex terra restitutionem. Vnde Ianus cum Saturno quoque communia quaedam habuisse videtur. Sed hoc forte ad iuniorum Ianum pertinet.

§. VIII. *Ianus cum prora navis.*

Aliquando Ianus cum prora quoque navis conspicitur. Quod ad Saturni aduentum accommodari potest. De quo conferri oportet C. X. §. XIX. ubi quidem mortuorum receptorem intellexi.

§. IX. *Ianus biceps.*

Ianum *bicipitem* percommode Ovidius Fast. I. 135. explicat sic:

*Omnis habet geminas hinc atque hinc ianua frontes
E quibus haec populum spectat, at illa Larem.
Sic ego perspicio coelestis ianitor aulae
Eoas partes Hesperiasque simul.*

Custos igitur et viventium et mortuorum signatur, sed coelestis quoque aulae custos et regni mortuorum. Quanquam alii aliter explicant.

§. X. *Quadrifrons.*

Sed idem *quadrifrons* quoque fingitur, forte totius naturae dominus. Conf. C. XX. §. XII. Eo quidem pertinet, quod apud Photium quaternarius numerus appellatur, *naturae clauiger*, της Φυσεως κλειδευχος.

§. XI. *De Sotere quaedam insunt.*

Mercurii quaedam similitudo, et cum Saturno communio, efficit, ut de Seruatore gentium expectato quaedam Iano

Iano inesse putemus. Et forte quidem ideo belli tempestate Iani templum patuit, pace autem clausum fuit, quod a Seruatore pax quaerenda esset, qui quidem *Schiloh*, pacis effector, haberetur. Sed deprauatio magna subest, vt praesertim de metempsychosi explicauimus.

CAPVT XXXI.

D E V E S T A.

§. I. *Rheae Cybeles similitudo.*

Vestae magna cum *Rhea Cybele* similitudo intelligitur, nisi forte *prisca*, quae Virgilio *cana* dicitur, Rheae cultum antecessit. Nam haec quidem Coeli vxor fuit, Saturni mater, Hesiodo autem Terra dicitur. *Matris* nomen, vt *Rhea*, apud Virgilium habet, et aliquando *nutrix* quoque *Iouis* appellatur. Sed *deorum* quoque *mater* dicta est. Accedit, quod, vt *Cybele*, cum *corona turrita* sistitur, et *asinum* in deliciis habuit. Vnde in verusto Calendario Urbis Romae ad VI. Id. Iunii extat; *Festum est Vestae, asinus coronatur.*

§. II. *Palladis.*

Cum *Pallade* etiam communio quaedam Vestae intercedit. Nam, vt *Minerua*, vestem gestauit fimbriosam, et *Palladium* manu ferens intuensque refertur, quod imperii pignus in eius quoque templo custodiebatur.

§. III. *Veneris, Cereris et Isidis.*

Eadem, *Augustino* teste, quibusdam etiam *Venus* appellatur, *Cereri* autem in eo similis est, quod et terra suberat, et quod apud *Schatzium* *Vesta* cum *rota molari* sistitur, a qua *tres spicae* dependent. Eadem aliquando *facem* in dextra, vt hastam, tenet. *Isidis* autem quaedam similitudo ex eo intelligitur, quod apud *Schatzium* cum *serpente* quoque, in gyrum duplicem circumuoluto conspicitur.

§. IV. *Ecclesiae.*

Secundum quod veri perquam simile est, prima *Vesta* *Ecclesiam* Coeli vxorem comprehensam esse, vt de reliquis deabus

deabus explicavi. Qui loci huc assumendi sunt. Accedit illud, quod in *hymno Homérico* cum *Mercurio* iungitur, amboque terrestrium hominum domos pulcras habitare dicuntur, cara mentibus inuicem scientes opera pulcra, menteque comites esse et pubertate. In *Orphico* autem hymno 83 dicitur:

Fausta bona inspirans et amoenae dona salutis.

In communionem quoque regni et iudicii post mortem recepta est, et ideo obseruante *Winkelmanno* in *Comment. de Allegoriis*, cum sceptro praegrandi conspicitur, et apud *Schatzium* sedens refertur. Et inde quidem *Iouis* etiam *domus* appellata est, eademque, ut *Plato* in *Phaedro* scripsit, in atrio deorum sola permanfit. Sed, ut in reliquis deabus, ita in *Vesta* multum deprauationis successit.

§. V. *Dies epagomenae.*

Illud noto, quod apud *Schatzium* *Vesta* quinque geniorum alatorum figuris insitens exhibetur, barbatis quidem, et pedes leoninos habentibus. Quo nobis quidem dies V. epagomenae, rerum primitiae, et quae praeterea inesse iis in Sect. I. explicavi, contineri videntur. De geniis quinque vid. S. I. §. XXIV. Barba generandi facultas signatur. *Leoni* autem pedes dominium orci referunt.

§. VI. *Consecraria.*

Inde autem forte venit, quod primitiae *Vestae* offerrentur omnium, quae sacrificarentur, et quod, *Pausania* teste, *Vestae* primum, tum secundo loco *Ioui* sacrificarent; item quod basis ac sustentaculum naturae diceretur, et quod in eunte Martio, in veteris anni Romani principio, nouus ignis in templo *Vestae* accenderetur. Festum enim noui anni in memoriam creationis humanae celebratum esse, in Sect. I. exposui.

§. VII. *Ignis subterranei custos.*

Vesta autem in communionem iuris cum marito *Coelo* admissa, ignis quoque subterranei custodia ei data est, qua mundus aliquando concremaretur. *Pythagoraei* certe secundum *Plutarchum* et *Aristotelem* *Vesta* medium mundi ignem

ignem intellexerunt, qui natura antiquior sit, et centri locum teneat, eamque Larem et focum vniuersi appellarunt. Quo locus quoque pertinet hymni Orphici 83. quod mediam domum habeat maximi et perennis ignis, vel, vt Scaliger vertit:

Quae nimis irrequietis habes meditullia flammæ.

Et ideo in templo eius ignis perpetuus Romæ custoditus est. A Pallade autem eo inprimis differt, quod in Pallade ignis ætherius intelligeretur, cuius concursum Vesta expectaret. Fax quidem in dextra ad eundem Vestæ ignem referenda est.

§. VIII. *Vestæ iunior.*

Postquam Coelo patri Saturnus genitalia abscidit, iunior quaedam Vesta successit, Saturni filia, quæ in hymno Homérico cum Mercurio Argicida iungitur. Eius sacerdotes virgines fuerunt, quæ virginitatem perpetuam seruarent.

§. IX. *Vestæ defunctorum custos.*

Defunctorum custodiam a Vestæ expectatam esse, ex eo concluditur, quod Vesta ad focum pertinuit, in quo positi lares prope vestibulum erant. Forte quidem ideo quoque Palladium manu gestans et intuens refertur, vt Pallas castas et defæcatas animas in arctoa coeli regione reciperet. Ad quod confirmandum accedit, quod lupus Vestæ sacer esset, quo arctoa coeli regio, sedes beatorum, continetur.

§. X. *Ignis purgatorius.*

Non improbable tamen est, cum iuniore Vestæ ignem quoque purgatorium quendam subterraneum receptum esse. Opinio autem subinde inuecta est, purgari animas igne terrestri, coelestem ignem nihil perurere. Ita Seruius ad VI. Aen. 742. animæ terra purgantur, quæ nimis oppressæ sordibus fuerint, deditæ scilicet corporalibus blandimentis, id est, transeunt in corpora terrena: et hæc igni dicuntur purgari: Ignis enim ex terra est, quo exuruntur omnia, nam coelestis nihil perurit.

§. XI. *Metempsychosis.*

Vnde amplius tentari possit, annon iunior Vestae migratio quaedam in alia corpora terrena, animalia scilicet, contineatur. Quod ex relato Seruii loco conuincitur. (§. X.) Quo ex Homérico hymno Vestae cum Mercurio Argicida coniunctio accedit. Vbi quidem Caput de Mercurio assumendum est. In Iano idem obseruatur. De asino Vestae sacro conf. S. II. §. CLXXXVIII.

§. XII. *Hertha et Tanfana.*

Vestae *Hertha* Germanorum eo conuenit, quod Terra putatur esse et turritam coronam gerit. Quae quidem cum *Tanfana* eadem habetur, quo nomine ignis domina comprehenditur. Eius ex *Masseio* elegans simulacrum L. B. de *Westphalen* T. IV. Rer. Cimbr. exhibet. Dextra caduceum cum lauro gerit, facem autem laeua ceream inter duo cornua copiae. A genio quodam coronatur, habetque ad pedes duas vaccas cum proboscide elephanti. Quae quidem collatis hieroglyphicis nostris facile intelliguntur.

§. XIII. *Magna Pales.*

Illud quoque tentari potest, an Vestae magna Pales contineatur, cuius cultus apud pastores mansit, in cuius sacris Paliliis stipulae acerui accensi tres ordine quodam disponebantur, quos pastores transliebant. *Ouid.* Fast. IV.

Certe ego transilui positas ter in ordine flammis.

CAPVT XXVII.

DE

THEMIDE ET NEMESI.

§. I. *Themis.*

Themis Iouis secundi vxor fuit. Qua quidem patenter iudicium, scilicet post mortem, comprehenditur. Ecclesia, iudicii particeps assumi potest, sed minime talis, qualis praesertim in Iunone regina, assumpta deinde vxore, apparet.

parer. Futurum potius iudicium duntaxat signatur, talisque animarum conditio, qua post longam demum annorum seriem in coeli propinquitate et laetitia collocarentur. Unde a Germanico describitur sic:

*Seraque ab excelsis descendens montibus ore
Velato tristiq; genas abscondita rica.*

Quamvis autem ita:

Vix summos ad labens denique montes.

§. II. *Nemesis ultrix post mortem.*

Vix alia nobis *Nemesis* videtur, quae proprio nomine ultricem, scilicet post mortem refert. Apud *Pausaniam* in Achaicis Noctis et Oceani filia dicitur, sed *Hesiodo* quoque filia Noctis. Nocte autem et Oceano status mortis signatur. Vid. S. II. §. XXXV.

§. III. *Cum rota et funda.*

Nemesis plerumque cum rota sistitur ad pedes, et cum funda, ut *Winkelmannus* in Comment. de Allegoriis observavit. Rota aevum et reuolutionem aevi continere videtur. Vid. S. II. §. CXLV. sq. Iudex igitur cum reuolutione quadam aevi sistitur. Funda autem armorum genus fuit, pro qua aliae deae arcum gesserunt.

§. IV. *Uterior expositio.*

Ternarium numerum iustitiae post mortem inprimis facrum fuisse, S. I. §. XXXVIII. ostendi. Et *Nemesis* quoque tres deae, ut *Furiae*, in nummo Tarsensi conspiciuntur. Eodemque pertinere puto, quod in Museo *Gorii Etrusco* duae *Nemesis* occurrunt, ubi quidem ex unius collo ante pectus bulla pender, triangulari specie confectae, alteri autem tres bullae, sed perparvae, assignantur.

§. V. *Nemesis quaedam imagines.*

Phidias, ut *Pausanias* L. I. refert, *Nemesis* signum fecit, in cuius capite corona ceruos habeat et victoriae sigilla, ipsa quidem laeva fraxini ramum, dextra phialam teneat, in qua *Aethiopes* caelati essent. Corona quidem aevum continet,

tinet, ceruus viuacitatem et longaeuitatem. Vid. Sect. II. §. XXVII. et CL. Victoriae figillis palma forte intelligitur, magni anni instaurationis symbolum (S. II. §. LXXIX.). *Fraxino* apud Septentrionales certe populos iudicium post mortem continetur. Ita secundum *Eddam Snorronis Myth.* 12. iudicium a rectis cum Pantopatre sub fraxino exercetur. De *phiala* autem videatur S. II. §. CCXI. ubi ostendi, effluuium coeleste comprehendere et communicationem de coelo, ex qua Aethiopes denique euadant. De Aethiopibus autem confer. S. II. §. CCXXXIX. *Winkelmannus* quidem in Comment. de Allegoriis ex gemmis imaginem quoque Nemesis refert, ramum fraxineum in dextra gerentis, brachio autem laeuo incuruato, quo modus a cubito vsque ad primam digitorum iuncturam significetur, quasi mensura iustitiae.

§. VI. *Digito ori admoto.*

In moneta quadam Hadriani Nemesis *digito ori admoto* apparet. Quod si hoc loco Caput sequens de Harpocrate assumatur, intelligitur, Nemesi, quemadmodum Themide (§. I.) statum quandam post mortem intermedium comprehendere, a cantu et iubilationibus vacuum, etsi spes melioris conditionis non absit.

CAPVT XXVIII.

DE HARPOCRATE.

§. I. *Claudus.*

Harpocrates Aegyptiorum in eo cum Vulcano conuenit, quod *pede claudus* fingitur, ipsum quoque nomen eius *pede claudicantem* significat. *Iablonsky* Panth. Myth. L. II. C. 6. §. 3. et 12. Atque ut *Plutarchus* in libro de Iside et Osiride tradit, *inferioribus membris, seu pedibus debilis* natus est ex Iside, quacum Osiris post mortem congressus sit.

§. II. *Seruator mortem perpeffus.*

Postquam in Capite II. ostendimus, Vulcanum expectari *Seruatoris* imaginem fuisse, qui ideo claudus effectus sit, quod

quod secundum diuinum effatum in calcaneo conculcaretur, nihil conuenientius nobis videtur, quam Harpocrate quodque Seruatorem intelligi, qui mortem perperiat.

§. III. Conuincitur.

Atque Seruatorem subesse, ex eo quoque conuincitur, quod Eratosthenes *Herculem Harpocratem* interpretatur, et quod *Hori*, seu Apollinis, frater est. Horus quidem Seruator exaltatus intelligebatur, Harpocrates autem humilis, necdum coelo receptus.

§. IV. Loto infidet.

Illud quoque quasi proprium Harpocrates habet, vt *loto* infideat. Lotum in Aegypto, teste *Plinio*, in palustrium genere est, quod recedentibus aquis Nili riguis prouenit similis fabae, et cui fructus in capite papaueri similis. Nos quidem loto statum post mortem et instaurationem intelleximus S. II. §. CI. Et quoniam nondum euectus ille Seruator accipiebatur, palustri fructui infidet. Vid. S. II. §. XLVII.

§. V. Digito labia comprimit.

Sed praeterea proprium illud Harpocratis est, vt *digito labia comprimens* fingatur. Quod veteres de silentio exposuerunt, quasi *deus silentii* esset. Iablonskyo autem istud a mente Aegyptiorum alienum videtur. Sed Horo et Apollini oppositus Harpocrates, Seruator adhuc in tenebris mortis constitutus, necdum ad coelum euectus, silentia mortis videtur continere, remotus a paeane carminibusque et musica. Ab Apolline recepti paeana et carmina canebant, et cytharam ipse pulsabat. Ex *Martiano* illud adiicio, quod scribit, puerum ad os compresso digito *salutari* silentium imperare. Et *Varro* quoque scribit, salutarem digitum silentium facere.

§. VI. In tenebris natus et sub solstitium hybernum.

Illud praeterea Seruatorem quendam in regione mortuorum arguit, quod *Plutarchus* scribit, natum esse Harpocratem *in tenebris* et *sub solstitium hybernum*. Vid. Sect. II. §. CXIII.

§. VII. *Mercurii similitudo.*

In eo quidem Mercurii similitudo quaedam intelligitur, quo *canis* ei appingitur. Quo custodia mortuorum intelligenda est. Sed in *Sponii Miscellaneis* Herm. Harpocrates quoque cum pedibus alatis et cornu copiae occurrit.

§. VIII. *Sigillum pantheum.*

Gorius in Prolegomenis ad *Io. Bapt. Donii* Inscriptiones antiquas sigillum pantheum Harpocratis refert ad truncum vel columnam stantis, *digitum indicem ori admoventis*, cum *alis* in humeris et *flagro*, cum *cornu copiae* in sinistra et cum *claua*. Columnae quidem inferior pars *angue* circumuoluta est, caput cornui admovente. Intra pedes *testudinem* habet, cum *cane* ex vno latere, ex altero autem cum *noctua*. *Truncus* vel *columna* ad sepulcra diuinorum hominum refertur. (S. II. §. LIV. LVII. LVIII. LIX.). Vbi quidem loci de Mercurio, de Baccho et Hercule assumendi sunt. *Digitum ori admotum* iam explicauimus §. V. *Alae* spiritum signant, *flagro* autem poena quaedam mortuorum continetur, et *cornu copiae* spes futurae felicitatis (S. II. §. CLXXXIX.) *Claua* quidem ad subigenda monstra inferna data est. Vid. C. XX. §. VII. *Anguis* ad columnam et cornu renouationem quandam significat et restitutionem. Vid. S. II. §. CXLII. sq. *Testudo* autem ad conterminium vitae et mortis et securitatem in morte pertinet, (S. II. §. XLVI.) *canis* ad custodiam mortuorum, (S. II. §. XXX.) sed *noctua* quoque ad statum mortis, (S. II. §. CLXXI.) nisi quidem testudine et noctua Ecclesia inprimis intelligenda est, qualis eius conditio esset, antequam Seruator in coelum eueheretur.

§. IX. *Caput rasum.*

Winkelmannus gemmam exhibet, in qua Harpocrates capite raso apparet. Id quidem ad seruum pertinere, in hieroglyphicis ostendimus. Ex quo confirmatur, Seruatorem humilem referri, qui serui formam receperit, nisi quidem seruus Dei et obedientia erga Patrem intelligitur. Et forte eadem ratione sacerdotes quoque caput rasum habuerunt, ut seruos Dei signarent.

CAPVT XXIX.

DE SERAPIDE.

§. I. *Serapide quid contineatur.*

Serapide Aegyptiorum, vel *Sarapide*, Soter, vel Seruator parenter continetur, sed in regione mortuorum adhuc constitutus, necdum ad supremum honorem euectus, iudex autem mortuorum. Et plane gentilibus Christiani Christo Serapidem adorare, visi sunt. *Soteris* quoque nomen Serapis habuit, et *maximi* et *Inuicti*, et nonnullis Saturnus videtur, quo Seruatorem in statu depressionis contineri, in Capite de Saturno explicauit. Quanquam et cum Ioue, et Osiride, et Baccho, et Plutone, et Pane, et Aesculapio, et Apollineidem perhibetur. Vid. *Gorius* Mus. Flor. T. I. p. 111.

§. II. *Nomen.*

Serapidis nomen Iablonskyus in Pantheo Aegyptiorum Mythico explicare non tentauit. Sed Hebraicum quidem *Sar* residuum, inprimis vini, notat, vt Germanicum *Saur*, acetum, vini vel cereuisiae residuum. Nihil igitur laetitiae in Serapide intelligitur.

§. III. *Dictorum confirmatio.*

Dicta ex eo confirmantur; quod symbolum eius, *Porphyrio* teste, *toga purpurea* fuit, simulacra autem *colore coeruleo et nigricante* efficta sunt. Color quidem coeruleus et nigricans statum mortis refert, toga autem purpurea regem, qui sanguine suo regnum sibi pariat. Ad eundem autem animas illorum euehi, *Plato* dicit, qui quam optime iustissimeque vixerint.

§. IV. *Iudex.*

Iudex post mortem Serapis eo sistitur, quod *folium* ei tribuitur, et quod *modium* in capite gerit. Nam omnis quidem mensura iustitiae symbolum est. Idemque cum *tridente* sistitur. Vid. C. XIV. §. IX.

§. V. *Illustratio.*

Graecis quidem Aegyptiorum Serapis Pluto dicitur, Iablonskyus autem in Pantheo Aegyptiorum Mythico L. 2.

C. 5. solem inferum referri, defendit. Quod sane a Serapitore in regno mortuorum adhuc constituto non abhorret. Neque absolum est, quod a regno mortuorum Nili nomen datum ei sit. De coelesti autem Serapide Iablonskyus idonea argumenta nulla attulit.

§. VI. *Ultior illustratio.*

Ad rem autem pertinet, quasdam Serapidis imagines ex Gorii Museo Florentino subicere. Ibi enim ex gemma quadam sub capite eius *aries* conspicitur, instaurationis symbolum. Ipse cum radiis quoque et arietinis cornibus sistitur. Idem cum *aquila* apparet. Vid. C. XII. §. XVI. Gorius quoque cum Bonarottio pro modio *columellam* accipere mauult, quas Aegyptii quondam in perenne monumentum virorum illustrium erexerint, a quibus summis beneficiis affecti essent. Sed in Tabula LV. fig. III. apud eundem Serapidis caput cum modio exhibetur, positum ob columnam tripedem, in cuius capite lucerna locata est, mus autem columnam scandit. Eam quidem columnam sepulcralem Seruatoris intellexerim, ex qua in tenebris mortis lux accipitur, quam infantes quoque quaerant. Quanquam de mure Gorii forte explicatio ingeniosior est. Idem Serapis nauium tutelare Numen fuit, et in lapide antiquo Reinesii *Frugiferi* nomen, ut Osiris, habet.

§. VII. *Mundi conflagrator.*

Herm. Witsius de X. tribubus Israelis C. I. §. 13. haud ineleganter Serapidis nomen ab Hebraico *Seraph*, incendere, deducit. Quo assumpto mundi quoque conflagrator continetur.

CAPVT XXX.

DE AESCVLAPIO.

§. I. *Soter.*

Aesculapio quoque Soter expectatus refertur. *Soteris* quidem nomen tulit, et *sanator* intellectus est medicusque. In hymno Orphico LXVI. *ἰατρὸς πάντων* dicitur, medicus et sanator omnium. Et Iablonskyus in Pantheo Aegyptiorum Mytri-

Mythico L. V. C. 6. §. 4. Aesculapii cuiusdam nomen explicat, *qui totam terram sanat*. Ex quo *anguis* quoque ei assignatur, salutis symbolum et renouationis, sed et dominii vitae necisque. Extat vero apud Argiuos, Pausania teste, nobilissimum eius signum e candido lapide, sedentis, cui asfider bona Valetudo. Et secundum *Diodorum Siculum* multos etiam ab inferis in vitam restituere, ferebatur. Sed *Minervae* quoque, oleae inuentrici, coniunctum eum fuisse, *Aristides* testatur, et varii numi demonstrant. Nonnumquam etiam cum Aegyptiorum Mercurio, seu Thoth, idem habetur, et canes ei, vt Mercurio, adiunguntur. Sed et cum Vulcano Aegyptiorum et Serapide confunditur, vt *Lablonskyus* in Pantheo Aegyptiorum Mythico L. V. C. 6. defedit.

§. II. *Signum testudo.*

Perrarum Aesculapii signum, *testudinem*, *Winkelmannus* in Comment. de Allegoriis ex gemma quadam obseruat. Quo securitas in morte comprehenditur. Vid. Sect. II.

§. XLVI.

§. III. *Iudex.*

Aesculapius *senex* fingitur, vt iudex fingetur (Sect. II. CCXXV.). Et ideo sedentis quoque imago eius apud *Pausaniam* occurrit. Vid. §. I. Quamquam priscoe imagines *Winkelmanno* notante iuuenem et imberbem referunt.

§. IV. *Aegyptii templum Soter in morte.*

Aesculapii Aegyptii templum secundum *Dialogum Asclepium Hermetis Trismegisti* in monte Libyae circa litus crocodilorum consecratum dicitur. Mons Libyae propinquitatem coeli in sepulcro signat. Ita montem explicauimus et Libyam S. II. §. XIX. et XXXVIII. Littore autem crocodilorum propinquitas orci exitialis continetur (Sect. II. §. CCXLII.). Quod Soterem in morte ostendit.

§. V. *Seruator nondum diuini honoris particeps.*

Intelligitur, Aesculapio Soterem intellectum esse, nondum diuini honoris participem effectum.

§. VI. *Caluus.*

Cur cum insigni caluitie Aegyptiorum Aesculapius fingeretur, non inepte quaeritur. Id *Iablonskyus* in *Pantheo Aegypt.* L. V. C. 6. ex sacerdotibus Aegyptiis explicauit. Sed quemadmodum in capite raso Serapidis exposuimus, nobis in caluo quoque Aesculapii capite potius videtur, Soterem, *seruum Dei* intelligi. Quo nomine Sacra etiam scriptura Soterem designat. (Conf. S. II. §. CCIV.). Forte huc pertinet, quod *Pausanias* in Phocis de fano Aesculapii commemorat: *Intra areae septum, qui supplices ad Deum confugerunt, et simul sacrati Deo serui domicilia habent.* Sacerdotes autem intelligo rastos more seruorum.

§. VII. *Gallus ei sacer.*

Fuit quidem *gallus* Aesculapio sacer. Quem et *Socrates* ei moriens obrulit. Gallo autem ad ortum reditumque et iudicium excitatio comprehenditur. S. I. §. XL.

§. VIII. *Mundi concrematio.*

In festis Aesculapii *facium* multitudo accendebatur. Ex capite quoque Aesculapii infantis ignis emicuit, et e matris ventre rogo impositae Mercurius eum extraxit. Faces quidem ad concremationem mundi videntur pertinere. Quo et reliqua accommodari possunt. An praeterea expiatio per ignem quaedam subsit, non liquet.

§. IX. *Esmunus.*

Esmunus quoque Aegyptiorum Graecis Aesculapius dicitur. Sed de Esmuno in Capite de Cabiris explicauimus, ubi quidem circumcisionem inesse, ostendi.

CAPVT XXXI.

DE

CABIRIS, CVRETIBVS, CORYBANTIBVS,
IDAEIS DACTYLIS, DIOSCVRIS, ESMVNO.§. I. *Cabiri.*

Cabirorum nomen *Io. Lomeyero* in libro de lustrationibus gentium et *Seldeno* Phoenicium videtur et Hebraicum. Est enim Hebraicum *Cabir*, *validus*, quemadmodum alias Cabiri vocantur *Magni Dii*, vt *Iouis Pueri*, *Dioscuri*. Ad intelligendum autem vocabulum pertinere putem aliud valde cognatum *gebir*, *gebirim*, *fortes et potentes*, vt *Relandus* in *Dist. de Cabiris* obseruat. Quod vocabulum *Cant. III. 8.* occurrit: *ecce lectum Salomonis, quem sexaginta gebirim, fortes, ex fortibus Israelis circumstant, qui gladium tenent omnes, belli gnari. Gladium quisque gerit ad femur suum propter horrorem noctis.* Quemadmodum his verbis praesidium in morte et sepulcro contra daemones malignos continetur (*S. II. §. CX.*), ita Cabiris idem comprehendi putem. Accedit nomen Veneris Arabicum *Cubar*, quod *C. III.* de armata Venere explicaui, quae contra daemones malignos securitatem praestaret. Quod quidem amplius intelligitur, postquam de Curetibus et Corybantibus et Dioscuris explicauerimus. Vnde apud *Diodorum Hist. L. 4.* *Orpheus* quoque in tempestate, scilicet in nauigatione post mortem periculosa, a Cabiris tranquillitatem, contra daemones scilicet malignos tempestate intellectos, petiit. In *Orphei Argonauticis splendida Cabirorum dona et maritima Samothrace*, quae Cabiris inprimis assignata fuit, cum *Cereris* luctu de *Proserpina* et oraculis filendis *Noctis de Baccho Rege* coniunguntur. Cabiris igitur praesidium post mortem contra daemones malignos inesse puto, sed antequam in eo statu profugi errores maritimi reciperentur, existimo cum armis et gladio inprimis, effectos esse. Et ideo *Aegyptiorum sacerdotes Cabiros* suos, vt ex *Herodoto* et *Hesychio Iablonskyus* in *Proleg. Panthei Mythici §. 26.* refert, *Vulcani filios* dixerunt. Vid. *C. II. §. VII.*

§. II. Numerus et an septem planetae contineantur.

Cabirorum numerus apud gentes diuerfus fuit. Aegyptiorum et Phoenicum septem referuntur, quibus denique octauus *Esmunus* adiectus est, quo Graeci Aesculapium intelligunt. Et *Iablonskyus* septem planetas subesse putat. De quo quidem persuasi nondum sumus. Eodem certe iure, nisi forte maiori, *Vrsa* maior accipi possit, quae boetae, Veneris armatae coelestis signum, praecedit. Sed quoniam septenario numero quies et expiatio inest, non ab re dici potest, Aegyptios et Phoenices quietem in morte spectasse. Quod si in coelo sedes quaerenda, non incommode quoque Orionis signum geminis subiectum dioscuris intelligi possit, praesertim cum Orion apud Arabes nomen ferat *Algibbar*. Vid. *Em. Castelli Lexicon Heptaglotton*.

§. III. Curetes et Corybantes.

*Curetes Corybantes*que iidem fere cum Cabiris habentur. Adolescentes fuerunt armifonam cum saltibus agilitatem edentes, vt *Gesnerus* habet, Cybeles inprimis assessorum. Martios vel aereos muros habent, vt in *Orphico hymno* 37. exprimitur, et in hymno *Orphico* 38. Cures dicitur ex Scaligeri versione obex laruatilis umbrae et terriculi auxilium. Sed mundi quoque *soteres* apud Orpheum appellantur, et Iouis pueri, qui gemini per coeli templa clueant mites salutiferique. Flectum armorum in hymno 37. Scaliger vertens ita expressit:

*Oceanum quatitis, quatitis mare roboraque alta
Terrae insultantes pedibus strepitis rutilantes
Gestibus arma tremunt animantia secla ferarum
Et fragor et fremitus peruolgat coerulea coeli,
Et glomerante pedum sonitu stant puluere nubes,
Et florum species viridantum verna patescit.
Aeterni gemitus atque Ioues et Vaeione quando
Torua inimiciter occurrunt mortalibus ira
Vastantes victumque et opes ipsosque nocentes,
Inde loci magno crebrescunt murmura ponto
Stirpitis et quercus procumbunt aequore campi,
Parmarum flectu coelestis resultat imago.*

Sed

Sed sunt quoque deinde, erroribus animarum maritimis receptis, ut Dioscuri, nauibus salutare habiti. Vnde in Orphei hymno 37. exprimitur; *quique Samothracem sacram terram incolentes casibus eximant per coerulea velificantes.* Omnino igitur, ut Cabiri, ad praesidium contra daemones malignos post mortem praestandum pertinent.

§. IV. Curetes.

Curetum autem nomen ab Hebraico *quir*, vrbs, *cuir*, sumtum videtur, quod, quemadmodum Cybele corona turrita ornata nutrix vrbs beatorum haberetur, ita Curetes eius quasi tutelares essent. Nam ideo quoque in Orphei *Argonauticis* murum ferreum habere dicuntur. Et plane Hebraica quoque vox *Cabir* a multis vrbs vertitur. Vid. *Castellus* sub voc. חביר. Quamobrem neque illa virorum doctorum sententia inepta est, qui penatibus Troiae ab Aenea abductis Curetes Magnae Matris Deum intelligunt.

§. V. Corybantes, Cherubini.

Corybas autem a *Cherub* non multum differt. Quod tanto lubentius assumimus, quia superiora quoque nomina Phoenicia habentur. Atque ut Ill. *Michaelis* in Comment. Soc. Reg. Goetting. T. I. p. 174. animaduertit, Arabica radix *tegendi* significatum habet. Cherubinorum igitur nomine comprehendendi sunt, qui regunt, protegunt. Ita vox manifesto sumitur *Gen.* III. 24. ut paradisum tegerent, protegerent. Ita *Exod.* XXV. arcae foederis tegminis causa, Cherubini imponebantur, et *Pf.* XVIII. 11. dominus Iehovah Cherubo regitur: *Obscuritas erat sub pedibus eius, et tegebatur Cherubo — Tentorium circum eum tenebrosum erat et caliginosis nubibus tegebatur.* Similiter Corybantes et regunt muro Martio et protegunt. Adicio quidem Hebraicum quoque *Hberib* חרב, quod gladium cultrumque significat, arma Corybantum. Sed magis tamen in prima deriuatione subsistimus.

§. VI. Dioscuri, Iouis pueri.

Dioscuri, *Iouis pueri*, a Cabiris et Corybantibus Curetibusque non aliter videntur distare, quam quod apud Graecos

ces nauigantibus imprimis in itinere maritimo post mortem suppetias ferrent contra tempestates malignorum daemonum. *Anactores* Ciceroni vocantur, vt *Curetes* et *Corybantes*. In *hymno Homérico* seruatores appellantur terrestrium hominum velociumque nauium, quando vtrique saeuiant procellae hyemales per pontum implacabilem. *Castorum* et *Dioscurorum* pilei in manu *Attidis* apud *Laur. Pignorium* occurrunt, qui quidem nascire se dicit, quatenus ad *Rheam* alludent. Sed *Corybantum* et *Castorum* similitudinem non satis intellexit, etsi quodammodo suspicatus est. Spirituum et daemonum domitores *candidis equis* vehuntur, serena procurantes. Cur autem *gemini* efficti sunt, ex iis parer, quae S. II. §. CLXVII. in consideratione vulturis exposui. Sidus autem coeleste solstitium aestiuale antecedens ideo occupasse *Gemini* isti videntur, quod *Aegyptii* et *Athenienses* annum a solstitio aestiuale inciperent, adeoque proxime praecedens mensis, anni extremus, manibus sacer esset. Vid. S. I. §. XXI.

§. VII. *Idaci daetyli.*

In *Curetibus* quoque *Idaci daetyli* referuntur, qui sub *Ida* monte ferrum cudunt, docti a matre *Cybele*. Quorum quinque plerumque mares et quinque foeminae traduntur. Nam alii alium numerum tenent. *Daetylorum* nomen seu *digitorum*, fabricatorem ostendit. Vid. Sect. II. §. CCXV. Arma autem, vel tympana quoque aerea fabricantur, ad deterrendos daemones malignos.

§. VIII. *Esmunus.*

Aegyptiorum *Cabiris* septem octauus deinde accessit *Esmunus*, cuius nomen quoque octauum signat. Vid. *Iablonky* Panth. Myth. L. 2. C. 7. §. 14. et *Proleg.* §. 26. Et *Phoenicius* quidem ab *Astronoe*, Dea *Phoenissa*, Deumque matre meruens, virilia sibi amputauit, quemadmodum de *Attide* traditur, quem *Cybele* deamauit. Et forte obseruari haud indignum est, in manu *Attidis* apud *Laur. Pignorium* septem symbola intus et extra conspici, octauum autem serpentis esse, manum circumuoluentis et membri masculini nudatam praeputio detracto glandem pollice pressam carperetis. Neque improbable est, ipsum *Attidem* in *Cabiris* re-

atum fuisse, quoniam secundum *Catullum gymnasii flos* fuit. Existimamus autem, Aegyptiorum Esmuno circumcisionem puerorum contineri, quae, ut apud Hebraeos, octauo die fieret. Eam enim ab initio factam esse, *Herodotus* testatur. Ex eo, quod Esmunus septem Cabiris deinde accessit, probabile fit, quae *Witsii* quoque sententia fuisse videtur, Aegyptios a Iudaeis, forte a Iosepho, circumcisionem accepisse, neuiquam ab Aegyptiis Iudaeos. Cur autem Cabiris ideo adiectus Esmunus sit, id explicatu difficilius videtur. Neque enim probabile est, quod vulgo existimant, circumcisionem munditiae inprimis causa ab Aegyptiis receptam esse. Magis est, ut Aegyptii quoque foedus cum Deo et futuro Seruatore intellexerint, quo post mortem contra malum daemone, Typhonem, securi essent. Plane Hebraicum *Schemen oleum* quoque, perdurationis symbolum et pacis, notat, sed et *nucem pineam*. Et nux pinea in pollice Attidis apud Pignorium conspicitur, quasi a serpente vel dracone subiecto custodiatur. Idemque Attis apud *Catullum decus* quondam *olei* dicitur. Quod pacem post mortem et futuram mundo concremato felicitatem continet. Plerique Esmuno Aesculapium intelligunt, qui quidem soter et sanator habitus omnibus est; nonnulli Vulcanum.

§. IX. *Coronae arundinae.*

Quaeri potest, cur, quod *Aristophanis Scholiastes* in Nubibus v. 1002. observauit, statuis Castoris et Pollucis arundinae coronae vel *serta* imponerentur. Arundine quidem status parum felix post mortem continetur (Sect. II. §. XLVIII. Arundinea igitur corona circulum quendam temporis refert, in quo animae in paludibus inferni nauigantes suppetias quidem a Dioscuris contra tempestates et daemorum malignorum insultus accipiant, sed parum felices existant. Confer. S. II. §. CCXLVIII.

§. X. *Pilei Castorum.*

Pilei Castorum in apice *crucis* signo insigniti sunt, et peculiarem formam habent. Crucis quidem signo et mors et salus in morte continetur. Vid. S. II. §. CC. *Pilei* autem ostendunt, capillis reiectis honorem nullum inesse. Sect. II. §. CCV.

§. CCV. Ex quo item arundinea corona Dioscuris conuenit. Adicio autem pileos in peregrinatorum quoque vſu fuiſſe, et contra iniuriam tempeſtatis inferuiſſe. Ex quo quidem plenius intelligitur, cur Dioscuri pileati eſſent, ſcilicet quia in peregrinatione poſt mortem tutamen praeberent.

CAPVT XXXII.

DE

DEA MAGNA SYRIA.

§. I. *Aurea et ſedens.*

In deſcriptione deae Syriae Lucianus ſimulacra Iunonis et Iouis duo commemorat, ambos aureos ambosque ſedentes. Quo quidem et iudicium poſt mortem, et ſplendida ex terra reſtitutio continetur, ſexus autem vtriuſque.

§. II. *Habitus eius.*

Iunonis quippiam et Mineruae et Veneris et Lunae et Rhae et Nemefis et Parcarum habet. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autem colum et in capite radios gerit et turrim et ceſtum habet, ſoli Veneri coeleſti proprium. Foris autem aliud quoque illi aurum circumpoſitum eſt, et lapilli valde pretioſi, dono vndique oblati. Sceptrum quidem reginam Iunonem oſtendit, colus Mineruam, turrिता corona Rheam, ceſtus Venerem boote et Caſſiopeae ſidere vrfas ambientem. Vnde radii forte ad auroram borealem pertinent.

§. III. *Lychnis.*

Quod autem maxime mirabile Luciano videtur, *lychnis* lapis eſt, quem in capite gerit. Ab eo multus fulgur noctis reſplendet, totaque aedes, perinde atque lucernis, collucet. Interdiu autem ipſum quidem lumen amarceſcit, ſpeciem tamen prae ſe fert admodum igneam. Quod cum Minerua luminis modulatrice conuenit,

§. IV.

§. IV. *Ophthalmis.*

Oculatrix quoque Minerua iudex in Dea Syria ex eo intelligitur, quod subiicit de signo Lucianus: *Si ex aduerso steterit, ad te aspicit, quod si inde transeas, visu te sequitur, et si alius quispiam aliunde ipsam intuetur, eandem erga illum quoque facit.*

§. V. *Signum.*

In medio autem inter Iouis ista et Iunonis simulacra aliud quoddam stat aureum, ceteris haudquaquam simile, quod Assyriis *signum* vocatur, neque nomen proprium habet. Quod ad Dionysum alii, alii ad Deucalionem, alii ad Semiramidem, referunt. In vertice quidem eius *columba* aurea insidet. Proficiscitur autem bis quotannis ad aquam afferendam ex antro sub templo versus mare, quo in diluuiio Deucalionis aquae defluxisse ferebantur. Ex nomine quidem Aegyptiorum Thothum, Mercurium, colligas, qui et in capite et in pedibus columbae alas gerit, et diis aliis associatur. Cetera ad diluuium Noachiticum pertinere videntur.

§. VI. *Cultus varia conditio.*

Ceterum tota Luciani narratio satis ampla eo pertinet, primum quidem in eius deae cultu scortationes sacras obtinuisse, ex quo Priapi quoque in atrio retenti sunt, sed ut in Cybele, puriorem deinde cultum receptum esse.

§. VII. *Ecclesia.*

Quod si et Iunone et Minerua et Venere Ecclesia primum comprehensa fuit cum Seruatore coniuncta, de Magna Dea Syria idem dicendum est, etsi deinde imago ista multum deprauata sit.

CAPVT XXXIII.

D E A S T A R T E.

§. I. *Astarte qualis dea.*

Astarte Syriorum multi cum Gerb. *Iob. Vossio* Iunonem intelligunt, alii Isidem, sed et Venerem Phoeniciam. Interdum quoque, ut Rhea, corona murali conspicitur cum ramo palmae, hasta, cochleis et centauris. Vid. *Schatzii Anti-*

Antiquitates. Et secundum Sanchoniathonem apud *Eusebium* Praepar. Euang. L. I. taurinis cornibus efficta est.

§. II. *Veneris similitudo coelestis.*

Et taurinis quidem cornibus Venus quoque Graecorum veterum efficta est. Vid. C. III. §. XXV. Quod restitutionem ex terra corporum signat, nisi forte ad sedem in boote quoque respicitur Veneris coelestis. Vnde et hasta ei convenit, quod coelestis Venus armata esset. Plane ipsum nomen *Astharoth* astra, ut *Zeltnero* visum est, comprehendit.

§. III. *Palma, corona turrita.*

Palma felix rerum instauratio signatur, *corona* autem *turrita* mater praefesque urbis cuiusdam beatorum.

§. IV. *Cochlea.*

Cochlea colorem purpurae Tyriae intelligimus, quae cochleae sanguine tingitur, regio autem vestitui inferuiebat. Spem igitur videtur regni portendere, ex sanguine et morte. Nam et animal marinum cochlea est. Sed forte spes subest regni ex sanguine effuso acquirendi. Nam plura quoque ex Venere armata insunt.

§. V. *Centauri.*

In eo autem, quod cum *Centauris* quoque conspicitur, ad Bacchi similitudinem accedit. Quam in rem Caput de Baccho assumendum est.

§. VI. *Europa.*

Lucianus in Dea Syria *Astarten* putat *Europam* fuisse, filiam Agenoris, quam Iupiter in niueum taurum conuersus super aequora abduxit. De qua fabula etsi quaedam in *Solue* dixi, tamen adiciendum est, quod putamus, Europa metempsychosin quandam, in animalium corpora migrationem, comprehendit. Idque *Moschus* Idyll. II. in aureo calatho *Europae* videtur innuere, quem primum Libyae Vulcanus dono dederat, cum in torum Neptuni iret. Ex cuius imaginibus *Moschus* Io inprimis refert in vitulam conuersam et Mercurium Argicidam. Conf. C. IV. §. XXXIX.

§. VII.

§. VII. *Conclusio.*

Quod si primam figurae istius diuinæ originem spectes, Iunonis similitudo et Iliadis et Veneris et Rheae efficit, vt Ecclesiam, Seruatoris coniugem, subfuisse, putemus. Animaduersione inprimis digna imago cochleae est, spes regni ex sanguine expectati Seruatoris quaerendi. Sed, vt in reliquis Diis et Deabus, deprauatio maxima successit.

CAPVT XXXIV.

DE

IDOLO CEMOSCH.

§. I. *Cemosch.*

Cemosch Moabitis inprimis colebatur, ex quo et gens *Cemosch* natio in sacris literis appellata est. Quanquam Ammonitis quoque communis cultus fuisse videtur, et secundum loca a *Schubmacher* in *Diff. de Idolo Cemosch* §. 20. relata Ismaëlitis quoque Arabibus placuit.

§. II. *Sub atro lapide colebatur.*

Tradunt quidem, *Cemosch* sub lapide nigro cultum esse. Vid. *Schubmacher* de *Idolo Cemosch* §. 20. Et plane *Arnobius* quoque refert, Arabes informem lapidem coluisse.

§. III. *Venus coelestis.*

Plerique fere deum masculini generis assumunt, Martem alii, alii Bacchum, alii denique Saturnum. Nos deam foemineam inprimis assumendam putamus, Venerem coelestem. Ad quam sententiam primo quidem eo adducimur, quod Salomo mulieribus suis cultum eum parauit. Quibus Martis certe et Saturni cultus minime conuenit, vt in Capite de Saturno et Marte explicauimus, sed nec forte solius Bacchi sine foeminae consortio. Deinde apud Prophetas, Ieremiam inprimis Cap. XLVIII., vacca trima veluti idolo isti propria exhibetur. Quaequidem diis foemininis tantum conuenit. Accedit, quod relato *Schubmacher* annotante Gre-

Gregorius Astarten et Chamos inter se contulit: Qui Astarten adorant, aut Chamos, execrandum Sodomorum iaculum. Sed et II. Reg. 23, 13. Astharoth et Moabitarum Cemosch coniungitur. Praeterea *Herodotus* Arabiae incolae, quibus et Moabitae et Ammonitae annumerantur, cum *Dionysio Pranien*, seu Venerem coelestem coluisse, tradit. Inprimis autem eo pertinet, quod ex Arabum lingua vocabulo Cemosch *stringendi* notio et *cingendi* proprie continetur. Vid. *Schubmacher* de Cemosch §. 14. Cestus autem Veneri coelesti proprius fuit. Et ideo sub vaccae quoque figura culta est. (C. III. §. XXV.).

§. IV. *Magnes continetur.*

Sub lapide autem nigro *magnetem* intelligo rufum nigrumque, qui ferrum trahit, cuiusque in polum arcticum rapiendi vis forte nec veteribus incognita fuit. Qui quidem coelesti Veneri conuenit. Vid. C. III. §. XV. Sub Cemosch igitur translatio bellatorum inprimis in Arcton continebitur.

§. V. *Gens Cemosch.*

A Cemosch quidem Moabitae nomen *gentis Cemosch* sibi forte indiderunt, quemadmodum ab Athena Pallade Athenienses. Quae quidem mater gentis tanto magis placuisse iis videtur, quod patrem prodere non possent.

CAPVT XXXV.

DE

NISROCHO ASSYRIORVM.

§. I. *Nisrochi figura.*

Nisrochi Assyriorum mentio fit. II. Reg. XIX. 37. et Is. XXXVII. 38. Quo quidem idolo Rabbini tabulam arcae Noachi accipiunt. Vid. *Conr. Iken* Diss. de Nisroch Idolo Assyriorum §. 3. sq. Neque ex antiquitate alia in eam rem extant. Quemadmodum viri docti nostri explicent, id non exponemus. Nam Ikenius in relata dissertatione de eo reu-

lit, ipse quoque nouam coniecturam proposuit. Nos quidem ab antiquiorum scriptorum, Rabbiorum scilicet, auctoritate temere recedendum non putamus. Assumimus igitur, *naugii tabulam*, vel et *naugium*, non item ex arca Noae, contineri.

§. II. *An columba assumenda.*

Qui columbam assumunt, nulla probabili ratione nituntur. Praeterea columba diis foeminini generis, minime autem masculis conuenit. Neque vero consentaneum est, Sanheribum deas feminas adiisse.

§. III. *Nisrochus explicatur.*

Naugii autem ratio ex hieroglyphica omnium gentium ratione eo nos adducit, vt putemus, Nisrocho deum mortuorum, quemadmodum Neptunus Graecorum et Romanorum, sed Germanorum quoque Niordus intelligitur, acceptum esse, qui animas in beatorum regiones nauigio quodam uehat, et mare, regnum illud mortuorum, transducatur. Omnium certe gentium opinio talis fuit. Idque ex eo confirmatur, quod Senacheribus, deleta eius exercitu, templum Nisrochi iniit, quasi pro extinctis militibus deum istum mortuorum expetiturus, vt animas eorum in beata loca transferret.

CAPVT XXXVI.

DE

MEMNONE GRAECORVM,
AEGYPTIORVM AMENOPHI ET
OSYMANDYA.

§. I. *Memnonis statua.*

Memnonis sedentis statua Colossina in Aegypto inde ab antiquo percelebris fuit, ex quinque lapidibus compaginata, coloris quidem subfusci. Ferebatur autem oriente sole septem vocalium sonum edere. Aegyptii *Amenophin* appellat.

pellarunt et *Osymandya*, vocalem. Vid. *Iablonsky* de Memnone.

§. II. *Eius genus et patria.*

Graecis quidem Memnon *Aurorae ex Tithono filius* dicitur, sed a nonnullis etiam *Dici*. *Aeschylus* autem *Cissiam* ei matrem assignat. *Aristophanis Interpres Iouis* filium dicit, qui cum ad Troiam occubuisset, ut *Laomedon*, iussu patris tantos a Diis consecutus sit honores, ut diem, quo ambo fato functi sint, luctu quotannis et ieiunio celebrarent. Patria ei *Aethiopia* datur, et ipse *Aethiops* perhibetur.

§. III. *Exstructor regiarum.*

Fertur autem et in arce Sufiana regiam apud Persas exstruxisse, et in Ecbatanis domum Cyri regis. Murum quoque Babylonis lapide cocto, id est, lapide et sulphure, aedificasse traditur. Illud etiam noto, quod *Pausanias* commemorat, venisse Memnonem Aethiopem ad bellum Troianum, non ex Aethiopia, sed a Sufis Persarum vrbe, debellatis iis omnibus nationibus, quae mediae sint usque ad Choasperm fluvium. Et Assyrii quoque mortem eius depleuerunt.

§. IV. *Color eius.*

Colorem Memnonis plerique, ut Aethiopis, nigrum tradunt. Sed forte talis nigredo in Aurorae filio subest, qualis subfuscae et albicantis aurorae. Nam et praeterea forma eius et pulchritudo apud omnes eximie laudatur. Conf. *Iablonsky* de Memnone Synt. I. C. 2. §. 7.

§. V. *Explicatio de Sotere mundi.*

Quae quidem si probe perpendimus, Verbum diuinum, filius Dei homo effectus, subest, pacis nuntiator et instaurationis. Primum enim statua Colossina ultra humanam magnitudinem tantopere educta diuinum certe hominem signat, supra homines omnes immane quantum euectum. Quod Dei filio conuenit. Et ideo Memnon Iouis quoque filius dicitur. Tum quod Aurorae filius fertur, ad Solem orientem iustitiae accommodari potest, sed ad rerum quoque instaurationem. Deinde, quod sole oriente septem vocalium sonos statua

statua edidisse traditur, illud procul omni dubio ad septem Aegyptiorum vocales pertinet, quibus ineffabile nomen Iehouah multis comprehendi videtur, pacis certe et expiationis notio inest, vt S. II. §. LXVII. explicauimus. Accedit illud, quod post mortem diuinos honores consecutus sit, et quod Aethiops fertur, sed simul pulcherrimus. De Aethiopia autem S. II. §. CCXXXIX. exposui. Neque alienum est, quod in Persia quoque et Media regias exstruxisse dicitur. Secundum quosdam sacrorum in Aegypto interpretes habitus etiam Memnon est imago expressa Solis. Sedentis figura iudicem refert.

§. V. *Lapidum quinque compages.*

Quod autem statua ex quinario lapidum numero compacta esset, id ad generationum quinque spatium videtur pertinere, per quod secundum *Philostratum* Memnon super Aethiopes regnavit. Quo quidem longissimus annorum circulus comprehendendus est, quia, vt *Philostratus* ait, ipsi Aethiopes supra ceteros homines longissimae sunt vitae, vel potius *macrobi*, de quibus S. II. §. CCXXXIX.

§. VII. *Locus prope Syringes, et versus septentrionem.*

Collocata quidem statua Memnonis fuit apud Thebas prope *Syringes*, qui loci subterranei erant in rupibus excisi, in quorum parietibus lapideis literae hieroglyphicae inscriptae erant, vel stelae asseruabantur, Mercurio quidem auctore. Vix quidem aliud quam sepulcra continebantur, quasi fontes nouae vitae. Vid. S. II. §. LII. Et eodem inscriptiones hieroglyphicae et stelae pertinent. Posita quoque statua versus septentrionem fuit, sedem beatorum, antequam in solem transferrentur.

§. VIII. *Memnonis nomen.*

Ex dictis illud amplius apparet, Memnonem et sepulcrorum obseruatorem, et sedis beatorum in Arcto fuisse. Haud immerito igitur Graeci *Memnonis* ei nomen, quasi memoris et mortuorum iustorum recordatoris dederunt, qui sub solis in anno magno instaurationis ortum omnia instauraret, et forte in solem, plenissimamque lucem perduceret.

§. IX. *Creator et iudex.*

Effectus autem est Memnon imberbis iuuenis, digitis omnibus super genua expansis, viroque autem pollice paululum leuato, quasi cognationis suae nouus creator formatorque et idem iudex. Confer, quae de digitis et pollice, idem de genu explicauit S. II. §. CCXV. CCXVI. CXXXVII. Aethiopem autem exiguum intra pedes habet. Vid. Sect. II. §. CCXXXIX.

CAPVT XXXVII.

DE DEO MITHRA.

§. I. *Mithras mediator, Seruator.*

Mithras Persarum etsi omnium pater et mundum condidisse, a *Porphyrio* traditur, tamen supremus deus iis *Oromasdes* fuit, boni auctor, Mithras autem, *Plutarcho* teste inter Oromasden et *Arimanium* medius fuit, et inter medius seu mediator nuncupatus est, medius inter supremum Numen et diabolum. Quo expectatum Seruatorem subesse, vix dubitatur.

§. II. *Inuictus.*

Celeberrimum eius nomen est *Inuicti*. Et *Inuicti* quidem, seu *Mithrae*, natalis Romae quoque d. XXV. Decembris celebratus est. Ideo quidem et *leonina* facie fingitur, et tanquam *beros cum gladio et globo* sistitur. In *Gemma* apud *Gorium* Mus. Florent. T. II. p. 125. leo *Mithrae* apem ore tenet, mellis et immortalitatis procuratorem. *Inuicto* quidem et leone tenebrarum superatio, inprimis dominus orci et ex morte resuscitator eiusdemque corporis restitutor conuincitur. Vid. S. II. §. CXXXIII. Gladium autem gerit ad arce-
cendos daemones subterraneos. Vid. S. II. §. CXC.

§. III. *Adiectio.*

Subiiciendum autem de nomine *Inuicti* est, quod in *Actis* Eruditorum A. MDCLXXXIV. M. Octobr. ex P. Angeli a S. Ioseph Gazophylacio linguae Persarum obseruatur, titulum *Inuincibilis*, quo Rex Persarum vitur, per periphrasin expressum esse dominatorem coniunctionis, seu astrorum.

§. IV.

§. IV. *Ex antro natus.*

Quod ex antro natus Mithras dicitur, id eo pertinere videtur, vt ex sepulcro ad diuinum honorem euectus sit.

§. V. *Tauri infessor et iugulator.*

Ista autem Mithrae imago celebratissima est, qua iuuenis et heros *tauri infessor et iugulator* fistitur, qui gladio percussio cruorem ex collo eius emittit, vbi quidem canes quoque adiunguntur, taurum aggredientes. Taurum ex priscis et purioribus scitis de morte et sepulcro Seruatoris explicauit viuificante. Vid. S. II. §. CXX. Cruor autem ex collo emissus sanguinem videtur Seruatoris significare, sanantem omnia et ex orco restituentem.

§. VI. *Cum serpente et clauē.*

Illud quoque expectatum Seruatorem innuit, quod *serpens* Mithrae assignatur, salutis et instaurationis symbolum, dominii quoque vitae necisque. Aliquando cum *clauē* exhibetur, cuiusmodi imaginem *Montefalconius* in *Diario Italico* et *Antiquitatibus* exhibet. Coeli scilicet et orci clauem, vt Seruator, gessit.

§. VI. *Seruator.*

Ex gemma quidem in *Gorii* Museo Florentino T. II. p. 125. relata perspicitur, omnia Deorum Soterum propria Mithrae tributa esse, vt Mercurii caduceum, et Apollinis sagittam, et Iouis fulmen et Martis, vel Apollinis gladium, aquilam quoque Ioui, coruum Apollini, delphinum Neptuno, scorpionem Marti sacrum. Qui quoniam dii omnes Seruatorem retulerunt, multo magis de Mithra idem dicendum est.

§. VIII. *Mundi concremator.*

Concremator autem mundi ex eo intelligitur, quod cum *taedis* quoque fingitur. Persae sane et ignicolae fuerunt, neque *pyraea* eorum incognita sunt. Quod alii aliter explicant.

§. IX. *Per eum omnia facta.*

Talis vero Soter Mithra continetur, per quem omnia effecta sunt. Inde Mithram *omnium patrem* esse et *mundum* condidisse, *Porphyrius* scribit. *Mithralia* quoque, seu *Mithriaca* apud veteres Persas per sex dies celebrabantur, quod

dierum numero creatio rerum constat, Persaeque eius rationem reddunt, quod Deus hoc die terram strauerit. *Vid. Hyde de relig. Pers. C. 15.* Quo quidem solo festo, quia nouus annus comprehendebatur, reges, *Athenaeo* teste, inebriabantur et saltabant. *Vid. S. I. §. VII.*

§. X. *Tempus Mithriacorum.*

Atque in festis Mithriacis plenilunii quoque rationem quandam intercessisse, ex eo non improbabile est, quod *Magorum* et veterum Persarum Mithriaca die XVI. mensis Mithir celebrarentur, qui veteribus Persis fuit Ianuarius, ex ordine autem *Gjelaelaeo* September.

§. XI. *Sacra quondam phallica.*

Phallica quidem Mithrae sacra quondam fuisse, *Sect. II. §. VII.* obseruaui. Vnde in eius quoque sacris in praeceptionem gaudii futuri scortatio recepta fuit (*S. II. §. II.*).

§. XII. *Deinde purgationes receptae.*

Sed, ut aliae gentes, ita Persae quoque ab eo recesserunt, et purgationes receperunt. Gradus autem Perfici cruciatuum quinque in Mithriacis sacris obtinuerunt, per quos ad mystam ascenderent. Quae sacra *Etruscis* etiam nota fuerunt, ut explicauit *Bened. Aueranius Antholog. Diss. 40. n. 12.* *Gorius* in Museo Florentino octoginta gradus refert.

§. XIII. *Sacerdotes leones.*

Sacerdotes quidem Mithrae *leones* appellati sunt, quasi per cruciatus illos domini orci effecti, quemadmodum et in aliis mysteriis initiati domini orci habiti sunt.

§. XIV. *Mithras sol inferus, septem stellarum dominator.*

Vt alii Dii Seruatores, ita Mithras quoque solem occupauit, et Mithra sol intellectus est, ut ex *Statio* et *Outidio* aliisque veterum locis apparer. Add. *Caspar Barth. ad Stat. Theb. I. 719. sq. Brucker. Hist. Crit. Philos. T. I. L. 2. C. 3.* Est autem secundum *Ouidium Hyperion*, sol in hemisphaerio inferiore et subterraneo, vel Titan, qualem in Elysiis campis solem *Virgilius* quoque commemorat. Eodemque *Statii* locus pertinet. In *Gorii* Museo Florentino T. II. p. 125 Mithrae adiunctus sol cum septem stellis in ordinem

Vrsae dispositis apparet. Claudianus quidem et Gorius septem planeras intelligunt. Quod tanto minus probamus, quia Lunae imago in eadem gemma seorsum apparet, quemadmodum et in alia gemma ibidem conspecta. Quamobrem sidus potius arctoum, reliquorum quoque deorum et dearum sedem, tanto maiori iure accipimus, quoniam et Metra, Venus Vrania, eius procul dubio vxor, in Arctois sideribus sedem habuit. De qua quidem in Capite de Venere explicauimus.

CAPVT XXXVIII.

D E T H O R O.

§. I. *Thorus iudex.*

Thorus septentrionalium iudex fingitur et rex, in folio constitutus sceptrum tenet, coronatus et vestitus, calceis quoque instructus. Est autem praeterea caput duodecim stellis circumdatum.

§. II. *Eius malleus.*

Malleus inprimis Thori vel Thoronis percelebratus est, quem quidem S. II. §. CXCv. explicauimus, ignem autem intellexi, quo et terrarum orbis et corpus inprimis igne purgatum expolitumque restituatur, et praeterea in daemones malignos potestatem assumsit.

§. III. *Ad initium anni pertinet.*

Thori nomen apud Danos primus anni mensis tulit. Ex quo intelligitur, ex prima institutione eum ad initium anni pertinuisse.

§. IV. *Deus tonitruum et fulgurum.*

Quod deus tonitruum et fulgurum et tempestarum dicitur, id denique iudicem refert, eumque Ioui similem efficit.

§. V. *Vestitus et calceis instructus.*

Vestitus autem deus resurrectionem signat, et calcei dominium terrae. De calceo vid. S. II. §. CCXXXI. de vestibus autem S. II. §. CCXL.

§. VI. *Similitudo Iouis.*

Omnino Iouis et Thori quaedam similitudo intelligitur. Nam, vt Iupiter, ita Thorus fulminum potens fuit, et duodecim anni mensibus praesider, ex quo stellis duodecim cingitur. Idem, vt Iupiter, calceatus est.

§. VII. *Thori malleus sepulcris impressus.*

Mirari igitur nos non oportet, cur, vt crucis figura, ita Thori malleus lapidibus sepulcralibus impressus sit, cum iudex et securitatis effector post mortem crederetur, et corporis purgati politique expectatio subesset. Ex quibus quidem intelligitur, Seruatoris quoque notionem subesse.

CAPVT XXXIX.

DE RADEGASTO.

§. I. *Radegastus.*

Radegastus, qui et *Ridegast* vocatur, Obotritarum deus primarius fuit, cuius celeberrimum quidem fanum, vt *Helmoldus* refert, Riaduri siue Tolenzi fuit, quod a populis Slauorum omnibus frequentabatur propter responsa et annuas sacrificiorum impensiones.

§. II. *Nominis explicatio.*

Et non inepte hoc nomine *Congregator* accipietur et *dominator*. Nam Slauonicum *Raduju* secundum *Frencelium* conuenio significat, gaudeo, dominor, *Radosi* conuersatio, congregatio, consuetudo, gaudium, laetitia, *Herrlichkeit, Freude*. Qui quidem adiecit: *Vocabulum alias de laetitia plausuque ac exaltatione coelestium, siue beatorum, in usu apud Sorabos esse solet*. Vid. *Frencelius* de Orig. Linguae Sorab. L. I. p. 119. Quibus conuenienter dici possit, Radegasto congregatorem contineri ad laetitiam beatorum coelestium.

§. III. *Figura.*

Imago quidem eius iuuenis figuram habet, qui in capite alirem gerit. Quia *Masius* in Tr. de Diis Obotritis aquilam intellexit; alii, vt *Arnkien*, gallum; sed *L. B. de Westphalen* in

in Praefat. T. I. Monumentorum Cimbricorum accipitrem,
vel falconem, gryphum.

§. IV. *Apollinem continet.*

Quod *Westphalius* putat, Apollinem Radegasto referri, speciem omnino veri habet. Nam et Apollo iuuenis fingitur formosus et imberbis, intonsus et crispis capillis conspicuus. Quae quidem Radegasti imago est. Sed accipiter quoque vel hierax Apollini sacer habitus est, cuius prima sedes in hyperborea regione collocata fuit. Vid. C. XVIII. §. XXII. Accedit autem illud, quod falco, quem *Westphalius* intelligit, apud Septentrionales populos, *Rudbeckio* tradente, cum gryphone eiusdem significatus est. Et de gryphis Apollini sacris C. XVIII. §. XIX. explicauimus. Vel inde quidem colligitur, Radegastum animas beatorum in hyperborea coeli parte recepisse.

§. V. *Continuatur.*

In pectore autem Radegastus nigrum tauri caput dextra sustinuit, et sinistra bipennem gessit. Tauri capite fausta quaedam ex terra restitutio, inprimis ex morte Seruatoris expectati, continetur. (S. II. §. CXVIII.). Quod item Apollini conuenit. (C. XVIII. §. V.). Bipennis autem pro arcu forte vel ense Apollinis receptus est, qua umbras fuget.

§. VI. *Amplius illustratur.*

Illam quoque Apollinis similitudinem *Westphalius* notauit, quod aureus Radegastus effictus sit, quasi splendido ipse corpore ex terra restitutus. Vid. S. II. §. CLV.

§. VII. *Lectus ostro paratus.*

Vt Apolline Seruator quidam et mundi instaurator continetur, ita Radegasto comprehendi putem. Quam in rem illud quoque obseruatu mihi dignum visum est, quod *Adamus Bremensis* refert, lectum ei ostro paratum fuisse, sepulcrum regium sanguine tinctum. Conf. C. XXXIII. §. IV.

DE SWANTEVITH.

§. I. *Swantevith.*

S*wantevith*, Slauorum idolum, immani magnitudine fingitur; *quadriiceps*, *comatus* et *barbatus*, *arcum* gerens laeua, dextra autem *cornu vino repletum*, *veste ornatus militari*, et *gladio ad latus cinctus argenteo*, et *calceatus adiuncto quoque ephippio et habenis*, vt Saxo et Albertus Cranzius referunt. Qui quidem, vt ex Fabronio Arnkiel notauit, Bohemis deus deorum fuit. Rugiani quoque templum eius magnificum habuerunt, sed imaginem ligneam.

§. II. *Nominis explicatio.*

Et Bohemorum quidem lingua appellatione nominis *sacra* quaedam *lux* continetur, vt Fabronius apud Arnkiel defendit. Sed quoniam in Dictionario Bohemico Wuffini *Witez victorem* significat, nos hoc nomine *victorem sacrum* comprehendimus, quod figura quoque eius relata conuincere viderur. L. B. de Westphalen in Praefatione T. IV. Rer. Cimbr. solem victorem intelligit a Slauico *Schwonzo*, sol. *Sanctus Vitus* autem ab Arnkiel perperam assumitur.

§. III. *Apollinem refert.*

Arcu quidem et argenteo ense, crispo item capillo, Apollinem refert, qui et solus prope deorum, vt iam aliquoties notauimus, vestitus fuit. Sed Westphalio teste equus etiam albus ei, vt Apollini, sacer fuit, et currum habuit. Et plane barbarae quoque Apollinis imagines extiterunt, in primis Syrii.

§. IV. *Quadriiceps.*

Quadriiceps autem cur appareat, ex iis forte intelligitur, quae C. XXV. §. X. de Iano annotauimus.

§. V. *Idolum Witislawi.*

Exiit quoque idolum *Witislawi*, seu *Suanteviti* *Web-lebradii* in Metropoli Moraviae cultum. Ei quidem gallus niger sacer fuit. Vid. Westphalen Praef. T. IV. Rer. Cimbr. Gallo

Gallo nigro euocatio ad iudicium post mortem signatur (S. I. §. XL.). Sed secundum ea, quae Westphalius amplius refert, Soter quoque fuit. Moraui enim et Bohemi aduenientes salutatione adhuc excipiunt; *Witei*, *Witam*, i. e. *saluus sis*. Quod ad salutem post mortem pertinet. Nam et Suanteuthus Rugius urnae instat sepulchrali, et penes Witislaum urna collocata est.

§. VI. *Porevithus*.

Porevithum Wollinensem et Rugianum subiicio, qui *Westphalio* referente deus *mercaturae* dicitur et patronus *spoliatorum et furum*, praeses imperii aërei, sed *deus* quoque *pacis* vocatur, et *Hermeticae* figurae quadrangulari instar. Quod nomen *Westphalius* a Slauico *baruti*, Boh. *vastare*, deriuat, vel a *porimetz*, raptim rapiendo. Figura autem eius *quiniceps* sistitur, sago vestita, caput pileo maiore obiecta. Magnam quidem Mercurii similitudinem habet, ut ex Capite de Mercurio intelligetur. *Quiniceps* autem ideo forte effectus est, quod quinque gentium deus esset, vel quod, ut in Mercurio, dies quinque epagomenae intelliguntur.

CAPVT XLI.

D E C R O D O N E.

§. I. *Crodonis nomen*.

Crodonis nomen *L. B. de Westphalen* in Praefatione T. IV. Rerum Cimbricarum p. 217. a Gothico *Cro*, germinare, deriuat. Vnde et *Grojum* et *Sadurum* dictum esse refert, *Sadurum* quidem a *feminando*, ut *Saturnum*. Sed *Borei* quoque nomen eius est, quasi genitoris et patris, a *boera*, gignere, *bore*, pater.

§. II. *Antiquitas*.

Quae si sequamur, non improbabile est, ex prima rerum productione quaedam *Crodoni* inesse. Et forte ad nouum annum quoque relatus est, ideoque *calathum* gessit, grata complura apportaturus. Vid. Sect. I. §. VII. et Sect. II. §. CCLVII.

§. III.

§. III. *Eius in mortuos potestas.*

Sed Crodonis quoque in animas mortuorum potestas fuit. Nam *pisci* pedibus insistit, symbolo animarum. Vid. Sect. II. §. XXXIX.

§. IV. *Iudex.*

Iudicium praeterea post mortem cum aevi reuolutione Crodoni inesse, ex *rota* eius intelligitur, et quod *senex* fingitur. Senex iudicem signat (Sect. II. §. CCLI.). Adiuncta autem *rota* ad reuolutionem aevi spectat, vt C. XXVII. §. III. explicaui. Eo igitur calathus quoque pertinet, vt pii iustique praemia expectent.

CAPVT XLII.

DE IVTREBOCHO.

§. I. *Iutrebocchi nomen.*

Iutreboci appellatio, vt *L. B. de Westphalen* in Praefatione T. IV. Monum. Cimbr. exposuit, deum significat lucis, solis nuntium orientis. Et *Frencelius* in Glossario Sorabico typis nondum impresso, solem orientem intelligendum esse, ex verborum proprietate ostendit. Quod Apollinis similitudinem refert. Sed equi quoque prope statuam eius conspiciuntur, et iuuenis vestitusque est. Quae in Phoebo Apolline praecipua notantur.

§. II. *Eius rota.*

Flammeam dextra manu *rotam* fert, et Westphalio notante Suecis *Vranus* dicitur, a Gothico *Vra*, rotari. Quo quidem aevi reuolutio sistitur et tempus quoddam instaurationis, quod mundo combusto existeret.

§. III. *Ad nouum annum pertinet.*

Sed hoc amplius *Westphalius* obseruauit, simulacro eius sub auspiciis noui anni gentes litasse. Ex quo conficias, cultum eius ad memoriam creationis quoque pertinuisse. Vid. Sect. I. §. VII. sq.

§. IV.

§. IV. *Auem tenet.*

In manu quidem laeua auem tenet, forte falconem, vt Radegastus. Vid. C. XXXIX. §. IV.

§. V. *Deus sospes defunctorum.*

Illud praeterea obseruatione dignum est, quod imago eius supra pedem columnae stat, lapidibus sepulcralibus impositum. Ex quo argumento plenissime conuincitur, deum illum sospitem defunctorum fuisse, Seruatorem a gentibus borealibus quoque expectatum.

CAPVT XLII.

D E F L Y N S.

§. I. *Flyns quid contineat.*

Flyns, Gorlicensis quidem, coronatus in folio, regis et iudicis instar, sedet. Vnde iudicium post mortem inesse ei, intelligitur. Idem caprum folio assistentem habet. Vid. L. B. de Westphalen Monumenta Cimbrica T. IV. Tab. k. Ex quo conficias, opinionem de concubitu animarum comprehensam eo fuisse. Vid. S. II. §. XVI.

§. II. *Dominus orci.*

Flyns autem Saxonicus et Cimbricus, L. B. de Westphalen teste, vulgo deus morientium habetur. Et plane sub sceleti quoque figura repraesentatur, pallio quodam obuolutus; leonem autem, orci dominum, (S. II. §. CXXXIII.) in capite gerit, inter duas arbores constitutus. Ex quo quidem plenissime apparet, Flyns ad statum post mortem pertinuisse. Sed recte leone resuscitator quoque ex morte intelligitur, vt constat, veteres deastri cultores intellexisse. Conf. S. II. §. CXXXIII.

§. III. *Concrematio mundi inest.*

Facula autem, quam vterque Flyns gerit, concremationem viderur mundi instantem referre. Vid. Sect. II. §. CCLIV.

CAPVT XLIV.

NIORDO NORVAGORVM.

§. I. *Niordi nomina.*

Huius deastri tria nomina apud Westphalium efferuntur, *Niordi*, *Nikuduri*, *Nocci*. Sed alio quoque nomine *Oggur* appellatus dicitur, *Niordus* a *Niord*, septentrione, polo arctico, *Nicka* a sursum deorsumque iactando, *Oggur* autem ab *Oga*, perterrefacere. Ventorum Imperator habitus est, et fluminum et maris, in rupe coronata et periculosa constitutus. Vid. *L. B. de Westphalen Monum. Cimbr.* T. IV. Praef. p. 218. sq. Et Westphalius quidem Graecorum Tritonem, Romanorum Neptunum intelligit.

§. II. *Eius figura.*

Extat autem apud Westphalium *Niordi* figura senis, pileati et vestiti in naucula fluctibus maritimis circumdata, prope rupem, ad quam pisciculi ordine dispositi conspiciuntur. In littore equus saliens apparet et bos recubans.

§. III. *Explicatur.*

Naucula quidem et mare deum mortuorum ostendunt, senis figura iudicem, rupes autem reconditum fontem vitae, ad quem pisciculi, defunctorum animae recubant, quasi vitam expectarent. Equus saliens animas nobiliores signat, et bellatrices; bos autem recubans ex terra corporum restitutionem. Quae quidem symbola iam saepius explicaui. Pileatus autem ex Capite de Vulcano et de Dioscuris exponitur. Omnino Seruator intelligitur, in statu depresso, sed qui animabus defunctorum securitatem et vitam polliceatur.

§. IV. *Niord, an diues.*

Westphalius appellatione *Niord* diuitem intelligit. Cuius rei probationem nondum intellexi. Neque enim argumenta in eam rem adiecit. In septentrione igitur et polo arctico subsistimus, laeta beatorum sede, quam populi fere omnes receperunt. Quanquam ex Capite de Apolline perspicitur, et

et ex iis, quae de Hyperboreis tractaui, aurum sensu hieroglyphico eodem locatum esse.

§. V. *Oggur.*

Quod autem ad cognomen eius *Oggur* pertinet, de sensu perterrefaciendi non minus dubitamus, quem Westphalius suppeditauit. Egge certe acumen signat, et vocabulum *Nord* quoque Lexicographis ab *Obst*, acumen, profectum videtur.

CAPVT XLV.

DE

AVREO VELLERE ET ARGONAVTIS.

§. I. *Narratio de Phryxo.*

Phryxus patria profugus cum Helle, sorore, aureo ariete vectus pontum traicit, et, Helle in aequora delapsa, Colchos ad Phasin flumen peruenit, vbi aureum arietis vellus seruatum ferebatur, a tauris igniuomis custoditum.

§. II. *Annus magnus instaurationis signatur, bellatoribus expectandus.*

Phryxo quidem, ariete vecto, annus magnus instaurationis signatur, quem bellatores imprimis expectarent. De ariete vid. S. II. §. CXVII. Sed Caput quoque primum de Minerva hoc loco assumendum est. Atque hoc ex pereleganti Valerii Flacci loco *Argon. V. 224. sq.* illustratur.

Scythica senior iam Solis ab vrbe

Fata laborati Phryxus compleuerat aevi.

Illiis extremo sub funere mira repente

Flamma poli magnoque aries apparuit astro,

Aequora cuncta mouens, at veller a Martis in vmbra,

Ipse sui Phryxus monumentum insigne pericli

Mouerat ardenti quercum complexa metallo.

Manifestum est, post expletum aeuum et labores exantlatos instaurationem ex igne coelesti bellatoribus ostendi, sed aequora quoque cuncta moueri, regnum scilicet mortuorum.

S. II.

(§. II. §. XXXV.). Ad bellatores quidem alius quoque locus *Valerii Flacci Arg. V. 250.* spectat:

*Tu quoque sacrata rutilant cui vellera quercu,
Excubias, Gradiue, tene, praesentia luco
Arma tubaeque sonent, vox et tua noctibus extet.*

Et *Arg. VII. 519.* *Mauortis arbor* quercus dicitur, cui suspensum aureum vellus erat. *Diodorus* etiam *Hist. 174* tradit, Phryxum mactati arietis vellus in sacrario Martis dedicatum suspendisse. Sed ipse quoque Phryxus in *Orphici Argon. v. 869.* *pugnax* dicitur, filius autem eius Argus, quem ex Chalciope genuit, *hastatus, bellicosus v. 859.*

§. III. *In Arcto.*

Colchidos etiam regio arctoa est et Scythica, quales bellatoribus inprimis assignatae fuerunt, ut in *Minerua* et *Veneri* et *Marte* exposui. Vnde *Val. Flaccus, Arg. V. 316.*

nec fama fefellit

Soligenam Aeten media regnare sub Arcto.

Et *V. 204.* de Phasi fluuio ita extat:

*Tunc tibi foecundi proles Iouis, orte niuali
Arcados axe deae, fluuio modo Phasi quieto
Palladium patiare ratem.*

De Arcade autem dea confer *S. II. §. CCL.* Et sagittarios Scythas Martis fideles famulos appellat *Orpheus Argon. 1072.*

§. IV. *Phryxi cum Baccho conuenientia.*

Neque vero praetereundum est, quod Bacchi quoque cum Phryxo conuenientia quaedam intelligitur. Nam apud *Valerium Flaccum Arg. V. 192.* Phryxi umbra per Bacchum vocatur, et *V. 215.* dona Bacchi offeruntur, castus qui firmet in omnes. Conf. *C. VII. §. XII.* Et plane Baccho quoque in arctoa coeli regione locus fuit. Nam ab expeditione Indica redeunti Venus ei cum corona occurrit, et Ariadne vxor eius in coronam septentrionalem prope cestum Veneris translata est. (§. VII. §. XXX.).

§. V. *Splendida ex igne coelesti corporum restitutio.*

Aureo autem vellere corporum inprimis ex igne coelesti restitutio signatur. Vid. §. II. et quae de auro *S. II. §. CLV.* exponitur.

exposui. Inprimis autem conferri oportet, quae de auri custodia Hyperboreis et gryphibus commissa Sect. II. §. CCXLIX. et C. XVIII. §. XIII. et XXII. explicui. Eo quidem boues quoque igniuomi pertinent, velleris custodes. Nam tauro corporum ex terra restitutio comprehenditur. Vid. Sect. II. §. CXVIII.

§. IV. *Helle in aequor prolapsa.*

Helles in pontum prolapsio ad excludendas mulieres vitur pertinere. Sponsas autem et vxores cum maritis sponsisque admissas putem, quod Phryxus Chalciopen sibi iunxit, et eiusdem soror Medea rapto vellere Iasoni nupsit. Sed forte foeminae quoque tantum profugae admissae non sunt, neque extraneae.

§. VII. *Aetes Rex, Phryxi socer.*

Aetes Rex, cuius filiam Chalciopen Phryxus duxit, Soligena fuit, ex Sole et Hecate genitus. Nomen ipsum aeuum vel aeternitatem signat. Sed quemadmodum ex Apollinis aliorumque deorum prima sede animae deinde Praestantium hominum in solem translatae sunt, ita forte in Aete idem obtinuit. Et in *Orphei* quidem *Argonauticis* v. 809. sq. Aetes ita sistitur: *Primo enim obtutu Aetes suo in curru solis instar circumlucebat splendoribus a peplis aureis, caput illi cinctum erat corona fimbriata, radiis ardentibus, sceptrum manibus librabat fulguribus simile.* Aetes peplis aureis circumdatus erat, quasi adhuc recto splendore: corona capitis aeuum signat, et sceptrum iustitiam.

§. VIII. *Summa aurei velleris.*

Iudicium vtrique extremum, quod concremato mundo existat, sed salus quoque bellatorum eorum, qui cum tenebris et malignis daemonibus pugnent, quemadmodum Sect. II. §. CXVII. exposui, subest, et splendida in mundi incendio corporum restitutio, sed maribus inprimis expectanda.

§. IX. *Quercus.*

Neque vero obliuiscenda est *quercus*, cui secundum *Valerium Flaccum* aureum vellus coniunctum fuit. *Quercus* qui-

quidem aeternitatem, patris inprimis et principis familiae refert. In *Orphei Argonauticis* *fagus* arbor appellatur, quae nauibus inprimis inferuit.

§. X. *Fagus.*

Sed de *fago* quidem videamus. Et *fagus* quoniam carinis nauium adhibita est, ad transitum in alium post mortem statum per errores inprimis pertinet. Ita *Orph. Argon.* 265. *Tum infremens Tomaria fagus audit, quam pro carina Argus nigrae Palladis imperio subiecerat.* Tomarus mons, vt *Gesnerus* ibidem in notis obseruauit, Dodonaei Iouis templo adiacens fuit.

§. XI. *Fagus grandinans Orphei.*

Gesnerum quidem male habet, quod *Orph. Argon.* 764 in *fago grandinante*, χαλαζειν ἐπὶ Φηγῷ aureum vellus suspensum dicitur. Et *Gesnerus* in eo est, vt ita fertilem intelligat, vt leuiter percussa tanquam grandinem suae glandis fundat. Sed grandine, vt niue et hyeme, status mortis percellens intelligendus est, medela contra mortem aureo velleri inest.

§. XII. *Serpens.*

Fagus autem, in qua aureum vellus pependit, a serpente obseruabatur borrendo, pernicioso et infando hominibus portento. Aureis fulgebat squamis et truncum ipsum immensis spiris complexus circumuoluebatur monstrum hoc infarni Iouis, pellem defendens, exfors somni, glaucis oculis ferocem orbem contorquens, vt in *Orph. Argon.* 925. exprimitur. In eisdem *Lithicis* v. 25. ita extat: altam quandam et frondosam ad *fagum*, prouentem videntes horrendum serpentem, pandentem maxillam plenam mortis. — Ante pedes — perniciēs erat — et praeter fatum me deuorasset bestia, nisi mihi animus incitasset, celeriter ad aram confugere, quam veteres *Phoebo* extruxerunt, in qua fragmentum aridum oleaginis relictum fuerat trunci, quod deficiens vorax reliquerat ignis. Omnino daemon malignus serpente isto comprehenditur, mortem portendens et instaurationi infestus.

§. XIII. *Expediitio Argonautarum.*

In expeditione Argonautica, quae quidem mythologica tantum, historica minime est, desiderium magni anni instaurationis et splendidae corporum restitutionis comprehenditur. Phryxus profugus spem istam patriae ablatam Colchos transtulerat. Eam recuperare et Graeciae vindicare Iason tentauit, in qua expeditione Mineruam auxiliatricem habuit. Hercules in itinere remansit, quia corporis eiusdem restitutio Graecorum Herculi vix inest, etsi spes instaurationis continetur. Tiphys, naus rector, quia bellator non esset, aequoris fluctibus immerfus est. *Medea* virgo Iasoni aureum vellus medica inprimis arte procurauit, persuasa quidem a Venere, communes deos esse. Virgine puritas castitasque comprehenditur. Sed secundum Orpheum expugnato aureo vellere Argonautae omnes mortuorum regiones praeteruecti sunt, donec in Graeciam redirent. Errores igitur animarum quasi per mare nauigantium recepti sunt. Sed receptae aliae sententiae effecerunt, ut aurei velletis relictis vestigia nulla supersint.

CAPVT XLVI.

DE

TROIA SEPTENTRIONALIVM
ASGARDO.§. I. *Troiae narratio mythologica.*

Troiam urbem totumque bellum Troianum in Mythologicis referre, et rerum gestarum fidem negare, temerarium videri poterat, si narratio scriptorum coaenorum auctoritate niteretur. Sed plane nulla hanc in rem idonea testimonia extant, quam poetarum et Herodoti, quem constat, ex narrationibus sacerdotum plurima mythologica pro veris narrasse. Et quod miramur, ne *Diodorus* quidem *Siculus*, qui item tot mythologica pro veris tradit, neque de Helena a Paride rapta, neque de excidio Troiae per Graecos illato commemorat, sed Helenam a Theseo raptam refert,

fert, Troiam autem expugnatam ab Hercule. Vnde merito iam dudum alii de historiae veritate dubitarunt. Edda autem ex septentrionalium opinione Troia *Asgardum* vetus accipit, curiam diuinam iudicalem dirutam.

§. II. *Troiae muri a quibus et quando sint exstructi.*

Urbs Troiae muros Neptunus et Apollo construxerunt. Patri igitur Coelo Saturnus genitalia iam absciderat, neque coelestis concubitus amplius admittebatur, neque vt antea in sidera beati post mortem illico recipiebantur, sed Iupiter cum Neptuno et Plutone imperium diuiserat, Neptuno autem insulae beatorum obuenerant et pontus. Et a Neptuno Troia *Neptunia* dicta est.

§. III. *Troia vrbs beatorum.*

Urbs igitur condita est domibus distincta, iustis eorumque familiis recipiendis, moenibus contra malorum daemonum insultus circumdata, tutum beatorum receptaculum. Dicuntur autem *Valerio Flacco* aërei muri, *Argon.* II. § 53.

pars aërei fastigia muri

Cingit

et fideribus iuncti *Arg.* II. 491.

Neptunus muros cum iungeret astris.

Videntur vero illi tantum recepti fuisse, qui quassata a Neptuno terra ex sepulcris prodiissent, donec cum corpore coniunctio aliquando insequeretur. Vid. C. XIV. §. X.

§. IV. *Cur Neptunus muros struxerit.*

Seruuisse autem Laomedonti Neptunus dicitur iussu Iouis, quia Neptunus ipse in insulas beatos reciperet. Et quoniam ei deinde pretium Laomedon negauit, infestus Troiae fuit, et horrendo cero immisso regionem inundauit.

§. V. *Cur Apollo.*

Apolline autem, qui item Laomedonti ad muros extruendos seruauit, Soter comprehenditur a gentibus omnibus expectatus, isque a Laomedonte diuinis honoribus cultus est. Vid. C. XVIII. §. I. sq. Sed in bello quoque contra

Grac-

Graecos Troianis semper adstitit. Apollo autem pro expiatione Troianis cultus fuisse videtur.

§. VI. *Hercules inimicus.*

Quamobrem quia Apolline vrbs pro expiatore vteretur, neque aliae post mortem expiationes reciperentur, iam ante Graecorum expeditionem Hercules, quo expiatio huiusmodi continetur, inuidus Apollini, Troiam expugnasse fertur. Quamquam fabula causam in detentam Hesionen negatosque equos confert, praemium Herculi ob interfectum cezum et Hesionen liberatam promissum.

§. VII. *Cereris cultus.*

Cererem quidem vetustam ante bellum Troianum cultam fuisse, sed cultum eo tempore iam euiluisse, locus *Virgilii* ostendit *Aen.* II. 713.

Est vrbe egressis tumulus templumque vetustum

Desertae Cereris, iuxtaque antiqua cupressus

Religione patrum multos seruata per annos.

§. VIII. *Veneris.*

Veneris cultus vrbi inprimis placuisse videtur, non quidem coelestis, sed Aphrodites, spuma maris natae, qua placidus laetusque post mortem status, irato iudice excluso, continetur. Venus enim, iudice Paride, aureum pomum tulit, deaque cum Anchise mortali concubuit, in ipso quoque bello Troianorum acerrime causam tutata est. Venere quidem corporis quoque futura restitutio splendida comprehenditur.

§. IX. *Palladis.*

Palladem quoque cultam fuisse, ex eo intelligitur, quod Palladium in arce seruatum esset, et quod Aeneas profugiens Vestam et aeternum ignem auferret. Et plane Pallas vrbi patrona fuit.

§. X. *Magnae Deum matris.*

Sed magnae quoque Deum matris apud *Virgilium* *Aen.* II. 788. mentio occurrit, vbi mortua Creusa ad Aeneam:

Sed me magna Deum genitrix his detinet oris.

Et plane non tantum Phrygia dea vxorque Saturni fuit, quod recepro Troia demum exstructa est, sed et corona eius turrita matrem et patronam vrbis beatorum ostendit. Cybele orci domina fuit et ex sepulcro euocatrix. Confer. Caput de Cybele. Huc locus pertinet *Valerii Flacci Argon.* II. 582.

*vigili simul omnia ludo
Festa vident. hinc vnda sacris hinc ignibus Idae
Vibrat et horrifonae respondent gargara buxo.*

§. XI. *Opinio de mundi concrematione.*

Ex cultu quidem Pallados et Vestae magnaeque Deum matris, et seruato igne irrestincto, illud quoque intelligitur, opinionem de mundi futura concrematione et ex igne restitutione subfuisse.

§. XII. *Troia hospita.*

Hospita quoque Troia fertur. Ita Valerius Flaccus Arg. IV. 58.

*Iamque iter ad Teucros atque hospita moenia Troiae.
Peregrinos igitur in ciuitatem suam recepit.*

§. XIII. *Iusta.*

Sed et iustitiae laude clariuisse videtur, quia Paris, pastor Idaeus, a tribus deabus iudex electus. In pastore autem iudicium benignum intelligendum est.

§. XIV. *Raptus Helenae.*

Ad explicandum autem Helenae raptum et excidium Troianum pertinet, apud Graecos inprimis opiniones de erroribus maritimis, post mortem scilicet per aliquod temporis spatium periculose nauigantium inualuisse. Eo quidem, vt antea ostendi, Argonautarum expeditio, quae excidio Troiae vetustior habetur, pertinet, vbi expugnato aureo vellere per multos in maribus errores in patriam reditus denique contigit. Helena Iouis ex Leda filia, quam alii ex Nemese natam dicunt, cum duobus fratribus nautis salutaris

aris fuit. Vid. C. XII. §. XXVI. Eam iam Theseus antea rapuerat, cum errores maritimos sibi proposuisset. Troiani quidem classē nullam habuerunt. Veteris autem Troiae affeclis inuisi errores maritimi et nauigationes fuisse videntur, praesertim quod Graeci mulieres non vtiq̃ue admitterent cum viris in consortium. Rapuit igitur Paris Helenam, vt mulieres Troiam abduceret. Sed postquam rapuit, ex Graecorum narratione eandem sortem tulit, vt ad Sidonias oras Aegyptumque et ostia Nili ferretur, antequam Troiam contingeret.

§. XV. *Excidium Troiae.*

Inde autem excidium Troiae natum est. Neque enim Graecis placuit, urbem esse, vbi familiae iustorum, feminarum quoque animae maribus coniunctae, statim post mortem a daemonum malorum insultribus tutae, neque errores maritimos expertae, neque tempestates, placida voluptate perfusae habitarent. Minerua inprimis virgo inimica Troianis fuit, in qua errores isti maritimi, vt ostendi, praecipue in iuniore, occurrunt. Quam in rem Caput de Minerua assumendum est.

§. XVI. *Errorēs defunctorum consecuti.*

Vlyssis autem inprimis arte capta Troia est. Graeci quidem tum in reditu aduersa multa experti sunt et paucissimi Graeciam reuiferunt. Vlysses decem annis profugus in maritimo regno defunctorum fuit insulasque multas inuisit, donec in Ithacam regiam et natale solum perueniret. Aeneas item Troianus cum patre Anchise et filio Iulo in mari profugus, Libyaeque, regioni mortuorum ap-
pulsus, spreis Didonis nuptiis, Hesperiam denique seu Italiam, priscum natale solum appulit, ibique ducta vxore Lavinia urbem Lauinium condidit. Neque id obtinuit, quam postquam initiatus fauces Dis ingressus esset. Quales expiationes vetus Troia ignorauit, vt §. VI. annotaui. Sed excidio Troiae subsecuto, Herculis quoque sacra Aeneae initiato placuerant, vt ex Virgilio intelligitur.

§. XVII.

§. XVII. *Aethiopum auxilium.*

Aethiopes Troianis aduersus Graecos auxilio venerunt. Mythologici aliquid subesse, ex distantia Aethiopiae et Troiae facile intelligitur. Nos mythologicum Aethiopum sensum Sect. II. §. CCXXXIX. explicauimus.

ERRATA POTIORA.

- p. 12. l. 3. velantes l. volantes.
 p. 20. l. vlt. de l. ab.
 p. 21. l. 4. cum l. eum.
 p. 88. l. 24. constitueretur l. constitueret.
 p. 109. l. 11. subiecerit l. subiecit.
 p. 132. l. 20. hyperboreas l. hyperboreos.
 p. 144. l. 14. multum l. parum.
 p. 168. l. vlt. eos l. eas.
 p. 208. l. 20. placens l. placans.
 p. 210. l. vlt. autem l. autem eos.

INDEX I.

LOCORVM SACRAE SCRIPTVRAE IN HOC LIBRO ILLUSTRATORVM.

<i>Genes.</i>		<i>Deuteron.</i>	
Cap. 1, 3.	pag. 96, §. 162.	Cap. 15, 9.	pag. 123, §. 231.
1, 17.	3, 4.	- 17.	124, 233.
3, 15.	14, 27. et 266, 6.	17, 11.	96, 161.
- 19.	50, 56.	33.	107, 188. et 121, 222.
- 20.	15, 30.	- 19.	42, 38. et 120, 220.
- 24.	339, 5.		<i>Judic.</i>
4, 3.	4, 6.	Cap. 8, 24.	pag. 124, §. 223.
- 15.	55, 66.		<i>Ruth.</i>
- 23.	226, 10.	Cap. 4, 7. 8.	pag. 123, §. 231.
6, 4.	226, 9.		<i>1 Reg.</i>
14, 18.	292, 1.	Cap. 14, 23.	pag. 31, §. 31.
21.	55, 66.	15, 12.	77, 119.
23, 9.	31, 20.	22, 11.	107, 188.
32, 2.	76, 117.		<i>2 Reg.</i>
46, 26.	115, 208.	Cap. 16, 4.	pag. 31, §. 21.
49, 9.	83, 133.	17, 10.	31, 21.
- 11.	106, 184.	19, 37.	346, 1.
- 27.	84, 134.	23, 5.	292, 47.
- 13.	120, 122.	- 7.	25, 2.
- 14.	105, 184.	- 13.	346, 3.
- 15.	124, 236.		<i>2 Chron.</i>
		Cap. 11, 15.	pag. 29, §. 17.
<i>Exod.</i>			<i>Iob.</i>
Cap. 19, 16.	pag. 72, §. 111.	Cap. 9, 30. 31.	pag. 55, §. 65.
23, 3.	77, 109.	17, 3.	117, 214.
- 16.	3, 5.	26, 5. 6.	225, 5. et 41, 34.
- 25.	339, 5.	- 13.	88, 143.
32.	124, 232.	31, 27.	16, 31.
		32, 18.	115, 209.
<i>Leuitic.</i>		38, 16. 17.	41, 34.
Cap. 17, 7.	pag. 29, §. 17.	39, 19. 25.	104, 180.
23, 39.	4, 7.	- 29.	97, 163.
26, 1.	50, 55.		<i>Pf.</i>
			pag. 118, §. 215.
<i>Numer.</i>			104, 179.
Cap. 23, 22.	pag. 107, §. 180.		76, 117. et 104, 181.
24, 6. 7.	72, 111.	<i>Pf.</i>	<i>Pf.</i> 24.
- 17.	229, 21.	8.	
32, 52.	50, 55.	18, 11.	
		19, 6.	
		<i>A a</i>	

INDEX I. LOCORVM SACRAE SCRIPTVRAE ETC.

Pl. 24, 8.	pag. 76, 117. et 104, 181.	Cap. 15, 5.	pag. 8, 17. et 79, 124.
26, 5. 6.	41, 34.	17, 5.	70, 107.
38, 11.	239, 5.	30, 22.	274, 34.
42, 2.	40, 32.	37, 38.	346, 1.
45, 9. 10. 14.	p. 128, 240. et 92, 135.	44, 13.	274, 34.
55, 7.	96, 160.	51, 1. 2.	48, 51.
60, 10.	123, 231.	53, 11.	149, 39.
68, 5.	32, 23.	57, 5.	29, 17. et 31, 29.
- 14.	92, 155. et 96, 160.	64, 6.	55, 65. et 86, 140.
- 23.	41, 34.	65, 3.	59, 75.
69, 16.	40, 32.	66, 17.	86, 140.
88, 11.	225, 5.		<i>Ierem.</i>
92, 13.	59, 78.	Cap. 10, 9.	274, 34.
- 11. 13.	72, 111.	48.	345, 3.
103, 4.	91, 150.	48, 13. 14.	8, 17. et 79, 124.
119, 164.	55, 66.	- 28.	95, 159.
139.	104, 179.		<i>Ezech.</i>
	<i>Prov.</i>	Cap. 1, 16.	120, 221.
Cap. 11, 15. et 21.	pag. 117, 214.	1, 26.	121, 224.
12, 4.	91, 150.	9, 5.	111, 200.
20.	115, 209.	17, 22.	72, 111.
24, 13.	80, 126.	20, 7.	77, 119.
	<i>Cant.</i>	31.	72, 111.
Cap. 1, 4.	pag. 63, 88.		<i>Dan.</i>
2, 8.	31, 20.	Cap. 7. et 8.	107, 188.
- 10.	73, 115.	7, 9.	6, 12. et 122, 225.
- 14.	95, 159.	10, 6.	120, 221.
3, 6.	74, 114.		<i>Hof.</i>
- 7.	113, 203.	Cap. 4, 3.	25, 3.
- 7. &	108, 190.	14, 7.	72, 112.
- 8.	337, 1.	- 13.	29, 17. et 31, 21.
4, 1.	32, 22.		<i>Amos.</i>
- 6.	31, 20.	Cap. 5, 26.	232, 7.
- 15.	40, 32.		<i>Zach.</i>
5, 3.	123, 229.	Cap. 1, 18.	107, 188.
- 13.	115, 206.	3, 9.	55, 66.
- 14.	P. 93, 157. et 119, 218.	6.	105, 182. et 183.
	et 120, 220.	9, 10.	106, 184.
6, 3.	76, 117.		<i>Matth.</i>
- 5.	32, 22.	Cap. 16, 24.	111, 199.
- 11.	71, 108.	19, 28.	122, 225.
7, 1.	123, 232.	22, 13.	122, 227.
- 2.	116, 210. et 117, 211.		<i>Marc.</i>
- 4.	124, 234.	Cap. 8, 34.	111, 199.
8, 11.	63, 89.		<i>Luc.</i>
	<i>Ief.</i>	Cap. 1, 69.	107, 189.
Cap. 1, 18.	pag. 6, 12.	9, 23.	111, 199.
9, 6.	149, 39.		106.

INDEX II. RERVM MEMORABILIVM.

124		<i>Iob.</i>			<i>Hebr.</i>	
107	Cap. 4, 10. 14.		pag. 40, 32.	Cap. 12, 22. 23.		pag. 131, 248.
34	6, 54.		58, 73.			
6, 1	7, 38.		40, 32.		<i>Apor.</i>	
34	12, 24.		57, 70.	Cap. 1, 18.		6, 12.
51	15, 11.		63, 89.	2, 10.		91, 150.
39		<i>Act.</i>		4, 7.		77, 120.
29	Cap. 7, 43.		232, 7.	5, 5.		83, 133.
140		<i>Rom.</i>		7, 8.		120, 220.
75	Cap. 6, 3. 4.		40, 34.	7, 9. 15.		60, 80.
140		<i>Coloff.</i>		14, 2. 3.		268, 15.
34	Cap. 2, 12.		40, 34.	22, 1.		40, 32. et 33.

INDEX II.

RERVVM MEMORABILIVM.

PRIOR NUMERVS PAGINAM, POSTERIOR PARAGRAPHVM INDICAT.

A.

Abelis sacrificium in honorem Christi promissi 6, 12. ouis enim
Christi signum ib.
Abrahamus in Ipecu Ephronis Saram sepeliit 49, 53.
Accipitris variae significationes, et sedes 97, 163 et 164. inprimis
Seruatoris signum 97, 165. quare eum non aquam sed sangui-
nem bibere Aegypti dixerint 98, 165. solis imago ib.
Achilles cur Homero *velox pedibus* appelleretur 122, 228.
Adamus, lapsus non eodem die quo creatus erat, sed anno prae-
terlapso, prima quinque dierum, qui ob creationem ei sacri
erant, i.e. X Tisri. 6, 12. eius vestes ex pelle ouina fuerunt ib.
Ader Persarum Mars, ignem significat 294, 8.
Adonis Veneris maritus, quo peremto, cestus Veneris periit 173,
35. lingua Orientalium dominum signat ib. confusam notio-
nem seruatoris mortem perpeffi, sed reuiuifcentis continet ib.
duo sunt, alter in Byblo ciuitate natus, alter Cyprius ib. eius
vberior descriptio ib. eius sanguis in rosam a Venere conuer-
sus 68, 104. per Libanum fauciatum tradit Lucianus 73, 112.
Aegyptii Thebaei dies exegerunt ad solis motum; post duodeci-
mum quemque mensem quinque dies cum quadrante adiici-
unt; non habent menses embolimos 17, 34. primum octo deos,
deinde, adiectis quatuor, duodecim coluerunt, ib.
Aeneas gladium stringit aduersus aduenientia monstra inferna 108,
190. eius fata post Troiam captam 369, 16.
Aescu-

INDEX II.

- Aesculapius* Soter appellatus, Christum signat 334, 1. ei affidet in
 simulacro apud Argiuos Valetudo, etiam canes ei adiunguntur
 ib. testudo eius signum 335, 2. senex fingitur vt iudex ib. 3.
 eius templum in monte Libyae ib. 4. cur caluus fingatur?
 336, 6. gallus ei sacer ib. mundi concrematio eo significatur ib. 8.
Ates rex ex Sole et Hecate genitus 363, 5. eius nomen acuum
 vel aeternitatem significat ib.
Aethiopes primi mortalium habiti 2, 3. cur Macrobii dicantur
 127, 23.
Aethiopiae copiosa descriptio 125, 239. primum Aetheria appellata,
 deinde Atlantia, tandem Aethiopia 128, 239. Aegyptiis orci
 imago fuit 47, 49. ex ea Nilus venit, ideoque ex orco venire
 dicitur ib.
Agricultura signum restitutionis corporum 56, 69. ab Adamo vel
 certe Caino iuuenta 57, 69.
Aiar vid. Asinus.
Alae ob velocitatem et ventis et spiritibus datae 103, 179. Alae
 aurorae Eurum signant 104, 179.
Alata verba sunt quae a deo vel spiritu quodam proferuntur 104,
 179.
Amaltheae cornu vid. Cornu.
Amphiarai cornu vid. Cornu.
Amphitrite Neptuni vxor, quia colum auream gerit, ecclesiam
 signat, quae splendidam corporum resurrectionem portendat
 258, 12. cur ab ea minus amatus Neptunus 258, 13.
Amun vid. Iupiter.
Anaximenes siderum ortum ex terra venisse dixit 2, 3.
Anchises ex concubitu cum Venere Aeneam tulit 174, 36. initia
 tiones in sacra Veneris recepit ib.
Andromeda quare scopulo affixa et ceto exposita 48, 50.
Anima mundi quid? 15, 30.
Annulis digitos ornandi mos perantiquus ab annulis signatoris
 qui omnium antiquissimi fuerunt, repetendus est 118, 218. annulus
 Gygis 119, 218. cur in sepulcris annuli adhibiti ib.
Annus magnus instaurationis et reuolutionis 20, 41. eius initium
 est in veris principio, cum sol in arietem ingreditur ib. et 21.
 43. alius quidam magnus XIX s. XXV. annorum, quo sol et
 luna congregi dicebantur 21, 41. *lunaris* 8, 16 seq. eius initium
 primitus in plenilunio circa aequinoctium autumnale proximo
 post

positum fuit; quod Aegyptiorum, Atheniensium, Iudaeorum aliarumque Gentium exemplis confirmatur 3, 5. et 39, 31. hoc plenilunium in memoriam creationis Adamus, Cain et Abel religiose coluerunt 3, 6. initium anni ab omnibus gentibus religiose celebratum 4, 7. Ianuarius, primus anni mensis, Iunoni sacer. 5, 16. initium anni apud Persas nuptiis sacrum, ibid. solaris CCCLX dierum 10, 22. a quibus seruatus? ib.

Antra vid. *Specus*.

Anubis vid. Mercurius, cur facies ei canina? 183, 24. cur aureus effictus 125, 31. refert Seruatorem splendide ex morte restitutum 185, 32.

Aper hyemis et mortis signum, 85, 138. Calydonius ib. glandium comesor 85, 139. atque etiam glandis virilis in diis et diuinis hominibus ib.

Apes immortalitatis datrices 80, 127. cur mulieres hierophantae ita dictae 80, 127.

Aphrodite vid. *Concha* et *Venus*.

Apollo omnium deorum maxime exhibet Christum 264, 1. cur Soter et ἀλεξίανος dicatur 265, 2. palma ad quam eum enixa Latona est felicem rerum instaurationem signat 265, 3. a caelo relegatus Admeti boues paut 265, 4. cur ei boues sacri 266, 5. Pythius et victor appellatur ob interentum Pythonem 266, 6. et 7. aureus ensis ei tribuitur 267, 8. longe iaculans ib. 9. vestitus auro ib. 10. corporum ex terra restitutor ib. 11. grypes ei sacri ib. iuuenis cum caesarie pingitur ib. 12. tripus aureus ei sacer ob iudicium post mortem ib. 13. deus vatium 268, 14. et musices ib. 15. lyra septem chordarum vsus est ib. 16. accipiter ei sacer 269, 19. et numerus nouenarius ib. 20. sedes eius Arctos 270, 22. cur Lycius dictus 270, 23. Solis currum conscendit 271, 24. cum defunctis nondum in lucem restitutis versatur 271, 75. laurus ei et serpens sacra 272, 26 et 27. et Cygnus 272, 28. cur Sminthius appellatus 272, 30. a Iudaeis cultus 274, 34.

Aquila, in sacris symbolum Spiritus supremi et omniscii 98, 166. Ioui inprimis *Catabatae* et *Fulguratori* sacra ib.

Arcadia arctoa coeli regio eiusque incolae beati intelliguntur 132, 250. et conditio quaedam post mortem quieta vel etiam metempsychosis ib.

INDEX II.

- Arcas* dea eadem quae Calisto; ex qua Iupiter Arcadem genuit 132, 250. in vrsam a Iunone conuersa ib.
- Arcus, pharetræ et sagittæ* mortifera instrumenta mortem portendunt 108, 191. hinc *sagittæ mortis* ib.
- Arcopagus* a Marte nomen habet 294, 10.
- Argentum* ob colorem niueum et candidum spiritus significare videtur 93, 156.
- Argonautarum* (vid. Phryxus) expeditio mythologica tantum, non historica est 365, 13. et desiderium magni anni instaurationis et splendidae corporum restitutionis comprehendit ib.
- Aries* symbolum pugnae lucis et tenebrarum, Seruatoris et Codaemonis 76, 117.
- Aristæus* Apollinis ex Cyrene filius 273, 31.
- Aromata* statum post mortem signant, a quo quicquid ingratum remotum 65, 97.
- Arundo*, statum post mortem inglorium et infelicem significat 47, 48.
- Arui quarta pars* Aegyptiis annum magnum instantem signauit 58, 74.
- Asac XII* cum Pantopatre facta hominum iudicant sub fraxino 17, 34.
- Asgardum* Septentrionalium Troia est 365, 1.
- Asinus* tardus, sed ossibus validus 105, 184. Ajax inuictus in cecidendo asino comparatus ib. ἀντήρος cur dicatur ib. prouerbiū orientalium: *asinus bellicus nescit fugere* ib. Asinus insulae 106, 184. herois pacem amantis symbolum ib. asinorum hecatombas cur Hyperborei Apollini obtulerint ib. cur Christus asino uectus ib. cur Schiloh asinum ad vitem religare dicatur ib. ob aures maiusculos obedientiae et memoriae signum 106, 185. cum equa commixtus mulos procreat 106, 186. eo significatur status post mortem quietus Lethaeae obliuionis expers 107, 187.
- Astarte* Syrorum cum ramo palmae, hasta, cochleis et centauris, interdum corona murali effingitur 343, 1. hastam habet quia Venerem coelestem refert 344, 2. cochlea spem futuri regni ex sanguine et morte portendit ib. 4. eam Lucianus putat Europam esse, qua metempsychosis comprehenditur 344, 6. Seruatoris coniugem refert 345, 7.
- Astronoe* Dea Phoenissa Deumque mater 26, 5.
- Atlas*

- Atlas* coelum fert 30, 19.
Attis Cybeles amorem fugiens se ipse castravit 28, 15. quid cymba
 et fistrum in eius manu? 239, 9. Phrygius 241, 16. eius vberior
 descriptio ib. 16 et 17. servatorem refert, qui concubitum coe-
 lestem abhorreat 243, 18. multa habet cum Adonide communia
 ib. de eius digitis tribus erectis vid. *Digitus*.
Auris inprimis auricula memoriae consecrata huius et servitutis
 signum fuit 106, 135. aurium perforatio quid? 124, 233.
Aurum solis ex tenebris ortum refert 92, 155. sacro sensu splen-
 didam corporis ex terra restitutionem ib. et mundi combusti
 instaurationem 93, 155.

B.

- Baal Peor* idolum Midianitarum 25, 4. in eius sacris scortationes
 factae 26, 4. Priapus a multis creditus ib.
Baal Semin Hercules est 285, 5.
Baal Zebub idem cum Hercule muscarum abactore 287, 27.
Bacchus solem refert inprimis autumnalem, in quo creatio mundi
 facta 200, 1. et nocturnum 207, 22. eius mysteria magna epa-
 gomenarum dierum quinque et salutis promissae memoriam
 servarunt 200, 2 et 5. luctus in eius sacris vestigia habet lapsus
 Protoplastorum 201, 3. iustus et iudex post mortem 201, 4.
 refert quoque restitutionem mortuorum 201, 6. taurino capite
 fingitur, ib. thyrsus et hedera Baccho sacra 202, 8. columnae
 figura effingitur, qua significatur columna sepulchralis Christi
 202, 9. 10. in antro Nysaeo educatus 203, 11. inferni et infero-
 rum victor quia Titanes et monstrum *Campe* interemit 204,
 12. et aliis de causis ib. 13. expeditio Indica expeditio est in
 regnum inferorum 205, 14. rex et rex omnium appellatur
 205, 15. victor 206, 16. *ἐπιβουλος* dicitur ob mortuorum resu-
 scitationem 206, 17. laetitiae coelestis dator 206, 18. annum
 magnum restaurationis refert 206, 19. eius inuentio sacrificio-
 rum combustiorum ad mundi concremationem pertinet
 207, 20. eius nebris vitam aeternam signat 207, 21. cur Liber Pa-
 ter appelletur 208, 15. phallo et capro in sacris eius adhibito
 concubitus animarum post mortem repraesentatur 205, 26.
 senior barbatus, iunior puer in Orgiis fictus est 209, 29. Ariadne
 vxor eius 209, 30. mas et femina 210, 31.

INDEX II.

- Bacchi sacra* primum sacrificia combustoria, deinde libationes
208, 24. purgationes et initiationes 209, 27. triëterica sacra
ib. 28.
- Barba* viri signum, generandi facultate praediti 114, 206. eam
Iudaei cum matrimonia ineunt, alere incipiunt, ib. per bar-
bam cur iusiurandum et foedera facta 115, 206.
- Basiliscus* Obeliscis insculptus; resurrectionis et immortalitatis
signum 87, 142. Vitae et necis potestatem habere fingitur ib.
- Bubastis* Aegyptiorum, non alia quam Diana 278, 19. eius nomen
significat: vultum nudans vel reregens ib.
- C.
- Cabiri*, eorum nomen *validum* significat 337, 1. hinc magni dii
appellantur ib. iis praesidium post mortem contra malignos
daemones inest ib. Aegyptiorum sacerdotes Cabiros suos Vul-
cani filios dixerunt ib. eorum numerus diuersus fuit 338, 2.
dubium est, an iis septem planetae contineantur ib.
- Calathus* in capite deorum spem noui anni aut vitae beatae signat
134, 257.
- Calceus* libertatis, proprietatis et domini signum 123, 231. in resi-
gnatione domini exui et acquirenti dari solitus ib. cur Diis cal-
cei tribuantur? ib.
- Callista* Dianae sepulchralis cognomen 279, 20.
- Calydonius* aper 85, 138.
- Calypsus* insula vmbilicus maris 116, 210.
- Cancer*, longaeuum animal quotannis reuiuiscens; itemque redi-
tum in vitam et longaeuitatem signat 83, 132. Dianae sacer-
maritimus Amphitritae ib.
- Cantis* quid in Aegyptiorum hieroglyphicis significarit 37, 30.
itemque apud Septentrionales 38, 30.
- Caper* vid. Hircus.
- Caprae* sunt animae spiritusque in propinquitate coeli et instau-
rationis versantes 32, 22. quid iis in scr. script. significetur ib.
- Capreoli* sunt animae defunctorum beatæ apud Ossianum 34, 26.
et in cantico canticorum 35, 26.
- Capricorni* signum vnde ortum? 75, 116. per eius signum veteres
animas in coelum reuerti crediderunt ib.
- Cedrus* regis imago 72, 111. et Christi ib.
- Cemarim* Molochi sacerdotes; *incensores* nomen significat 292, 47.
Cemoseb

RERVM MEMORABILIVM.

- Cemosch* Moabitarum inprimis idolum 345, 1. lapis niger (qui
magnes videtur 346, 14.) eius simulacrum ib. 2. non Mars est,
aut Bacchus aut Saturnus, sed Venus coelestis ib. 3. Moabitae
ab eo gens Cemosch appellantur 346, 5.
- Centauri* Bacchi comites ex congressu Ixionis cum Iunone nati
210, 33. sistunt statum post mortem laetitiae non expertem, sed
in motu perpetuo nec a pugna cum malignis daemonibus va-
cuum 210, 34.
- Ceres* creationis primitias continet 112, 1. in eius sacris plenilu-
nium et tempus autumnale servatum 112, 2. eius nomina per-
tinent praecipue ad hominis creationem 213, 3. regina et legi-
fera dicitur, quia prima leges dedisse dicitur 213, 4. pacis deam
eius nomina et coru copiae sistunt 214, 5. corona eius spicea
corporum restitutio significatur 214, 6. et crematio mundi et eius
ex igne restitutio 214, 7 et 8. est numen omnibus commune
et Ecclesiam refert 215, 9. in prisca Cerere opinio de spirituum
post mortem congressu obtinuit et in sacris eius scortationes
215, 10. iunior mulierum animas tantum recepit 216, 11. cur
frenatis anguibus vel draconibus vecta? 219, 21. ficus, infantum
alimonia, ei sacra, ideoque infantes post mortem inprimis in
tutelam recepisse videtur 219, 23. cur ei apes sacrae 220, 24.
terram refert 220, 25. cur ei in Sicilia prope Aetnam sedes assi-
gnata fuerit 220, 26. sus ei grata 221, 27. Iasionem amavit 221,
28. eius imago in numis Brixiensibus explicata 221, 30. cum
luna eadem 222, 31. cum Iside a Graecis confunditur 222, 33.
- Chaos* in regione mundi australi et partibus terrae subterraneis
collocatur 2, 3.
- Cherubimorum* nomine comprehenduntur, qui regunt, protegunt
339, 5.
- Childericus*, Cimbrorum rex, in eius sepulcro caput taurinum in-
ventum 78, 124.
- Chrysolithus*, flavi coloris, in curru solis collocari solet 121, 223.
quid in sacris script. ib.
- Cicada* apud poetas graecos mediae aestatis signum 82, 131. cica-
dae aureae Atheniensibus ornamentum capitis erant ib.
- Cimbri* per taurum iurare soliti 78, 124.
- Cingidius* Iouis nomen 247, 11.
- Circulus* et annum et aeternitatem notat 91, 149.
- Claudicatio* quid significet? 123, 230.

Clavis potestatis signum est in mortuos et claudendos orco et re-
ducendos 133, 253.

Cnepb vel *Cnuphis* idem cum Vulcano 154, 2. cum quo Onuphis
idem ib. ortus expers, ex ore effudit ouum i. e. mundum
154, 3. ei ouis sacra 154, 4.

Coelum in sacro sensu est coelum astriferum, stellatum 56, 68.
Eius vxor Terra ib.

Coelus vid. Vranus.

Colles vsu sacro sunt tumuli et sepulcra 30, 20. ibi thura incensa
in honorem primum Seruatoris expectati, deinde manium ib.
filii collium sunt apud Ossianum mortui 31, 20. finium signa
et terminorum ib. cur sepulcrales arboribus tenebrofi redditi?
31, 21.

Columba niuea animam a corpore separatam beatam refert 96,
159. Proserpinae sacra ib. et alba turtur Cereri, Furiis et Parcis
ib. *lignea* apud Longobardos sepulcris imponi solita ib. item
martyrum sepulcris ib. vatissas signauit 96, 161. duae colum-
bae in oraculo Dodoneo responsa dederunt ib. Germani cur
sagam vetulam columbam appellent ib. quare Spir. S. sub co-
lumbae figura in Christum descenderit 97, 162.

Columnae, 1) lapides sepulcrales magnorum hominum in colu-
mnae formam in altius educae, quibus hieroglyphica
inseculpta 50, 57. columna sepulcralis Christi, cui septem oculi
inseculpti Zach. 3, 9. earum vsus antiquissimus 51, 58. 2) finium
et terminorum signa 51, 59.

Concha statum mortuorum pingit, inprimis nouam quandam vni-
uersitatem diuino semine restituendam 44, 43. ex ea Venerum
ea quae Aphrodite dicitur, prodiit 45, 43. de eius vsu 45, 44.
et 45.

Confus Romanorum cum Neptuno idem 259, 15.

Cornix ob longam vitam annositatis signum est, inprimis longae-
uitatis post mortem 102, 113.

Cornu in capite regiam dignitatem indicat 107, 188. inprimis ro-
bur et heroem ib. cornu simplex adhiberi solitum ad popu-
lum ad sacra conuocandum, nuntiationem rerum futurarum,
gratarum inprimis, continet 107, 189. Amaltheae cornu eodem
pertinet ib. cornu salutis ib. cornu Amphiarai vaticiniorum
indicium ib.

Coronae

RERVVM MEMORABILIVM.

- Coronae* circulari figura annum et simplicem et magnum reuolutionis et vitae humanae spatium et aeternitatem veteres signarunt 91, 150. *Nuptiali*, qua sponsus et sponsa ornabatur, longaeuitas significatur 91, 151. sponsi aurea vel argentea fuit ib. sponsae vero turrata ib. *Natalitia*, qua puerperae domus ornata, idem significat 92, 152. *Mortuorum* nouae vitae spes et aeternitas continetur 92, 153.
- Coruus* tenebras et statum mortis refert 101, 172. et vitam mortuorum aeternam 102, 172.
- Corybas* a Cherub venire videtur 339, 5.
- Corylus* sepulcra et vitae restitutionem significat 70, 108.
- Creatio* mundi facta in aequinoctio autumnali 1, 2.
- Crines* liberi et ingenui hominis signum 113, 204. quare criniti Francorum reges 113, 204. in mortuorum honorem tonderi soliti ib. cur Moses tondere in luctu comam prohibuerit ib.
- Crocodilus*, homines et animalia deuorat 47, 49. perniciiei et daemonum malignorum signum ib. Typhoni sacer 129, 242.
- Crodonis* nomen a Gothico Cro i. e. germinare, venit 357, 1. calathum gestat ib. 2.
- Cronus* vid. Saturnus.
- Crux* idem quod Thoronis malleus indicat 110, 169. diuisionis symbolum et vnitatis dimidiatae 110, 197. in agrorum confiniis collocata terminorum signum 110, 198. mortis signum 110, 199. crux sacra dies inter labentem et nouum annum medias, tam quinque epagomenas, quam XII Septentrionalium, noctes indicat 111, 200. Christi mortem salutiferam ib. cur ex lege Moisaica, si quod Deo sacrum dedicaretur id in formam crucis decussatae vibrandum esset ib. crux anata Aegyptiorum phalli videntur fuisse ib. et 26, 7. crux Othini vid. Othinus. crux cur signum signorum dicatur 112, 201.
- Cuniculus* symbolum in sepulcro habitantis 128, 241. regionem mundi extremam versus Occidentum signat ib. Veneri Libitinae sacer 129, 241.
- Cupido* Seruatorem adumbrat 307, 1. amoris purissimi imago 308, 2. cur puer alatus fingatur ib. 3. Panis victor ib. 4. eius gemma aliqua explicata ib. 5. eius cum ceteris diis similitudo ib. 6. dominus Orci et spirituum omnium 309, 9. imperium habet in malignos daemones 310, 10. mortuos in vitam reducit

INDEX II.

- cit ib. 12. concremator mundi 311, 15. habet Seruatoris mor-
tem perpeffi vestigia 312, 18.
Cupressus signum funeris 61, 83.
Cures significat obicem laruatilem vmbrae et terriculi auxilium 338, 3.
Curetes et *Corybantes* iidem fere cum Cabiris 338, 2. adolescentes
armifonam cum saltibus agilitatem edentes ib. Iouis pueri et
Soteres appellantur ib. nauibus falutares ib. eorum nomen
ab hebraico *quir* f. *cuir* vrbs sumtum 339, 4.
Cybele vid. *Rhea*, eius sacerdotes euirati erant 28, 15.
Cyclopes ministri Vulcani subterranei 158, 17. eorum descriptio ib.
Cygnus, Neptuni filius in cygnum mutatus 94, 158.
Cygnus animae a corpore separatae beatae signum est 94, 158.
vates morti proximi *cygni* dicti ib. cygni moribundi canunt
95, 158.
Cynocephalus; eius variae significationes 38, 31. LXXII diebus
moritur sic vt singulo die vnum membrum tabescat, ideoque
signum orbis terrarum, quoniam Aegyptii LXXII orbis regio-
nes esse putabant 38, 31. literarum ib. sacrificii 39, 31. irae ib.
natationis ib. Mercurio sacer ib. sedens duo aequinoclia signi-
ficat ib. et iudicium post mortem ib.
Cypris dicitur Venus, quod nomen ab hebr. Copher venire vide-
tur 162, 2.
Cyrene Apollinis vxor Ecclesiam refert 273, 31.

D.

- Daedalus* primus deorum pedes a se inuicem separauit et crura
fecit gradientia 122, 227.
Danaüs ex Ioue conceptio et historia explicata 113, 203.
Deserta significant regnum et habitaculum mortuorum 32, 33.
Deus ἐγκόσμιος quis? 13, 25.
Diana Ecclesiam refert 274. fospita et seruatrix dicta ib. 2. mani-
mata et cum angue sistitur ib. 3. cum Venere quaedam habet
communia 275, 5. cum Cerere ib. 6. cum Cybele ib. 7. vena-
trix, sagittifera, ἐλαφοβόλος 276, 8. ea status quidam iustorum
post mortem continetur, quo ad coelum et astra prouecti non-
dum sunt 276, 9. triformis efficta, quia triplicem post mortem
statum

RERVM MEMORABILIVM.

- statum refert 277, 13. cancer eius symbolum, quo in vitam re-
stitutio continetur 277, 14. infantes ei immolati 278, 17. cur in
felem mutata 278, 18.
- Dies Epagomenae* sunt quinque mediae inter veterem et nouum
annum, et iidem cum istis quinque antecedentibus hominis
creationem 7, 15. eorum ratio vberius exposita 8, 16. his cele-
brabatur memoria creationis et instaurationis 10, 23. Aegyptiis
erant γενέθλιοι τῶν Θεῶν 11, 23. his iudicium post mortem
habebitur 15, 28. iis daemones praefecti, quorum exaudiebantur
multitationes, ideoque in iis altum silentium, vt possent
percipi 15, 31.
- Digitus* formatorem rerum significant 118, 215. digitus dei Spiritum
Dei ib. digitus quinque dies epagomenas referunt 118, 216.
tres erecti in manu Attinis formatorem rerum et iudicem post
mortem indicant 118, 217. digitis tribus in iurando erigi soli-
tis non Trinitas indicatur ib. Graecorum iudices digitos tres
ad tenendum calculum coniungebant ib.
- Dionysii* nomen significat mentem Iouis 211, 37. seu ex Siculorum
lingua claudicationem ib.
- Dioscuri*, Iouis pueri, nauigantibus in itinere maritimo post mor-
tem suppetias ferunt contra daemonum malignorum tempe-
states 339, 6. *anaētores* dicti 340, 6. candidis equis vehuntur
ib. gemini effecti ib. eorum statuis coronae arundineae im-
positae 341, 9. pileari sunt, quia in peregrinatione post mor-
tem tutamen praebent ib.
- Dodonaei* oraculi descriptio 246, 10.
- Dsom* Hercules est Aegyptiorum 281, 4.
- Draco* vid. *Serpens*.

E.

- Ebur* ob colorem album et nitorem lucis primae matutinae sym-
bolum 93, 157. corporis humani vel diuini aetherei signum ib.
hinc deorum simulaera eburnea facta ib. somni porta ea, e
qua falsa somnia exeunt, eburnea ib. cur Aeneam eburnea
porta Anchises dimiserit ib.
- Ἐγλασιμύθοι unde sic dictae Pythonissae? 116, 211.
- Elephantorum* patria India et Aethiopia 93, 157. aqua se lustrare
et solem adorare dicuntur ib.
- Eleu-*

- Eleusinia* Cereris sacra in diem XV Boëdromionis mensis incidunt 112, 2. maiora et minora 217, 15. eorum descriptio 217, 16. nouem dies durabat proprium festum 217, 18. etiam dies XXX religiosae fuerunt, manibus sacratae 218, 19.
- Elias* igneo curru et equis in coelum vectus 105, 183.
- Enneacæteris* quid? 9, 19.
- Epagomenae* vid. Dies.
- Equus* belli signum; Marti facer 104, 180. apud Germanos de bello equus albus consultus ib. solis e tenebris in lucem prodeuntis symbolum 104, 181. equos soli orienti Persae obtulerunt ib. ob velocitatem ventorum symbolum et in hieroglyphicis et in sacra scriptura 104, 182. spirituum signum 105, 183.
- Ericeta* vid. Deserta.
- Erotidia* Cupidinis sacra quinquennalia 311, 14.
- Ertosi* nomen Martis Aegyptiacum 293, 3.
- Esculus* aeternitatis post mortem symbolum 71, 109. patris et principis familiae 71, 110. eius brachia sobolem indicant ib. quare Ioui patri facer? ib.
- Esmunus* Aegyptiorum Graecis Aesculapius dicitur 336, 9 et 341, 8. eius nomen *octauum* signat 340, 8. Aegyptiorum Cabiris octauus accessit ib. eo comprehenditur puerorum circumcisio octauo die facta ib. virilia sibi amputauit metuens ab Astronoë 26, 3.

F.

- Fatum* vnde dictum? 13, 26.
- Femur* sobolem futuram significat 115, 208. cur Elieser et Iosephus, manu femori subiecta, iurauerint ib.
- Fenrin* celebris Septentrionalium lupus in exitium deorum natus 84, 135.
- Fico* signabatur dulcis alimonia tenellorum infantum 63, 87.
- Flores* sunt signum spei 59, 76.
- Flumina* et riui vitam designant 40, 33. descensus et immersio in flumen quid apud Christianos significet? 40, 34.
- Flyn* Septentrionalium deus, leonis caput gerens 83, 133. iudicis et regis instar coronatus in folio sedet 359, 1. sub scelere figura repraesentatur, pallio obuolutus, et leonem in capite gerens ib. 2. facula, quam gerit, mundi concremationem pingit ib. 3.

RERVM MEMORABILIVM.

- Fons aquae* principium vitae signat 40, 32. aquae dulcis, i.e. viua ib.
Fosta Frisiorum quatenus cum Cerere conueniat 222, 34.
Frea Septentrionalium Wodani vel Othini vxor Venus est 175, 39.
 et 301, 4.
Freius simulacrum apud Septentrionales hermaphroditicum
 27, 14.

G.

- Gallicinium* duplex an triplex? 19, 40.
Gallus Nocti et Laribus sacer aliisque diis 19, 40. terno cantu
 signum diei est, ideoque excitationis e mortuis, eiusque cantu
 terno veteres moti numerum ternarium signum putarunt re-
 surrectionis et iudicii extremi 20, 40. nutrir iussit Pythagoras
 non sacrificari ib. Socrates moriens quare Aesculapio Gallum
 offerri iusserit? ib.
Ganymedis raptus 250, 24.
Gastra apud Thalmudistas vas est stillis recipiendis inferuiens
 116, 211. quod *effluuium coeleste*, *communicationem de coelo*
 olim significauit ib.
Genae puellarum, sobolis futurae multitudinem indicant 115, 207.
 descendit hoc verbum a *genere* et *gignendo* ib.
Genu cognatio significatur 124, 237. cur Venus Iouem orans eius
 genu tetigerit? 125, 237.
Gigantes pruinae, cum Alfadere ante coelum et terram exstiterunt
 226, 8. eorum cum Ioue bellum pertinet ad daemones contra
 Christum insurgentes 226, 9.
Gladii strictura et vibratio potestatem significat in spiritus defuncto-
 rum 108, 190. hinc heroem tenebris superiorem et victorem ib.
Grue volante, qui sublimia cognoscat, significatur 103, 176. item-
 que animarum post mortem sedes ib. et quia triangulum effi-
 cit volando, iustitia ib.
Gullinbuste, est Septentrionalium, verres setarum aurearum, ex
 pelle: suilla in fornace fabricatus per Pygmaeum 86, 141. Re-
 stitutionem ex orco in lucem per ignem significat ib.
Gygis annulus 119, 218.

H.

- Haematis* lapis ex lacerati a Saturno Coeli sanguine ortus 101, 169.
Harpocrates claudicantem significat et claudus fingitur 320, 1.
 Seruatoris mortem perpessi imago ib. 2. cur loto insideat 321, 4.
 cur digito labia comprimat ib. 5. in tenebris et sub solstitium hy-
 bernum

INDEX II.

- bernum natus ib. 6. canis ei appingitur 322, 7. eius sigillum pantheum 322, 8. cur capite raso in gemma appareat ib. 9.
- Hasta* domini, ducis, imperatoris et regis signum 109, 19.
- Hedera* et anni renouationem et corporum ex sepulcris restitutionem designat 90, 148.
- Heimdallur* Mercurii figura sistitur 188, 46.
- Helena*, Iouis ex Leda aut Nemese filia, cum duobus fratribus nautis salutaris fuit 368, 14. a Theseo primum, deinde a Paride raptā ib. quem raptum Troiae excidium per Graecos secutum est 369, 15.
- Helix* annulorum genus in sepulcris septentrionalium repertum 119, 219. quid iis significetur ib.
- Helles*, cum fratre ad aureum velles profectae, in mare prolapsio excludi mulieres significat in primis profugas et extraneas 363, 4.
- Hercules* ex oleastro lucum seuit, quem victoribus dedicauit 64, 91. Soter et Pacifer dictus 280, 1. facies dei quoque ib. 2. eius columnae imago sunt mortis seruatoris ib. 3. iusti amans 281, 6. eius claua ib. hydram Lernaean 281, 8. et gigantes interfecit et leones et Cerberum vinxit 282, 9. quaternarius numerus ei facer 282, 12. vi Mercurio ita hoc quoque verbum diuinum continetur 283, 13. aeternus ib. 15. populus ei sacra ib. rerum instaurator 284, 16. eius in Hesperiam traiectio 284, 17. cur edax dicatur et multibibus 285, 19. eius sedes est siue in sole s. in Arcto s. in via lactea 286, 21. 22. 23. ludos Olympiacos instituit ib. 24. quia cadauerum curam habet, muscarum abactor dictus 287, 26. mundi concremator ib. 28. ei infantes immolati 288, 33. in eius sacris concubitus 290, 37. cur fues ab eius sacris arcerentur 190, 40. deus iunior est 290, 41. eo inuecto sacrificia humana cesserunt 291, 42. quid Augiae stabulo significetur. 292, 46.
- Hermes*, Mercurii nomen, interpretem significat 177, 2. eius figura quadrata 183, 27.
- Hertha* Germanorum 318, 12.
- Hierax* vid. Accipiter.
- Hieroglyphica*; eorum origo et vsus 24, 1. explicandi difficultas ib.
- Hippopotamus* Typhonis signum 129, 243. segetibus valde inimicus 47, 49.
- Hircus* ab Aegyptiis ob genitale membrum inter deos relatus 28, 16. eius imago indicat genitalia viri foecundi 29, 16. eius cultus Mosis tempora nisi superat, certe aequat 29, 17.
- Hispanii*

RERVM MEMORABILIVM.

<i>Hispania</i> cur in numis antiquis cuniculo referatur	128, 241.
<i>Hominis</i> figura cur diis tributa?	134, 255.
<i>Horae</i> Veneris in Cypro receptrices splendidam corporum restitutionem referunt 126, 42. Iouis et Themidis filiae ib. Eunomia, Dice et Irene iudices benignas, vt Gratiae, significant ib.	
<i>Horti</i> sepulcris adhibiti 58, 75. sedes beatarum animarum 59, 75.	
<i>Horus</i> Graecorum Apollo, vid. Apollo.	
<i>Humatio</i> corporum antiquior crematione	50, 56.
<i>Humerus</i> seruitutis signum	124, 236.
<i>Hyems</i> et nix signum mortis	73, 113.
<i>Hymtrussi</i>	226, 1.
<i>Hyperboreis</i> manes super boream et polum collocati intelliguntur 131, 249. eorum copiosa descriptio	ib.

I.

<i>Ianus</i> Pater dictus et Matutinus pater 312, 1. mundi initia continet ib. clauiger 313, 2. mercatorum Deus ib. 4. virgam gerit ib. 5. merempsychosin et iudicium post mortem signat ib. 6. Saturnum excepit 314, 7. cum prora navis interdum conspiciatur ib. 8. biceps ib. 9. quadrifons ib. 10. Seruatoris expectati imago	314, 11.
<i>Iasion</i> Iouis et Electrae f. Minois et Phroniae filius 221, 28. ex eius cum Cerere concubitu Pluto natus	ib.
<i>Ibis</i> avis Aegypto propria, Mercurio f. Thotho sacra 100, 168. quoniam primam alphabeti literam refert et magnam vim conficit serpentum, Seruatoris imago est ib. Cordis symbolum ib.	
<i>Idaci Dactyli</i> sub Ida monte ferrum cudunt 340, 7. eorum numerus incertus	ib.
<i>Idoli</i> Magdeburgensis descriptio	175, 40.
<i>Ignes fatui</i> ; cum his animas heroum in regno mortis vagantes comparat Ossianus	36, 29.
<i>Inaures</i> signum obedientiae erga maritum, patrem, dominum	124, 233.
<i>India</i> Aethiopia fere comprehenditur 128, 239. ea regio quoque mortuorum intelligitur	ib.
<i>Insulae</i> imago sedium defunctorum inprimis beatorum 42, 40. in iis plerumque dii deaeque natae feruntur 43, 40. <i>Orcades</i> et <i>Canarides</i> animarum sedes habitae ib. <i>Mena</i> insula ib. <i>Atlantis</i> et aliae	ib.

Inuictissimi appellati Romanorum imperatores 83, 133. *inuietus*
cur alinus dicatur 105, 184.

Iosephi poculum 116, 211.

Iosias domos scortatorum dei templo adiunctas diruit 25, 3.

Iphigenia Dianae mactata in ceruam monticolam mutatur 35, 27.

Isiaca in solstitium hyemale incidunt

Isis Ecclesiam refert 196, 1. quia Osiridis soror 196, 2. quia
mater appellatur et mammata pingitur 196, 3. quia caput eius
vulturis pennis ornatum 197, 4. eius bubulum caput sepul-
crum Christi refert 197, 5. eius aurea cymba ad statum post
mortem pertinet 197, 6. Aspis ad Seruatorem 197, 7. Sistrum
refert Seruatorem et mortuis euocandum 198, 8. eius capilli
non constricti reginam post mortem significant 198, 9. frugum
reperitrix 198, 10. eius nomen satietatem et abundantiam signi-
ficat 198, 12. Sothidos fidus 199, 15. terrae est symbolum
199, 17.

Isthmiaca sacra Neptuni quinquennalia 257, 6.

Iuno, Graecorum Hera, Lucina quoque dicta 252, 1. vestigia
creationis continet 252, 2. Vultur ei sacra 252, 3. Iudicium post
mortem et salutem promissam refert 253, 4. 5. hinc Sospita
dicta ib. cur a Lanuuii pelle caprina caput obducta fingatur
32, 22. Ammonia 253, 6. Babylonia 253, 7. *Βωῶπις* dicitur, quia
iudex est et corporum custos, ex orco restituens 254, 10. Eccle-
siam et eius cum Christo matrimonium refert 254, 11. *velata*
ecclesiae signum est, quae est adhuc in statu mortis 255, 16.
vnde matrona et Cinxia appelleretur 255, 13. diuitiarum dea 255, 14.

Iupiter rerum creator non habitus est, sed Deus Seruator 244, 1.
cur ei idus cuiusque mentis sacrae 244, 2. Iudex est sed be-
nignus ib. 3. et 245, 1. Ignis coelestis dominus et mundi con-
cremator ib. 4. Seruatoris mortem perpeffi imago 245, 5.
praesidium contra malignos daemones post mortem exhibet
245, 6. *Amun* in lucem restitutor et pacis arbiter 246, 9. eius
antiquissimum oraculum Dodonaeum 246, 10. cur Zeus et
Cingidius dicatur 247, 11. cur Olympus, Ida et Arcadia ei sacra
247, 12. Aegiochus 32, 22. et 248, 13. deorum praefes 248, 15.
ei aquila sacra 248, 16. eius horto amoena defunctorum con-
ditio prima continetur 248, 17. barbatus 249, 18. sine auribus
249, 20. gigantum victor 249, 21. eius adulteria eo perti-
nent, quod omnes gentes in societatem assumat 250, 12. *Minia-*
nus

nus f. Miniatus, Fictilis, et Summanus cur dicatur 250, 23. multis Sol visus et Diespiter dictus 250, 25. eius in cygnum conuersio pertinet ad eius consuetudinem cum animabus defunctorum 250, 26. eius in auream pluuiam conuersione quid significetur 251, 27. *Axur* vel *Anxur* imberbis 251, 28. Iouis exsuperantissimi imago explicata 251, 29. eius 12 consilarii 17, 34. 251, 30. triocularis 18, 3. eius fulmen trifidum ib. Hammonis oraculum ymbilico signatum f. pixide nautica 116, 210. ei tonanti equi et currus tribuuntur 105, 182.
Tutreobus; eius nomen deum significat lucis, solis orientis, mentium 358, 1. eius rota flammea aevi reuolutionem et tempus instaurationis signat ib. 2. sub initium anni ei litari solebat ib. 3. in manu auem tenet 359, 4. eius imago deum sospitem defunctorum sistit ib. 5.

L.

Lac incrementum animae 80, 128. Furiis, Cereri, Mercurio, Nocti, Plutoni et manibus obtulerunt veteres ib.
Lampades et *lucernae* in sepulcris repositae ad illuminandum iter nocturnum in tenebris mortis spectant 134, 254.
Lapides, sepulcris imponi soliti 49, 54. significant inconcussam corporum inprimis quietem in sepulcro ib. in clarorum virorum sepulcris *vncti* lapides, et religiose culti 50, 55. idque iam Iacobi et Moysis aetate ib. primum inhumatis tantum corporibus impositi, postea et vniis et crematis corporibus 50, 56. vid. *Columna*. *Lapis angularis* Pl. 118, 22. vertendus potius est: lapis acutus, obeliscus, pyramis, columna primaria, quae prae ceteris omnibus summo et diuino honore afficienda est 52, 62.
Lappones malleo vtuntur ad tympana magica pulsanda et euocandos daemones 110, 195.
Latona duodecim diebus ex Hyperboreis in Delphum peruenit 85, 136. Apollinis mater 268, 17. Aegyptiis *Buto* dicta ib.
Laurus victoribus data, et iis omnibus, qui odorem virtutis suae perennem relinquerent 62, 85.
Lectica vid. *Lectus*.
Lectisternium Deorum, mortem Seruatoris expectati indicat 113, 203.
Lectus et *Lectica* sepulcrum et hemisphaerium subterraneum indicant

- dicant 112, 203. lectum cur singuli Iudaei in aedibus stratum habuerint principi vel angelo domus vel laribus 113, 203.
- Leo* Victoris f. inuicti notam continet 83, 133. Mithras leonino capite fictus ib. signum Orci omnia deuorantis ib. et ob rugitum excitatoris ex sepulcro ib. cur leo appelletur Christus ib. cur ab Aegyptiis Vulcano consecratus 84, 133.
- Libanus* mons cedrorum ferax 72, 112. nomen habet siue a thure, siue a nine ib. symbolum est status animarum a corpore separatarum in propinquitate quadam coniunctissima coeli et instaurationis ib.
- Libera*; in eius templo pars naturae femineae poni solita 27, 11.
- Lybia*; eius littus 41, 37. deserta regionis mortuorum imago 41, 42, 38. hinc triticefera dicitur 57, 70.
- Lilium* spem continet regni futuri 69, 106.
- Lingum* vtriusque sexus membrorum genitalium signum 24, 2. apud Indos in usu 27, 9.
- Lotum* instaurationem quandam ex morte significat 67, 101.
- Luna* in mundi creatione plena aurea apparuit 2, 4. plenilunia apud Romanos Ioui sacra 4, 8. apud Aegyptios nulla alia festa nisi plenilunia et nouilunia fuerunt ib.
- Lupae* duodenis diebus continuis parturiunt 84, 136.
- Lupercalia*; in iis mulieres Romanae caput pelle caprina obductae incedebant 32, 22.
- Lupus* aurorae signum 84, 134. lupum Septentrionales diebus epagomenis praefecerunt 84, 136. pacis inimicus 85, 137. inde Marti sacer ib.

M.

- Magnesi* ii appellati, qui in Sipyli parte ea fuerunt, quae ad aquilones conuersa est 129, 244. apud eos saxum, signum matris Deum habens ib.
- Magnete* ferrum trahi veteres non ignorarunt 129, 244. an eius vis ad septentrionem directrix iis cognita fuerit, incertum ib.
- Magusarus* Herculis cognomen, apud Gaditanos in usu 284, 18.
- Maia* Atlantis filia, ex Pleiadum numero vna, Mercurii mater 187, 42.
- Malleus* significat nouam fabricam mundi concremandi, inprimis fabricam nouorum corporum 109, 194. etiam tutamen aduersus daemones malignos ib. malleus Thoronis vid. Mielnaer.
- Malum*

- Malum* vniuersitatis plurium rerum in vnum collectae signum
66, 99. inprimis mundi. ib. praesertim malum Punicum ib.
etiam *imperii*, cuius insigne hodieque est ib. Veneri sacrum
67, 100. signum instaurationis totius mundi per Christum ex-
pectandae ib.
- Mammae* matrum signum 124, 235.
- Mandragora* soporifera herba 130, 247. appellata est *Promethea* ib.
sensu sacro cadauerum odorem refert ib.
- Manus* potestatis et domini signum 117, 213. implicatae vel ne-
xae manus fidei et coniunctionis 117, 214.
- Mare* infructuosum mortuorum regionem significat 41, 35. Ae-
gyptiis inuisum ob Pharaonis immersionem ib. eius littus con-
terminum mortis et vitae continet 41, 36. 37.
- Mars* dominum exercituum s. Zebaoth refert 292, 1. Soter dictus
293, 2. Pater ib. 4. Gradivus ib. 5. *Ares* Graecis ib. 7. rex
et iudex appellatus 294, 10. curru vehitur, quem Terror et
Pauor trahunt; et Bellona eius auriga 294, 11. hierax eius
symbolum 295, 12. mortis Seruatoris imaginem habet ib. 13.
pacis dator ib. 14. quomodo in Marte Aegyptiorum dies V
epagomenae et mensis anni extremus insit 296, 16. mortuorum
custos et ad iudicium euocator ib. 17. eius sedes, arctoa coeli
regio est 297, 18. matrimonii Christi cum Ecclesia imago 298,
21. ei victimae humanae oblatae 299, 23. picus ei sacer 299, 24.
cur a Diomede in imo ile fauciatus 28, 15.
- Maskae* Germanorum ventrem captiuis diffindebant, vt futura
inde praedicerent 115, 209.
- Medusae* caput 150, 42. ex eius cruore corallii planta petrefacta
exitit 151, 43. ex eius sanguine Pegasus euolauit alatus 151, 44.
- Mel* signum immortalitatis 79, 126. diis subterraneis offerri soli-
tum 80, 126.
- Memnon* Aegyptiis Amenophis et Osymandyas appellatus 347, 1.
eius statua Colossina in Aegypto quinque lapidibus et coloris
subfusi, oriente sola septem vocalium sonum edit ib. Aurorae
et Tithoni filius, s. Diei, s. Iouis 348, 2. Aethiopia eius pa-
tria ib. Susianam regiam et domum Cyri in Ecbatanis, et Ba-
bylonis murum extruxit ib. 3. nigri coloris ib. 4. et Ser-
uator pacis nuntiator et instaurator subest ib. 5. lapidum qui-
narius numerus pertinet ad generationes quinque, per quas su-
per Aethiopes regnavit 349, 5. statua eius apud Thebas prope
Bb 3 *Syrir*.

INDEX II.

- Syringes*, (locos subterraneos in lapide excisos) collocata fuit
 ib. 7. nomen suum habet quia mortuorum iustorum memor est
 ib. 8. fingitur iuuenis imberbis digitis super genua expansis
 utroque pollice paululum leuato 350, 9.
- Mendes* Aegyptiorum idem est cum Pane Graecorum 27, 12. et
 304, 1. eius simulacrum cum veretro erecto 27, 12. itemque
 hircus viuus, cui mulieres se subiiciebant 29, 16.
- Mensis Abib* s. Nisan die XIV festum Paschae 3, 8.
 - - γαμήλιον primus Graecorum 5, 10.
 - - *Embolimaeus* Atheniensium triginta dierum 8, 16. et
 Persarum 9, 20. Manibus imprimis sacratum fuit
 9, 21.
 - - *Februarius* diis manibus facer 42, 39.
 - - *Merkedonius* 9, 20, 21.
 - - *Tisri*, die XV festum tabernaculi 4, 6. natalis Christi
 ib. decimo Adamus lapsus ib. idem magnus dies
 propitiatorius ib.
- Mercurius* medicurrium s. medium currentem significat 177, 1.
 Aegyptiis vnus Mercurius Thotus i. e. terminator appellatur
 177, 3. alter Anubis 177, 4. Mundi parens et V epagomena-
 rum praefes habitus 178, 5. 6. cur deus furum 178, 7. literarum
 5 vocalium inuenitor 178, 8. eo totius elocutionis diuinæ ad-
 uersus Protoplastos et Draconem summa continetur 179, 10.
 hinc praeco superum et λόγος appellatur ib. Christum draco-
 nis confectorem refert 179, 12. cur cum marsupio fingatur
 180, 13. iudicem post mortem eius signa ostendunt 180, 14.
 pacis arbiter 181, 16. Aegyptiorum Mercurius columna re-
 praesentatus mortem Christi significat 181, 17. septem chordae
 ouium, quas super testudinem extendit, salutem et pacem
 promissam referunt 181, 18. eius testudo 182, 19. trichordis
 182, 20. triangulum coeleste ei ob iustitiam sacrum 182, 21.
 duo in caduceo angues salutem promissam referunt 182, 22.
 cur columbarum alas in capite et pedibus gerat? 182, 23. in
 regno mortuorum pacis nuntius 183, 25. eius cornu copiae
 183, 26. quia Coelo patre, Die matre natus est, concubitus ani-
 marum refert 184, 29. eius virga refectionem corporum in
 sepulchris refert 184, 30. mundi instaurator palmam dextra
 quatiens fingitur 185, 33. cur κρηφόρος sistatur? 185, 34. palae-
 strae

strae et mercatoribus praest 186, 37. 38. cur capitis tegumen-
tum habeat 186, 39. Typhonis victor 187, 40. Argicida 187, 41.
cur Arcas appelletur 188, 44. hic Arcas metempsychoseos
signum 188, 45. menses duodecim inter tot deos distribuit 25, 2.
eius statuae saepe priapales ib.

Minerva eadem quae Aegyptiorum Neitha, lanificii, confarcina-
tionis vestium et architectonices inuentrix 136, 2. hinc *Ergane*
dicta ib. id pertinet ad vestes protoplastis post lapsum factas
137, 3. sacra ei oue facta 137, 4. quinquatria apud Romanos ei
sacra 137, 7. Panathenaea apud Graecos ib. quinque epago-
menarum praeses, quia ἀγέλαια (vid. 149, 39.) dicitur, ei di-
giti sacri sunt, et capiti eius gallus insidet 138, 8. Mundi crea-
tionem refert 138, 9. nigra eius palla ad tenebras abyssu incu-
bantes pertinet 139, 9. oleae inuentrix 139, 10. indicat quoque
iudicium post mortem, sed benignum 139, 11. quia sedens fin-
gitur, et a Ioue ex Themide profeminata est; et Tritogenia
148, 35. et Ophthalmitis appellatur; eique speculum tribuitur
ib. qua in re est Ecclesiae signum ib. calculus Minervae 140,
12. Arcia vel Areina eadem est quae Martia, s. Martialis s.
Martis soror 141, 13. eius sedes in polo arctico, ubi mentes ab-
solutorum reciperet 141, 14. eius fulmen 141, 15. eius sedes
Helice 142, 16. cur luminis ministra et lucernarum modulatrix
dicta ib. quare urbi patrona 142, 17. hinc clauigera 147,
32. arcium potens ib. Palladium ib. *armata* fingitur, ut dae-
mones malignos repellat, et animas defunctorum tueatur et
omnino securos efficiat 143, 18. cur Hippas et Equestris dicta
143, 19. quare aegidem habeat 143, 20. cur virgo 144, 21. et
peplum habeat? 144, 22. noctua et cornix ei sacra 145, 23.
cur glaucopis 145, 24. littorea 145, 25. septenarius numerus ei
sacer 145, 26. et nouenarius 147, 31. restitutionem corporum
ex terra refert; hinc taurus ei gratum sacrificium 145, 27. ideo
quoque scarabaeus Minervae symbolum ib. iustos in solem
transfert 146, 28. eadem felix rerum instauratio et annus ma-
gnus instauracionis comprehenditur 146, 29. ob instauracionem
ex igne *Hephaestiae* et *Vulcaniae* nomen habet 146, 30. hinc
perpetuo igne culta ib. Sapientiae dea 147, 33. Musicalis est
ob tibiarum lugubrium inuentionem 147, 34. Minerva tertia
cerebro Iouis nata Ecclesiam fidelium ex ratione diuina Chri-
sti enatam refert 148, 36. Proles Iouis *μανογενής* 149, 37. mas

INDEX II.

- et femina habita 149, 38. Minerua ἀντροδίαυτος ecclesiam in sepulcro habitantem refert 149, 40. pacis datrix 150, 41. Gorgonitruca 150, 42. cur *Capta* a Romanis dicatur 151, 45. Iuniores Mineruae instaurationem ex igne non referunt 151, 46. mentes sub harum tutela 152, 47. non idem corpus animae reddunt 152, 48.
- Mioelnaer* malleus Thoronis, eius fomam litera T refert 110, 195. verbum ipsum significat *signatorem* ib. lapidibus sepulcralibus incidi solitus ib. siue ex igne renouationem indicat, f. daemonum malignorum cohibitionem ib.
- Miplezetb* idolum, Diana est sagittifera 279, 23.
- Mithralia* f. Mithriaca, Mithrae festum, per 6 dies celebrata 351, 9. incidunt in XVI mensis Mihir, qui Ianuarius f. Septembris est 352, 10.
- Mithras* Persis medius inter Oromasden et Arimanium deus fuit 350, 1. hinc Seruator expectatus subest ib. Inuictus dicitur, leonina facie fingitur; quod eum dominum orci sistit ib. 2. fingitur tanquam iuuenis tauro insidens eumque iugulans 351, 5. omnia Deorum attributa Seruatorem signantia ei tribuntur 351, 6. 7. cum taedis fingitur ib. 8. Seruatorem refert, per quem omnia facta 351, 9. in phallicis eius sacris scortationes solitae, sed postea abolitae 352, 11. 12. eius Sacerdotes leones appellati ib. 13. sol infernus est et septem stellarum dominator 352, 14.
- Montes*, eorum niue et hyeme mors continetur 29, 19. speluncae olim humandis cadaueribus adhibitae, postea gigantum habitacula habita ib. eorum scaturigines fontem vitae signant 30, 19. in iis collocat Ossianus nobiliores animas ib. quare signant locum f. statum animarum a corpore separatarum ib. in iis cur veteres inprimis sacrificarint ib.
- Mundi* conflagratio et sacra scriptura nititur et gentibus credita 21, 42. quam Stoici intellexerunt non interitum mundi, sed eius in melius mutationem ib.
- Musae*; quare violaceum capillitium iis tribuatur 68, 103. quare cum apibus comparentur 80, 127. numero nouenario spem reuiuiscendi ostendunt 271, 25.
- Musagetes* Apollo 271, 25.
- Musca* putredinem corporum amat 103, 177. eius abactor corporum putredinem abigit ib.
- Muspell*

- Muspell* mundus qui iacet aduersus meridiem, primus omnium creatus, lucidus, calidus, flagrans, vnde ceterae mundi partes lumen acceperunt 2, 3.
Myrtus Veneri et Proserpinae sacra 66, 98. statum post mortem felicem pingit, quo viri et mulieres coniuges sociatae viuunt ib.
Myrrha immortalitatis, certe perdurationis, signum 65, 95. quare magi Christo myrrham obtulerint? ib.
Myrrha Adonidis mater in arborem sui nominis mutata 65, 95.

N.

- Nahid* Persarum Venus est 176, 41.
Nafir et *Naser* quid? 114, 204.
Naso vis sentiendi et percipiendi intelligitur 124, 234.
Nauigatio maritima, est imago status post mortem 44, 41.
Nauruz verbum Persicum, quod significat: nouum diem s. anni principium, maximum totius anni festum 4, 7
Neitha Aegyptiorum eadem quae Graecorum et Latinorum Minerva dierum quinque epagomenarum praeses 136, 1. lini texturam inuenit ib. *linigeri* eius sacerdotes appellati ib. ouis ei sacra 137, 4. cur vulture signetur? 137, 5. Vocabulum *Neith* significat: *antiquum*, *olim*, *a principio* 138, 9. *Sais* vrbs cur *Neithae* sacra? 139. vid. *Minerua*.
Nemesis cum Themide eadem 319, 2. cum rosa et funda pingitur ib. 3. quaedam eius imagines ib. 5. et 6.
Nephilim, gigantum nomen hebraicum 225, 6.
Nephtys, Typhonis vxor, Rhea, Venus et τελευτη cur a Plutarcho dicatur 227, 11.
Neptunus, terrae motor, maris dominus, numen recentius 256, 1. 2. praeses defunctorum sed iustorum in fortunatis insulis collocatorum 256, 3. 4. vestigia mortis Xsti habet 257, 5. sacra eius quinquennalia et trieterica 257, 6. 7. excitator ex sepulcris 257, 8. eius tridens iustitiae et iudicii post mortem signum 257, 9. quia equum produxit imago Seruatoris, domini exercituum, est 258, 10. hospitalis fuit 258, 11. multa habet cum Tellure communia 209, 14.
Nereides 261, 5.

- Nereus* Oceani et Thetyos vel Terrae filius, senex et barbatus figuratur, iustus et vates 259, 1. iustitia post mortem et migratio in corpora varia eo continetur 260, 2
- Narpal* idolum Cuthaeorum galli figuram habens 19, 40
- Nilus* Aegyptiis in hieroglyphicis pro mari adhibitus 47, 49
- Hebraeis Shihhor, Graecis μέλας dicitur ib. ex Aethiopia oritur ib. solus crocodilum alit et hippopotamum ib. Osiridis nomen in sanctis accepit 196, 21
- Niordus* Noruagorum, Nikudurus, Noccus, appellatur; 360, 1. refert Seruatorem in statu depresso, sed qui animabus defunctorum securitatem et vitam polliceatur ib. 3. an diuitem eius nomen significet, dubitatur ib. 4. Oggur dicitur quoque, quod nomen perterrefaciendi notionem habet 361
- Nisrochus* Assyriorum tabulam arcae Noae s. nauigium simpliciter refert 346, 1. non columbam 347, 2. eo igitur intelligitur deus mortuorum, qui animos in beatorum regiones vehat, et mare, regnum illud mortuorum, transducatur 347, 3
- Noctes* XII Septentrionales quid? 16, 32. apud quos in usu ib. eorum varia nomina ib.
- Noctua* primum terrae statum; et statum post mortem significat 101, 117. item animam defunctam sub praesidio Seruatoris cum cacodaemonibus bella gerentem ib.
- Numerus Ternarius* sacer fuit antiquis populis 18, 36. et triangularis apud Septentrionales ib. Pythagoreis iustitiae numerus fuit ib. quare tres iudices inferni et totidem furiae 18, 37
- Quaternarius* cur dictus fons, qui naturae sempiternae radices habeat, et Pythagorei per eum iurarent 112, 202. vid. Tetragonum
- Quinarius* 13, 25. inuictus appellatur 14, 27
- Septenarius* signum quietis est et pacis 55, 66
- Nysaei* antri descriptio 203, 11. eo status beatorum post mortem amoenissimus pingitur ib.

O.

- Obelisci* in honorem regum et heroum defunctorum erecti 51, 60
- Oculus* signum iustitiae 54, 64. inprimis iudicis post hanc vitam ib. oculi Zachar. 3, 9. sunt imago iustitiae morte Seruatoris effectae, expiatoriae, qua pax cum Deo conciliatur ib. oculi

- lis Schiloh Gen. 49. eius iustitia accipienda ib. et apud Ezechielem et in Ioannis Apoccalypsi itidem iustitiae signum sunt 55, 64.
- Ogmios* Gallorum Hercules 283, 13. 14.
- Olea* perdurationem, inprimis aeternitatem, significat 63, 90. et pacem 64, 92. inprimis per Christum obtinendam 64, 93. Minervae sacra. ib.
- Oleastro* Olympiaci victores coronati 64, 91.
- Olympia*, quo anni mense celebrata 3, 5.
- Orpheus* discerptus, quare in cygnum commutatus dicatur 94, 158.
- Orthia* Dianae nomen, quod rectum amet 279, 21.
- Osiris* renouationis anni et quinque epagomenarum symbolum 189, 1. rex et iudex fuit 189, 2. 3. sed benignus 190, 4. Sotetorem esse multis argumentis etincitur 190, 5. refert Seruatorem mortem perpeffum, sed dominum orci et vitae datorem 190, 6. et 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. deprauatio eius sacrorum progressu temporis facta 194, 18. eius mortis ratio narrata et vberius exposita 195, 19. 20. Sol est 21, 41. anno XXV cum luna f. Ifide connubium habet 38, 31. quo mundi fit procreatio 24, 2. eius genitalia honore diuino affecta 26, 7. eadem in Nilum Typhon proiecit 28, 15. et 47, 49.
- Othini signum*; ita crux est appellata, qua duces in bellum exeuntes signauit 111, 200. Pantopater, Nikur et Fiolner appellatur 260, 4. Alfoeder 300, 1. Iul-Vater 301, 5. Asarum et Aboriginum pater 299, 1. iudex post mortem 300, 2. sepulcra, inprimis bello caesorum, ei sacra ib. 3. eius Thronus 301, 4. restitutio ex mortuis inest ib. 302. idem est qui Spiritus Lodaë 302, 6. duo sunt Othini ib. 7. monoculus 303, 81. idem cum Aesare et Heso ib. Wodonus quoque dicitur 303, 12. Seruatoris imago ib. 13.
- P.
- Pallas* virgo 28, 15.
- Palma* signat et annum et temporis diuturnitatem 59, 77. et 78. et annum magnum instaurationis 60, 79. victoribus dabatur 60, 80.
- Paludes* sunt signum 1) primi terrae status, f. chaos 46, 47. 2) status

- 2) status mortuorum infelicitas ib. hinc Stygiae, *Tritonia*
 palus ib.
- Pamylia* sacra 26, 7. in iis phallus circumferebatur ib.
- Pan* non creator rerum, sed symbolum concubitus futurae vi-
 tae 304, 1. eius cum Mercurio similitudo 304, 2. quod ouium
 custos, salutis promissae signum est ib. 3. statum post mortem
 adumbrat 305, 5. cur Lycaeus dictus ib. 7. arundo in capite
 statum post mortem inglorium signat 306, 9. sedes eius in
 Pleiadum vicinitate 306, 11. Syrix ei tribuitur ib. lac et mel
 ei oblatum 307, 12. eo Seruator deprauata ratione intelligitur
 ib. 14. omnem collem niuofum fortitus est 29, 19.
- Panis et placentae* sacrae habitae sunt nutrimentum corporis
 ex terra restituendi 58, 73.
- Papauer* Cereri sacrum, Cereale 67, 102. Mortem et reditum e
 morte significat ib.
- Paradisus*; ita vocant Iudaei statum animorum beatorum post
 mortem 59, 75.
- Parcae* numero tres redeuntibus in lucem vitae stamina praebent
 262, 5. Iouis et Themidis filiae ib. vel Noctis, vel Maris
 vel Orci ib.
- Pauo* coeli stellati et haemisphaerii inferioris australis et noctis
 signum 102, 175. item venti australis et nocturni 103, 175. eius
 cauda oculis distincta iudicium post mortem et corporum custo-
 diam indicat ib.
- Panathenaea* maiora 138, 7.
- Papilionis* ortus significat agilioris et gloriosi corporis post mor-
 tem restitutionem 103, 178.
- Pedes* locum referunt 122, 226. *compacti* erant antiquissimis deo-
 rum statuis 122, 227. manibus quoque defunctorum et spectris
 ib. quare symbolum mortis ib. *elati et veloces* viuentem
 post mortem signant corpore aethereo praeditum 122, 22. lotio
 pedum confectionem itineris et vitae signat 123, 229.
- Peluis*, aqua repleta, et Apollinis tripodi superimposita 116,
 211. ei insidens Pythonissa vaticinabatur ib.
- Pentaeterica* sacra 8, 16.
- Pentas* furtiua 12, 24. *pentas* appellatur Iustitia et Nemesis 14, 28.
 cur eadem Solis et sacra dicatur 15, 29. cur anima mundi et
 matrimonium 15, 30.

- Phallica* sacra, in iis scortationes ad templa deorum factae 25, 2.
inprimis apud Babylonios ib. Iudaeos 25, 3. Midianitas ib. 4.
et Phoenices 26, 5. et Graecos in Orgiis Bacchi ib. et Syros
26, 6. et Aegyptios ib. 7. et Persas et Indos, inprimis Mala-
bares 27, 4. et Romanos 27, 10. postea temporis abolitae 28, 15.
ideo idololatria a prophetis dicitur *scortatio* 25, 2.
- Phallus* signum membri virilis 24, 2. siue generationem mundi
significat, siue Seruatoris cum ecclesia connubium ib. cruces
Aegyptiorum ansatae phalli 26, 7.
- Pharetra* vid. arcus.
- Phoenix* symbolum magnae periodi annorum sothiacae, quae
annis vagis 1461. Aegyptiis absoluebatur 60, 81. eius moriendi
genus ib.
- Phryxus* aureo ariete vestus per pontum Colchos peruenit ad
aureum vellus 361, 1. quo post expletum aeuum et exantlatos la-
bores instauratio ex igne coelesti bellatoribus ostenditur ib.
2. magna eius est cum Baccho conuenientia 362, 4. aureo vel-
lere restitutio corporum ex igne coelesti significatur ib. et
serpente, a quo obseruabatur daemon malignus 364, 12.
- Phoebi* equorum alatorum quadriga quid significet 105, 182.
- Phtas* i. e. opifex mens Aegyptiis pater deorum 154, 3.
- Pileus* serui libertatem affecuti signum 114, 205. cur sacerdotes
capite velato et resecto ib.
- Pinus* ignis et combustionis signum 62, 86.
- Pisces* inprimis minuti animorum, corpore solutorum, imago
42, 39. inde pro animabus Vulcano oblatis ib. inprimis halex
ib. cetus vero et belluae marinae defunctorum animabus in-
festae vitae sunt 43, 26.
- Planetae* septem Iacobi aetate cultae 22, 45. earum sphaerae con-
centum efficere mirabilem credebantur 23, 45.
- Pleiades* ver fere dicuntur 22, 44. sidus Mercurio gratum ib.
vocales ib.
- Pluto* vnde hoc et Ditis nomen acceperit 261, 2. Februus ap-
pellatus ib. 3. eius systema late expositum ib. 4. ante raptam
Proserpinam mulieres non excepit 262, 6. animos nondum
luci donatos in regno suo habet 263, 7. Soter appellatus.
ib. 8.
- Populus* signum temporis 61, 84. bicoloribus suis foliis diem et
noctem refert ib. triplex eius genus ib. Herculi sacra ib.
- Porcui-*

- Porcuthus* Wallinensis et Rugianus deus mercaturae et patronus
spoliatorum et furum 357, 6. eius figura magnam habet cum
Mercurio similitudinem ib.
- Poculum* festa significat et potum hilarem beatorum 117, 212.
- Prometheus* antiquior Vulcano iuniore 160, 24. symbolum iudicii
post mortem, salutis et corporum restitutionis 160, 25. quo-
modo ignem de caelo rapuerit 160, 26. hominem de luto for-
mauit 225, 7.
- Proteus*, ab Orpheo *πρωτογενής* appellatus naturam effectricem
significat 260, 3.
- Proserpina* Cereris filia 216, 14. quid raptu eius significetur ib. in
quod tempus inciderit 218, 25. Libera, Hecate, a Graecis puella
appellata 263, 1. australe hemisphaerium tenet 263, 2. Sospita
et Sotera dicta 264, 5. ecclesiae signum 264, 6.
- Priapus* hortorum praefes 27, 13.
- Psyche* Cupidinis vxor 311, 16.
- Pyramides* in honorem regum et heroum defunctorum erectae
51, 60. earum triangularis figura iustitiae signum ib.
- Pythii* ludi in honorem Apollinis nono quoque anno celebrati
269, 20.

Q.

Quinquatria Mineruae festum 137, 7.

R.

- Radegastus*, qui et Ridegast vocatur. Obetritarum deus prima-
rius 354, 1. eius nomen congregatorem et dominatorem signi-
ficat ib. 2. eius imago figuram iuuenis habet, qui in capite
alitem gerit ib. 3. ob figurae similitudinem idem cum Apol-
line videtur 355, 4. 5. 6. Seruatorem, mundi instauratorem,
continet ib. 7.
- Raphaim* manes oreini sunt et homines maioris staturae 225, 5.
- Rasitatio* feruitudinis signum 113, 204.
- Rhea* *Cybele* Ecclesiam refert; ideoque magna mater Deum ap-
pellatur 237, 1. in ea est memoria hominis creati 237, 2. ob tur-
ritam vel muralem in capite coronam urbis beatorum dea tu-
relaris et sponsa habetur 237, 3. cur montiuaga 238, 4. formi-
dabilis et inuicta 238, 5. Tympana et cymbala in eius sacris
ad

RERVVM MEMORABILIVM.

ad bellica pericula contra malignos daemones pertinent 239, 6. Syringis inuentrix 239, 8. ei inest iudicium post mortem et potestas in 240, 10. cur ei asinus in deliciis 240, 11. concremationis mundi et ex igne restitutionis signum 240, 13. bos eius simulacrum 241, 14. cur apud Germanos apri formam habuerit 243, 19. ex Mercurio peperit Osiridem prima Epagomenarum die 4, 27. *Rosa* imaginem instaurationis rerum felicitis per sanguinem partae continet 68, 104. ex sanguine Veneris in pede fauciatae purpurea effecta ib. Saronis Cant. II, 1. spem aeternitatis signat, ex sanguine et morte Christi concipiendam 69, 105. *Rupes* fontem vitae referunt 40, 51. in iis sepulera, quae sunt fontes vitae nouae 48, 52.

S.

Sabazius Bacchi nomen ab Hebraeorum vocabulo Sabbath 211, 38. *Sagitta* (vid. arcus) sagittis pennatis vaticinia mortis continentur 109, 192. ex his emissis oracula petebant Scythae ib. *Salomo* cur leones ad folium regium collocari fecerit? 83, 133. *Sanguis* expiationem comprehendit et ex prima institutione mortem futuri Seruatoris 100, 169. quare omnes gentes Deos humano sanguine expiari crediderint ib. Sanguine anima nutritur ib. eo veritas responforum a mortuis edendorum continetur, 101, 170. *Sapphir* colorem coelestem habet et coelum refert 121, 224. *Saturnalia* 233, 10. 11. in iis sigillarium (eorum descriptio) vsus obtinuit 234, 16. incidunt apud Romanos in solstitium brumale 235, 17. quinque dierum videntur fuisse 235, 18. *Saturnus*; eius nomen explicatur 230, 1. creationis signum 230, 2. iudicem post mortem et regem refert 230, 3. corporum in vitam et mundi concremati restitutor 231, 4. agriculturae et mellis et fructuum inuentor ib. Seruatoris imago 231, 5. quia pedibus laneo vinculo vinctus fingitur, seruatorem mortuum exhibet 232, 6. 7. eius hermetica figura 232, 8. cur patri genitalia falce demessuisse dicatur 233, 9. infantum deuorator, quod infantibus iudicio non obnoxiiis restitutionis nulla spes 233, 12. infantes et damnati ad mortem ei oblati 234, 15. cur Ophionis debellator 235, 20. *Satyri*

INDEX II.

<i>Satyri</i> Leuit. 17, 7. hirci intelligendi eorumque cultus	29,
<i>Scarabaeus</i> ; eius sobolem procreandi ratio 81, 129. <i>Apis</i> vnus	
in lingua gessit ib. quare <i>Ortus</i> , <i>pater</i> , <i>mundus</i> , <i>vir</i> et <i>mon-</i>	
<i>genes</i> dicatur ib. habet 30. digitos ib. significat defuncto-	
rum ex terra restitutionem.	82, 129
<i>Sceptrum</i> iudicis signum est et regis qua iudicis	33, 25
<i>Scopuli</i> periculosum quid in orco indicant	45, 50
<i>Scythae</i> ex sagittis emissis oracula petebant	109, 193
<i>Sedentis</i> figura iudicem signat	122, 225
<i>Sedes</i> animorum inprimis bene in hac vita meritorum separatae	
a mulieribus	28, 15
<i>Senex</i> significat iudicem in mortuos	133, 251
<i>Seraphini</i> f. serpentium figuram habuerunt, f. angeli fuerunt thias	
et aromata incendentes 89, 144. cur alas habeant	103, 179
<i>Serapis</i> , <i>Soter</i> , maximus, inuictus appellatur 333, 1. <i>Seruatoris</i>	
imago in regione mortuorum adhuc constituti, sed qui iudex	
fit mortuorum ib. Graecis <i>Pluto</i> est 333, 5. eius imagines quae-	
dam explicatae 334, 6. mundi conflagratior	ib. 7
<i>Serpens</i> renouationis signum 87, 142. inprimis minor <i>restitutio</i>	
<i>sanitatis</i> vel <i>iuuentutis</i> . ib. apud Romanos <i>Deae Salutis</i> ib.	
et resurrectionis ib. aeneus a Mose salutis signum constitutus	
88, 143. quare serpentis forma vsus diabolus ad protoplastos	
decipiendos ib. anni renouati signum 89, 145. inprimis in or-	
bem redactus et caudam suam deuorans ib. Solis imago ib.	
aeuum et mundum apud Aegyptios indicat ib. item apud Me-	
xicanos temporis signum est 90, 145. et apud Septentrionales	
populos 90, 146. Serpente maiore f. dracone exitium pingitur	ib.
90, 147. in sacra Scr. <i>cacodaemon</i> ita appellatur	
<i>Siba</i> Germanorum <i>Venus</i> fuit	175, 37
<i>Sidera</i> sedes defunctorum habitae	23, 46
<i>Silenus</i> <i>Bacchi</i> comes dormiens et asino vectus animas defunctorum	
in statu intermedio quietas et pacis studiosas pingitur	210, 37
<i>Silex</i> <i>Matri Deorum</i> sacra 130, 245. mundi concremationem et	
restitutionem indicat	ib.
<i>Sirenes</i> in scopulis aduersis cantu suo in discrimen orci perdu-	
cunt	48, 50
<i>Silua</i> <i>Venus</i> siluestris vel <i>Diana</i> est	175, 37

RERVM MEMORABILIVM.

- Somni* duplex porta, altera eburnea 93, 157. altera cornea 108, 189.
- Sothidos* vel Canis sidus pictum, quo Aegyptii deum *ἐγνόςμιον* significant, et fatum et quinarium numerum 12. 13, 25.
- Specus* et antra sunt signa sepulcrorum 49, 53.
- Sphinx*, eius descriptio 134, 258. significat sacerdotes peregrinorum mactatores 135, 258. cur sphinx signum militare esset, in galea Mineruae conspicuum? ib.
- Spicae* signum 1) noui anni 57, 71. 2) corporum ex terra restitutionis ib.
- hordeaceae* Seruatorem propria vi diuina e mortuis resurgentem significant.
- Sus* tenebrarum et Orci signum 86, 140. Terrae, Morti et Laribus sacrificatus ib. in foederibus et iuramentis adhibitus. ib.
- Sus Mineruam* i. e. initiati sapientiam sibi supra Mineruam asserunt ib.
- Swantevith* Slauorum idolum 356, 1. eius figura ib. nomen significat *luce*m *sacram* aut victorem sacrum ib. 2. arcu et ense argenteo et crispo capillo Apollinem refert ib. 3. ei gallus niger sacer ib. 4. quo euocatio ad iudicium post mortem signatur ib.
- Syria* magna, altera manu sceptrum tenet, altera colum et in capite radios gerit, et turrim et cestum habet 342, 2. lychnis lapis in eius capite ib. 3. eius signum a Luciano commemoratum inter Iouis et Iunonis simulacra medium 343, 5. in eius cultu scortationes sacrae obtinuerunt, postea abolitae ib. 6. ecclesiam refert ib. 7.

T.

- Taurus*, signum coeleste, vim terrae foecundatricem refert 76, 118. cur tauri sacrificium Deo gratissimum 77, 120. signum quoque Nili apud Aegyptios 77, 121.
- Tessudo* 1) instrumentum musicum 46, 46. eius inuentio ib. tres toni ib. septem chordae ib. significat animam in conterminio vitae et mortis, et quidem talem, quae tuta est et conculari ab iniusto daemone non potest ib.
- Tetracteteris* 8, 16.

- Tetragonum* annum magnum quatuor annorum continet 112, 202.
 basin sepulchralis columnae diuini cuiusdam Seruatoris indicat
 ib. ideo Pythagorei per quaternarium numerum iurant ib.
- Teutates* Gallorum mercatorum et peregrinorum deus 189, 47.
- Tharsis* gemma coeruleo maris colore tremula; vt igitur mare et
 litus referat 119, 220. gemma in pectorali summi sacerdotis
 tribum Sebulon, inprimis vero Christum significat 119, 220. tre-
 mulo lumine mare leniter commotum exhibet, quod spiritus
 commotiones significat et regnum spirituum 120, 221. etiam
 spirituale regnum, quod in regione mortuorum appareat et
 Christi morte fundatum indicat 121, 222.
- Themis* Iouis secundi vxor, iudicium post mortem exhibet
 318, 1.
- Theraphim* sunt stellae errantes 22, 45.
- Thesmophoria*, Cereris festum incidit in diem XIV Pyanepsionis
 mensis 112, 2. vnde hoc nomen? 113, 4. iis interesse viris non
 licebat 216, 12. Eleusiniis antiquiora 216, 13.
- Thoronis* malleus vid. *Mioelnaer*.
- Thor* iudex et rex 353, 1. eius malleus (sepulchralibus lapidibus
 impressus 354, 7.) ad potestatem in malignos daemones perti-
 net ib. 2. eius nomen apud Danos primus anni mensis tulit
 ib. 3. tonitruum et fulgurum deus ib. 4. eius vestitus resur-
 rectionem et calcei terrae dominium signant 353, 5.
- Thotus* vid. Mercurius.
- Thuothi* f. *Thyoti* nomen Aegyptiacum significans 1) columnas
 sepulchrales religiose cultas, 2) monumentum termini et finis
 16, 32.
- Thus* diuinum honorem inprimis mortuorum ac praecipue Ser-
 uatoris mortui indicat 95, 96.
- Tibiarum* cantus lugubris habitus et in funeribus adhibitus 130,
 246. in bello ab Lacedaemoniis ib.
- Titan*, sol subterraneus, colorem roseum habet 68, 105. cur ita
 dicatur sol 223, 1.
- Titanes*; eorum nomen a Tit i. e. terra venit 222, 1. coelestibus
 opponuntur et subterranei sunt 224, 2. Coeli et Terrae filii, ma-
 gnae staturae, quoniam manibus subterraneis maior forma data
 est 224, 4. terrae creatores 225, 7.
- Tithono* cur lectus tribuatur 113, 209.
- Tricentis* vsus 19, 38.

RERVM MEMORABILIVM.

- Triëteris* 8, 17. in Panathenaeis minoribus et Orgiis Bacchi ob-
servata ib. et 18.
- Triptolemus* puer agri colendi rationem e Cerere didicit 219, 22.
quid hac re significetur ib.
- Triticum* signum restitutionis corporum 57, 70. hinc Libya Tri-
ticifera ib.
- Troia*; eius historia incerta ad mythologiam potius referenda
videtur 365, 1. eius muri a Neptuno exstructi, vt esset haec vrbs
beatorum receptaculum 368, 23. et ab Apolline, quo Soter
gentibus expectatus comprehenditur ib. 5. Hercules Apollinis
inimicus Troiam expugnasse dicitur 367, 6. Cereris, Veneris,
Palladis et magnae Deum matris cultus in ea obtinuit 367, 7-10.
hospita dicitur 368, 12. et iustitiae laude claruit ib. 13. capta
inprimis Herculis arte 369, 16.
- Turres* sacrae, cur templis Christianorum impositae 51, 61.
- Typhon* cur dicatur asino vectus? 107, 187. a Graecis Typhoeus
dictus, ab Aegyptiis Bebon s. Babys, etiam Seth 227, 11. ven-
tum significat e terra erumpentem ib. igneae naturae ib. Ca-
codaemon est Seruatoris inimicus 227, 12. Osiridem interemit
cum 72 s. 26 consiliariis 227, 13. refert creationem 228, 15.
in deos relatus 228, 16. metempsychosin 229, 19. et actorum
post mortem memoriam continet 229, 20.

V.

- Vacca* nutrimentum immortalitatis signat, inprimis Ecclesiam
79, 124.
- Valles* sepulcrum et regionem mortuorum referunt 69, 107.
- - - Elysia, Stygia Taenaria, Idae, Auernae et Oetae Herculeae
20, 107.
- - - Lacrymarum, Böchim, Rephaim; valles erant funerum
sepulcris destinatae 70, 107.
- - - Iosaphat s. extremi iudicii ib.
- Venatio* exercetur a mortuis et viris et mulieribus ad arcendos
peregrinos et hostes 23, 24. cum quinque canibus 34, 25. tri-
plex ferarum genus in quas venatio exercetur; capreoli 34, 26.
cerui 35, 27. et apri 36, 28.
- Venter*, qui viscera continet, arcanorum et mysteriorum signum
115, 209.
- Venus*

INDEX II.

Venus refert rerum creationem 161, 1. eius varia nomina eo pertinentia ib. cur ei senarius numerus et sextus dies sacer? 162, 3. et 4. cur librae signum coeleste Veneri sacrum? 163, 6. laetitiam noui anni refert 163, 7. nuptiarum dea 163, 8. pacis symbolum 163, 9. et iudicii post mortem benigni 163, 10. cur Libitina dicta? 164, 11. cur Murcia 164, 12. columbis et cygnis vehitur 164, 13. in piscem mutata ib. refert Ecclesiam Seruatoris coniugem 164, 14. Vrania 165, 15. eadem Arabibus *Cubar* dicitur ib. etiam Canar 166, 17. sedes eius in Arctoa coeli regione 166, 16. et in Boote et Cassiopeia 166, 17. eius simulacrum cur Phidias ex auro et ebore fecerit 167, 18. armata fingitur, quia sub eius praesidio animae contra daemonum malignorum insultus tutae fuerunt 167, 19. ea significatur voluptas Ecclesiae post mortem cum Christo 167, 20. eius cestus ib. Aphrodite Vraniae successit concubitu in coelis abrogato 168, 21. mortem et resurrectionem significat 169, 23. 25. 26. cur poma in eius tutela 170, 28. cur ei myrtus sacra 171, 30. item lepus et caniculus 171, 31. cur nigra palpebris et sus ei grata fuerit 172, 32. Paphiae copiosa descriptio 172, 33. eius ornamentis dea significatur morte in diuinum honorem euecta 173, 34.

Ver vitae et mundi extincti instaurationem et renouationem significat 74, 119.

Verba vid. *alata*.

Vesta magnam habet cum Rhea, Pallade, Venere, Cere et Iside similitudinem 315, 1-3. prima Vesta Ecclesia coeli vxor comprehensa fuit 315, 4. primitiae ei oblatae 316, 6. ignis subterranei, quo mundus aliquando comburetur, custodiam habet 216, 7. *iunior*, Saturni filia, exsecris Saturno genitalibus inuecta 317, 8. defunctorum custos ib. 9, 26. huius tempore ignem purgatorium credidisse veteres, probabile est ib. 10. metempsychosin refert 318, 11. virgines eius sacerdotes 28, 15.

Vester gloriosum nouum corpus ex resurrectione adeptum referunt 128, 140.

Vexillum domini, ducis, imperatoris, regis signum 109, 193.

Victoria Dea, Vitula dicta 79, 125.

RERVM MEMORABILIVM

- Vinum* significat omne quod laetitiam efficit animos dantem
63, 88.
- Viola* restitutionem ex morte eamque sanguine partam significat
67, 103.
- Virga* Mercurio et Iano tributa symbolum refectionis corporum
gloriose testituentorum fuit
134, 256.
- Virgo* signat animam in tenebris mortis constitutam, sed nuptias
et reditum in lucem expectantem, puram autem et castam
135, 138.
- Vitis et vinea* fontem laetitiae et laetitiam ingruentem significant
63, 89.
- Vitulus* Aaronis. Aaron Seruatorem ex morte restitutorem intellexit; populus Mosen, quasi Deum factum et post mortem etiam ducem 78, 123. vitula Victoriae deae offertur 79, 125.
- Ulysses* gladium in orco stringit contra defunctorum animas 108.
- Umbilicus* sedes vaticiniorum est 116, 2. ita Delphos appellata ib.
umbilicus maris Calypsus insula ib. umbilico Iouis Harmonis oraculum signatum
ib.
- Vocales* septem Aegyptiorum significant verbum diuinum, quo expiatio et cum Deo pax comprehendatur s. Seruator mundi
56, 67.
- Vranus* ex connubio cum Titana vel Tellure Saturnum et Titanes procreauit 236, 22. eius descriptio ib. Seruatorem manium et Vniuersi regem refert, cuius cum Ecclesia connubium fuerit ib. rex, siderum obseruationi maxime deditus 56, 68. ob cetera merita et insignem astrorum scientiam diuinum honorem accepit
ib.
- Urbes* etiam in mortuorum regione a veteribus positae 131, 148.
- Vulcanus* scarabaeo et vulture signatur vt Minerua 153, 1. Athenis vnum cum Minerua templum ib. cooperarius Mineruae ib. sub eo quae sub Minerua omnia comprehenduntur 153, 2. inprimis Seruator nondum in coelum sublatus ib. symbolum iudicii post mortem 155, 6. potestatem in subterraneos malignos daemones habet, 55, 7. et mortuos in tutela; 55, 8. refert quoque corporum

INDEX II. RERVM MEMORABILIVM.

rum et totius mundi ex igne restitutionem 156, 9. cur claudus
fingatur 157, 13. pileatus, qui Christum in statu depressionis re-
fert ib. nouenarius et octonarius numerus ei sacer 157, 14-
mas et femina dictus 158, 15. iunior peregrinis infensus 158, 16.
ei Baal Achabi similis 160, 23.

Vultur morticina et cadauerum cupida significat desiderium ex
morte Seruatoris salutem et vitae restitutionem quaerendi
98, 167. et quoniam Aegyptiis foeminini tantum generis vita
est, Ecclesiam 99, 167. drachmas item duos et misericordiam
ib. iustitiae signum ib. Quare dicatur per triennium vterum
gestare? ib. anni signum 4, 23.

Y.

Ymer gigas, quem occiderunt filii Bori s. Boreae, cuius san-
guine et carne terram formarunt 226, 8.

Z.

Zebaoth. Cur Christus Dominus Zebaoth dicatur 104, 18.

Zeus vid. Iupiter.

us
e
4
6
23
ex
di
ia
m
m
23

ny
8
8

